T. HRUBÝ
V SOUMRAKU
LIDSTVA
III.
VZKŘÍŠENÍ
SLUNCE

TOMÁŠ HRUBÝ

V SOUMRAKU LIDSTVA

III

VZKŘÍŠENÍ SLUNCE

TOMÁŠ HRUBÝ

V SOUMRAKU LIDSTVA

TRILOGIE BUDOUCNOSTI

ČÁST III.

VZKŘÍŠENÍ SLUNCE

---

1 9 2 8

NAKLADATEL B. KOČÍ, KNIHKUPEC
PRAHA I., MASARYKOVO NÁBŘEŽÍ 14

První vydání 1928
Knihtiskárna Jiřího Jelena na Mělníce n. Labem

Druhé vydání 1928
Knihtiskárna Jos. B. Zápotočný v Rokycanech.
10921
Ilustrace k druhému vydání Václav Čutta

VZKŘÍŠENÍ SLUNCE.

DÍL I.

I.

»Pane prefekte, je čas!« zašeptala Erika Svansenová, přiblíživší se ku předsednickému křeslu. Vzpřímivši se pak odcházela na své místo. Ale její zrak při tom nenápadně přeletěl dvoranou. Zachvěla se zachytivši tolik pohledů, hořících podezíravou nenávistí. Ovládla se však a usedla.

Také prefekt Habr se rozhlédl po dvoraně vládního paláce. I on s nedůvěrou pozoroval rozruch v síni, Přehlížel řady přátel a nespouštěl s očí protivníků. Ale dosud se mu nezdálo, že hrozí nebezpečí bezprostřední.

Porada však zřejmě dostoupila okamžiku rozhodného. Dva směry se utkávaly v prudkém boji. Jeden ustoupiti nemohl a druhý nechtěl. Bylo velmi málo vyhlídek, že dojde k smíru. Tím spíše, že bylo patrno, že jedna strana pokouší se zřejmě udělati hádku z porady.

»Brali jste to dobře, kus po kuse!« horlil právě řečník s nepokrytou vyzývavostí. »Udrobovali jste po částečkách, co si dělná třída během dlouhých dob pro sebe dobyla. Měli jsme stav rajský –«

»Že jsme byli nazí!«

»Ano,« zvolal prudce řečník, »můžete i říci, že jsme měli hlad!«

»Však měli!«

»Přátelé, klid, prosím! Klid!« napomínal Habr pátraje, kdo ruší řečníka. Mělť podezření, že to činí úmyslně jeho, řečníkovi vlastní lidé.

»Ano, měli jsme hlad,« pokračoval řečník, »ale všichni stejně. Teď ho nemáme už všichni, v tom to záleží.«

»V práci, pane! Kdo pracuje, nehladoví!«

»Ne kdo pracuje! Ale kdo je váš!« volal řečník.

»Pak asi naši pracují,« ozvalo se z vřavy.

»Přátelé!« volal Habr. »Nerušte řečníka!« Viděl nyní, že se dali strhnouti i jeho lidé.

»Byl to zločin na lidstvu, že jste zavedli zas peníze,« křičel dále řečník. »A hned s tím přišel druhý zločin, prodloužení doby pracovní!«

»Na šest hodin denně!«

»Abyste víc vydělali!«

»O to jste se postarali, abychom těch peněz měli málo,« bránil se hned řečník.

»Všechno podle práce.«

»Ano, pro nás jen je práce! Otročit vám máme.«

Bouře přímo proletěla místností.

»Otročíme stejně jako vy! Prodloužili dobu pracovní jen vám?«

»My se dřeme, naši lidé lopotí! A vy kazíte práci!«

»Že se nestydíte! Tak si balamuťte svoje lidi! Ale nemluvte tak na poradě před rozumnými lidmi!«

»Prosím okamžité ticho, přátelé!« povstal Habr a promluvil silným, přísným hlasem. »Nesešli jsme se dnes proto, abychom se hádali. Pan Dermatt domluvil?«

»Ano,« odpověděl dosavadní mluvčí, zřejmě zmaten bouří, kterou vyvolal.

A slova se ujal prefekt Habr.

»Srovnejme si klidně, oč jde, přátelé!« mluvil vážně. »Pravda je, že lidstvo dlouho mělo hospodářský řád, při kterém byl každý člověk společností lidskou odměňován podle svojí práce. Kdysi, před dávnými dobami, byl nešvar, že se jednotlivcům nechávalo, aby kořistili z práce druhých. To byl poměr nesnesitelný pro lidskou spravedlnost a lidstvo hledělo jej odstranit, jak bylo mu to možno. Těžko hledalo však jiný způsob k umožnění práce, nežli bylo podnikání soukromé. Dokonce se přišlo k tomu, že pro jistou dobu byl to způsob, který jediný byl možný. A i později se ukázalo, že měl mnoho výhod, byl-li veden tak, že cílem jeho byl prospěch všech, ne pouze jedincův.

Ale lidstvo musilo jít dále. Musila být vyloučeno vše, co budilo jen zdání, že by člověk sloužil člověku a že by při tom mohli míti prospěch nestejný. Musilo se dospět k tomu, aby tím, kdo práci dává, umožňuje a kdo děli prospěch z ní, byl celek nás a ne jen jeden z nás.

Byl to těžký úkol, najíti ten způsob, uvésti jej v život. Je vám známo, že se lidstvo dlouho probíjelo k vyšším způsobům, že v nich tápalo a přehánějíc často vytýčené cíle že trpělo mnoho škod. Byly zápasy, v nichž podléhaly třídy lidstva třídám jiným, lidstvo rozdělené potíralo sebe samo, často hynulo. Bílé plémě, zvláště v naší Evropě, se rozpadalo nejvíce a mařilo svůj vzmach. Je vám známo všem, že takto seslabeno padlo před tisíci lety na čas za podnoží žluté rase a že pouze odolností jednotlivců, zvláště velkolepým Lesinovým objevem se podařilo bílým lidem, že setřásli s šíje žluté jho.

Vynálezy vědy umožňovaly pak vzestup lidstva, dokud nelidská příroda ho nesrazila s jeho výše dechem mrazu a s ním jdoucím hmotným nedostatkem. V těch všech dobách dále lidstvo hledalo si způsob, jak by mělo pracovat a žít. Můžeme si říci přímo, že až dosud nenalezlo cesty, jež by vyhověla všem a ve všem. A hledala se vždy tím hůře, čím více na člověka doléhala nepřízeň přírody. Po celou tu dobu drželo se lidstvo zásady, že má každý býti společností lidskou odměňován podle výsledku své práce. S touto zásadou –«

»Nemožno jí provést do všech důsledků!« namítl kdosi.

»Hned řeknu,« mluvil Habr klidně dále, »že zásada ta může platiti jen jako hlavní směrnice a pro ty, kdo jsou vskutku práce schopni, s touto

zásadou však lidstvo žilo, vzkvétalo, ba, udržovalo se jí i v dobách nejnepříznivějších.«

»Ovšem skoro od počátku byli lidé,« pokračoval, »kteří stavěli se proti této myšlence. Namítáno proti ní různě, že je zřízení to hanbou pro člověka, který je tvor svobodný, že potírá rovnost, která prý je ideálem lidství. Byl navrhován řád, při němž lidská společnost je celek, který jako celek pracuje, jako celek vydržuje se a žije. Podle toho každý jedinec měl pracovati dle svých sil, lidská společnost pak měla za povinnost uhraditi potřeby svých členů.

Dlouho zápasily mezi sebou oba směry. Nacházeno množství způsobů, jež měly býti obou spojením, a brzy vrchu nabýval z nich jeden, brzy druhý. Lidstvo mařilo své síly v tomto boji, zmítáno jsouc sem a tam stávalo se ve svých částech lehkou kořistí pro bezohledné jednotlivce, kterým dávalo se v otroctví pod heslem nejvyšší a nejryzejší svobody.«

»Byli vždycky Habrové i Negarové!« zaútočil kdosi proti prefektovi.

»Ano,« odpověděl prefekt přísně, »byli Habrové i Negarové, ale lidé otročili Negarům, ježto nevěřili před tím Habrům.«

Bylo ticho hrobové po těchto slovech, jejichž váha těžce dopadla na prefektovy protivníky. Ten pak mluvil dále:

»Po zápasech skoro nekonečných, plných proměn, zvítězila v lidstvu strana, která chtěla

plnou volnost pro všechny a ve všem. Zavedla svůj hospodářský řád a vzala do svých rukou vládu nad lidstvem. Uskutečnila, co hlásala, vyloučila vše, co mohlo býti nátlakem, odstranila mzdu i peníze a nechávajíc výkon pracovní na svědomí jednotlivce vzala na se ukojení potřeb všech.

Celý svět se podjal toho pokusu. Lidstvo bylo vystaveno velké zkoušce.

Neobstálo, o tom není pochyby.«

»Čí však vinou?« zazněl výkřik. Bylo pozorovati neklid v části posluchačstva, zatím co se druhým v tvářích zračil plný souhlas s tím, co řekl Habr.

»Čí to bylo vinou, víme všichni,« ujal se zas Habr slova, »vinou člověka, jenž po tisících let ve svém srdci nepotlačil sobectví a nevypěstil obětavost pro celek a lásku ke všem. Přít se nebudeme,« potlačil hned nové pokusy o odpor, »ale jisto je, že tento hospodářský řád již dávno opustila Amerika a hned po ní Asie. A nebyl možný ani v našich světadílech, zřekli jsme se ho my také před třemi roky.«

»Učinili jsme tak, že jsme musili, poněvadž nám jinak nezbývalo nežli zahynout.«

»Čeká nás to stejně teď!« vykřikoval zase někdo z přítomných.

»Ano, čeká,« obrátil se Habr, »jestliže dnes povolíme tlaku strany bílých, strany volnosti, a zrušíme-li, co se v těch třech letech plně osvědčilo.«

Ozvaly se výkřiky, však Habr si jich nevšímal.

»Strana bílých přišla se žádostí,« pokračoval přísně, »aby lidstvo vrátilo se zase k plné volnosti, aby odstranilo mzdu, protože je nátlakem na jednotlivce, aby odstranilo peníze, jichž nebude prý třeba, obstará-li společnost vše sama pro své členy. Jako důvod uvádí pak strana bílých, že je pro volnost a že jí bude dobývati lidstvu bezohledně a za každou cenu.

Proti tomu strana modrých, strana spravedlnosti, se staví na obranu nynějšího řádu. Tvrdí právem, že se lidstvu daří nyní lépe.«

»Jednotlivcům! Vašim!«

»Že výkonnost stoupla, což je nesporné.«

»A přece nás živí Amerika!«

»Ale zmenšilo se množství plodů, které nyní požadujeme i od Afriky i od Ameriky,« mluvil dále Habr přes rostoucí neklid, »vedle toho nejezdí již lodi prázdné zpět do Ameriky, neboť aspoň zčásti vyvážíme na výrobcích průmyslových, co jsme obdrželi z Ameriky v plodinách. Poměry se dále polepšily prodloužením doby pracovní.«

»Otrokáři!«

»Pomohli jste vlastně Americe!«

»My jsme prosadili, že nám Amerika ponechala svoji pomoc, ježto viděla, že máme dobrou vůli a že snažíme se pomoci si sami. Jinak by nám byla pomoc svoji dávno odepřela.«

»Hanba jí!«

»Byla by to musila učiniti, protože jí obyvatel přibývá, ale další rychlý pokles slunečního tepla snižuje jí stále žňové výtěžky. To jsou věci, které jsou vám známy. Přichází-li strana bílých za takových poměrů a žádá návrat k tomu, co jsme měli před třemi lety, není možno, aby to vše bylo chtěno upřímně. Zde jsou jiné cíle –«

Bouře odporu se strhla při těch slovech, ale polovina přítomných jim živě přitakala.

Svansenová schýlila se zase nad prefekta:

»Pane prefekte, je třeba znamení.«

Ale Habr se jen usmál. A obrátiv se k shromáždění pravil mírným hlasem:

»Nemínil jsem dotknouti se strany bílých. Strany leckdy kryjí cíle jednotlivců –«

Nový odpor přetrhl jeho řeč.

»Vy máte svoje cíle!« křičel někdo bez rozmyslu.

»A žádáte pro své lidi lepší práci!« skočil někdo jinam vášnivě.

»Není pravda,« odmítal tu výtku Habr klidně, »žádáme jen, aby každý dělal to, k čemu je nejlépe způsobilý. Trváme na tom, aby lidé schopní práce duševní se zaměstnali v oborech, v nichž celku mohou nejvíc prospěti.«

»Chceme příděl práce losem!« vzkřikl někdo.

»My jej odmítáme, protože je nesmyslný,« řekl Habr.

»Jest jedině spravedlivý!«

»Je snad spravedlnost v náhodě?« otázal se Habr.

»Nevzdáme se volnosti!« hlaholilo z několika hrdel najednou.

»Není plné volnosti pro žádného tvora pod sluncem,« řekl zase prefekt. »Nutnost vládne tvorstvem. A ta doléhá i nás. I za nynějšího stavu těžce žijeme a zápasíme s nedostatkem.

Není dosti potravin, není látek na oděvy. Vyrábíme málo skla na naše kryty, nedostává se nám kovů na udržování staveb. Proto je spíš třeba napnout síly, zvýšit výkonnost. A i kdybyste si vynutili návrat ke starému pořádku, neudržíte ho. Byl by možný snad pro lidi dokonalé, naprosto dobré, do krajnosti obětavé. Takový však člověk není a snad nikdy nebude.«

»Vy jste dobří!« vzkřikl někdo vztekle.

»Jsme jen o to lepší vás,« řekl Habr, »že se nepovažujeme za dobré.«

Nová vřava. Prefekt zvonil o ticho. Zavadil svým pohledem o Svansenovou, viděl, jak mu zase dává znamení. Pohlédl však na ni utišujícím pohledem a obrátil se znovu k shromáždění. Ku podivu, kam se jeho oči obrátily, jako bouře utíká před světem slunka, jež prohlédlo mraky – tak se tišil hluk. Chtěl se znovu ujmout slova.

Najednou však z davu vyšvihl se muž. Silný, pevně rostlý, pod čtyřicet let, plné, bledé tváře, ostrý šedý zrak pod nízkým, holým čelem.

»Person!« zachvělo se jeho jméno dvoranou.

»Pan Person –«, řekl Habr, ale nedostal se dále. »Dost už hladkých řečí!« vzkřikl Person prudce. »Dosti řečí, které matou! A pryč s lidmi, kteří kazí rozhled!« pokračoval ostře, vášnivě. »Ten věčný mlýnek sem a tam se neměl rozběhnouti, když už jsme jej kdysi zastavili. Bylo chybou, co se stalo před třemi lety. Nechali jsme se od modrých svésti, ale měli jsme jít dále, jak jsme započali. My jsme obětovali své zásady, vidíme však, že to bylo marné. Dál je v lidu bída, dál nás tísní práce, k starým útrapám jsme přibrali si okovy. Nyní vidíme, že naše staré názory jsou správné, lidstvo má mít volnost, plnou, nezkalenou. Život lidstva ve volnosti bude krásný, ale zbaviti se musí lidstvo těch, kdo rozvoj v tomto směru brzdí. V tom je závada a proto selhávaly naše pokusy, že jsme vždycky tyto lidi brali k spolupráci. Oni byli vinni nezdarem, oni mařili nám naše dílo, při tom beze studu vytýkajíce, že naši lidé lenoší na místo práce. Proto musí pryč, znemožnit je třeba –«

»Pane prefekte! Znamení!« vykřikla úzkostlivě Erika.

Ale bylo pozdě – stačil okamžik –

»Na ně!« vzkřikl Person. »Na ně!«

Ale dříve ještě, než ta slova vyřkl, dav se rozletěl a bouře zavířila dvoranou. Z prvních sražen Habr, kdos už za ním stál a připoutal mu ruce za záda.

Prudké výkřiky se ozývaly vřavou. Modří bránili se zuřivě, ale zřejmě marně. Person velel;

»Habr! Dobře! Pevně!«

»Nekola! Sem s ním!«

»Bukov! Tak! A inženýr Sibirjak!«

Úlohy byly dobře rozděleny, modří byli vkrátku překonáni. Bílí zařídili si věc lépe, zřejmě poslali do porady zkušené zápasníky, kdežto modří vypravili svoje diplomaty. Proto byl boj krátký. Ostatně se ukázalo, že bílí měli přesně určeno, koho se kdo uchopí, takže znemožnili protivníkům ihned každý pohyb.

Ale s něčím přece nepočítali. Starali se v první řadě, aby byli zaměstnáni muži. Proto ve vřavě a hluku zůstala na okamžik volná Erika Svansenová. Nikým nejsouc obtěžována prodrala se v zmatku k místu Habrovu a stiskla elektrický zvonek, umístěný na stole u prefektovy pravice. Vracela se pak a teprv nyní byla uchvácena.

Málokdo si mohl povšimnouti, co učinila. A pozornost všech obrátil již k sobě mohutný Personův hlas:

»Rozumíme vám! Jste chytří! Podařilo se vám tehdy náhodou, že udělal se průlom. Nejen že se ho vzdát nechcete, ale časem byste pokročili dále. Počítáte, že si lidé zvyknou, ale toho se my právě bojíme. Nenecháme ukolébat jejich sebevědomí. Vzburcujeme je zas k boji, neboť bojem získá lid.«

Prefekt Habr se jen trpce usmál.

Ale Person patrně mu špatné rozuměl.

»Pochybujete o naší moci?« vzkřikl. »Myslíte, že zdvihli jsme se jenom tady v Praze? Poslouchejte! Bije dvanáctá, dnes naše hodina po celém světě.«

Vskutku, s blízké věže zazněl úder – bilo poledne. A obrátiv se ke svým, kázal Person: »Radiofony! Uvolněte je!«

Stalo se. A dvoranou se rozletěly zprávy, při nichž otřásli se a bledli mnozí z modrých: »Berlín – boj –«

»Neapol – vzpoura –«

»Alžír – bílí udeřili –«

»Kahýra – přepadení –«

Person zajásal. A jeho přátelé s ním.

»Naše je vítězství!« volal Person. »Překvapili jsme vás. Žvanit jste zas chtěli, umluvit nás, obelstít. My však sáhli k činu. Teď jste v našich rukách a my zavedeme pořádek dle svého! Zatočíme s vámi i s tou vaší Amerikou!« Utkvěl výsměšným pohledem na Habrovi. Ale strnul, když prefekt se klidně, ale pevně na něho zahleděl a řekl, nedbaje svých spoutaných rukou ani mužů, kteří stáli za ním a střežili jej:

»Občané z tábora strany volnosti! Ačkoli jste se dopustili porušení slova a zmařili jste jednání svým útokem, chceme zapomenouti vašeho ukvapeného činu. Odejděte – jste volni!« Ohromeni dívali se bílí na spoutaného prefekta. Užasli. Tu a tam vypukl smích, ale utichl hned, odumřel na rtech.

Prefekt Habr, vysoký, krásný stařec mohutné postavy, mocného, širokého čela, vroubeného hustým, slabě prokvetlým vlasem, pohleděl svým ostrým šedým zrakem znovu po tlumu svých protivníků: Opakoval pevným, nyní zesíleným hlasem:

»Pravím, občané, že jste volni. Končím poradu a žádám vás, abyste se vzdálili.«

Tu se Person rozesmál. Nejistým však smíchem, plným nervosního chvění: »Snad jste pozapomněl, pane prefekte, že teď rozhoduje moc. A tu máme my. A vy –«

Nedomluvil. Výkřik se ozval za ním. A hned uděšený pokřik otřásl dvoranou.

Person se prudce obrátil.

»Zrada!« vzkřikl. »Zrada – braňte se!«

Ale výzva byla marná. Nemohlo jí býti poslechnuto. Neboť dvorana již byla plna ozbrojenců, kteří beze slova namířili zbraň na vůdce bílých. Znamení, jež dala Erika, přišlo včas. Všechen odpor byl marný.

»Zaskočili jste nás! Hanebně!« soptil Person, zatím co prefekt již vstával za svým stolem, zbaven pout.

»Ale mýlíte se!« křičel Person, provázen bouřlivým křikem svých přívrženců. »Ulice je naše! Město je v naší moci! Několik okamžiků a budete –«

»Slyšíte!« vzkřikl znovu s jásotem. »Boj začal už a nás je víc! Pomstíme se, za všechno –!«

Vskutku – hluk boje dolehl okny dvorany. Také radiofony se rozvířily. Informační kancelář patrně ztrácela hlavu a hrnula překotně zprávy místní promíšené s ostatními.

»Srocení v nuselském údolí –«

»Zuřivý boj o petřínský tunel –«

»Tripolský vládní palác obléhán –«

»Panika v Saharské Metropoli, spojení přerušeno –«

»Přepadení konference v pražském paláci Spravedlnosti. Prefekt Habr v moci bílých!«

»Bude v ní zase co nevidět!« vítězně vzkřikl Person. A s planoucí tváří naslouchal vřavě, která se zřejmě blížila a sílila. »Jen malou chvíli!« jásal, když se okna otřásla blízkým výstřelem.

Ku podivu však – hluk jako by se náhle zastavoval. Neblížil se. Pak znenáhla se tišil, uléhal. Person zbledl, zachvěl se. Chtěl pokročiti k oknu, z něhož byla vyhlídka na vltavské nábřeží a na poloprázdné řečiště Vltavy. Nebylo viděti protějšího břehu smíchovského, bránil v rozhledu skleněný kryt, jenž se klenul přes Vltavu. Ale odkudsi s levého břehu Vltavy ozýval se dosud pokřik, také však slábl, ztrácel se.

Nežli však Person mohl pokročiti k oknu, rychle vešla do dvorany mladá žena. S obdivem se všichni zahleděli na její vysokou, plnou postavu, na půvabnou, energickou tvář, z níž velitelsky vyzíraly jiskrné, temné oči, barvou i leskem závodící s bohatým jejím vlasem.

»Erna Rosenová!« vydechlo několik úst.

Erna rozhlédla se dvoranou. Rázem pochopila situaci. A obrátivši se k předsednickému stolu, zvolala vysokým, ostrým hlasem, v němž se třásla nenávist a hněv:

»Blahopřeji, pane prefekte! Výborně zařízeno, zde i venku! Byla-li to vaše myšlenka –«

»Co se děje, slečno Erno?« přerušil ji Person úzkostlivým dotazem.

»Jsme poraženi!« vážně odvětila Rosenová.

»A patrně všude!« dodala.

A jako na potvrzenou ozval se radiofon:

»Porážka bílých v Cařihradě –«

»Paříž. Bílí odraženi. Město v rukou modrých!«

»Chartum – vůdcové bílých zatčení – Veliké ztráty bílých –«

»Což pak s nimi peklo bojuje?« rozkřikl se Person schvácen zuřivostí.

»Nikoli peklo,« usmál se mu Habr v odpověď, »jen –«

Nedořekl. Otevřely se dveře a jimi se potácel do dvorany muž. Zmateně se zarazil, pak našel Persona. Zamířil k němu, ale klesl slabostí několik kroků před ním.

Zdvihli ho a obě strany zvědavě se dotazovaly po jeho zprávě. Muž však obrátil se znovu k Personovi a chvějícím se hlasem řekl:

»Jsme zničeni! Překonali nás –«

»Čím? Co se stalo? Mluv!« pobízel muže Person nedočkavě.

»Prchali před námi,« počal muž vyprávěti. »Nepostavili se nám, skrývali se po domech. S jásotem jsme běželi, abychom se zmocnili určených míst a bodů. Nebylo odporu –«

»Skety!« s opovržením zasykl Person.

»Skety!« odmítl ho muž. »Nevím, proč? Nechali nás – A pak jsme počali padati – jeden po druhém, –«

Znovu se rozletěly dvéře. Jiný muž vpadl.

»Je po nás!« zablábolil. »Pobili nás, otrávili! V hromadách leží po ulicích –«

»A sami mají masky a vrhli se teď mezi naše!« dodával první muž, klesaje k nohám Personovým.

Tu vztýčil se Person a se zrakem hořícím nenávistí vzkřikl: »Větrací stanice! Zmocněte se větracích stanic!«

»Je pozdě!« usmál se prefekt Habr. »Jsou v naší moci. A slyšíte o následcích toho.«

Tu rozzuřil se Person divoce:

»Vrahové! Zabijáci! Pomsta na vás! Prokletí! Za všechny ty zmařené životy –! Běda – běda vám!«

Obrovský smích otřásl dvoranou. Nebylo možno jinak, nezadržitelným smíchem se rozesmál i Habr. A Person jako by se zhroutil. Zničen umlkl. Pochopil, že nikdy nebyl poražen hrozněji než v tomto okamžiku. Seznal, že vybuchl na plano.

A Habr se ujal slova a řekl:

»Nezmařili jsme jediného života. Nejsou mrtvi, jsou jen omámeni. Procitnou za malou chvíli.« A pokračoval potom ostřeji: »Mrtvé budeme mít my, neboť vy jste vraždili. Nepochybuji však, že uškodili jste tím sami sobě. Ztratili jste právo na další jednání, odmítli jste je. Věc přešla tím do našich rukou.«

»Se vší odpovědností!« vykřikl Person, chtěje aspoň takto setříti dojem porážky.

»Neodmítáme nikdy zodpovědnosti za své činy,« prohlásil pevně Habr. »Ale neodpustíme jí ani vám. Za dnešek zodpovědí vůdcové bílých!«

Bouřlivý potlesk strhl se po těchto slovech.

»Na Atlantidu! Na Atlantidu!« ozvaly se výkřiky.

»Ano,« souhlasil Habr, »zjištění původci dnešních bouří půjdou na Novou Atlantidu!«

Nový, ještě bouřlivější potlesk otřásl dvoranou.

»A Person? Co Person?«

»Co s Personem?«

Se všech stran doléhaly výkřiky a otázky.

Prefekt Habr se rozhlédl vážně po shromáždění. Viděl tu jásající přátele, viděl zdrcené protivníky, z jichž očí šlehaly blesky nenávisti. Ostře se zahleděl na Persona, jenž vyzývavě se týčil vedle Erny Rosenové. Prefekt Habr zachytil planoucí pohled Personův. Četl v něm. A četl dobře.

»Pan Person,« promluvil Habr a ihned nastalo ve dvoraně ticho hrobové – »pan Person – nepůjde na Atlantidu!«

Okamžik bylo ticho. Část přítomných lpěla na tváři Habrově, část se obrátila k Personovi. A v jeho očích četli – zklamání. Viděl je i Habr a poznal, že rozsoudil dobře.

Poznali to rázem i ostatní.

A dvoranou přímo hřměla bouře souhlasu.

II.

»Raději bych dnes večer nehrál. Věříte mi to?« ptal se ředitel pražského Národního divadla svého vrchního režiséra.

»To vám věřím milerád,« usmál se vrchní režisér. »Může to být velice pěkné představení, o tom není pochyby.«

»Aerobusy dnes doletěly?« ptal se ředitel.

»Bohužel, ano!« odvětil tázaný, chápaje, co ředitel míní. »Zpozdilo se trochu Toledo, v Paříži měli zdržení.«

»Což, tam se celkem nic zvláštního nestalo. Ale Afrika?«

»Jsou tu oba a přesně. Linie Egypt-Řecko, i Sahara-Itálie. Ovšem i s filmy.«

»Tam to bylo divoké, zvláště v Egyptě.«

»A nepromítnete-li to, máte bouři s druhé strany.«

»Ovšem,« vzdychl ředitel a bezradně sklopil hlavu.

»A co policejní ředitel? Nepokoušel jste se jednati s ním?«

»Ovšem!« A ředitel mávl rukou. »Nemá prý příčiny, proč by zakazoval představení. Upozorňoval jsem ho, že v divadle se sejdou obě strany a že po každé větší srážce dochází k výtržnostem u nás. Ale nic na to nedal. Ostatně prý by vypadalo podivně, kdyby se v předním pražském divadle nehrálo poslední den roku 3999.«

»Na tom něco jest. Snad to také trochu bude působiti na udržení klidu.«

»Možná,« souhlasil ředitel. »Ale jedu bych na to nevzal.«

»A dobře je také, že pan prefekt odložil deportaci zatčených bílých předáků až přes nový rok,« dodal režisér.

Ředitel chtěl odpověděti, ale nedostal se k tomu. Na stole zařinčel zvonek radiového telefonu a upoutal pozornost obou pánů.

»Syndikát,« poznamenal ředitel, přikládaje naslouchátka k uším.

»Ano, zde ředitel pražského Národního divadla.«

»Ano –,« přikývl, naslouchaje hlasu, jenž se ozýval z telefonu.

»Ano – rozumím –,« mluvil dále, »tedy za každou cenu – jako vždy – ano! Děkuji!« dodal odzváněje a odkládaje přístroj na jeho místo.

»Slyšel jste,« obrátil se k režisérovi.

»Ano,« odpověděl tento. »A líbí se mi to. Náš Světový divadelní syndikát má opravdu charakter. Neohlíží se napravo ani nalevo, nedbá bílých ani modrých a jde si svou cestou. Tentokrát je to tím cennější, že v Římě měli hodně teplo a bojovalo se přímo před budovou syndikátu.«

»Tím je ovšem rozhodnuto,« pravil ředitel divadla. »Syndikát je nejvyšší instancí a nedá se nic dělati.« ,

»Přece snad –,« mínil režisér, ovšem trochu nejistě.

»Co myslíte?«

»Snad by dnes nemusila zpívati Svansenová. Erika!«

»Ah! Příteli!« usmál se ředitel. »Jako byste jí neznal!«

»Odmítla?«

»Inu, ovšem!«

»A jest jí známa situace? Že je po celém městě rozšířeno, že ona zavolala zálohu, jež byla ukryta ve vládním paláci? Panu prefektovi Habrovi nezbylo již času, přepadení bylo příliš náhlé. Ale zvonek stiskla Erika Svansenová a připravila tak bílé o velecenný úspěch.«

»To všechno jsem jí řekl. Upozornil jsem ji, že jsou bílí na ni rozzuřeni. Ale nebojí se. Když prý jest její jméno na plakátech, bude ona na jevišti.«

»Odvážné děvče!« řekl režisér. »Ale milé a dobré!«

»Dobrá duše!« souhlasil ředitel. »Ale bát se nenaučila.«

Takové bylo mínění obou mužů o umělkyni Národního Divadla, Erice Svansenové. Ještě chvíli o ní hovořili. Pak se rozcházeli.

»Abych však nezapomněl!« zavolal ještě ředitel na vrchního režiséra, když již tento byl ve dveřích. »Snad bychom měli upozorniti obecenstvo, že se dnes hraje normálně. Hlásili mně, že dochází množství dotazů.«

»Obstarám to,« odpověděl režisér. A za chvilku opravdu zvučely všechny radiofony po Praze a hlásily, že se večer o dvacáté hodině koná v Národním divadle pravidelné představení.

Konalo se. Nebylo však pravidelné. Aspoň ne jeho začátek. Byl veliký neklid ve všech prostorách, hned jak se počalo obecenstvo scházeti. Návštěvníci přicházeli ozdobeni barvami stran, k nimž se hlásili. Již to zavdalo příčinu k potyčkám. Propukaly na schodech, na chodbách, v předsíních. Bylo hlučno i v hledišti. Hučelo v něm jako v úle před rojením včel. Na všech lících bylo patrné rozrušení, živé debaty svědčily o napjetí. Docházelo i k hlasitému pokřikování, jež

se neslo od konce hlediště ke konci, někdy i z přízemí na balkony a naopak.

Správa divadla si patrně byla vědoma, jaká je nálada mezi obecenstvem. Hleděla urychliti počátek představení, rázem dvacáté hodiny se rozezvučely zvonky v celé budově. Pravé včas, aby ukončily půtku, která vypukla v přízemí v jeho pravém pozadí. Ale dvorana se zatměla, hluk se utišil.

Po plátně se rozeběhly filmové obrazy, líčící nejnovější události. S napjetím je davy sledovaly.

»Bouře mořská na Indickém Oceáně.« Objevilo se rozbouřené moře zahalené řídkou mlhou, kterou však jen spoře prorážely paprsky sluneční. Jako hory zdvihaly se vlny, hluboké propasti se rozvíraly mezi jejich hřebeny, do běla zpěněnými.

»Letní povodeň ve střední Americe.« Širý, plochý kraj, za ním hory, až po úpatí zasypané běloskvoucím sněhem. A k nim do daleka se táhne mohutný vodní tok, široce rozlitý po nivách. Po levici město se ukazuje, ve sklech jeho krytu slunce matně hoří, na kraji však kryt je stržen, mocné pilíře vodou vyvráceny. Ledové kry, mohutné, leží u nich.

»Katastrofální pád vzducholodi před Mosulem.«

Tento nápis a též obraz, jenž jej následoval, strhl obecenstvo. Událost ona byla nová, o ní zprávy nedošly. Neštěstí se stalo právě o včerejších polednách, za všeobecného rozruchu,

kdy Informační kancelář se starala o zprávy důležitější.

Ale v tom zachvátilo diváky pohnutí ještě silněji. »Útok bílých na pražskou větrací centrálu,« hlásal nápis. Objevila se známá budova, před ní davy, divě se ženoucí. Pak padl jeden z útočníků, dva, tu celá řada se potácela – tam jiná.

»Zabijáci! Běda, běda vám!« posměšně pronesl někdo slova Personova, jež se stala přes noc slavnými a nekonečně směšnými. Hlas Personův byl dokonale napodoben i jeho přehnaná tragičnost. A smích zabouřil celým hledištěm. Bílí patrně ztichli, cítíce se pokořeni.

V tom jiný obraz: »Marný útok bílých na vládní palác v Saharské Metropoli.« Krátký jen výjev, podobný předešlému. Ve sluneční záři po dlažbě, na níž se bělal čerstvý sníh, se hnaly husté davy po nábřeží Nového Nigiru ke skvělé, bílé budově. A hned obrat – odražení útoku – bílá budova zblízka a dav od ní zděšen prchá.

Nový díl: »Těžké ztráty bílých v Chartumu.« Dlouhá ulice, po jedné straně Modrý Nil. Sněhová bouře se žene dlouhou třídou, na zemí závěje. A v nich temné body –

»To jsou mrtví! Naši mrtví!« zabouřil hněv bílých. A jako na potvrzenou objeví se lidé na scéně, chápou se předmětů, napolo zavaleným sněhem, a přehazují mrtvá těla přes zábradlí do řeky.

»Zabijáci!« zahřměl nenávistný hlas a rozpoutal vřavu.

Ale ztichl. »Ztráty modrých v Praze na Újezdě v boji o tunel –«

Vchod do tunelu, skvělá světla v něm a u jeho ústí hromada –

»Zabijáci!« vmetl nyní někdo urážku bílým. A strojilo se ihned k bouři, nedošlo však až k ní.

»Vzdejte čest těm, kdož dovedli umírat a nezabíjet!« ozval se zvučný, pevný hlas. A celé divadlo vstalo a okamžik postálo nehnutě. Pak ozval se šum, jak lidé usedali. Bílí rozpačiti, že se nechali strhnouti. Ale dojem povelu byl tak mocný.

Než nemělo býti klidu.

»Zatčení vůdcové bílých v Praze –,« hlásal dále nadpis filmu.

Sykot a pokřiky, hlediště se rozvířilo.

»Řezníci!« vzkřikl někdo s pohrdáním.

»Zákeřní! Zas byli vzadu!«

»Šli na konferenci! A davy hnali proti sobě!«

Bouře zahlaholila divadlem, docházelo k srážkám. Na štěstí se zjevil nový obraz: »Výbuch petrolejového vrtu v Nové Americe.« Výkřiky se ozvaly, ale v nich byl pouze úžas. »Petrolej! Nafta! Nová Amerika!«

»Kdo kdy slyšel nyní o naftě?« ptal se kdosi.

»Inu, nová země! Ale je ho i tam málo,« odpovídal jiný.

A tak obraz, dávno nevídaný, věc, na kterou lidstvo jen zdaleka vzpomínalo, uchvátily diváky a zabránily boji. Skoro zamlklý klid ležel na duších všech přítomných, když zazářily lampy a skončila se filmová část představení.

V tichu přešla přestávka a započala druhá část. Zpěvohra.

Výjev rozvíjel se za výjevem, obecenstvo klidně sledovalo představení. Slabý šum se pouze ozval, když vystoupila Rosenová. Skvělá, přímo nádherná, oslnivě krásná jako vždy. I potlesk se ozval, ale nebylo jisto, komu patří, zda umělkyni, nebo členu strany.

A najednou se po levici rozhrnul kvetoucí keř růžový a z něho, krásnější než růže šípková, vkročila na scénu Erika Svansenová. Bělostný obláček, jen modré oči zářily nebeským leskem a plavý vlas tvořil kolem něžné hlavy svatozář.

Všichni zatajili dech nad úchvatnou krásou mladé dívky. Jako by byl omámil je všechny luzný, pohádkový zjev.

A přec!

Hrubý hlas se ozval z pozadí: »Pryč s ní! Ven!«

A rázem změnilo se divadlo a stalo se vířícím peklem. Bouře odporu se zdvihla proti surovému útočníku, ale nová bouře zaduněla proti ní na jeho podporu. Na mnohých místech v hledišti se ztrhl boj.

Pak třeskla rána.

A Erika upustila bílý košíček, jejž nesla v ruce, a pravicí si stiskla levé rámě.

Rázem nastalo utišení. Do něho však znovu zahlaholil drsný hlas:

»Ven s politickou agentkou!«

Tu odpověděla Erika chvějícím se hlasem:

»Jsme v stánku umění. Zde zpívá pěvkyně Erika Svansenová. Má proti ní někdo něco?«

Okamžik bylo ticho. Pak se ozvala nejistá námitka:

»Vydala jste naše předáky do rukou drábů!«

»Neměla jsem práva hájiti svého života proti vám? Ostatně, od kdy je umělec zbaven práv občanských?«

Tu se hlas dívčin znatelněji zachvěl a ruka její pevněji stiskla levé rámě.

»Proč držíte se modrých?« vzkřikl jiný hlas. Ale byly v tom zjevné rozpaky. A Erika hned odpověděla:

»Jednám vždycky podle svědomí. Hledám dobro a pravdu a jdu tam, kde je tuším. Stavím se proti násilí, ale pouze slovem, prosbou. A odpovídáte mi ranou –«

Tu zahanbení vynutilo novou vřavu bílých.

»Podvod! Nic jí není!« ozvalo se z několika hrdel. Hned však zdvihl se i bouřlivý odpor.

Erika prudce sebou hnula, nevole jí zastřela krásnou jemnou tvář. Chtěla cosi říci, ale slova zdusila se v bílém hrdle.

Zbledla, zapotácela se. A tu její ruka pustí levé rámě – bělostný rukávek se zardí krví.

Bouře zahřměla divadlem. Ale Erika udělala krok – nejistý.

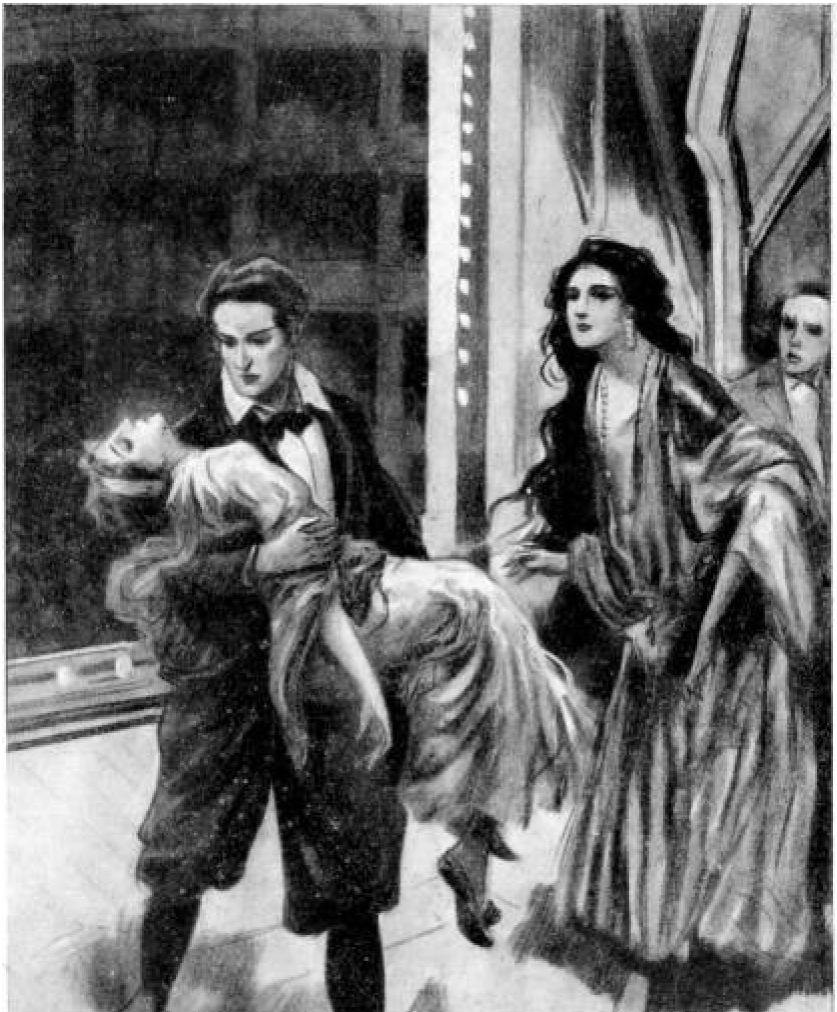
Však přes bariéru přehoupl se muž a vyšvihl se na jeviště. Včas, aby uchopil do náručí klesající dívku –

»Nekola! Nekola! Brávo, Nekolo!« šílil dav v hledišti.

Ale Nekola se obrátil se sladkým břemenem a spěchal ke kulisám.

Vstříc vyběhla mu Erna Rosenová – černý rozpuštěný vlas jí vlál s hlavy. Chtěla vzíti Eriku z rukou Nekolových.

Ale Nekola se jí vyhnul a zmizel za kulisy s omdlelou dívkou.

Ale Nekola se jí vyhnul a zmizel za kulisy . . .

III.

»Pane presidente, nyní musíme být sobci.«

»Nezapomínáte, že nám vždycky v Evropě se vytýkalo sobectví?«

»Vytýkali nám je, pravda, ale kdo? Sobci v Evropě. Lidé, kteří mařili své síly rvaním mezi sebou a při tom záviděli Americe plody její svorné práce. A nemohli jí odpustit, že nechce rozdělit se o ně s rozháranou Evropou.«

»V tom se, budiž bohu žalováno, v Evropě nic nezměnilo«, povzdechl president Ralmont.

»Naopak, teď jsou časy ještě horší. Nyní možno od východu očekávat jenom pohromu,« řekl na to státní americký tajemník, pan Graham.

»Tedy navrhujete, milý Grahame?« otázal se president.

»Že je třeba učiniti všechna opatření,« zněla odpověď. »Evropa jde vstříc as nové katastrofě, přes své úsilí jí nezabrání ani Habr. Dojíti k ní musí, ježto evropský lid je neschopen, aby mohl odolati v těžkých poměrech, v nichž musí žít.«

»Měli snad se všichni uchýliti k jihu.«

»Většinou to udělali. Ovšem v teplých krajích není místa pro všechny. Ale šlo by všechno, kdyby evropský lid nebyl mravně osláblý.«

»Nedostatkem pospolitosti tam trpívali vždy,« řekl president.

»A nedostatkem chuti k boji o život. V dobách nouze nevedl tam nikdo lidi k názoru, pomoci si

vlastní, úsilnější prací. Jedinci i strany jsou jen proto, aby pro sebe a pro své lidi dobývali výhod. Ale ne snad tvrdým bojem s přírodou, nýbrž nastrčením, utlačením druhých.«

»Strany ovšem po staletí k tomu vedly tamní lidstvo,« na omluvu pravil president.

»Strany jsou jen zase lidé, pane presidente,« odmítavě řekl státní tajemník. »Kdyby lid byl jiný, nesnesl by takovýchto stran.«

»Evropa by měla zapotřebí Messiáše, který by ji uchvátil, sjednotil a přiměl ke klidu a k soustavnému napjetí všech sil, pak by se snad udržela bez cizí pomoci.«

»Možná, pane presidente! Ale Messiáš ten nepřijde. Musil by jej zase vydat lid ze sebe. Ale nevydá, čeho nemá v sobě. A pak, třeba by i přišel, nenašel by půdy pro sebe. Za to by dosti bylo Kalvárií, na kterých by se lid evropský mu odměnil za jeho službu.«

»Rozumíte asi, pane státní tajemníku, proč jsem se teď snažil ve všem odporovat vašim slovům. Chtěl jsem vyčerpati všechny možné námitky.«

»Chápu, pane presidente! Ovšem není těžkým vyvrátiti všechny.«

»Tedy na tom trváte, že máme přijíti do státní rady s vaším návrhem?«

»Myslím, že nezbývá jiného.«

»A přece bych rád ještě počkal. Nerad bych, abychom prvními byli my.«

»Neměl bych nic proti tomu, ale…«

»Víte, zdá se mi,« vysvětloval president, »že se brzy bude hlásit Afrika i Asie.«

»A Evropa pak bude žádat, abychom my nahradili, oč jí zmenší druhé světadíly svoje dodávky.«

»Nebudeme musit povolit,« nejistě řekl president.

»Ale budeme pak také sami moci snižovati množství potřeb, které dodáváme Evropě?«

»Ovšem, snadno to pak nepůjde,« přiznával president.

»A máme tedy stále dopláceti na lidi, kteří navykli si nechat pracovati jiné za sebe?«

President jen krčil rameny.

»Vidíte,« řekl Graham, »je to poměr nemožný a musí jednou přestat. Jednou k tomu stejně dojde, že Amerika odepře svou pomoc Evropě.«

»A Evropa?«

»Buď dovede pracovat, anebo zhyne.«

»Není to kruté?« tázal se president Ralmont.

»Velmi kruté,« souhlasil státní tajemník, »od ní k sobě samé. Řekl bych i více, je to přímo šílenství, ale je to takové. Vždyť uvažte, pane presidente, co se děje v Evropě! A zatím co tam hašteří se po schůzích a rvou se na ulicích, pracujeme my zde osm, deset hodin denně, napínáme všechny síly, ořeme, šijeme, předeme, kutáme, lijeme, kujeme – pro koho? Pro svárlivé lenochy!«

»Mnoho pravdy na tom,« smutně řekl president.

»Kolik velkých lodí podmořských se denně dává na cestu z našich přístavů,« uvažoval dále státní tajemník, »a ubírá se do Evropy! Počítejte, jaké je to množství do roka! A neplakal by člověk zlostí, kdyby to nebylo také tak směšné, co se stalo v posledních dnech v Hamburku? Když naši námořníci našli přístav uzavřený ledem a musili si sami proraziti cestu z moře na povrch? Panstvo nemělo kdy, udržovat volný otvor pro ponorné naše lodi, protože v tu dobu mělo zase – povstání!«

»A Hamburk sám a mnoho jiných měst již bylo bez potravy a čekalo na naše lodi jako na spásu!« posteskl sám president.

»To však jim nic nevadilo, aby nešli demonstrovat na ulice za snížení doby pracovní!«

»Jsou to jistě smutné poměry,« poznamenal president a pokračoval, chtěje patrně odvésti státního tajemníka od hamburského případu: »Ale přes to všechno nutno přiznati, že se evropskému lidu žije těžce. My zde máme přece lepší podmínky, takže můžeme zde snáze vypěstovat množství potravin, jež by postačilo pro nás v Americe i pro vývoz do Evropy.«

»Lepší podmínky? Pro zemědělství, pravda. Ale jejich továrny by mohly míti stejnou výkonnost, jako mají naše –«

»Myslím, že i v továrnách se nám pracuje lépe. Jsou přece zdravější. Uvažte, že Evropa je skoro celé pod krytem!«

»Pravda, že jsou pod krytem. Ale vzduch tam mají stejný jako u nás, myslím, že je malý rozdíl mezi hutí, sklárnou, strojírnou tam a zde. U nás oheň stejně pálí, stejně dusí čmoud. V tom to tedy, myslím, nevězí.«

»Ale snaží se přec o nápravu, aspoň někteří. Straně modrých v čele s Habrem všechna čest! Hleďte, zavedení mzdy před třemi lety byl přec velký čin. A pak prodloužiti dobu pracovní.«

»Ano, z pěti na šest hodin denně,« rozhorlil se tajemník. »Ale povstalo tím hnutí, které co nevidět povede zas k nové vzpouře. A víte, pane presidente, co mi píše synovec? Kolik lidí súčastní se této vzpoury? Skoro celá polovina evropského lidstva!«

Ralmont vítal zmínku, kterou Graham učinil o synovci. Poznamenal:

»Pan Graham je však též v straně bílých, nemýlím-li se.«

»Ano, je to blázen, jenže pouze v theorii a ne v praksi. Líbí se mu zásady, jež bílí hlásají, ale tvrdí, nyní že jsou nemožné, že jich nelze provésti.«

»Sám se jimi také neřídí,« potvrzoval president, »je z nejpilnějších pracovníků a říká se o něm, že se k bílým nehodí.«

»Nehodí, to vím, aspoň ne docela,« přiznával státní tajemník. »Ale nehodil se také sem, vy víte, že jsem to byl já, jenž vypravil ho s jeho ideály z Ameriky. Udělal mi na vzdory, že se dal k bílým. Je Graham a my Grahamové jsme snad ukováni ze vzdoru. Ale jinak mám zas o něm zprávy, že je velmi vážen v Evropě, mezi bílými pak že má velké slovo. Psal mi ostatně, že zůstal u nich proto, aby aspoň někdo měl tam rozum. Je to tedy pěkná strana, když v ní rozum má jen můj pan synovec. Ale to jen tak mimochodem, pane presidente!«

President se usmál. »Já mám také zprávy o něm,« řekl, »lepší však než vy.«

»Může být, jste také presidentem, já jsem pouze tajemníkem,« zažertoval Graham. Mohl si to dovoliti, on a Ralmont byli staří přátelé, Ralmont přijal žert ten s úsměvem.

»I ve straně bílých jsou dobří lidé,« rozhovořil se svým vážným hlasem. »Idealisté, kteří popřáli by rádi člověku vší možné, plné svobody. Vědí sic, Že dosud není k tomu čas, věří však a těší se, že jednou přijde. Doufají, že brzy. Jejich snahy prýští z lásky k lidstvu, cílí k povznesení člověka. K těmto lidem patří i váš synovec, pane Grahame! Je vážen i modrými, má mnoho přátel mezi nimi. V straně bílých uplatňoval se vždy jako živel smíru, vývoje a pořádku. Jeho snahy ve straně však ztroskotaly, moci nabyl krajní směr.«

»V čele s dobrodruhem Personem,« dodal státní tajemník.

»Je to tak, že dav se zřídka nechá ovládnouti dobrým člověkem,« posteskl si Ralmont.

»Je to přirozené,« vysvětloval tajemník, »v duši člověka tkví vždy sklon ke zlému. Kdo mu kyne ke zlu, dojde obliby. A dav je znásobení pudů zlých a potlačení dobrých. Proto lidstvo kamenuje proroky a mučí svaté.«

»Proto snad i váš synovec se uchýlil do pozadí,« pravil president, »zůstává však věrným starým zásadám i straně. Tvrdí prý, že špatnou není strana, ale že jí bylo zneužito k cílům osobním.«

»To si s ním již Person spraví,« řekl na to Graham starostlivě. A z jeho slov se ozývala láska k vzdálenému synovci.

»Pochybuji,« konejšil ho Ralmont, »Person si ho velmi váží.«

»Ví, že nikdy nebude mu sokem.«

»A je mu také známo, že je oblíben u velké části jeho strany.«

»Čeká ho tam tedy pěkná budoucnost,« ušklíbl se Graham, ale dobrácky.

»Grahamové vždycky dovedli se uplatniti,« udělal mu Ralmont poklonu.

»Když se dbalo jejich rad,« využil té příležitosti státní tajemník, aby se vrátil k původnímu předmětu jejích rozhovoru.

»Bude se dbát i vaší rady, jako bylo vždycky, pane státní tajemníku!« pousmál se Ralmont. »Nechtěl jsem vám vůbec odporovat, smýšlím dávno jako vy. Nerad bych však, aby se věc rozřešila jinak, nežli mírným způsobem. Mohli bychom třeba upozornit Evropu, že není nám již možno dodržeti dávky. Vyzvati je, aby si věc zařídili během doby, aby počítali s tím, že omezí se naše dovozy.«

»Dobře, nenamítám nic,« projevil svůj souhlas Graham. »Ostatně jste zodpověděn vy, ne já.«

»Státní rada, pane tajemníku!« upozornil president.

»Dělá, co vy chcete, pane presidente! Proto u nás máme ráj!« uklonil se Graham Ralmontovi.

»A já dosud velmi málo věcí jsem provedl beze svého státního tajemníka,« vracel poklonu president.

»Byl jste vždy ke mně velmi laskav,« vřele promluvil Graham. »Ale mně vždycky šlo pouze o jedno: O prospěch národa a vlasti. Také teď bojuji jen o to. Jde mi ovšem i o spravedlnost. Není správné, abychom my zde živili někoho, kdo se nechce živit sám. Není to ani rozumné, ani v jeho prospěchu, neboť se tím prodlužuje jeho živoření. Ale mně jde nyní i o něco jiného. My nebudeme moci dále vyvážeti tolik potřeb z Ameriky. Je nezbytno, abychom se starali více o bezpečnost národa a země. K tomu bude třeba sil. Kde je vezmeme? Z oborů, jež vyrábějí více, nežli

potřebujeme zde pro sebe. Zkrátka, omezíme vývoz, síly takto uvolněné přitáhneme k práci na výzbroji země.«

»Vím, Evropa tím utrpí,« pokračoval. »Ale, pane presidente, kdo je toho všeho vinen? Proti komu bude třeba zbrojiti? Proti Evropě, jež nepořádkem ohrožuje svět.«

»Pravda, je tam věčný neklid,« smutně řekl president.

»A pak, pane presidente, Malta! Víte, že jsem vždy byl proti zařízení, kterému se říká Ochranný výbor.«

»Nebylo to možno jinak zařídit,« namítal president Ralmont.

»Nebylo, ale v Evropě, kde stále platí stádo. Nemohu si pomoci, ta věc patří do rukou jednotlivce, pevného, silného. Měl by jím být americký president. Amerika byla vždy a bude zemí klidu, práce, pořádku. Sama nikdy neužila látky Strucksovy, nebude jí také jistě nikdy potřebovat. Proto americký president měl býti rozhodčím nad ostatními, kteří nedovedou se srovnati sami mezi sebou. Takto však mám obavy, že se se Strucksovou látkou půjde jednou na nás z Evropy.«

»Soudíte snad příliš přísně, pane Grahame! Dosud osvědčil se Výbor skvěle, nestalo se nic.«

»Jenom Madrid jednou se rozletěl. Ostatně ta teta, co zemřela dnes, provedla to také dnes až poprvé.«

Nezdrželi se smíchu, netrval však dlouho. Vrátili se ihned k vážným věcem.

»Nejsem i já dalek přesvědčení, že nám brzy Evropa se stane nebezpečnou. A jsem také náhledu, že obrana Ameriky není dostatečná,« pokračoval president v rozhovoru.

»Není vůbec žádné,« rozhorlil se státní tajemník. »Co pak vlastně máme? Několik pevností na hranicích, kterých si nepřítel nevšimne. Několik desítek elektrických děl, která se hodí k slavnosti spíše než k boji. A naše bitevní létadla jsou sotva dobrá k výletům, neřku-li k boji.«

»Kdyby vás tak slyšel náš komisař pro obranu země!« pousmál se president.

»Slyšel mne už tisíckráte, pane presidente,« odpověděl Graham, »ale dovolte mi, abych vám dnes řekl asi také již po tisícáté, že je pán ten neschopen ke svému úřadu.«

»A myslíte, že vskutku není docela nic na tom, co on tvrdí, že se o nás v čas potřeby postará Prozřetelnost?«

»Promiňte mi, řeknu-li, že nemyslím. Prozřetelnost nestará se o nedbalce, tak daleko nejde ani boží dobrota,« řekl státní tajemník.

»Vidíte,« podíval se naň vážně president, »a je možno, že se přece mýlíte.«

»Byl bych rád, kdybych se mýlil,« zahučel Graham.

»A budete rád. Slyšte! Prozřetelnost poslala nám jako výstrahu prosincovou vzpouru bílých v Evropě a v Africe. Její následek pak byl, že náš pan komisař pro obranu země včera odstoupil.«

»Cože? Je to možné?« divil se i radoval se státní tajemník.

»Včera večer ohlásil mi demisi,« dotvrzoval president. »A přiznal výslovně, že příčinou jeho skutku je zklamání. Že shledal, že svět není takový, jakým si jej představoval.«

»Pane presidente, vidím také na vás, jak vám ústup komisařův ulehčil. Vím, jste vtělená dobrota a bylo by vám bývalo trpkým vyháněti z jeho úřadu tak starého člověka. Ale já, pane presidente, až dnes půjdu od vás, neobejdu kostel Svaté Moudrosti,« řekl Graham pohnutě.

»Jste dobrý člověk,« řekl dojat president. »A máte svou vlast rád. Ale řekněte mi, jste tak jistě přesvědčen, že je Amerika ohrožena?«

»Pane presidente,« řekl Graham pevně, »ohrožena je vždy každá země, která není dosti hájena. A Amerika není hájena. Naší vinou, vinou naší důvěry, že lidé všudy budou takovými, jako jsme my zde. Ale nejsou, nikdy nebudou. Proto se bojím o Ameriku, kterou tolik miluji.«

»Pane presidente,« pokračoval, »vy přec znáte dějiny Nové Ameriky. Čtu v nich denně, četl jsem v nich právě včera bůh ví po kolikáté již, jak se naši předci těžko odlučovali od svojí staré vlasti. Byli jsme prý kdysi směsí národů, ale tato směs se

naučila tak horoucně milovat svou vlast, že si měli od ní vzíti příklad národové, kterým vlast je v ústech, ne však v srdci.

Dějiny nám líčí, jak plakali naši lidé, když jim bylo opustiti břehy starých našich řek, jak plakali v mrazu na jich březích, by se s nimi rozloučili. Líčí, jak předkové naši vztahovali svoje ruce k dálným, zasněženým horám rodné země, jak se těžko od nich vzdalovali. Staré lidi mocí bylo nutno unášeti, neboť chtěli zemříti ve svém kraji.

Naši předkové se stěhovali do Mexika, Hondurasu, Nicaraguy. Ale vozili si s sebou zemi ze své staré vlasti, jako svátost chovali ji v nových domovech; na ni kladli unavené hlavy, když si lehli v rakvích, její hrstka mísila se v popelnicích s prachem z jejich kostí.

A nemohli zapomenout svojí staré vlasti. Když otcové naši obsadili tuto mladou zemi, Novou Ameriku, přenášeli do ní v snění svoji starou vlast a zakládali města, vesnice a dávali jim jména z naší staré Ameriky. Jsme tu, pane presidente, v Novém Washingtonu, tamo leží Nové Baltimore, tamhle Druhý York – všechno jména z naší staré vlasti.

Tamto, hleďte, leží ostrov Lincoln, pohřebiště našich mrtvých, v upomínku pojmenované po velikánu staré naší otčiny.

Ale milujeme stejně novou vlast, protože jsme na ni přenesli svou lásku ze své staré otčiny. My jsme si tu dobývali místa krví, potem. Zarývali

jsme se do hor, zakopávali do boků sopek, my jsme moře klenuli, spouštěli jsme na ní duté prámy z kovu, ty jsme spojovali, na ně dováželi půdu, kterou dopravovaly sem vzducholodi. Tak jsme rozšiřovali tu půdu, jež nám nestačila, na ní zakládána byla nová sídla.

V nich jsme svorně žili, odpírali jsme si požitky a zábavy, břímě práce navlékli jsme na své šíje, bez reptání, beze svárů, bez výmluv a všichni bez rozdílu. Kdo měl ruku silnější, vzal větší lopatu, kdo byl slabší, dala se mu menší, ale oba pracovali dle svých sil. Neboť pracovali s nadšením a láskou.

Tím jsme sobě zbudovali novou vlast, jež zas je krásnou a jež zůstává nám utěšenou zemí i v těch smutných dobách, kdy nám slunce umírá a mlhy halí matku zemi. Jsou to trudné časy, hrozí zima, mráz, hlad a smrt. Ale práce uchrání nás před nimi a my máme vůli pracovat. My zde budeme zápasiti do poslední chvíle, posledního dechu. A když bude třeba zemřít, zemřeme tu svorně, vedle druha druh a ruku v ruce. Zbudou-li tu naposledy jen dva Američané a budou-li hlady umírat, bude vedle nich kus chleba, poslední, který nechával druh druhu. A zemrou oba v bratrském objetí. A na rodné půdě.

To je naše kultura. Kultura, spočívající na práci a lásce. A té si nenecháme ušlapat. Země, kterou tolik milujeme, nenecháme zotročit. Pro své bratry uchováme svobodu, naši, americkou

svobodu, která zakládá se v dobrovolné službě národu a vlasti. Za ni položíme v oběť vše, i životy.«

Dojat objal Ralmont svého tajemníka.

»Starý příteli,« pravil s oroseným zrakem, »Amerika nezahyne, dokud bude míti takovéhle vlastence!«

IV.

Erna Rosenová procházela se volně po své komnatě. Studovala, či spíše se snažila studovati. Ale práce jí šla těžko, myšlenky se mátly, poskakovaly s předmětu na předmět a nejméně chtěly utkvěti na studované úloze. Nejčastěji vracely se ku předvčerejšímu představení. A nemohly se odtrhnouti od výjevu, jak Nekola odnášel s jeviště omdlelou Eriku Svansenovou.

V komnatě bylo příjemně. Radiátor vysílal hřejivé paprsky, ventilace dýchala do pokoje čistý, svěží vzduch. Bezvadně pracovaly odsávací přístroje, jiné kontrolovaly složení vzduchu a udržovaly náležitý poměr jeho součástí. Nebylo tu stopy po tom, že venku, za skleněným krytem leželo pološero a chvěl se třeskutý, smrtící mráz.

Byt umělkyně, poblíž újezdského tunelu, byl skvěle zařízen, snad jako na výsměch zásady o rovnosti, kterou tak hlučně hlásala Ernina strana, strana volnosti. Výbor pro správu uměleckých

podniků vycházel ve všem vstříc Erně Rosenové a pod záminkou, že potřebuje jistých podmínek pro pěstování svého skvostného hlasu a velkého talentu, umožnil Rosenové život v přepychu. Činil tak ovšem v dobrém úmyslu a jedině z touhy uchovati a podporovati skutečné nadání.

Ema byla jistě veliká umělkyně a zasloužila si svůj blahobyt. Nebylo však v něm štěstí. A byl zvláštní způsob, jakým se jí vyhýbalo. Uvažovala dnes o tom neustále. Požádal ji o rozmluvu Dr. Bukov. Kdyby se s ním byla mohla takto setkati před několika lety, kdyby ji byl tehdy vyhledával s tím úmyslem, se kterým přijde dnes! Neboť Erna věděla, proč k ní přijde Dr. Bukov. Jak by byla tehdy se radovala z jeho lásky! A dnes? Jak se bojí jeho vyznání!

Erna zalétla ve vzpomínkách o několik let zpátky. Byla dospívajícím děvčátkem, na počátku své umělecké dráhy. Chodila tehdy do operní přípravky, s úspěchem složivši zkoušku. Bukov chodil dosud na vysokou školu, pamatuje se, že se vyprávělo cosi o protekci, s níž se tam dostal. Ale pamatuje se také, že mu to tehdy v jejích očích neškodilo. Byl tak hezký!

Pravidelně se potkávali a Erna vždycky se zalíbením se na něho zadívala. Tolik se jí líbil. Snad proto také, že byl tak hrdý a nikoho si ani nevšiml.

Ani jí! Neměl pro ni pohledu. A byl by jistě musel rozuměti rozníceným očím mladého

děvčete. Kdyby si jí byl jen jednou všiml! Snad by bylo se s ní všechno utvářilo jinak. Lépe.

Zatím však se nenašel nikdo, aby naplnil srdce její. Pokoušeli se sice mnozí, její krása lákala. Ale u ní vadil sen mládí. Její srdce bylo zavřeno, třeba bylo prázdno. A v dychtivosti mládí se dalo na jinou cestu. Ernu uchvátil vír politické činnosti. Přiklonila se k bílým. Nemohla jinak při své povaze, smělé, odvážné, jež vzpínala se vždycky k nejvyšším vrcholům. Nedovedla věřiti, že níž je bezpečněji.

V té době již zpívala v druhořadém divadle. Ale byla ve vzestupu. Pracovala svědomitě a s nadšením. Vyrůstala v opravdovou umělkyni. Napomáhala jí skvělá krása, dědictví prý po matce. Řekl jí to jednou kdos a byla to jedna z těch skromničkých zpráv, které zachytila o své matce.

Při tom všem ztratila s očí předmět svých tužeb a snů. Jiné zájmy ji zaujaly celou, její umělecké dílo a nadšená činnost politická. Tak zapomněla na jinocha hrdých, hnědých očí, měkkých kaštanových vlasů. Po dlouhé době se s ním zase potkala, ale její srdce již se neozvalo. Vyrostla v ženu. A z něho se stal muž a ten jí nebyl už tak blízký.

A přece bylo tehdy její srdce volné. Nebyla by šťastnější, kdyby bylo tak zůstalo? Nemělo se tak státi. Osud znovu s ní divně zatočil, zkrušil ji

novým sladkým poutem, mocným, nezniknutelným. Ale bolestným.

Výbor pro úpravu sociální pořádal debatní večer o otázce, i která byla středem snah a sporů současného lidstva: Podle kterých zásad se má dělit výnos práce.

Erna šla do schůze, naplněna myšlenkami, kterými se řídila její strana. Nepochybovala o tom: Potřeba je hlavní směrnicí, každý jedinec má právo žádati od společnosti ukojení všech svých potřeb. Jak je opatřiti, je věcí společnosti. Každý je ovšem povinen pracovati podle svých sil, není však nucen uskrovňovati se, jestliže sám neukryje svojí potřeby, ani nemusí přepínati své výkonnosti. Není toho také zapotřebí, poněvadž při normální výkonnosti se může uhraditi potřeba všech, i těch, kteří nejsou práce schopni.

V tom smyslu asi mluvili řečníci bílých.

Modří ovšem byli jiného náhledu. Poukazovali, že se vzestup lidstva nesporně zastavil od doby, kdy společnost přestala podporovati rozvoj schopností u vynikajících jedinců. Rovnost naprostá prý znamená úmyslné snížení úrovně a tedy úpadek lidstva. Dějiny posledních staletí jsou prý toho nesporným důkazem, jest jen třeba hleděti na věci nepředpojatě a bráti je, jak jsou. Příroda ovšem těžce zkrušila člověka. Ale jako by tušila, co přijde, dala mu zavčas do rukou pomocný prostředek nesmírné ceny – vynález Lesinův. Majíc neomezený nadbytek energie

mohlo se lidstvo udržeti i za nejtěžších podmínek. Zatím však je patrný opak. Lidstvo nedovede uhraditi svojí potřeby, nedovede vyrobiti ani dostatek potravin, ani potřebného šatstva a nutných bytů.

»Někde je chyba. My ji vidíme v tom,« hovořil řečník modrých, »že odpadla u člověka nutnost, jež by ho doháněla k potřebné výkonnosti. Člověk nemusí pracovati plnou silou, jeho potřeba je kryta stejně, i když pracuje méně, nežli dovede. Pracuje-li však sebe intensivněji, napne-li svou výkonnost na výši mimořádnou, nemá za to odměny ani on ani jeho děti. Dostane stejně jako ten, kdo se při práci šetří. Následek toho všeho je jasný, výkonnost pracovní je malá. Nepomůže kázání o vzájemnosti a obětavosti. Ve svém celku není lidstvo tak vyspělé, aby se řídilo těmito krásnými zásadami. Je-li ovšem život současný zřízen na jejich podkladě, musí docházeti k neúspěchu. Ten tu je, nikdo ho nemůže popříti. Nezbývá tedy, než odvoditi důsledky –«

»Jinak,« řečník končil, »spějeme vstříc těžkým dobám. Jistě již není mezi námi sporu o tom, že nemají býti salony, ale všechny místnosti že mají býti jasné a vzdušné. Ale budeme-li takto pokračovati, nebude sice salonů, ale všechny místnosti budou temné a dusné, nikde nebude ovzduší čistého, jemného a plného života.«

Až dotud bylo jednáno klidně a mírně. Ale brzy potom zvrhala se schůze v hádku. Řečník bílých

postavil se proti tomu, co prohlašoval poslední mluvčí se strany spravedlnosti. Jiný řečník modrých ostřeji potíral jeho vývody.

Kdosi však na něho vzkřikl: »Chcete nechat jiné dřít se za vás!«

A řečník modrých zvolal rozhorleně: »Kdo chce pracovat, ten nevzpírá se odměně dle zásluhy. Lenoši však brojí proti této zásadě –«

Bouře pozdvihla se v řadách bílých nad urážkou. A zuřivec jakýsi mrštil těžkým předmětem po řečníkovi a srazil ho k zemi. Dav rozšílil se ještě více a surový útočník se dral k řečništi a volal, ukazuje na padlého:

»Chcete ještě někdo jiný stavěti se za zásady, které tuto leží poraženy?«

»Ano!« ozvalo se najednou odhodlaně a jasně ku podivu všech. Erna žasla s ostatními, bylo jí však, jako by jí cosi sáhlo k srdci.

»Já!« prohlásil postaviv se proti útočníku mladý muž, vysoký a štíhlý, světlovlasý a modrooký, s tváří skoro dívčí, ušlechtilou, milou.

Všechno trnulo. Ale srdce Emino se divně sevřelo, divoce se rozeběhlo.

»Nekola!«

»Svat Nekola!« ozvalo se tu a tam jméno odvážlivcovo. A Erně bylo, jako by to jméno dávno znala.

Byla to však hra o život. Než mladý muž, ač bled, se klidně rozhlédl, pak podíval se na

padlého a na útočníka. A promluvil hlasem, který odzbrojoval:

»Chci vám říci, vám, kteří právě jásali, že vaše radost byla planá. Myšlenka se neporazí kamenem a pravdě se nepomáhá násilím. Pravda jest jen jedna. Kdo ji vskutku hledá, najde ji a je silen v ní. Může přes to padnout. Ale jen na čas, pravda však stejně a věčně zůstane pravdou. Je nesmrtelná a odleskem své vznešeností pokrývá ty, kteří padli pro ni.«

A bylo ticho ve dvoraně. Pachatel útoku zahanben ustoupil a vmísil se v dav. Bez překážky byl vzkříšen a odveden poraněný a schůze se zatím bez rozpuštění rozešla.

Poslední odcházela Erna Rosenová. Jí hnusil se surový výstup, zaviněný jejím straníkem. Čekala, že bude zakřiknut z vlastní strany, přála si toho v zájmu strany a její věci. Zatím však nikdo neměl odvahy. Všichni se nechali ztrhnouti, zuřili s sebou. Hořkost naplnila srdce Ernino, odpor k těm lidem.

A najednou přece někdo, kdo měl v žílách krev a v srdci odvahu. A dokonce protivník! Člověk, nasazující život! Proč? Jen aby pověděl pravdu rozběsněnému davu!

Jako okouzlena patřila Erna na mladého Nekolu, jeho nebojácné vystoupení ji uchvátilo. Jeho duch jí překonal. Zmocnil se jejího srdce. Od toho okamžiku milovala Erna Rosenová Nekolu. Žhavě a z celé duše. Nerozuměla tomu sama,

nechápala, co se s ní stalo. Ale měla ho ráda. Musila ho míti ráda! Bylo cosi podivného v tom, jak neodolatelná síla vždy ji hnala k němu. Cítila, že je tu cosi mocnějšího nad lidské síly. Nebylo však, kdo by jí byl podal vysvětlení. Byla sama, také matka její dávno zemřela, její srdce bylo ponecháno samo sobě. Osud však je spoutal s mužem, který její srdce rozechvěl dřív, než ho spatřila.

Více než tři roky uplynuly od té doby. Erna se v nich přesvědčila, že její tužba je marná. Nekola chodil nevšímavě okolo její skvělé krásy, která uchvacovala a zmámila tolik mužů. Erna se vyšinula na nejvyšší stupeň v umění. Ale nepodařilo se jí získati ani pozorností Nekolovy, o jeho přízni nemohla ani snít. A její láska rostla zatím právě svojí beznadějí a rozněcovala se v ještě vášnivější žár.

Pak poznala, že zamiloval si jinou. Nechtěla tomu věřiti, nemohla. Byla o tom přesvědčena, a přece zase vzpírala se pouhé možnosti té myšlenky. Neboť její láska stávala se šílenou a Erna sama se jí obávala.

Večerní výjev v divadle, při němž Nekola odnesl s jeviště omdlelou Eriku Svansenovou, přilil oleje do vzbouřeného žáru. A v tomto zmatku ohlásil jí svoji návštěvu Dr. Bukov. Kdysi předmět její touhy. Čím jí mohl býti nyní? Nemusil se chtěj či nechtěj její hněv obraceti proti němu? Nezavinil, třeba nevědomky, její

nynější útrapy? Vše mohlo býti jiné, kdyby tehdy nebyl hrdopyšně přehlížel prosté děvče, jež k němu vzhlíželo tak oddaně! Nyní přichází, když její krása vyspěla a pokořila svět. A přichází pozdě, nezachrání jí od pekla, které bouří ve vzedmutých prsou.

Tyto myšlenky vířily Erninou hlavou, když otvíraly se dveře její komnaty a vstupoval k ní doktor Bukov. Nemůže býti divu, když pozdvihla hlavu, že švihl příchozímu vstříc blesk nenávisti.

Bukov však byl stejně prudký jako Erna. Jeho srdce rázem zatvrdil ten nenávistný pohled, se kterým ho uvítala Erna. Tak nebyli to dva přátelé, kteří se zdvořilým úsměvem si usedali u jednoho stolu.

Ale Erna vážila si Bukova pro jeho práci. Chtěla ušetřit mu pokoření, plynoucího z odmítnutí. Překonala nepřátelský cit, jenž jí plnil duši, a pravila, uvítavši Bukova, po několika bezvýznamných větách:

»Jsem ráda náhodě, která vás přivedla ke mně. Vím sice, že to věda nepřivedla tak daleko, aby obracela srdce jako žaludek, ale přece snad je pomoc, usadí-li se něco do srdce a zabere je celé?«

Bylo to řečeno lehkým tonem, slovy to měl býti žert. Ale Bukov pochopil, že myslí se to vážně. Pohled do Erniny tváře svědčil také jasně, že jde o odražení útoku, ovšem způsobem co nejmírnějším. Kdyby Bukov byl býval úplně

klidný, byl by odpověděl stejně žertovně a zároveň by byl Erniny myšlenky hned využil pro sebe. Mohl jistě říci, že milé se nejsnáze zapudí ještě milejším a láska novou láskou. Erna by se byla přesvědčila, že započala hovor velmi nešťastně.

Ale Bukov považoval slova Ernina za výzvu. A odpověděl podle toho, udeřil přímo:

»Milujete tedy Nekolu tak horoucně?«

Byl v tom výsměch, ale také nenávist a lítost. Ale převládala trpkost. Erna vycítila však jen horší stránku a stejně popuzena oplatila útokem:

»Snad bych se o tom vyjádřila, kdyby zde byl místo vás pan Nekola.«

Bukov zbledl, srdce se mu sevřelo. Byl poražen, dřív než začal boj. Pochopil, že svou vinou. A sklesle řekl hlasem, přetékajícím smutkem:

»A já vám přišel nabízet svou lásku!«

»A já vám dala odpověď, dříve než jste promluvil,« dorazila ho Erna, v níž hněv dosud bouřil, neunášen Bukovovou lítostí.

Bylo patrno, že srazily se dvě povahy tvrdé a prudké. Bukov také ihned dokázal, že není slabší nežli žena, se kterou se utkal. Pozdvihl hlavu a hrdě se vztýčiv řekl posměšně:

»Podle toho, co jste řekla, jest vaše nemoc opravdu vážná. Ale není beznadějná. A znám také prostředek, jenž ji bezpečně vyléčí.«

Erna cítila zálud. Ale musila se zeptati:

»Prostředek ten jest?«

»Erika Svansenová,« odpověděl Bukov.

Erna musila sebrati všechnu sílu, aby se neshroutila po úderu. Ale ovládla se přece. A řekla dutě:

»Dobrá! Obrátím se na Eriku Svansenovou.«

Ale nyní otřásl se Dr. Bukov, byloť příliš mnoho řečeno v úsečných slovech Erny Rosenové. Nemohl však dlouho o nich přemýšleti, neboť Erna překvapila jej náhle dotazem;

»Vlastně jsem vás zdržela svým dotazem stran své nemoci. Přišel jste jistě za jiným účelem a něčeho jste si ode mne přál, když jste mne požádal o rozmluvu.«

Bukov zahořel v rozpacích. Co měl říci? Vymysliti si nějakou nejapnou výmluvu? Aby se jen více sesměšnil? Před touto ženou, nelítostnou, ale krásnou a tak duchaplnou? Proč vlastně měl ji tolik rád? Čím ho uchvátila? Jen tou svou omamnou, oslňující krásou? Snad. Ale očarovala ho, zotročila – po dlouhé měsíce již chodí jenom v jejích stopách, ji všudy sleduje, na ni jen myslí, o ní sní. Co vzdušných zámků pro ni vystavěl, co krásy zepředl! Vonnými květy chtěl jí sypat cestu životem. –

Vzchopil se, beztoho mlčel příliš dlouho. Viděl již výsměch v očích Erniných. Zdánlivě ho nedbaje promluvil s přátelským úsměvem:

»Ovšem žádal jsem vás za svolení, abych se směl u vás zastaviti. Jde však o maličkost. Chtěl

jsem získati si vaší přízně prokázáním nepatrné služby.«

»Nuže?« tázala se Erna, opravdu jsouc zvědava, s čím přijde.

»Říkala jste,« pokračoval Bukov, »že se chcete obrátiti na Eriku Svansenovou. Přišel jsem vám pouze říci, abyste k ní nechodila dnes. Je trochu churava.«

»Co pak jí schází?« nedovedla se udržeti Erna. Ale hned si uvědomila, že udělala chybu. Hned ji hleděla napraviti:

»Ovšem, vlastně vím. Je přece poraněna!«

»Ach, o to!« zasmál se zle Dr. Bukov, »To bylo pouhé škrábnutí do ramínka. Ani to nebude na její krásné pleti znát. Ale jde o horší věc. Víte, jak jezdila před nedávnem slečna Svansenová s panem Nekolou na sáňkařské dráze. Vzdálili se trochu od ostatních, ovšem náhodou, najeli na závěj a pod ní převrhli. Díval jsem se tehdy na ně kukátkem, byl to opravdu rozkošný obrázek. Octly se náhodou právě u sebe, jejích roztomilé, mladé hlavy, v kožíšcích zahaleny, zasněženy. Ani vstávat se jim nechtělo, smáli se jeden na druhého. A najednou – bylo to opravdu tak něžně krásné – dotkly se jejich rty v jemném, dlouhém políbení.«

»A to je všechno?« zeptala se Erna ostře, prudce oddychujíc. Věděla o této scéně, ale stala se před půlrokem, koncem léta, kdy jeden zvláště teplý den vylákal Prahu ven ze skleněného krytu,

na běloskvoucí sníh. Tehdy se to stalo, několik přátel se dovědělo o tomto prvním políbení Eriky a Svata. Pověděli to i Erně. A Bukov jí to nyní vmetl. Drtila ho za to nyní přímo rozlíceným pohledem. Ale Bukov klidně končil svůj výklad:

»Ovšem je to všechno; Ale slečnu Eriku tehdy trochu rozehřálo políbení lásky v sněhu; nachladila se a nachlazení to se často vrací. Také dnes jím trpí a nebylo by tedy dobře, abyste k ní chodila dnes nebo zítra.«

Vstal, stroje se k odchodu. Stejně učinila Erna. Řekla však ještě s kousavou zlomyslností:

»Jste opravdu velíce laskav, že jste mi tohle pověděl. Překvapuje mne to ovšem, že jste mne přišel upozorniti na nemoc mé kolegyně. Řekla jsem vám přece až zde, že se na ni obrátím.«

»Tomu se nemusíte, slečno, pranic diviti,« odplácel jí Dr. Bukov. »Vy jste také nevěděla, proč k vám dnes přicházím, a dala jste mi odpověď, dříve než jsem promluvil.«

Byli vyrovnáni. Ale Erna nechtěla zůstati poraženou.

»Smím se v brzku těšiti,« tázala se, podávajíc doktorovi ruku, »na opětné, tak příjemné setkání?«

»Na příjemnější,« odpověděl Bukov ostře, »ale pro mne! Obapolné podmínky se brzy změní, a já nejsem z těch, kdož nedovedou oplácet. Možná, že pak budu chtít jen brát!«

Porozuměla hrozbě, se kterou odešel. A zachvátila ji šílená zuřivost, věštící zlo.

V.

Za chmurného jitra jednoho z prvních dnů roku čtyřtisícího po Kristu se strojila na Petříně smutná výprava. Bylo k páté ranní hodině, tma ležela ještě nad Prahou i nad okolním krajem. Skla skleněného krytu nepropouštěla ani paprsku, jen tu a tam vracela hrana některá nejistý, matný svit lampy.

Na letišti bylo již živo, připravovaly se stroje a přisouvaly k vysokému výjezdu, jenž však dosud byl uzavřen. Rušno bylo i v kasematách, v nichž na svůj osud čekali vůdcové bílých. Nevyhnuli se mu, vina jejich byla nesporná. Zatím co obě strany měly ujednání, že sporné otázky se budou řešit jen vzájemnou dohodou, porušili bílí úmluvu a počali boj. A jejich předáci byli usvědčeni, že podnítili davy, ústřední vláda na Maltě nemohla než potvrditi rozhodnutí prefekta Habra.

A tak brzy po páté je odváděli z vězení a pod silnou stráží předali je velitelům obou vzducholodí, inženýru Nekolovi a inženýru Sibirjakovi. Posádka letadel je převzala a umístila v pevné kabiny. Velitelé zaujali svá místa, vrtule se rozezvučely a mohutné aviony jeden po

druhém popojely do výjezdu. Ihned se vznesly, jakmile za nimi výjezd zapadl.

Kraj pod nimi se chvěl v třeskuté zimě, zavalen ledem a sněhem. Planouce jasným světlem nesly se oba aviony v šerém mlhavém vzduchu jako netvorové z bájí. Zamířily k jihozápadu, k Nové Atlantidě.

Na počátku čtvrtého tisíciletí se vynořila tato pohádková pevnina z vln Atlantiku, asi o sto let později než Nová Amerika. Vědělo se o ní od dob nejdávnějších, věřilo se také, že se znovu z moře vynoří. Když k tomu došlo, překvapilo pouze, že se nová země rozkládala značně jižněji, nežli se čekalo, zasahujíc skoro až k 20. stupni severní šířky.

Byla to zvláštní země, zejména tím, že neměla v sobě ani uhlí ani kovů. Byl to výtvor sopečný a zdálo se, jako by všechny uhelné sloje v ní byly vzplanuly a sloučeniny kovů že snad jako těžší se ponořily do nesmírných hlubin. Na povrchu zůstalo jen bahno. A takový dojem také půda Atlantidy činila.

Dlouho zůstávala pustá. Ale povrch její nebyl jednotvárný, na pobřeží se táhly rozlehlé roviny, uvnitř ostrova pak zdvíhaly se mocné kopce. Časem však povrch větral, stával se úrodným. Znenáhla se vytvářela vrstva ornice a u pobřeží se shromažďovaly vrstvy pískové.

Když podmínky se vyplnily, počaly se na povrchu nové země zachycovati první rostliny.

Jednoduché nejprve a podle toho, jaká semének tam přinesli buď ptáci, nebo mořské proudy od afrických nebo amerických břehů. Povrch Atlantidy znenáhla se počal zelenati.

Ale člověk dlouho nepřicházel. Až když počalo velké období ledové. Když pevnina od obou pólů promrzala stále níž a níže a pokrývala se ledem a sněhem, stávala se novým rájem Atlantis, položená ve vlahém podnebí tropickém a uprostřed teplých vln oceánu.

Ale stihl ji zvláštní osud. Přispělo k tomu, že neměla ani kovů ani stavebního dříví. A odpovídalo to také duchu doby, stísněné a trpící, a tedy naplněné soucitem. Nejkrásnější snad část světa se stala trestaneckou kolonií. Sem vyváželo lidstvo bratry, kteří se hrubě provinili proti platnému řádu.

Lidstvo netrestalo vězením. V něm byli více méně všichni, kromě těch nečetných šťastných, kterým osud dopřál dostati se do rovníkových krajin. Ale kolik těch bylo? Vždyť kromě Afriky a Ameriky jen málo pevné půdy leží kolem rovníku.

A v obou světadílech rovníkové kraje zatopily bažiny. Provinilci trestali se tedy tím, že byli odloučeni od obvyklé své společnosti a oddáleni od ostatních, aby nemohli býti nebezpeční.

Atlantis pak byla sídlem vyvržených. Tam byli soustředěni za podmínek jistě příznivých. Žili tam rozhodně lépe, než jejich bratří v domovech, které jím zakázali. Neměli mít pouze možnosti,

dostati se z Atlantidy. Nebylo proto na Atlantidě dolů, nebylo tam hutí. Neměli lodí, letadel, strojů, zbraní. Pravidelné i neočekávané prohlídky sledovaly život na Atlantidě a dbaly toho, aby její obyvatelé stále žili jen životem lidí primitivních.

Nebyl vlastně pobyt na Atlantidě trestem pro toho, kdo měl rád prostý, nehlučný a nenáročný život. Mnozí z vypovězenců zvykli si v této vlahé, příjemné zemi a ani jím zdaleka nenapadlo toužiti po návratu. Ale byla jich přece jen menšina. Na Atlantidě byly soustředěny všechny nepokojné živly a ty těžce nesly, že zde jsou z donucení. Mezi nimi stále vřela nenávist a opětně se budil duch vzpoury. Šlechetný úmysl, opatřiti odsouzencům pobyt co možná lehký a příjemný, patrně se minul s úspěchem. Povahy odbojné byly tu málo zaměstnány starostí o živobytí a volný čas a ušetřenou energii obracely k pokusům podvratným. A snad nebylo ani dobře nahromaditi všechno zlo na jedno místo, kde mohlo rozbujeti vzájemnou podporou. Svět to pak těžko odpykal.

K této zemi, která kdysi v dobách šťastnějších by se byla nazývala zemí bájí, zamířily obě vzducholodi. Čekala je cesta víc než deset tisíc kilometrů, ale hnány tomodyny mohly snadno tuto cestu uraziti v době kratší nežli deset hodin.

Země také ubíhala rychle pod nimi. V malé chvíli byly nad Šumavou, potom nechávaly v levo bílé štíty Alp. Ale setkaly se s nimi nad Švýcarskem, se svítáním byly nad Francií.

Mířily však více k západu, přeletěly Pyreneje. Bylo světlo, když se ukázala poušť, na které stál kdysi starý Madrid. Dále k jihu zalesklo se nové hlavní město Španělska starobylé, hrdé Toledo.

Pak úzký proužek Portugalska, za zvlněnou, bílým sněhem krytou pláň si vyměnily nekonečnou bílou hladinu. Také moře pocítilo krutost zimy, v této roční době i zde, v této šířce, bylo ledem pokryto. Letěli pak ještě dlouho nad ním, když se v dáli před nimi ukázal temně šedý pruh, volné, širé moře.

A pak netrvalo dlouho, bílé body zasvítily z šedě moře – body rostly – dlouhý, táhlý ostrov letěl proti nim – Nová Atlantis.

Ale zprava náhle objevil se bod na modré obloze, rostl, hnal se k nim. Hlídková loď – skoro pravidelně kroužívaly kolem Atlantidy – chtěla znáti heslo toho dne. Hlásili je, hlídková loď spokojena zamířila dále.‘

Byla první část odpoledne, když přistáli na plochém písčitém břehu nedaleko nízké, podlouhlé budovy. Stěny její byly bílé, ale jen na straně jižní slabě svítily, jak na ně dopadal lesk nízko stojícího, bledého slunečního kotouče. Severní stěny byly šedavé a dlouhý stín od nich, ale i ten byl matný, sotva znatelný.

Byla to přejímací stanice. Před ní počkali, až se dostavili úředníci z hlavního městečka atlantického, jež leželo opodál pod mírným svahem, táhnouc se až ku pobřeží na druhé

straně ostrova. Ostatní sídliště byla roztroušena po celém ostrově, byly to úhledné vesničky nebo i o samotě stojící dvorce. Ráz země byl ovšem zemědělský a půda živila všechno obyvatelstvo, ostatně celkem nečetné.

Správu měla Atlantis svou vlastní, ani vláda starého světa ani vláda americká se nemíchala do vnitřních záležitostí jejich. Ponechávajíce si ovšem kontrolu, o které jsme se zmínili.

Nekola a Sibirjak nemusili dlouho čekati na úředníky, které zavolali z přejímací stanice telefonem, jediným na Atlantidě. Přišli brzy i se svými pomocníky a po odbytí formálií převzali vězně. Postup byl při tom zachován dle předpisu a posádka obou vzducholodí byla bez ustání připravena ve zbrani, aby obhájila sebe, ale i své stroje proti případnému útoku.

Tím byla odbyta část první a přikročeno k druhé. Úředníci atlantičtí předložili seznamy potřeb, zejména nástrojů, seker, lopat, rýčů, pluhů, pilníků a jiných drobností, kterých požadovali v náhradu za staré, poškozené věci. Odebrali při tom nástroje, které byly Atlantidě posílány podle objednávky z dřívějška.

Bylo dbáno velké přesnosti v těchto věcech. Byla snaha, nedávati Atlantidě do rukou prostředků, jichž by mohla zneužíti k útěku. A hlavně kovy a předměty z kovu vyrobené byly pokládány za nebezpečné a odpočítávány kus po kusu podle potřeby. A nenechávaly se v rukou

vypovězenců ani nástroje poškozené a musily se vraceti.

Tato práce trvala ovšem delší dobu. Část posádek vzducholodí byla při tom ve zbrani, druhá pracovala. Bylo přísně zakázáno dorozumívati se při tom vzájemně. Dva světy tu měly být, přísně oddělené a neměly se stýkati.

A přece se stalo!

Muž z posádky Nekolovy nepozorován poodešel za stroje, blíže ku břehu, u něhož přistály. K západu se táhl písečný násyp, a mezi ním a mořským břehem ležel krytý úval.

V něm se ztratil muž z posádky Nekolovy. A hned bylo patrno, co tam hledal. Jiný muž, mladý, asi třicetiletý, pevných, jako z kovu tepaných, ostrých rysů čekal v úvalu. Čekal na něho a patrně ho znal.

Chopil se aspoň ihned jeho ruky a vroucím hlasem řekl:

»Buď zdráv, Virrene! Co dělá Antra? Je zdráva? Dobře se jí daří?«

»Buď zdráv, Virrene! Co dělá Antra? . . .«

»Zdráva je tvá sestra, Paolo,« odpovídal druhý. »Pozdravuje tě, stýská se jí po tobě.«

»Neodpustila ti dosud?«

Muž zavrtěl hlavou. »Neodpustila. A neodpustí!« dodal smutně.

»Nezoufej!« těšil ho druhý, zřejmě vypovězenec z Atlantidy. »Znám sestru. Je tvrdá, mnoho zkusila, ale srdce má dobré. Zapomene přece a budete šťastni.«

»A ty?« s účastí se tázal muž, kterého druhý nazval Virrenem.

»Nezemru tady!« divoce sebou trhl bratr Antřin. »Doba se blíží! A s ní pomsta! Budou litovat, že poslali sem Langhenu!«

»Máš naději? Mohu pro tebe něco udělati?«

»Oh! Mnoho!«

»Nuže? Jsem odhodlán ke všemu! Mluv, Paolo!«

Bratr Antřin stiskl ruku přítelovu. »Není třeba zatím dávati se v nebezpečí. Ale posloužíš mi, vyřídíš-li Antře můj vzkaz.«

»S radostí! Jen mluv!«

»Slyš tedy! A pamatuj dobře! Dej Antře tuto perlu –«

Muž podal druhému krásnou, velkou perlu, bílou, slabě namodralou. A pokračoval:

»Řekni jí, že často hledám perly v hlubinách a že jsem při tom objevil perlu obrovskou. Stačí sáhnout do ní, aby splnily se všechny sny, jež jsme kdysi osnovali s vůdcem. Nikdo o ní neví,

čeká skryta pod vlnami. Ať to Antra oznámí vůdci a uvědomí ho, že zde všechno touží po svobodě, i muž z Malty, a volá po vůdci. Ať neváhá a přijde, již je čas!«

»Rozuměl jsi tomu?« ptal se bratr Antřin.

»Nikoli«, odvětil jeho přítel upřímně.

»Ale budeš si to pamatovati a vyřídíš to?«

»Do slova!«

»Nuže, jdi! Záleží na věci příliš mnoho, než abychom ji ohrozili zbytečným dalším hovorem!«

Vřelý stisk ruky a přátelé se rozešli. Bratr Antřin zmizel ihned ve vlnách moře. Jeho příteli se podařilo nenápadně vmísiti se mezi druhy z posádky. Nikdo si nevšiml, že porušil rozkaz.

Ostatně pozornost mezitím vzbudil jiný výjev. Přes zákaz jakýsi muž obešel přejímací stanici a přiblížil se k létadlům. Nešel až k nim, stanul opodál a dychtivě je prohlížel.

Všimli si ho, musil zpátky. Ale úředník, jenž jednal s Nekolou, podal se soucitným úsměvem o muži ten výklad:

»Je inženýr. Jmenuje se Rob. Tíží ho tu, že tu není strojů. Byl asi vášnivý pracovník. Nezazlívejte mu, že se přišel aspoň podívati na předmět své záliby!«

Nekola pochopil a se soustrastí se zadíval za mužem, jenž se loudal pryč, občas se ohlížeje.

Nekolovi nebylo tu volno. Nerad sem jezdil. Proto ukončil jednání, jak rychle mohl, a rozloučiv se s úředníky Atlantidy, nastupoval.

»Je třeba ještě obhlédnouti celé území,« upozornil Sibirjak.

»Vím,« řekl Nekola. »Jeďte vy po severním břehu, my poletíme nad jižním, pak se vracejte vy na sever od středu, my poletíme jižně. Zde se setkáme. Souhlasíte?«

Souhlasil. Provedli obhlídku, jak si umluvili. A pluli volně nad pevninou, omývanou mořem a měkce líbanou bledým, nízko na jihu se choulícím sluncem. Zima ležela nad krajem, nebe bylo mlhavě šedé a táhlé kopce uvnitř Atlantidy se leskly bílým sněhem. Ale nížiny na pobřeží neztrácely docela zeleni svých zahrad, třebaže holá pole mizela v matné šedi. A byl to kraj milý a krásný i v této drsné, strohé době.

Zamyšlen zíral naň Nekola a stesk mu prochvíval srdcem. O osudu lidstva přemýšlel, o jeho budoucnosti. Pohleděl k severu. Zdálo se mu, jako by temný stín se odtud táhl. Smrtící mráz! Blíží se i sem, šíří se i od ledové Antarktidy, od jihu. Země se mění v poušť. Změní se v ni celá? Zahyne všechno, co na ní ještě žije?

Dospěli k západnímu konci Atlantidy, moře je zas uvítalo. Obrátili a vraceli se k východu stanoveným směrem, Neshlédli nic nápadného. Jen kletby pozorovali a hrozivě stažené ruce, kde si jich všimli. Ale toho nemohli dbáti, vždycky tomu bylo tak.

Sjeli se pak se Sibirjakem nad východním krajem Atlantidy a odtud společně zamířili k severovýchodu.

VI.

Bolestný osud stihl zemi ve čtvrtém tisíciletí křesťanského letopočtu a s ní nejen lidstvo, nýbrž také všechno ostatní tvorstvo, které na zemi dýchalo a rostlo. A bylo tolik tragiky v osudu tom! Na konci třicátého věku otevřela Štěstěna lidstvu plnou svou náruč. Zahrnula je mocí a šalebně je vedla k cílům nejvyšším. Netušená budoucnost se smála lidstvu vstříc, i věřilo, že splní se konečně dávné jeho sny o spokojenosti a štěstí jeho dětí všech. A zatím – jaké zklamání!

Připravovalo se a již zdaleka. Blížilo se v době, kdy člověk opojený úspěchem se skolébával v nejsmělejší sny. První varovný hlas se ozval z kolonie saharského slunce. Inženýr Mlakov a Ivo Nekola první pozorovali, že klesá síla slunečního záření. Zachvěly jimi obavy, ne o osud kolonie, nýbrž o budoucnost lidstva, jemuž měla přinésti kolonie záchranu. Měla mu opatřovati energii, které mělo nedostatek, když se vyčerpaly uhelné zásoby z útrob země. A zatím počala klesati výkonnost nádrží, které měnily energii slunce v elektrickou. Hledali příčinu a zjistili, že síla slunečního záření se pravidelně snižuje;

bolometry stanovili, že o půl desetiny procenta za rok. Ale účinnost nádrží upadala rychleji a úbytek se stupňoval ze dvou desetin procenta již na pět desetin v třetím roce působení nádrží.

Soudili tehdy, že urychlený pokles příčinu má ve vyčerpání látky nějaké v roztoku nádrží. Nezbylo jim času na zjištění, že příčina poklesu je pouze v slunci. Že v jeho záření ubývá síly paprskům, dosud neznámým, kterých nezachycovaly bolometry, které však byly hlavním zdrojem energie, která vycházela z nádrží.

Do věci zasáhli oba žlutí učenci, Kiu a Tao, které čínská vláda poslala do kolonie, na výzvědy, jak se uvidělo později. Těm neušel pokles účinnosti nádrží a pátrali také po příčině povážlivého zjevu. Přišli ovšem také k výsledku, že chabne síla slunce.

Bystře usuzujíce došli k závěru, že kolonie saharského slunce za čas bude neupotřebitelnou. Bylo to sice otázkou dlouhých let, ale jednou musil přijíti čas, kdy Evropa znovu bude míti nouzí o potřebnou energii. Bylo jasno, že pak Čína bude ohrožena pro své bohaté zásoby uhlí.

Úsudek nebyl nesprávný. V Londýně, jak jsme viděli, soudili také tak a chtěli podniknouti kroky včas. Ale žlutí byli rychlejší. A Čína vrhla se na Evropu, aby ji zdrtila, dříve než bude sama od ní ohrožena. Tak chladnoucí slunce vyvolalo hrozný zápas mezi světem bílým a žlutým se všemi jeho následky.

Lidstvu dostalo se ovšem v této době daru nekonečně cenného, vynálezu Lesinova. Tajemným způsobem byl skryt, aby se objevil v době nejvyšší potřeby. Prozřetelnost nezapomínala budoucnosti, proto dala velkolepý objev a spojenou s ním moc v ruce bílých lidí. Pomohla tím k vítězství Evropě, které věrně bok po boku stála Amerika, a uchovala její lidstvo pro veliký úkol, který na ně čekal.

Po otřesu, vyvolaném válkou čínskoevropskou, rozvíjel se nový život v lidstvu. Objevením způsobu, jak rozbíjeti atomy a uvolniti energii utajenou v nich, nalezen byl nevyčerpatelný pramen energie. Ale dán byl také do moci člověka prostředek úžasné ničivé síly, a tedy prostředek svrchovaně nebezpečný pro všechno lidstvo. Ukázalo se, když Lesinův předpis A se dostal do rukou šíleného inženýra Struckse.

Lidstvo tedy stálo před úkolem: Využíti Lesinova objevu na ulehčení a zvelebení lidského života, uchovati však také tajemství hrozného jeho předpisu A. Aby zůstal vždycky pohotově na ochranu práva, zároveň však aby zajištěn byl před každým zneužitím. Neboť bylo jasno, že držitel této věci bude míti v rukou sílu úžasnou. Svět musil padnouti k nohám jednotlivci, jenž by se jí zmocnil. A lidstvo bylo odsouzeno k otroctví, jestliže by do rukou ji dostal člověk zlý.

Lidstvo hledělo svůj úkol rozřešiti dobře. Vědělo však, dokonalým že nebývá žádné dílo

člověka. O úloze první nemohlo se pochybovati, že luštila se dobře. Tomodyn se skvěle osvědčil, stal se dobrodincem člověka a jeho stálým průvodcem. Lidstvo mělo vskutku energie nadbytek a zbavilo se hlavní starosti.

Vlivem Lesinova vynálezu rozvinul se lidský život v plné bohatosti. Nadbytek energie dovolil člověku ve vrchovaté míře ukájeti staré potřeby, ale vedl také ku potřebám novým, které vyvěraly právě z nadbytku.

Byl to úžasný rozkvět. Lidstvo blížilo se k vrcholu své dráhy, zdálo se, že nelze postoupiti výše. Tehdy také naplnil se lidstva starý sen, myšlenka, jež během dlouhých věků plnívala srdce nejčistší. Aspoň zdánlivě se naplnila, když prohlásilo všechno lidstvo svorně věčný mír a věčné bratrství a stanovilo rovnost ve všem a bez omezení.

A tehdy došlo k prvnímu studenému zavanutí, jež otřáslo lidstvem na jeho cestě rájem. S bolestí v srdci vidělo lidstvo, že se mýlilo. Oslněno vnějším štěstím zapomnělo na propasti, jež se otvírají v lidském srdci.

Páry z nich však šířily se před tím již i potom. Blahobyt, jenž se snesl na lidstvo, znenáhla počal okazovati též svůj rub. Nové a nové potřeby se objevovaly, nasycený duch byl stále nenasytnější. Čím více člověk měl, tím více chtěl a nikdy neměl dosti. Šťastný osud sňal s beder lidstva většinu břemene, jež ho tísnilo. Ale člověk odpovídal na

ulehčení tím, že nepatrný zbytek stával se mu ještě tísnivějším a chtěl s sebe svrhnout všecko. Ukázaly se neblahé následky, plynoucí z přesvědčení, že lidstvo je zajištěno a že není třeba další práce pro jeho bytí a rozvoj.

Zatím však pomalu, ale jistě se blížil trest. Zasvěcenci jej dlouho tušili, pak viděli z dálky jeho příchod. Široká veřejnost davů však oň nedbala. Ukolébalo ji štěstí a nechtělo se jí z růžových mlh, ani když něžná pavučina snů se dál a dále trhala a ostrý svít se dral mezi přivřenými víčky.

Slunce zatím chladlo. Znenáhla, sotva pozorovatelně, ale s důsledností příšernou den ze dne poklesla síla jeho záření. Šla desítiletí, šla staletí a slunce chladlo dál.

Příčina tohoto zjevu? Našla se později. Vždy byl spor o tom, jaký důvod měly tepelné změny, které v pradávných dobách postihovaly naši zeměkouli. Marně se pátralo, čím byla vyvolána rozličná klimatická období na naší zemi. Vědělo se, že v pradávných dobách bylo podnebí na naší zemi daleko teplejší, takže rostliny, nyní tropické, zasahovaly až do vysokých zeměpisných šířek. Ale později se dostavilo období chladnější, přišla doba ledová starší, pak se oteplilo, ale nastalo nové ochlazení, mladší doba ledová. Ale ustoupila zase době teplejší. Změny tyto, o nichž zmíníme se šíře dál, byly dlouho nevysvětlitelny.

Marně se také badalo o věci, která snad s tím úzce souvisela, totiž jakým způsobem slunce nahrazuje úbytek, jenž nutně musí povstati tím, že slunce po miliony a snad miliardy let vysílá obrovské množství energie do světového prostoru. Na konci druhého tisíciletí po Kristu činilo toto množství 27 kvintillionů kalorií za rok. Každý čtvereční metr slunečního povrchu vyzařuje v minutě více než 1 milion kalorií; kalorie pak jest množství tepla, potřebného, aby se 1 kilogram vody ohřál z 0 stupně na 1 stupeň.

Kdyby se toto teplo mělo vyvoditi spalováním uhlí, musila by za hodinu shořeti na slunci vrstva uhlí, silná 5 metrů. Kdyby slunce bylo z uhlí a hoříc vydávalo tolik světla a tepla jako nyní, shořelo by za 4600 let.

Ale slunce hoří a vydává své teplo již po dobu nesmírně dlouhou, po nesčetné miliony, snad i miliardy let. Odkud bere tuto úžasnou sílu? Bylo to různě vykládáno.

Dle některých nahrazují slunci jeho tepelné ztráty meteority, nebeská tělesa, která prý ve velkém počtu dopadají na slunce. Přitažlivostí sluneční prý se řítí na povrch slunce obrovskou rychlostí a při dopadu se prý mění jejich živá, pohybová síla v energii tepelnou.

Ale názor tento nesnadno obstojí při bližším zkoumání. Ve světovém prostoru jistě bloudí nesčetná tělesa menších rozměrů. Ale sotva je jich tam tolik, aby svým pádem i svou hmotou

uhradila tepelnou spotřebu slunce. Vždyť kdyby na slunce padla planeta Merkur, vydala by svým pádem pouze tolik tepla, kolik ho slunce vyzáří za 7 let. Země by dala tepla na 100 let, Jupiter, největší z planet, by ho dal na 30.000 let.

To však jsou všechno veliká tělesa, doby však, po které by uhradila tepelnou spotřebu slunce, jsou celkem nepatrné. Ostatně také jiná úvaha dokazuje nesprávnost myšlenky, že pád nebeských těles nahrazuje slunci úbytek, povstalý vyzařováním.

Aby se tento úbytek vskutku kryl, musilo by na slunce napadati za století množství hmoty, rovné nanejméně hmotě naší zeměkoule. To však je nemyslitelné. Ostatně o tolik by se zvětšovala hrouda slunce, na jeho rozměrech bychom toho sice v krátké časové mezeře sotva pozorovali, ale objevilo by se to jinak.

Hmota sluneční přitahuje totiž k sobě hmotu planet, jež ubíhají okolo slunce. Přitažlivost sluneční je vyrovnávána silou odstředivou, vznikající při tomto pohybu planet. A je jasno: k určité sluneční hmotě patří určitá přitažlivost a proti ní musí míti planety určitou rychlost, aby jejich odstředivá síla vyrovnala sílu přitažlivou.

Nuže, kdyby se zvětšila hmota slunce, musil by se zrychliti pohyb planet, aby se udržovala rovnováha. Kdyby slunci ročně přibyl sedmačtyřicátý díl zemské hmoty, zrychlil by se oběh naší země okolo slunce asi o tři osminy

vteřiny. Rok by se o tři osminy vteřiny zkrátil. Ale to bychom zcela určitě zjistili při přesnosti našeho pozorování. Zkušenost však učí, že se doba oběhu naší zeměkoule okolo slunce nekrátí.

A tím padá výklad o úhradě tepelných slunečních ztrát dopadáním meteoritů. Nehledě k tomu, že by část těchto těles, kdyby jich bylo tolik, musila přece dopadati také na naši zemi. Musilo by jích býti veliké množství, někteří vědcové soudí, že by jejich dopad musil uvésti povrch naší země v bílý žár.

Proto tento výklad neobstojí. I byl hledán jiný výklad, čím slunce nahrazuje energii, vyzářenou do prostoru. Soudilo se, že slunce nedostává vůbec náhrady a že vyrovnává úbytek tím, že zmenšuje svůj objem. Německý přírodozpytec Helmholtz vypočetl, že by slunce stažením vybavilo tolik tepla, kolik ho vyzařuje, kdyby svůj průměr zmenšilo ročně asi o 50 metrů, za 100 let asi o 5 km. Při slunečním průměru 1,391.000 km by zmenšením jeho o jednu tisícinu, se vybavilo tepla asi na 28 tisíc let. Zmenšování slunce při tom bylo by tak nepatrné, že bychom ho vůbec nemohli zjistiti ani měřením ani porovnáním. Vždyť by se zdánlivý průměr slunce, který je ve střední vzdálenosti sluneční asi 32’, zmenšil o 1’’ teprve za 14.500 let.

Při tomto výkladu by bylo nutno předpokládati, že slunce bylo kdysi větší a žhavější. Souhlasily by s tím známky, podle kterých se naše země kdysi

těšila teplejšímu podnebí. Dnes odhadujeme teplotu slunečního povrchu na 6000°-7000° Celsia. Ale naše slunce patří k hvězdám barvy žluté. A vývoj stálic děje se as tak, že nejprve jsou obrovskými, ale řídkými hvězdami barvy červené, teploty ne příliš veliké. K takovým patří na př. Beteugeuse v Orionu, jejíž teplota se čítá na 3000 stupňů, u některých však shledána i teplota nižší. Časem se hvězda stahuje a při tom roste její teplota a barva přechází v bílou. Bílé hvězdy jsou nejžhavější, mají přes 20.000 stupňů. Bílé hvězdy jsou na vrcholu vývoje, pak následuje pokles teploty a změna barvy ve žlutou, pak v červenou, až hvězda uhasíná. Je z ní temné slunce.

Podle toho naše slunce, majíc barvu žlutou, překročilo již své nejžhavější období, které vyvolalo kdysi bujný rozkvět rostlinstva a živočišstva naší zeměkoule. Lze předpokládati, že bude také dále chladnouti, a možno věřiti, že úbytek, povstávající zářením, se nahrazuje stahováním koule sluneční. Pramen slunečního záření by stahováním slunce tedy mohl býti osvětlen, ale co je při tom nevysvětleno, je kolísání teploty na naší zemi.

Proto se lidstvo nespokojilo ani tímto výkladem. A objevení radioaktivity přivedlo badatele na myšlenku jinou. Shledalo se, že na slunci jsou radioaktivní látky. I věřilo se, že energie sluncem vysílaná jest vlastně energií,

uvolněnou při rozpadu radioaktivních látek, jsoucích na slunci.

To byly asi hlavní způsoby, jimiž se vysvětlovalo, že slunce může po tak dlouhou dobu vysílati nesmírné množství energie do prostoru a nepodléhá při tom patrnější změně. Všechny jistě mají jakési oprávnění. Není vyloučeno, že všechny způsoby zde uvedené současně slunci dodávají energie. Ale jedna věc při tom zůstává nevyložená, to jest kolísání teploty v rozličných obdobích naší země.

Zdá se, že teplota našeho ovzduší se značně měnila již v dobách pravěkých. Nezvratně však máme její kolísání prokázáno až teprve z posledního geologického útvaru, z tak zvaných čtvrtohor. Perioda čtvrtohor se dělí na dvě části, dobu starších naplavenin, čili diluvium, a na alluvium, dobu naplavenin mladších nebo svrchních. Podle nezvratných stop v kůře zemské máme prokázáno, že v diluviu po době, již zveme předledovou, nastoupila starší doba ledová. Za ní klesla teplota na naší zemi tak, že mocné vrstvy ledu pokryly velkou část zemského povrchu. Byla tehdy zaledněna severní i střední Evropa i severní Amerika. V Skandinávii se vrstva ledu zdvíhala na dvatisíce metrů vysoko, v střední Evropě měly ledové vrstvy mocnost na tři sta metrů. Ochlazena nebyla však pouze polokoule severní, patrno je, že snížení teploty postihlo celou zemi. Odpadá tím domněnka, že ledová doba byla

způsobena posunutím zemské osy a tím pólu zemského.

Nevíme, jak dlouho potrvala starší doba ledová. Ale jisto jest, že ustoupila době meziledové, za které se značně oteplilo na zemi. Nalézáme v této době stopy po bujném vzrůstu některých stromů, hlavně buku, břízy, javoru, borovice a modřínu.

Po čase však, není známo jakém, znovu klesla teplota a přišla mladší doba ledová. Země zase pokryla se vrstvou ledovou. V Evropě bylo zalednění slabší, v Americe však mocnější než v období starším ledovém. Je poukázáno, že led v Americe sahal jižněji než v Evropě. Až na čtyřicáté rovnoběžce nalézáme rýhy na úbočí hor, které zjevně vyryly tam putující ledovce.

Pak zas přišla doba poledová, jež přinášela opět mírnější podnebí a s ním podmínky pro pravidelnější vývoj tvorstva. Prý i člověk vznikl v této době, ale někteří ho kladou do dob dávnějších. Poledovou dobu vystřídalo alluvium, doba mladších naplavenin, která dosud trvá a v níž žijeme.

Byly tedy velké proměny teploty na naší zemi. V čem tyto převraty měly příčinu? Dlouho se nevědělo. Až konečně lidstvo pochopilo.

Slunce a s ním celá sluneční soustava procházela po dlouhé věky, jistě po miliony let nesmírnou spirální mlhovinou, Sluneční dráha protínala mlhovinu právě přímo přes její závity.

Slunce přicházelo střídavě do závitu mlhoviny a pak zase do prázdné prostory mezí závity, načež přicházelo zase do závitu. A činnost slunce živila nesmírná hmota mlhoviny, strhovaná přitažlivostí slunce. Slunce ovšem hřálo žárem plnějším, když procházelo mlhovinou, rozehřívalo se jako meteor, když prolétá ovzduším naší země, a chladlo, když ze závitu mlhoviny vystoupilo do prázdného prostoru. I střídala se období teplejší s obdobím chladu.

To byl správný výklad těchto záhadných zjevů. Lidstvo nebylo od něho daleko, když na začátku dvacátého věku objevilo ultra X-paprsky. Podivovalo se, že přicházejí se všech stran světového prostoru. Nemusilo to býti divno, protože tehdy byla celá sluneční soustava ponořena v mlhovině, jež ji obklopovala se všech stran. Paprsky ultra-x byly vysílány hmotou mlhoviny, podivnou hmotou, prostou téměř vlastního světla, ale bohatou na energii. Proto přicházely s nejrůznějších stran. A již tehdy byla pronesena myšlenka, že energie ultra-x paprsků to je, která nahrazuje slunci ztráty, utrpěné vysíláním tepla a světla. Tehdy lidstvo nebylo daleko od pravdy.

Bezpečně ji zjistilo však mnohem později. Bylo těžko prokázati existenci mlhoviny, ježto hmota její rozprostírala se kolem slunečního systému, takže její působení rušilo se vzájemně. Objevovalo se teprve, když slunce počalo se vzdalovati

mlhoviny. Před tím snad jen některé jinak nevysvětlitelné poruchy v pohybu měsíce a planety Merkura upozorňovaly na působení neznámého činitele. Myslilo se však, že jde snad o vliv tělesa nebo těles, temných a proto nezjistitelných, která krouží v prostoru buď kolem země, nebo kolem slunce.

Zatím slunce putovalo se všemi svými planetami i kometami, okolo slunce obíhajícími, záhadnou mlhovinou, jež občas probouzela jeho mládí. Tato pouť mohla trvati nesmírně dlouho, neboť mlhoviny mají někdy nesmírné rozměry. V souhvězdí Andromédy je mlhovina, kterou za temné noci můžeme na čistém nebi pozorovati pouhým okem. Podle výpočtu Lundmarkova má tato mlhovina průměr 23 tisíc světelných roků. Zaujímá tedy prostor, jímž by světlo proběhlo za třiadvacet tisíc let. A světlo urazí za vteřinu 300.000 kilometrů! Uvažme, že slunce v prostoru se pohybuje rychlostí as 20 kilometrů za vteřinu. Tedy 15 tisíckrát pomaleji nežli světlo.

Aby proběhlo vzdálenost 23.000 světelných roků, potřebovalo by tedy slunce doby 15.000kráte delší, to jest 345 milionů let. Tak dlouho by procházelo mlhovinou v Andromédě, kdyby mu snad stála v cestě. Ovšem v předpokladu, že by sama neměla pohybu vlastního. Předpoklad ten ovšem není pravděpodobný, neboť mlhoviny vynikají, často mezi ostatními nebeskými tělesy svou značnou

rychlostí. Zjištěny rychlosti přes 200 kilometrů za vteřinu.

Ale ať tak, či onak, jsou rozměry mlhovin nesmírné. Nevíme sice, jak dlouho procházelo slunce spirálovou mlhovinou, v níž se octlo. Jistě to byly také miliony let. Snad mnohé miliony.

Měly však také konec. A slunce vykročilo z mlhoviny, z vnějšího jejího závitu a ztratilo zdroj, který mu doposud dodával energie. Nestalo se tak najednou. Slunce procházelo stále řidší a řidší částí mlhoviny a chladlo jen zvolna. Že slunce chladne, soudilo se již koncem dvacátého věku. Příznaky skutečného nebezpečí postřehli v kolonii saharského slunce na sklonku třetího tisíciletí.

Asi čtyřista let potom dolehla pohroma drtivou silou na naši planetu. S ní jistě i na ostatní tělesa, jež patří k slunečnímu systému. Pak pokračovala rychle a nezadržitelně.

A měnila se tvářnost země i jejího tvorstva.

VII.

Stále méně a méně tepla a světla slunce vysílalo do prostoru. Země zachycuje nepatrnou pouze částku z energie, kterou vyzařuje slunce. Dvatisícedvěstěmilionkrát více pohltí jí prostor světový. A přec tento nepatrný zlomek stačil kdysi, aby udržel se bujný život na zemi. Kdyby se však toto množství bylo zvýšilo o polovici, byla by

se proměnila všechna voda na povrchu země v páry. Ale snížení o pouhou čtvrtinu by bylo způsobilo ochlazení, že by všechna voda země byla zmrzla.

Pokles intensity slunečního záření do konce čtvrtého tisíciletí byl menší, činil asi 12% proti síle kdysi bývalé. A přece stačil, aby země přestala být pohostinným bytem lidstva.

Změna ovšem dala se jen znenáhla, staletí plynula s ní. Jedno lidské pokolení ani nezpozorovalo, že by se něco dělo v přírodě. Jen pamět lidstva vzpomínala a věda zaznamenávala doklady. Tak člověk chápal hroznou proměnu. A byla vskutku hrozná.

Pobledlo slunce, zdálo se menší. Matně jen se leskl jeho kotouč na obloze, paprsky jeho málo hřály v létě a byly bez tepla v zimě. Nebylo korony při úplném zatmění, neukázaly se skvrny na slunečním povrchu. Svou drahou sice dál chodilo slunce, blížilo se s jarem k severu a odcházelo k jihu s podzimem. Ale stále méně bylo znáti jeho odchod zrovna jako příchod.

Chodilo po obloze, která stárla s ním. Ztratila svoji úchvatnou, azurovou, sytě modrou barvu, bezvýrazná šeď ji halila, když byla jasná. Bylo to však zřídka, většinou mraky halily nebe, za divokých vichrů sypaly sníh a ledovou drť. A když se uklidnilo, mrazivé mlhy pokryly nebe i zemi.

Za třeskutých mrazů mrzl povrch země. Od zimy k zimě déle a déle přikrýval zemi sníh a led.

Čára věčného sněhu bývala v horkých krajích okolo 6000 m nad mořem, v mírných pásech 3000 m i méně, za polárními kruhy snižovala se na 500 metrů. Nyní sestupovala po celé zeměkouli stále níže. Ledovce sunuly se s hor do rovin a pásmo věčného sněhu a ledu šířilo se nezadržitelně od točen k rovníku. Mizela pod ním jezera i řeky i moře, ale i úrodná pole a smavé lučiny. Všechny tyto úkazy vždy zdržovalo léto svým příchodem. Ale každou zimu dral se sníh a led dále od točny a vždy méně a méně ustupoval k ní při návratu léta.

Před dechem mrazu stále dravějšího ustupovalo rostlinstvo. Opouštělo nejprve polohy vyšší, kryjící se stále tužší lednou přikrývkou, a usazovalo se v nížinách. Ale i odtud je pudil sníh a led. Stěhoval se s horských svahů modrokvětý hořec, ztrácela se po něm i houževnatá arenarie. Marně vzdoroval i jalovec a otužilá kleč.

Hluboké hvozdy šumavské i krkonošské, rozsáhlé lesy na svazích karpatských a alpských vždy toužebně ji čekaly na příchod jara. Stále později přicházelo a dříve odcházelo. Pak přišel čas, že se nedočkaly. Zasypal je sníh, sevřel je led, jenž vždy úporněji na ně dotíral a dral se s vrcholů horských štítů. I přestaly růsti. Pak začaly umírati. Jejich místo, místo smrků, modřínů a borovic, kaštanů a dubů v rovinách, zaujala kleč. Nevydržela však také, zavalil ji sníh a zničil mráz. Nemohlo býti rostlinného života, neboť hlouběji a hlouběji promrzala země a odpírala kořenům

svých živných šťáv. I prchaly rostliny z mírných pásů k rovníku, kde umíraly palmy a orchideje. K rovníku prchaly oranže a myrty s oleandry, ale hynuly i tam, když přiblížil se chlad až k rovníku. Udělaly místo jabloním a révě. Pro ně bylo vhodné podnebí v té době v krajích tropických.

Dávno před tím ztratilo se v mírných pásech útlejší rostlinstvo, pokud nezachránilo se v tropech. Zmizely zelené doubravy, zmizely svěží lučiny. Trávníky přešly v chudé pastviny a také ty sežehl mráz a zavalil sníh. Nebylo květů v přírodě, pohádková nádhera májových sadů nežila již ani ve vzpomínkách lidstva. Bylo pusto a smutno, jednotvárnost lehla na celou přírodu. Byla ochuzena o barvy, jež jí dodávaly kdysi půvabu. Zbyla jí jen bílá barva sněhu. Nehledě k hvězdám, jež zářily starým leskem, a k bledé modři oblohy. Ty dvě hlavní barvy lidstvu zůstaly, bílá a modrá. A temno noci, nemluvíme-li o šedi mlh. A rudá barva krve. Ale ta byla prokletá.

Stejně jako rostlinstvo se přizpůsobovala zvířata. Stěhovala se. Lední medvěd postoupil do střední Evropy, v Asii se dostal do Číny a Tibetu, v Americe usadil se do povodí Mississippi. Tuleni se povalovali po písku Biskajského zálivu, když rozmrzl, před ledem se stěhovali k břehům italským a řeckým. Vlci ve smečkách se proháněli celou jižní Evropou. Také ptactvo měnilo svůj způsob života. Stěhovavé skončilo své cesty, po

Nilu se stáhlo k rovníku. Co bylo zvyklé na teplo, vše zašlo. Neboť nebylo nikde tepla.

A člověk? Podléhal stejnému osudu jako ostatní tvorstvo, s tím rozdílem však, že se méně snadno podroboval a úporněji rval se o své bytí. Zápolil však také marně, třebaže s výsledkem lepším. Jako u ostatního tvorstva, také ve tvářnosti lidstva došlo k velkým proměnám. Celá plemena vyhynula. Většinou kmeny, žijící v tropech. Když zchladla země, nebylo místa, kde by našly staré, dosavadní podmínky. Člověk z mírných pasů hledal útočiště v tropech, v nichž v jedné době bylo podnebí as toho rázu, jako kdysi v mírných pásech. Ale kam měl jíti člověk rovníkový? Musil zajíti, zvláště když ho utiskl i nával plemen, jež se k rovníku tlačila od severu i jihu.

Tak znenáhla přestala existovati černá plemena v Africe, vyhynuli Malajci na sundských ostrovech a Papuové a kmeny jim příbuzné v Okeanii. Ubývalo Indů a po čase jich nebylo. Také v rovníkové Americe ustoupili staří obyvatelé a udělali místo novým příchozím z jihu i severu. Ale ti brzy přelili před šířícími se bažinami do Nové Ameriky.

Nastalo opravdové stěhování národů. V Evropě se kmeny z jihu přepravily do Afriky, národové ze severu usazovali se u Středozemního moře. V Asii se Čína stěhovala na Sundy a do obou Indií. Podobný přesun se dál v Americe. Austrálie však se proměnila v poušť a zbytek obyvatelstva se

stáhl na Novou Guineu. Pravíme zbytek. Ale i všude jinde šlo o pouhé zbytky. Neboť lidstvo ve svém celku hynulo za těžkých podmínek, v nichž se octlo. Valem ho ubývalo.

A přece neustupovalo! Ba, byly jeho části, které ulpěly tak na krajích od předků zděděných, že je neopouštěly ani tehdy, když se proměnily v holou pustinu. Nevyměnily je za krajiny příznivější. Tak ku podivu osazena starým lidem zůstala Skandinávie, ale i Anglie. A nezahříval jích proud golfský, neboť moře bylo zamrzlé. Původní slovanské kmeny zůstaly i ve středu a na východě Evropy, třebaže tam těžce živořily. Nejvíc ubylo snad Rusů, ale soustředili se u Černého moře a nehnuli se dále, A také Praha dosud žila, třeba zmenšená a stísněná pod ochranným krytem, zůstávala srdcem Evropy.

Krutého podnebí však nesnesli západní národové románští. Španělové osadili západní Afriku, Francouzové Saharu, od nich na východ se umístili Italové. Ti drželi ku podivu také Sicilii, na níž nepochopitelně drželo se klima mírnější. Snad vlivem vnitřního ohně, jenž dosud nevyhasl a jenž tak strašlivě se projevil při katastrofě konečné. Italii ostatní však obsadili Němci, přešedše Alpy. Vlastně to byl pruský kmen, neboť Bavoři a mnozí Středoněmci neodloučili se od svých sídel. Pruská větev drala se však bezohledně vpřed a dobývala sobě místa na slunci. Zadrželo ji však moře, i

dívali se noví obyvatelé žádostivě po Sicílii, trpíce drsným podnebím na Apeninském poloostrově.

Je přirozeno, že všeobecný pohyb, který ovšem se dál poznenáhlu, zachvátil i národy balkánské. Přesunuly se do Egypta a vůbec do východní Afriky, kdežto z drsných poloh Malé Asie a Kavkazu se obyvatelstvo uteklo do jižní Arábie. Snad nejtěžší postavení měl lid severoamerický. Neměl, kam by se uchýlil, když rovníkovou Ameriku obsadilo lidstvo z Ameriky jižní. Zbyly mu jen kraje mexické. Ale rovníkovou Ameriku brzy zhltl Maraňon, širé bažiny se po ní rozestřely, obyvatelstvo v ní vymřelo. A tu Američanům záchranou byla Nová Amerika, nová pevnina, jež vynořila se z vln tichomořských jihovýchodně od souostroví havajského na konci třetího tisíciletí. Zasahujíc hluboko do tropické oblasti, až k ostrovům Galapagům, byla Nová Amerika snesitelným útočištěm pro zbývající obyvatelstvo ze Severní Ameriky. Nový Washington byl jejím středem.

Tak lidstvo žilo za podmínek značně odchylných od časů dávných. Ale život utvářel se různě také v jednotlivých pásmech zemských, V krajích rovníkových ustálil se celkem způsob života, jak býval obvyklý kdysi u polárních kruhů. Po dlouhé zimě přicházelo krátké, chladné léto. Slunce přecházelo nad hlavami lidí v těchto krajích, hřálo, ale nepálilo. Vracelo však přece zeleň lučinám a květy stromům a vyvolalo z květů

plody. Osetá půda vydávala snesitelnou výživu, třeba nebohatou. Dokonce bylo možno pěstovati nejnutnější některé plodiny pro kraje studené, na výměnu za výrobky průmyslové. Ve sklenících pak se pěstovaly plodiny, jež měly zapotřebí více tepla.

Jinak ovšem utvářel se život v krajích chladných, zavalených věčným sněhem a ledem. Tam nebylo polí, ani sadů, vesnice zmizely, zašla i městečka. Prořídlé obyvatelstvo se stáhlo do několika velkých měst a mezi nimi zůstal širý, daleký kraj pustý. Na obranu proti kruté zimě bylo nutno města ochrániti krytem. Skleněný byl, aby aspoň zdání slunečního světla pouštěl mezi železnou svou konstrukci. Pod krytem jak ve skleníku stály domy. Nedostatek místa dával všemu ráz, úzké byly ulice, skromná náměstí. Elektrické dráhy menších rozměrů, soukromá vozidla značně omezena.

Tak žil člověk v útulných domech pod skleněným krytem, zatím co venku vše svíral třeskutý mráz a divé vichry honily sněhové vlny po krajích, kupily závěje, zahalovaly skleněné střechy. Ale v domech bylo příjemně, tomodyny sálaly teplo, dávaly světlo, skýtaly sílu. Odsávací přístroje pohlcovaly zkažené zplodiny, větrací přístroje dodávaly svěžího vzduchu. A člověk dál se rodil, rostl, umíral. Žil, přichýlen k zemi, přitulen k jejím ňadrům. Byla vychladlá, ale přece chránila před bílou, nelítostnou smrtí.

Vzrostl sice pocit osamělosti. Společnost lidská se rozpadla na části oddělené a na sebe odkázané. Spojení mezi jednotlivými sídlišti bylo méně rušné, než bývalo kdysi. Hlavní tepnou dopravní zas ovšem byly vzdušné linie. Aerobusy, vypravené mohutnými stroji, opatřené osvědčeným raketovým pohonem, stále stejně, třeba v menším počtu, vznášely se po svých dávných tratích.

Ale časem divoké vichry a šílené bouře rušily toto spojení. I vybudovány pak byly zase dráhy, kdysi opuštěné, ale podzemní, které v dlouhých tunelech se táhly hlavními směry dopravy. Bylo to úmorné dílo, ale jím byl opatřen prostředek dopravní naprosto spolehlivý a hojně užívaný.

Nové poměry pak ovšem přinášely také jiná, nová zařízení dopravní. Nejdůležitějšími z nich byly vrtulové saně. Opatřeny malým tomodynem, jenž jim dával sílu, teplo i světlo, využívaly nebývalé možnosti a proháněly se po nekonečných, bílým sněhem krytých pláních, prostých překážek. Měly také svoji lehčí formu, čistě sportovní. Stávalo se přece někdy, když nejvýše vystoupilo letní slunce, že se o polednách zmírnil krutý mráz a že bylo možno v mírných kdysi pásech opustiti ochranný kryt měst a pustiti se v let po širých krajích v otevřených saních. A tu polo se vznášela vzduchem, polo se držela země lehká ta vrtulová vozidla a na chvíli vracela lidem pocit volnosti a svobody, tak dávno

ztracené. Ale byly to jen chvíle, velmi řídké a vždy krátké.

Tu bývalo rušno na pláních kol měst. Ale jen nedlouhou chvíli a nedaleko městských zdí. Když sklánělo se slunce k západu, prázdnil rostoucí mráz krajinu. A ukazovali se vlci, kteří nyní nikde nebyli řídkými hosty.

Žil tedy člověk osaměle, dalek jsa bouřlivé rušnosti bývalých dob. Ale vzájemné dorozumění bylo snadné, protože zřízení radiové dostoupilo skoro vrcholu dokonalosti. Byly sestrojeny radiové telefony tak jemné, že rozeznaly vlny různé délky s neslýchanou přesností, u kratších vln vskutku až na milimetry. Ježto bez závad se mohlo užívati vln od délky několika metrů až do mnohých kilometrů a vedle toho bylo možno energii vysílati jedním směrem a také tak přijímati, byl styk telefonní věru dokonalý. Stačilo jen umluviti délku vlny přesně v centimetrech, aby bylo dosaženo spojení dvou stanic, nikým nepovolaným nerušené a neslyšené.

Obchod však přes tuto vymoženost a dopravu celkem dobrou byl značně omezen. Vadilo tu mnohé, odstranění soukromého podnikání, nedostatek hodnot a omezení potřeby. Lidstvo schudlo a trpělo nedostatkem.

Nejhůře bylo s výživou. Většina povrchu zemského se stala neplodnou, nebylo plodin polních a zahradních. Ale nebylo též masa, protože nebylo píce a tedy nebylo ani dobytka,

kromě krajů rovníkových, ptáci z velké částí vyhynuli a ryby, kde voda nepromrzla do dna, oddělila od člověka pevná kůra ledová. Člověk sice dovedl v té době zhotoviti potravu umělou, připravil chemicky maso, vejce, mléko i mouku. Tyto látky daly tělu nutné množství kalorií, ale přece jim chyběla věc velmi důležitá. Neměly některých látek, jichž tělo potřebuje k vývoji a udržení, chyběly jim vitaminy.

Proto těla pouze uměle živená chřadla a hynula. Bylo nutno dodati jim vitaminů a musily se vytvořiti v rostlinách. Člověk musil pěstovati některé druhy rostlin, ježto bez nich nebyla možná obživa. Zřídily se tedy skleníky, celá pole se prostírala pod nimi. Zachycovala co nejvíce slunečních paprsků, ale hlavně dodaly jim tomodyny potřebného světla a i tepla.

Pomocí elektřiny, rozličných plynových a světelných lázní i všemožnými jinými způsoby docilována byla krátká doba vzrůstu a výtěžky vskutku překvapující. Ale i zde vadil nedostatek přirozených podmínek. Některé vitaminy se neujímaly v skleníkových kulturách, ač se zdálo, že rostliny mají všechno, co mívaly kdysi v přírodě volné.

Chyběla blahodárná síla slunce a nemohla se ničím nahraditi. Věda tu měla velký úkol. Dostála mu, pokud bylo možno. Objevila, které látky chybí v potravě, a našla, které plodiny je obsahují. Tyto plodiny se potom pěstovaly v krajích rovníkových,

ač se jim kdys přikládalo málo ceny. Nebylo divným, že mok révy stal se věcí řídce vzácnou: ale stejně vysoce byl ceněn brambor, vypěstěný v tropech. Neboť slunce v něho vdechlo nenahraditelnou sílu, od níž závisel život.

Lidstvo teprve nyní poznalo, čeho je vskutku třeba k životu. Ale chmurná byla vyhlídka, neboť ochlazování slunce pokračovalo a s ním se blížil čas, že nebude místa, kde by se vypěstily tyto potřebné látky. Že by se mohly vyrobiti uměle, nebylo naděje. Zde patrně příroda vyslovila svůj zákaz. A lidstvu hrozil zánik tímto způsobem, smrt vyvolána ochabnutím organismu měla vyrvati kořist mrazu.

Méně obtíží měl člověk s opatřením oděvu. Nebylo ovšem lnu ani konopí ani bavlny. Půda, pokud měla dosti slunečního tepla a byla proto schopna ploditi, sloužila ku produkci potravin a ještě sotva stačila. Ale člověk uměl vyrobiti umělou přízi, jako dříve vyrobil umělé hedvábí a umělou kůži. Robil i umělé dříví, vlastně náhradu za ně, dobýval chemickou cestou všech kovů a ztratily proň cenu i nejdražší. Pro nikoho nebyla nedostupnou lesklá nádhera démantů a perel. Ale málokdo po nich vskutku toužil. Byly věci potřebnější a cennější.

Za takových poměrů se ovšem lidstvo nezbavilo práce. Lopotilo nyní mnohem tíže nežli dříve. Kdysi se zdálo, že Lesinův objev sejme s lidstva velkou část břemene, jež v podobě práce

leželo na bedrech člověka a bylo od věčnosti zdrojem nespokojenosti a sporů. Bylo tomu také tak v prvních stoletích po válce Evropy s Čínou. Tehdy již otvíral se lidstvu ráj dávno vysněný.

Ale brzy měnily se poměry, přibývalo obtíží a vracela se práce. Patrně je údělem člověka, jehož se nikdy nesprostí. Snad proto došlo k osudnému zjevu, který ohrožoval lidstvo smrtí a nutil je napínati síly k horečné činnosti.

A bylo, jako bývalo. Hřměly a hučely hutě, planuly do noci, a hořely ohně v sklárnách, bušila mohutná kladiva ve strojírnách, rachotily stroje v prádelnách a tkalcovnách, hemžily se davy v továrnách na vyrábění potravin. Jako před staletími vřela práce, zmítala se těla, napínaly svaly, ruce lopotily a tekl horký pot – a kletby se draly se sevřených rtů.

Málokdo vzpomněl na to, aby jen letmo vzdal díky Prozřetelnosti, jež lidstvu v pravou chvíli dala Lesinovu myšlenku. Kdyby nebyla aspoň z části nahradila napřed uhlí a pak životodárnou sílu slunce, byl by člověk zmizel s tváře světa. Když třeskutý mráz a chmurné temno dolehly na zemi a na člověka, dávala mu Lesinova kouzelná myšlenka nevyčerpatelný pramen síly, s ní pak světlo a teplo a život sám.

VIII.

»Hajej, spinkej, maličká,
hajej, dadej…«

Měkký, líbezný hlas pronikl dveřmi síňky, když inženýr Rob stanul na dvorku svého domku. A zachmuřenou tváří jeho přeletěl záblesk jasu. S duší plnou nenávistného rozechvění se vracel od přejímací stanice. Od létadel! Od strojů! Se záštím hleděl cestou na útulný domek.

Jeho domek, k nevysoké stráni se tulil, jež za ním přecházela skalní sráz. Před okny v průčelí, která šla k východu, zahrádka se prostírala a odděleno cestou od plotu se táhlo jeho pole. K jihu okna dívala se na úpravný dvorek. Lemovaly jej keře, nyní zbavené listí, a za touto ohradou hned počínal klesající, pískem stlaný břeh. Moře na něj doráželo dlouhými vlnami, jež však přece do běla se na vrcholech pěnily a bílou pěnu v táhlém pruhu nechávaly na pobřežním písku. Do daleka moře nesmírné se prostíralo, nad ním nekonečný prostor, šedomodré nebe, po němž zvolna pluly bělošedé mraky. Vítr vanul zdaleka, moře kolébal a kýval bezlistými keři na pokraji dvorku a větvemi stromů v zahrádce. A vše v píseň splývalo, polohlasou, dojímavou píseň, která k srdci vnikala a opřísti ji chtěla kouzlem.

Marně, Robovo srdce bylo plno zármutku a stesku, ale zloba rodila se z nich a nenávist.

Přírody tichý hlas, vln šumné povídání a šelest větru ve větvích, vše bylo přehlušeno vírem rozvaděných citů, které v duší muže bouřily. Však tato něžná píseň –

»Hajej, spinkej, maličká,
zavři svoje očička…«

Jaké to kouzlo sevřelo srdce mužovo? Proč zmizel stesk, jenž ryl se v jeho líce? Co odstranilo vrásky s jeho čela? Byl to ráj, který kryla tato prostá střecha. Viděl jej v duchu, viděl útulnou jizbu, květiny v oknech a bílou kolébku u jednoho z nich a u ní milou ženu s robátkem.

Otřel čelo, jako by chtěl zahnati neodbytné vrásky. Pak vstoupil do předsíňky a dveřmi, jež vedly napravo, do neveliké, ale pěkné jizby. Skoro stanul ve dveřích. Čekal ten obraz, byl tak známý! A přece ho opětně dojal, se zalíbením hleděl na něho.

Ale již vstala žena a tichounce mu kráčela vstříc. Ruku v ruce došli ke kolébce, rozmilé dítě, málo víc než roční, dřímalo v ní sladce.

»Usnula,« zašeptala, »zrovna teď.«

Přivinula se mu v náručí. A něžně oba dívali se na své spící dítě.

Chvilku tak stáli, tulíce se k sobě. Pak vyvinula se mu žena z rukou.

»Pojď! Máš už jistě hlad.«

A vedla muže k stolu, na němž připraven byl oběd. Předložila předkrm a za vlídného polohlasitého rozprávění poodešla ku plotně. Vrátila se s teplým jídlem, rozdělila je a znovu sedla proti němu, dále vlídně hovoříc.

Ale všimla si teď jeho zamlklosti.

»Stalo se ti něco?« tázala se starostlivě.

»Ne, má Mílo, nikoliv!« řekl. Ale čelo jeho znovu se stáhlo ve vrásky a tvář se zřejmě zachmuřila.

Tu Míla pochopila. Položila ruku na rameno mužovo a pravila soucitně:

»Ah, už vím! Byl jsi u stanice, byli tu opět se stroji.«

A Rob kývl napřed hlavou a maličko ji nachýlil. Ale pak se vytrhl a prudce vyskočil:

»Ano, dusím se, máš pravdu! Prokletá země! Opět a opět a stokrát prokletá!«

Prudce pobíhaje po světnici hrozil Rob zaťatými pěstmi z oken.

»Nic tu není, v té zemi proklaté!« zuřil dále. »Jen hlína a voda a nad tím vzduch!«

Nesměle dotkla se Míla mužova ramene. Chlácholivě spočinula pak na něm její ruka. »Mnoho tu chybí,« mluvila pak žena, »ale ta země zde přece rodí a živí a vzduch je zde vlahý. Proti staré vlasti, vždyť je tu ráj!«

»Ráj vyděděných!« odporoval muž. »Jaký je tu život?«

»Přece lepší než tam, pod skleníky! Tady přece máme slunce, nebe, moře, písečný břeh.«

»Moře, ano! Ale brázdí jeho vlny loď? Vidělas tu dlouhou bílou rýhu vrývat motorový člun? A nebe je tu! Ale na něm jen nudné oblaky plynou. Kde je ruch a život na něm? Kdy se promítají na něm štíhlé tvary aerostrojů? Kde jsou jejich reje?«

»Ano,« pokračoval Rob stále podrážděněji. »Ukáží se občas, dva i tři, buď nové oběti sem nesou, anebo jedou obhlížet. Aby zjistili, že líný svět nemusí se nás bát, že jsme tady stále bezradní a bezmocní jak červí v hlíně! Jdou na prohlídku – zase tu dnes byli – zdali nehrabeme se do vnitra země, nehledáme kovy, drahocenné kovy, bez nichž člověk není člověkem, železo a hliník! Nestavíme-li hutě, nestrojíme-li snad létadla a lodi – proti nim – těm –!«

»Věnku!« konejšila Míla muže. »Utiš se, což platno vše!«

»Ah vím!« řekl Rob, prudce oddychuje. »Ale nediv se mi, jsem přece inženýr, toužím po činností, po prácí. Je mi skoro třicet let, vše dosavadní bylo příprava, po ní měla přijít práce.«

»Což práce!« vzdychla Míla. »Je jí zde!«

»Ovšem; nadbytek!« rozohňoval se znovu Rob. »Ale jaké? Ryji v zemi jako krtek! Línou půdu převracím, seji, sázím a ponechávám špinavé hlíně a jejím rozmarům, co udělá z mé práce. Anebo se plahočím po mořském břehu, tahám

těžkou síť a po dlouhé námaze z ní vybírám několik lesklých rybek.«

»A přece jsme tu živi. A ne špatně živi!« nesměle namítala žena.

»Protože jsme oba mládi a silni a dřeme se oba do úpadu. Ale není to práce, kterou bychom mohli milovati. Já jsem inženýr, stroje jsou mým živlem, mým životem. Jsem šťasten v rachotu dílen, dunění továrny je mi hudbou, oheň toužím viděti a žár, jenž krotí tvrdé železo a tvary z něho tvoří, tyče, kola, páky, jimž bych vdechl ducha –«

»To vše mi vzali –,« končil přemožen klesaje na tvrdou lavici u okna, jímž skrze květy nahlíželo temněmodré moře.

»Vše pro mne trpíš,« vzdychla Míla a chopivši se ruky mužovy, přitiskla ji na svou hruď.

»Oh, nikoli!« prudce sebou trhl Rob. »Ne pro tebe!« odporoval slovům ženiným. »Jen k vůli sobě samému a svojí divokosti – ne, neodporuj – vím to. Příliš horká krev mi víří v žilách a to není k štěstí nikomu. A naopak, já strhl tebe sem –«

»Šla jsem dobrovolně, Věnku.«

»Vím, dobře vím, má drahá! Ale já jsem vinen, že tu jsi a strádáš se mnou. Nezapomínám, že ani ty jsi nevyrostla pro takovou práci, lituji tvých ruček, že tu lopotí –«

Rob něžně chopil ruce ženiny a pevně je stisknuv ve svých dlaních líbal vřele jednu po druhé. Slzy naplnily velké, hnědé oči mladé ženy

a zářice se svezly po růžových, plných jejích lících.

»Jsem tu šťastna, Věnku!« zašeptala, tisknouc muže do náruče. »Vždycky jsem tu byla šťastna. Ani na okamžik netkla se mne lítost, že jsem opustila domov. Byly to chvíle radosti, co jsem zde ztrávila. Mám je všechny v mysli, od první chvíle zde. Vzpomeň jen, jak jsme sem přišli!«

Rob byl pohnut něhou ženinou. Ale nemohl se vzdáti nelibosti k zemi, do které ho zahnal osud, třeba jeho vlastní vinou. Odporoval tedy slovům Míliným, ale přece menší trpkost vanula již z jeho řeči.

»Vzpomínám často, ale jinak nežli ty,« pravil. »Přivezli nás s několika nešťastníky podobnými nám a zde nás vysadili. Vyměřili nám díl půdy –«

»Na břehu moře,« podotkla Míla a vyhlédla oknem na širou mořskou pláň.

»To nebyla jejich zásluha,« bránil se Rob, »o místě rozhodl los. Oni citu neměli, jako stroj vše odpočítali a vyměřili. Nářadí nám dali, jak zní předpis, a stejně potraviny v odpočteném množství.«

»Ale stačily nám, než nás započala půda živiti.«

»Pravda, stačily. Ale bídně! Kdyby nám byl někdo špetku uzmul v oné době –«

»Byli by nám dali náhradu ve vládním skladišti,« jemně bránila se Míla.

»Snad, po uctivé, ponížené prosbě.«

»Sotva by v tam bylo, Věnku, ponížení. Ostatně nedošlo k tomu, stačilo nám, co nám dali. Byli přece velmi ohlední – zapomněl's již?«

»Ah, tak! Myslíš –?«

»Ovšem, Věnku! Vždyť nemohli mít jistoty, co přijde. Ale přidělili nám a nechali zde všechny potřeby. Když jsme vyměnili stan za tento pohodlný, malý, ale vkusný, milý domek, přišlo naše dítě a jistě nepostrádalo ničeho. Do nejmenších podrobností opatřili naše dítě, dřív, než my jsme vytušili jeho příchod.«

Rob zaváhal, pak řekl, předstíraje hlasem lhostejnost:

»Však to bylo logické. Věděli, že jdeš sem se mnou z lásky. A že jsme oba mladí,«

Ale ruce jejich přece se v tom našly a vřele se stiskly. A mimovolně snad se obrátili k oknu, k bílé kolébce. Míla pravila pak dojatě:

»Přece usmířil tě s touto zemí náš růžový andílek –«

Rob však prudce sevřel ruce ženiny a odpověděl hlasem tlumeným, však plným vášně:

»Neusmířil, Mílo, nikoli! Poutá mne však, drží moji odvahu. Nebýt Andělky věř, Mílo, byl bych v čele Atlantidy! Zdvihl bych ji, do varu ji přivedl, že by setřásla svá pouta, udeřila okovy o čelo světa.«

Hlas Robův kypěl při posledních slovech, sílil, až vyzněl v divoký výkřik. Uděšená dívala se Míla do planoucích jeho očí a na zrudlou tvář.

»Ano!« vzkřikl znovu Rob. »Vím o prostředku a jím rozdrtil bych –«

Dětský pláč se ozval.

Míla polekána přiskočila ke kolébce. Rob se odmlčel. Pohleděl na ženu, jež skláněla se nad kolébkou; ale v jeho duši příliš vysoko se vzduly vlny bouře. Zachmuřeně obrátil se k oknu.

Zahleděl se na moře, na jehož plochu v dáli, vysoko na obzoru léhal temný mrak.

IX.

Rob rozloučil se po obědě se ženou a odešel. Měl obdržeti některé nástroje z nově přivezené zásoby a v takovém případě vždy býval prvním na místě. Ale vracíval se vždycky se zvýšeným hněvem a s větší nenávistí; několik bídných hřebíků, co dostal, a motyka nebo rýč vždy ještě více popudily jeho nevoli.

Míla věděla, že přijde ještě s horší náladou. Stísněna jeho nespokojeností usedla ke kolébce s malou Andělkou, hledajíc u ní útěchy. Sklonila hlavu a zlehka pohybujíc kolébkou zamyslila se. Vzpomínala. Celý život její a Robův probíhal jí myslí, od dětství až do nynější doby.

Vyrostli spolu. Mílin otec byl úředníkem komise pro výživu, Robův úředníkem stavebním. Byty měli přikázané nedaleko sebe, v úzké ulici pod Vyšehradem. Rodiny si byly blízké,

navštěvovaly se a mnohé večery ztrávily pohromadě v té či oné domácnosti bavíce se hrou, nebo sledujíce v radiu hry divadel a koncerty.

V každé rodině bylo jedno dítě. Nebývalo jich více v rodinách, lidstvo trpíc v těžkých poměrech se nemnožilo a spíš ho ubývalo. Degenerovalo, ztrativši vhodné a přiměřené životní podmínky a úpadek se jevil i v nedostatku potomstva.

Ale jak odchylné byly děti obou rodin, Robův Věnek a Upolova Míla! Míla něžná, jemná a milá, jako bývají plavé dívčinky s očima tichých laní. Věnek Robův však štíhlý, ale silný hoch, temnovlasý a černooký, plný života a ohně. Ale povaha to byla divná, nevyrovnaná. Byl obyčejně nesmělý, neobratný v řeči. Ale občas divně vzplanul, vybuchl a stal se přímo nebezpečným. Proto byl postrachem celého okolí. Cosi neklidného bylo v jeho povaze. Nedovedl vyjíti s druhy, netoužil ani po tom. Leckdy se jich stranil, ustupoval, ale dotčen někým, bez rozdílu pouštíval se do silnějších, do slabších. Neznal potom bázně, neměl soucitu. Ale přes to nezdál se, že je zlý, ač byla skvrna v jeho povaze, větší jiných, mstivost, neznající odpuštění.

Míla ještě maličká byla často předmětem jeho útoků. Umožňoval to častý styk, vznikající z přátelství obou rodin. Ale Míla trpívala mlčky, třebaže tím nezmírnila jeho útočnosti. Bylo jí však asi osm let, kdy došlo ku příhodě, důležité pro další poměr obou dětí.

Věnek byl tehdy již skoro čtrnáctiletý, vyspívající hoch. Nebyl si snad ani vědom o své síle a proto jí dosud tak rád zneužíval. I potkal tehdy Mílu na chodníku a pro něco, čí bez příčiny odstrčil ji neurvale s chodníku. Dívka padla nedaleko jedoucího vozu. Nechytil jí, ale ruce, na něž dopadla, utrpěly značné oděrky.

Všimli si jí doma, vyptávali se. Však dívka nepověděla, jak přišla k úrazu. Nevytáčela se, nelhala. Ale nepověděla. K výjevu však nahodil se známý obou rodin a pověděl vše otci Mílinu. Pan Upol si postěžoval a Robův Věnek, ač už velký hoch, citelně byl potrestán.

Týž den počíhal si Věnek na Mílu. Chtěl se na ni vrhnouti i na ulici, domnívaje se, že žalovala. Ale včas se ještě ovládl, pomyslil, že mohla by zas žalovati. Nechal tedy dívku přejíti i nenápadně dlouho kráčel za ní. A když myslil, že už jistě zapomněla na setkání s ním, nahodila se mu příležitost. Na zemí ležel silný rampouch, jenž odlomil se od skleněného krytu a padl na ulici. Dosud se nerozpustil v teplém vzduchu ulice.

Věnek se rozhlédl; nebylo známého v dohledu. Zdvihl rychle rampouch a prudce jím mrštil do dívčiných zad. A uskočil, aby se vmísil do davu, náhoda však, dívka v tom se ohlédla i viděla, kdo po ní hodil. Ale rána v tom dopadla a děvčátko se zapotácelo a s pláčem prchalo.

A zase náhodou se stalo, že Robovi rodiče šli večer téhož dne na návštěvu k Upolovým. Věnka

vzali s sebou. Šel se strachem, neboť byl přesvědčen, že Míla zase žalovala. A čekal nový, ostrý trest za svoji neurvalost.

Jaký však byl jeho podiv! Rozvinul se hovor, jak odstrčil Mílu z chodníku. Věnek uslyšel, že Míla pomlčela o příhodě i že její rodiče se dověděli od známého, že byl útočníkem. A tím hovor o té věci skončil, Věnek viděl, že i tentokráte se Míla nezmínila, jak jí ublížil. Mladý Rob se těžce hanbil před sebou. Zároveň pak vznikl v jeho srdcí obdiv pro tiché a přece povahově silné děvče.

Ovšem že již odtud nedaleko bylo k lásce. Často získá žena srdce mužovo svou tichou trpělivostí a oddaností. A jak léta plynula, utkávala jemné, ale pevné pouto, které opřádalo srdce obou mladých lidí.

Míle bylo asi třináct let a devatenáct asi Robovi, když prokázal mladý hoch svou zvláštní náklonnost k své přítelkyní. Přišel odpoledne k Upolovým. Na ulici bylo jaksi rušno, ale sotva si toho všiml, byloť často bouřlivo v těch dobách a prudké výjevy se leckdy odehrály na ulicích. Překvapen však byl, když vkročil k Upolovým. Našel Mílu zarmoucenu, uplakánu. Holoubek jí uletěl, jehož měla tolik ráda.

Byliť ptáci všude v oblibě. Jimi lidé osvěžovali si pustotu života pod skleníky, sami jsouce vězni, opatřovali si druhy. Snad působila tu vzpomínka na dávné časy anebo na šťastné kraje v zemi stydnoucího slunce, kde přece několik otužilých

druhů ptáků uchovalo se a oživovalo svým zpěvem a svým pohybem stromoví a keře. V krajích sněhem sevřených měl člověk pro potěchu opeřence aspoň v klecích. Mnohé druhy udržel tak člověk při životě, neboť v přírodě již nenalézali podmínek přiměřených pro život.

Tak měla Upolovic dcerka bělostného holoubka. A uletěl jí, oknem prchl a na ulici se vznesl. Ale ulekl se asi hluku, zakroužil vzhůru a usadil se zmaten na drátě elektrického vedení. Vlastně v celé spleti drátů byl a bylo zázrakem, že nezpůsobil spojení mezi nimi a sobě smrt. Uvázl však, patrně za kroužek na nožce, kterým býval poután. A nemoha se hnout s místa dostal strach a zoufale třepetal křídly.

Rob vystihl hned situaci. Podíval se z okna, pohleděl na vzlykající Mílu a byl rozhodnut. Seběhl dolů a za chvíli vyšel v modrém šatě pracovním, vypůjčeném od domovníka. Tvářil se jako dělník, jenž má provésti nějaké opravy na vedení, a vylezl po sloupě, držícím kryt. Opatrně prolézaje drátovím a vyhýbaje se dotyku, blížil se k chycenému holubovi.

Ten zlekán blížící se postavou třepetal se ještě bojácněji, takže vzbudil pozornost obecenstva, proudícího ulicí. Ozvaly se hlasy údivu, varovné výkřiky se nesly k Věnkovi. Ale jinoch nepovolil, dostal se až k holubu a vyprostiv jej odnášel jej dolů.

Zazněl potlesk ulicí, když bylo poznáno, že nasadil hoch život k vůli děvčeti. Neboť bylo vskutku zázrakem, že Věnek vyvázl. Mladý Rob však nevšímal si kupících se diváků a rychle běžel s ptákem do domu.

Vřele mu děkovala Míla, jež nevěděla ani, co chce počíti, a spatřila ho mezi dráty, až když bylo pozdě. Marně volala ho zpět, neslyšel jí v hluku ulice. Nyní byla ráda, že milý její ptáček zachráněn, ale ještě více nad tím, že se Věnkovi nic nestalo. Vždyť se strachem chvěla o něho.

Ale Věnek odmítl její díky.

»To nic není! Myslím, že jsem vám dlužen víc«

»Vy mně dlužen? Za co pak?« divila se Míla.

»Však vy víte! Za to, co jsem se vám naprováděl, kdysi!«

A mladý Rob odběhl, by se vyhnul dalším výkladům.

Mílin otec dověděl se o příhodě cestou od známých. Přišed domů vážně zahledět se na dceru. Nepotěšilo ho, co se stalo. Nepřál si bližšího přátelství mezi Mílou a mladým Robem. Znal ho a neměl ho rád. Věnek vyrostl, ale jeho chyby vyrostly s ním. Byl bujný, divoký. Jeho prudkost přecházela často v surovost. Tichým a jemným býval v domácnosti Upolových, zvláště v přítomnosti Míline. Ale jinak s odporem se vyprávělo o Věnkových kouscích.

Proto umínil si Mílin otec vzdalovati dceru z jeho dosahu a vlivu. Matka souhlasila a tak

uzavřena byla dohoda, která chtěla odvrátiti něco, co už dávno bylo zde. Průběh událostí pomáhal však rodičům.

Mladý Rob v té době končil studie. Bylť zvláště nadaný a pilný a hned v prvních letech školy vynikl. Zjistilo se, že má schopnosti a také dosti silnou vůli, by je vypěstil a využil jich k dobru lidské společnosti. Toho bylo třeba obojího, jestliže se někdo měl dostati na školy pro vyšší vzdělání. Neboť o tom rozhodoval stát a nepřipouštěl k této dráze neschopných.

Rob se vskutku osvědčil i dál. Měl nejen zajištěnou dráhu úřednickou, ale vysvědčení jeho určovalo jej pro školy nejvyšší. Při psychotechnické zkoušce v státní zkušebně byl určen pro strojnický odbor. A splnil naděje v něj kladené a stal se inženýrem, z nejlepších, co vyšli za posledních let ze školy technické. Jenom jeho povaha mu vadila a bouřlivý ráz života.

Když skončil studie, byl činným v několika místech. Moskvu navštívil, i Řím a Londýn. Dlouho nepobyl však nikde, třeba osvědčil se všude znamenitě. Vždy byl přeložen a zdálo se, že sám se o to stará. Otci Mílinu nezůstalo tajným, že se hledí vrátit do Prahy. Poslední však změna měla jiný důvod, bitku, při níž Věnek zranil soupeře a také sám utrpěl A tu se stalo. Roba štěstí potkalo. Vyvolen byl pro Maltu, měl nastoupiti místo v sídle vlády. Velkým vyznamenáním to bylo pro Robovy schopnosti,

neboť k službě této byli vybíráni nejzdatnější pracovníci. Snad se mohlo zdáti podivným, že při této volbě byla přehlédnuta zvláštnost povahy mladého Roba. Věnek zprvu nepřemýšlel o té věcí, oslněn svým úspěchem. Později však trval houževnatě na svém přesvědčení, že se značně zasloužil o něho v této věci Mílin otec.

Odcházel tedy zprvu spokojen, rozloučiv se vřele s Mílou. Otec Mílin byl však spokojen i se způsobem, jak se rozcházeli. Prosté, přátelsky. Nemohl věděti, že se před tím sešli ve smrkovém hájku pod petřínským svahem a že tam se jinak rozloučili, vřeleji a v horkých slzách, žhavých slibech.

Několik měsíců již byl inženýr Věnek Rob v nejdůležitějším městě světa. Neboť na Maltě bylo nejen sídlo ústřední vlády starého světa, nýbrž i něco daleko důležitějšího. Zde bylo shromáždiště členů Společnosti národů, kteří střežili hrozný předpis Lesinův, kterého tak zhoubně užil Strucks. Aby příště nemohlo být podobným způsobem ohroženo lidstvo, rozděleny byly klíče schránky, která kryla tajemství předpisu A mezi zástupce všech národů. Každý národ měl svěřen jeden klíč a bylo-li třeba užíti prostředku, jenž nyní nesl jméno Strucksovo, po rozhodnutí ústřední vlády scházeli se zástupcové společnosti národů v nepřístupné tvrzi La Valettské. Tam v množství napřed stanoveném podle starého Lesinova předpisu byl připravován hrozný

katalysátor A, kterého pak bylo použito k prosazení práva. Odcházeli potom zase se svými klíči a odnášeli je pod silnou stráží do své země.

V tom místě, v maltézské Valettě, dlel tedy mladý Rob. Mílin otec počítal dobře, že nelze odtud čekati jeho brzkého návratu. Matka Míly, nyní osmnáctileté, souhlasila s jeho záměrem a snažila se dceru připraviti naň. Nenápadně ovšem, aby nenarazila snad na odpor. Ale Míla byla tichá; nenamítala nic proti slovům matčiným, dokud byla neurčitá tolik, že jim nemusila rozumět, když nechtěla.

V té době přivedl si otec do rodiny syna starého přítele z mládí, Dantinga. Mladý Danting vyrostl v Londýně, kde nyní žili jeho rodiče. Byl způsobný, na venek úhledný jinoch, ne špatný, spíš dobrý, klidný a nudný. Míla ho přijala lhostejně, zrovna tak jako vítala sousedovo štěně. Měla za samozřejmé, že přišel k jejím rodičům, s ní že musí promluvit několik slov a pak že zase půjde po svém.

Ale prohlédla brzy. Nevtíravá upozornění matčina na Dantingovy přednosti, krátké otcovy zmínky o něm a jeho otci jí náhle otevřely oči. Pochopila vše a přešla do střehu. Ale znajíc povahu svého otce, tvrdou a železně neústupnou, vycítila rázem hrozné nebezpečí. Je zvláštní, že v takových případech někdy děti s hrstkou let dovedou promysliti a ještě spíše procítiti vše, co může přijíti, s přesností daleko větší než staří

jejích rodiče. Působí tu pud sebezáchrany, který neklame. Ozve se u tvora, osobně ohroženého a nenaučeného smiřovati se se skutečností.

Míla věděla, co přijde. Chvěla se v horečném napjetí, upírajíc mysl k jedinému bodu, který cele plnil její duši; čekala úder, myslila na něj při každé práci, uvažovala o něm v bezedných nocích, prožívala jej, zoufale se proti němu bráníc, od svítání do svítání.

Tušíc blízkost nebezpečí, poslala Robovi na Maltu zprávu způsobem tak důmyslným, že by byl překvapil její rodiče. Snad by je byl i obměkčil. A majíc vypočteno snad lépe než její otec, kdy dojde k rozhodnému okamžiku, odhadla klidně a bez ukvapení, že musí hledati spásy jen v sobě, že nemůže jí zachrániti nikdo. Dle toho vykonala přípravy.

Nemýlila se. Nejbližšího večera jí Danting žádal za rozmluvu. Nemohla jí odepříti. Také nechtěla, protože jí bylo jasno, že by tím běh událostí nezdržela ani okamžik. Odbyla ho trpkým smíchem, když jí vyznal lásku. Zasloužil to pro domýšlivý, sebevědomý způsob, s jakým s ní mluvil jsa si jíst souhlasu a pomoci rodičů. A když ucházel se o ni, odmítla ho příkrým způsobem.

Čekala pak na otcovo zakročení. Přišlo ve chvíli a s prudkým hněvem. Ale otec žasl nad odporem, se kterým se setkal. Tichá děvuška se rázem proměnila v nezkrotného dravce, kterého lze zkrušit, spoutat nebo také zabít, nikoli však

přiměti k povolnosti. Avšak také otec byl jak skála.

»Dám ti lhůtu den! Zítra do večera. Pak chci odpověď!« končil tvrdě, odcházeje.

»Budete ji mít«, odpověděla mu stejně tvrdě, planouc rozhořčením.

Přec však učinila pokus vyváznouti dobrou cestou. Obrátila k matce s úpěnlivými prosbami a srdcervoucím nářkem. Marně však. Matka poplakala s ní, ale věříc otci byla předčena, že pro dceru nebylo by štěstí ve spojení s Robem. Hleděla ji přesvědčiti o tom, konejšíc jí polibky a proudem slz.

A tu vstala Míla, otřela si čelo a chabým krokem zamířila ke své komnatce.

Nastal druhý den, poslední den června roku 3997. Bylo venku vlaho, letní den, obzvláště teplý. Stalo se, čeho dlouhá léta nebylo. Lidé odvážili se vyjíti z měst a z jejich krytů.

Také kopce v okolí Prahy oživly, po svazích strání, pokrytých vysokým sněhem, se rozvinul nezvyklý ruch. Svištěly sáňky a sněžnice se svahů, veselý pokřik a smích se ozýval z nich. V teplých kožíšcích zahaleni projížděli se tu mladí i staří, užívajíce kouzelné volnosti, které jim bývalo přáno vždy jednou za léta. Ti sáňky táhli do kopce, ti pokoušeli se svah ztéci motorem, jiní dolů se spouštěli, zatím co jiní po rovině kroužili na vrtulových saních a blíž či dál se pouštěli od městských zdí.

Také Míla vyšla s rodiči. Zdánlivě klidná proháněla se v svých sáňkách, tažených zvučící vrtulí. Sem a tam jezdila, s tím, oním přátelsky hovořila. Rodiče jí nespouštěli s očí, zdálo se jim, že se příliš často trhá od společnosti.

Ale přec jí ztratili, nevědouce jak a kdy. Pohřešili jí, když náhle mrak se postavil před bledé slunce a třesknutý mráz zavál krajinou. Nastal rušný útěk pod kryt města, ve zmatku se všechno nahrnulo k branám. Také Upolovi pospíchali pod ochranná skla, doufajíce, že je Míla před nimi.

Jaké leknutí však zachvátilo oba, když Míly nenalezli doma! Poděšeni spěchali zas ven, doběhli až ku bráně, však Míly nepotkali. Vyběhli i z města, na kraj šeřící se pláně – prázdno bylo na ní, živé duše nikde.

Zase nazpátek se hnali, přesvědčeni, že se s Mílou minuli a že je zatím doma. Mýlili se, v bytě bylo prázdno. Zkalenými zraky dívali se na byt, vykrášlený zatím k slavnosti, jež měla býti večer, k zasnoubení Mílinu. Hořce plačíc klesla matka u stolu, u kytice něžných, bílých růží.

A tu – osud tomu chtěl – přišel mladý Danting. Vyšňořen a v plném lesku prázdné svojí postavy. Uslyšev truchlivou zvěst, jež byla jemu urážkou, vykřikl vztekle:

»Uprchla k nim! K Robovým! Tam ji najdeme.«

Poslechli a úprkem se hnali k Robovu bytu. Prudce vpadli, udýcháni, dovnitř – a tu stojí mladý Rob a drží právě ruce otcovy i matčiny.

»Vidíte, že měl jsem pravdu!« zvolal Danting vítězně. »Je doma! Padouchu!« A skočil k Věnkovi.

»Pane inženýre, vydejte mi dceru!« vysokým a třesoucím se hlasem počal Upol, hrozivě se blíže k Věnkovi.

»Dceru? Mílu?« ptal se mladý Rob. A matce Míline se srdce stáhlo při těch udivených slovech.

»Mílu! Ano!« pokračoval Upol v stejném rozhořčení. »Jezdili jsme venku, za městem, a dosud není doma.«

»Není doma?« vzkřikl nyní mladý Rob.

»Moje dítě!« zaúpěla matka Mílina.

Ale Danting skočil po Věnkovi. Otec Rob jej odrazil a vysvětloval synu:

»Nutili jí ho – tohohle pána – dnes mělo být zasnoubení –«

»A ty’s ji unesl,« zazuřil Danting, »bídáku –«

Vyrval se z rukou starého Roba a vrhl se na jeho syna.

»A ty’s ji zabil – ty!« vzchopil se inženýr Rob a vyskočiv proti sokovi udeřil po něm pěstí.

Danting se shroutil beze slova. Mladý Rob uchopil plášť a vyběhl ven.

Tu potácivě pokročila matka Mílina. Ruce její se vzepjaly, míhaly se, ukazujíce s Upoly na bezduchého Dantinga a opět vzhůru na Upolu.

»A ty – ty –,« bylo to šílené jektání spíš nežli lidský hlas, »ty – s ním –«

Pozdvihla obě ruce proti Upolovi – a s chrčením klesla u jeho nohou.

X.

Jako šílený vyrazil mladý Rob se svými sáněmi z města. Třeskutý mráz jej ovanul. Zachvěl se, v této ledové noci bloudí na lehkých sportovních sáňkách jeho Míla. Co může hledati na těchto mrtvých pláních. A co může na nich najíti?

Spustil přední stěnu krytu, teplo ho obklopilo. Ztlumil světlo lampy, aby se mohl lépe rozhlédnouti. Hvězdy ostře svítily na temné obloze, zas rozjasněné, to mihotavé body stálic planuly ohněm stále stejným. Matně však na východě leskla se velká rudá hvězda. Pobledl její žár, se sluncem pohasl její svít; jen krvavou zář podržel osudný Mars.

Pod hvězdami matná, šedobílá plocha, různo rozbrázděná stopami saní a sněžnic. Bezradně stanul Rob. Zdálo se mu pojednou marným jeho počínání. Jak nalézti zde stopu Mílinu?

Neztratil však odvahy, náhle rozhodnut. Světlo roznítil a pustil stroj v let. Jel podél městské zdi až daleko za meze obvyklého rejdiště. Zde sníh byl netknutý, rovná plocha táhla se do daleka, A nyní dal se Rob velikým obloukem kolem místa,

kde se ráno proháněla mládež. Lampou ozářená čistě bílá plocha sněhová se leskla před saněmi, prudce ubíhala vzad. Všude rovný sníh, ničím nedotčený, nikde stopy na něm po saních.

A dále všude rovno, dál, jen skvělý, větrem uhlazený povrch sněhový.

Marně upíral Rob zraky po jednotvárné pláni. Již myslil, že je marné jeho úsilí. A v tom – rýhy! Dvě dlouhé rýhy běží napravo a mizejí v temnu noci. Rob zabočil prudce do prava, opsal neveliký oblouk a dostav se opět k rýhám zamířil po nich.

Uspíšil chod motoru a bystře pozoruje rýhy hnal se po nich k východu.

Jel dlouho nocí. Tma stále hustší ustupovala před světlem jeho lampy, běžela s ním s obou stran, kráčela za ním v stopách jeho saní. Pochopil proč. Praha mizela v dáli, zář její se snížila, ztrácela se s oblohy, jež se pokrývala ebenovou černí.

Stopa byla stále zřetelná, Z jejího přímého směru bylo patrno zoufalé odhodlání: »Pryč! Jen pryč!« Jen jedním způsobem se mohla skončiti ta cesta. Rob to viděl a pozoruje, jak třeskutý mráz své vrásky ryje do skel postranního krytu, ztrácel všechnu naději. Nebylo přec možno, aby byla živa. Nemohl obstáti živý tvor v té zimě bez ochrany.

Tu zdálo se mu, že se přece cesta dívky stáčí. Pozvolna se obracela k jihu. Jaký byl v tom smysl? Pochopil jej náhle. Uvědomil si, že bledorudý

Mars mu zůstává vždy něco málo vpravo od cesty. Byl by musil pokročiti za tu dobu vpravo. Ale nepokročil. Ovšem jenom proto, že se také cesta pravidelně obracela do prava, jak vpravo postupoval Mars.

A Věnek pochopil. Mílina cesta měla směrnici, vodítko, za nímž šla. Ta hvězda to byla tam vdaleku. Bylo jasno, zoufalé děvče hledalo spásu v té cestě, jež vedla do nekonečna. Robovi srdce se sevřelo při té myšlence. A i v něm se rodilo smělé odhodlání.

Zatím však bylo nutno najít ji, živou nebo mrtvou. Musilo mu býti jasno o ní, co ji stihlo, jaký osud. Motor ještě víc se rozeběhl, jako šipka hnal se pustým krajem. Dostali se do končin, kde jindy počínaly posázavské lesy. Utěšené vesničky se tady kdysi tulívaly k svahům kopců a do klínů temných lesů. Ale háje zmizely, i vesnice zmizely a zpustl kraj. Sníh zasypal vysoko půdu, věčný sníh, na kterém jen v létě o polednách pod paprsky pobledlého slunce vrchní vrstva tála, aby vkrátku přecházela v lednou kůru, jakmile se slunce přiblížilo k západu. Širé pláně se táhly do dáli a z nich se zdvíhaly dlouhé svahy a hroudovité vrcholy kopců.

A tudy nyní běžela Mílina stopa. Přesně týmž směrem; za rudou hvězdou, neodvratné zkáze blíž. Jak daleko asi byla? Kam až se dostala? A co se dělo v ubohé její, zoufalé duši? Jestliže dosud se něco v ní dálo. –

Počalo se tmíti. Mraky se objevily na obzoru, náhle byly blízko, nad hlavou. Sněhová bouře se patrně hnala, jaké kdysi bývaly za doby zimní. Nebyl její čas, ale zima byla a zimní nepohoda. Rob vytušil z ní nebezpečí, ztrácel již poslední naději. Brzy temno zahalí kraj a přijde vánice. Stopy zmizí a nebude možno najíti dívky. Neboť i hvězdu, která ji vedla, pohltil nízký, temný mrak.

Robovi prolétlo hlavou, že by byl těžký i pro něho návrat. Viděl již v dohledu svoji vlastní záhubu, i kdyby jí nechtěl. Ale nedbal jí. Přitáhl naopak znovu motor – po kolikáté již za této cesty! A se šílenou rychlostí se dále řítil za Mílinou stopou.

Dostavilo se však nebezpečí, které tušil – porůzné sněhové vločky se rozlétly vzduchem a zaskotačily si s větrem. Mráz jako by byl přituhl, ale to prudkým pohybem více pronikal chlad ochranným krytem a do tuhých pout počal svírati údy. Byla to jízda o smrt. A smrt číhala na jejím konci. Blížil se, sněhových vloček spousty se vyrojily, divoce se roztančily. Stále víc jích kolotalo vzduchem, až se bílé šero kolem rozprostřelo a hustou stěnou stálo proti divoce se ženoucím sáňkám.

»Teď je konec,« myslil Rob; a nebyl daleko od pravdy.

Najednou zmizela před sáňkami bílá sněžná pláň – byl jen rej sněhových vloček před nimi i

pod nimi – a padaly – pak se zastavily jako v rozpacích – a již pokročily vzhůru.

Půda zmizela, Věnek cítil, že se vznáší ve vzduchu a že klesá. A hle – zdola cosi letělo k němu vzhůru – zasvitlo kolo v záři lampy – a již se ozval tupý úder, praskot. Cosi udeřilo v hlavu, dutě a temně – a bylo tma.

A přece nebylo. Rob se budil z mrákot, nevěděl, jak dlouho byl v nich, ani že v nich byl. Zahlédl však pojednou světlo, nedaleko sebe, to lampa zářila podivnou náhodou z trosek sáněk.

Rob vymrštěn byl z nich – zima byla! Pak vzpomněl, jak sem přišel, co se stalo. Ve světle lampy viděl nyní kolem táhlé stráně, úval mezi nimi. Uvědomil si, že tady kdysi, v této kotlině, před dávnou dobou bylo nádraží. Dnes dráha jde podzemím a zde jen rokle zůstala.

Rob sáhl po sáňkách, motor chtěl zkoušeti a páky. Marně, byla ze všeho pustá změť. Jen lampa zůstala a neodtrhla se ani od tomodynu. Ostatní zle zřídil pád.

Pád! Zde spojilo se pásmo myšlenek. Míla! To byl druhý článek v něm.

A teď si uvědomil, stejný osud že zde asi stihl Mílu. Vždyť jel v její stopě!

Chtěl se rozhlédnouti, šlo těžko. Byl v sněhu hluboko zapadlý, musil se vyprostiti. Zdařilo se, mohl se i nazdvihnouti. Pátrá kolem – opravdu. Nedaleko temný bod na bílé ploše.

S námahou se přiblížil – vskutku – Míla! Rozbité sáňky opodál a dívka hluboko v měkké závěji. Zachránila ji před krutým mrazem, který by ji nesporně byl ubil v malé chvíli.

Věnek objal bezvládné tělo dívčino, volal ji, křísil. Bez úspěchu, byla ve mdlobách a hlubokých. Bezradně se rozhlédl. Divoký vítr točil hustým rojem sněhových vloček, metal jich celé stěny brzy sem, brzy tam. Mráz povolil snad za sněhové bouře, o něco, ale přece nemohl v něm žádný tvor se udržeti delší dobu.

Nezbylo, než čekati na smrt. Věnek objal dívku, těsně ji přitiskl k sobě.

»Aspoň kdyby věděla, že teď jsme spojeni!« letělo mu hlavou.

Bylo marné jeho počínání, ale přece zavrtal se s tělem dívčiným do hlubokého sněhu. Pud to byl, jehož ani nechápal. Stejně bez důvodu sáhl po čemsi, co bylo z trosek saní na blízku, a s námahou to přetáhl přes hlavy obou. Mělo to být na ochranu proti sněhu, jenž se stále v množství větším sypal z oblaků.

Uvědomil si jen zbytečnost té věci, byli přece ztraceni.

Myšlenka na pomstu prolétla mu matně hlavou, ve které vše začínalo splývati:

»Budete mít odměnu – – Zaslouženou –«

Těžký spánek mu klíčil víčka, mdloba se mísila s ním. Hlava snad bolela.

Ještě se oči otevřely. – A ještě myšlenka. –

Lampa jeho sáněk svítí. Pád jí stočil, vrhá světlo šikmo vzhůru – na stráni naproti světlá plocha a oblaky nad ní bílé.

Obrátit – rovnou vzhůru – snad – přece – i tak – ale marno.

A zmizelo světlo – těsněji přimkl cosi – a prázdno bylo – temno.

Nezbylo, než čekati na smrt . . .

XI.

Náhoda? Je možno v ni věřiti? V prosté seskupení dějů, z kterých bez úmyslu kohokoliv dojde k jiné, důležité události? Anebo jí není? A jest přece někdo, jenž je původcem tak mnohým věcem, nad kterými marně badá lidský rozum?

V ten večer, kdy dva mladí lidé vydali se do mrazu a tmy a na smrt, na vrchu Klokočné v osamělé observatoři dlel dlouho u dalekohledu starý muž. Seděl zadumán, zasmušile hleděl k východu. Nad obzor se tam vznášel Pegasus, muž si uvědomil, že až k ránu vyjdou Blíženci, k nimž poutalo ho cosi zvláštním zájmem. Vzpomínal na jeho příčinu, na záhadu, jež ho připravovala o klid. A již delší dobu.

Před necelým půlrokem tu také takto seděl, přichýlen k okuláru svého teleskopu. Byl také tak krásný večer, nebe bylo jasné a tisíce hvězd na nich zářily. Známé hvězdy, kolik večerů a nocí prožil stařec v tklivém rozhovoru s neznámými jejich dálavami? Znal je, rozuměl jím, chápal každé hnutí jejich, každé zachvění jich mihotavé záře.

A přece stalo se tehdy cos, čemu nerozuměl. Pozoroval právě část jižní oblohy v okolí souhvězdí Blíženců. Něžnou dvojhvězdu měl v zorném polí, Delta Geminorum, jež byla snad nejmilejším předmětem jeho pozorování. Často s tichým obdivem se díval na dva různobarevné

body, žlutý a purpurový, které jemně svítily mu vstříc na temné ploše obzoru. Přemýšlel o nich. Jsou snad nekonečně daleko od sebe vzdáleny a jen zdánlivě se promítají na stejné místo oblohy? Či to jsou dvě slunce, která kolotají blízko sebe v nesmírnostech prostoru? Jistě mají svoje oběžnice. Jaký je to asi divný, divukrásný na nich svět, který střídavě se topí v barvě žluté a hned zase purpurové, někdy v obou z nich? Jaké podivné je asi tvorstvo, jež se rodí v kouzelném tom světě barev?

»Jak málo seznal člověk z nesmírnosti tajů přírodních!« pomyslil si stařec. Chvilku seděl zadumán, vyhlížeje postranními okny na zářící body hvězd.

Mělať jeho observatoř zařízení, nutné v dobách takových, že byl pozorovatel uchráněn před přímým působením mrazu, ač byl při pozorování objektivu dalekohledu volně v prostoru, vyzíraje otvorem v kupoli do ledového vzduchu. Přes to ovšem bylo chladno v místnosti, třebas byla dobře ochráněna dvojitými skly. Byl únor, tehdy roku 3997, zima byla prudká, mrazy na vrcholu. Bylo těžko vydržeti dlouho ve studeném vzduchu hvězdárny.

Již chtěl tehdy starý Mill – tak se jmenoval – opustiti observatoř. Napadlo ho však, by se ještě podíval na jinou dvojhvězdu, jež byla nedaleko, na Dzetu Geminorum. Nařídiv svůj teleskop na známé místo pohleděl do okuláru.

Tam jiný pohled se mu jevíval, dvě hvězdičky, značněji od sebe vzdálené, větší žlutá, menší třpytila se zvláštním sytě modrým leskem. Poutaly ho vždycky, se zájmem je hledal také dnes.

Co však to? Neviděl dvé hvězd, jež vždycky bývaly na tomto místě. Jenom jedna, žlutá, zářila tu nezměněným leskem. Co však druhá? Či ho klame zrak? Kde je modrá hvězda! Protřel oči, znovu bystře zahleděl se okulárem. Jasně viděl jednu. Nebylo tu druhé.

Mill vstal se svého sedadla. Rozsvítiv lampičku, jež osvěcovala kruhy, jimiž se určoval směr roury teleskopu, bedlivě prohlížel, zdali je roura, tubus, zařízen na správnou šířku a délku. Nebylo pochyby, směr byl správný. Šířka přesně odpovídala, délka ovšem pozvolna se měnila, jak tubus volně, hodinami posouván, se šinul, následuje pohyb oblohy, aby hvězdu udržel vždy v zorném poli dalekohledu. Ale také délka byla správná.

Pro jistotu podíval se hvězdář ještě do seznamu hvězd, který umístěn byl na stolečku u zdi místností spolu s jinými ještě knihami pomocnými. Znatel nebe, jakým byl nesporně Mill, znal nebeskou oblohu již bez knih. Ale přece rozsvítil si lampu u tohoto stolu, našel příručku a vyhledal v ní hvězdu, o kterou mu šlo. Zjistil údaje, však seznal hned, že shodují se s postavením teleskopu.

Jak však vyložiti, že na místo známé dvojhvězdy teď vidí jenom hvězdu jednu? Kroutě hlavou stanul hvězdář nerozhodně. Pak se vrátil k teleskopu. Usedl a znovu zadíval se v okulár.

Ale stejně viděl pouze žlutý bod, jak září prostřed černého kruhu. Nebylo pochyby! Hodiny slabě tikaly, šly; nesporně teleskop mířil na totéž místo. Ale hvězda byla zde jen jedna. Mill otřel očí. Slzely, jak bývá již u starších lidí. Byl už přes šedesát let! Ale zrak míval vždy dobrý, nikdy ho nezklamal. Nebyl to omyl. Co však to tedy bylo?

Od té doby plynuly dny, měsíce. Záhada nešla Millovi s mysli. Opět a opět se myšlenky jeho vracely k ní. Patrně šlo zde o zákryt hvězdy. Jakým však tělesem? Mill pozoroval často zakrytí hvězd, čili okkultaci. Zjev není častým, ale za léta lze jich viděti mnoho. Zakrývá měsíc stálice, když dostane se do spojnice mezi stálici a zemi. Stejně může měsíc zakrýti i oběžnici, zakrývá i slunce při slunečním zatmění. Měsíce oběžnic skrývají se někdy za svou oběžnici; dobře pozorovatelný je ten zjev u Jupitera, jehož měsíce je viděti, jak mizí za Jupiterem, aby po čase se objevily s druhé strany. Vzácným úkazem je, zakryje-li oběžnice oběžnici. Může však být zakryta i stálice oběžnicí.

Ale úkazy ty jsou již napřed vypočteny a dobře známy hvězdářům. Zde nešlo o takový případ. Šlo tu také o místo na jižní části nebe, na kterém právě nebyla žádná z velkých planet, ani z asteroid, drobných oběžnic.

Bylo těžko vysvětlitelno, co náhodou zde shledal Mill. Mill byl první, jenž si jevu toho všiml. Byl pak ovšem zpozorován i na jiných hvězdárnách, první hlásily jej Astronomické Zvěsti. Také veřejností širší prošla zpráva o věci, ta však brzy na ni zapomněla. Jen hvězdáře zajímalo dále toto tajuplné pohasnutí jedné složky ve zmíněné dvojhvězdě, podivná ta záhada.

Záhada, jež nedala by spáti nikomu, kdo zdaleka jen byl by podobným milovníkem hvězdářství, jakým byl starý Mill. Studium všehomíru bylo jeho životním povoláním, jemu se zasvětil a zůstal věrným. Pracoval v největších světových hvězdárnách a získal si nejzvučnějšího jména. Po léta řídil, přejav ji po Nekolovi, otci Svatovu, Venuši, jež byla dosud přední observatoří na africké pevnině. Pak se stal hlavou hvězdárny pražské, jež na Strahově zdvíhala své mocné kupole k obloze, A zde dotvrdil svou slávu a svou pověst největšího astronoma Evropy.

Po dlouhá léta chvíle klidu trávil na Klokočné, kde si vybudoval vlastní, skvěle zařízenou hvězdárnu. Nalezl zde útočiště také, když byl zproštěn služby veřejné. Sem odešel se světa, ukryv se tu se svými vzpomínkami na léta dávno minulá. Také na bytost, jež byla srdci jeho drahou a po které jeho duše celý život toužila a prahla.

Občas opouštěl své zátiší, když ho volal úkol, drahou bytostí mu zanechaný. Chtěl jej splniti dokonale, třeba nebyl snadný. Vždy však navracel

se zase ke svým strojům a svým hvězdám. Zde hovořil s věčností a kořil se nesmírnosti světů. A z nekonečna vracel se zase k zemi, sny své spřádal, vzpomínal.

Lékem proti staré bolesti mu byla věda. Milovaná věda! Málokdo znal oblohu a její taje jako hvězdář Mill. Znal každou hvězdu, podle barvy, kmitu a jasu ji určil, nemusil ani znáti její místo. Znal dvojhvězdy a opět a opět se nořil v jejich barevné krásy, znal hvězdokupy, sněžné mlhoviny. Byl mu znám každý rys na povrchu pobledlého měsíce, jeho vyschlá moře, krátery a táhlé rýhy pod vyschlými horami, jež vrhaly teď méně ostré stíny v klíny údolí. Probádal taje chladnoucího slunce, byl obeznámen dopodrobna se záhadami planet, jež tvoří jeho soustavu. Vše pronikl svým umem, věšteckým duchem doplnil mezery, jež ponechala lidská slabost ve vědeckém poznání, a dosnil do konce pohádku o vesmíru a jeho tajuplném skladu.

Byl to život vznešený svým obsahem, který tu probíhal; svou kapitolou poslední. Byl plodný i na svém sklonku. Byl klidný po velikých bouřích jeho závěr, třeba plný vážných starostí a teskných průzorů. Ale dětinně prostý ve svém způsobu a lidsky dobrý.

Se starým sluhou a starou hospodyní žil tu Mill, vysoký, silný, věkem neschýlený stařec. Jen bílý vlas a vous mluvily o jeho pětašedesáti letech. Mohutné plece, silná ramena, jiskrné oči

pod vysokým, širokým čelem, jež dodávaly mladické živostí oválné, zdravě rudé tváři. Závoj smutku lehl někdy na ni, občas jen a zmizel ihned zapuzen. Mill rád byl vesel, nikdy nestěžoval vážně, i v jeho stížnostech byl nádech veselosti. Nemoci neznal, o bolestí nemluvil.

»Jste nezmar, pane!« říkal jeho sluha.

»Jsem invalida, jak to slunce, brachu!« odpovídal Mill. »Stárnu a vychládám jako ono.«

»Tohleto říkáte přes dvacet let,« namítal sluha. »Jste stále stejný, ale slunce se mění. Předržíte je, uvidíte!«

Dobrácký smích ze dvou hrdel ozýval se obyčejně po takových poznámkách. Rozuměli si, pán a sluha, vždyť zestárli spolu v dobrém přátelství. Dovedli si odpouštěti, s úsměvem snášeli chyby a vrtochy, bez nichž nebyl jeden ani druhý. Jak u starců bývá, nesnesli se vždycky, leckdy došlo k rozmíškám. Také toho dne, kdy neočekávaně, ale příliš pozdě přijel z Malty mladý Rob, měla stará Marja s nimi mnoho starostí. Počátek to vzalo odpoledne. Starý Senka zajel dopoledne do Prahy. Byl čas, kdy měli dostati svůj příděl potravin a jiných potřeb. Senka dříve používal aera, dokud jeho ruce byly ještě silnější. V posledních však letech stalo se mu několikrát, že ho náhlý větrný vír srazil k zemi a jednou ho takový přemet stál několikanedělní poležení. Nemilá věc, neboť na Klokočnou lékaře neposílali rádi. A když přijel, vždycky láteřil, jaký je to

nápad, zalézti si do takové pouště. Ale když už, tedy prý nemá člověk stonat a tahat za sebou doktory.

»Podruhé nařídím nemocnici,« hrozil lékař a toho se starý Senka bál, bylť příliš zvyklý na svůj pokojíček, z něhož skrze okno a skleněný kryt viděl do přírody, na kopce a stráně a na boží nebe nad nimi.

Proto raději se svěřoval teď vzdušným saním, které většinou se sice také nesly vzduchem, ale přece měly hned pod sebou zemi a opřely se o ni, když je chopil vír neb náraz větru a počaly jimi lomcovati. Nejelo se ovšem na nich stejně rychle jako na avionu, který zaměřil si rovnou a nejkratší cestou, kdežto saně přece musily si vyhledati nejvhodnější směr a podle povrchu se bráti nahoru, a dolů. Senka totiž neodvažoval se mnoho po svých špatných zkušenostech a jen menší, mělčí úžlabiny přeskakoval.

Dnes však slunko, aspoň trochu teplé, rozdovádělo i staříka a přihrnul se udýchán a rozjařen jsa po poledni zpátky. Vesele vjel vraty pod skleněný přístřešek. Marja mu je otevřela, vyhlížejíc ho jak obyčejně. V dobrém rozmaru se s Marjou zdravil, otvíraje dvířka sáněk a vystupuje z nich.

Počal pak hned rozbírati náklad, který přivezl. Konservy tu byly, zmrzlé maso, vaječný a mléčný prášek, mouka, cukr, tuk, pak zelenina, aby doplnila látky, kterých postrádaly potraviny

ostatní, z velké části umělé. Ale něco Senka marně hledal, třeba všecko přehazoval sem i tam. Nezbylo mu však, než aby po dlouhém a marném hledání si řekl sám: »Opravdu, není tu.«

Se strachem vstupoval do domu. A měl proč. Starý Mill prohlédnuv si zásoby, jež Senka z Prahy přivezl, se ihned pozastavil:

»A kde je –?«

»Není tam? Musí – přece –,« koktal rozpačitě Senka.

»Není tu!« řekl teď ostře Mill a vbodl pichlavé oči do nejisté tváře sluhovy.

»Neměli ho,« chtěl už Senka zalhati, ale přece se neodvážil. »Snad – přece – někde bude –,« zaplétal se ještě více.

Ale nebyl. Opravdu nebyl.

Kdo? Co?

Inu – tabák! Starý Mill ještě kouřil, jeden z nemnohých. Velíce řídký úkaz v té době. Kouření vyšlo ze zvyku jako kdysi šňupání. Musilo také pro nedostatek tabáku. Ale Mill měl velké zásluhy, na ředitele pražské hvězdárny se dobře vzpomínalo a on ostatně byl dosud činným ve vědě. Proto distribuční výbor – bylo ještě v době přídělů – ponechal mu nejen plné dávky, i když zprostila ho komise pracovní další činnosti. Nechali mu také sluhu a služku, ale ještě větší div, přiřkli mu i pravidelnou dávku tabáku.

A tabák byl vzácností, dařil se již jenom pod skleníkem a to ještě v krajích teplejších, Do

Evropy se jen dovážel, vyměňoval za výrobky průmyslové. Mill dostával roční svoji dávku, mohl si ji libovolně vybírati. Každých čtrnáct dní mu Senka přinášíval množství, které Mill mu vepsal do objednacího lístku.

Až dnes zapomněl. Zkroušeně stál teď a poslouchal výtky svého pána. Byly trpké, ještě více proto, že si pán víc stěžoval a stýskal, nežli láteřil. Ovšem, když je člověk stár a potřebuje něčí pomoci – tak asi vedl Mill svůj nářek – je s ním vždycky zle. Nikdo nestará se o něj věrně, nikdo nevzpomene, nač je zvyklý a co má rád. Starý člověk nemá přítele, je všem na obtíž. Člověk nemá býti stár, ušetřil by zkušenosti, co je nedbalost a nešetrnost, co je holý nevděk.

Starý Senka stál jak na řeřavém uhlí. Nemohl se brániti, pán měl přece pravdu. Za všecku svou dobrotu, za shovívavost nezasloužil jistě od Senka –

Ale najednou si starý sluha vzpomněl na cosi. Vyňal z kapsy lístek, na němž Mill mu po úřadě s Marjou vypsal, co má přivézti. Podíval se naň a – tabáku tam nebylo! Mill zapomněl jej napsati!

Teď se karta ovšem obrátila a starý sluha ponaučil pána, jak je nepěkné, tak bez příčiny peskovat a týrat starého člověka a ztrpčovat mu posledních pár chvilek na světě. Tohle totiž bylo časté rčení, které jednou vrhal pán na svého sluhu, jindy zase sluha pánovi. Také dnes ho Senka užil, hledě odvděčit se pánu vrchovatě, a

starý Mil! se jenom drbal za ušima a nerad konečně se omluvil a žádal sluhu, aby prominul. Že snad Senka mohl si všimnouti, že na lístku tabák chybí, ale napsán opravdu že není a že tedy –

Rozešli se v nevůlí, jež byla dosti častá u starců, ale netrvala nikdy dlouho. Dnes však to začalo po poledni a přetrvalo tedy celý večer. Začalo tabákem a mělo vskutku zvláštní následek.

Setmělo se po slunečném dnu a hvězdy jasně vysvitly. Nastala noc, osudná pro mladého Roba a jeho Mílu. Třpytící se světla na obloze k sobě táhla jako vždycky hvězdáře. Mill se teple oblékl a odebral se na svou observatoř, jejíž kupole vyčnívala z ochranného krytu, pod nímž schovával se jinak celý dům. Odkryl jedno její pole, když byl dříve zvláštním zařízením smetl sníh, na kupoli nahromaděný. A usednuv k dalekohledu, dlouho pozoroval nebe.

Zas nalézal na něm něco nového, zdálo se mu stejně úchvatným a krásným. Byl to starý Mill. Dovedl celé hodiny pátrati v pobledlé tváří měsíce, nořiti se v tajemství, které v sobě krylo klidné světlo Jupiterovo a Saturnovo, nebo tryskající jiskry Siriovy. Ve vzletné obraznosti se nesl duch jeho nekonečným vesmírem. Viděl v mlhovinách rodící se světy, které za statisíce, za miliony let se zhustí v slunce. Budou mladá, mladě žhoucí, rudé světlo zbělá věky, jak se rozhoří, bílé světlo ponese se prostorem. Vytvoří

si svoje oběžnice, které s sebou budou unášeti na své pouti nekonečnem. Přejdou miliony let, slunce ochladnou, do žluta, pak do ruda se změní jejich žár. Na planetách jejich budou se v těch dobách tvorové rodit, či budou již hynouti chladem? Kdož by mohl proniknouti rozmanitost, s kterou příroda své divy tvoří? A zase přejdou miliony let, nové světy budou povstávati, staré hynouti? Vyhasnou, pravda, ochladlá slunce, ale kdo mluvil by o smrti v přírodě? Ochladlá slunce beze svitu budou se hnáti prostorem, černá slunce, mezi oslnivě zářícími sluncí mladými. Dále bude černé slunce chladnouti, svírající se kůra bude hrozným tlakem tísniti své jádro, až – až vzepře se svou silou jádro, naráz v plyny rozletí se, v plyny kůru rozmete a jako mlhovina nesmírná se prostře prostorem. Aby znovu počala se divná pohádka, jež nemá počátku a nemá konce.

Tak sníval vždy starý Mill. Pozoruje nejvzdálenější členy naší sluneční soustavy, Neptuna a Urana, jež nyní sotva bylo možno zachytit při jejich slabém svitu, přemýšlel, zda na nich někdy žili tvorové, nám podobní, či zdali nikdy tyto země nestvořily života. Často zadíval se hvězdář na tajemného Saturna, podivné jeho kruhy a družinu osmi měsíců, V duchu přenášel se na povrch planety a viděl nad jejím rovníkem se klenoucí nesmírné světelné oblouky, tu s pásem jasným, tu bledší pásy nad světlým a v obloucích veliký, kruhový výřez, stín kulového

těla Saturnova, jenž se po západu slunce od východu sune na jih a pak k západu, zatím co několik měsíců najednou září vysoko nad kruhy. A nejčastěji obracel svůj dalekohled na zarudlý kotouč Martův. Nejbližší nám z oběžnic a také nejtajemnější. Mill byl přesvědčen, že určitě tam žijí tvorové, nám podobní. Nepochyboval, že ve vědě i v umění nás předčí daleko, neboť Mars je starší mnohem naší země. Věřil bezpečně, že z Marta pocházejí tajuplné signály, jež od mnohých již let se pravidelně ozvaly vždy v stejnou roční dobu. Přičítal Martu i depeše, jež v stoletích dávno minulých se ozývaly tu a tam, ale zůstávaly nerozluštěny. Byl však přesvědčen, že pravidelné zprávy z posledních let mají význam obrovský a že je nutno všechno napnouti, aby se jim porozumělo. Nezdařilo se to dosud, marně pokoušel se lidský duch o výklad těchto značek.

Také dnes se dlouho Mill díval na rudě hořícího Marta na východním nebi. Čas však plynul, rudá hvězda zvolna stoupala a otáčela se k jihu. Mill se obrátil a zahleděl se k východní částí nebe. Tak jsme jej zastihli na počátku této kapitoly, vzpomínajícího na podivné planutí modré složky ve dvojhvězdě Dzeta Blíženců. Opětovně se mu nořil před duševním zrakem temný kruh a v něm jeden chvějící se žlutý bod. A zároveň vzpomněl na znamení s Martu. Mimoděk mu napadlo: Nesouvisí spolu tyto zjevy? Neděje

se něco, o čem lépe a již dávno je zpraveno pokročilejší tvorstvo Martovo?

Usmál se této myšlence. A přece – kdež –? Trpkost rozlila se jeho duší nad chabostí člověka a jeho rozumu, tolik bylo věnováno vědě práce, tolik věků nejlepší hlavy se lopotily, namáhaly. Výsledek? Není ubohý?

Obrátil se směrem, kde na obloze planul Mars. A hlavou hvězdářovou proletělo: »Snad vy tam víte víc –.« Však jako v odpověď Mars bledl, ztrácel se. Mill pohleděl okny pod kupolí, viděl, že se nebe zatáhlo a že se sype sníh. Vítr venku zalomcoval někde krytem, protáhl i pod kopulí. Najednou bylo Millovi zima. Těžce vstával, prokřehlý a ztuhlý dlouhým sezením i mrazem, uzavřev úsek v kupoli.

Rozmrzen se vydal dolů. »Bude tam teplo, zakouřím si,« zatěšil se. Ale jen nakrátko, hned si vzpomněl, že tabáku není. Přišel proto dolů v špatné náladě a zlostně sebou škubal, když se za pomoci Senkovy vybaloval z kožešinového pláště.

Usedl pak do lenošky, vztáhnuv ruce nad sálající radiátor. Tomodyn, do něhož Senka za týden anebo i za delší dobu vkládal lopatku sněhu, dodával celému domu teplo i světlo i potřebnou sílu pohonnou. Mill sedě v teple pocítil příjemné uspokojení. Neměl však pohledět na Senka.

V Senkovi zůstala od poledne zlost. Vida teď pána, jak si hoví v teple, vzpomněl, že v těchto

chvílích vždy požádal za svoji dýmku. Dnes to však udělat nemohl, protože neměl co kouřit. Senkovi to bylo velice milé a přál toho pánovi ze srdce. Nedovedl se ani přemoci a zrovna když na něho pohleděl Mill, usmál se s jízlivou škodolibostí.

Jak to však zahlédl Mill, vzbouřil se ovšem jeho hněv. Nechtěl však přiznati příčinu hněvu a jal se hned hledati, jak by se sluhovi odměnil. A hlavou mu proběhla zlobná myšlenka: Nahoře v kupoli je zima. Mill v ní dnes vydržel takovou dobu, prochladl důkladně. Senka si tu zatím hověl. Ať tam teď jde také! Ať to zkusí! Protiva! Bude se pořád takhle ušklebovat.

Naladil však ihned tvář ve lhostejný výraz a obrátil se k Senkovi:

»Senku, jděte nahoru a nechte chvíli běhati smetací hrabici po kupoli!«

»Hrabici?« zavrčel Senka, chápaje, že pán chce projevit mu nelibost. »Rachotila přece, když jste vyšel nahoru!«

»Rachotila. Ale padá sníh.«

»Nepadá už,« namítl mu Senka podívav se z okna, ač jím viděl velké husté vločky poletovat vzduchem.

»Padá tedy jinovatka,« zavrčel mu hvězdář v odpověď.

»Jinovatka přece nic neváží,« ušklíbl se nyní zřejmě Senka.

»Váží, neváží! Teď mám už toho dost!« rozzlobil se Mill a prudce vyskočil. »Či mne nechcete již poslouchati?«

K těmto slovům docházívalo, když bylo zle. Senka pochopil, že je čas přestat. Ustupoval, třeba s odporem.

»Chci, pane řediteli! Chci. Už jdu.«

Ale zlostný posměch skřípal z jeho slov.

»Nechám to běžet třeba do půlnocí!« zahučel zlostně vycházeje na chodbu a uzavíraje zprudka dvéře.

Mill uspokojen pomstou usmál se a znovu usedl. Pomýšlel, že za malinkou chvílí stiskne zvonek do kopule a zavolá starce zpět. Čekal jen, až zazní rachot hrabice.

Ale bylo ticho. Nic se nehýbalo.

Najednou však rozlétly se dvéře a objevil se Senka.

»Pane řediteli!« zvolal. »Na západě je světlo.«

»Meteor?« vyskočil Mill.

»Ne, na zemi! A nedaleko!«

XII.

Vzrušen vyběhl Mill za starým Senkou na chodbu. Spěchali ke schodům na observatoř, okénkem z nich bylo viděti na západ.

Skutečně! K západu do tmy se rýsoval světelný chvost. Vycházel zdola, zaléval jasem hřeben

svahu a šířil se šikmo vzhůru, pokládaje se na nebe velikou světlou skvrnou, ve které bledly jiskřivé hvězdy v mezeře mezi protrhlými mraky. Plnější temno se kladlo dokola.

»To není daleko od nás!« zvolal Mill, zahaluje se úže do pláště, který jen volně ve chvatu si přehodil,

»Dva – tři kilometry,« odpovídal Senka.

»A světlo se nehýbá! Asi tam někdo ztroskotal,« mínil Mill.

»Je tam sráz, znám jej. Z něho svítí.«

»Pojedeme,« řekl prostě Mill.

»Hned připravím sáně,« stejně prostě odpověděl sluha.

Tak se stalo, že v několika jen minutách se otevřela vrata domu na Klokočné a z nich vyjely sáně. Sklouzly po svahu na rovinu a ostrým letem se rozlétly s oběma starci k podivnému světlu.

Vrátili se po nedlouhé chvíli – »inu, jako s dvěma balíky,« opakoval často Senka, když na příhodu vzpomínali.

Nevěděli ovšem, vezou-li si živé hosty nebo bezduché. Bylo třeba velké opatrnosti, neboť oba mladí lidé byli na kost promrzlí. Stará Marja kroutila svou sivou hlavou: »Nevím, nevím, budou-li chtít vstávat.«

Bylo s nimi mnoho práce, než se pohnul jeden a pak i druhý. Staří hostitelé ovšem nic se nedivili, když se mladý muž, jak oči otevřel,

obracel po dívce, slabé ruce po ní vztahoval a úzkostlivě šeptal: »Mílo! Mílo!«

Nebylo potom nic nepřirozeného, když se po delší době probudila dívka, že zas udiveně dívala se na mladého muže, že ruce k němu chtěla napřáhnouti se slovy, jež jako lehkou parou zavanula s jejich rtů: »Ty? – Věnku – drahý –!« Vzkřísili je tedy, třeba u Míly to byla těžší práce, vrátili je životu. Životu a sobě navzájem. Neboť když se zotavili a mohli je oba uložiti v teplé místnosti, objali se oba mladí lidé s takovou vřelostí, že by nikdo nebyl mohl pochybovati o jejich vroucí, ničím nepřekonatelné lásce.

Zotavili se pak rychle. V každém ze tří starých lidí byl kus doktora a mráz byl neodlučným druhem člověka, takže ošetření zmrzlých bylo věcí příliš známou a lidé v ní měli značnou dovednost. Netrvalo proto dlouho a Rob i Míla zesílili tak, že mohli vypráběti, co se s nimi dělo. Vyprávěli ovšem také sobě navzájem a mladý Rob se nyní teprv plně dověděl o utrpení svojí milé dívky, které dohnalo ji k zoufalému odhodlání. Míla zase uslyšela, jak se marně Rob pokoušel vyprostit se ze služby a jak prchl konečně dobrodružným způsobem a v malém, nepatrném stroji dal se cestou přes moře, pak podél Apenin, přes Alpy až do Prahy. Dorazil tam večer, s urychlením největším, však přece pozdě.

»Jen když jsme se zase našli,« sladce vzdychla Míla, »Zachránil’s mi život, teď teprve jsem tvoje.«

Vzpomněla však na rodinu, na matku, »V jaké úzkosti jsou asi o nás všichni!« lekla se a prosila Milla, je-li možno, aby podal zprávu rodičům, že jsou zachráněni.

»Dvanáct dvěstětřináct,« hlásila délku vlny, když hostitel vstal a odcházel k telefonu v druhé místnosti. Se šťastným úsměvem pak obrátila se k Věnkovi, vzpomínajíc domova a radujíc se touto vzpomínkou. Přes útrapy, které prožila a které způsobil jí domov, těšila se, že Millova zpráva zbaví rodiče vší starosti. Nezapomínala také Robových, kteří jistě byli plni strachu o Věnka. Roba těšila tato její starostlivost a příchylnost k rodičům. I on přál si, aby brzy měli zprávu o nich. Ale mimovolně nořil se mu v mysli stále obraz Dantinga, jak klesal jeho ranou. Nešla mu s mysli tato vzpomínka, jež teprv nyní se mu vynořila ve vědomí, ležela na duši jako těžký mrak.

Podivno, také starý Mill se vracel vážně zasmušen. Vzal hned sice na se tvářnost veselou, živě vyprávěl, že mluvil s panem Upolem; líčil jeho radost, jež se ozvala hned ze sluchátek, jak uslyšel, že je Míla živa. Dodával, že ihned budou zpraveni také Robovi rodiče o synovi.

Schýlil pak hlavu, zamyslil se. Na jeho vrásčitých lících se rozkládal smutek.

»Podivnou poutí je život lidský,« pravil po chvíli. »Nikdo z nás neví, kam v nejbližší chvíli zabočí jeho cesta. Jen jedno víme, že nikdy nelze jíti zpět. Je třeba počítati s tím vždycky –«

Tu sebou trhl, snad si uvědomil, že jeho slova překvapí a zasmuší. Aby je vyložil, řekl:

»Kus románu je v tom, co jste prožili. Nedivte se, že jsem vážněl při vašem vyprávění!«

Ohlédl se; odešla Marja připraviti lůžko Míle, odešel i Senka za jakousi prací. Byli sami, i mohl stařec promluviti volně. Učinil tak, pravě:

»I já jsem prožil román podobný, v mládí svém, je tomu, pravda, velmi dávno, Vzpomínky, vámi vyvolané snad mne přemohly, odpusťte mi, že jsem zkalil chvíli vaší radosti!«

Hlava jeho schýlila se při tom do dlaní, prsty obou rukou nořily se do bílého vlasu, shrnuly jej s čela. A tu se objevila rudá jizva na vrcholu čela, zabíhající až do vlasů i v nich se ztrácející.

Míla postřehla ji. Mimovolně na ní utkvěl její zrak. A Mill zachytil ten pohled. Nedotčen však, pousmáv se pouze truchle, podotkl:

»Ano, ta souvisí s tím!« Než tu se vzchopil:

»Vše to probolelo, jen vzpomínky zůstaly. I vy si jedinou vzpomenete, na vše, i na tuto chvíli, kterou ztrávili jste v osamělém doupěti u tří starců bručivých.«

»U zachránců, kteří zachovali naše životy,« vděčně řekla Míla, tisknouc ke rtům chladnou ruku starcovu.

Mill pohladil ji vlídně po vlasech, tiskna spolu ruku Robovu.

»Zásluhu má o vás pouze Senka,« obracel řeč ve veselý ráz a míře na Senku, jenž právě znovu vcházel. »Byli byste asi zahynuli, kdyby nebyl Senka zapomněl dnes přivézti můj tabák.«

»Kdyby nebyl pán zapomněl jej napsat na lístek, ano –« bránil se Senka. »A nebyl potom honil starého člověka do mrazu poslouchat, jak drnčí hrabice!«

A došlo k veselému vyprávění s obou stran, jež rozveselilo Věnka i Mílu, vedlo však zároveň k smíření dobráckých starců. Seznali, že vše přispělo k dobrému konci, a zapomínali dřívější trpkosti.

Nebylo však času k dlouhým hovorům. Noc již pokročila a hosté potřebovali odpočinku. Rozhostil se tedy klid na osamělé observatoři. Všechny zmohl spánek, jen starý hvězdář dlouho seděl ve své komnatě a přemýšlel. Ne jen o minulosti. Přítomnost mu ležela na mysli, závažné zprávy, kterých se dověděl při hovoru s otcem Míliným. Nebylo však možno něco podniknouti. Mill si zamiloval oba mladé lidi, byl by učinil rád všechno, by je vytrhl. Ale jiný úkol čekal na něho, důležitý, velký. Cosi pak mu říkalo, že čas se blíží.

Povzdychl a vstal, aby se také odebral na lůžko. Pohleděl však ještě na magnetku, tak jak ve zvyku měl pravidelně činiti. Rozsvítil lampičku, jež vrhla ostrý paprsek na zrcadélko, připevněné

na magnetce. Odraz vrhal se přes celý pokoj na stěnu a na ní upevněnou stupnici. Takto Mill studoval deklinaci magnetické jehly, totiž její úchylku od přesně severního směru. Pozoroval světlý bod, jak pravidelně posouval se denně vpřed a zase vzad, ukazuje denní pravidelnou změnu magnetické deklinace. Měl i roční přehledy za dlouhá desítiletí a z nich zas bylo patrno, jak se zvolna magnetická jehla v dlouhých periodách odkláněla od severu na západ, až do krajní polohy, vracela se zase zvolna k severu a přešla na východ, aby zase sunula se do původní polohy.

Ale vše to dosud bylo pravidelné, změny byly nenáhlé. Denní pohyb magnetky byl nepatrný, oko lidské nemohlo ho vůbec pozorovat. Před očima lidskýma se jehla magnetická zdála nehybnou. Pouze velkým znásobením zrcadélkem, odrážejícím paprsek, se mohlo zjistit nepatrné kývání.

»Čtyřiadvacet dílků,« sám k sobě řekl Mill, dívaje se na stupnici. »Dvanáct na západ a dvanáct na východ. Stále skoro stejně za poslední léta.«

Zhasl lampu. Pohleděl ještě oknem k obloze. Sněžilo zase, vítr lomozil a rachotil, dorážeje na skleněný kryt. Dole zaštěkal některý z psů; snad slyšel vlka výt, anebo spal a zdálo se mu o vlčím skolení.

Mill odebral se spát, však spánek daleko byl jeho hlavy. Příliš mnoho myšlenek se rojilo v ní. Opět a opět se vracely k zítřka, k tomu, co přinese.

A přinesl.

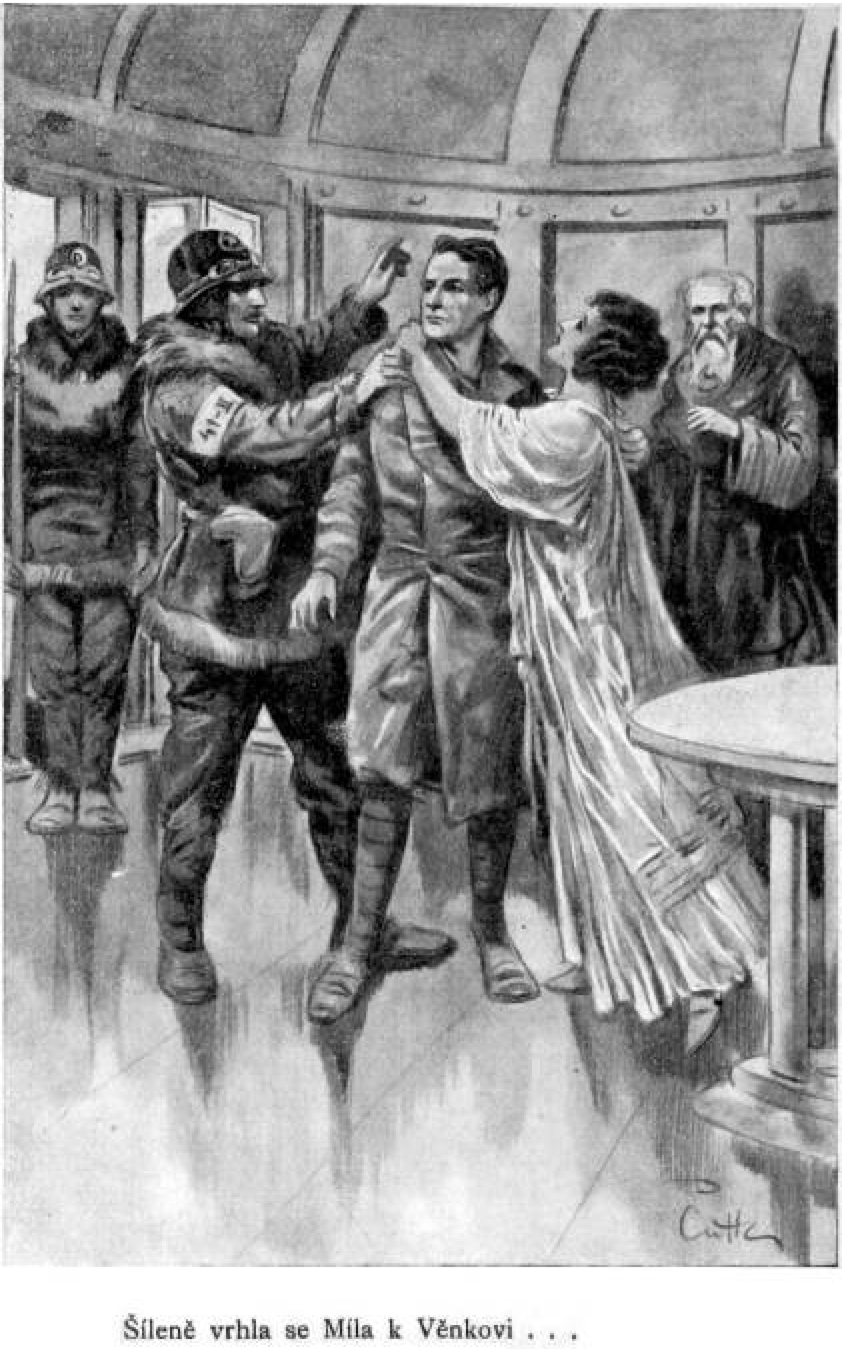
Druhý den brzy zrána stanulo před observatoří veliké aero. Policejní hlídka přišla zatknouti mladého Roba pro zabití. Danting byl mrtev, již nepovstal. Šíleně vrhla se Míla k Věnkovi a zavěsila se na jeho šíji. Odtrhli ji od něho a vzdálili se s ním.

Pak přijel otec pro Mílu. A přinesl zdrcující zvěst: Mílina matka byla též mrtva, zabilo ji rozčílení při zprávě, že Míla není ani u Robů, že zmizela.

Zkrušena nevýslovným smutkem a v hořkém pláči opouštěla Míla pohostinnou observatoř na Klokočné a milé přátele v ní. Zatopena žalem kráčela vstříc novému zármutku, který se musil dostaviti.

Inženýra Roba postavili před soud. Na jeho čin byl trest nejvyšší, stejný jako na vraždu. Rozsudek zněl: Doživotní vyhnanství na Atlantidě.

Užasl však soud i posluchači, když před soudce náhle vykročila Míla.

Šíleně vrhla se Míla k Věnkovi . . .

»Žádám o svolení, abych směla jíti s vyhnancem.«

To řekla pevným hlasem. A na otázku po důvodu odvětila:

»Patřím k sněmu. Budu jeho ženou.«

»A vaši rodiče?« tázal se předseda soudu.

»Matka zemřela,« hovořila Míla smutně. A dodala klidně: »A jsem plnoletá.«

Prokázala to a soud jí vyhověl. Bylo tak zvykem.

Tak se dostali před třemi roky inženýr Rob a jeho Míla na Novou Atlantidu jako manželé. Žili zde tichý život, osud jim přál a nevedlo se jim zle. Spokojena však zde byla pouze Míla. Jí stačilo tiché štěstí a se svým Věnkem byla by se spokojila s každým údělem.

Ale Robův nepokojný duch se neusadil ani v nových poměrech. Byl v nich nešťasten, však hlavně proto, že zde neměl pole pro své schopnosti. Rob byl inženýrem s duší s tělem, právě technika mu byla živlem. Bez ní život byl mu pouští, ne-li peklem. Marně snažila se Míla uklidnit ho, připoutat k novému způsobu života.

Dítě však, jež přišlo, roztomilá dívenka, spjala Roba víc s rodinou. Zdálo se, že smiřuje ho se životem drobný tvoreček, jehož slabé ručky dovedly tak rozmile se zaplétati, pohrabati v temném hustém vouse nebo v černých vlasech otcových.

Ale byl to klid jen zdánlivý, ve který jej ukolébalo dítě. Míla cítila, že vře stále pod povrchem duše Věnkovy. Ale věřila, že ho její dítě udrží. Vzpomínajíc na vše, co se událo až do dnešního dne, kdy příchod vládních letadel zase zvířil neklid v duši mužově, s oroseným zrakem pohleděla na svou malou Andělku, Byla jí jedinou zárukou štěstí. V ní spočívala všechna její naděje.

XIII.

»Bude tedy komisařem pro obranu země starší Alnor. Souhlasíte, pane státní tajemníku?« otázal se Ralmont Grahama.

»Z plna srdce, pane presidente,« odpovídal státní tajemník. »Mac Alnor je znamenitý muž.«

»Oba Alnorové jsou výteční lidé,« usmál se president americké republiky.

»Mac Alnor je pilný pracovník, odhodlaný, věci rozumí. Lepší volby vskutku je si těžko představiti,« řekl na to Graham.

»Navrhneme tedy státní radě Mac Alnora.«

»S radostí ten návrh učiním a vřele Maca doporučím,« nabízel se Graham.

»Oba Alnorové dávno pracovali v tomto oboru,« navázal zas president. »Obrana našeho státu se opravdu dostane do dobrých rukou.«

»Mac Alnor jistě splní naše očekávání.«

»Jeho bratr Rall mu bude jistě dobrým pomocníkem,« řekl zase president.

»Mám velkou důvěru k Macu Alnorovi,« pravil Graham tvrdošíjně.

»A Rall?« udeřil president Ralmont přímo. Graham však neodpověděl. Pokrčil jen rameny. »Rall je přece velmi milý hoch, nadaný a pracovitý,« zaútočil zase Ralmont.

»Možná,« řekl nyní suše Graham,

»Vy ho nemáte rád, pane státní tajemníku?« otázal se president.

»Nemohu říci, že ho nemám rád,« upřímně se přiznal státní tajemník.

»Vytýkal bych mu jen,« dodal, »že se plete do tolika věcí. Má se držet svého hvězdářství, bylo by to lépe pro něho. Příliš mnoho oborů je obyčejně povážlivo.«

»Ale u Ralla je zvláštní, že je ve všech, do kterých se pustil, pracovníkem vynikajícím.«

»Může býti, pane presidente! Nemám ostatně nic proti tomu, abyste ho všichni chválili. Možná, že mne mrzí dokonce, že si ho nemohu chváliti s vámi. Ale nemohu.«

»Grahamové byli vždycky paličatí, říkáváte, nemýlím-li se,« pousmál se president.

»Říkávám to,« přiznal státní tajemník, »a je to vskutku pravda, Ale mluví-li se o Rallovi, musím dodati, že také Alnorové bývali vždy paličatí.«

»A uplatní-li se zas tato vlastnost i na mladším Alnorovi?« usmál se zas president.

»Co tím myslíte?«

»Inu, jsme přec staří přátelé, myslím, neupustí-li od vaší Inušky.«

»Neupustí, upustí, to zde nerozhoduje.«

»A kdo v tom rozhoduje?«

»Já, pane presidente!«

»Já myslil, že slečna Inea.«

»Slečna Inea je dcerou svého otce a neudělá nic bez mého souhlasu,« řekl rozhodně Graham.

»A vymůžeme-li jí mu váš souhlas?«

»Drahý pane presidente, snad bych byl sám rád, kdybyste to mohl udělat. Nehledě k tomu, že jsem vám ze srdce vděčen za váš přátelský zájem. Ale je zde překážka, které nelze, bohužel, zdolati.«

»Při dobré vůli…«

»Tenhle případ od ní nezávisí.«

»Věc je tedy dle vašeho soudu nemožná?«

»Myslím tak.«

»A pronesu-li mínění, že Rall, jak ho znám, překoná i to, co se vám zdá nepřekonatelným?«

»Nemohu říci, nežli, že pochybuji.«

Jako by byl tento hovor slyšel, pravil v tu chvíli Rall Alnor, asistent hvězdárny v Novém Washingtonu, svému řediteli:

»Myslím, že nic není nemožného. Všechno jde, chce-li se a je-li trochu štěstí.«

Šlo tu sice o předmět jiný, ale vsadit by se mohlo velmi mnoho, že mladší Alnor při té větě myslil trochu i na to, o čem v té chvíli si povídali

president Ralmont a státní tajemník Graham. Myslil totiž na to stále, na svou milovanou Ineu. Konečně to šlo při hovoření o tak obyčejné věci, jako byly mraky před objektivem hvězdářského dalekohledu. Neboť mraky byly před ním neustále a neustále na ně bylo láteřeno na hvězdárně.

Zvláště starý Molker, ředitel této hvězdárny, se na ně pravidelně rozčiloval. Nemohl a nemohl si na ně zvyknouti. »Zpropadené dílo,« rozzlobil se zase dnes, »pětatřicet let se to tu plouží zrovna před nosem, Což to nikdy nepřestane?«

»Nepřestane, pane řediteli!« usmíval se Rall.

»Proč pak tohle myslíte?« zamračil se Molker.

»Protože se to tu plouží pětatřicet let. Má to vydržené právo. Nehneme s tím.«

»Nehneme s tím! Což pak tedy věda? Nač ji máme? Dělat mlhu dovedou. Ať se naučí ji také rozehnat!«

»Než se tomu naučí,« zavtipkoval Alnor, »mohli by nám dáti dovolenou. Neboť jinak jsme tu málo platní, to je jasné.«

»Nic jasné!« utrhl se Molker, který uvědomil si jen poslední slovo odpovědi Rallovy. »Kdyby bylo něco jasného, mohli bychom pozorovat. Ale my nemůžeme pozorovat! A jsme tady přece k tomu, abychom pozorovali.«

»Inu, to je pravda, pane řediteli! Ale víte, co bych řekl?« pravil Alnor.

»Nu to bych rád slyšel!«

»Nu, řekl bych, že když není co pozorovat –«

»Nu?«

»Že tedy nic nepozoruji.«

»To vím, to je možné, vám je to jedno!« rozhorlil se ředitel. »Ale já se zblázním, bude-li co významného možno pozorovat a nebudu-li vidět jen ty čmouhy mraků, které se tu plouží po stráních, Nu, a může býti případ takový, co?«

»Může, přiznám rád,« vážně řekl Alnor.

»To bych řekl,« pravil starý Molker. »Za několik málo dní bude desátého ledna. Celý svět se bude dívat po Martu, kde kdo bude míti uši na sluchátkách. Ale to je zbytečno, myslím ona sluchátka, neboť co budeme slyšet, to už víme napřed. Ale vidět potřebujeme Marta, vidět! A my nebudeme vidět ani na nos, neřku-li na Marta!«

»A já mám nápad, pane řediteli!« řekl asistent.

»Nu, prosím, sem s ním! Ovšem vím, že o nápady u vás není zle,« škádlil ředitel, »jenom je-li něco po nich.«

»Dosavad po všech,« hájil se Rall.

»Nebylo mnoho, víme,« zlobil ho Molker. »Ale mluvme rozumně! Máte vskutku něco?«

Rall si hrábl do vlasů. »Inu,« řekl, »myslím, že snad mám.«

»Nu, a co? Mluvte!«

»Vytáhnout kus této hvězdárny, i s námi ovšem, trochu výš.«

»Ale kam? Na sousední vrch? Je sice vyšší, mraky však jdou ještě výš. Na to jsem už dávno myslil, nemá to však smyslu.«

»Nemyslil jsem tento kopec,« namítal Rall. »Chtěl bych ještě výše…«

»Výše? Kam?«

»Nad mraky,« řekl Alnor vesele. »A pozorovat odtud. Mám to skoro hotovo.«

Molker se zarazil. »Co vám to napadá, hošíčku? To myslíte toho blázna, se kterým se mi tu lopotíte po měsíce? Ten váš válec neohrabaný?«

»Ano, ten svůj válec myslím. Ale překvapí vás, neohrabaný…«

Nedomluvil, zvonil telefon. Se souhlasem ředitele přiložil si naslouchátka k sluchu.

»Ralku milý«, ozval se v nich měkký, něžný hlas. »Poslední má naděje mi zhasla. Pan president nepořídil.«

»Kdo pak ti to řekl, Inuško má zlatá?« otázal se Rall.

»Otec sám. Přišel právě domů.«

»Nermuť se tím, duše moje! Vše se spraví. Já jsem stejně nečekal nic od zákroku pana presidenta.«

»Já si tolik slibovala od něho. Jsou přec přátelé!«

»Nespoléhej nikdy na osobu nebo na věc jednu, drahé dítě! K účinku je často třeba činitelů mnoho. Bude to tak také v našem případě.«

»Kdyby bůh dal, bys měl pravdu. Ale dnes jsem plna starosti. Bojím se, Ralku, o tebe, o naši lásku.«

»Neboj se o lásku, dokud je láskou! Pomůže si sama, je-li opravdová. Buď jen klidná, zase bude dobře. Dovol okamžik!«

Obrátil se k řediteli, požádal ho, aby se směl vzdálit. Starý Molker byl kus otce pro své podřízené, mladý Alnor neměl před ním tajemství. Byl mu skoro synem, neboť byl to Molker, který vychoval oba bratry Alnory. Beze všeho dostal tedy Alnor ředitelův souhlas. Obrátil se potom znovu k telefonu.

»Haló! Inuško!«

Ozvala se. Ohlásil jí tedy Alnor:

»Pan ředitel dovolil mi vyjít, přijdu tedy k tobě, promluvíme spolu o všem, uklidníš se, Inuško!«

Ale v telefonu ozval se ihned úzkostlivý hlásek Inuščin:

»Ach, ne, Ralku, teď k nám nechoď! Přijď až večer! Otec je tak rozladěn!«

»Velice je rozladěn, má Inuško?«

»Velíce, Ralku! Není s ním řeč!«

»Tak jsem u vás v malé chvíli, děťátko mé milé! Čekej na mne jako vždycky!«

»Ralku, co pak zamýšlíš?« ozvala se úzkostlivě Inuščina otázka.

»Chci ušetřit tatínkovi zlosti,« zněla odpověď.

»Jak to myslíš, Ralku?«

»Tatínek je patrně už dopálen, nemohu ho tedy rozzlobiti já.«

»Ach, tatíček se nezlobí. Je spíš zasmušilý, tak podivně.«

»Nevadí ani to. Patrně ho přece pan president trochu rozebral. Já to dodělám, promiň tomu výrazu, má drahá, je to dobře myšleno.«

»Vím, ale bojím se přec. Snad přec by bylo lépe jindy…«

»Za půl hodiny, miláčku, budu u tebe. Na shledanou! Jedu ihned.«

Také jel. Rozloučiv se s ředitelem, sjel po visuté dráze, vskočil do vozu elektrické pouliční dráhy a v malé chvíli byl již před útulným domkem, stojícím uprostřed velké zahrady. Tady bydlili od dávna Grahamové, bydlil zde i Graham Valory, státní tajemník americké republiky. A vedle stál dům rodu Alnorova.

Mladý Alnor stiskl rukojeť u dveří, vešel dovnitř a bez rozpaků se obrátil vlevo, kde v milém zákoutí, zatopena zelení a květy, skrývala se besídka. Hustá clona pestrých plaménkových květů, které vylíbalo místo slunka světlo elektrických lamp a teplo tomodynů, kryla vchod. Rall věděl, že zde bude čekat jeho sladká Inea. Jindy by se byla skryla uvnitř, byla by tam vyčkávala jeho polibků. Dnes však smutně stála ve dveřích, polo zahalena květy. Její oči byly zaroseny, víčka slabě zarudlá, smutek ležel na půvabném líčku. Srdce Rallovo se stáhlo, když ji takto uviděl. Ale přemohl se, zevně vesel podával jí ruku se slovy:

»Dobrý den, má drahá, milovaná! Inuško má milá!«

Uchopil ji, vtiskl do zášeří besídky a přivinuv ji pevně k sobě líbal vroucně její horké rtíky, očka, rozpálená líčka.

»Neplač, duše drahá!« konejšil ji. »Nebuď bláhová, Inuško má zlatá! Co se může státi dvěma lidem, když se mají doopravdy rádi? Bude zase dobře, vše se spraví, klid, jen klid!«

Ale dívka se mu rozplakala v náručí.

»Nemohu být bez tebe! Zemru bez tebe, můj Ralku drahý, milovaný!«

»Není třeba umírání, drahá Inuško! Vždyť otec povolí, až sezná naši lásku.«

»Ach, ne, nepovolí, Ralku! Je to Graham!«

»A já také nepovolím. A jsem Alnor. A tys, myslím, Grahamova, máš na neústupnost stejné právo jako otec…«

»Ale musí dodržeti závazek, jenž váže otce,…« ozval se náhle před besídkou hlas otce Grahama.

»Může býti,« odpovídal ihned mladý Alnor, »ale musí jej přec také znát,« dodal břitce obrátiv se proti Grahamovi, který vstupoval již do besídky.

»Pozná jej,« odpověděl Graham krátce.

»A mne by také zajímal,« řekl ještě Alnor.

»Můžete o něm slyšet,« pravil na to státní tajemník.

»Tatínku, jsi rozrušen!« starostlivě ozvala se Inea a hleděla se vyprostiti z rukou Ralla, který dosud držel její ruce. Rall však nechtěl povoliti:

»Ne, zde zůstaň,« řekl naléhavě, »patříš mně!«

»Ne, příteli!« odmítl jej Graham. »Doposud je Inka má, já jí nedal nikomu!«

»Dáte ji však mně!«

»Na této zemí nikoli!«

Inea se postavila nerozhodně prostřed obou, ale pak se přichýlila k otci.

»Sedni, dítě!« řekl Graham mírně, ukazuje na zahradní sedátko. »Posaďte se také vy!« obrátil se k Alnorovi. »Vysvětlím vám vše, co vás dva dělí.«

»Snad mi také řeknete, proč mne tak bezdůvodně nenávidíte,« otázal se Rall.

»Řeknu vám to, nemám příčiny toho tajit,« vážně odpovídal Graham. »Nenávidím vás, ale ne snad pro vás samého. Byl byste mi, věřte, osobně i velmi milý, ale učinil jste chybu…«

»Smím věděti, čím?«

»První, že jste se zamiloval do mé Inky. To vám vytýkám.«

»A proč? Nejsem přece špatný člověk –«, podivil se mladý Alnor.

»Nejste, pokud vím,« přiznal otec Graham. »Ale svojí láskou vyvolal jste lásku v srdci mojí Inky, vím to, vím. A udělal jste jí tím bolest, bezúčelnou, marnou –«

»Ach, nechápu –«, divil se Rall.

»To je přece jasné,« vykládal mu Graham. »Moje dcera miluje vás, touží po vás. Ale nemůže být vaší. Já bych tomu dítěti rád snesl modré s nebes, kdybych mohl a kdyby si ho přála, já však musím srdce jeho mučit tím, že odepírám splniti jí

její tužbu. Nebýt vás a vaší lásky, milovala moje Inka jiného, vzala si ho a byla šťastna. Takto jste vinen jejím utrpením.«

»Já! A jen já!« rozzlobil se Alnor. »Kdo pak může za to, že si jeho srdce něco oblíbí? Ale to přec není neštěstí a dá se snadno tato nemoc spravit. Dejte mi ji, zármutek ji jistě přejde a budeme šťastni oba dva! Pane Grahame!« dodal prosebně.

»Jak rád bych to učinil!« vřele řekl Graham. »Poslyšte však příčinu, proč to není možné!«

»Je to historie stará,« pokračoval po chvíli zasmušile, »skoro je již tomu dvacet let. Inka byla tehdy v peřince, vy jste běhal jako malý hoch, Ralle! Pamatuji se na vše, jako by to bylo dnes. Bydlili jsme tak jak dnes, v tom domku tady my, to jest já a moje zvěčnělá žena, tam vaši rodiče.

Jsou dnes oba v zemi, Ralle! Řeknu pouze tolik, že jsme s otcem vaším a s matkou byli přáteli. Až do nějaké doby. Rozvedla nás láska dvou mladých lidí. Vzpomínám si na ně, mám je jasně před očima. Jak byli vám podobni!

Já měl totiž sestru, Myrhia se jmenovala. A váš otec, pane Ralle, měl zas bratra, Forda Alnora. Byli naši mladší sourozenci. A že byli vedle sebe, oba mladí, oba krásní, vzbudila se láska v jejich srdcích. Tady v té besídce se dlouho scházeli. Skoro jako vy. Až to zvěděl váš pan otec, Ralle! Váš otec byl ctižádostivý muž. Byl bezohledný v sledování cílů a neústupný do krajnosti.«

»Pane státní tajemníku!« vzkřikl mladý Alnor pln hněvu nad urážkou učiněnou jeho otci.

Ale Graham se jen shovívavě usmál.

»Dovolte,« pravil mírně, »mohu to říci, protože je to pravda. Vedle toho však váš otec byl mým bratrancem. Měl chyby našeho rodu, vím.«

»Promiňte!« omlouval svou prudkost Rall.

»Není třeba,« odmítal Graham a pokračoval:

»Nu, a víte, co učinil váš otec? Zakázal svému bratrovi, aby si vzal moji setru. Myrhiu naši!« dodal jemně a s hlubokým smutkem. »Vyhlédl pro bratra spojení jiné. Nesmíte mi zazlíti, sám přiznal se mi po neštěstí, že chtěl sice prospěch bratra svého Forda, že však měl i svoje cíle při tom, osobní.«

Rall se neodvážil odporovati těm slovům. Byla tak přesvědčivá a tak dojemný byl Grahamův žal, jenž se budil při vzpomínce na sestru. Graham však již vypravoval dále:

»A dopovím jen příběh krátce, Myrhia a její hoch se nedovedli rozloučiti, zahynulí společně.«

Ticho bylo v besídce při těchto slovech. Inea však tiše zaplakala. I Rall pevně tiskl rty, však po Grahamových lících přeběhly dvě lesklé krůpěje.

»Byl to velký bol,« vyprávěl dál. »Měl jsem Myrhiu tak rád!«

Ale vytrhl se mocí a prudčeji se rozhovořil:

»A tu přišel váš otec sem ke mně,« omlouvat se. Zdrcen bolem, odpíral jsem mluviti s ním vůbec. Nebylo však možno odbýt jej. Vyslechl

jsem tedy jeho prosby, beze slova však jsem podal mu svou ruku a chtěl jsem odejíti od něho, A tu řekl jako na útěchu:

»Nemohli být spolu na této zemi, spojí je snad láska v světě jiném.«

To mne rozzuřilo. Vyhnal jsem ho z domu. Odcházel, však zastavil se znovu ve dveřích a pravil zkroušeně, pamatuji dodnes jeho slova, slova pro vás osudná:

»Grahame, máš dceru, já mám syna. Smiřme tuto vinu, zasnubme je sobě!«

A tu zase uplatnil se ve mně vzdor, jenž sedí v krvi našich rodů. Chvěje se hněvem, odpověděl jsem mu, narážeje na předešlou jeho větu o Myrhii a Fordovi:

»Přísahám ti, Alnore, že dokud slunce půjde svojí drahou, nedopustím, aby spojily se tyto děti! Aspoň ne na této zemi, snad až v jiném světě, pane bratranče!«

S tím jsem zavřel za ním dům.

A vy nyní víte všechno. Byl to osud nešťastný, jenž svedl vis dva dohromady. Činil jsem, co bylo možno, vychovat jsem dal svou dceru jinde, aby nepřišla vám, pane Ralle, na blízko. Postaral jsem se, že vás se ujal starý můj přítel Molker, u něho jste vyrostl, od nás opodál. Ale od něho jste šel na další studie a stalo se, že jste se s Inkou seznali jinde, snad že osud tomu chtěl. Vzal jsem proto svoji dceru domů k sobě, vy však objevil jste se též v Novém Washingtonu, již jako asistent na

zdejší hvězdárně. Viděl jsem v tom dílo osudu. Nemusím vám říkat, že jsem tisíckrát již litoval své přísahy. Ale nemohu jí porušit.«

»Neplač, drahá dcero moje!« vztáhl ruce po své Inei. »Nevyprávěl jsem vám tuto smutnou událost snad proto, bych vás na vždy oddělil. Chtěl jsem vás jen žádat, abyste teď na mne m naléhali o svolení. Je to nyní nemožné. Je třeba vykonat důležité věci a ty jsou přednější než zájmy jedinců. Pak přijde čas, snad brzy. Neboť jenom já jsem vázán, děti, ne však vy.«

»Pane státní tajemníku,« promluvil Rall rozechvěn, »podle mého náhledu ta přísaha nemůže vázat ani vás. Vždyť jste nesliboval prospěch někomu, nezaručil jste jí něčí právo. Vy jste hrozil, trestal. Co jste přísahal, to mělo býti pokutou pro mého otce a můj rod. A máte přece vždycky právo odpustit.«

»Přísaha je vždycky svatá, Ralle, ať jest jakákoli!« odmítal Graham zasmušile. »Ale člověk není věčný –«

Tu pochopila dcera Grahamova slova otcova. Vrhla se k otci, bouřlivě ho objímajíc.

»Ach, ne, drahý otče!« štkala. »Nemysli, že nedovedeme se zapřít! A odhoď myšlenku, že bychom mohli chtíti štěstí za tu cenu.«

»Pane státní tajemníku!« připojil se mladý Alnor. »Není vskutku třeba takovýchto myšlenek. A vy patříte vlasti, ta vás bude dlouho potřebovat. Nemá mnoho mužů takových. A my –«

»My –« řekla Inea, však Rall jí nedovolil, aby řekla více.

»Nic neslibuj, má Inko drahá!« vskočil jí do řeči. »Nedělej žádného rozhodnutí! Jen mi řekni, že mne budeš míti dále ráda, že zůstaneš vždycky moje!«

»Ralle drahý, milý, jediný!« zaplakala Inea, podávajíc jednu ruku Alnorovi. »Od mládí jsem měla ráda jenom tebe, tys byl vždy mým životem, mou nadějí. Nebudu mít nikdy ráda jiného, budu tvojí, na vždy, na věčnost –«

Držíc pravou rukou ruku otcovu, sklonila se v náruč Rallovu. Alnor přitiskl ji vřele k srdci, zlíbal její zlaté vlasy, lehounce se dotkl čela jejího. Pohleděl pak přes tu rusou, drahou hlavu oknem besídky. Nový Washington tam v nedaleku stoupal po úpatí Severního vrchu. Vysoko nad domy bělala se hvězdárna, modré nebe prohledalo nyní nad ní vysoko, vysoko –

»Budu vždycky jenom tvou,« šeptala mu dívka v zanícení, tulíc se mu k prsům, »s obrazem tvým v duší budu žít, s tvojí jménem na rtech budu umírat –«

»Drahé moje dítě!« přitiskl ji Alnor k sobě, chvěje s štěstím. »Bude-li nutno, rád zemru s tebou. Vidím však cestu jasnější. Vysvitne na ni, doufám, brzy slunko. Počkáš mi do té šťastné chvíle?«

»Učiním všechno, co budeš chtíti. Jsem tvá.«

Ohlédla se po otci a dodala:

»Snad se s tatíčkem na něčem –«

Ale Rall jí odpověděl s úsměvem:

»Pokusím se sám o rozluštění této otázky. Prozřetelnost sama rozhodne, zda má se vyplniti tatíčkova přísaha, doufám však, že pomůže mi k úspěchu. A pak bude rozhodovati náš otec. Zatím buď mi zdráva, Inuško má milá, chraň nám naši lásku a modli se za naše štěstí!«

Objal bez ostychu dívčinu, přitiskl ji vřele na svou hrud a zlíbal její rty i uplakané oči. Uklonil se potom otci, který pohnut, beze slova hleděl na jich loučení, a řekl:

»Buďte zdráv, pane státní tajemníku! A Inušku mi nenechte se příliš rmoutit! Nebude snad toho ani třeba.«

XIV.

»Vím, že odpovědnost vždycky padne na vůdce, když stihne dílo nezdar. Má-li úspěch, rozdělí se sláva na všechny.«

»Může být. Je proto dobře,« pravil Dermatt, »aby se nesoustředilo všechno v jedněch rukou. Kdyby se té zásady bylo dbalo při poslední akci, možná, že by všechno bylo nyní jiné. Přípravy přec byly velkolepé. Naši lidé byli ozbrojeni, k všemu odhodláni, shromážděni na výhodných místech. Doba jistě volila se dobře, na chvíli, kdy všechno bylo zaujato vyjednáváním, jež vedly

strany. Nebýt opomenutí, že nedbalo se stanic větracích, musila být vskutku výhra naše.«

»Zdá se,« odpovídal Person. »Můžeme to aspoň myslit. Zajisté to může mít jen ten, kdo zapomíná, že jsou také druzí na světě. Přítel Dermatt, soudím, patří k lidem takovým. Dělá velmi dobré plány, bohužel až potom a pak ještě ve vzduchu. Má docela pravdu, že vidí v tom chybu, že jsme neobsadili větracích stanic. Ale neobsadili jsme toho, přátelé, víc. Prostě proto, že to není možno, abychom vše obsadili. Je nás málo, nehledíme-li už k tomu, že jsou také modří ozbrojeni, připraveni a že konec konců někde musí být. My jsme mohli zvítězit jen překvapením. Jinak vůbec není možné vítězství. Ale chybou bylo, že věc nezůstala tajná. Naše akce byla prozrazena, modří byli připraveni a vystoupili proti nám tam, kde to pro nás bylo nejcitlivější. Proto naše akce ztroskotala. To se může státi vždycky a také se stane, jestliže nebudeme státi věrně k sobě. Zdá se však, že o svornost jde mezi námi méně. Svár se vyhledává, po chybách se pátrá, často nicotných.«

Dermatt dělal, jako by se ho byl útok netýkal.

»Nejde o maličkosti,« namítal klidně, »poslední zápas mohl být pro naše lidi zkázonosný.«

»Nestalo se však nic velkého.«

»Až na to, že naše nejlepší lidi odvlékli na Atlantidu.«

»Nevěřím, že všechny –«, řekl Person. Byl to špatný vtip a škodil mu.

»Ovšem, souhlasím,« uchopil se hned věcí Dermatt, »jsme zde přece my –«, dodal ironicky s předstíranou nevolí.

»Nu, vidíte tedy –«, přitakoval Person. Zavdal tím svému protivníku příležitost k novému účinnému útoku, neboť Dermatt řekl nyní trpce:

»Výborný žert, když sedíme v suchu. Ale naše massy –«

»Prospaly se chvíli na dlažbě,« namítal lehkomyslně Person, snaže se věc takto odpraviti.

»Z milosti nepřátel,« odtušil Dermatt »Mohly také spáti navždy.«

»Mohlo se státi ještě mnoho jiných věcí, které se nestaly,« počal se nyní Person brániti úporněji. »Mohl byste jich uvésti ještě více, abyste vzbudil nespokojenost u členů výboru.«

»Není jí třeba budit. Je už dávno probuzena.«

»Dávno? Nevím, Ale dnes jí pozoruji tu a tam.«

»Dobře, že jste si toho všiml.«

»Oh, vidím dobře. Ale nechápu, má-li vskutku důvod, opět jednati o věci, když již byla vyřízena ve předešlé schůzi.«

»Důvod to má, to buďte jist,« dráždil Dermatt soka,

»Nuže, prosím, pane Dermatte! Jen přímo!«

»Není dobře, když o všem rozhoduje člověk jeden. Více lidí více ví a snáze ubrání se chybě, rozhoduje-li víc lidí společně. Proto nemůžeme

souhlasiti se soustředěním moci v rukou několika málo lidí a na konec snad v rukou jednotlivce. Je nás tu zkrátka málo, to je vše,«

»Já myslím, že je nás mnoho,« řekl na to Person stručně. Bylo to smělé, ale působilo. Dermatt byl zřejmě tím zmaten. Nedovedl odpověděti nic jiného nežli toto:

»Sám jste nás všechny pozval.«

»Vyhovuje nátlaku s vaší strany,« odrážel ho Person,

»Nátlaku a s mé strany? Neřekl jsem vám slova o tom!«

»Věděl jsem o vašem smýšlení, než jste co řekl.«

»Jste prorok,« vysmíval se Dermatt.

»Trochu,« odpověděl Person s klidem,

»Mohl byste nám snad tedy podat ukázku svého umění,« dráždil Dermatt trochu neprozřetelně,

»Milerád.«

»Nuže?«

»Za malou chvíli budete v rozpacích –«

»Kdypak?«

»Až budete mít dělat to, o čem nyní tolik mluvíte,«

Dermatt se zarazil. Obavy mu proletěly hlavou. Person má pravdu, kdyby – Ale nemohl ustoupiti, bránil se však slabě, tylo patrno z jeho hlasu, když řekl: »Uvidíme.«

Ale Person už si ho nevšímal, aspoň zdánlivě. Obrátil se k druhým členům schůze a pravil:

»Snad bude lépe, vrátíme-li se k vlastnímu účelu porady, O jednom není mezi námi pochyby, že totiž nezdar poslední se musí odčiniti a to brzy. Nelze dlouho čekati, neboť prodlením se postavení naše horší. A jde o mnoho, ba, o všechno.

Nyní vidíme, že bylo velkou chybou, když se před třemi roky dovolilo udělati průlom do zásad, které jsme vždy hlásali. Přiznávám, že jsme k tomu byli tehdy nuceni. Svět stál vskutku před pohromou. Vinno toho bylo sobectví, které uchvátilo zámožnější kraje. Sobecky se držely svých přebytků, dovážely méně do Evropy a trvaly na tom, že se dovoz musí vyrovnati jiným zbožím. Dostali jsme se tam, kde nechtěli jsme být. Kollektiv chtěl, abychom mu povolili, co jsme upírali jedinci. Neboť uplatňoval zásadu »z ruky do ruky«, což je v jiném způsobu jen »dej práci, dostaneš jíst!« Nepochybuji, že tehdy za vším byla strana modrých. Ale ať již bylo jakkoli, musilo se povoliti. Neboť neměli jsme tehdy moci, donutiti kraje šťastnější, by konaly svou povinnost. Bylo nutno zvyšovati výrobu a k tomu byla jediná jen možnost: Mzda. Zavedení peněz, nátlaku a bídy pro ty, kdož se nedovedli rychle přizpůsobiti.

Tři léta již působí nám toto opatření. A my vidíme již jeho následky. Jdeme zpět a jdeme

rychle. Naše obavy nebyly nadarmo. Rovnost je pryč, vymetena za života lidí. Lidstvo dělí se již na dva tábory. A je patrno, že tento vývoj šel by dál. Neboť jakmile se začne se zásadou, že je mzda úměrná výkonu, mají jedni mnoho, druzí málo. Ne svou vlastní vinou, vinou přírody, jež utvářila je v té nebo v oné příčině slabšími.

A tak začnou vynikati jedinci a po nich rody, které vydělají víc, než činí jejich spotřeba. Z přebytku se stane majetek a s ním nezbytně se vrátí stará soustava, která lidstvo rozdělila na bohaté a na chudé. K témuž cíli vede každá nerovnost, jíž připustíme v práci. Zaveďte si třídu lidí, kteří mají výsadu na práci lépe odměněnou, nebo zaveďte si různou dobu pracovní, vše to vede k tomu, že někteří lidé opatří si více, nežli druzí. A jsme zase tam, u soukromého majetku, z něhož vyplyne vám časem zase soukromé podnikání.

Je otázka, kudy z toho začarovaného kruhu. Tu musíme rozluštiti brzy, neboť vidíme, že způsob nyní zavedený rychle se vžívá, že naň lidstvo navyká. Necháme-li v něm lidstvo žíti několik jen dalších let, nedostaneme je již z něho. Proto působíme schválně neklid, snažíme se, oslabiti úspěch modrých. Ale výsledky jsou slabé, bude třeba, aby se šlo rázněji a zcela jinak vpřed. Učinili jsme pokus koncem prosince, o němž bylo právě mluveno, chtěli jsme způsobiti převrat násilím. Ztroskotali jsme. Kdo pokusí se vnutit

světu svoji vůli bez mocí, vydává se zkáze nebo výsměchu.

Podle mého mínění je třeba míti v rukou moc. Takovou moc, aby lidstvo bez odporu musilo se skloniti před naší vůlí. A je zapotřebí započíti s léčbou tam, kde rána začala nás boleti. Teplé kraje, Afrika a Asie, ale zvláště Amerika vypovídaly nám poslušnost. Vzpíraly se dodávati tolik plodin pro Evropu, kolik jest jich potřeba, tvrdíce, že Evropa se šetří v práci, její výkonnost že je přímo nepatrná. Asie a Amerika při tom všem zdůraznily, že jest u nich dávno jiný hospodářský řád a že se u nich více pracuje.

Proti těmto částem země když si opatříme moc, když je dovedeme přinutiti k poslušnosti, budeme mít možnost vrátiti se ke svobodě, k volnosti, jak měli jsme ji ještě před několik málo lety.

To je, co je podle mého soudu třeba dělati. Myslím, ba, smím říci, vím, že provésti se dá, co navrhuji. Jak, to je úkol, který na nás čeká. Věc ovšem není právě snadná a k řešení je třeba důvtipu. Ale nerad bych, aby všecko vycházelo ode mne. Prosím tedy, abyste sami ukázali způsob, poradili, jak věc provésti, anebo abyste přišli s jiným návrhem. Snad pan Dermatt –«

Dermatt sebou prudce pohnul. Cítil, že je Personova léčka nebezpečná pro něho. Chtěl z ní vyklouznouti předstíranou lhostejností.

»Toho snad není –« řekl, »Vždyť vy jistě máte plán.« Ale hlas jeho byl nejistý, Person to cítil a ihned toho využil.

»Snad, myslím aspoň,« mluvil pomalu. »Ale jistě nebylo by dobře, aby všechno vycházelo od jednoho člověka. Budu velmi rád, když se uplatní ostatní. Čekám tedy návrhy –«

Ale bylo ticho, nehlásil se nikdo, ani Dermatt. Person cítil s každou vteřinou, jež prchala, jak stoupá jeho vážnost u přítomných. Jistě na Dermattův úkor. Bylo vhodným, sesíliti dojem, proto se Person obrátil znovu na Dermatta:

»Nuže, prosím. Pan Dermatt jistě, jak ho znám –«

Dermatt zahořel v tváří a pak pobledl. Hleděl se aspoň udržeti nad vodou, ale nebylo to snadné. Působilo na něho i to, že všichni obraceli se teď k němu. A na výrazech tváří bylo patrno, že všichni uznali již jeho porážku. Dokonal ji Person.

»Nyní, myslím, nepopřete, že jste na rozpacích. Ovšem pouze proto, abyste potvrdil mou prorockou moc. Řekl jsem před chvilkou, že budete brzy na rozpacích – Nuže,« pokračoval klidně, ale s úmyslným sebevědomím, jež strhovalo ostatní, »musíme jíti dále. Oznámím vám tedy, co je možno, ba co nutno vykonat. Bude věcí této porady, aby o všem rozhodla, a o celém dalším postupu. Ale věc je hrozně vážná, mám proto právo, žádat plné záruky. Nejvyšší, jež člověk může dát. Jde o podnik nesmírného

významu. Zrada nebo neopatrnost by mohly navždy v nic uvésti příležitost, jaké nebude již nikdy. Je proto třeba záruk mimořádných.«

»Jaké záruky to žádáte?« zeptal se kdosi nesměle. Všichni však byli zaraženi, obavy ryly vrásky v chabá čela.

Personův ostrý, pronikavý zrak přebíhal od tváře ke tváři. Ohromoval, jako pohled hadí. Ale Person uměl působiti rozličnými prostředky. Vstal, jeho obličej vzal na se tvářnost přísně slavnostní. A povzneseným hlasem mluvil:

»Žádám akční výbor za schválení a za jeho souhlas, aby za tajemství, které nyní sdělím, ručil každý přítomný životem, ale nejen svým, nýbrž i své ženy, dětí, rodičů. Hroznou přísahou se zavážeme, že propadnou všichni, kdo se proviní snad zradou nebo zanedbáním, sami i se všemi svými. Je nutno, aby toto bylo schváleno. Vy jistě všichni souhlasíte s tím. Musíte, jestliže smýšlíte dobře. Kdo souhlasí, ruku vzhůru!«

Všechny se zdvihly. Ale bledost pokrývala tváře přítomných, nebylo lze jinak a přece cítili, že vydali se v ruce kohosi, a cosi šeptalo jim v hloubi nitra o možnosti zneužití závazku, jejž právě dali –

Person však již pokračoval, nedopřávaje jim oddechu. Rozhlédnuv se vážně hovořil:

»Uznali jste těžkou zodpovědnost těch, kdo budou bráti podíl na tajemství, které sdělím. Zodpovědnost musí býti těžká, neboť půjde o věc

nedozírného dosahu. Proto nechci, abyste jednou mohli říci, že jste byli zaskočeni mnou a vtrženi do této záležitosti. Chci, abyste měli plnou možnost volby. Po svobodné úvaze se rozhodněte, chcete-li se účastniti rozhodování o zamýšleném podniku.

Navrhuji proto: Rozejdeme se teď: Vmísíme se mezi členy, kteří debatují dole v hlavní síni. Za dvacet minut –« Person pohleděl na hodinky »– udeří dvacátá. Do tohoto okamžiku sejdeme se zase zde, kdo chceme dále nésti zodpovědnost. Nikdo nezví, kdo sem přijdeme, nikdo nevšimne si toho v ruchu, jaký je teď v budově. Není také nutno, abychom zde byli všichni, rád to přiznám bez ostychu. Nemusíme míti všichni vůli ze železa, bychom mohli vždy a ve všem za sebe se zaručiti. Mohou býti různé okolností, které někoho snad odradí. Stačí spánek se živými sny, aby ohrozil náš život a s ním naše milé. Ale nutno je, aby přišli ti, kdo jsou si sebou jisti za všech okolností a mají při tom odvahu a spolu odhodlanost nasaditi všechno. Ti pak, ti co přijdou, budou rozhodovat o věci. Souhlasíte tedy s tímto návrhem?«

Souhlasili všichni. Mnohým v obličeji zračilo se ulehčení, ovšem skrývané.

»Přerušuji tedy schůzi,« ohlásil Person a povstal, »Sám odcházím první, rázem dvacáté se vrátím a bude se pokračovati.«

Odešel a účastníci schůze za ním. Rozdělili se, jak navrhl, a vmísili se mezí ostatní. Doba byla vážná, mnoho konalo se porad v hlavním klubu strany bílých pod Letnou. Kdo chtěl vmísiti se mezi množství, příležitosti měl dost; stejně snadno bylo možno vrátiti se do porady akčního výboru.

Person se tam vrátil rázem dvacáté.

Vkročil – našel místnost prázdnou –

Posupně se zasmál smíchem plným pohrdání. Smích však nedozněl – a vrzly dveře. Váhavě se otvíraly, v nich se ukázala Dermattova tvář. Spatřil, že je Person sám – zaslechl snad doznívání jeho výsměchu.

Hlava Dermattova – zmizela – Dveře zavřely se tiše za ním.

A Person se znovu smál, posupně a pohrdavě smál. »Jen had, nic víc!« řekl potom k sobě. Ale hned se zhostil myšlenky na Dermatta. Obrátil se k svému závěru.

»Ti, co přijdou, budou rozhodovat o věci,« opakoval slova, akčním výborem před půlhodinou schválená, »Přišel Person – rozhoduje tedy Person.«

»Person je pán!« dodal a do výsměchu přimísila se teď hrozba.

Zavřel knihu zápisů. »Sotva bude škoda toho žvanění,« dodal k tomu.

»Ale potřeboval-li jsem důkazu, že se s touhle lájí pranic nesvede, nemohl se lépe podařiti,« řekl

ještě chystaje se k odchodu. »Je nepochybno, že sem musí přijít svěží živel z Atlantidy.«

XV.

»Potřebuji tomodynů obzvláštního výkonu.«

»Počet máte stanovený v přehledu?«

»Ano, zde.«

»Dobře. Dále?«

»Potřebuji vyznačeného zde počtu strojů na vrhání paprsků.«

»Jejich sestrojení, jak jste řekl, je značně pozměněno proti starým tvarům.«

»Ano, neboť vrhají svou energii směrem nahoru i dolů na vzdálenost skoro nekonečnou, kdežto na strany lze množství energie a i dosah její přesně říditi.«

»Tím chcete docíliti, aby pole jednotlivých strojů pojila se dohromady v síť, uzavřenou do kruhu a aby nepůsobily snad v rovných směrech do daleka po souši i po moři.«

»Ano, neboť kdyby vlny působily stejně na strany jako vzhůru, zasáhly by jistě lidská sídla v Evropě i v Africe a i v Asii.«

»Do výše však, jak pravíte, jejich působení není omezeno.«

»Není, aspoň v mezích zeměkoule. Že by jejich vliv se mohl donésti až k jiným nebeským tělesům, je ovšem pravdě nepodobno.«

»Ale přeletěti vaši elektrickou hradbu bude nemožno.«

»Naprosto nemožno.«

»Mohla by však proniknouti třeba střela, naplněná látkou výbušnou, důmyslně sestrojená –«

»Může býti sestrojena jakkoli.«

»A létadlo, řízené na dálku vlnami.«

»Nepronikne ani to. Za prvé by pozbylo hned řízení, protože uzávěrou nepronikou ani vlny. Vedle toho zhyne na něm každý živý tvor a vybuchne každá třaskavina.«

»V zásadě je tedy otázka ta rozluštěna. Půjde nyní o to, jak věc provésti.«

»Třeba pouze práce a zas práce. To je kouzlo, na kterém vše spočívá.«

»A bude vše provedeno včas?«

»Zcela určitě, jen jestliže se Ewaldovi podařilo prosaditi naše návrhy.«

Tu vstal mladý, světlovlasý muž, štíhlý, přímých modrých očí. A pravil:

»Zmocněnci všech skupin dělnických se sešli včera. Vyslechnuvše zprávu o poměrech, o nebezpečí, jež ohrozit by mohlo Ameriku, usnesli se jednohlasně učiniti všechno na obranu země. Mám dnes oznámiti státní radě, že americké dělnictvo za statek nejcennější považuje svobodu své vlasti. Majíc důvěru k své státní radě, přesvědčeno jsouc o stejné obětavosti všech vrstev národa, prohlašuje americké dělnictvo, že

ochotně se podřizuje všemu, co se na něm bude žádati. Věcí státní rady nebo jejích zmocněnců teď jest, naříditi, čeho bude třeba. Dělnictvo vše splní do poslední písmeny. To je všechno.«

Slova obdivu se rozletěla státní radou, když domluvil Ewald. President Ralmont vstal a podávaje Ewaldovi ruku, pravil v pohnutí:

»V této vaší ruce tisknu pravice všech vašich čackých druhů, věrných našich bratří.«

Tu se ujal slova státní tajemník:

»Snad mi bude dovoleno, abych k prohlášení páně Ewaldovu připojil hned oznámení, která posílá nám právě Svaz duševních pracovníků.«

A když president dal svolení, četl Graham tato slova:

»Svaz duševních pracovníků amerických zvěděv, že by mohla býti ohrožena Amerika a že bude třeba zvláštních opatření k její obraně, oznamuje státní radě, že se za souhlasu všech svých příslušníků usnesl, dáti všechny svoje síly bezvýhradně k použití vlasti. Svaz sám zříká se všech výhod, jež mu byly povoleny v jakékoli způsobě, prohlašuje ochotu svých členů pracovati v době, jaké bude potřeba, a v kterýchkoli oborech. Svaz očekává rozkazů od státní rady a ujišťuje, že bude šťasten, přispěje-li platně vlasti k ochraně.«

Radostné pohnutí rozvlnilo státní radu. Ralmont vstal a dojat řekl:

»Přátelé! Snad souhlasíte se mnou, že dnes můžeme zde prohlásiti, že jsme hrdi na své spoluobčany a že vyslovujeme jim díky. Můžeme snad doufati, že všechno nebezpečí nedotkne se země, která má tak obětavé občanstvo.«

Souhlas zabouřil státní radou. President pak obrátil se k Macu Alnorovi:

»A vy, doufám,« řekl, »jste dnes spokojen.«

»Jsem pln nadšení, pane presidente! Za takových poměrů vše bude provedeno v několika nedělích.«

»Státní rada učiní vše, aby dílo bylo urychleno,« odpověděl president.

Tu však pozdvihla se čísi ruka. Vyžádal si slovo kdosi z členů státní rady:

»V Americe,« řekl, »vždycky máme muže, jimž je možno ponechati zodpovědnost. Ale těm, kdo nést jí chtí a mohou, snažíme se nestížiti rozhodování. Navrhuji proto, aby provádění Alnorova plánu řídil dále zcela úzký výbor státní rady.«

Pozdvihla se ruka na opačné straně.

»Souhlasím s tím plně,« pravil k slovu přihlášený, »a mám návrh, aby ve výboru byl pan president, pan státní tajemník, pan Alnor a pan Ewald.«

»Souhlasíme!« ozvalo se jako na povel z úst členů státní rady.

»Přijímáme!« řekli prostě zvolení.

A tak přešla starost o obranu Ameriky v ruce jen čtyř lidí. Byli to však lidé odhodlaní, schopní, pracovití. A měli rádi svoji Ameriku.

Státní rada se hned rozešla, výbor nově zvolený však ještě dlouho rokoval. Rozcházel se pozdě po poledni. Starší Alnor oddechl si zhluboka, když vyšel z vládní budovy. Namířil již k svému bytu, ale v tom si vzpomněl na cosi a jeho zrak se z točil k severu.

Byl polojasný den, studený vítr dul ostře od severu a zametal do modra oblohu. Nebyla však zplna jasná, mlžný nádech nad obzorem svědčil blízké změně v počasí. Přes to řezaly se ostře do oblohy obrysy Severní Hory. Hvězdárna na jejím výčnělku dopředu k městu posunutém bělala se slabě. Vyhlížela jako malá vločka sněhu, jako by tam spadla s vrcholu hory, zahaleného skvoucím sněžným dolem.

Alnor starostlivě se podíval vzhůru. »Jak se daří Rallovi?« tázal se sám sebe. »Já jsem svou věc vyhrál, myslím aspoň. Co však Rall?«

Podíval se na hodinky, »Jistě mne už čeká, bude možná potřebovati mé pomoci, aby zlomil odpor Molkera, jenž dosud váhá. Pomohu mu.« Starší Alnor vskočil do vozu pouliční dráhy, pak přešel na dráhu lanovou, A netrvalo dlouho, stanul před hvězdárnou. Vešel dovnitř, prošel předsíní. A tu již slyšel rozhovor:

»Nemohu si pomoci, nemám k tomu důvěry!« Byl to Molker, který mluvil hlasem skoro

úzkostlivým. »Vy jste potřeštěnec,« pokračoval, »nečeká vás stejně nic jiného, nežli že se jednou zabijete. Ale já mám povinností, hlavně k vědě, víte, k vědě, pane asistente!«

Znělo to hrdě, skoro domýšlivě, ale bylo v tom až příliš znáti nerozhodnost a nejistotu. Mac Alnor se musil pousmáti, slyše Molkerův hlas, vysoký, skoro pisklavý.

»Nemůže se pranic státi, pane řediteli!« bylo slyšeti nyní Rallův hlas. »Budete v tom bezpečnější nežli tady na své židli. Ta věc byla vlastně dávno rozřešena, od chvíle, kdy tomodyny –«

»Ano, bylo to už rozřešeno a čekalo to pouze na vás, ano,« vysmíval se Molker.

»Možná, pane řediteli! Co je na tom zvláštního?« bránil se Rall Alnor,

»Nic, jen to, že kdyby tohle bylo možné, byli by to udělali dávno před vámi.«

»Byli by to udělali, kdyby byli měli důvod.«

»Vy jej máte, první ovšem –«

»Mám. A dokonce dvojnásobný,« smál se Rall,

»Dvojnásobný! Jeden bych snad věděl,« řekl ředitel.

»Nuže, pane řediteli?«

»Chcete mne as zabít, abyste měl dříve místo po mně. Proto mne posíláte mezi hvězdičky.«

Dvojí smích se ozval. Starší Alnor, jenž byl zatím odložil svůj svrchní šat, rozesmál se s sebou, přistupuje ke dveřím,

»Pane řediteli,« bylo nyní slyšet Ralla, »to bych asi mezi hvězdičky šel s vámi a sotva bych měl možnost zaujímat místo po vás. To je přece jasno –«

»Jasno! Jasno!« vzkřikl zase Molker, vida Maca Alnora, že vstupuje. Bylo patrno, že rád by změnil předmět hovoru a že se proto chytá posledního slova Rallova. Molker, podav ruku bratru Rallovu, rozhovořil se hlasem přehnaně lítostivým:

»Jasno, jasno!« slyšíte ho, jak mne týrá! Ralle, asistente, ohavo! Neříkejte tohle slovo přede mnou! Jasno! Hleďte, tlakoměr se přímo řítí dolů, vidíte to tamhle na severu, už to zase jde! Valí se to, za hodinu, za dvě bude se to tady rozvalovat po stráni a máme po všem. Po tom vašem jasnu. A znáte to přece, to tu týdny vydrží. A víte, jaký je den pozítří?«

»Desátý leden, pane řediteli!« řekl Rall. »Nezmění-li se to zatím!«

»Ano, desátý leden! A bude tisíc důvodů se podívati, co se bude díti s Martem. Ale tohle, to je jisto, na celý svět stačí tyto čmouhy, zavalí to celou zeměkouli. A kdo bude pozorovat? Odkud? Kdo uvidí Marta v důležité chvílí pozítří? Nikdo, to je jasno.«

»Nu, tak vida!« rozesmál se Rall a s ním i ostatní. »Přece jenom jasno –«

»Bude však!« hned mírnil Molkera, jenž zase počínal se čertit. »Slibuji vám jasno, nebe zametené, Marta jako na dlani, jen když povolíte

mojí prosbě, dáte svolení a vznesete se se mnou. Aspoň dnes, na zkoušku! Neboť vím, že budete uchvácen a zítra podniknete se mnou výpravu.«

»Možná pozítří. Na Marta, Ale zkoušku udělejte sám!« bránil se Molker. »Proč chcete míti s sebou mne?«

»Zase ze dvou důvodů, pane řediteli!« smál se mladší Alnor. »Za prvé mi prefekt nedovolí vzlétnout, nebude-li podnik prohlášen za státní, ve veřejném zájmu předsevzatý. Vždyť to celé dílo –« ukázal z okna, kde temná hmota tkvěla na kolejích, obklopena davem dělníků – »stavělo se přece státním nákladem. Mluví tedy do věci též stát a stát přesně určil, kdo má zúčastnit se letu. Zde to stojí jasně, pan ředitel hvězdárny a síly pomocné.«

»Hm, pravda, pravda,« kroutil se pan Molker nejistě.

»A potom je důvod druhý,« neúprosně mluvil mladší Alnor dále. »Vy jste, pane řediteli, řekl sám, že se to vše bez vás nesmí ani pohnout. Slíbil jste přec svoji účast. A teď najednou –«

»Inu, slíbil, slíbil,« povoloval Molker.

»Byl jste nadšen věcí, dohlížel jste k práci,« dotíral dál Alnor,

»Tehdy to stálo, nemohlo to spadnout. Teď to však má vskutku letět –«

Nový smích, upřímný zabouřil úřadovnou ředitele hvězdárny. Molker smál se s sebou, ale pak se přece počal omlouvati:

»Víte, rád bych s vámi, měl jsem úmysl. Rád bych nad ty čmouhy, hleďte, k ďasu, už jsou zase blíže – víte přece, Mars!«

»Nuže, splňte, co jste slíbil, co jsme ohlásili státní správě, vzleťte se mnou! Ručím za vás! Chci tak zdvihnout poklad nekonečné ceny, nedělal bych to přec, kdybych si snad nebyl jíst. Macu,« obrátil se k bratrovi, »přišel jsi jak na zavolanou. Řekni panu řediteli, je věc bezpečná?«

»Pane řediteli,« ujímal se slova starší Alnor, »platí-li to něco u vás, prohlašuji, že jsem s bratrem pracoval o celém díle. Sledoval jsem všechny propočty, pomáhal jsem, jak vám jistě známo, také při stavbě. Věc je jistá, nemůže se vskutku státi pranic. Budete tam v pravdě stejně bezpečen jako tady ve své úřadovně. Není třeba obav, věřte mi!«

»Ale sám byste se sotva cesty zúčastnil?« otázal se Molker Maca Alnora. »Představte si, tohle není let. To je stěhování, odletět, postavit se do výše, kam dosud nikdo nedospěl a zůstati tam.«

A oči Molkerovy nedočkavě utkvívaly na rtech bratra Rallova. Ale Mac Alnor se usmál. A pak řekl:

»Beze všeho, pane řediteli, jsem ochoten jeti s vámi. Aspoň vyzkouší si bratr nosnost, pro kterou je přístroj sestaven.«

»Cože? Pojedete?« zvolal Molker radostně.

»Tu je ruka, pane řediteli!« řekl prostě starší Alnor, »Kdybyste se mne byl dříve optal, byl bych vám to beze všeho slíbil.«

»Byl to trochu ostych, pane Alnore,« omlouval se Molker. »A pak, popadlo mne to nejvíce až nyní, na poslední chvíli, přiznám se vám k tomu.«

V tom však Molker přece zaváhal. Myšlenka se zrodila v jeho hlavě, jak vyzkoušeti zcela bezpečně, zda starší Alnor vskutku věří přístroji, jejž vybudoval jeho bratr.

»Pane Macu Alnore,« řekl vážným hlasem, »jste si jistě vědom, jaký úkol máte nyní a co znamenáte pro vlast. I když toto uvážíte, chcete súčastnit se naší cesty?«

»Bez rozpaků, pane řediteli!« usmíval se starší Alnor. »Vím, že se vrátíme, kdy nám bude libo a bez úrazu.«

»Tedy uvidím přec Marta desátého ledna,« oddychl si Molker. A obrátiv se k Rallovi, pravil k němu:

»Tedy, pane asistente, začneme se stěhovat. Pojedeme, třeba sami, dostačí mi nyní ujištění pana bratra.«

A tak se stalo, že Inea Grahamova byla velmi překvapena odpoledne 10. ledna. Byla předtím zarmoucena, hluboce a dlouho. Měla přece Ralla tolik ráda a neviděla ho již tolik týdnů. Neukázal se již u nich od osudné rozmluvy, kdy otec Graham pověděl jim o neblahém slibu, jímž je navždy rozdělil. Rall se vyhýbal i cestě kolem

jejich zahrady, zůstával buď na hvězdárně, nebo přicházíval zadním vchodem do svého domu a jím zase odcházel po své práci.

Ale psal své Ince. Krásné listy, plné citu, plné touhy. Vysvětloval jí v nich, že ctí vůli otce jejího a že nechce, aby otec viděl rušeno své slovo. Otec přísahal, že nedopustí, aby se sešli na této zemi k společné cestě životem, dokud půjde slunce cestou svou. Nesejdou se tedy. Rall však doufá, že překoná překážky, že najde cestu k svojí dívce a že dojde štěstí, které vidí pouze v ní, své milé, sladké Inušce. Aby proto s klidem čekala, aby s odevzdáním snesla rozloučení, které, jak Rall věří, skončí se již brzy.

To byl asi obsah jeho listů, něžných, touhou žhavých. Odpovídala mu, tím, co srdce cítilo. Že čeká, že věří, že doufá. A že ho neskonale miluje. Nenapsala nikdy, co si myslívala v chvílích osamění, že čekání je bolest, věření že je nejistota a doufání že často bývá strach. Nenapsala toho nikdy. Strast si nechávala pro sebe, byla přesvědčena, že jí Rall má dost i bez ní.

Avšak překvapil ji posledním svým dopisem. Ukončil jej slovy: »Nebudu Ti nyní nějaký čas psáti. Ale mysli si, že píši denně jako dřív, že Ti píši nejkrásnější, nejněžnější slova, že Ti píši o horoucí lásce a o vřelé, nedočkavé touze! A buď dále, buď jen vždycky má! A až budeš čísti o mém podniku, uvědom si, že jej hlavně proto podstoupím, abych došel Tebe. Byl bych proto

šťasten, kdyby jas Tvých krásných oček požehnal mi na cestu. Prosím tedy, abys desátého ledna odpoledne o patnácté hodině se podívala ze svých oken směrem k hvězdárně!«

Rozechvěně čekala v tu chvílí dcera Grahamova u okna a dívala se na výšiny Hory Severní. Byl s ní její otec. Nedala mu nikdy listů milencových do rukou, ale vždy mu pověděla stručně, co jí napsal Rall. Měla plnou důvěru ke svému otci, byl jí také matkou, kterou záhy ztratila. Nezatajovala před ním pranic. Také tentokrát mu pověděla, oč jí žádal Rall. A otec Graham v stejném napjetí a rozčilení jako jeho dcera stál u okna vedle ní.

Na hvězdárnu bylo sotva viděti, šedé mlhy válely se po obloze a znatelně houstnouce vždy tmavší clonou zakrývaly nebe. Bylo patrno, že v krátké době všechno zahalí, že země bude obklopena neproniknutelným závojem.

»Na Mars dnes zas vidět nebude,« poznamenal Graham k dceři.

»Sotva,« odpovídala, když takhle počasí se obrátilo. »Ale vyprávěl jsi, že se stane pokus jakýsi –«

»Ano,« odpovídal Graham zamyšleně. »Ale věc, jak víš, je zatím tajná. Z obav, kdyby se snad nepovedla. A i z jiných příčin.«

»Proto nebylo nic nikde –« řekla Inea, však nedokončila své věty.

»Hle! Otče!« zvolala, ukazujíc k hvězdárně.

Udeřila právě patnáctá. A tu za hvězdárnou na zakrytém sedle zjevilo se cosi. Velký šedý válec, shora krytý kupolí, se zvolna zdvíhal – Již byl nad hvězdárnou – viděli jeho oblé stěny, kulatá okna v nich.

Tu se v mracích rozevřela trhlina – velebně jí stoupal divný předmět k nebesům. Hned však na to mrak se vírem zatočil a sevřel. Válec, o mnoho již menší, zahalil se do par oblaků.

Mizel, ale bylo viděti, že stále stoupá.

Ruce dívčiny se mimovolně spjaly.

XVI.

»Kdy jsi poznala, že mne miluješ? Řekni mi to!«

»Proč to chceš vědět?«

»Ani nevím sám. Ale dosud nechci věřit svému štěstí. Nemohu, Vše je mi snem, krásným, okouzlujícím. Bojím se, že procitnu a všechno bude pryč.«

»Bloudku!« řekla a pohladila měkkou ručkou jeho vlas.

»Proto se ptám,« pokračoval, uchopiv její ruku a pokrývaje ji polibky. »Chci vědět, kdy jsi začala mne míti ráda. Průběh tvojí lásky abych znal, abych musil věřit, že je s této země, že tu nejde o přelud.«

»Stejné obavy bych mohla míti já,« usmála se.

»Ty, Eriko?« podivil se Svat. »Jsi anděl s nebes, který právě sestoupil s nich na zemi, bílý nedotknutý. A andělsky krásný! Kdo tebe by neměl rád? Ale já? Před krátkou ještě dobou bohaprázdný hýřil, strůjce výtržností, lenoch, hráč! Pro mne vynašli snad bílí svoje učení o neomezované volnosti. Co se mnou zkusil starý Mill, co nabádal se marně! Byl jsem tvor, jenž ve všednosti bez významu mizel v nízkém davu. Když jsem vyniknout chtěl něčím, byla to jen ničemnost! Mohl jsem já doufat, že se ke mně snese záře s nebes?

Ale ty, má hvězdo jasná, perlo drahocenná mezi ženami! Všemi svými dary tebe zahrnula nebesa. Krásu ti dala, opojnou krásu, která svým jemným, něžným kouzlem strhuje, ovládá, mámí. Umění ti dala, před kterým se v obdivu a úžasu svět celý sklání. A dobré, něžně, upřímně prosté srdce bije v mladistvých tvých prsou, před jehož tklivou dobrotou jak před pohledem slunce prchá každý záchvěv nedobrý.

Kdo by tebe nemiloval, Eriko? Ty bílý květe starodávných hájů, setmělých jejich zátiší! Jsem nehoden tvé lásky, nechápu, že mohla bys mne milovati, věřiti nemohu tomu štěstí. A, proto se ptám.«

Erika Svansenová upírala při těch slovech blankytné své oči do růžových květů azalek, jež rozvíjely se na jejích oknech. Slabá rosa plnila jí krásné oči, které snivě do daleka dívaly se

růžovými květy. Nyní se obrátila k Svatovi. A chopivši jeho ruku do své pohladila ji rukou druhou a promluvila tichým hlasem:

»Ty hochu dobrých, prostých očí! V tvé duši poklad dřímá, který jednou procitne. Dosud nevěděl jsi o něm sám, ladem nechával’s jej spát. Já snad přispěla jsem trochu k jeho probuzení. Ale věděla jsem o něm od prvního setkání, cítila jej hloubí svojí duše. Cosi pudilo mne k tobě, táhlo, poutalo. Od prvního okamžiku, v kterém jsme se setkali, jsem cítila, žes dobrý. Zasloužíš si lásky, Svate můj! Cítila jsem to již tehdy, v onom hrozném okamžiku, kdy jsme zápasili s volanty a řítili se do propasti.«

Umlkla. A znovu snivě pohleděla do daleka mezi růžovými květy. Ale oči její byly rozšířeny, na staženém, bílém čele bylo patrno, že vzpomíná si na okamžik nebezpečí, hrůzy.

Také Nekola byl stržen kouzlem vzpomínání. A uchvátila ho ještě více Erika, jež jako unesena vírem vzpomínek se uchopila jeho ruky a tisknouc jí pevně, jako v strachu, počala tlumeně hovořiti:

»Pamatuješ jistě oné děsné chvíle. Pro nás byla východiskem vzájemného poznání a štěstí počátkem.«

Ale také Svat byl stržen vzpomínkami. Představy o nebezpečné chvíli, ve které se nad to sblížil s Erikou, vybavovaly se nyní v jeho mysli, úsilně se draly na povrch.

»Jak bych mohl zapomenout oněch okamžiků?« počal vyprávěti. »Jako dnes se na vše pamatuji. Jel jsem z Cařihradu vraceje se z jižní Arábie, kde jsem vyjednával o dovozu rostlých potravin. Bylo na počátku loňského léta. V Evropě byl nedostatek, dovozy se zpožďovaly, hrozily zde výtržnosti. Věc byla vlastně otázkou jen dopravní, proto vyslali tam mne, ač technického úředníka.

Vraceje se s druhem usedl jsem v Cařihradě do letounu, který mířil na Prahu a Berlín. Bylo přeplněno. Druh můj sehnal ještě místo vpředu, já však dostal se až dozadu, kde na sedadle vedle dveří jedno místo zbývalo. Sotva jsem si všiml, kdo je na druhém. Bylo patrno, že žena; ale zahalena v kožišinách obracela tvář svou k oknu, stále hledíc ven.«

»Víš, jak mně bylo,« přerušila Erika Nekolovo vyprávění. »Spěchala jsem do Cařihradu k loži otcovu a našla jsem již jenom jeho popel. Neměla jsem nikoho již na světě.«

»Vím, byla’s zoufalá,« řekl Nekola a jemně sevřel Eričinu ručku. »Vše kolem bylo ničím pro tebe. Pamatuji se, jak bezvládně jsi byla skleslá v koutě u okna. Vyjeli jsme do deště, pamatuji, jak se letoun zakymácel, když jsme přes Galatský starý most se vznesli nad Zlatý Roh a zamířili na severozápad po něm. Aerobus se tehdy nachýlil a ty maně nahnula se’s ke mně, ale stejně maně jsi se zase sesunula zpět. Ale mne již pouhý dotek

tvého šatu poutal, třeba jsem se neodvážil očí vznésti k tobě.

Mlčky seděli jsme dlouho vedle sebe. Pak nás rozrušila prudká bouře při přeletu Transsylvanských Alp. Nebývalý úkaz se nám zjevil, mračna prosvitala blesky, rachot hromu duněl z nich. Bylo nám to nové, vždyť jen věčná zima svírá naše kraje, chlad se převalil i do tropických krajů. I tam pouze zřídka přihrne se bouře se svým osvěžením, které nese celé přírodě.

Proto s úžasem jsme zírali na šedá mračna a kmitající záblesky v jich šedi. S úzkostí jsme viděli, že pod námi mraky pohltily obraz zasněžených Transsylvanských Alp, jejich hřbetů, skal a propastí. Potrhané cáry hnaly se již okolo nás ze všech stran a bylo patrno, že piloti se marně snaží dostati se s aerobusem vzhůru nad mraky.

V tom zář – a praskot – žhoucí čára těsně před přídí –

A již se letoun kymácel, bez řízení klesal.

Oba řidiči se sesunuli k zemi omráčeni. A u volantů křížily se dlouhé jiskry, jak uzavřeno bylo vedení od tomodynů a vybíjel se zprudka proud.«

Nekola se odmlčel. Však ihned navázala vyprávění Erika:

»Vše trnulo a omdlévalo, jen jediný muž skočil ku pomoci. Přeběhl jsi zadní kabinou, vběhl na

přídu a vpadnuv mezi žhoucí oheň vypnul’s proud a chopil pravý volant.«

»A v tom ocitla se již po mém boku moje sousedka a zápolila s druhým volantem!«

»Musila jsem, strhl jsi mne s sebou,« usmála se Erika jakoby s omluvou.

»Seděli tam muži,« namítl jí Svat, »a nehnuli se.«

»Byli blíže úderu. My vzadu byli spíše ušetření.«

»Snad, však přes to ukázala jsi se hrdinkou.«

. . . a vpadnuv mezi žhoucí oheň vypnul's proud . . .

»Až po tobě, můj milý! Pravím, nevědomky skoro spěchala jsem za tebou. Vzbudil jsi můj obdiv, jak se’s vrhl mezi jiskřící a praskající proudy tomodynů. Sama už jsem vlastně přišla po všem,« vykládala Erika.

»Ale stejně jsi se hnala v nebezpečí. Nemohla jsi vědět, že se mi podaří vypnouti proud dříve, nežli přijdeš. Obdivoval jsem se ti, má Eriko!«

»Já tobě, můj Svate!«

»Tak jsme se sešli v životě,« uzavíral tyto vzpomínky Nekola, »v nebezpečí, ve chvíli, kdy život obou nás i druhých chvěl se před zánikem jak bludička nad močálem.«

»A neodloučili jsme se již od sebe,« dodala Erika. »Láska nás spojila –«

»Však od kdy? Od té chvíle již? To rád bych věděl,« naléhal teď Svat, »proto jsem se tázal na počátku.«

»Ani to nevím, Svate!« škádlila Erika Nekolu; ale jako na smířenou stiskla jeho ruku, kterou vztáhl k ní. »Nevěděla jsem to aspoň. Myslím však –«

»Mluv, Eriko má drahá! Mluv!« prosil Svat.

Dívka se usmála. Pak sklopivši oči, zašeptala:

»U toho volantu, Svate –«

»Když jsme se řítili do propasti?«

»Asi,« usmála se znovu Erika. A dodala vřele, pevněji svírajíc niku druhovu: »Láska se rodí prvním setkáním. Ani nevíš a pochopíš až později, když srdce je zmateno –«

»A kdy jsi pochopila ty, Eriko má sladká?«

»Když jsem seznávala, že jsem ráda s tebou a že je mi smutno bez tebe.«

»Eriko! Má jediná!«

A Svat líbal jemnou ručku milované dívky, která druhou ruku položila na jeho hlavu, snivě patříc kamsi do dáli.

»Víš,« řekla po chvíli tiše, »úplně jasno mi to bylo tehdy, na sáňkách – Pamatuješ?«

»Jak bych nepamatoval té rajské chvíle, Eriko? Duše moje! Tehdy poprvé jsem směl tě políbit. Tebe, ty – ty –!« Nezdržel se, schvátil ji do náručí a pevně ji tiskna na svoje prsa vášnivě líbal její rty.

Hned však ji pustil. Zarazil se. Postřehl výraz bolesti na její tváři.

»Ah, zapomněl jsem – odpust!« omlouval se. »Tvoje rána –«

»Nebolí již,« usmála se, »ne, již ne!«

Chtěl prositi za odpuštění, chtěl políbiti něžné její rámě. Ale Erika se usmála a uchopivši jeho hlavu, kterou schýliti chtěl k její paži, nazdvihla ji a sama vtiskla políbení na jeho čelo.

Ale pak mu ukázala na hodiny na stěně,

»Jací jsme to lidé, hochu milý? Celý svět dnes v rozechvění čeká na tajemnou zprávu s nebes, obrací se k obloze, připravuje přístroje – A my zapomněli na vše, sebou jen se obíráme. Zapomněli jsme, žes přišel pro mne –«

»Ach, Eriko milovaná, láska má svět pro sebe –«

»Jest viděti,« usmála se Erika. »Ale čekají snad na nás.«

»Pravdu máš, však jedna chvíle jako tyto –«

»Nenamítám nic – však jíti musíme. Ohlásili jsme svůj příchod.«

»Nezbývá než podrobit se,« vzdychl Nekola. »Půjdeme tedy. Starý Mill nás jistě čeká.«

»A což tvoje sestra, moje milá přítelkyně Jela?« tázala se Erika, strojíc se k odchodu.

»Přijede rovnou na Strahov. Chtěla jít ovšem se mnou sem –«

»Proč jsi jí nevzal?«

»A ty se ptáš?« podivil se Svat a objav Eriku a políbiv ji řekl: »Pro tohle!«

»Bylo by se lépe hodilo –«, upozorňovala dívka.

»Ach, nevadí,« mávl rukou Svat. »Vždyť budeš co nevidět má.«

»Ví již o tom Jela a tvůj poručník?« ptala se Erika upravujíc svůj vlas.

»Nevědí. Jsem přece plnoletý –«

»Vím, však nejde o to. Je ti přec i nyní dobrým rádcem.«

»Nepominu ho. Však mínil jsem tě překvapiti. Ale nyní se mi zdá, že ve věci tak vážné musím mít tvůj souhlas předem. Prozradím ti tedy, co jsem zamýšlel. Od dneška za týden slavíme Jeliny osmnácté narozeniny. Přijdeš večer k nám a také Mill tam bude; souhlasíš-li, drahá Eriko, oznámím

jim před tvým příchodem své štěstí. Souhlasíš, má duše milá?«

»Souhlasím,« zašeptala Erika,

»Smím tedy doufat v tvoji přípověď?«

»Na věčnost!« řekla nyní Erika pevně.

A Nekola strhl k sobě milovanou dívku a vášnivě ji objímaje zasypával horkými polibky rty, líce, oči, vlasy krásné svojí nevěsty,

»Pojď již, pojď!« vyvinula se udýchaná z jeho vřelé náruče. »Čas kvapí, musíme již jít.«

Musil poslechnouti. Rychle vyšli na chodbu. Erika zavolala služebnou a davši jí stručně své rozkazy vyběhla na schody, následována Nekolou.

Dole stál vůz. Nekola jsa úředníkem dopravním měl k použití elektrické auto. Sám je řídil, cesta byla nedaleká. Erice byt přikázali pod Hradčany, nyní stichlými, pěkný, třeba tichý. Od něho se auto hnané tomodynem za několik okamžiků vyhouplo až na Strahov a zaměřilo k hvězdárně.

Ale měli již čas a pospíchali k síni určené. Čekali je již a skoro netrpělivě. Přítomen byl starý Mill, jenž znovu navštívil dnes ústav, na kterém tak dlouho působil. Byli zde i jiní přední lidé z pražské společnosti, mezi nimi Dr. Bukov, inženýr Sibirjak a v jejich společnosti Jela, sestra Nekolova. Ale byl zde dokonce i prefekt Habr, jsa přirozeně středem pozornosti.

Všichni vřele uvítali Svansenovou, velmi oblíbenou pro své umění. Také Nekola byl vřele pozdravován, ovšem také pro zásluhy svého rodu

a pro jeho jméno. Jen však zavřely se dvéře po jejich příchodu a těsně za nimi se objevila Rosenová. Oslňujíc krásou vkročila a všechno shrnulo se kolem ní. Přátelsky a upřímně ji uvítala Erika, Habr vlídně podával jí ruku. Také ředitel ji s úctou zdravil, po něm starý Mill i Sibirjak.

Ale Bukov držící se stranou bystře pozoroval každé hnutí Ernino. A viděl, že ji jediný muž z celé společnosti zajímá. Byl to Nekola. Její oči neklamaly doktora, jenž veden žárlivostí sledoval ji bedlivě. Radoval se v duchu, když Nekola lhostejně se k Erně přiblížil a stiskl podanou mu ruku.

Také Bukov musil blíže. Patrná však byla nevole, se kterou to učinil. Nepřátelství žhnulo v jeho očích, ještě roznícené tím, že jasně viděl, že Erna pro nic nemá smyslu kromě Nekoly, ač se zjevně přemáhala. Radost vzplanula mu v srdci, když se Nekola hned nenápadně vzdálil k Erice a s ní stanul skoro stranou společnosti. Škodolibě zadíval se na Ernu, které ujala se Jela.

Nenávistný výsměch planul v zracích Bukovových, když se díval na Ernu. Nikdy lépe necítil, že nenávidí ji a přece zase že ji miluje. Ernina smyslná krása ho strhla k vášni, které se nemohl ubrániti. Tušil však zlo pod sličnou škraboškou a dojem zvyšoval se palčivostí odmítnutí. Cítil to teď, když viděl vedle majestátní, hrdé její krásy Jelu, sestru Nekolovu.

Drobnou, skromnou, také temnovlasou, ale s milým okem, tichým hlasem, sladkým pousmáním.

»Stělesněná Dobrota a Zloba,« myslil, pohlížeje s Jely na Ernu. A uvědomuje si rozdíl mezi těmi dvěma ženami, nenáviděl Ernu ještě ohnivěji. Toužil při tom překonat ji, pokořit. Pokořit, ať už za jakoukoli cenu.

Ale v tom již ujímal se slova Lermont, Millův nástupce a nyní ředitel strahovské hvězdárny. Přeruš: l hovor s jednotlivci a poodstoupiv před kruh shromážděných počal mluviti:

»Vzácní přátelé! Dovolil jsem si vás požádati, byste dnešní večer chvíli se mnou ztrávili na naší hvězdárně. Poprosil jsem vás, byste byli svědky, zda se dostaví zas úkaz neobyčejný a zřejmě velmi důležitý.

Jde o tajemný signál, který poprvé byl pozorován přede dvěma lety v dnešní den a který loni, tedy před rokem, se tentýž den a chvíli opakoval. Dne 10. ledna r. 3998 se náhle 2 hodiny před půlnocí ozvalo ve všech radiových aparátech naší zeměkoule slabé zvonění, které potrvalo asi čtyři vteřiny. Pak ustalo a v okamžicích příštích zazněly jasně po sobě tři údery.

Tento tajuplný úkaz vzbudil nesmírné vzrušení hlavně tím, že byl všude a zřetelně pozorován a že jeho zvláštní ráz ukazoval, že musí míti svůj určitý význam. Bylo patrno, že dlouhé znění počáteční má za účel upoutati pozornost na následující

poselství, to však že je obsaženo v dalších třech úderech.

Ale nikdo nerozuměl smyslu této zprávy. Ba, byl marně hledán také její původ. Určitě se zjistilo, že hledati jej třeba mimo naši zemi. O tom svědčilo, že ozýval se téměř v stejné síle po celé zemi. Měřící aparáty však ukázaly, že se úkaz jevil silněji na polovici země, která byla obrácena k oběžnici Martu.

Tím se oživilo staré domnění, které povstalo již ve století dvacátém. Také tehdy se ozvaly signály, kterým nikdo nerozuměl. Soudilo se, že jsou mimozemského původu, a přesvědčení bylo, že jimi upozorňují na sebe obyvatelé planety Martu. Věc nebyla nemožná, neboť Mars je mnohem starší nežli naše země. Není vyloučeno, že na Martu žijí živé bytosti; není příčiny se domnívati, že jen naše země dala původ živým tvorům. Ale v případě tom Marťané již existují snad o statisíce roků déle nežli člověk na zemi. Vlivem delšího vývoje pak přirozeně předčí nad člověka rozumem a vědomostmi. Jistě vnořili se hloub do tajů všehomíra, zhotovili jistě přístroje, jež vynikají výkonem nad naše vynálezy. Snad i na naši zemi dobře vidí a pozorují, co se na ní děje. Bylo by pak pouze přirozeno, že se pokoušejí dorozuměti se s námi.

V té důvěře se pokoušelo lidstvo již před staletími, zda by nemohlo snad se své strany uvědomit Marťany o svém bytí. Rozličnými

způsoby se dály tyto pokusy. Byly osévány širé plochy rostlinami, kvetoucími barevně, na příklad řepkou, a to v pravidelných obrazcích a v rozměrech tak obrovských, aby mohly býti zpozorovány až s Martu.

Takovými obrazci se naznačovaly též jednoduché početní úkazy, vyobrazen také pravoúhlý trojúhelník opatřený čtverci nad stranami. Byla takto vyznačena Pythagorova věta, že v pravoúhlém trojúhelníku se rovná čtverec nad přeponou součtu čtverců nad oběma k sobě kolmými stranami, odvěsnami. Předpokládalo se, že samozřejmě tato věta známa jest Marťanům a že z jejího zpodobnění na naší zemi pochopí, že také zde jsou myslící tvorové.

Doufalo se, že se lidstvu na to s Martu dostane odpovědi, ať již v jakékoli formě. Ale nestalo se tak. Aspoň nebylo nic podobného zpozorováno.

Přemýšlelo se též o možnosti, dáti o nás zprávu Marťanům buď mocným zdrojem světelným, nebo vysíláním vln elektromagnetických. Dlouho však se váhalo se započetím těchto pokusů. Vědělo ť se, že by musily být pohotově neslýchané silné zdroje, aby překonaly vzdálenost, jež dělí naši zemí od Marta. Neboť když se octnou obě tyto oběžnice na vzájemně sobě nejbližších místech svých drah, jsou ještě na 55 milionů kilometrů od sebe, mohou se však v krajních bodech drah vzdáliti až na 400 milionů kilometrů. Teprve Lesinův objev umožnil pokusy v tomto směru,

neboť dal člověku do rukou mocný zdroj energie. Potom několikrát, ba, mnohokrát se vysílala na Mars světelná elektrická znamení. Nebylo však jisto, zdali došla povšimnutí Marťanů, zda vůbec mohla doraziti až k povrchu Martu. Nevědělo se totiž, jaké podmínky pro šíření těch znamení jsou v nezbadaných meziplanetárních prostorách. Tvrdilo se sice, že někteří pozorovatelé shlédli na povrchu Martu světlé body, které mohly býti odpovědí. Ale určitě se věc ta neprokázala, třeba o podobných úkazech se mluvilo již ve století dvacátém.

Nevysvětlitelný úkaz, pozorovaný v noci desátého ledna roku 3998, oživil všechny tyto vzpomínky. Rozvinul se čilý ruch ve světě vědeckém, pozornost se ovšem obracela hlavně k Martu. Ale práce značně byla stížená. Jednak obloha na zeměkouli zřídka byla jasná, většinou ji pokrývala mračna, nebo husté mlhy zabraňovaly výhledu. Vedle toho byl Mars právě od naší země značně vzdálen, přibližovalť se konjunkci, to jest postavení, při němž je země na jedné straně slunce, kdežto druhá oběžnice na straně opačné a tedy od země nejvíce vzdálena.

Snad z těchto všech příčin zůstala záhada z 10. ledna nevysvětlena. A když se úkaz neopakoval, přestalo se o něm přemýšleti. Tak uplynul rok a nadešel zase desátý leden. To bylo roku loňského, jenž byl předposlední ve čtvrtém tisíciletí.

A tu ohromen byl přímo svět!

Desátého ledna roku 3999 se dvě hodiny před půlnocí tajuplný zjev ten opakoval! Znovu ozvalo se všudy slabé zvonění, potrvalo čtyři vteřiny a ustalo. A ozvaly se jasně dva údery!

Svět celý žasl. Nebylo pochyby, šlo o úmyslnou zprávu, která beze sporu měla dosah nesmírný. Tentokrát se sice nemohlo zjišťovati, odkud zpráva přišla, neboť právě desátého ledna bylo po celé zemi počasí bouřlivé a síla došlé zprávy byla valně pozměněna podle místních poměrů. Nepochyboval však nikdo, že znamení přišlo s Martu.

Ale jaký mělo smysl? Co znamenaly údery, jež ozvaly se vloni v počtu dvou? Když předloni se ozvaly tři? O rok později a méně o úder. Nemohlo býti jinak, nežli že údery znamenají počet roků. A bylo patrno, když za rok ubývá o jeden, že počet úderů je označením poctu roků, které ještě zbývají do události nějaké.

Kdy se má přihoditi? Zdálo se jasným, že v roce čtyřtisícím a prvním. Za dva roky. A přesnější určení? Bylo zde. Desátý leden, dvě hodiny před půlnocí. Neboť ne bez příčiny po druhé již přicházela zpráva v tento okamžik.

Snad mohu sobě i vám uspořiti vylíčení horečného úsilí, které celý vědecký svět naší země vyvinul po této události. Znáte je a někteří z nás sami jsme se účastnili práce. Znáte i její výsledek – stojíme v stejném temnu, záhada leží před námi nerozřešena.

A dnes je zase desátého ledna. Se ztajeným dechem čeká celé lidstvo, bude-li se opakovati dnes tajuplné poselství. Také my jsme vykonali zde na naší hvězdárně, co je v lidské moci. Bohužel je toho tak málo. Obloha je opět zatažena, sněžné mraky visí nízko nad zemí. Mars je téměř v opposici, tedy blízko naší země, nelze však ho pozorovati. A sotva na jiných místech budou šťastnější, všechny části světa hlásí, že je nebe zataženo.

Proto bylo nutno také u nás omeziti vše na přesné zařízení přijímací stanice: vedle toho bylo postaveno několik přístrojů, připojených k rámovým anténám. Antény jsou nařízeny rozličnými směry, prostřední však z nich je namířena do směru, v němž o dvacátédruhé hodině stát bude na obloze Mars. Ozve-li se nejsilněji tento přijímací přístroj a to se zjistí měřiči – bude patrno, že zpráva přišla s Martu.

Více nelze říci. Nebylo též možno více dělati.

Ježto však se blíží hodina, prosím vzácné návštěvníky, aby se mnou vystoupili do hlavní síně naší observatoře, kde vše je připraveno k provedení pozorování a k záznamu.«

Beze slova odcházeli za Lermontem, když takto domluvil; Habr první za ním vykročil ze síně. Poslední šli Rosenová a Erika s Nekolou. Bukov před nimi, však dělal, jako by si nebyl všiml, jak se Erna hledí přiblížiti k Nekolovi. Ale kdo by si byl blíže všiml jeho tváře, byl by na ní viděl

utajený hněv. Avšak Ernina tvář byla chmurnější a v jejích temných očích obrážel se neúkrotný vnitřní žár.

Vešli do temné síně, slabě ozářené přitlumenými světly. Mohutný amplion stál před užší stěnou průčelí. Proti oknům, umístěným v delší stěně, směřující k jihu, černala se řada rámů, namířených k jihu. Ale bylo patrno i tak, že směry jejich se o něco rozcházejí.

»Prosím vzácné hosty, aby se teď dobře zahalili v šat a kožešiny, bude nutno otevříti okna, aby příjem na rámové antény byl zřetelnější,« radil nyní ředitel Lermont. »A prosím pak o zachování ticha.«

Vykonáno. S lehkým rachocením odsunuta okna, prudký vítr zatočil se síní. Všemi prochvěl třeskutý mráz.

»Vše připraveno?« otázal se Lermont.

»Ano,« zněla krátká odpověď, jež se ozvala odkudsi z temna.

Lermont postavil se nyní blíže k jedné z rour, jež vysílaly jemné světlo po síni. Nedaleko, dostatečně osvětlen, stál přesný chronometr. V tichu, které v síni nastalo, bylo dobře slyšeti jeho tikání.

»Za minutu dvacetdvě!« hlásil ředitel.

Chvilku ticho, jenom vichr skučel venku. Bílé vločky zasvítily, zaneseny větrem do oken.

»Tnk!« hlásil chronometr plnou hodinu. Ale tlumeně, bylo učiněno opatření, aby jeho hlas se nemísil snad do očekávaného signálu.

V tom – zvonek radiofonu!

Jemně zvonil, co by čtyři spočítal. S utajeným dechem poslouchali všichni jeho hlas.

Pak náhle ustal. Ticho hrobové.

»Cink!« zazvučel mocně radiofon.

Jeden úder.

A pak bylo ticho.

Ještě několik okamžiků všichni tajili dech. Ale dech se tlumil v prsou sám, neb svírala je vážnost chvíle a vědomí o nedozírném významu úkazu, který právě odehrál se před nimi. Neboť nebylo pochyby, poselství přišlo. A přesně v týž čas, jak bylo čekáno. Úder, na němž hlavně záleželo, ozval se jen jediný. Také tak, jako čekáno. Předloni tři, vloni dva, letos jeden.

Každý cítil každým nervem, že se děje cosi velikého. Velká tajemství se lidstvu hlásí. Za rok se naplní. Nesporno, že právě v tuto chvíli. Ale rouškou tajuplnou zůstává dál zahaleno, co se státi má. Co jiného mohlo čekat zubožené lidstvo, nežli nové neštěstí? Patrně je kdosi varovat chce před ním. Ale kdo?

Tu se ozval hlas od antén rámových:

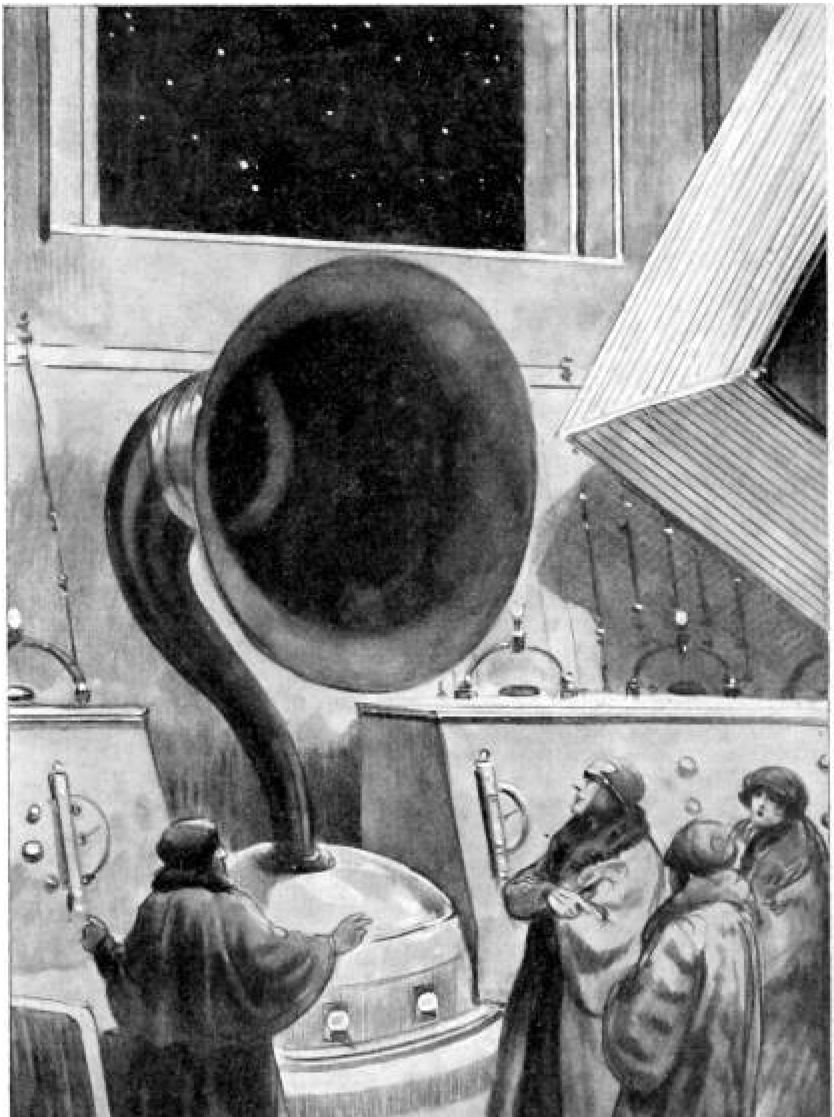
»Nejsilnější přístroj zaznamenán je na čtvrté anténě.«

»To je prostřední,« poznamenal hlas druhý.

A ředitel Lermont řekl:

»A prostřední je nařízena na Marta.«

Nemohlo býti jinak. Tajemné poselství přicházelo z Martu.

Tajemné poselství z Martu.

XVII.

»A Nekola dnes přijde?«

»Myslím, že ano. Slíbil to aspoň.«

»To se divím! Kdy už nebyl v naší společnosti!« řekl Dermatt. »A býval snad nejpřesnějším v našich schůzkách. A veselým druhem býval jako nikdo jiný.«

»Pravda,« souhlasil Bolek, druh Dermattův. »Nikdo nedovedl tak vyprávěti, ale také poškádliti druhé a pobaviti společnost na jejích účet. Přeskakoval od jednoho ke druhému a byl nešťastný, kdo přišel na řadu. Ovšem to nebolelo a skončilo vždy všechno všeobecným smíchem.«

»Má zvláštní nadání,« pravil Dermatt, »dobere si, ale jemně, neurazí při tom. Nedovede toho každý.«

»Zachová míru i při nejbujnější pitce. To mi bývalo vždy nejvíc divno.«

»A nelze říci, že by také nepil,« zasmál se Dermatt.

»To ne, na mou věru! Ale neumí se opít.«

»Býval veselý druh,« posteskl si Bolek, »škoda, že ho zkazil starý bručoun Mill. Mill je jistě také vinen, že se Nekola přidržel modrých. Nehodí se k nim svou povahou.«

»Nehodí, máš pravdu. Ale k modrým by byl časem jistě dospěl. V tom se nedalo pranic dělati.«

»Myslíš?«

»Ovšem. To je tradice. Prosím tě, rod Nekolův! Stará šlechta!«

»Neznám jich blíže, vyrostl jsem dole, v Itálii. A nestaral jsem se dřív o tyto věci.«

»Pak je přirozeno. Ale zde je známo, že rod Nekolův je velmi starý rod,« počal vykládati Dermatt. »Jeho předek před tisící lety našel způsob, jak lze využíti energie sluneční a převésti ji na elektřinu. Vystavěl velikou sluneční elektrárnu na Sahaře.«

»Ah, slyšel jsem. Tam, kde teď stojí Saharská Metropole,« vskočil Bolek do řeči Dermattovy.

»Ovšem! Tam. Rameno Nigiru, na kterém stojí Metropole, pustili na něho jeho nepřátelé, protože jim kazil obchod, čili vlastně vydírání s uhlím. Zničili sic jeho práci, ale odnesli svůj čin. To jsi snad také slyšel?«

»Nikoli,« odpověděl Bolek. »O tom nic nevím. Jen vyprávěj!«

»Velké bouře tehdy propukly po odplavení kolonie. Tyto bouře smetly společnost, jež měla v rukou uhlí; oba její vůdci při tom zahynuli, byl to otec se synem. Někdo pak dílo obnovil, ale brzy pozbylo svého významu. Za krátkou dobu vypukla čínská válka a za vpádu žlutých přišel na světlo vynález Lesinův. Žlutí byli přemoženi, ale úkol Nekolovy kolonie přejaly tomodyny. Místo zůstalo však obydleno a počalo rozkvétati, když počala Evropa se ochlazovati. Časem vzrostlo na největší

místo světa, které právem nese hrdý název »Saharské Metropole«.«

»Saharskou Metropoli tedy vlastně založil Nekolův předek,« poznamenal Bolek.

»Ano, to je jisto. Pomocnicí jeho byla jeho žena Manon, dcera Lesinova. Pomník obou stojí na náměstí uprostřed Saharské Metropole.«

»Vzpomínám si nyní,« pravil Bolek, »že jsem také slyšel o nějakém starém rukopise, který pochází od Nekolova předka a je chován v Metropoli. Je to proroctví nebo cosi podobného a má to prý velikou cenu. Nikdo však neví, co je v tom, protože rukopis je zapečetěn a má se otevřít až v určitou chvíli.«

»Něco je na tom,« poučoval Dermatt, »ale jen z hruba. Rukopis není v Metropoli, ale chová se pečlivě v Nekolově rodu. Určitého ovšem málokdo o tom ví. Je to však závěť francouzského hvězdáře, který zahynul při vpádu žlutých při zkoušení Lesinovy myšlenky. Obsah této závěti znám není, nepsalo se o tom ani tehdy, před tisíci lety. Zvláštní jsou však osudy té listiny. Byla několikrát ztracena, i ukradena, po dlouhá desítiletí byla potopena v ztroskotané lodi na dně mořském. Ale potom divným způsobem zas přišla na světlo a dostala se rukám oprávněného majitele.«

»Nyní ji má Nekola?« ptal se Bolek zvědavě.

»Snad,« odpovídal Dermatt. »Ale nevím, vlastně pochybuji. Neboť byl by se o věcí zmínil.

Často jsem si tropil žerty z jeho rodinného dědictví; úmyslně, zajímala mne ta věc. A dosud zajímá. Nikdy však jsem neobdržel od Nekoly odpovědi, ze které bych mohl souditi, že je mu něco známo o závěti.«

»Má-li to však býti v rodě Nekolově?« namítl Bolek, »Svat je posledním svého rodu. – Ovšem, Svat je zvláštní povaha.«

»Mill jest jeho poručníkem,« poznamenal Dermatt, »ten to bude míti v rukou, je-li něco takového.«

»Aspoň se zdá,« dodal Bolek, »že ho dále poručníkuje. On ho jistě od nás odvrátil, Mill –«

»Mám též dojem takový,« zamyšleně hovořil Dermatt. »A je to opravdu škoda. Byl by se nám hodil.«

Tu přikročila k stolu Erna Rosenová. Nebývala častým hostem v »Krčmě umělců,« žíla vůbec tiše, osaměle, oddávajíc se svým snům, vášnivým však a plným života a vzruchu. Do »Krčmy umělců« zavítala zřídka, kdy nebylo se možno vymknouti společnosti druhů z divadla.

Dnes objevila se tu, náhodou nějakou, či osud ji sem vedl?

»Poslouchám vás již chvíli,« řekla, jako by se samo sebou rozumělo, že naslouchala. Ostatně se to mohlo rozuměti, Erna byla dobrou známou obou mužů ze své práce ve straně, které účastnila se vždy horlivě. Měla jméno a význam nejen jako

velká umělkyně, nýbrž také jako politická pracovnice.

»Vaše úvahy jsou zajímavé,« pokračovala usedajíc k jejich stolu, »Lze z nich odvoditi důležité závěry. Myslím, že jsem rozuměla aspoň vám, Dermatte! Chtěl byste ho zase získat.«

»Nuže?« otázal se Dermatt. »Máte to za možné?«

A bylo trochu nedůvěřivosti v jeho otázce. V několika směrech najednou.

»Nejlepším vnadidlem je vždycky žena,« řekla Erna místo přesné odpovědí na otázku Dermattovu. Nádech trpkosti a výsměchu ležel na jejích slovech. »Použijte mne! Jsem ochotna k té službě.«

Dermatt se zahoupal na židli, rukou se drže okraje stolu. Vychýliv se dozadu, přivřel trochu oči a divně se zahleděl na Ernu. Nevydržela a sklopila oči. Dermatt se usmál. Ale úsměv jen přeletěl po jeho tváři.

»Proč pak by ne?« zahovořil nyní Dermatt lhostejným hlasem. »Myslím, že by mohlo míti pro nás velký význam, získati Nekolu. Pro to, co víme, i pro to, co nevíme.«

Erna zdvihla hlavu. »Měli bychom cestu do druhého tábora,« poznamenala. »Či spíše z něho k nám.«

Dermatt odpověděl: »Kdyby nešlo o nic jiného, snad by byl výhodnější doktor Bukov. Možná, že

by ho bylo možno získati snáze.« A upřel své pichlavé oči ostře na Ernu.

Erna se zachvěla. Napadlo ji, že ví Dermatt příliš mnoho. Ale hned se ovládla. Co se týkalo Buková, nemusilo ji rozčiliti. Nebylo to věcí jejího srdce, při této zmínce nerozproudila se její krev. Jinak bylo s Nekolou. Ale právě proto měla za taktické, obrátí-li sama řeč znovu k Nekolovi.

»Jsou okolnosti, pro které má Nekola pro nás větší význam nežli Dr. Bukov. Znáte je asi lépe než já. Byla bych pro to, abyste si hleděli Nekoly.«

»A nabízíte spolupráci,« poznamenal Dermatt hlasem, ze kterého nebylo lze pranic vyčísti. Byl to obchodní tón, prošitý každé příměsi.

»Ano,« odpověděla mu Erna stejným způsobem.

»Mám dojem, že slečna Erna bude znamenitou spojenkyní,« řekl nyní Dermatt, zahoupav se zase na židli. »Přičiní se jistě svědomitě –« dodal a v jeho hlase bylo toho nyní velmi mnoho.

»Mám ten úmysl,« řekla Erna a ostře pohleděla na Dermatta. Také její hlas byl nyní jiný, byla v něm odpověď na všechno, co se tajilo v hlasu Dermattově.

A rozuměli si.

Zůstali pak dlouhou chvíli ponořeni do důvěrné rozpravy. Skončili ji, jak se zdálo, k plné spokojenosti a Erna Rosenová se zdvihla k odchodu. Poznamenala při rozloučení:

»Hlavní ovšem jest, aby sem vskutku přišel. To by nejlépe snad mohl zabezpečiti pan Bolek. Bylo-li by třeba působiti na Nekolu, budil by pan Bolek podezření nejméně.«

»Za to ručím,« prohlašoval Bolek. »Slíbil to a Svata znám, slovo dodrží. Ale pro jistotu půjdu po něm, bych mu mohl slovo připomenout, kdyby váhal a čas se již blížil.«

»Divím se ovšem tomu obratu,« hovořil Bolek dále po Ernině odchodu. »Vyhýbal se nám přec dlouho, až teď najednou – a skoro sám –«

Dermatt neodpověděl na tuto otázku, zabral se zatím do vážných myšlenek, že skoro neslyšel slov Bolkových. Ale i kdyby se byl snažil rozluštiti záhadu, kterou chtěl řešiti Bolek, sotva by se mu to bylo podařilo. Jak by kdo byl mohl věděti, co rozpoutalo toho dne staré vášně v duši Svatově, proč rozzuřen a rozhárán se vrhl v náruč hýření to odpoledne, proč vyhledal staré druhy ze dřívějších hlučných, někdy pustých zábav? A proč slíbil, že přijde večer mezi ně zas?

Byla by věděla Erika Svansenová. Ale nebyla by pověděla. Nebyla by ani mohla pro bolestný pláč, kterým její krásné modré oči zrudly do krvava.

Ubohá Eriko Svansenová! Jak horoucí svou náručí jsi uvítala Svata, když k tobě přišel druhého dne po návštěvě Strahova! Jak jsi v štěstí dusila se jeho polibky, ovíjejíc chvějící se ručky

kolem milence a tisknouc si jej na mladistvou hruď! Měla jsi ho ráda, vskutku žhavě ráda!

Ale jaký div, že ve tvém vřelém, roztouženém objetí se rozpěnila jeho krev, že dychtivě tě uchvátil, chtěje tě mít celou? Měl tě přece z celé duše rád a ty jeho tolik, tolik ráda!

A ty’s náhle zbledla, chlad ti sevřel srdce. A ty’s vyrvala se z jeho rukou.

Proč tak nešťastně se vzbudil v tvojí duši divný cit, jako bys v číš smísil leknutí a stud a nevolí nad urážkou. Pronikala sice všechno sladká touha, byla bys tak ráda sklesla v mdlobě. Každá částka tvého rozvitého těla chvěla se a prahla po lásce – a Svata jsi měla ráda – a přec jsi prchla z jeho náruče.

Podala jsi ruku osudu, který číhal. As musilo to býti. Kdo se vymkl nezdolné nutnosti železné sudby?

Svat ponížený prchl od Eriky. Od Eriky, která v tom mžiku zdrcena spěla za ním, aby ho přivolala zpět, zoufalá, ochotná všechno dát, krev, život, duší, vše, vše, jen aby se vrátil – k ní vrátil –

Ale bylo pozdě.

A Svat vyštván vášní, hledal zapomnění. Obracel se tam, kde kdys ho tolik nalézal. Hnal ho k starým druhům také vzdor, hledal cosi opačného, protivného Erice a všemu prostředí, v němž žila a v němž Nekola až dosud žil s ní.

Tak se stalo, že se sešel Svat a Bolek odpoledne jedenáctého ledna. A že Svat dodržel

své slovo, jak Bolek předpověděl a že oba setkali se téhož večera v »Krčmě umělců« s Dermattem a ještě několika druhy. Krčma byla zajímavé místo. Volně chodilo se z jizby do jizby, tu po schodech dolů, zde zas nahoru. V protivné jednotvárnosti svého života hledalo lidstvo bizarní změnu.

Zde seděl Nekola se starými druhy, od nichž se byl oddělil před dlouhou dobou. Seděl a pil a zpíval, zatím co v přestávkách žvatlalo radio, anebo tichounce zpívalo a hrálo. Stlumiliť jeho hlas, neboť se chtěli slyšeti sami. Byliť veselí a hlučně veselí a nebylo jím třeba vyražení, kterého jim jindy skýtávalo radio.

Občas otevřeny dveře, přišel někdo, známý ze sousední místnosti, zprávu přinesl neb dotaz, nebo vtip. Chvílemi se vážně hovořilo, řešily se věci politické, sociální. Bylo patrno, že krčma je středem strany bílých, její zásady se rozbíraly, cenily a chválily. Opětovně však se hovor vracel k modrým. Bylo patrno, jak nenáviděným je tento směr v těch kruzích. Také na Svata se občas snesl útok, neb aspoň narážka. Více méně ostrá, někdy vážně míněná. Svat však se nebránil příliš. S Erikou mu zhořkla strana modrých, málo platily mu její zásady. Z hlavy jeho však přece nešla myšlenka na Eriku. Opět a opět ji viděl a slyšel. Vše šlo mu hlavou, co mu kdy řekla, co s ní prožil. Hlavy se zmocňoval sladký zmatek a vír při vzpomínce na její polibky. Hned se mu nořila v myslí štíhlá její postava, milá její tvář, něžné

modré oči, plavý vlas. Ale zas mu vtrhla do pamětí upomínka na poledne dnešní. Vtírala se sice v duší výtka, že šel navštíviti Eriku, jsa rozveselen douškem u přítele, u kterého se zastavil náhodou před polednem. Ale byl tak šťasten po večeru, ztráveném u Eriky, než jeli na Strahov! Vyčítal si to. Třeba namlouval si, že mu láska dala na ni právo, přece utlumiti nemohl stín nespokojenosti s tím, co provedl. Ale ona hůře jednala! Odstrčila ho a její oči zahořely proti němu zlobně. Vzpomněl hned, že byly plny vláhy, zdálo se mu, že zaslechl hořký pláč, když prchal od ní. Snad i dveře vrzly, když byl na schodech – měl se obrátiti. Škoda, že se neobrátil! Erika teď jistě trpí. Svat však trpí víc! On byl odmítnut, jí, kterou tolik miloval! Svat se nedopustil křivdy.

Ne – muž nikdy nekřivdí!

Ach, co Svat vytrpěl! Ne, nevzpomínat! Pít a zpívat! Zpívat a pít!

Dobře, že brzy po poledni potkal Bolka! Hodil se mu starý druh, zabil snáze odpoledne, plné hořkosti a hněvu. A teď přece lépe plyne čas, než by prchal ve vzpomínkách. Hůře by mu bylo doma.

Erika již jistě volala ho. Jistě několikrát. Škoda – Ah, ne! Dobře, že je zde! Ať neví o něm, ať se týrá obavami! Trpěl on a jenom k vůli ní, její tvrdostí. Ať také ona nese následky!

Rozezpíval se, však v hloubi duše cosi lkalo. Ale neměl za takových myšlenek ni chuti ani času, odpovídati snad na nájezdy starých přátel, na jich výtky politické, náhledy. Neměl ani důvodu, by hájil její strany, Eričiny!

Ale Dermatt zachovával dnes až úzkostlivou nestrannost. Sám odrážel všechny nájezdy, jež někdy zrovna se hrnuly na Svata. Zastal se ho, konečně pak zakázal i podobný směr hovoru.

»Přišli jsme se pobavit a ne snad zase přít«, řekl, »Jsme rádi, že třeba pouze na chvíli se vrátil k nám náš starý druh. Třeba odejde nám zase po chvíli, nám nebude nikdy nepřítelem. Máme rádi Nekolu, ať drží se už čehokoli a jde kamkoli. Ale teď je mezi námi a chceme mít veselo. Bez ohledu na hloupostí naší politiky! Svate, na zdraví a na přátelství!«

»Na zdraví! A na přátelství!« volali všichni obklopujíce Nekolu a Dermatta a připíjejíce zvláště Svatovi. A bylo veselo a Svat byl přesvědčen, že přátele má kolem sebe.

Čas prchal nyní vesele. Byli až příliš rozpustilí a Dermatt, jenž stále zachovával míru, počal je mírniti a krotiti jich bujnost. Těžko to šlo a vřava byla stále prudší. Tu pohleděl Dermatt na hodiny.

»Chaso nezvedená,« řekl, zjednav ticho, »Nelze s vámi vydržeti. Roznesli byste za chvíli krčmu a to by byla příliš hlučná oslava pro návrat Nekolův. Teď mne tedy poslechnete. Oddáme se lepší, ušlechtilejší zábavě.«

»Dobře! Pravda! Přestávku!«

»Ano! Odpočinek! Trochu myslit na zimu a na smrt!«

Takové výkřiky se ozvaly. Ale zřejmě byl souhlas pro Dermattův nápad, ač se nevědělo, o co jde.

»Nic na smrt!« odmítl Dermatt. »Na umění, které je věčné! A povznáší ducha – i od sklenice!«

Byli žádostivi, nač Dermatt myslí. Pověděl jim hned:

»Nyní asi zpívá Erna Rosenová, poslechněme její krásný hlas!«

Souhlasili. Dermatt nařídil radiofon na příslušnou délku vlny a otočil tlumící pákou. A hned rozlehl se jizbou nádherný Ernin hlas, mocný a přece libý, dojemně krásný. Jako okouzleni všichni ztichli, naslouchali v němém úžase.

Tu dotkl se Dermatt jiné páky na přístroji. Světlo lamp se ihned ztlumilo a na stěně nad Dermattem se rozjasnila deska. Veliký obdélník svítil do pološera a na něm zářil zmenšený obraz jeviště Národního divadla.

Do daleka se na něm otvírá kraj, zelené louky, bílé cesty mezi nimi, nažloutlá pole dál a za nimi temný háj, A modré hory v pozadí a blankytná oblaka nad nimi. V popředí besídka, květy obrostlá, ve dveřích jejich, polo krytá zelení, nádherná Ernina postava, Erna teskným zrakem patří přes jeviště, kde na druhé straně jinoch

vyhlíží a toužebně patří ne k ní, ne k besídce, nýbrž k lavičce opodál, na které sedí s knihou v ruce, ničeho okolo sebe si nevšímajíc, mladistvá dívka.

V růžových šatečkách, drobná jako dítě, jímající tichou, tklivou krásou. Srdce sevřelo se v prsou Svatových. Byla to Erika Svansenová.

»Erika!« volalo v duši Nekolově. »Drahá – milá – Erika!«

Ale hned se zatemnělo v Nekolově duši. Tím trapněji naň padlo zklamání, jehož se dnes dožil, čím půvabnější byla mladá dívka. Jako stín padla mezi něho a milovanou dívku krutá chvíle, kterou prožil dnes u jejích nohou,

»Jak je krásná!« pomyslil si, zalévaje duši trpkostí. »Jak úchvatně je krásná!« A zase hněv se vzejmul v jeho srdci, zrak se zakalil. Snažil se, aby ji mohl nenávidět!

Tu zazpíval jinoch, teskně patře k Erice. Smutně se nesla jeho píseň a tíží padala do zarmoucené Nekolovy duše:

Holoubek svoji holuběnku najde
a slavík družku písní přivolá –
jen já vždy sám
truchlím a lkám,
po tobě smutně lkám,
po tobě smutně lkám.

Marně zpíval jinoch, Erika se nepohnula.

»Ledová, jako vždy!« pomyslil si Svat. »Dobrá úloha pro tebe, Eriko!«

Tu však smutně se rozepěla Erna. A byl to jímavý zpěv, tak opravdu z hloubi duše tryskající. Jako by věděla, kdo ji poslouchá. A upřímně tesknila Erna:

A já bych ptáčkem býti chtěla,
v náruč tvou bych se rozletěla.
Vždyť po dobu dlouhou
srdce moje touhou
něžnou se k tobě chýlí
jak znavený květ bílý,
hochu můj!

Dopěla.

A div! Což pak viděla, kdo sleduje ji nyní rozníceným zrakem? Obrátila se najednou – vyhlédla z obrazu – Svat nepochyboval, na něho se dívala. A srdce jeho podivně jihlo, zalévalo se divným citem, dosud neznámým.

Však již zase zpíval jinoch vpravo hlediště, vzpínaje své ruce k Erice:

Potůček v stráni s potůčkem se sejde
a s vlnkou vlnka sladce šumivá –
jen já vždy sám
truchlím a lkám,

po tobě smutně lkám,
po tobě smutně lkám.

Zas marně zpíval Erice, jež hlavy nepozdvihla. A Svat teď cítil, to že je on – tak marně prahne po Erice! Zatím co snad druhá – vskutku – nyní si uvědomoval!

V malé chvilce než se rozepěla Erna, mnoho, přemnoho mu proletělo hlavou. Jeho častá setkání s Ernou, vřelý její chvějící se hlas, dlouhé, často truchlé pohledy. Nyní teprv chápal, co bývalo v nich, čemu nerozuměl, chápal jejich němé vyčítání. Vzpomněl na včerejšek na Strahově, na chování Emino; jak přišla po nich, snad je následovala, jak se snažila, být Nekolovi na blízku. Znovu viděl Ernin nenávistný výraz, když se dále držel Eriky, a rozuměl mu nyní.

Již však zazněl znovu její zpěv, tak líbezně tesklivý:

Utichni srdce, bol tvé věno,
k marné jsi touze odsouzeno.
Ať tvé slzy plynou –
milý cestou jinou
sám nevyslyšen bloudí.
Ať vzdech se bolný loudí,
srdce, stůj!

A dozpívavši ohlédla se zase, tak truchlivě a výmluvně. Zrak její setkal se s pohledem

Svatovým a Nekola v něm četl žhavou lásku. Nepochyboval, že Erna ví, že Svat ji sleduje. Nemohl. A třeba věděl, že nemůže Erna jeho pozorovati tak, jak on ji, přece sklopil hlavu.

Neviděl, jak podivně se stáhly rysy tváře Dermattovy. Byl to výsměch, ale radost zároveň. Dobře se hodilo dnešní představení a dobře bylo vše smluveno. Nebylo si možno přáti lepší souhry. »Ovšem,« pomyslil si Dermatt, »hlavní osoby věc žijí, nehrají.«

»Teď jen ještě konec!« myslil Dermatt dále. V půlhodině mělo být po představení. Erna v tu chvíli vystoupila z besídky a stála před očima všech ve zralé, plné svojí kráse. Ale Dermatt se v tom dotkl páky, deska ztemněla a obraz pohasl. Dermatt obrátil se opět k druhům. Podíval se na Svata a řekl:

»Nádherná žena, tahle Rosenová! Její tělo, její vlas! A oči, jejich žár!«

»Není druhé takové,« souhlasil kdosi ze společnosti.

»Ozdoba naší partaje,« zasmál se Bolek.

»Chybil jsi. Nekolo, že jsi nás opustil,« dráždil jiný. »Ty bys jí byl dobyl.«

»Nevím, proč zrovna já,« bránil se Nekola, ač lichotily mu ty řeči.

»Včera na Strahově neviděla nic než Nekolu,« štípl zase jiný.

»Rozhodně se po něm otáčela více než po starém Lermontovi.« ozvala se poznámka. Byl to

vtip, ale působil dobře, budil zdání, že vše není nalíčeno.

»Když je náš Svat k ničemu!« dodal ještě někdo. Ale pak se hovor otočil jinam. Jistě vhodně. Co bylo řečeno, vzbudilo Nekolův zájem, podráždilo ho, ale nepřeplašilo, podezření nevzbudilo.

Dermatt nyní obrátil řeč na veselý tón. Chopili se pohárů a připíjeli. Byl v nich lahodný nápoj, osvěžující a slabě opojný. Bolek opět a zase pil a zpíval pobízeje Svata. Avšak Svat byl opatrný. Nepil mnoho, ale rozveselen přece byl. Jen chvílemi umlkl a jeho tváří přeletěl stín.

Do Bolka však něco vjelo. Počal dorážeti na Nekolu, Svat se bránil, zprvu mírně, později však ostřeji. Ale celá společnost se jaksi divně rozbouřila. Dermatt marně krotil opětovné výbuchy, častěji a častěji byl Svat předmětem pozornosti, náhle zjevně nepřátelské. Přirozeno, že se rozhorlil a odpovídal nakvašeně.

Konečně mu došla trpělivost. »Nech už toho, Bolku!« řekl rozhněván. »Zdá se, že máš dost a nevíš –«

»Cože?« vzkřikl Bolek vyskočiv. »Ty punčocho modrá, beztoho jsi přišel na výzvědy mezi nás –« A vztáhl ruku proti Svatovi.

Svat vymrštil se jako střela. Tváře jeho planuly, žíly na čele mu naběhly.

»Cože? Na výzvědy? Já?« vykřikl. »Tohle odvoláš!« A vrhl se na Bolka.

Těžko vysvětliti, co se dalo potom. Naráz všichni povstali a zapletli se v boj. Pustá vřava, divoká to byla. Svat se octl ve víru a v kolotání, v pokřiku. Cloumali jím, sem tam strkali. Ale rány neutržil. Nemohlo mu to však býti podivné, neměl času na zevrubné prohlížení.

V tom se chumel otevřel, ulička se utvořila. Jí se řítil kdosi proti Svatovi.

»Zadržte ho!« ozval se hlas Dermattův. Svat jej dobře zaslechl ve vřavě.

»Držte ho! Je opilý!« křičel nyní Bolek. A dral se zástupem k Nekolovi, by ho chránil. Ale přišel pozdě.

Před Svatem se vynořila postava – a padla rána.

Úder pěstí – znamenitá rána na čelist.

Svat se shroutil do temnot.

Nevěděl, jak dlouho ležel ve mdlobě. Probudil se však, zburcoval jej velitelský ženský hlas. Než otevřel oči, seznal, že je Ernin:

»Sem jej uložte! Takhle! A odejděte!«

»Všichni odejděte! Ale vodu sem!«

Cítil, že je uložen na měkké pohovce. Čela se mu dotkl chladný šat, prosycený vodou. Ale pak jej objaly dvě měkké, teplé ruce, nazdvihly jej. Hlava jeho spočinula nyní v měkkém klínu.

Ležel nehnutě, však život se mu vracel. Budil jej v něm vonný Ernin dech, tušil blízko její rty a cítil, že se chvějí touhou. Malátně se zdvihl, usedl.

Viděl nyní Ernu Rosenovou vedle sebe, zahalenou v plášti, tak, jak přišla z divadla.

Ale již plášť odhodila a rychle sedla blíže k němu. Upravila znovu obklad na jeho čele, ovíjejíc při tom zlehka paže kolem jeho šíje.

»Nic vám nebude,« šeptala konejšivě, »pouhé omráčení, které hned přejde. Oh, ti neurvalci!«

A jako by v návalu soucitu ho přitiskla k sobě, jeho hlava se octla na jejích prsou. Žár zavalil Svata. Ruce jeho se vzepjaly po jejím těle. Ale Erna sevřela ho pevněji.

»Klid, jen klid!« šeptala. »Ve chvíli vše přejde.« Věděla, že pevným objetím ho zbavuje vší rozvahy. Proto přitiskla se ještě úže k němu.

A již byla blízko cíle. Ruce Svatovy se položily kol jejího pasu, sevřely se silou železnou. Hlava vytrhla se z její náruče, hořícími zraky vpil se Svat do její roznícené tváře.

Ernu překonal však cit, její vypočítavost ji opustila. Nezdržela se, chopila se šíje Svatovy, strhla jeho hlavu k sobě a žhavě se přissála k jeho rtům. Omamný polibek je spojil.

Ale také rozloučil.

Ten polibek byl chybou Erninou. Nebýt jeho, byl by ji Svat uchvátil a měl ji za svou kořist. Propuknuvší vášeň Ernina mu otevřela oči, kdo je kořistí. – A Ernin polibek hned vzbudil vzpomínky na jiné polibky, stejně vášnivé a žhavé, ale přece jiné. – Na polibky milé, něžné Eriky. –

A Svat se prudce vyrval z Erniny náruče. Odstrčil Ernu, když se bez rozvahy znovu vrhla k němu, vytrhl se z jejích rukou, když jej chtěla zadržet.

Stanul vrávoraje prostřed místnosti a zakrývaje líce dlaněmi, zasténal:

»Eriko!«

S tím jménem prchl z komnaty.

Však ozvalo se ještě jednou. Ale žhavá nenávist v něm tryskala a strašná hrozba, když vzchopila se ze své zdrcenosti Erna Rosenova a tisknouc levici na bouřící srdce a hrozíc pravou rukou nad hlavou když vzkřikla zdušeně:

»Eriko!«

XVIII.

Podivný rozhovor! Dr. Bukov hleděl upřeně do svého aparátu, jen občas se poobrátil k svému hosti. Musil, byl přece jeho přítel, třeba dnes ho, jak se zdálo, úmyslně škádlil. Ale bylo zřejmo, že Bukova více zajímá buď jeho přístroj, nebo to, co bylo snad v něm viděti.

Zdvořilost však nutila ho k ústupkům a aspoň k předstírání pozornosti pro to, co mu vypravoval Sibirjak. A inženýr vypravoval mnoho. Bukov soudil správně, že to činí jeho přítel úmyslně. Sibirjak pozoroval zcela dobře, že by doktor raději byl sám. Pohněvalo ho, že přítel nemá chuti

věnovat mu aspoň chvilku svého času. Co inženýr přišel, seděl Bukov u svého diaskopu. Nehnul se od něho ani na okamžik.

Ústí stroje bylo namířeno do zdi. Sibirjak se ve své nevrlosti nedovedl zdržet úsměšku, když se podíval na přítele, jak stále umíněně prohlíží si stěnu svého pokoje. Věděl ovšem, že přítelovu zdokonalenému diaskopu zdi ani vůbec jiné pevné hmoty nejsou překážkou, že »vidí,« nelze toho ani jinak říci, skrze stěny a bez ohledu na vzdálenost.

Tušil také, nač se asi jeho přítel dívá. Chápal celkem jeho jednání; ale mrzelo ho přec a umiňoval si, že za ně svého druha vytrestá, tím právě, že se nehne od něho,

»A jste vskutku přesvědčen,« rozhovořil se, usadiv se pohodlně do křesla a zřejmě nechvátaje, »že se udrží stav, jaký máme nyní?«

»Nepochyboval jsem o tom nikdy,« odpověděl Dr. Bukov a zahleděl se zase ve svůj diaskop,

»Jistě to byl úspěch naší strany,« řekl zase Sibirjak, »když se prosadilo, že si potřeby své každý musí koupiti za své peníze, vyjímaje ovšem ty, kdož neschopni jsou práce a jimž byly ponechány příděly, jež měli dřív. Ovšem pak, že peníze na svoje živobytí si každý musí vydělati sám svou prací. Ale snese lidstvo tento náhlý převrat?«

»Sneslo jej již skoro po tři roky, není důvodu –,« odpovídal Bukov roztržitě.

»Pravda, jsou tomu tři roky, co byl řád ten zaveden. Ale byly obtíže hned na počátku.«

»Přešly však.«

»Ale v době poslední se odpor zdvihl znovu.«

»Je však přece známo,« řekl Bukov a zřejmě nerad zdvihl hlavu od přístroje, »že to bylo vyvoláno stranou volnosti. Bojí se, že tenhle řád se osvědčí.«

»To by tedy znamenalo,« mínil Sibirjak, »že by s naší strany se mělo díti všechno, aby zůstal nynější náš řád.«

»Beze sporu,« řekl Bukov a odmlčel se. Zřejmě čekal, že se hovor ukončí.

Sibirjak však řekl: »Měl bych snad už jíti, máte práci, jak se zdá.«

»Ne, nikoli! Naprosto ne!« vskočil mu Bukov do řeči. Mluvil až příliš horlivě, aby snad zahladil dojem, který jistě vzbudil svým obzvláštním pozorováním.

»Zkouším jen svůj přístroj, víte, chci jej odevzdati veřejnosti.«

Tahle neupřímnost dotkla se však Sibirjaka. Byli přece důvěrnými přáteli, nebývalo mezi nimi tajností. Až dnes – proč pak to? A proto zrovna zůstal seděti, ač věděl, že by Bukov přál si býti sám.

»Zkoušíte jej, pozoruji, na předmětě velmi zajímavém. Smím-li se ovšem ptáti – leží nebo běží?« zeptal se inženýr se zlomyslným úsměvem.

»Chodí,« odpověděl Bukov nuceně,

»Asi někde pod Hradčany,« pokoušel Sibirjak dále, »tam totiž míří asi váš stroj.«

»Nikoli,« zarazil se Bukov. »Pozoruji lidi, jak přecházejí přes kamenný most,« odpověděl, hledě se co nejlépe přetvařovati. A pokračoval sám, aby zastřel nepříznivý dojem, který vzbudil a jehož si byl vědom:

»Hrnou se dnes zase davy k Mikuláši. Co o té věci soudíte? Myslím, že jde zase o podvod. Ale chytře nastrojený, neboť kde kdo mluví o divu –«

»Chiliasmus, příteli! Náboženské šílení, jež občas zachvacuje lidstvo. Na jedné straně fakir, na druhé zázrak v kostele. Končíme přec čtvrté tisíciletí a zahajujeme páté! A snad tu nejde ani o podvod, nýbrž je to sebemámení. Nelze se mu ani diviti. Lidstvo zbídačené, k zemí přitisknuté, mrznoucí, hladovící a klesající pod břemenem práce opájí se nadějemi. Opuštěno světem, doufá v pomoc s nebe. Bylo tu a bude, dokud bude lidstvo. A silněji vystoupí ten zjev, čím větší bude bída člověka.«

»Jistě toto spolupůsobí,« přidával se Bukov k přítelovu názoru. A nahlédnuv do přístroje, obrátil se k příteli, jenž konečně, jak aspoň se zdálo, se pohnul, aby se přihotovil k odchodu. Sibirjak zahlédl tuto myšlenku na tváři přítelově. Rozhodl se, že se nad ním smiluje a odejde. Zpozoroval také spokojený výraz doktorovy tváře, když se obrátil od přístroje.

»Chodí dosud a je sama,« byl by rád řekl, aby ukázal Bukovovi, že ví, koho tak pečlivě hlídá. Ale nesdílnost přítelova mu zabránila v tomto žertu. Zdvihl se, aby odešel bez této poznámky.

Ale tu hrůzný výkřik vpadl otevřeným oknem.

Oba přiskočili k oknu. Neveliké náměstí leželo před nimi. Obvyklý ruch na něm. Ale z postranní ulice vybíhal muž. O život zřejmě běžel, křik doléhal za ním. Kámen zasáhl ho, jak zahýbal na náměstí, odtud onen výkřik bolesti.

Zapotácel se, div neklesl; ale udržel se na nohou, prchal dále. Dav se přihnal za ním z ulice, divokým pokřikem se třásly stěny domů na náměstí. Již byl by přece prchající vyvázl – však třeskla rána –

Zamával rukama vysoko nad hlavou – pak se nohy podlomily – hlava však letěla do předu, trup tíhnul k zemi – a kus cesty se tělo smýklo po dláždění –

Dav padl na něho, v okamžiku se černalo kolem. Dlouhý jakýs muž se vztýčil nad padlým, kolem něhož utvořil se kruh.

»Zloděj!« vykřikl muž nenávistně. A ukazoval jakési plody, které vyňal ze záňadří muže.

»Zloděj!« opakoval divoce rozvášněný dav.

»Sobec! Nestačí mu jeho! Ze společného bere.«

»Zabte jej! Ubijte ho!« ryčel kolem zástup zmítající se a tlačící se dopředu.

A tu náhle rozruch na okraji vzbouřeného zástupu. Bylo viděti, jak rozestupoval se zástup, tvořila se ulička. Jí kráčel muž. Došel doprostřed shluku, kde na zemi leželo bezvládné tělo. Sehnul se, uchopil je a pozdvihl.

Tu dral se davem jiný muž. Vytáhlý, šedavý vous a vlas mu vlál okolo hlavy.

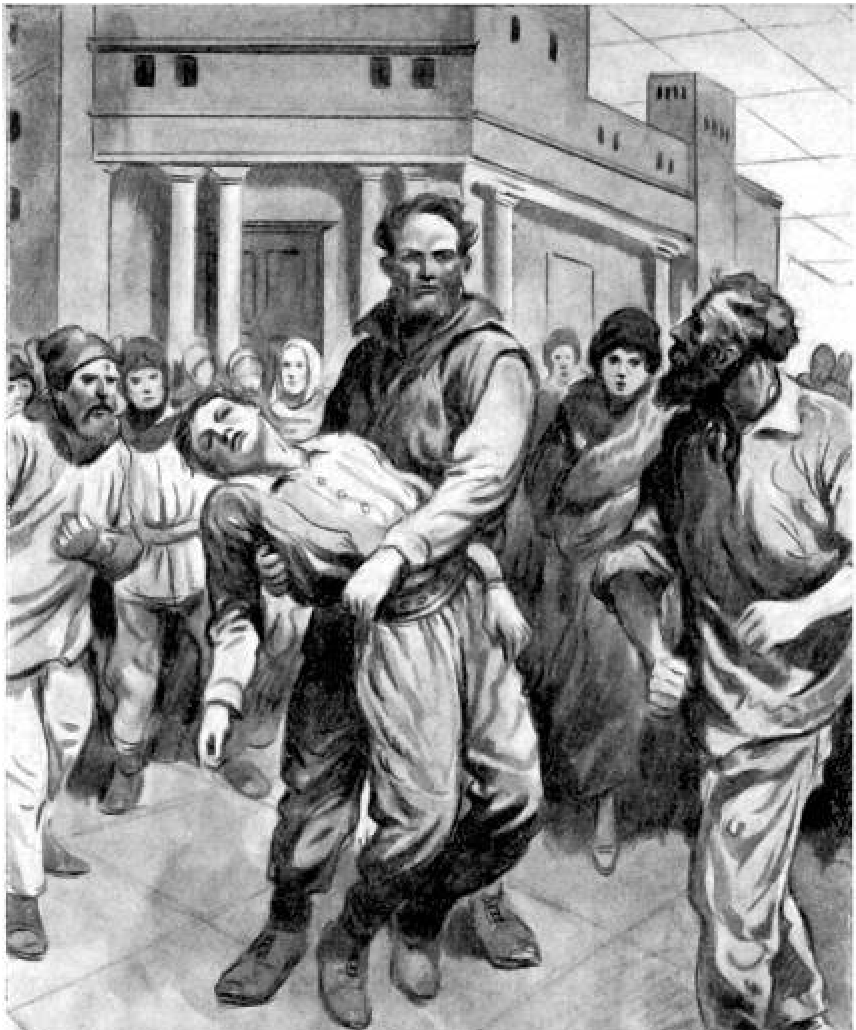
»Ubijte ho! Utlučte ho, zloděje!« křičel. Ale zarazil se, když spatřil, kdo odnáší zraněného.

»Prefekt Habr!« zahučel překvapen i rozzloben.

Byl to vskutku Habr. Zpozoroval muže, který se hnal k útoku, a přísně na něho pohlédl.

»Patříte jinam, Kolmene!« řekl ostře.

Odcházel pak středem zástupu, jenž utichl a nepohnul se.

Odcházel pak středem zástupu.

»Prefekt Habr!« neslo se užaslými prvními řadami, jež honem se měly k odchodu.

S úžasem se Sibirjak a Bukov dívali na tento výjev. Ohlédli se však, neb dveře vrzly za nimi. Domovník přiběhl do doktorova bytu:

»Viděli jste?« volal. »Viděli? Zase někdo kradl. Nějaký Kaspar prý – Ale dobře mu, bude asi po něm! Patří mu! V téhle době! Jiné okrádat a cpát se –«

Bukov však jej zarazil.

»Pojďte k oknu! Sem!« řekl ostře. A domovník přiběhl.

Viděli dvě děti, asi desítileté. Hoch a holčička teď právě přibíhali, k muži běželi, jenž nesl zraněného. Slabé byly to děti, bleďoučké, ubohé!

»Tatíčku! Tatíčku!« žalostně nesly se náměstím bolestné jejich hlásky.

»Vidíte!« řekl nyní Bukov. »Pro ně asi kradl – ten zločinec!«

Zahanben obrátil se domovník, beze slova odcházel. Stejně se dole rozcházel zaražený dav. »Habr! Prefekt Habr!« od úst k ústům polohlasně letělo davem.

»Habr!« s obdivem a s úctou promluvil Sibirjak.

Ale byl již u okna sám, Bukov se vrátil k svému aparátu.

Inženýr Sibirjak znovu se vyklonil z okna. Ale tu ozval se tlumený výkřik z pokoje za ním.

Obrátil se. Viděl Bukova, jak s vytřeštěným zrakem hledí do kukátek.

Teď vyskočil a obě dlaně přitiskl si na čelo.

A najednou hlasem, v kterém jektala hrůza, vzkřikl na Sibirjaka:

»Foto – sem! Ten! –«

Sibirjak se vzchopil, chytil aparát a podával jej Bukovu. Ten jej chopil, připojil jej jedním hmatem na přístroj, stiskl páku – slabé zachrastění. A zničen, bez dechu klesl do sedadla. Ale ihned zahleděl se do kukátek, aby v okamžiku znovu sevřel hlavu rukama.

»Asi zajímavé podívání,« prohodil inženýr Sibirjak, pozoruje počínání přítelovo. »Nenechal byste mne podívat?«

»Ne! Ne!« vzkřikl prudce Bukov a vztáhl ruce proti inženýrovi jako na obranu.

»Aspoň tedy fotografií mi ukážete?« ptal se Sibirjak. Ale bylo viděti, že nemyslí svůj dotaz vážně,

»Nikdy!« vzkřikl Bukov skoro divoce.

Ale ihned mírnil hlas:

»Není možno – promiňte – nemožno!«

Inženýr Sibirjak se neurazil. Podal ruku příteli a pevně na chvíli ji stisknuv uklonil se.

Odešel.

A Dr. Bukov zdrcen klesl vedle svého přístroje.

XIX.

»Těšíš se, Jeluško? Na tvoji poctu se dnes sejdou naši přátelé! K oslavě tvých narozenin.«

»Osmnáctých, Svate! Utíká nám čas! A zdá se mi, že ty naše svátky rok od roku jsou slavnější a veselejší.«

»Možná, že máš pravdu, Jeluško! Připadá mi, že zvlášť letos bude slavnostní tvůj den pln veselosti, radosti a štěstí.«

Lehounce se zasmušila růžová tvář sestry Nekolovy. Proletělo jí snad duší, že je daleko a daleko do radostí, po které již dávno v skrytu její srdce touží? Snad – vždyť právě oznámil jí bratr, že se dostaví i ten, jehož ze všech nejvíc přála si tu večer míti a jenž původně jí odřekl. Až najednou se rozhodl, že přijde – ale nemínil ani přijíti.

Ale lehký mráček přeletěl a zase vesele se smála Jela.

»Zdá se mi, že chystáš zvláštní překvapení,« řekla, bystře pozorujíc bratra,

»Možná, sestřičko.« děl Svat. »Má-li to však zůstat překvapením, nemohu to říci.«

»Vydržíš to, bratříčku?« zasmála se znovu Jela. »Kdybych se začala ptáti –«

»Do večeře není ani hodina,« odpovídal Svat a stejně vesele se smál, »snad to vydržím. A ty se musíš starat o kuchyni, Jeluško, nebudeš mít času na pokoušení –«

»A dozvím-li se toho přece, bratříčku?«

»Řeknu, že jsi diblík, sestřičko!«

»Na shledanou tedy, bratříčku!«

»U večeře, sestřičko!«

»Možná, bratříčku!«

A Jela odbíhala vesele se smějíc a Svat na pozdrav jí kynul, radostně se směje s ní. Byli spjati spolu pevnou láskou, nerozbornou, protože ji koval tvrdý osud ve výhni, kterou do dravého žáru rozdmýchalo neštěstí. Přimkli se k sobě k druhu druh a jejich srdce bila stejným tepotem.

To asi myslil také Svat, když Jela odběhla. Ale ihned jeho myšlenky se nesly dál, ku předmětu, který plnil jeho duši ještě hřejivějším, horoucnějším ohněm nežli láska sesterská. Radost ještě vřelejší mu naplnila srdce při vzpomínce na chvíle, jež nastávaly.

Po útrapách, které ještě včera otřásaly jeho duší! Ale přešly bolestí a ztišily se vlny divé bouře, zase radostným se jevil výhled do života. Duše byla sice dosud rozechvěna, ale mír se skládal v ní a byla plna nadějí a zase vzpomínek.

Jaký to byl včera divný den! Podivný! Svat ani nechápal, že bylo možno, vše, co se dálo včera. Ale vzpomínky táhly jeho myslí, nebylo jim možno odpírati. Uváděly na paměť vše, co se stalo předešlého dne, ale zalétaly až ku předvčerejšku, neboť v něm se vlastně kryly počátek i původ událostí včerejších.

Kouzelně krásné chvíle před odjezdem na Strahov! Modravá tůň sladkých Eričiných očí, záplava zlatého vlasu, hřejivý stisk jejích měkkých paží a horečný žár jejích polibků. Jak chvěl se každý nerv jeho těla, jakou jásavou písní upřímné lásky se rozepěla jeho duše!

Pak večer na Strahově a krásné okamžiky, které ztrávil s milovanou dívkou, v její blízkosti, v něžném přichýlení. Co pro ně znamenala zpráva tajemného původu, nad níž žasl celý svět? Víc bylo přec, že byli spolu a že si ruce tiskli v pološeru hvězdárny a že viděli, jak obrací se občas k druhu druh a blíž a těsněji se k němu naklání.

Vždyť ani skoro neslyšeli, když s dechem ještě utajeným Lermont s přáteli se rozhovořil o tajemném úkazu. Jako v snění odcházeli s ostatními, odjížděli v autu, k sobě přituleni.

Bylo pozdě na noc, když vůz stanul před obydlím Eriky. A již tu se mátly Nekolovy smysly. Chtěl Eriku provázeti domů. Ale uznal její námitky a spokojil se, když ho poprosila, aby přišel druhý den.

I spěchal na druhý den – včera, bylo k polednímu – k Erice. A uvítán byl s takovou žhavou láskou, že ztratil rozum docela. Šílené opojení schvátilo jeho smysly, nezkrotná touha jej hnala.

A cítil jako krutou pohanu, když se milá dívka vytrhla z jeho lačné náruče. Vzkypěl prudkou

vášní starých dob, či snad spíše nedávných, a prchl rozhněván od zarmoucené Eriky.

Dnes věděl již, že běžel od ní, marně volán zpět.

Vrhl se v náruč starým přátelům, s Bolkem prohýřil část odpoledne a přijal i jeho pozvání na večer. Ach, jaký to večer! Šílená pitka a za ní past s obrazem a zpěvem Rosenové. Pak dobře sehraná rvačka. Nekola rozuměl teď všemu – po níž se probudil – v náručí Ernině. A hrozný výstup s ní, hrozná její nenávist!

Zhnusen sám sebou a otřesen do hloubi duše pochopil v ten okamžik, jak prohřešil se na Erice. Jak zapomněl svých slibů, úmyslů a zapadl zas do starého bahna, z něhož před nedávnem stěží vyvázl. Vše vzbouřilo se ve Svatovi, všechno vyčítalo jeho prudkou ukvapenosit, malou důvěru – vše volalo v něm po Erice, čisté, něžné duši.

A Svat prchaje z »Krčmy umělců« musil přes most, pod nímž kalná voda líně stála v lesku světel, musil aspoň blíže k Erice, k jejímu domu, pohledět aspoň na její okna. Skoro běžel tichem ulic, pak se mírnil jeho chvat. Zdrcen vědomím své viny, pomalu se nyní blížil, těžko zdvihal oči.

A hle – v okně bílý zjev –

Pohnul se – Erika jej poznala – kynula mu. Ale pak se ztratil její obraz z okna, dvéře však se zanedlouho dole zvolna otevřely.

Erika si sama přišla pro něho.

Když pak ocitli se v její komnatě, sama se mu vrhla chvějící se v náruč. Blahem překonán ji schvátil v objetí, rozněžnělou, vítající jeho nedočkavou náruč. Jen při rozchodu znovu zvlhly její krásné oči, ale Svat s nich slíbal slzy, s lící, oddanou a šťastnou znovu objímal a líbal.

Dnes měla přijíti k oslavě sestřiných narozenin. Přála si, aby se setkali spolu až večer. A večer se mělo státi známým, co bylo dosud tajemstvím dvou srdcí.

Svat rozechvěl se štěstím. A sny táhly jeho hlavou a jako v mlze, přec však v rysech pevných, rýsovala se mu budoucnost. Útulný domov, naplněný štěstím a láskou, nekonečnou láskou.

Nezlomné odhodlání vrývalo se v duši Svatovu. Musí se zcela převrátiti jeho život, poctivá práce jej musí vyplniti celý. Má plynouti v pevných kolejích, jediný má míti cíl, štěstí milované ženy a dobro lidstva, všeho, bez rozdílu. Zas obnoví se lesk rodného jména Nekolova, slovo Nekola zas bude vzbuzovati úctu, jak to bylo u předků.

»Svat Nekola bude hoden minulosti, hoden otců! Erika mu bude podporou!«

»Erika sladká –« zašeptal Svat mimovolně.

»Erika milá –« opakoval.

»– drahá –« zaševelilo jemně v jeho sluch.

Překvapen se obrátil, ale dvě ruce, chvějící se, již ho objímaly.

»Erika – sestřičkou mi bude milou – a ať tě učiní šťastným – ať jste šťastni spolu-!«

»Jeluško! Ty?« užasl Svat a pevně objal sestru. »Slyšelas mne, a tedy víš –«

»Vím – a chápu –« a slzy se ronily po Jelině tváři, »chápu již, proč zasmušilým býval někdy bratříček a proč jindy zase šťastný úsměv hrál mu na lících, na koho to vzpomínal.«

»Ty si's všimla, sestřičko?«

»Dávno již jsem tušila, že velká láska vpadla do tvého srdéčka, má láska k tobě viděla ji na tvých očích, bratře!«

»Jeluško!«

»Tušila jsem také, že je Erika tvým snem, a moje srdce bylo plno radosti, že tak jsi volil. Vždy jsem milovala Eriku, tu duši milou, prostou, něžnou.«

»Sestřičko drahá!«

»Bude ti ke štěstí, buď také ty jí štěstím, zaslouží si toho! Buďte šťastni oba!«

A Jela znovu objímala bratra a radostné slzy svlažovaly její líce.

Než v tom se otevřely dveře a tiše vkročil starý Mill.

»Přátelé již čekají, doktor Bukov je zde, pan inženýr Sibirjak a slečna Svansenová snad též brzy přijde.«.

Teď si všiml zaslzených očí Jeliných a vzrušení Svatova.

»Co se děje tady?« ptal se znepokojen. Ale poznal hned svůj omyl, viděl, že to byly slzy štěstí, co tu plynuly.

»Strýčku,« chopila se slova Jela, »náš Svat má rád slečnu Eriku –«

»Eriku?« žasl Mill.

»Ano, drahý strýčku!« odpovídal Svat. »Chtěl jsem vás všechny překvapiti, dnes, o Jeluščiných narozeninách. Chtěl jsem vás poprosit o vaše svolení namísto otce, kterého jste mi po celý můj život tak obětavě a tak láskyplně zastával.«

Mill dojat stanul beze slova. Slzy se zaleskly v jeho starých očích. A pomalu přistoupil k Svatovi a podávaje mu svou pravici, přitáhl jej k sobě a druhou ruku vložil na jinochovu hlavu.

»Mám tě rád, Svate,« řekl, »jako bys byl můj – a byl jsi vlastně můj, když zůstali jste samí. Byli jste moji oba.«

Jela se nezdržela a uchopivši ruku Millovu, kterou dosud pevně svíral Svatovu pravici, pokryla ji beze slova polibky. Mill objal nyní obě děti Nekolovy. Tři přimkli se tu k sobě, spjati vděčností a láskou, šedivý stařec a dva mladí lidé v květu života.

»Já mnoho trpkosti vám způsobil,« řekl lítostivě Svat.

»Vše odpouštěl jsem ti, ty víš. Těšil jsem se, budoucnost že všechno napraví. Stalo se, tvá volba, drahý Svate, ukazuje, že jsi zabočil na cestu pravou. Neboť neznám volby, jež by mohla býti lepší.«

»Buď šťasten!« pokračoval. »Ze srdce vám přeji štěstí oběma a pevně doufám v plné štěstí pro vás. Kéž vás štěstí vede cestou života!«

Mill vzrušen objal nyní Svata a vřele políbil jej na čelo.

»Dík za váš souhlas i za vaše přání štěstí, drahý strýčku,« odpovídal Svat v hlubokém pohnutí. »Vím, že mi není nikdo v světě lepším přítelem a bližším nad vás, mně i drahé sestře. Ale zvláště já vám vděčím za mnoho, snad za všechno. A mnoho jsem se provinil. To však je již pohrobeno a já pevně jsem si umínil, že jinak vytvořím svou budoucnost. Chci splniti svou povinnost, ke které mne váže jméno předků. Erika mi bude podporou a vůdcem. Její láska dá mi sílu a já vynaložím vše, aby nikdy ani stín nepadl na její čelo.«

»Erika je dobrá duše,« řekla Jela vroucně, »zaslouží si nejlepšího osudu. Ty se přičiníš oň ze všech sil, neboť máš ji rád. A v tom je všechno.«

»A máš vskutku její svolení?« ptal se Mill.

»Ano, strýče! Shodli jsme se, že dnes večer prohlásíme svoje zasnoubení, získám-li váš souhlas. Volili jsme k tomu svátek naší Jely.«

»Nemohli jste mi udělati větší radosti,« pronesla vřele Jela.

»Překrásná myšlenka,« souhlasil Mill. »Oznámím vaše zasnoubení, jakmile přijde slečna Erika. Však pojďme nyní mezi naše hosty, necháváme je až příliš dlouho samy.«

Vešli do jídelny, kde již čekala je hrstka přátel. Sibirjak i doktor Bukov byli ovšem mezi nimi. Hovořili právě spolu. Sibirjak cos živě vykládal, ale doktor vážně hleděl do daleka, těžká chmura ležela mu na čele. Sibirjak si všiml vzrušených, slavnostních tváří, s nimiž přicházeli jejich hostitelé. Viděl, jak se rozhlížejí po přítomných, jako by někoho hledali. Snad pochopil, oč asi půjde. Tiskna ruku Nekolovu prohodil:

»Vidím na tvé tváři lesk slavnostní nálady.«

Mill uchopil se této příležitosti; zdálo se mu vhodným připraviti společnost na zprávu, která měla přijíti. Bylo mu to možno, neboť Eriky zde dosud nebylo. Řekl tedy Mill:

»Potkalo dnes vskutku velké štěstí naši rodinu. Dovolíme si vám oznámiti je, až dostaví se do našeho přátelského kroužku slečna Svansenová.«

Přátelský úsměv zahrál na lících všech. Jen Bukovovu tvář pokryla náhle bledost skoro smrtelná.

Inženýr Sibirjak však již počal odpovídati Millovi. Chtěl asi zmíniti se vlídně o Erice, neboť započal:

»Slečna Svansenová –«

Výkřik v předsíni však přetrhl mu slovo.

Zmateně hlasy dolehly do jídelny. Jen jediné z nich bylo jasně slyšeti:

»Slečná Svansenová –! Zpráva rozhlasu –«

A potom rozlétly se dvéře a někdo vpadl s děsným výkřikem:

»Erika Svansenová je mrtva –«
»Zabita –«

XX.

Bylo to zvláštní usnesení. A zdálo se, že pan president Ralmont použil chvíle, kdy pan státní tajemník byl ze schůze státní rady odvolán ke krátké rozmluvě. Když se Graham vrátil, oznamoval mu pan president, co bylo právě usneseno. Státní rada rozhodla se přijmouti návrh ředitelství hvězdárny, aby byla zřízena pobočka novo-washigtonské hvězdárny a to mimo povrch zeměkoule. Sídlo její má být ve vzduchu, místo vždycky určí pan ředitel Molker, který se uvolil přejíti na pobočku. Vlastní hvězdárna se zatím svěří jeho místoředitelí. Pobočka se zařizuje proto, že je vzhledem k povětrnosti jen zřídka možno, na hvězdárně na Severní Hoře prováděti pozorování nebeské oblohy. Byl uvítán proto návrh pana Ralla Alnora, který umožňuje povznésti se nad mraky a odtud sledovati nerušeně zjevy nebeské. Věc se skvěle osvědčila desátého ledna, kdy jen Alnorova Astra měla příležitost zachytiti úkaz na planetě Martu, nesmírného významu. Tento úspěch nutí, aby mimozemská pobočka se zařídila trvale. Výprava je opatřena, pokud pak jde o personál, bude vedle ředitele Molkera na této hvězdárně ustanoven

jeho asistent Rall Alnor a za pomocnou sílu určuje se slečna Grahamova Inea, jež dosud byla pomocnicí svého otce, pana Grahama.

Státní tajemník až dosud klidně poslouchal. Ale při poslední větě Ralmontově sebou trhl:

»To je nemožno, pane presidente!« zvolal úzkostlivě.

»Proč pak?« ptal se klidně president.

»Je tam přece mladý Alnor!« pravil Graham.

»To snad přece nevadí,« mínil Ralmont.

»Vám snad, možná –«

»Možná, že to nebude vadit ani slečně Inee.«

»To nevím. Ale jsem otec, mám právo –«

»To máte. Ale snad nebude nutno, abyste je uplatnil. Rall snad najde způsob, aby to bylo možné.«

»Ne, to nejde – marno –«

»Neukvapujme se, počkejme! Málokdy se tím něco zkazilo. Zavoláme nyní Alnora,« řekl ke všem.

»Alnora?« ulekl se Graham. »Ralla?«

»Ne, jen Maca. Jeho bratra.«

Usmáli se oba. A po malé chvíli přišel starší Alnor.

»Pane inženýre,« řekl k němu Ralmont, »státní rada ochotna je vyslechnouti vaši zprávu jako referenta výboru pro obranu země, jak se pokročilo v opatřeních na ochranu Ameriky proti útoku. Poměry se stále přiostřují, neklid v Evropě dál roste. Náš pozorovatel, jejž máme v Evropě,

dnes oznámil, že se uchyluje do Afriky, nechav svého důvěrníka v Praze. Čeká propuknutí vážných událostí v Evropě a chce míti možnost, pozorovati je z bezpečného odstupu. Do Evropy se vrátí, jak toho bude třeba. Naší zemi radí k opatrnosti, neboť soudí, převrat v Evropě že bude ohrožením naší vlasti. Dojde prý snad k němu později, ale není vyloučen též překotný vývoj událostí. To je vážná zpráva.

V každém případě však bude dobře, bychom byli připraveni na všechno. V dobách zmatků cílem útoků jsou vždycky země pořádku, neboť ony shromáždily hodnoty anebo vychovaly svoje národy, že je možno jejich výkonnosti zneužíti ku prospěchu jiných. Musíme být proto na stráži.«

Mac Alnor se ujal slova. Stručně, ale výstižně vykládal, co bylo dosud provedeno. Řekl asi toto: Dílo zplna dosud není hotovo. Nechybí však mnoho. První útok možno čekati od východu. Ježto všechny práce provádějí se co nejskrytěji, není příčiny s tím počítati, že by útok proveden byl s některého boku. Kryt je proveden i proti západu. Tato strana přišla druhá na řadu. Ohrožení s této strany též je možné, třeba méně pravděpodobné. Není vyloučeno, že by došlo napřed k přepadení Asie a odtud že by došlo na nás. Také od severu jsme již chráněni. Jsou zde ovšem ještě leckde mezery, ale bylo by velmi zvláštní náhodou, aby útočící narazili právě na ta místa, Nechráněný zůstal dosud jih. Odtud totiž

ohrožení se zdá nejméně pravděpodobné. Ale máme pohyblivé stanice, které možno v krátké době umístiti na místa, jež byla by snad neočekávaně ohrožena. Zvíme-li ovšem o nebezpečí včas. Pracujeme usilovně a hledíme v době nejkratší vše doplnit a uzavříti kolem naší země nerozborný kruh, jenž zabezpečí ji proti všem útokům.

Tak zněla Alnorova zpráva.

Rozvinul se rozhovor, Alnor odpovídal ruče na otázky. Státní rada byla plně spokojena jeho výpověďmi. Pan president Ralmont přál si ještě, aby Alnor oznámil, kdy asi podle jeho úsudku bude možno pokládati Ameriku za zabezpečenu. Asi ve dvou měsících, přesné určení je nemožné. Věc záleží také trochu na počasí. Na pevnině stavíme své stanice za každé doby, jinak věc se má však na moři. Zde vlnobití částečně nás přec jen ruší a zdržuje práci.

»Urychliti práci možno není?« ptal se kterýsi člen státní rady.

»Víc podniknouti nelze, než se nyní činí,« odpověděl bez rozpaků Alnor. President i Graham potvrdili jeho slova, stejně Ewald, další člen Výboru.

Pojednáno ještě potom, zdali mají se hned všechny hotové již stanice ponechati v činnosti. Usneseno, protože to nebylo bez nebezpečí pro všechny, kdo pracovali v díle, aby se tak nestalo. Amerika byla pohotově, pravděpodobnost, že

mohl by do ní proniknouti útočící nepřítel, byla vskutku nepatrná. Ostatně stanice se mohly uvést v činnost každým okamžikem. A tak propouštěla státní rada svého komisaře pro obranu země s plným uspokojením.

Mac Alnor již také chvátal. A byla to tenkráte záležitost velmi soukromá, která odvedla jej z rady státní, jež se ostatně hned ukončila po odchodu Alnorově. A půl hodiny potom stanuli před dveřmi bytu tajemníka Grahama dva muži. Byli vpuštěni a po zdvořilých slovech pozdravů se ujal slova Rall.

A chvějícími se slovy přednesl státnímu tajemníku žádost za ruku jeho dcery, slečny Iney.

Zasmušile odpovídal Graham:

»Víte vše, co se vás týká, Sám jste uznal, že se nenechá nic na tom změniti. Divím se, že přicházíte se svou žádostí.«

»Pane tajemníku,« odpověděl Rall, »snad jsem dosud nepověděl všechno. Vy jste přísahal, že nedopustíte našeho sňatku zde, na této zemi. Ale je vám známo, že jest usneseno zaříditi odbočku naší hvězdárny a to mimo tuto zemi. Pan president ve své laskavosti sám dal návrh, aby vaše slečna dcera byla přidělena na pobočku tuto. Nesejdeme se přec tedy zde, na této zemi. Váš slib nebude tím porušen, vaše svědomí snad může býti klidno.«

»Ale přijdete přec občas na zemi,« namítl Graham.

»Asi velmi zřídka. Ale přijdeme-li, budeme si cizí. Jenom mezi hvězdami, tam, mimo tuto zemi, budeme si mužem a ženou.«

»A vy byste chtěli takto ztrávit celý život?« ptal se Graham tiše.

»Dokud se nezmění slunce běh,« odpověděl mladý Alnor prostě.

»A Inea souhlasí?« ještě tišeji se ptal státní tajemník.

»Nevím, pane státní tajemníku, nemluvil jsem s ní o této věci. Ale doufám.«

Ozvalo se zaklepání, vešla Inea. Bledost kryla její líce, když však vstoupila a uvítala hosty, prudká červeň zaplavila její krásnou tvář.

»Inuško, má dcero, víš, oč žádá Rall?« otázal se Graham dcery.

»Teď mi právě pověděl pan president,« zněla tichá odpověď.

»A ty? Co míníš udělati?«

Inea hned nepromluvila. Stála nepohnutě, prudký boj jí vířil v duši. Ale brzy řekla, nezdvihajíc očí od země:

»Dáte-li vy souhlas, milý otče, půjdu s Rallem.«

Rall napřáhl ruce k milované dívce, ale neosmělil se k ní učiniti kroku. Ale také státní tajemník se prudce pohnul a vzrušeně zahovořil:

»Dám-li souhlas! Milé dětí, jak rád bych jej dal! Jak rád bych viděl vaše štěstí! Vždyť vidím, že se máte rádi opravdu i upřímně. Ale mohu-li?«

Tu se otevřely znovu dveře. Vešel pan president Ralmont.

»Promiňte, že vcházím nevolán,« pravil, »Chci jen dáti odpověď na vaši otázku, pane tajemníku a příteli Grahame! Chci ji dáti jako svědomitý právník, ale také jako hlava naší americké církve. Nejen dovoliti můžete, vy dovoliti musíte, milý otče Grahame! Vy jste nerozvážným slovem zavazoval kdysi sebe, zároveň však oba mladé lidi. Věren tvrdošíjnosti, jež rozdělila oba vaše rody, trváte teď na přísaze, ač by bylo vaším právem zrušit ji. Ale když se k tomu nemůžete odhodlati, musíte přec uznati, že je vyhověno vaší přísaze, když tyto děti opustí tu zemí, na které my žijeme, a když se vznesou k hvězdám se svým štěstím.«

»A vy tedy vskutku myslíte, že mohu toto schváliti?«

Ralmont prohlásil na tato slova slavnostně:

»Jako nejvyšší ze soudců země, ale také jako hlava duchovní vám pravím, pane státní tajemníku: Můžete! A jako člověk dodávám: A musíte!«

»Pak – ó, děti!« zvolal Graham hluboce dojat a rozevřel svou náruč. A do ní s pláčem vběhla Inea a za ní Rall s očima zaslzenýma.

Mac Alnor pohnut, beze slova podal ruku Ralmontovi.

Týden na to zvolna, velebně se k nebi zdvihla nad své stanoviště Astra. Hlouček nejbližších

přátel kýval na rozloučeaou mladým lidem, kteří s nadzemskou hvězdárnou opouštěli zemi. Provázel je pan ředitel Molker jako správce hvězdárny, byl však s nimi také pan president Ralmont.

Ve výši nad Horou Severní se Astra zastavila. Pan president Ralmont mocí svého úřadu v té chvíli spojil ruce obou šťastných lidí. A pak rozloučiv se s nimi, vstoupil do malého člunu, jenž byl k Astře připojen, a navracel se k zemi. Astra zase pohnula se vzhůru, blíže k slunci, které stoupalo již k nadhlavníku. Menšila se, ztrácela se zraku. Ale zaslzené oči otce Grahama jí nezřely už dávno.

XXI.

»Nuže, vaše zpráva, pane kapitáne?«

»Případ dosud nevysvětlen, pane policejní řediteli. Málokdy se sejde tolik záhad, jako zde.«

»Zdá se. Prosím tedy fakta, jak jsou známa!«

»Smrt nastala asi před polednem.«

»Přesně zjištěno?«

»Ano.«

»Bezprostřed1ní příčina?«

»Probodení mozku jehlicí.«

»Levým spánkem.«

»Ano,«

»Její vlastní jehlící?«

»Ano. Tkvěla dosud v ráně. Souditi lze z toho na chvat pachatelův.«

»Možná. Bylo možno zjistiti snad jiné ještě okolnosti?«

»Zdá se, že čin proveden byl znenadání, snad za předstíraného žertování.«

»Z čeho o tom soudíte?«

»Není vůbec známek zápasu. Výraz tváře Svansenové je zcela klidný. Usmívá se, jeví stopy překvapení a jen zcela slabý rys bolesti.«

»Je docela vysvětlitelno, pane kapitáne! Sotva lze zabíti člověka probodením spánku jehlicí bez záludného překvapení. Proti takovému předmětu je možno obránit se pouhou dlaní.«

»Podle toho zdá se, že jde o osobu, dobře známou slečně Svansenové.«

Policejní ředitel se chvilku odmlčel. Pak řekl:

»Patrně.«

»A možno dále souditi,« pokračoval kapitán policejní stráže, »že je pachatelkou žena.«

»Důvody?«

»Muží sotva zahrávají s jehlicemi. Předmět ten se spíše octne v rukou ženy. Podle všeho bylo také o něm hovořeno, což vše sluší spíše ženě.«

»Pravděpodobnost je ovšem velká,« řekl policejní ředitel. »Ale není jistotou. Však dále! Zároveň prý byla provedena loupež.«

»Jistě předstíraná, pane řediteli!«

»Myslím také. Máte ovšem příčiny pro tuto domněnKu.«

»Zajisté, pane řediteli! Odcizeny byly skvosty. Ze schránky, jež stála na stolku vedle křesla slečny Svansenové. Schránka byla otevřena, část skvostů však byla dosud v ní.«

»Byla odcizena tedy jenom část?«

»Ano. A to zdá se dokladem, že nešlo o lupiče, jemuž záleželo na skvostech. Hrábl do nich pouze, očividně namátkou, jen aby se něco ztratilo. O více mu zřejmě nešlo.«

»Snad, snad lze tak uvažovat,« rozmýšlel se policejní ředitel.

»Jsou i jiné důvody,« řekl kapitán. »Zjistilí jsme podle otisků, že se klíčku ani samé schránky nikdo nedotkl, jen slečna Svansenová. Zřejmě sama skříňku přinesla i otevřela.«

»A z toho plyne?« ptal se ředitel.

»Že je třeba pachatele hledati mezi známými slečny Eriky Svansenové. Neboť před cizími lidmi sotva se kdo chlubí svými skvosty, sotva přinese kdo skříňku s nimi a otvírá ji.«

»To se zdá nesporným.«

»Je však dále známo,« pokračoval kapitán, »že slečna Svansenová byla velmi opatrná ve volbě svých přátel. Stýkala se jenom s několika lidmi, cizích lidí vůbec nepřijímala. Za takových okolností zdá se vyloučeno, že si vybrala za přítele člověka, schopného krádeže.«

Policejní ředitel se obrátil proti kapitánovi s námitkou:

»Přece však měla mezí svými známými člověka schopného vraždy!«

Kapitán se usmál. Nevěděl, má-li odpovídati na tuto výtku, čili nic. Znalť svého představeného, že má zvyk nadhazovati námitky, jimž sám často nepřikládá víry. Ale tříbil se tím názor, probraly se všechny okolnosti, takže nezůstalo mezery v důkazech.

Přece však řekl:

»Jsou jistě lidé, kteří dovedou člověka zabít, ale nedovedli by ho o maličkost okrást.«

»Souhlasím,« pravil policejní ředitel. »A z toho tedy odvozujete, že krádež byla provedena proto, aby zastírala vlastní účel.«

»Ano, pane řediteli! Předpokládám také, že odcizené skvosty budcu někde nalezeny pohozené. Zařídil jsem pátrání v tom směru.«

»Správně, pane kapitáne! A teď ještě něco! Takhle, jak jsme nyní spolu rozvažovali o věci, aspoň přibližně, o ní rozvažoval také ten, kdo čin ten provedl. Podle toho všeho pravděpodobnost pro uniknutí pachatele není velká. Jestliže se ovšem skvěle nepřipravil na věc. Ale v každém případě je velké risiko – kdo je na se vzal, byl jistě veden velkou vášní.«

»A kdo jest jí schopen?« ptal se kapitán místo odpovědi.

Policejní ředitel však mávl rukou.

»Zaběhli jsme trochu. To jsou daleké dohadv. Zpět k věci. Probrali jsme nález na samotném

místě činu. Jsou však ještě další okolnosti. Pátrali jste jistě v domě, a co předcházelo, jistě tedy máte ještě další sdělení.«

»Kdo bývali návštěvníky slečny Svansenové, hlásil jsem již dnešního rána. Zjistil jsem vše hned za dnešní noci, dav se do šetření neprodleně po hlášení zločinu.«

»Dle mých informací jest váš seznam úplný.«

»Z těchto lidí poslední byl v bytě slečny Svansenové pan inženýr Nekola. Navštívil ji pozdě večer, v noci na den zločinu.«

»Pan inženýr byl snoubencem slečny Svansenové,« řekl na to policejní ředitel. A bylo v jeho slovech cítit mnoho úcty k mrtvé umělkyni. Bylo z nich patrno, že spíše chtějí chránit pověst Svansenové, nežli odmítati podezření proti Nekolovi. Pokud tohoto se týká, dodal ihned ředitel:

»Stran pana inženýra Nekoly však řekněte, zda přichází snad v úvahu!«

»Vyloučeno naprosto,« děl policejní kapitán. »Zjistili jsme krok za krokem jeho pobyt za celý včerejší den. Nebyl vůbec v končině pod Hradčany, kde bydlela Svansenová.«

»Není právě na tom něco nápadného?«

»Myslím, že nikoli, protože se večer měli sejíti pan inženýr se slečnou Svansenovou při oslavě narozenin slečny Nekolové.«

»Kde mělo být ohlášeno jejích zasnoubení,« dodal policejní ředitel. »Myslím však, že

dopoledne byla ještě slečna Svansenová živa a že o tom není pochyby, že zločin nebyl proveden snad v noci.«

»Ráno byla u ní služebná, dopoledne slečna studovala. Asi k jedenácté hodině se vzdálila služebná, která měla odpoledne volno. Slečna Svansenová zůstala pak v bytě sama. A smrt nastala asi o polednách, podle lékařského nálezu.«

»Věděl někdo, že služebná v ten den odejde?«

»Dosud není zjištěno, že by to byl někdo věděl.«

»Z čehož neplyne, že toho nikdo nevěděl.«

»Ovšem, pane řediteli! Ale pátrání i v tomto směru vedeme.«

»Dobře, pane kapitáne! Pro úplnost, doufám, že jste vyšetřili počínání služebné v ten den.«

»Známe každý její krok. Však nepřichází vůbec v úvahu.«

»Ani její známí?«

»Nikdo. Pátrali jsme po všech.«

»Nepočítám v úspěch tímto směrem. Jde o úplnost,« řekl ředitel. »Dále však! Byl zjištěn někdo, kdo snad v době předpolední vešel do bytu slečny Svansenové, nebo snad vyšel z něho?«

»Do bytu nebylo viděti nikoho vcházeti, ani z bytu,« zněla odpovědí. »Dům je nevelký a tichý, po jeho chodbách zřídka přejde člověk. Zjištěno však bylo, do domu že před polednem vešla žena.«

»Aj! To jest mi nové!« řekl policejní ředitel pln údivu. »A jak vyhlížela tato žena?« ptal se nedočkavě.

»Byla temně oděna.«

»Aby nebudila pozornost –« vskočil ředitel do řeči kapitánovy.

»A byla zahalena závojem,« řekl kapitán.

»Takže její tváře nikdo neviděl,« dodal ředitel.

»Neviděl.«

»To bylo možno čekati,« prohodil ředitel. »A viděl někdo tu ženu odcházeti z domu?« tázal se.

»Nikoli,« odpovídal kapitán. »Jsou však svědci, kteří tvrdí, že viděli k polednímu vycházeti z domu jakéhosi muže.«

»S hustým černým plnovousem,« řekl ředitel.

»Ano,« odpověděl kapitán s podivem.

»A muž ten nesl v ruce balík,« pokračoval ředitel.

»Nesl,« žasl kapitán. »Ale jak to víte, pane řediteli?« tázal se.

»Sám zvěděl jsem ty okolnosti právě před chvílí od svých lidí. A ti se nikomu slovem nezmínili.«

»Nedivte se, pane kapitáne,« usmíval se ředitel. »Povím vám i, co bylo v balíku,«

»Asi uloupené skvosty,« mínil kapitán.

»Nebyl na to balík velký?«

Kapitán se zarazil. »Pravda,« řekl, »mluvili o větším balíku. Co v něm tedy bylo?« ptal se v úžase.

»Ženské šaty, pane kapitáne!« pravil prostě ředitel.

»Muž a žena – byli jedna osoba,« dodal k tomu.

»Toť vskutku pravděpodobno!« žasl kapitán.

»Myslím,« usmíval se řiditel. »Provedme však svůj úsudek dále. Ovšem v předpokladu, že omen muž a žena byli jednou osobností a že vskutku tato osobnost se dopustila zločinu, jejž právě vyšetřujeme. Není z toho možno zjistiti aspoň pohlaví pachatelovo?«

Kapitán váhal s odpovědí. Tu řiditel se usmál poznovu.

»A přece věc jest jednoduchá,« řekl. »Patrně jde o osobu, která byla dobře známá slečně Svansenové. Nemohla k ní tedy přijít v přestrojení, nemyslíte?«

»Ach, ovšem!« pochopil kapitán. »Přestrojiti se mohla až po činu, přijít musila však v pravé svojí podobě. Jde tu tedy vskutku o ženu!«

»Snad,« souhlasil ředitel. »Vycházejte z tohoto předpokladu, ale počítejte také, že může být mylný. Protože nám chybí důkaz hlavní, to jest o totožnosti oněch různých osobností, které byly viděny při příchodu i odchodu v domě slečny Svansenové.«

»Budeme počítati se vším,« řekl kapitán. »Ale cosi mi teď říká, že to byla žena.«

»I když máte pravdu, chybí dosud – která.«

Kapitán musil souhlasiti.

»A kdybychom i věděli, která žena to byla, musil by být důkaz, který by jí usvědčil. Jde o život a soud se drží jenom jistoty. K té je třeba dospěti,« končil policejní ředitel.

»Udělám, co bude možno,« sliboval kapitán. »Nyní moji lidé nenápadně vyšetřují poměry, kdo as mohl míti zájem na odstranění slečny Svansenové.«

»Postup správný,« chválil ředitel.

»Myslili jsme původně na bílé. Nenáviděli vždy slečnu Eriku. Vystřelili na ni v divadle na Sylvestra minulého roku.«

»Nemyslil bych,« pronesl svůj náhled policejní ředitel. »Politická vražda v našich časech má vždy účel demonstrační. Nevolil by se as při ní způsob takhle tajemný. Konečně však pátrejte i v tomto směru! Směrodatnou však bude Nekolova výpověď. Nemohl být ještě vyslechnut?«

»Potácí se stále v blouznění. Zdrtila ho přímo hrozná zpráva, dopadnuvši právě v nejradostnější naději.«

»Ubohý, přál bych mu síly! Již k vůli odhalení tajemné clony, která na té věci leží,« řekl ředitel. »Mám tušení, že ukáže nám cestu. A pochybuji, že dojdeme k úspěchu bez jeho pomoci. K důkazu totiž, neboť jen ten je plným úspěchem. A ten nebude tu snadným.«

»Závadou je, že jde asi o osobnost velmi známou. Patrně jde o soukromý poměr v této věci, slečna Svansenová stýkala se však jen s lidmi z

přední společnosti. A přes všechnu rovnost – zde se hledá hůře!« pravil kapitán.

»Pravda, bude třeba náležité opatrnosti. Jistě se tím vyšetřování jen prodlouží, na výsledku nezmění však pranic žádná okolnost. Jak vás znám, již zahájil jste práci také v těchto kruzích.«

»Ano, pane řediteli!« přiznával se kapitán.

Policejní ředitel se nyní odmlčel a na chvíli ostře hleděl do nehybné tváře svého úředníka. Potom řekl s předstíranou lhostejností:

»Vy už máte také podezření na určitou osobu.«

»Ano, pane řediteli!«

»Zjistil jste však, myslím, že je postaráno o alibi.«

»Ano, ale věc má malý háček –«

»Že jde kromě dveří také cesta oknem za roh na chodbu –«, řekl policejní ředitel s úsměvem.

Kapitán užasl. Pln údivu se chtěl ptáti, ale v tom se ozval zvonek telefonu. Ředitel mu kynul, aby počkal, poslouchaje zprávu telefonu. Čelo jeho maličko se vyjasnilo, když odložil naslouchátka,

»Skvosty se již našly, pane kapitáne,« řekl obrátiv se k svému podřízenému.

»To jsem očekával!« zvolal kapitán. »A kde byly nalezeny?«

»Pohozeny ve vltavském řečišti. Blízko nábřeží je našli, směrem k Letné,« odpovídal ředitel.

»Z toho plyne,« mluvil nyní živě kapitán, »že pachatel tímto směrem –«

»– nebydlí,« dodal policejní ředitel,

»Tak jest, pane řediteli!« souhlasil kapitán.

»Neleží tím směrem také dům,« pokračoval ředitel s úsměvem, »ve kterém jste dnes se marně snažil dostati se k oknu na chodbě.«

»Chtěl jsem věděti, zda bylo hnuto květinami na něm.«

»To by ovšem bylo zajímavé, třebaže to není důkazem.«

»Vím, ovšem, ale znamenalo by to mnoho. Nedostal jsem se však k oknu, cídil je právě starý dělník – půjdu tam však –«

»Nechoďte, není třeba!« pousmál se ředitel Jesen.

»To jste byl vy?« žasl kapitán Mirka.

»Nevěděl jsem, že přijdete také,« usmál se opět ředitel.

»Ale těmi květinami bylo hnuto!« dodal vážně.

XXII.

»Dobrý den, pane inženýre!«

»Dobrý den, pane Langheno!« odpověděl Rob. »Ale bylo by snad lépe, milý příteli, kdybyste mne jmenoval pouhým jménem. Myslím bez titulu inženýra. Neboť jaký inženýr, když ryje rýčem pole a loví ryby do sítě, jež vláčí po mořských mělčinách! Jsme si tady, myslím, všichni doopravdy rovni.«

»Nemyslíte jistě, že bych vás chtěl hněvat, když vám dávám ke jménu hodnost, jež vám patří. Není vaší vinou, že se dřete jako nádeník,« omlouval se Langhena, mladý, třicetiletý as Ital, drobné, pohyblivé postavy, příjemné tváře, oživené jiskrnýma černýma očima pod nevysokým čelem, zastíraným bujným, černým vlasem.

»Vím,« pokračoval, »že sám nesete těžce pustotu zdejšího života. Jste rostlý pro jiné poměry,« zalichotil.

»Zvykne se, příteli! Zvláště, když nezbývá jiného.«

»Těžko se asi zvyká člověku,‘ který prošel světem, viděl všechny jeho krásy a vymoženosti. I mně je zde život nesneitelný,« oči Langhenovy při tom zaplanuly, »a kdybych mohl –«

»Při tom jsem člověk,« vykládal dále, »jemuž mnoho život odepřel a navykl jej proto odříkání. Bylo v tom, vím, mnoho vlastní viny, neměl jsem rozumu v mládí. Neobstál jsem v žádné zkoušce, ač jsem, myslím, nesporně měl značné nadání. Nedostal jsem se výše, sám sebou byl jsem odsouzen, bych do smrti se dřel jen rukama a hlavu nechal zahálet. Později jsem ovšem počal dostávati rozum, ale bylo pozdě, nestálo to skoro za to. Čas vhodný již prchl. A dobilo mne neštěstí, jež přivedlo mne sem, neboť věřte, pane inženýre, třeba chápu, že se někdy nelze udržet a že se musí udeřit, já nedotkl se nikoho.«

Langhena se odmlčel, uvědomil si, že musí býti opatrným, neboť věděl, proč se Rob dostal na Atlantidu. Hovořil proto dále, aby ukonejšil jeho mysl, jestli se jí dotkl.

»Jsme zde, myslím, oba nevinně, neboť ani vám by nikdo neměl vyčítati, co se stalo. Krev není voda. A vzpění se, když sahají na bytost srdci nejdražší. Pokolení nynější však vskutku schladlo, je ve všem malátné a nepochopí, je-li někdo jiný.«

»Ne,« rozohňoval se, aby ještě více získal Roba, »vy jste nepatřil sem do té pouště. Vašich skvělých schopností se mělo využíti k dobru lidstva. Co vám učinili, nesporně je nevděk, hodný pomsty.«

»Je těžko se mstít, když sám jsi sevřen v poutech,« povzdechl Rob. Ale Langhena nesouhlasil s touto větou.

»Myslím,« pravil, »že se příliš podceňujete. Já naopak soudím, že vy právě máte v ruce možnost, odplatiti svému příkoří.«

Rob se zarazil. Co řekl Langhena, ho překvapilo. Ostře zadíval se na Itala.

»Nezlobte se na mne, pane inženýre!« omlouval se tento. »A buďte bez starosti, u mne vaše tajemství je dobře uschováno.«

Rob marně přemýšlel, kdy řekl něco Langhenovi, co by ho opravňovalo k těm slovům. Nenalézal nic ve svých vzpomínkách a byl proto pln údivu. Langhena pochopil, co se děje v duši Robově. Usmál se a řekl konejšivě:

»Divíte se asi, pane inženýre, jak jsem mohl proniknouti vaše tajemství.«

»Ano,« řekl mu Rob přímo, »žasnu, jak jste přišel k této myšlence.«

»Zcela prostě, pane inženýre,« vysvětloval Ital. »Hovoříme přece často spolu. Všiml jsem si, jak se vaše mysl často vrací k Maltě. Ale vaše slova v té věci znějí kuse, pozoruji, že mi nikdy neřeknete vše, co víte. Vaše výklady se vždy dostanou k určitému bodu – a pak náhle umlknete. Neudělal jsem nic víc, nežli že jsem pokračoval ve vašich myšlenkách od místa, kde jste přestal. Hleděl jsem si představiti, co as mohlo býti dále. Přirozeně jsem došel k tomu, že musí to být něco zvláštního, neboť netajil byste věc bez důvodu. A znám význam ostrova Malty. Nemohl jsem, nežli dojít k jedinému závěru, myslím, že správnému. Myslím, že jste –«

»Tiše! Prosím, nehovořte dál!«

»Jsme zde sami, není kolem nás než vzduch a voda s pískem. Břeh jest dnes úplně pustý, vizte!«

Rozhlédli se a vskutku nebylo široko daleko živého tvora. Nemohl být ani poblíž skryt, neboť samá písečná pláň se prostírala kolem nich až k mořským vlnám, které v dlouhých záhybech se pravidelně převalovaly na pobřeží.

»Není zde nikoho,« opakoval Langhena. »Vím ovšem,« povoloval Robovi, »že je třeba velké opatrnosti. Malta má přec význam nesmírný. Ovšem ve chvíli, kdy scházejí se na ni členové

ochranného výboru. Myslím však, že za té doby promění se Malta v ozbrojený tábor, kam nepronikne ani myš.«

Langhena tím lákal Roba ke sdílnosti. Způsob jeho osvědčil se dobře.

»Pravda,« počal hovořiti Rob, »když se sejde výbor, aby připravil za války – na pokyn Rady národů – Strucksovu látku pro stranu, napadenou neprávem, v té době nezmůže nic proti Maltě moc. A přec důmyslně zařízené opatření, které má zabránit zneužití Lesinova katalysátoru, označeného podle Struckse písmenem A, celé to zařízení je na vratkých nohách a mohlo by se lehce, velmi lehce shroutíti.«

»Říká se však,« nadhazoval Langhena, chtěje zřejmě Roba vydrážditi k větší sdílnosti, »že by Malty nikdo nedobyl, kdyby celé vojsko přišlo.«

»A přece stačí hrstka lidí, spolehlivých, nebojácných mužů.«

»Ovšem,« řekl Langhena, »nejde o dobytí Malty. Jde o předpis A, který střeží zástupci několika národů. Jen všichni společně mohou vyrobiti látku Strucksovu. Musí se proto sejíti a scházejí se do bezpečné tvrze La Valettské, aby po vykonání úkolu se zase rozešli a vzali s sebou svůj klíč k tajemství, V té chvílí vniknouti do této síně –«

Podíval se na Roba a spatřil podivný výraz v jeho obličeji. Řekl mu tlumeně, ale důrazně:

»Vy jste v této síni byl!«

»Byl,« doznal Rob překonán důtklivostí Langhenova hlasu.

»A vy víte, že je možno do ní vniknouti, a je vám známo, jak!«

A Rob přisvědčil.

Nemohl pak odepříti, aby nevyložil vše, co věděl. Učinil tak, když Langhena mu přísahami zaručoval mlčenlivost, neboť Langhenovi důvěřoval. Získal si ho Ital úplně, byl umělec v té věci a na Robovi patrně mu záleželo. Chápal, co by znamenalo získat jeho pomoc.

»Byl jsem na Maltě technickým úředníkem,« vyprávěl tedy inženýr Rob tlumeným hlasem. »Jednoho dne měl jsem vyzkoušeti elektrické vedení signálové, pomocí kterého valettská tvrz je spojována se světem. Má ovšem zvláštní důležitost v době, kdy se sejde Ochranný výbor, proto se vede v stálé patrnosti. Najednou však vadilo v něm cosi, bylo třeba opravy. Povolali k tomu mne, inženýra, protože bylo právě uvnitř tvrze, kde je síň pro schůze Výboru.

Slyšel jste snad, jaká je to stará, pevná stavba. Nebyla vystavěna k účelu, ke kterému se teď používá; zbudoval ji Negar, pamatujete-li toto jméno. Právě před půl tisíciletím si podrobil Negar celé pobřeží kol Středozemního moře a na Maltě si vybudoval pevné sídlo.

Jeho sídlem kdysi byla budova, do které mne zavedli. Za stráž mi dali dva důstojníky. Ale osud podivně si zahrál, spojilo se tolik náhod, že by

člověk těžko věřil v tak podivné příhody. Hlavní náhodou snad bylo, že elektrické vedení bylo před nějakou dobou přeloženo, šlo právě po zdi chodby, která obklopuje síně Výboru a za jeho schůze je obsazena brannými četami všech národů. Pro elektrické vedení však to bylo nevhodné místo. Za Negara jistě tudy nešlo! Neboť když jsem zkoušel vedení a jeho okolí, shledal jsem, že ve zdech pod ním nesporně je velké množství železa. Proudy, jež se budily ve vedení vlivem železa, ovšem rušivě působily na proud, zachycený antennou. Neřekl jsem, co jsem shledal. Chopil jsem však silný elektromagnet, připojený k tomodynu, a přiložil jej ke zdi. Skutečně, přilnul ke zdi, ale měl jsem dojem, že je hmota železa umístěna ve zdi hlouběji. Zdálo se mi možným, že je něco připevněno až na druhé straně zdi.

Teď teprve jsem se zmínil důstojníkům, kteří stáli vedle mne, že je třeba prohlédnouti zeď s druhé strany. Uviděl jsem překvapený pohled, ve kterém se jejich oči setkaly. A pak řekl starší:

»Tam je síň pro Výbor! Klíč zde sice jest –«

Bylo patrno, že oba váhají. V tom však osud chlapecky si zahrál po druhé. Křik se ozval z nádvoří, kotouč kouře vyvalil se dole, vzletěl do výše a chopen větrem roztáhl se, rozletěl. Okna chodby, ve které jsme byli, zatměla se, hned však vracelo se světlo. Ale z dola nový, větší kotouč dýmu valil se již vzhůru.

»Hoří!« vzkřikli oba důstojníci.

»Běž tam!« velel starší druhému. »Zůstanu zde sám.«

Mladší z důstojníků odběhl, zůstali jsme dva. Důstojník, jenž zůstal se mnou, malou chvíli hleděl do okna. Viděl, že věc není nebezpečná, obrátil se ke mně. Viděl jsem však, že se chvěje leknutím, které jím otřáslo při spatření ohně.

»Chtěl jste klíče, k této –«. A vyňal z kapsy klíč.

Než v tom se zapotácel. Upadl. Záchvat epileptický ho srazil k zemi.

Uložil jsem jej na měkkou pohovku, jež stála na chodbě, obložil ho polštáři. Chvíli sebou zmítal, pak se utišil. Byl v hlubokém spánku. Neváhal jsem a z ruky jsem mu vyňal klič. Využil jsem třetí náhody.

S tlukoucím srdcem jsem otvíral dveře a vcházel do tajemné sině. Překvapila mne svou prostotou, ale skoro bázeň ve mně budila uprostřed síně umístěná kobka, vlastní schránka tajemného Lesinova předpisu. Ale nesměl jsem se dlouho zdržovati. V ruce elektromagnet, připojený k tomodynu, přistoupil jsem k stěně v rohu, tam asi totiž na druhé straně stěny běželo vadné vedení.

Zaklepal jsem zprvu na zeď, chtěje dokázati její dutost. Ale poklep byl temný, jako na kterémkoli jiném místě. Přiložil jsem tedy magnet ke zdi – přissál se hned k ní. Měl jsem pravdu, železo tu bylo ve zdi. Chtěje lépe vyzkoušeti všechny

okolnosti, přejížděl jsem magnetem po stěně sem a tam.

A najednou kovový zvuk se ozval, slabý rachot – a ve zdi se otevřel černý otvor. Nahlédnu dovnitř, vidím šachtu, vyloženou železnými plotnami, v ní příčky místo schodů pro sestup. Již jsem se chtěl dovnitř pustiti, když náhle s tichým šelestem se stěna zavřela.

Přiložil jsem znovu ke zdi elektromagnet – zeď se otevřela, aby se zas po kratičké chvilce zavřela. Pochopil jsem hned, že učinil jsem velký objev. Věděl jsem, že bude třeba velké opatrnosti, jestliže ho mám mít možnost využíti. Obrátil jsem se a běžel ze síně. Zavřel jsem za sebou a spěchal k místu, kde jsem nechal důstojníka, svého hlídače. Dosud spal a já jsem se postavil k němu na stráž. Zdola dosud se vznášely temné kotouče, ale byly stále menší, bělely, v delších mezerách se objevovaly, oheň patrně již slábl. Druhý z důstojníků mohl přijít každým okamžikem.

A já měl dosud klíče v ruce.

Ale důstojník spal pevně. Napadlo mne: Využij té okolnosti, nevrátí se možná nikdy příležitost podobná. Vzpomněl jsem i na to, že se budu brzy snažit o to, abych vůbec vyvázl z té Malty, která poskytla mi sice významu a cti, ale zbavila mne toho, co mi bylo nejdražší, mojí plavovlasé dívky, která kalila si krásné svoje oči pláčem pro mne v dalekých a pro ni pustých Čechách.

Napadlo mne, tu že možná cesta nejsnazší. A hned jsem uchopil kus papíru a tužku a okresloval klíče, jeden po druhém. Vykonav tu práci, dal jsem klíče v ruku důstojníkovu a spolu s klíči jsem mu ruku vsunul do kapsy.

Měl jsem čas, neb oheň dole dohasínal. Ozvaly se kroky, navracel se druhý důstojník. Nalezl mne stojícího u jeho druha a hledícího s citem na jeho utrpení. Nebylo mnoho nálady k práci, prohlédli jsme zběžně síň a byl jsem s úkolem svým hotov. Zjistil jsem, že je třeba umístiti dráty vedení na jiné místo, aby se zamezilo vzbuzeným proudům v provlhlém zdivu. Navrhl jsem, aby staré vedení se ponechalo ve zdi a zřídilo se nové. Nemluvil jsem o železe.

Ale pracoval jsem pilně o něm sám. Podle svých nákresů hotovil jsem klíče. Jako bych tušil, že jich budu potřebovati co nevidět. A došlo k tomu příliš brzy. Obdržel jsem náhle dopis od své drahé dívky, že je nutno, abych přijel okamžitě, nebo že ji čeká smrt, jež zachrání ji před vnuceným ženichem.

Nehleděl jsem tehdy na nic. Uniknutí jiným směrem bylo nemožné. Použil jsem klíčů, vnikl do dvorany Výboru. V ní jsem si otevřel tajné dveře a dal se na pochod neznámou cestou. Tušil jsem, že schodiště přejde v chodbu a ta že vyjde na denní světlo někde mimo Maltu. Počítal jsem dobře. Po delším pochodu jsem se octl v pustých skalinách

ostrůvku Cominu, ležícího v průlivu mezi Maltou a ostrovem Gozo.

»A spěchal jste ihned do Prahy,« dodal Langhena, sám stržen Robovým vyprávěním.

»Ano, odjížděl právě kdosi do Syrakus. Svezl jsem se s ním. V Syrakusách sehnal jsem jen malé aero, sotva schopné pro pouť přes Alpy, ale vyrazil jsem s ním přec ihned k severu. Dorazil jsem k cíli právě v čas, abych jeden život zmařil, druhý zachránil. Odměnu jsem dostal – za obojí!«

Langhena viděl, že se Rob dostal vyprávěním ke své ženě. Obrat nebezpečný pro Italovy plány. Hleděl proto rychle obrátit jinam pozornost Robovu.

»Věříte, pane inženýre,« navazoval hovor, »že jste snad jediný, kdo z lidí nyní žijících se dopátral té věci? Neboť naprosto je vyloučeno, že by o tom něco bylo známo vládě. Jistě by již byla stanovila k schůzím Výboru jinou, bezpečnější místnost. Neboť cestu, kterou jste vy konal tajnou chodbou z Malty, možno také vykonati naopak.«

»Ovšem! Ovšem!« pokyvoval hlavou Rob.

»A představte si, že by tento vetřelec se zjevil ve chvíli, kdy by se shromáždili všichni členové Výboru. Pak jest pánem látky Strucksovy,« řekl Langhena a dodal: »A možná, že ještě mnohých jiných věcí,«

»Snad, snad,« připouštěl Rob. »Ale k tomu by bylo mnoho zapotřebí.«

»První by bylo dostati se odtud,« řekl Langhena. »A po tom přece touží každý z nás. Vy snad přece také,« doléhal na Roba.

»Jistě,« souhlasil Rob, »ale nemá to vše vyhlídky. Jsme tu jako červi bezmocní, vděčni, že nás nerozšlápli docela.«

»Jsme tu ubožáci,« přitakoval Langhena, ale hned počal rozněcovati druha. »Jsme však sami vinni, není odvahy v nás, nejsme ani muži.«

»Co je platna odvaha?« namítal Rob. »I kdybychom odtud vyvázli, ušlapou nás »bratři«, kteří nás sem vyhostili.«

»A kdybych vám zaručil, že nás neušlapou, nebyl byste proti pokusu?«

Rob se zarazil. »Pokus vždycky bude nebezpečný,« odpověděl temně.

»Pro muže je nebezpečí rozkoší,« nadhodil zas Langhena.

»Nejsem sám, mám ženu, dítě,« bránil se Rob nejistě.

»Dítě!« zahučel Ital posměšně.

»Pro ženu je vším na světě,« omlouval Rob. »Vím, žena je mi oddána do posledního dechu, ale dítě jest jí víc. K němu cílí všechno její snažení. A její láska ke mně, její obětavost zasluhují, abych nerušil jejich štěstí dobrodružstvím, které konec konců nemá vyhlídek.«

»Že nemá vyhlídek?« ostře se zeptal Langhena. »Což pak nevidíte, jaký jest zde duch? Nikdo tady

není spokojen, všechno vře a stačí hodit jiskru do té massy, děsný požár vzplane k obloze,«

»Ale zase shasne,« namítal vážně Rob, »neboť nemá, na co by se vrhl. Jsme zde připoutáni, bezmocni,«

»A kdybyste se mýlil?«

Rob se zarazil. »Není možná!« řekl.

Přišli právě ku břehu. Nepravidelnou čarou se táhl jeho okraj, nízký a plochý, k jihu, zpestřený černými skalisky směrem na sever. Moře dorážělo zpěněnými vlnami na pobřeží. Sivě temné táhlo se do daleka, stoupalo, aby splynulo s nesmírnou clonou šedivé mlhy, těžce ležící nad mořem. Z pod ní vyvstávaly táhlé, do běla zpěněné hřebeny vln, zhuštěné v daleku, blížící se, řidnoucí a hrozivě se vrhající na písčitý břeh. Ledová tříšť se špinavě bílou pěnou zůstávala v dlouhé linii na pobřeží,

»Že není možná?« otázal se ostře Langhena. »A kdybych vám řekl, že snad jen několik metrů od nás je všechno, po čem jen může toužiti vězeň, který se strojí rozdrtit svá pouta? Který touží opustiti žalář, vznésti se k nebi orlím letem, padnout na ty, kdo mu ublížili, pomstít se?«

Bled zíral Rob na Langhenu, jenž s planoucími zraky, vlasem rozházeným od větru stál na skalisku nad zpěněným mořem a divě hrozil pozdviženou pěstí. Rob se rozhlédl. Viděl jen písčitý břeh, několik skalisek na břehu moře. A

potom voda, nekonečná mořská pláň, po níž nyní bílé kry se blížily a houpaly ve vlnách.

»Kde by zde mohlo být, co pravíte?« otázal se beznadějně Langheny.

Ital se opatrně rozhlédl, hlas jeho se ztišil.

»Na několik metrů od nás,« šeptal, »leží létadla a zbraně, stroje, všechno – je třeba pouze sáhnout –«

»A že jste dosud nepoužil –?« namítl Rob,

»Jsem sám. Nemohu nic podniknouti bez spolehlivé pomoci. A není dosud připraveno, čeho třeba. Neboť až půjdeme, musíme jít najisto. A nepůjdeme sloužit, půjdeme vládnout!«

Rob uchvácen byl zřejmě Langhenovým nadšením. Ale přece nedůvěřivost ho neopouštěla a s pochybností krčil rameny. Langhena si všiml jeho pohybu. Spěchal, aby zahnal jeho nejistotu.

»Bude ovšem boj,« řekl, »ale vítězství je jisté. Potřeba je hrstky pevných, celých mužů,« zalichotil. »Proto mluvím s vámi.«

»Ví již někdo o věci?« otázal se Rob, jsa na polovic získán.

»Pouze já, vy jste druhý z celé Atlandidy. Vůdci jsem jen naznačil, jaká je tu možnost.«

»A co chcete podniknouti nejdříve? Jaké máte úmysly?«

»Uvědomil jsem již naše druhy v Evropě, by zařídili tam, čeho je třeba. Person ví již o věci a jistě pracuje. A mezitím chci připraviti půdu zde. A v pravé chvíli začne rej, který světem otřese!«

Rob vzplanul, tvář jeho zahořela. Dávné sny viděl splněny, vše, po čem toužil. Být zase volným, k nebesům se vznést a vrhnouti se do práce. Ale zasmušil se zase. Není volným, není sám!

Langhena si všiml změny v tváři Robově. Jeho zrak se vrýval do rysů Robovy tváře, četl v nich a četl dobře. Ale neprozradil, co mu hlavou prolétlo.

»Všechno předpokládá vaši pomoc,« řekl, »bez vás nelze docíliti úspěchu. Vy znáte La Valettský taj – a my musíme mít v rukou moc, bychom překonali svět. Tento prostředek se musí dostat v naše ruce.«

»Tam tedy míříte?« žasl Rob, jenž teprve teď si plně uvědomil cíle Langhenovy. »Toť hrozná hra!« dodal pln vážnosti.

»A já mám ženu a dítě!« zašklebil se Ital, odpovídaje mu slovy, jež byl Rob pronesl před chvíli. Byle to neopatrné, ale Langhena byl prudký, vznětlivý.

Rob sebou prudce trhl. Vzplanul, jak bylo v jeho povaze, nevšiml si proto, že se oči Langhenovy obrátily k obloze.

»A kdyby?« vzkřikl Rob v hněvu. »Nestyděl bych se, že mám ohled na bytosti sobě drahé. Našel jsem tu s nimi klid, třeba bolestný. Vy jej rušíte. Je lépe –«

»Otročit, ano!« vztekle vmetl mu v tvář Langhena. »A utéci!« dodal.

»Cože, já?« propukl Rob ve vášnivý vztek.

»Ano, vy! I já! Hleďte, přicházejí zas!« Ukázal mu na severní nebe, kde se v šedých mlhách počal rýsovati šedý velký avion. »A my jsme v zakázaném pásmu! Pryč! Musíme – pojďte!«

A Langhena se chopil ruky Robovy a pryč jej táhl k jižní části ostrova.

Rozešli se beze slova, když se velký šedý stroj snesl před přejímací stanici. Rob se schválně obrátil k svému domku. Chtěl ukázati Langhenovi, tam že vskutku míří jeho tužba. Umínil si, že se ani neobrátí k stanici, ni k Langhenovi. Věděl, že ho Ital sleduje svým pohledem.

Spěchal tedy přímo k svému příbytku, který bělal se již mezi větvovím stromů na mořském břehu. Rychle vešel dovnitř a jeho pohled zazářil, když viděl ženu s děckem na ruce. Míla tiše zpívala, přičesávajíc volnou rukou vlásky dítěte, a malá Andělka si pobroukávala a třepetala ručkama, když uviděla otce. Vytrhla se matce, jež ji musila postaviti na zemi, a rozběhla se k otci.

Sklonil se k ní, rozvíraje náruč, a uchopil ji, zdvihl k sobě a jemně přitiskl ji na svou hruď. Štěstí zachvělo se v útulné, světlé komnatě. Zrak Mílin zvlhl. A jako by tušila nebezpečí, jež hrozivě se stahovalo nad jejich krovem, přitulila se k muži a zašeptala:

»Viď, drahý Věnku, že vždy budeš při nás, že nás neopustíš?«

»Jste mi nade všecko ve světě, má Mílo!« odvětil muž vřele, přivinuje k sobě ženu.

A Langhena zatím? Připlížil se právě za pobřežní skalisko, nedaleko místa, na němž ležel šedý avion. Lidé hemžili se kolem stroje, odnášeli věci k přejímací stanici a zase vraceli se k létadlu. Langhena se rozhlédl a shledal příležitost vhodnou. Schoulen za skaliskem, odložil svůj svrchní šat a tiše vklouzl do ledové vody. Obrátil se ihned na znak, pouze obličej se zdvihal z šedých vln.

A Langhena plaval. Plaval k místu, kde moře se blížilo nejvíc k přejímací stanici a k mohutnému avionu. Měl čas dobře vypočtený, právě dorazil do malé zátoky a přitiskl se k balvanu, jenž ležel těsně u břehu, když od letadla se oddělilmuž.

Byl to řidič létadla. Snad nevolnost ho vedla k břehu moře. Přišel k němu, rukou nabral vody a ochladil jí svoje čelo. Ale jeho oči bystře pátraly kolem. Velký kámen, který ležel nedaleko přístaviště letadel, byl ostrým hrotem namířen sem k moři, zde měl hledati přítele.

Nalezl ho, spatřil Langhenovu tvář.

»Zprávy, rychle!« tlumeně velel Langhena.

»Vzkazuje ti vůdce: Pokusí se přijíti za každou cenu. Ale všechno závisí od muže z Malty. Druhou otázkou je, pomůže-li perla dospět tam, kde bývá poklad. K tomu je třeba zázraku. Je-li možný, všechno připraviti.«

»To je vše?« ptal se Langhena.

»Ano, Paolo!«

»A Antra?«

»Zdráva je a tisíckrát tě líbá, Langheno!« odpovídal Virren a hlas jeho se měkce chvěl.

»Budete šťastni, Virrene, jen co se vrátím! Však nyní slyš! Poneseš tuto odpověď Antře:«

»Zázrak je ukryt v perle. Přijde-li sem vůdce, dostane se ihned tam, kam touží. Jest jen třeba zaříditi, aby tam byl poklad. Muž z Malty sice dosud váhá, ale bude obrácen. Ostatně zde vše připraveno, všechno čeká ve žhavé touze. Vítězství je naše!«

»Vyřídíš to, Virrene?«

»Vyřídím, Paolo! Bratře!«

»Jdi! Je čas!« nutkal druha Langhena.

»Buď zdráv!« loučil se Virren vraceje se ke své vzducholodi.

»Na shledanou! Brzkou!« loučil se Langhena odplouvaje opatrně ze zátoky. Virren odcházel již k letadlu, kde druzí dál se lopotili. Nikdo si nevšiml jeho odchodu ni návratu. Bylo zřejmě chyba, že se posílal na Atlantidu vždy jiný velitel a jiné mužstvo, že však při tom vždy byl stejný řidič. Bylo to správné proto, že řidič, konaje tu cestu často, vyznal se pak dobře v proudech vzdušných, které byly zvláště nebezpečné nad hřebeny Alp a pak na rozhraní, kde se čára věčného sněhu stýkala s teplejší oblastí.

Mělo to však také nevýhody, ovšem pro ty, kteří vládli Novou Atlantidou stejně jako starým

světem. To si asi škodolibě myslil Langhena, když vzdaloval se od zátoky, ve které byl jednal s Virrenem. Plul zvolna poblíž pobřeží, až dorazil k místu, skrytému tak, že mohl nepozorován se vynořiti z vody a vykročiti na břeh.

Dostav se na suchou zemi, vyhledal úkryt, do něhož uložil své svrchní šatstvo. Odložil mokré prádlo, ukryl je pod velký kámen. Dříve však oblékl suché svrchní roucho. A zbaven mokrého šatu, ale přes to se třesa zimou, ubíhal rychle po mořském břehu.

Namířil k Robovu domku. Došel až k plotu zahrádky a zahlédl ve světnici Roba, jak vesele rozpráví s Mílou a žertuje s malou Andělkou, kterou již zase na rukou chovala matka. Tvář Italova stáhla se zlým úsměvem.

»V útulném rodinném kruhu – v jeho teple,« hučel zlostně, »rozhodně je lépe než v ledovém moři!«

Nepřátelsky zadíval se na děcko, na němž právě utkvěl Robův láskyplný pohled. Viděl, jak Rob převzal dítě z rukou matčiných. Zmizel z úzké prostory, která byla viditelná oknem, kterým patřil Langhena. A zase se objevil, hýčkaje na rukou smějící se dítě.

Rysy tváře Langhenovy se ostře stáhly. Chvíli přemýšlel, pak zdvihl hlavu a zahleděl se nad skalisko, které čnělo za Robovou chatou. Ale obrátil se, odcházel. Pak zrychlil kroky skoro v

běh, jak roztřásla jej zima a ledový vítr, ostře se ženoucí od severu.

XXIII.

Prudký nával vichru zalomooval strojem. Zakymácel se přes prudký let, však udržel se přece v rovnováze. Ale v zápětí otřásl jím nový silný náraz, tentokráte ze spodu.

»Sestoupíme níže,« řekl polo sám a polo k svému průvodci inženýr Sibirjak, jenž řídil stroj. »Dole nad rovinou bude jistě klidněji.«

Ostré, bílé štíty alpských vrcholů se počínaly nížiti, do široka táhlo se pak předhoří. V mlhách objevila se jednotvárná pláň lombardská. Dávno zvadla její kdysi skvělá, svěží zeleň, která skoro nepřetržitě i v zimní době zdobívala tento okraj. Zastavily se řeky, hrnoucí se s alpských svahů, zmrzly četné průplavy, ledem pokryl se i široký tok Pádu. Sníh se uložil, kde kdysi kvetla pšeničná a rýžová pole, vyhynuly bujné vinice a sady, morušové aleje. Smuten ležel, mrtvě, smavý kdysi kraj, řídce zdvíhaly se jednotlivé osady, bídně živořice pod úkryty. Neboť věčný sníh sahal až sem, šel ještě jižněji. Teprv na rovině poblíž Neapole na kratičký čas se v létě ztrácel sněžný příkrov. Ale kopce jižní Italie zase neopouštěl sníh a svítil na nich i pod letním sluncem.

Dnes však leden svíral kraje krutou zimou. Byl jeho střed, slunce zemdlené se nízko povznášelo nad obzor a dravý vichr z jihu se ženoucí zvyšoval mráz. Byl nyní častý studený proud vzduchu z jihu v těchto krajích, ve kterých kdysi opačným směrem se honívaly přívaly bory a mistralu. Nebylo jich nyní, neboť nebylo tepla nad mořem, do jehož oblasti kdysi se valíval studený vzduch z alpských výšin.

Naopak často se honil studený příval od moře, pokrytého ledem, k severu, narážel na svahy Alp a odporem zhuštěn divoce se dral pak do výše. Byl nebezpečím pro létadla, která cestovala od severu k jihu, třeba jejich rychlost zmenšovala nebezpečí. Také Sibirjak, jenž řídil stroj, cítil sílu stoupajících vírů a snažil se jim čeliti obrácením přídě dolů proti nim.

»Škoda,« řekl, »že nemohl s námi jeti ani Bukov ani Nekola! Oba znají lépe tyto proudy zde, častěji zde cestovali nežli já,«

Habr se však usmál a odmítavě odpověděl: »Máte pevnou ruku, příteli, náš »Lux« jede jako po kolejích. A Nekola je v bídném stavu. Ubohý hoch! Dosud neprocitl ze šílených návalů a je otázka, zda bude zachráněn.«

»Lékaři jsou dosud v nejistotě, spoléhají pouze na Svatovo mládí,« pravil inženýr Sibirjak.

»Mládí dělá zázraky,« odpověděl Habr. »Ale nevím, zda zde zvítězí. Neboť byl jistě děsný otřes, jakému byl Svat vystaven. Čekal snoubenku

svou k nejkrásnější chvíli života a přímo jako úder, bez přípravy, dopadla naň zpráva, že je mrtva.«

»Působilo asi také,« dodal Sibirjak, »že si sám v něčem přičetl vinu. Svědčí o tom slova, jež prý vzkřikl: »Moje vina!«.«

»Nepochybně tomu tak jest. Zatím je to záhadou, nikdo jí nerozumí.«

»Až se odhalí, bude objeven i pachatel. Dosud prý však není stopy,«

»Policíe aspoň nehlásí úspěchu. Zdá se však, že stopu má a že jde po ní,« pravil prefekt Habr.

»Zvláštním se mi zdá však také Bukovovo jednání,« pokračoval. »Lituje Eriky i Nekoly, je zřejmě zdrcen jejich osudem, ale v jeho chování je něco, čemu nelze snadno rozuměti.«

»Patrně ví také něco,« řekl Sibirjak. Ale zarazil se ihned, zdálo se mu, že pověděl víc, než měl. A hleděl hned věc zamluviti. »Škoda,« hovořil, »že Bukov nejel s námi! Byl by se dnes znamenitě hodil k volantu.«

Jeho slova nemohla být nápadná, neboť právě zase potýkal se s prudkým nárazem vichru a hleděl narovnati nakloněné létadlo.

»Také mně by se byl hodil k dnešní schůzi. Bude jistě vážné jednání a s obou stran se sejdou hlavní činitelé. Ha! To byl náraz!« přerušil Habr svůj hovor o schůzi, k níž právě cestovali, když zas nový nával vzduchu létadlo div nepřekotil.

»Snad byl poslední,« usmíval se Sibirjak, neztráceje klidu. »Jsme již nad rovinou a vítr bude klidnější.«

»Zpátky bude cesta snazší,« těšil druha prefekt. »Půjde po větru.«

»Pojedeme ihned večer zpět?« otázal se inženýr a hlasem naznačil, že by si přál tak včasného návratu.

»Musíme zpět ještě dnes, zítra dopoledne bude pohřeb slečny Svansenové.«

Zasmušili se při této vzpomínce, beze slova jeli nyní dále. Octli se nad širou rovinou, tichou, beze známek života. Kraj se rychle sunul vzad. Přeletěli Pád, ale nepostřehli jeho toku. Neleskl se jeho pás od západu k východu, kde na lagunách umírala hrdá Venezie. Poznali jen podle vlnících se výběžků Apennin, že přeletěli pádskou nížinu. Vrchy stoupaly, pak náhle klesly. Pod nimi se rozložilo moře. Ale jenom jeho plochá pláň je na ně upozorňovala, neboť stejně pokrýval je led a na něm ležel sníh.

»Za necelou čtvrthodinu uvidíme Monte Cinto na Korsice,« řekl Sibirjak.

Vskutku objevil se v malé chvíli táhlý mys a na něm nevysoký hřeben. Pak se sprava kopce zdvihly, stoupaly, až strmě vyvstávaly před létadlem štíty mocných hor. Sibirjak zabočil maličko k východu, aby se vyhnul horstvu uvnitř ostrova, a zamířil pak na jih k Sardinii.

Ale tu prefekt Habr položil ruku na jeho rámě.

»Zabočte k Etně, pane inženýre!« požádal inženýra.

Stalo se a Lux se otočil o osminu kruhu vlevo, nechávaje Sardinii stranou napravo. Jeli takto přes půl hodiny vzduchem již klidnějším, když se nad jednotvárnou plochou moře zdvihly tupé kužely. Byly to vrcholy ostrovů liparských.

Ku podivu však – cosi se lesklo stříbrem kolem nich. Ranní slunce stálo nízko vlevo, nejistě prohlédalo mlhami. Ale jeho světlo blýskalo se ostře v dálce před nimi.

»Voda!« podivil se Habr. »Letos mnohem dále sahá nežli jiná léta. Obyčejně bývá moře volné pouze kolem Sicilie.«

»Asi vlivem tepla, které vyzařuje z vnitra Sicílie,« dodal Sibirjak. »Neboť Etna pravděpodobně jen spí.«

»Proto jsem chtěl, abychom ji navštívili. Nedávno jsem se přel o ni s několika přáteli. Ostatně mne velmi zajímá ten dosud šťastný kousek země. Tuším však, že brzy bude předmětem zuřivého boje.«

»Němci dívají se lačně přes messinský kanál,« souhlasil Sibirjak, »ale Männer sotva bude míti dosti odvahy, aby zkusil dostat se tam mocí. A že by mu Rada národů dnes povolila vyklizení Sicílie, o tom velmi pochybuji.«

»Uvidíme, jaká bude nálada v Saharské Metropoli,« pravil Habr, »Jistě Afrika se bude

bråniti proti přírůstku obyvatelstva ze Sicílie. Není také místa pro něho, to je jisto,«

»Männer tedy bude musit zůstati, kde jest,« mínil Sibirjak.

»Pravděpodobně,« souhlasil Habr. »Nesáhne-li ovšem k násilí.«

»Co by zmohl proti látce Strucksově?« otázal se Sibirjak. »Rada národů má v rukou moc, proti které není možný odpor.«

»Männer spřátelil se myní s bílými,« vážně řekl Habr. »Častým hostem jeho bývá Person. Není vyloučeno, že se pokusí o vyvolání zmatků, třeba bez vyhlídky na úspěch.«

»Bílí ustupují, jejich moc se drobí. Hospodářský nedostatek, jehož tlak se stále zvětšuje, den za dnem ztenčuje důvěru davů k nim. Lidstvo začíná konečně chápati, že bílí nevedou je správnou cestou.«

»To však právě vyvolává nebezpečí,« namítl živě Habr. »Vůdcové bílých podniknou všechno, aby udrželi svoji moc. A není vyloučeno, že k tomu použijí první příležitosti bez ohledu na výsledek. Neboť ani v nejhorším případě je nemůže stihnouti víc, než je samo sebou čeká.«

»Počítáte tedy s blízkým nebezpečím, pane prefekte?«

»S velmi blízkým, příteli!«

Octli se již zatím nad pobřežím Sicílie; strmá hradba hor se hrozivě týčila proti nim, Sibirjak sklonil výškové kormidlo, Lux rychle stoupal. A

jak se vznášeli výš a výše, šinul se dolů holý řetěz vrchů Nebrodských.

Tu vynořil se nedaleko k jihu bílý, trojúhelníkový vrchol Etny. Nebylo však sloupu dýmu nad ním, nedraly se sirné páry z kráterů. Etna byla majestátní hora, ale nikde nebylo lze zjistiti ani nejmenší stopy po sopečné činnosti.

»Miřte přímo nad vrchol,« žádal Habr, když se octli nad údolím, z něhož zdvihalo se obrovité tělo sopky. »Ne příliš vysoko, prosím, a nad kráterem pomaleji!«

Sibirjak uposlechl. Etna kvapem hnala se proti nim. A v několika okamžicích vyvstávala před nimi mohutná hora se svými rozlehlými boky a divými srázy. Lehký poprašek, asi v noci čerstvě napadlý, halil širé kaštanové háje, které posunuly se sic níže po úbočích Etny, ale přece nezhynuly. Pouze vrchol hory kryt byl věčným sněhem. Byl však čistý, neporušený. Octli se již nad kráterem – zavalen byl sněhem a zářil bělostí.

»Spí doopravdy,« řekl Habr. A byl nádech smutku v jeho slovech.

»A přec,« počal znovu, jako by se těšil sám, »je jistě vnitřní oheň pod ostrovem živ. Mírné podnebí a bujný vzrůst rostlin dokazují, že tu dřímá skrytý pramen tepla. Šťastná země!« dodal. Ale poslední dvě slova byla pronesena bez nadšení. Důvod toho nesporně byl v myšlence, kterou vyslovil hned Sibirjak:

»Nebude-li jí to štěstí k neštěstí!«

»Není vyloučeno,« přiznal Habr zamyšleně.

Beze slova pluli nad horou a přeletěli černé proudy lávy, dávno vychladlé, jež pokrývaly na východní straně svahy Etny. Zase byli nad mořem. Lesklo se pod nimi v úchvatné kráse, zatím co v pozadí mizela Kataníe. Světlo sluneční se odráželo od jejích oken a ostře planulo, když se ohlédli. Neboť Katanie byla nekryta, jako všechna větší města sicilská. Odtud k severu jen Neapol a ještě jenom z části byla volná.

Byl jiný kraj, nad nímž se nesli. Mimoděk budil uvolnění v prsou. Ale srdce jejich neplnila radost, třeba pluli slunci vstříc. Vzpomínali na svou domovinu, ledovou a odsouzenou k zakletí. A pak doba byla vážná, nikdo nevěděl, co v brzku přinese.

Ale musili se vytrhnouti z trudných úvah.

»Malta!« upozornil Habr. »Musíme se vyhnouti.«

»Vskutku, byl bych zapomněl!« přiznával se Sibirjak a otočil Lux trochu k západu. S prava ukázaly se jim Syrakusy, mizel Vrabčí mys, jímž končí na východě Sicílie. A hned na to počínala v dáli vyvstávati z moře Malta, vpravo od ní malý ostrov Gozo. Nezřetelně jevily se další body, drobné ostrůvky to v této skupině.

Zahnuli teď ještě více vpravo. Byloť zakázáno přeletěti Maltu. Byla místem skoro posvátným a úzkostlivě chráněným. Vláda ústřední tam sice měla sídlo, ale důležité porady se konávaly jinde.

Hleděla se, aby co nejméně lidí přišlo na ostrov. Scházel se tam Výbor ochranný ve chvíli nebezpečí na vyzvání Rady národů.

Proto pluli mimo. Ale přece zdáli uviděli střechy La Valetty a mocnou tvrz v zadu nad městem. Zahnuli pak na jih k Malé Syrtě a zanedlouho kynuly jim břehy africké. Blížili se k nim, když upozornil Sibirjak ukazuje dolů k moři:

»Loď!«

Vskutku, neveliká loď se nesla na modravých vlnách, řídký úkaz v této době. Zřídka již se užívalo pro dopravu lodí. Kdysi, v dobách dávných, byly lodi prostředkem víc pro zábavu, neboť ovládla vše vzdušná doprava. Ale potom přestalo se lidstvo bavit, jiné starosti na ně dolehly a sevřela je bída. Lodí ubývalo, mizely. V jedné době, za Negara, posloužily ještě pro velikou bitvu námořní. Ale vidělo se, že se k vraždění a rvaní stejně hodí vzduch a zmizely i lodi válečné. Vyprávělo se sice, že Italie vystavěla množství lodí, také ponorných, a že také Sicílie se vyzbrojila týmž prostředkem k obraně. Ale zprávy tyto nedocházely víry. Bylo přesvědčení, že obě země připravují vzdušné síly pro zápas, a nepočítalo se s bojem na moři anebo pod mořskou hladinou.

Byla proto překvapením a zároveň upomínkou na dávné doby loď, jež mizela již v dálce pod nimi. Obrátili oči ku předu.

»A zase sníh!« ukazoval Sibirjak, když před nimi výše vystoupilo tripolské pobřeží. Měl pravdu, pod sněhem ležela pobřežní rovina i kopce za ní.

A sníh a bílý sníh byl kol a kol, když sunuli se nad oasou Gadameskou, přes skalnatou poušť, jež leží od ní na jihu, i když objevilo se na obzoru horstvo Ahaggarské. Teprve když přeletěli tuto horskou širou oblast a když blížili se rovnoběžce dvacáté, pozorovali, že sněhu leží méně. Svahy k jihu obrácené byly místy zcela volné, ale zimní šeď je dosud kryla.

Hovoříce chvílemi, avšak více mlčky sledujíce tvářnost Sahary, blížili se rychle svému cílí. Jejich Lux – Světlo – byl věren svému názvu. Opatřen jsa silným tomodynem při svém raketovém pohonu si razil cestu vzduchem dravou rychlostí. Nepokročila sic rychlost těchto strojů značně od dob Strucksových, kdy první roje těchto podivuhodných strojů míhaly se nad nivami čínskými, přinášejíce jim zkázu.

Tehdy měly tyto stroje rychlost kol tisíce kilometrů za hodinu. Zvýšila se málo nad tu míru. Nebylo to možno, neboť při této rychlosti sebe menší kolísání její působilo lidem obtíže. Bránilo i tření, neboť stěny létadla se rozhřívaly a při zvýšení rychlosti byly obavy, že bude trpěti tím pevnost látky, z níž se hotovily letouny. Ale tato rychlost stačila, aby dráha z Prahy do bývalé Nekolovy kolonie uražena byla za polovic času,

kterého kdysi potřebovala pro stejnou cestu Hartmannova Hekata. A Hekata bývala nejrychlejším letounem své doby, v osmi hodinách se ocitala z Prahy u tábora nad Nigirem. Lux teď potřeboval do Saharské Metropole asi čtyři hodiny.

Bylo k polednímu, když se Habr podíval na hodinky a poznamenal:

»Vyjeli jsme po osmé hodině, mělo by již býti vidět Venuši.«

»Tam je vidět její obrysy,« ukazoval Sibirjak levicí k jihovýchodu.

Vskutku, observatoř v srdci Sahary již vyvstávala na obzoru. Až k ní ležel sníh a od jeho bílé plochy ostře se obrážela černá stěna srázu pod Venuší. Její kupole se promítaly proti neurčité šedi pouště, jež se táhla do daleka k jihu.

»Snad je dobře,« zahovořil Sibirjak, »že dnes s námi nejel Nekola. Bylo by mu asi teskno při pohledu na Venuši.«

»Jistě,« souhlasil s ním Habr. »Ale myslím, že mu není mnoho známo o truchlivých událostech, jež se sběhly na tomto místě.«

»Určitě však ví, že jeho otec byl posledním správcem na Venuši a že zde zahynuli jeho rodiče.«

»Ale to je také všechno, víc mu ztěží prozradil jeho poručník pan Mill.«

Chvíli bylo ticho, nikdo se neujal slova. Pak řekl opět inženýr:

»Svat Nekola je poslední svého jména. Jím snad nyní vyhyne tento slavný rod.«

Prefekt Habr okamžik mlčel. Ale pak odpověděl vážně:

»Nekolův rod má velký úkol. Neví se jaký, ale staletí se o něm vypráví. Je-li něco pravdy v této staré tradici, nevymře rod Nekolův.«

»Pravda,« řekl Sibirjak. »Neboť není pochyby, že vše má svůj důvod z toho, co se děje. Bez účelu nestává se nic. A vše musí naplnit svůj účel. Odchází vše teprve, když toho není třeba.«

Nedomluvil ještě a naklonil se k zrcadlovému ústrojí, které mu umožňovalo pohled vzad.

»Aero za námi! Daleko však dosud!« hlásil, změniv ihned předmět hovoru.

Habr podíval se také periskopem. Spatřil mohutný šedý stroj zdánlivě nehybně tkvící ve vzduchu ve stejné výši s nimi.

»Asi také někdo z účastníků schůze, která se dnes koná v Metropoli Saharské. Zmírněte trochu rychlost, ať nás dostihnou.«

»Snad pan president O1iver,« mínil Sibirjak.

»Jistě nikoli,« odmítal Habr. »Naši měli předporadu dopoledne a jsou všichni od včerejška v Metropoli. Já jsem jediný, jenž dostaví se přímo k schůzi. Měl jsem důležité věci včera večer v Praze a pak projednal jsem věc již s panem presidentem Oliverem předevčírem na Maltě. Oznámil jsem mu svůj názor na vše a dospěli jsme spolu k plné dohodě.«

»Musí to být tedy někdo z bílých,« usuzoval Sibirjak a zmírnil ještě rychlost letounu. »Podivno však,« dodal ihned, »neblíží se. Zřejmě snížil také svoji rychlost.«

»Jeďte ještě pomaleji,« žádal president.

Stalo se. Však cizí stroj se nepřibližoval a spíše mizel z dohledu.

»Podivné,« řekl nepokojně inženýr. »Myslím, pane prefekte, abychom vyrazili plnou rychlostí vpřed k cíli, uvidíme, co as podniknou.«

Habr souhlasil a Lux se rozjel divě k jihu. Ale Sibirjak se marně díval periskopem, záhadné letadlo se neobjevilo. Sibirjakovi však nešla z hlavy tato divná událost.

»Bílí přijdou také,« řekl s poloviční otázkou.

»Ano,« odpovídal Habr. »Porady jsou pokračováním pražského jednání, přerušeného vypuknutím bouří. Podnět dali sami bílí k tomu. Použili toho, že dnes odpoledne má zasedati v Metropoli Rada národů a že tedy mnoho čelných pracovníků je v Metropoli přítomno.«

»A shromáždit se zase mají přední činitelé s obou stran.«

»Jako při poradách v Praze, ovšem účast má být širší.«

»Počátek je určen na hodinu dvanáctou?«

»Zajísté. My dojedeme právě v nejvhodnější čas.«

»Ale pak je zvláštní pane prefekte, že jsme cestou nespatřili jediného létadla,« vážně řekl

Sibirjak a současně dal stroji největší možnou rychlost.

»Pravda, zvláštní,« pozastavoval se teď i Habr. »Nejsou-li tam ovšem již.«

»Uvidíme,« řekl krátce Sibirjak a věnoval teď stroji plnou pozornost. Lux zvučel jasným tonem, vysokým, štíhlé jeho tělo chvělo se a dokola vzduch svištěl šíleným jekem nejdivější vichřice. Habr s úžasem se podíval na inženýrovu tvář, ztuhlou, úžasně bledou, s vytřeštěnýma, hořícíma očima. Zachvěl se vážností chvíle. Znal inženýra Sibirjaká a věřil tomu, co se o něm vyprávělo, že mu totiž od přírody dán byl zvláštní dar. Sibirjak dovedl postřehnouti, co jiným zůstávalo skryto, a měl bystrost, nad kterou žasli ostatní. Nebylo pochyby, něco se dělo.

Za tohoto šíleněho letu zjevily se brzy lesklé báně nad jižním obzorem. Slunce odráželo se od jejich krytu a do daleka hlásalo, kde leží nejkrásnější město světa této doby. Blížilo se rychle, letělo jim vstříc, rostlo, vyvstávaly čtvrti, sady, ulice i domy.

Krása, kterou skýtal pohled na Saharskou Metropoli, uchvátila srdce Habrovo a potlačila chmurné myšlenky, jež stísnily mu mysl. Vzpomněl si, že žlutí tvrdí, že jejich hlavní město na Borneu předstihuje krásou Metropoli. Habr viděl jejich Sluneční město, jistě bylo bohatší, ne však půvabnější.

Jako na důkaz této myšlenky se rozzářilo zimní slunce, vypluvši do modra nebes, a osvětlilo pohádkově krásné město saharské. Od severu modrá páska Nového Nigiru plynula dolů, k jihu, dvojila se po svém vstupu do města a objímala ostrov dvěma modravými rameny. Na ostrově moře bílých budov, mosty přepínající řeku s obou stran a po pravu i po levici táhlé, bílé čtvrti rozsáhlého města leží, tak jako by dosáhnouti chtěly daleko až dolů, ke Gao. Nade městem na východě dlouhý vrch, i teď v zimě svahy jeho kryje sytá zeleň. Šedá, mohutná tvrz svými valy vystupuje z ní, upomínka hrozných bojů ze století nedávných. Ale za vrchem i před ním, všude kolem města leží do daleka žírné lány, tenké linky kanálů se vinou mezi nimi, slunce hoří na hladině vod a tento světlý lesk snad závodit chce se stříbrným třpytem skel, jež kryjí nespočetné skleníky.

S utajeným dechem se dívali Habr i Sibirjak na báchorkovou nádheru města a jeho okolí. Ale nezapomínali při tom na tíživou skutečnost. Aero náhle prudce zabrzdilo, protože se octlo na okraji města. Síbirjak se otázal:

»Schůze měla začít o dvanácté hodině?« ptal se inženýr.

»Ano, zamiřte k té štíhlé věži, napravo je vzadu za budovou přístaviště.«

Rychlost Luxe klesala, klouzal níž a níže. Snášeli se mezi věže, domy, střechy, které prudce

letěly jim vstříc, ale volněji, vždy volněji. Pak se objevila bílá plocha startu, stroj se zastavil. A zvolna se spustil k zemi.

Oba cestující z něho ihned vyskočili.

»Schůze měla začít o dvanácté hodině?« ptal se inženýr.

»Přesně o dvanácté. Chybí asi minuta.«

»Pojďme! Rychle!« zvolal Sibirjak a dal se v běh.

Přihnali se k širokému vchodu, proletěli jím. Vpadli do rozsáhlé dvorany. Zástup lidí – byly tam i ženy – obrátil se k nim. President Ústřední vlády Oliver pokročil jim vstříc.

»Pan prefekt Habr!« zvolal. »Buďte vítáni! Neviděli jste snad cestou blížiti se aviony k Metropoli?«

»Neviděli,« řekl rychle Habr. »Jedno létadlo, ale to nás pozorovalo a nechtělo se přiblížiti.«

»Zvláštní,« pravil Oliver, obraceje se k ostatním shromážděným. A pak řekl Habroví, aby rozumněl jeho podivu:

»Jsme zde sami modří, bílí dosud nepřišli. Telegrafovali nám, že přijdou brzy po dvanácté, dosud však –«

»Pak všichni pryč! Hned!« ozval se výstražný hlas Sibirjakův. »Hned – tajnou chodbou – všemi východy – přes náměstí – snad si všimnou –«

Všichni užasli a stáli jako sloupy. První se vzchopil Habr.

»Pryč! Poslechněte ho! Ihned!«

Rozlétli se přímo! Na všechny strany.

Sibirjak uchopil za ruku Habra. Odtrhli je od sebe v divokém poplachu, Sibirjak vyběhl na plochu startu – přiběhl i Habr – slyšeli zvony bít v paláci – lidé se hrnuli za nimi, rozbíhali se však všemi směry. Skočili na Lux, Sibirjak stiskl páku a stroj švihl sebou k nebesům.

»Pozdě! Proklatě!« zaklel Sibirjak. Viděl, jak šedý stroj se blíží k paláci, od severu přicházeje. »Střelu jistě hodili!« pomyslil a bez prodlení zapjal stroj na nejvyšší rychlost.

Shora viděl na palác i jeho okolí. Viděl, jak se prázdní náměstí i zahrada a start na druhé straně, jak vše v divém úprku se žene od budovy. Černé body mizely rychle s dláždění, za budovou ztrácely se pod korunami stromů.

Šedý stroj zatím přeletěl, plnou rychlostí se hnal k jihu.

Ale na bílou střechu vládního paláce najednou dosedla skvrna. – Těžký předmět spadl patrně a zasáhl přímo vládní palác. Probořil střechu.

Sibirjak strhl výškové kormidlo, Lux se narovnal, zamířil k západu, A pak se rozletěl šíleným kvapem – urazil jistě přes 200 metrů v první vteřině.

Nedostal se dále o mnoho. Hrozná rána zaduněla, cosi zasvištělo kolem, vzduch se kalil mlhou. Lux se několikrát obrátil, však přece nabyl rovnováhy.

Sibirjak se vzpřímil na sedadle u volantu. Ušel zdráv i jeho stroj, viděl, že je také prefekt bez úrazu. Obrátil se zpátky k městu. Nad Saharskou Metropolí visel velký, černý mrak.

Hroznà rána zaduněla . . .

A teď zaduněla ozvěna, hromově se rozléhala. Ale Sibirjak si jí sotva všiml.

Hledal místo, kde stál vládní palác, ohlížel se tam i Habr.

Tam však bylo pusté, prázdné místo.

XXIV.

K smrti znaven, vyčerpán Mill klesl do křesla vedle Svatova lůžka. Také ošetřovatel si otřel s čela hustý pot a oddechoval z hluboka.

»Byl to prudký záchvat,« řekl, »ale teď je jenom přestávka. Počne jistě znovu zuřiti, ale výbuch jistě bude kratší. Jest již zcela vysílen.«

»Ubohý hoch!« vzdychl Mill.

»Co soudí o něm lékaři?« zeptal se ošetřovatel. Byl pouze výpomocný na den, měl být právě vystřídán ošetřovatelem, který dosud byl přidělen Svatovi.

»Lékaři jsou přesvědčeni, že Svat nezemře,« odpověděl hvězdář. »Tvrdí, že jest tělo jeho silné a že odolá.«

»Záchvaty jsou vysilující, je patrno,« hovořil ošetřovatel tlumeně, vzdaluje se od Svatova lůžka. »Stále stejná představa se zmítá v jeho rozpáleném mozku.«

»Ano, vzpomínka na jeho nevěstu, Eriku Svansenovou,« pevně řekl Mill.

»A ještě jedno jméno často opakuje. Činí tak již od počátku nemoci?«

Mill se přísně zadíval na tazatele. Maličko jej zadržely rozpaky, ale potom doznal určitě a jasně:

»Ano.«

Ošetřovatel se odmlčel. Netázal se dále. Hovor byl ostatně přetržen příchodem Jeliným. Po všechny dny nemoci setrvala Jela u bratra, vzdalovala se jen k nejnutnějšímu odpočinku. Ale i ten byl neklidný a opět a opět přicházela sestra k lůžku bratrovu. Za ten krátký čas jí zhubly líce i lesk očí pohasl. Ale dovedl se rozzářiti láskou, pohlédla-li na Svata, ač její oči se topily v horkých slzách. Nemožno se diviti, byli sami ve světě, otcovský přítel jejich byl stár. Přichýlili se k sobě jak dva slabé stromky – a teď drásala smrt jeden z nich. Jaký život čekal na druha?

Tato úzkost hnala Jelu zpět, ač před chvílí ji strýc Mill přinutil, aby si šla odpočinout. Jak byl starý přítel dětí Nekolových rád, že se Jela vrátila ve chvíli, kdy její bratr tiše ležel na loži!

»Je mu lépe, dceruško!« pokročil jí vstříc. »Teď klidně spí. Jdi, oddychni si, já zde zůstanu!«

»Neměl zatím záchvat, co jsem odešla?«

»Neměl, takto stále spí,« tvrdil Mill. »A dýchá nyní mnohem klidněji.«

Jela však se nehýbala. Chvíll stála, hledíc na bratra, pak se obrátila znovu k Millovi. »Strýčku,« prosila a tlumený hlas dívčin chvěl se úzkostí, »řekněte mi pravdu, netajte mi nic! Probudí se

ještě, nebo zemře takto, v bezvědomí? Nezlobte se, že se stále ptám, ale nemohu se zbavit strachu, bojím se, že Svat nám přece zemře.«

»Chápu tvoje obavy, má Jeluško, a vím, jak těžce trpíš. Ale zbytečně se trápíš, zlaté dítě! Svatův stav je ovšem vážný, ale nezemře, věř lékařům a jejich výrokům!«

»To jeho šílení je hrozné, strýčku, když ho zachvátí.«

»Není divu, byl to strašný otřes.«

»Ale považ, strýčku, míjí dnes již třetí den!«

»Ale Svatův stav se přece značně zlepšil. Vzpomeň prvních dnů! Chvíli nesměl zůstat sám, bez ustání zmítal sebou, rval se. Nyní dostavují se již jenom zřídka záchvaty a jsou mírnější,«

»Ale přece neustávají,« naříkala Jela. »Tolikátý den!«

»Ustanou již brzy,« těšil Mill. »Důvěřuj a klidně spi! Jsi sama zmořena a zesláblá! Pojď!«

»Jsem zdráva, strýčku, a pak mnoho snesu.«

»Všechno má své meze. A zde tě není třeba. Doprovodím tě.«

Ohlédla se ještě smutně na bratra; ale Mill ji šetrně, však pevně chopil za rámě a odváděl jí přes chodbu a do jejího pokoje. Poslechla a šla.

»Nehorši se na mne!« omlouval se starý přítel rodiny. »Mám strach o tebe –«

»Jste dobrý, strýčku!« tiskla Jela ruku Millovu. »A rozumím vám, chápu. Kdyby bratr odešel, já nastupuji jeho místo. Jsem si toho plně vědoma a

splním svoji povinnost. Buďte bez starosti! Ale Svat nezemře. Nesmí!«

»Jsi statečná dívka!« pravil Mill. »V tvé krvi soustředily se jen dobré vlastnosti tvých předků. Vím, kdyby bylo třeba, že splníš poslání, jež tvému rodu připadlo! Ale zatím není třeba strachu. Lékaři jsou dobré naděje a ošetření dostává se Svatovi co nejlepšího.«

»Všiml jsi si ošetřovatele, kterého dnes poslali?« zeptala se Jela.

»Ano,« odpověděl Mill. »Má zvláštní zájem na Svatovi, zdá se –«

»Myslím, že byl vyslán,« řekla Jela.

Mill pokrčil rameny; nechtěl sesilovati Jelino mínění, nechtěl však je také odmítati. »Jestliže se nemýlíš,« poznamenal, »sledují stopu, na kterou my jsme se neodvažovali pomysliti.«

»A přece bude správná,« soudila Jela a prudce dodala: »Vím to, jsem o tom přesvědčena od počátku.«

Slova její těžce dolehla na Milla. »A vina Svatova?« zeptal se nejistě. »Pamatuješ přec na jeho výkřik. A i později se ozývalo v jeho nářcích –«

»Vzbudil asi naději, tam, na druhé straně. Pak přišlo zklamání a vybilo se oním hrozným činem.«

»Osud,« řekl temně Mill. »Mám tušení, že zasáhla tu divná síla –«

»A lidská zloba,« doplnila Jela hořce, nechápajíc asi dobře Millových slov.

»Jsou všeho schopni, tito lidé. Slyšela jsi o útoku, jenž se udál dnes v Saharské Metropoli?« zahovořil Mill. A zdálo se, že se chce dostati od věcí, jež ho tísní.

»Vyprávěl mi Dr. Bukov, byl zde odpoledne, když si's trochu zdříml,« odpovídala Jela. »Je to krutost úžasná! Nebýt právě našich lidí z Prahy, pana prefekta Habra s panem inženýrem Sibirjakem, byli teď mrtví všichni naši čelní pracovníci.«

»A zachránili se? A všichni? Došly již přesnější zprávy?«

»Všechno prchlo z budovy, hlavně spojovacími chodbami. Bylo štěstím, že pan inženýr hned pojal podezření a hned varoval.«

»Dr. Bukov má již přímé zprávy,« mínil Mill, »zpráva informační kanceláře byla mnohem stručnější.«

»Pan doktor mluvil ihned s panem inženýrem Sibirjakem. A hned potom přišel sem.«

»Má zájem o neštěstí, jež Svata stihlo. Nemine dne, aby se nedotázal na jeho stav.«

»Je hodný člověk,« vřele řekla Jela. »A je přímo zdrcen Eričinou smrtí.«

»Zvláště zajímá ho vyšetřování té věci. Jeho účast zdá se mi až zvláštní.«

Jela neodpověděla. Mill si toho všiml a přerušil hned hovor o věci.

»Zdržuji tě sám svým hovorem a ty potřebuješ odpočinku,« řekl starostlivě. »Opustím tě. Ale spi a nebdi celou noc! Není toho potřeba.«

Rozloučili se. Mill urovnal těžké závěsy, jež kryly dvéře dívčina pokoje, pak přešel chodbu a vrátil se do pokoje k nemocnému. Tichým krokem přistoupil až k lůžku. Bylo na něm ticho. Svatův nepravidelný dech zeslábl a zklidněl. Nehybně jak socha seděl ošetřovatel v pološeru vedle lože Svatova.

Tu si vzpomněl Mill: »Vy jste dosud nevečeřel, příteli! A nastala již noc. Počkám zde, jděte, máte jídlo připraveno.«

Muž poslechl a odešel. Mill usedl na jeho místo, naklonil se nad lože a pozoroval v šeru nemocného. Nyní z blízka shledával, že Svat zúplna se dosud neuklidnil, dech že zůstal těžkým a že ruce nemocného trhaně se občas pohnou, zachvějí. Nebyl to dosud spánek, jenž jej svíral, nýbrž těžké bezvědomí.

Oči starcovy se naplnily vláhou. Jemně hladě horkou ruku Svatovu, potichu se rozhovořil, stařecky sám k sobě se rozpovídal:

»Vidíš, hochu, vidíš! To jsou konce, ke kterým nás vede horká, nerozvážná krev. A ty zdědil jsi jí mnoho. Po otci ji máš, a ten zase měl ji od předků. Ale ne od dávných dědů, od nichž pochází tvůj rod. Ivo Nekola byl jemný, dobrý člověk, měkkost a něžnost byly jeho znakem. Tvoje pramáť, Manon Lesinova, byla dcerou muže,

který tiše pracoval a tiše žil, ale nedovedl přežít smrti svojí ženy. Skvělé nadání a ušlechtilost ducha byly dary, s nimiž do života vcházel předek tvůj, syn Nekolův a Manonin. Tyto vlastnosti proslavily řadu nejstarších tvých předků.

Jak jste se však od nich vzdálili! Jiná krev se přimísila do vašeho rodu, přišla asi s ženami. Měnil se váš rod, z milé, svěží ratolesti stal se metlou, plnou trnů. Ale síla vždycky byla v něm, když klesl, pozdvihl se zase. Nikdy nebyl pomíjen a nevážen, nikdy opovrhován a vysmíván.

Tvůj otec – kdož ví, zda to někdy zvíš. – Ale velkým byl a není, proč bys nebyl hrdým na něho. Avšak ubohá tvá matka, Svate! Vždycky jsem se hrozil chvíle, kdy ti budu musit vyprávěti o tvých rodičích, jak otec tvůj to chtěl, jak zavázal mne k tomu. Abys ty byl varován. A také já mám při tom složit zpověď, tobě, hochu! A přece škoda, že dosud nedošlo k tomu všemu! Myslím, že by tvojí horké hlavě byla dobře učinila sprcha ledová, jakou by na tebe zavanula minulost.

Nebudeš však vůbec ušetřen té trpkosti? Nesklátí tě tento hrozný příval? Jsi snad na zhasnutí. Zdá se mi to, třeba říkám tvojí sestře, že jsi zachráněn a že jistě budeš žít. Zatím se tvůj život slabě chvěje, jako přídech jemné páry ve mrazivém vzduchu.

Čeká nás vskutku tak veliký smutek? A stíhne-li nás, kdo vyplní úkol, jenž je určen tvému rodu? Víš, že se blíží čas? Já rozumím těm tajuplným

vzkazům, jimiž mluví obloha i jimiž mluví vesmír k nám. Zde jsem je pochopil, u tvého lože. Jde tvoje doba. Rychleji snad, nežli tušíme.

A ty umíráš! Neuchráníl jsem tě kletby, která na tě s otce přešla, vydal jsi se osudu svým nerozumem. Jestliže ti ovšem nekřivdíme, čí snad spíše, nekřivdíš-li sobě sám. Nejsi-li snad viny prost a neobviňuješ se sám jen z velké svědomitosti. Ale pak, věřím, budeš žít a vstaneš k činům tobě určeným.«

Mill stichl, hlava jeho klesla ke hrudi. Obrazy táhly jeho duší, stín a žal v ní stlaly vzpomínky, těžkým zármutkem ji skličovala přítomnost. Těžký vzdech se vydral z jeho prsou. Ale neulevil jejich stísněnosti. Stařec zdvihl hlavu –

Svat se pohnul, zdálo se mu.

A v tom hrozný, přidušený výkřik:

»Eriko! Eriko milá –«

»Pryč – braňte ji – zachraňte ji – před –«

Vyhublá postava se vztyčila na loži. Mill rozpjal ruce, zachytil Svata, jenž v blouznění utíkal z lůžka, zápasil s někým, vrhal se kamsi, rval se a bil –

Sláb byl již stařec, neudržel mladého těla, třeba zesláblého, ale puzeného rozpálenou krví, Svat se dostal s lůžka, těžko zápolil s ním starý Mill, couval, klesal.

V pravou chvíli navrátil se ošetřovatel. Vtiskli nemocného zpátky, drželi ho na lůžku. Bránil se a vzpíral, křičel, ruce jeho šíleně se rozpínaly do

vzduchu. Mill je chopil, umírňoval prudkost jejich pohybu. A srdce se mu svíralo žalem i strachem, když si uvědomil žár, jenž sálal z rukou chorého.

Byl to nejstrašnější záchvat, který stihl Svata v jeho nemoci. Dlouhou dobu Svat se svíjel, křičel, rval se, divoce se zmítal v prudkých křečích. Mill i silný ošetřovatel ho jednou nestačili udržet a vyrval se jim z rukou, prchal. Dostihli ho, těžce dopravili zpět. Ale sotva zmohli silné jeho tělo, bouřící se hroznou silou, šílenou.

Pak náhle ochabl. Malátně klesl na lůžko. Hlas jeho ještě chvíli chroptěl, pak jen sípal. Konečně se utišil, ale prsa jeho dosud bouřlivě se zdvihala a občas dralo se z nich slabé sténání, A strážci jeho unaveni klesli vedle jeho lože.

»Ještě jeden záchvat – takový –,« přerývaně řekl ošetřovatel, »a podlehne mu. Musí – nelze –«

Těžce dopadla ta slova na starého hvězdáře. Bolestně zavzlykav zdvihl se od Svatova lůžka a potácivým krokem vyšel z komnaty. Dusil ho bol a musil býti sám. Jako v těžkém snu se dostal do své světničky, která malým arkýřem se otvírala do ulice.

Byl pozdní večer, počátek noci. V úzké ulici bylo ticho a pološero, jak matný měsíc dral se krytem nad městem a zápolil svým slabým svitem a leskem lampy, která svítila opodál na rohu ulice. Ale venku patrně se mraky proháněly pod ledovým nebem, neboť chvílemi kryt nad ulicí

bledl, pohasínal, aby za chvíli zas rozzářil se měkkým světlem měsíčním.

Ale starý Mill si sotva všiml té hry. A přece jeho staré, zaslzené očí upřely se k nebesům, tak vzdáleným a nepřístupným. V tu chvíli se cosi provalilo v jeho utýrané duši, vzkypělo a rozbouřilo se. A podivná, hrozná modlitba se drala s jeho rtů:

»Zdali pak to vidíš, Ty, o němž sníme, že jsi vševidoucí, všemocný a dobrý? Zdali slyšíš moje lkáni, které tolikrát jsi oslyšel? Po svůj celý život věřil jsem vždy v Tebe, doufal v pomoc Tvoji, Vždycky k Tobě jsem se utíkal. Ale nikdy neviděl jsem, že by jediný Tvůj vlas se pohnul nad mým úpěním. Všemu jsi mne vydal, nebylo bolesti, které byl bych ušetřen. A já Tě přece viděl ve hvězdách, tušil jsem Tě v nekonečném prostoru. Zřel jsem Tě v temných mracích, slyšel jsem Tě v jeku vichřice. Volal jsem Tě na poušti, hledal Tě v srdci svém i v srdcích bližních. Marně jsem Tě hledal. Tys nedbal mého volání. A neslyšíš ho zas, Ty bože krutý, hrozný? Ty trpíš hrůzy, které v duši pálí, Ty necháváš trpět, hynout nesčíslné tvory, ač bys mohl jenom zachvít svojí božskou vůlí, abys stavil moře slz a ztišil peklo bolestí! Zde vidíš teď svého tvora, jemuž nesporně jsi určil velký úkol. Nebyl bys přec darmo přes tisíc let udržoval jeho rod! A teď hyne! Umírá, naraziv skoro na totéž, nač jeho otec. Proč jsi to dopustil? Zapomněl jsi? Či jsi změnil svoji vůli, kterou

nazýváme věčnou? Anebo je všechno sen a prázdný klam i my jsme sami vybájili vznešenou Tvou postavu, a svět se zatím bez účelu, marně řítí kamsi v dáli neznámou? Več věřit máme – mluv!«

Tu tiše zazněl zvonku hlas.

Mill křečovitě zaryl ruce v opěradla křesla, v kterém seděl.

»Je to znamení?« prolétlo mu hlavou a mráz prochvěl jeho údy.

Ale znovu zvonek zvonil.

Mill se vzchopil, sáhl po naslouchátkách:

»Mill –«, těžce hlásil.

»Tady Senka! Pane řediteli!«

»Co se stalo?«

»Vaše magnetka –«

»Magnetka! Co se děje?«

»Postoupila o díl dále, nežli obyčejně – a teď se zase vrací –«

VZKŘÍŠENÍ SLUNCE

DÍL II.

XXV.

Konečně se musel odhodlati. Bylo mnoho příčin pro to. Jednak musil využíti chvílí nejistoty, ve kterých se jistě zmítala. Zdálo se však také, že se nebezpečí neodvratně stahuje nad její hlavou. Bude třeba zachrániti ji a bude proto nutno zakročiti včas.

A přece Bukov váhal. Mnoho mu vířilo hlavou. Snad nejvíce se mu vracelo na mysl, že není pěkné, co zamýšlí provésti. Nebylo, cítil to, ať převracel věc tak či onak. Ale výtku tuto, kterou sám si činil, zaháněl hned vzpomínkami, které hnětly jeho duši. Vyvolával v mysli vše, co dosud mezi nimi bylo. Znovu prožíval ty chvíle trpké nejistoty, zklamání a marných nadějí. A opětovně v mysli vyvolával vše, co se událo při jejich posledním setkání. Nemohl si pomoci při všech těchto úvahách. Trpkost z odmítnutí, hořkost z povržení nutily ho, hnaly k činu, který zamýšlel.

Bukov prudce přecházel svým pokojem. Podíval se na hodiny; dosud nebyl čas, který určil ke své návštěvě. Uvažoval, má-li ztráviti ty chvíle

venku, v ulicích a jejich ruchu, či vyčkávati zde, doma, vhodné chvíle.

Rozhodl se pro poslední. Ale neusedl. Práce nebyl schopen, i procházel se po pokoji sem a tam a navracel se ve vzpomínkách k minulosti. Viděl svoje mládí. Otec, vlivný občan, který za rovnosti dovedl se vyšinouti vysoko nad ostatní. Jediný jeho syn, Radko Bukov, vyrůstal jak vzácný, drahocenný kvítek, zahrnován něžnou péčí obou rodičů.

Ale potom zemřel otec, nedospělý synek zůstal s matkou. Její láska upjala se zcela na syna. Byl jí vším, jen jeho měla. Milovala ho jak oko v hlavě, vše mu opatřila, všechno dovolila. Z nekonečné lásky byla slába na něho, zhýčkala ho, rozmazlila. Pochopil to později. Majíc mnoho dobrých známých ze dřívější doby a těžíc ze soucitu nad svým vdovským osudem, upravila svému Radkovi ce nejpohodlnější cesiu životem.

Zemřela šťastna, vidouc syna silným, krásným, nadaným a zabezpečeným. Radko byl již lékařem v té době a byl oblíben a vážen pro své schopnosti a pro své dobré vlastnosti. Měl je nesporně a jádro bylo zdravé. Dokázal to ostatně již tím, že se nestal horším za poměrů, za nichž vyrostl.

Jedno ovšem zůstalo mu pevně v povaze, myslil, že je všechno pouze pro něho, a že mu život musí dáti všechno, čeho se mu zachce. Zvykl na to, neboť skutečně měl vždycky všechno. Odříkání nebyl naučen a doopravdy též ho

vskutku nikdy nepotřeboval. Nepřikládal proto ceny ničemu. Vším byl přesycen a navykl si vybírati.

A tak asi k tomu došlo. Totiž k jeho lásce k Erně Rosenové. Všiml si jí na jevišti, zaujala ho svou krásou. Byl znalcem žen a uměl oceniti sytou, bujnou, hrdou krásu Rosenové. A jako samozřejmě vztáhl po ní ruku.

Užasl však, neboť pozoroval, že mu nebylo ani rozuměno. Poznal jasně, že nevzbudil vůbec pozornosti Rosenové, To ho překvapilo, bylo to něoo nového pro něho. Při půvabu své osobnosti navykl si vítěziti prvním útokem. Urazil se tedy, zavzdoroval; vyhledával dále Ernu, ale dělal, jako by byl zcela netečný pro krásu, které kořilo se tolik mužů, ovšem bezvýsledně. K svému údivu viděl však, že si Erna nepovšimla ani jeho vzdoru. Byl jí se svou netečností zrovna tolik, jako jiní se svou dotěrností.

Při tom poznal Dr. Bukov zplna život Ernin. Neboť nevšímal si jí jen v divadle, ale sledoval ji v každém jejím kroku, pátral i po nejmenším jejím hnutí. Bukov se přesvědčil, že Erna žije tiše, osaměle a že oddává se jenom svému umění. Zarazil ho trochu její původ, minulost její zemřelé matky, o které zvěděl náhodou, třeba ne úplně. Zjistil však, že ani Erně není znám. Za to její život svou bezúhonnou čistotou a uzavřeností jen vzbudil větší jeho touhu po ní. Nesnížilo jí v jeho očích, ani když se přesvědčil, že přidala se ku

protivné straně a že oddána je zcela věci bílých. Pátral po všech jejích stycích v těchto kruzích, ale dověděl se jen, že všichni si jí váží a že osobně je vzdálena všem těm, s nimiž pracovala politicky.

Tak zvolna Erna zvítězila nad Bukovem. Stal se pravidelným hostem při všech představeních, při nichž vystoupila Rosenová. Ocenil při tom velké její umění a stále více se skláněl před její strhující krásou, která jako by jen rostla a se rozvíjela pod dychtivým jeho pohledem.

Bukov stal se otrokem své vášně. Čekal na Ernu, když přicházela do divadla, skryt číhal po divadle, aby viděl, kdy a s kým jde, kam se obrátí. Chodil v jejích šlépějích na procházkách, cestou do zkoušek i ke známým a do schůzí. Bloudil jako malý hoch kol dveří domu, v kterém bydlila, toužebně se díval po oknech, za jichž záclonou dlela ona. A sedě doma, obracel svůj přístroj, který vlastně vynašel jen pro ni, tam, kde tušil Ernu, sledoval ji v každém jejím kroku.

Musil jí vidět, musil slyšet její hlas. Byl nešťasten, když nespatřil jí dlouho, odcházel však nespokojen, i když dlouho prodlel nedaleko ní. Chtěl více nežli pouhý její obraz. Její nedosažitelnost vydrážďila jeho touhu. Viděl již, že klidu nedojde, nedostane-li se mu té ženy. Proniklo to jeho bytostí, nebyl schopen setřásti to kouzlo.

A v tom shledal, že se její tužby nesou jinam. Šli jednou s Nekolou do divadla, usedli si vedle

sebe v první řadě. Bukov zvěděl později, že Svat šel k vůli Erice.

Opona se zdvihla, Erna vystoupila. Spatřila hned Svata. Nezpozorovala vůbec Bukova, který seděl vedle Nekoly. A Bukov měl příležitost vidět, čeho snad si sotva všiml jiný. Neboť Bukov hleděl na Ernu jako na svou, střežil každý její pohled, každé její hnutí. Pozoroval, jak vždy její oči zaplanuly, spočinuvše na Svatovi. Viděl jejich vlhký lesk, viděl dýchat lásku z každého jejího hnutí. Vše ji táhlo k Svatovi, neviděla jiného, hrála pouze pro Svata a celou bytostí se nesla k němu.

Bukov, jenž se rozechvíval bolnou touhou po ní, rozuměl jí celým srdcem, sténajícím bolestí. A jestliže již dříve Ernu nenáviděl, vzplanula teď jeho duše žhavě proti ní. Nepřiznal se Svatovi. Viděl také na něm, že má oči pouze pro Eriku. Ale hořel touhou Ernu pokořit. Dostati ji, zmocnit se jí tak či onak.

Lepší částka v jeho nitru nutila ho učiniti pokus po dobrém. Hodil se mu výjev, udavší se v divadle, kdy Svat skočil na jeviště, aby zachytil poraněnou Eriku. Doufal, že tím Erna bude poučena a že bude povolnější k němu. Šel a pokusil se nabídnouti Erně svoji ruku. Ale odrazila jeho pokus, byla stejně odmítavá jako dříve. Vzplanul stejně jako ona, rozešli se ve zlém.

Bukov opouštěl ji s hrozbou, ji, kterou tolik miloval.

Ale sama jakoby snad úmyslně živila jen jeho nenávist. Do duše se mu vryly chvíle na strahovské hvězdárně, kdy Erna nepokrytě dala na jevo svou lásku k Nekolovi, třeba přišel s Erikou a visel takřka každým pohledem a hnutím na ní. Bukov pozoroval to, neb jeho oči zbystřovala žárlivost.

Trpce nesl, že si ho ten večer Erna ani nepovšimla, nebyl pro ni na světě. Sám odcházel tehdy Bukov domů. Šel nenápadně za Ernou. Viděl, že zas ona kráčí šlépějemi Nekoly a Eriky. Odloučil se od ní, když se zřejmě skleslá na duchu obrátila k svému domovu poblíž Újezdu. Nenapadlo mu, že měl by ji snad litovati. Jeho uražená ješitnost mu štvala myšlenky a ve var uváděla krev. Sliboval jí pomstu, přísahal ji, krutou, bezohlednou.

Ve dnech příštích Ernu sledoval jak stín. Stíhal ji i diaskopem, který ve svém tvaru značně zdokonaleném byl jeho vynálezem. Ernu jistě pozoroval také v onen den, kdy nevítaným hostem u něho byl Sibirjak.

Námaze jeho štěstí přálo. Má nyní Ernu v rukou. Od něho teď bude záviseti její osud. Musí nyní býti jeho. Propadla mu na milost i nemilost. Nemůže se vzepřít! Jeho jest! A bude!

Bukov vyňal ze záňadří malý obrázek. Zadíval sé na něho. Rysy jeho tváře se ostře stáhly. Ale

pohodil hlavou. Skryl zase obraz na jeho místo, chopil se klobouku a vyšel.

A v malé půlhodině stál před Emou Rosenovou.

S údivem ho uvítala, ale zřejmě přátelsky. Měl v první chvíli dojem, že je stísněna a sama a že je šťastna, že vidí známou tvář. Pak zablesklo se cosi v jejích očích divným žárem. Viděl, že se brání čemusi, že však neodolá. A vskutku Erna jako by se neovládla, bez přípravy obrátila hovor k Nekolovi.

»JaK jsem ráda, že přec vidím někoho z přátel pana Nekoly. Jsem churava od oné hrozné chvíle, kdy jsem uslyšela smutnou zprávu o nešťastné Erice. Nemohla jsem vycházeti, dnes jsem teprve vstala z lůžka. Nevím proto více o všem, co se děje, nežli zprávy Informační kanceláře. Ale ty jsou suché, mrtvé.«

»Zajímá vás hlavně, myslím,« řekl Bukov zakrývaje hořkost, »jak se daří panu Nekolovi.«

Chtěl se jí tím dotknouti a přece mohl viděti, že bylo jí vše jedno a že touží za každou cenu po zprávách o Svatovi. Odpověděla mu také hned bez váhání:

»Ano. Je mi líto jeho osudu. A doslechla jsem velice zlé zprávy o jeho nemoci.«

Překonán její přímostí odpověděl:

»Je dosud vážně nemocen. Měl včera večer těžký záchvat, nejtěžší za celé nemoci. Ale po něm nastal obrat. Bude zachráněn.«

»Nezemře tedy?« vzkřikla skoro Erna a hlas její se chvěl sice rozčílením, ale zajásal.

»Nezemře! To již je jisto.«

Snažil se být klidným, ale stěží přemáhal svůj hněv, když viděl, jak se rozzářily oči Erniny a živá červeň proběhla jí lícemi.

»Máte velkou radost z jeho uzdravení,« řekl hořce.

Viděl, jak jí při těch slovech kmitla tváří nevole. Pozoroval také, jak se náhle vzchopila po jeho zprávě o Svatovi. Zdálo se mu, jako by náhle vyrůstala před ním ze své zkroušenosti a vracela se v onu pyšnou, nepřístupnou dívku, kterou tolik miloval a spolu nenáviděl.

Její odpověď pak ukázala, že se nemýlil.

»Raduji se z uzdravení páně Nekolova,« řekla, zahalena v starou svoji lhostejnost. »A mám jistě k tomu svoji příčinu,« dodala k tomu vyzývavě.

Bukov vzplanul. Viděl, že jsou zase nepřáteli.

»Tu příčinu znám,« řekl proto ostře. Hleděl říci více, nežli bylo obsaženo v těchto slovech.

A Erna mu rozuměla. Zachvěla se, patrně se zalekla. A Bukov cítil, že je třeba pokračovati, jak nyní počal.

»A nedivím se zájmu vašemu,« hovořil dále. »Vždyť málo chybělo a vražda na Erice Svansenové spáchaná se mohla stát vraždou dvojnásobnou.«

Erna byla bledá, její rty se pevně sevřely.

»Jaká hrůza!« řekla stísněně. A opravdovost zněla z jejích slov.

»Vášeň je hrozná věc,« pokračoval Bukov. »Žene člověka k činům, o nichž sám by nikdy nevěřil, že jest jich schopen. Cit je krásnou ozdobou a náplní života, bez něho by život člověka byl chud. Ale vybují-li cit a stane-li se vášní, běda člověku! Věřila byste na příklad, že cítím určitě a jasně ve své duši, že bych dovedl vše učiniti pro bytost, kterou bych měl opravdově rád, ale že bych také bez rozpaků mohl zničit to, co miluji, když nemělo by to být mým?«

Upřel oči lesknoucí se chladným světlem na Ernu, jež, mimovoJně chopila se rukou opěradel svého křesla. Byla ohromena, bála se. Ale cítila, že musí něco odpovědít.

»Snad,« promluvila zmateně, »snad přec to není správno. Nevím, jak je možno ublížiti tomu, koho milujeme. Tomu přece přáli bychom jenom štěstí.«

»Takže miluje-li někoho jiného než nás,« zaútočil nyní Bukov, »a nalézá-li v té lásce svoje štěstí, pomáháme jeho lásce, chráníme ji.«

Erna byla přímo poděšena obratem, jakým hovor zabočil. Před okamžikem se zdálo, že jí Bukov vyhrožuje. Nebála se toho, ale nyní –! Sebrala však všechnu svoji sílu a pevně hledíc na Bukova pravila:

»Je se třeba zapřít, obětovat. Může býti štěstí také v tom, že pomohli jsme k štěstí tomu, koho milujeme.«

A tu rána dopadla. Bukov odpověděl:

»Co byste podle toho dala za to, kdybyste byla mohla zadržeti ruku, která usmrtila ubohou Eriku Svansenovou!«

Rosenová byla herečka a uměla se přetvařovat. Ale přes to krev jí tuhla v žílách a seděla bezduchá jak socha, když slyšela tato slova Bukova. Avšak její duševní síla byla veliká. Vzchopila se znovu a řekla:

»Lituji hrozně Eriku. I pana Nekolu!« dodala tiše. Bylo to obratné, přiznáním se k lásce k Nekolovi chtěla obrátiti hovor jiným směrem. Bukov však byl nezmar. Odpověděl na její slova první, nedbaje druhé věty:

»Smrt slečny Svansenové jistě hluboce otřásla vaší duší.«

»Byla jsem zdrcena, když jsem uslyšela zprávu o ní.«

»Ovšem, byly jste přítelkyně!« A zněl výsměch z Bukových slov.

»Velmi dobré,« řekla Erna, nedbajíc výrazu jeho slov.

»Erika byla anděl. Bylo těžko nemilovat jí.«

»Neměla také nepřátel,« souhlasila Erna. »Je záhadou, kdo na ni vztáhl ruku.«

V Bukových očích zasvítilo. Věděl, že se hovor stočí takto. Ale odpovídal lhostejně:

»Policie má již stopu.«

»Opravdu?«

»Tvrdí se tak, ovšem důvěrně.«

»A kdo, koho – podezřívají?«

»Pachatelkou je prý žena.«

»Žena?« Erna skoro vzkřikla. Ale dodala hned klidněji: »Není možná! Žena není schopna takového činu!«

V Bukových očích zasvítilo poznovu. Vbodl ostře zraky do Erniny tváře a pak mluvil zvolna, s důrazem:

»Plně s vámi souhlasím. Nevěřím, že je správná stopa, po které jde policie. Jsem plně o tom přesvědčen. A kdyby snad padlo podezření na ženu, kterou znám a k níž mám důvěru, beze všeho chránil bych ji svědectvím.«

Erna žasla, bleda na smrt, při těch slovech. Bukov nedovolil jí však odpovědi a vykládal dále:

»Případ slečny Svansenové je zvlášť nebezpečný. Pachatelku nikdo nepřistihl při činu. Je proto snadno možné, že se podezření obrátí proti osobě zcela nevinné. V tom případě však stačí velmi málo, aby zachránilo, nebo zničilo. Nebude přímého důkazu proti nikomu –«

Tu se Erna vzchopila. Cítila, že musí odmítnouti tento způsob rozhovoru stůj co stůj. Prohodila tedy lhostejně:

»Sotva budete mít příležitost k takové přátelské službě, o jejímž rázu se ostatně ani nechci zmiňovati. Neboť myslím, že sotva máte

známé, na které by mohl padnouti stín v tak hrozné věci.«

»Nemýlíte se?« otázal se Bukov, přece zmaten jejím klidem.

Zpozorovala to a hned toho využila, pokračujíc započatým způsobem:

»Jistě nestýkáte se s tak špatnými lidmi.«

»Máte tedy pachatele toho činu za zvrhlého?«

»Vraždí-li někdo?« tázala se nejistě.

»Láska svede ke každému činu,« odpověděl Bukov horoucně a upřel oči vášní planoucí do těkavých zraků Eminých. Neodpověla, zmatena však sklonila hlavu hluboko k prsoum.

A Bukova city přemohly. Zaplavily ho jak povodeň při prudké jarní bouři.

»Hleďte!« pravil. »Cožpak nevidíte na mně, co dovede láska? Léta sleduji vás jako stín. Jako omámený bloudím ve šlépějích vašich. Přišel jsem k vám před nedávnem, prosil jsem vás, žadonil o vaši přízeň. Odmítla jste mne. Já přece nezapomněl. Chtěl jsem přemoci ten podivný hlas v srdci, ale marné bylo moje úsilí.

Dnes přicházím k vám znovu v době, kdy vím, že jste stísněna a v nebezpečí. Jdu vám nabídnouti záchranu. Vy mne hrdě odmítáte a já přece klesám k vašim nohám. Chci vše učiniti pro vás, odmrštěn prosím, abych vám směl prokázati službu.«

Ernu pojal strach při tomto výbuchu lékařovy vášně. Ustupujíc před ním, zdržela jej ledovými slovy:

»Vím, že jste můj přítel, pane doktore, ale –«

Nedal jí domluviti. »Jsem vám více nežli přítel, slečno Erno!« pravil horoucně. »Jsem vám oddán z hloubi duše. Jsem váš, zcela váš! Chci býti sluhou, otrokem vaším, budu podnoží vašich nohou –«

»Pane doktore!« bránila se Erna těmto slovům.

»Nepřeháním,« pokračoval Bukov plamenně, »jsem zdolán touhou po vás, úplně jí proniknut. Musím vás dojít, za každou cenu, musím vás mít!«

Erna byla uděšena jeho prudkostí. Pokoušela se ho mírně uklidniti:

»Víte, pane doktore, že moje srdce není volné. Přiznala jsem se vám se vší upřímností.«

»Vím,« odpovídal Bukov, »ale také je mi známo, že je vaše tužba marná.«

Erna podívala se naň nechápavě.

»Dívíte se snad,« řekl Bukov. »Vy že byste nechápala, že nikdy nemůžete býti ženou Nekolovou?«

Ernu zamrazilo, jako by jí ledová ruka sevřela srdce. Ale nežli mohla něco odpověděti, pokračoval Bukov prudce:

»Vaše cesta s Nekolovou nemůže se nikdy sejíti. S tím vším, co bylo ve vaší duši, musíte zúčtovati. Navždy! Musíte počítati s tím, že jste nyní sama, volná. Potřebujete však opory, Jste v

nebezpečí, nabízí se vám však pevná ruka, jež vás povede a vytrhne. Erno! Nezbývá nic jiného, mou budete, mou!«

A Bukov sevřel Ernu divým objetím, jeho paže se ovinulo kolem její šíje, zvrátilo jí hlavu v zad a omdlévající a dusící se líbaly ji dravé horké rty.

Jen okamžik tak podlehla. Pak vzepřela se plnou silou, vytrhla se z Bukovova náručí a prudkým nárazem jej odstrčila zpět.

Zavrávoral. Erna opřela se vysílena o stůl.

Ale již se vrhal Bukov k ní. A zdržela ho ruka umělkyně, která napjala se k němu s malou, matně lesklou zbraní.

»Ani krok!« poroučela Erna.

Bukov stanul. Znal Ernu Rosenovou. Viděl, že zapomněla na vše, ji že nyní opustila rozvaha a že půjde bezohledně po svém. Nezklamal se.

»Slyšte nyní vy!« řekla Erna ostře, hlasem dosud přerývaným prudkým dechem. »Nad sebou vládnu a rozhoduji já. Nenechám si vnutit cizí vůli ničím. Pravím, ničím! Mýlíte se také, myslíte-li, že jsem nucena se oddávat vám. Neučiním toho nikdy. Mám ráda Svata Nekolu. A Svat bude zdráv, vy sám jste mi přinesl tu zprávu. Smrt slečny Svansenové otevřela pro mne cestu k Nekolovi. Svat potruchlí si po Erice, ale zapomene na ni pod paprsky mojí vřelé lásky k němu. Bude můj a já jen jeho budu, pane doktore! To je moje slovo poslední. Slyšel jste je, jděte!«

A ruka Emina se velitelsky vztýčila a ukázala ke dveřím.

Erna cítila se v této chvílí vítězem. Hrdost zářila jí z očí, líce planuly jí ohněm, její krása zaskvěla se v plné nádheře. Oslněn a okouzlen se na ni díval Bukov. Ale krátce jen. Pak rychle navracela se mu rozvaha. A Erna zbledla najednou, když doktor Bukov klidně stanul před ní.

»Zvolila jste tedy svoji cestu,« řekl s chladným úsměškem. »Já však dovolím si tuto cestu pozměnit. Ke mně povede, slečno Erno!« dodal hlasem hrozebným.

»Ty krásné vaše sny vám strhám jako pavučinu – ve vašem zájmu,« pokračoval. »Abych vás zachránil před duševním peklem! Ale ne k vůli vám,« řekl zase hrdě, »k vůli sobě, slečno Rosenová! Chci vás mít a bude po mém! A vy ae rozmyslíte. Do zítřka do poledne máte lhůtu. Ale nepůjdu já k vám – vy přijdete ke mně!«

A nyní stal se hlas jeho hrozným. Sáhl do záňadří a vyňal z tobolky neveliký čtverec. Byl to obraz čehosi. Podával jej Erně, která se chvěla jako prut a klesala hrůzou.

»Zítra do dvanácti přijdete si ke mně pro desku, se které byl tento obraz vyvolán.«

Erna vytřeštěným zrakem pohleděla na obraz. Potom klesla do křesla a z chabé ruky, která se svezla podle křesla, vypadl jí papír na zemi.

Bukov viděl, jaký účinek měl obraz na Ernu. Úsečně se zasmál, a bylo vítězství i hrozba v jeho smíchu.

»Na shledanou, slečno Rosenová, buď dnes, nebo zítra – u mne, tentokrát!«

Tak se loučil kloně se před zničenou Ernou a pase se pohledem na její zoufalost. Tu viděl, jak se zvolna zdvíhá její ruka, z které dosud nepustila zbraně. Ušklíbl se jen a řekl posměšně:

»Nebylo by pranic platno, krásná slečna! Je učiněno opatření, aby se ten zajímavý obrázek již dostal do patřičných rukou. Také Nekolových –«

A s tím zmizel za dveřmi.

Tu viděl, jak se zvolna zdvihá její ruka . . .

XXVI.

Starý hvězdář zas byl na své observatoři. Musil domů, nebylo síly, která by ho zdržela od návratu. Tak ho rozrušila nenadálá zpráva Senkova. Magnetka se hnula přes obvyklou mez!

Mill neusnul té noci, nemohl, bouře myšlenek mu táhla hlavou a zaháněla spánek s jeho očí. Bloudil po domě pln neklidu a čekal rána. Opět a opět se vracel ke Svatovu lůžku. Jinoch ležel klidně a nebylo známek, že by se měl opakovati záchvat.

»Zdá se mi, že jeho mdloba přešla v hluboký spánek,« mínil ošetřovatel a srdce Millovo se zachvělo, naplnilo vřelou vděčností. A hned myšlenka se připojila, že by mohl bez závady vrátiti se na Klokočnou, kdyby bylo lépe Svatovi.

Vrátil se do svého pokoje. Přistoupil k oknu a zahleděl se na kryt, jenž se klenul nad ulicí a svítil v záři měsíční. Stařec hleděl vzhůru, duše jeho se nesla vysoko k nebi. Vyslyšelo jeho prosby, navrátí mu Svata a s ním štěstí života a naději pro budoucnost?

Ale hned zas jeho srdce plnil strach. Vzpomněl rouhavé své modlitby, která byla kletbou. – A hned po ní přišla zpráva Senkova. Byl to trest? Či přízeň nebes?

A pak utišení Svatovo. Uzdraví se? Je to předzvěst jeho záchrany, nebo přechod k smrti? Rozhněval se mocný vládce, který řídí svět a

všechno v něm, a vzpurný Mill má pykat za svou vinu?

Sklíčen vracel se Mill k loži Svatovu. Ale ticho bylo v komnatě, Svat pravidelně, dlouze dýchal a na pohovce usínal i ošetřovatel. Mill se vytratil. Chvilku naslouchal u dveří Jelina pokoje; slyšel její klidný dech a poznal, že i Jela dřímá pokojně.

Šel zase do své světnice a uložil se na lůžko. Ale spánek dále míjel jeho oči. Stále se myšlenky honily horkou jeho hlavou a v nich se vracela vždy a opět jedna, stejná: Magnetka se hnula přes obvyklou mez.

V neklidu čekal Mill rána. Znepokojovala ho myšlenka, zdali se bude moci navrátiti na Klokočnou, zdali to dovolí Svatův stav. I vstával znovu a ubíral se k Svatovi. Ale v jeho pokoji vše bylo tiché, nic se nezměnilo.

Tak přišlo ráno.

Mill ihned volal telefonem zdravotní stanici a žádal za návštěvu ošetřujícího lékaře. Přišel bez meškání a sám žasna zjistil, že ve stavu nemocného nastal náhlý obrat. Jako by hrozným nočním záchvatem byla vybila svou zlobu, horečka ustávala.

»Bude zachráněn!« řekl lékař určitě. »Nyní není pochyby.«

Ale hned se odvrátil, aby zakryl, že se zamžily i jeho oči, když uviděl radostný pláč sestry Nekolovy. Zase ronily se slzy – co jich vyteklo v

těch hrozných dnech! Nyní však to byly slzy radosti, naděje a úlevy po těžké, dlouhé nejistotě.

Mill se nestyděl za své slzy. Viděl zachráněno víc než pouze drahou osobu. Ale brzy se vzchopil a zaradoval se, že nyní bude volný. Jela souhlasila s jeho odchodem, když jí pověděl o Senkově poselství.

Za návštěvy lékařovy přišel také starý ošetřovatel, jenž od počátku nemoci byl u Svata. Také on se podivil, když shlédl nemocného a uviděl, že obrat je tu nesporný.

»Kdy as procitne?« otázal se ošetřovatel, jenž končil svoji službu u Svata a hotovil se k odchodu.

»Jistě dnes,« mínil lékař. »Ale bude sláb a několik dní bude trvati, než se sebere.«

»Hovořit s ním tedy možno nebude?«

»Vyloučeno dnes i zítra,« pravil lékař rozhodně. »Možná, že i pozítří mu dovolíme jenom několik slov. Musí se šetřiti co nejvíce.«

S tím lékař odcházel a ošetřovatel, který předešlého dne a noci hlídal Svata, loučil se a vzdaloval se spolu s lékařem. Mill slyšel rozhovor, jenž se vedl před tím, a ptal se zůstavšího ošetřovatele, zná-li druha, který právě odešel.

»Nikoli,« řekl, »byl asi nově přidělen. Dosud jsem ho u nás nespatřil.«

»A proč vy jste včera najednou byl odvolán?« zvídal Mill.

»Nic mně není známo. Sem pro mne telefonovali, v kanceláři pak mi hlásili, že mám jíti na den jinam, sem že bude zatím poslán jiný.«

Mill jen hlavou pokýval. Obrátil se k Jele, která právě vcházela, vyprovodivši s díkem lékaře. Byla jako znovu zrozena, ubledlé tváře jí růžověly, pohaslé oči se plnily obnoveným leskem.

Ale hned ji smutek ovanul, uvědomila si, co má strýci připomenouti.

»Dnes je, milý strýče, pohřeb Eričin. Budeme moci jíti spolu, anebo půjdeš sám?«

Mill se zarazil. Již v duchu počítal, kdy vyjede a kdy se octne na Klokočné, na pohřeb v tom rozrušení zapomněl. Ale musil naň jíti, to věděl. Šlo jen o to, mohou-li oba opustiti dům. Tu se vmísil Svatův ošetřovatel:

»Pokud se snad týká nemocného, není třeba, abyste měli obavy o něho. Klidně dýchá, horečka je téměř pryč, nebezpečí záchvatu je vyloučeno. A je také jisto, že se neprobudí ještě delší čas.«

»Můžeme jíti tedy oba?« tázala se Jela.

»Vzhledem k nemocnému beze všeho,« usmíval se ošetřovatel, však tlumil hlas, aby nerušil snad chorého.

»Budu ráda, budete-li vy se mnou,« tiskla Jela ruku Millovi.

I jeli oba na Eričin pohřeb ohněm, starý hvězdář Mill a Jela, sestra nebožčina ženicha. Aspoň tak šli vzdát jí poctu, když nemohli rozloučiti se s ní v rakvi. Dorazili ve chvíli, kdy

zvolna se snášela černá rakev ze studené síně nad krematoriem. Vmísili se do hustého davu přátel, kteří přišli naposled se rozloučiti se zesnulou umělkyní.

Chtěli býti nepozorováni. Ale odevšad jim ustupovali a tvořili jim cestu, takže mimoděk se dostali až do nejpřednější řady proti rakvi. A i potom couvli ostatní a nechali jim význačné místo. Vše se při tom obracelo k nim, vše ctilo v nich nejbližší příbuzné ubohé dívky, třeba se jimi nestali.

Byli středem pozornosti všech. Největší však zájem vzbuzovali ti, kdo při obřadu nebylí. O Svatovi mluvilo se veřejně a všichni litovali jeho osudu. Ale roznášela se již také zpráva o příznivém obratu v jeho nemoci. Všeobecně téměř bylo zjišťováno, že se k pohřbu nedostavila Erna Rosenová.

Hovory však musily se ukončiti, neboť obřad počínal.

Tichý byl a tklivý.

Po něm hovořil kdos tlumeným a chvějícím se hlasem o zemřelé umělkyni. Líčil její život, její osiřelost. Velké její umění. Něžnou, tklivou krásu. Ale hlavně její dobrotu, zlaté srdce její. Pak řečník přešel k truchlivému skonu Svansenové. Když se loučil s ní a končil řeč, nebylo suchého oka v rozsáhlé, ponuré obřadní síni.

Loučil se potom ředitel divadla s velkou umělkyní. Za druhy dojemně promluvila čelná

členka divadla, však sotva dokončila pro pláč. Zazněly plné, vážné tony varhan; vzplanula světla, zalila září černou rakev, zasypanou bílým kvítím na temném podkladu před chmurnou, černou záclonou.

Dozněly zvuky varhan. Ozvala se tklivá píseň rozloučení. Postupně zhasínala světla. A pak se zvolna rakev hnula a pomalu se zasouvala za černou záclonu. V tu chvíli bolestný vzlykat a usedavé štkáni se neslo síní.

Němě se potom rozcházeli, uslzení, s hlubokým smutkem na lících. Žalostně plačící Jelu odváděl Mill uprostřed ustupujícího zástupu soucitných přátel. Vyšli ze síně, když nad krytem vysoko do mrazivého vzduchu vzlétl bělavý obláček – z ohně, ve kterém vzplanulo mladistvé, nádherné, sotva probuzené tělo ubohé Eriky Svansenóvé.

V tichém smutku se vrátila Jela a Mill do Nekolových bytu. Jejich tvář se trochu rozjasnila, když jim ošetřovatel hned hlásil, že se pranic nezměnilo a že horkost nemocného ulevuje dále.

Tak mohl Mill se bez překážky odebrati na svou Klokočnou. Učinil tak bez prodlení. Dojel na kraj města, nedaleko brány vyzdvihl si svoje kryté saně. Vyjel do krutého mrazu a zamířil přes sněžnou pláň směrem k východu.

Očekávali ho již, nepochybovali, že přispěchá ihned po Senkově zprávě. Radostně mu tiskli ruce oba, stará Marja i stařičký Senka, když se dověděli, že je Svatovi již lépe a že bude

zachráněn. Třásli se i tady strachy po celé ty hrozné čtyři dny, neboť měli rádi Svata, vlídného k nim a vždycky milého. A věděli, že je nadějí rodu a k rodu Nekolovu lnuli oba s plnou oddaností.

Ale jen se svítali a dohovořili o nejnutnějších věcech, spěchal hvězdář k svému pokoji. Senka šel s ním do pracovny a mlčky ukázal mu, rozsvítiv lampičku, na stupnici, na níž byly naneseny délky. Po léta je sledovali oba, Mill i jeho sluha, a zájem s pána přešel i na Senka.

»Dosud docházela vždycky na dvanáctý dílek,« živě vykládal, »hledte, pane řediteli, včera došla přes dvanáctý. Nikdy dosavad ho nepřekročila. Až včera v noci, zde je znamení. Dnes však pokračuje pomaleji, nedojde již, myslím, tam co včera.«

Zamyšlen stál hvězdář u přístroje.

»Blíží se as doba, moje tušení mne neklame,« tak asi mu táhlo hlavou. »Zde je ovšem pouze první příznak, vzdálený. Pohyb magnetky je nepatrný a zase ustává. Způsoben byl asi tělesem, jež patří ke sluneční soustavě a kroužíc prostorem bylo včera v noci blízko naší země.« Vzpomněl si, že Jupiter je právě na nejbližším bodu svojí dráhy k zeměkouli. »Co však Jupiter?« uvažoval.

»Ale ať je cokoli, blíží se čas,« myslil si, »a je třeba býti v pozoru.«

Obrátil se k Senkovi. Děkoval mu, že si věci všiml, že ho upozornil. Chtěl se potom obrátiti ke

svým knihám, chtěl byt sám a přemýšlet o věcech, o nichž tolik se už napřemýšlel v letech, která minula. Senka však jej zadržel:

»Také tady máte svůj hvězdářský časopis, pane řediteli! Dostal jsem jej předevčírem při odběru potravin a zapomněl jsem vám jej dáti v Praze, při náštěvě u Nekolů. Promiňte mi, pamatujete se jistě, jaký to byl zmatek! Zapomněl jsem docela.«

Mill se chopil časopisu a pohleděl na obálku.

»Astronomické Zvěsti,« řekl na polo sám k sobě. »Jistě mají zprávu o úkazu, který pozoroval v Americe Molker s Alnorem.« Kynul Senkovi, že ho již nepotřebuje a dychtivě otevíral časopis.

A žasl, svrchovaný údiv se zračil na jeho tváři. Se zatajeným dechem usedl a opět a opět pročítal řádky, popisující tajuplný úkaz, který pozoroval Molker z Astry v noci desátého ledna.

To bylo v pozdní odpoledne toho dne, kdy starý Mill se vrátil na Klokočnou. Den pak přešel a nastala noc. Tlakoměr ještě vystoupil, nebe bylo jasné. Měsíc stál sic na obloze, ale jeho světlo nerušilo. Hvězdy stejně ostře planuly na hluboce černém nebi.

Mill stál na své hvězdárničce, ponořen jsa v přemýšlení. Jeho oči byly obráceny na souhvězdí Blíženců. Pod hlavními jejich hvězdami, Kastorem a Polluxem, stál klidně velký Jupiter. Opodál byl bledý měsíc v úplňku. Mill si vzpomínal, že včera byl Jupiter a měsíc v blízké konjukci, měsíc přešel těsně mimo planetu. Bylo samo spojení to

příčinou, že magnetická jehla zvětšila svůj pohyb? Sotva, tato tělesa i jindy již se sblížila a střelka zůstávala klidnou. Či to způsobilo, že se tělesa ta sešla v Blížencích? Tam co tajuplně mizí z dvojhvězdy Dzeta Geminorum jedna složka? Je tu ještě třetí činitel? Nerozhodně, pln jsa pochybností, obrátil se hvězdář k rudé hvězdě Martu, která stála opodál. A podivné sny se táhly jeho hlavou. Vesmírem viděl plouti kouli Martu. Menší mnohem naší země, vzdálenější od slunce se vznáší kolem slunce širým prostorem. V dalekohledu je viděti na pólech bělostný kryt sněhový. V ostatních polohách se skvrny střídají, tu světlé, tu zase temnější. Patrně moře a pouště i žírné, bující kraje.

A ve snu nesl se duch blíž a blíž, neznámý svět kvapem letěl vstříc. Mill v duchu viděl šírý kraj, zaplavený měkkým, modrozeleným svitem. Rozlehlá modravá moře, veliká jezera v klínu hor. Rozsáhlé ostrovy v jezerech i v mořích, širé pevniny uprostřed vod.

Nad krajem vysoko na nebi sluneční kotouč, malý, avšak oslnivě jasný. Řídké ovzduší, skoro mraků prosté, propouští za dne modravou oblohou plný žár slunce, aby zase v noci otvíralo přístup ledovému chladu. Podivné rostlinstvo kryje zemi v zavodněných částech. Umírá s podzimem a budí se v jaře, kdy teplé slunce taví sněhy na pólech a vodní spousty se valí obrovskými proudy od točen k rovníku.

Uprostřed spleti vodních cest kouzelná města leží na vysokých vrších, aby byla uchráněna před přívaly vod. A jiná města vznášejí se plovouce na modravých vodních pláních.

V nich tvorové žijí, dokonalí, vyspělí, kteří prohledali taje nebes v dobách pradávných, kdy na naší zemi se rodil první život v teplých bahnech mořských. Ti nyní pozorují, že se něco obrovského děje v dálných končinách. Snad se hrozná katastrofa řítí do oblasti, kde naše slunce prostorem se vznáší obklopeno svými planetami, které krouží kolem něho.

A s Martu dalekým prostorem proniká tajemný hlas. Nese se k bratřím, kteří živoří a hynou na chladnoucí zeměkouli. Varuje? Radí? Či volá o pomoc? Kdo rozluští, co značí znamení, jež vysílá Mars k naší zemi?

Je nyní patrno, že nejsou náhodná. A jaká ohromující shoda! Znamení s Martu řídí pozornost k místu, které již dříve vzbudilo Millův úžas. K souhvězdí Blíženců!

Mill se chopil Astronomických Zvěstí a znovu četl zprávu, která ho tak zajímala při návratu na Klokočnou. Přineslo ji sice již ráno po desátém lednu rádio, ovšem zcela stručně. Vzbudila již tehdy hvězdářovo překvapení. Ale Eričina smrt vše zatlačila do pozadí, nemoc Svatova pak zaujala cele mysl Millovu. Nyní bylo možno vrátiti se k vědě. A Astronomické Zvěsti přinášely přesné vylíčení tajuplného úkazu,

»Viděli jsme zemi, zahalenou mraky, pod sebou,« četl Mill. »Tušili jsme, že my na Astře jsme jediní, kterým bude přáno zahlédnouti Marta ve významné chvíli. Blížila se kvapem, několik jen vteřin dělilo nás od desáté noční hodiny. A již chronometr slabě zazněl.

V tom však signál, – dlouhé zvonění – pak jeden úder –

Pozoroval jsem v té chvíli Marta, zatím co Rall Almar opatroval přístroje.

A jak zazněl úder – zřetelně se objevilo světlo na okraji Martu. Bylo jistě počítáno, aby bylo viděti s naší země. Světlo vyšlehlo v dlouhý paprsek. Mířilo k souhvězdí Blíženců. Ke Dzeta Gemmorum.«

»Ke Dzeta Gerninorum!« zašeptal Mill. »Ke dvojhvězdě, jejíž jedna hvězda zmizela. Já první ten úkaz zjistil, moje pozorování pak bylo potvrzeno. A teď – tam ukazuje Mars –«

XXVII.

Těžkým, volným krokem kráčel hlídač dráhy polotemným tunelem. Těžce oddychoval, občas přejel rukou čelo, které rosil pot. Bylo vždycky teplo zde, ač stroje mocným tahem vyháněly pokažený vzduch a přiváděly nový postranními rourami. Toto opatření bylo nutné, neboť vzduch v tunelu pod messinským průlivem vždy páchl

sírou, ač se nikdy nezdařilo zjistiti, odkud vycházejí sirné páry. Ale větráním se schladil vzduch jenom nepatrně. Byly toho viny stěny tunelu, jež byly stále teplé.

Nebýval snad vždy kraj tento v takové míře zahříván vnitřním ohněm. Velká zemětřesení, která v dlouhých mezerách, však neúprosně pustošila břehy průplavu, kdys nemívala příčinu v sopečné činnosti půdy. Vysvětlovala se spíše sesouváním zemských vrstev ve hlubinách naší zeměkoule.

Ale časy se velmi změnily. Zdálo se, jako by se vnitřní oheň pod Etnou rozšiřoval. Snad první známkou bylo oteplení vod v jezírkách pod Etnou. Pak se ukázaly teplé prameny na místech, značně Etny vzdálených. Mnohá zřídla pitné vody stávala se neupotřebitelnými. Zřejmé bylo oteplení půdy po celé východní Sicilii, což ukázal nejlépe vzrůst rostlinstva. Messinský tunel jevil ovšem také stopy vnitřního žáru, třebas se jim odpomáhalo všemi prostředky.

Hlídač zřejmě trpěl tímto teplem. Ale zdaleka se začínalo svítati. Jasný kroužek, jímž se jevilo v dáli ústí tunelu, se zvětšoval a blížil. Hlídač došel k místu, kde se táhlé línky kolejí do žluta leskly světlem, které na ně se kladlo se stran. Slyšel veselý smích, do něhož se ozval zpěv.

Myslil, že projde nepozorován, jako před chvílí, kdy tudy přešel na své cestě do prostředka

tunelu, kde končila svěřená mu trať, ale nepodařilo se.

»Aj, Langheno, starý vlku! Co s tím kožichem?«

»Proč pak se v tom pečeš, dědo?«

»Zajdi, dědo! Pojď si zazpívat!«

Hlídač se jen usmál. Těšilo ho, že si ho vždy všimli. Leckdy tady chvíli s nimi poseděl. Dnes však věru neměl času. Odpověděl proto jenom krátce a jen na některé z výkřiků:

»Mám dnes naspěch, hoši! Až zas jindy. A co vy?« oplácel otázky. »Nesnědla vás ještě dlouhá chvíle?«

»Ba ne, dědo!« odpovídal někdo. »Dá nám přece práci, držet tunel, aby neutek'!«

»Ještě že nám pomáhají tam na druhém konci!« smál se jiný. »Jinak sotva bychom to tu vydrželi.«

»Tak se hoši, držte!« chtěl se rozloučiti hlídač. »A nechoďte odtud, venku je zas mráz!«

»Počkat ještě, dědo!« volal kdos. »Hádej, proč jsme tady! Zrovna jsme se o tom dlouho přeli.«

»Nemohli vás asi jinde potřebovat,« smál se hlídač,

»Ba ne! Ba ne, dědo! Jsme tu proto, že tu vykopali tyhle díry. Na mou duši!«

»Na italské straně také jsou dvě díry a také do nich nacpali vojáků.«

»Je to na vás vidět, že nemáte co dělat,« smál se hlídač s vojáky, kteří ho obklopili,

»A nestojíme o prácí, věříte, dědo?« ozval se veselý hlas.

Starý hlídač zvážněl. A vážně odpověděl:

»Však o vaši věru není co stát! Nepřál bych vám jí, hoši!«

»Zde nebude, příteli Langheno!« ozval se nyní důstojník, jenž právě vyšel s druhé strany. »Když bude, bude nahoře.«

»Kéž by nebyla ani tam!« povzdechl hlídač a volným krokem odcházel. Blížil se ke kraji tunelu, když se ozval zdaleka za ním temný hukot. Ohlédl se, rudé světlo jako žhavý bod hořelo v tunelu, rychle rostlo. Také hluk mohutněl, jak vlak se rychle blížil.

Hlídač uchýlil se blíže ke stěně, pak stanul, aby nechal vlak přejeti. Slyšel, jak hluk vzrostl v rachot, viděl planout světla, přihnala se v prudkém dunění a víru, oslepila – Pak několik okamžiků hřmělo kolem, osvětlená okna se míhala a letěla. Ukázalo se pak rudé světlo na konci vlaku, mizelo a chablo, až pohltil je i s obrysem posledního vozu otvor tunelu. Ale vychrlil jej zase, zmizelo vše za ním, ústí tunelu se rozjasnilo.

Ale tu již hlídač kráčel dále. Zahalil se úže v hustý kožich, jak vlak přeletěl a zvířil vzduch. Zdálo se mu, že se ochladilo. Již se blížil konec tunelu, studený vzduch se hluboko dral dovnitř. Chladl dále, čím blíže hlídač přicházel k tunelovému východu.

Chlad stoupal, již ostrý vítr zaléhal hluboko do tunelu. Hlídač přitáhl si k tělu šat a zmírnil krok, aby nevyšel snad udýchán na volný vzduch. A pomalu pak vycházel širokým vchodem. Otřásl se chladem, zároveň však z hluboka a dlouze vydechl. Vzduch v tunelu byl vskutku těžký, třeba že si toho člověk sotva všiml, jestliže se déle zdržel uvnitř.

Langhena se podíval za vlakem. Zastavoval se již ve stanici messinské a po malé chvíli hnul se dále, stoupal prudce do svahu a mizel zase pod vrchy peloritanskými. Bylať Messina malou stanicí a měla význam jen proto, že se zde připojovala trať z jihu, od Syrakus, Katanie a Taorminy. Neboť během let se změnil útvar krajiny. Moře pohltilo oba břehy messinského průlivu, zmizel celý severní cíp Sicílie i s městem Kastaneou a od Messiny, zmenšené a zchudlé, otvíral se výhled přímo k severu, k soustroví Liparskému.

Tam se zadíval i starý Langhena, když viděl, že vlak zmizel v peloritanském tunelu. Dlouho těkaly jeho staré oči po šedavé mořské pláni. Pak zase schýlil hlavu ke kolejím a pozorně je prohlížeje, ubíral se dále k svému domku. Bylo nyní třeba zvláštní pozornosti ve službě a všechna nařízení byla zostřena. Čas byl nejistý a očekávaly se smutné události. Musili být všichni připraveni. Po chvíli stařec došel svého cíle. V úžlabí mezi dvěma hřebeny byl jeho strážní domek. Před ním

běžely koleje a rozvíral rozhled k moři, které počínalo nedaleko odtud. Domek sám byl úhledný a milý. Zahrádka před ním však byla tichá, zimní klid se prostíral i po ní, jako po ostatní krajině. Starý hlídač se zastavil na malý okamžik a rozhlédl se po krajině. Léta v ní žil a byla mu milou.

Potichu se vedle v domku otevřely dveře a vyšla z nich bělovlasá stařenka. Pomalým krokem blížila se k muži. Zaslechl její šoupavé kroky, ohlédl se. A spatřiv ženu, mile se na ni usmál.

»Prohlížíš zas moře, Langheno?« zeptala se žena s úsměvem. »Nemůžeš na ně, zdá se, zapomenout.«

»Těžko se na moře zapomíná, milá Margheritto!« odpověděl muž. »Zvláště mně, který vyrostl na moři a ztrávil na něm nejkrásnější leta.«

»Býval jsi zdatný rybář, hochu!« lichotila stařena. »Nejsmější z chlapců, co jich bylo na tomto břehu.«

Langhena se usmál. »Pamatuješ, Ritto, jak jsme dělávali výpravy? Jak jsme dojíždívali až k Stromboli, kde býval vždy tolik ryb?«

»A jak vás tehdy zahnal výbuch Stromboli a jak jste prchali všichni k Messině?« vzpomínala Langhenová.

»Však to byl tanec, milé děvče! Nebylo nám tehdy do smíchu.«

»Vím, šlo o život,« vážně hovořila stařena, »když voda vnikla do sopky a vrch se rozletěl jak přetopený kotel. Ale byli jste již tehdy daleko od břehů ostrova a vlny ztratily již na síle. Jen to vás tehdy zachránilo.«

»A pamatuješ,« hovořil dál muž, »jak se brzy potom rozšířily ledy tak, že viděli jsme odtud jejich lesklou hranici.«

»Pamatuji, dobře. Bylo mám pak zle. A spolu jsme se tehdy vzali, viď, Lodo.«

Langhena se usmál. »A zrovna tehdy ledy zase ustoupily, když se narodil náš Paolo. Tehdy přišel velký výbuch Etny, však byl poslední. Ale bylo tehdy zle. Katanie byla z části zničena, láva valila se k moři, zavalila všechna místa od Katanie až k Acireale. Ale dým šel všechen sem a div, že jsme vyvázli životy.«

»To bylo rozloučení Etny.«

»Ano, od té doby mlčí. Ale hoří pod ní, pod celou Sicílií, snad i tuto pod námi. Ledy pak ustupovaly. Když přišla Antra, pamatuješ? Bylo už moře daleko volné a všudy hojnost ryb.«

»Byli jsme pak dlouho šťastni,« vzdychla žena.

»Děti rostly, byly zdravé, silné,« vzpomínal otec.

»Radost jsme z nich měli. Byly naší chloubou,« přizvukovala matka.

»Jak bývalo u nás veselo, když jsme se s Paolem vrátili z lovu, kořist byla bohatá, my zdrávi, nic nám nescházelo.«

»Paolo byl plavec!« hrdě vzpomínala matka. »Nebylo mu rovna v celém kraji.«

»Byl silný a smělý!« souhlasil otec. »Nebál se žádného nebezpečí, vydával se na moře, ať bouřilo a vřelo sebe vztekleji.«

»Byl odvážný, ale byl hodný při tom,« měkce řekla Langhenová.

»Poslušný byl jako malé dítě. Dobrý syn.«

»Nikdy nás nezarmoutil,« řekla zase matka.

»A poslali ho přece na Atlantidu,« hořce pravil starý hlídač trati.

»Ne pro jeho vinu,« bránila jeho žena. »Ukřivdili mu; náš Paolo nedovedl ublížiti kuřeti. Ale obětoval se.«

»Snad bez výsledku, matko!«

»Nevěř tomu, otče! Není možno, aby tak veliká oběť byla nadarmo. Naše Antra bude šťastna.«

»Přál bych jí štěstí ze srdce. Denně se za ni modlím,« se slzami mluvil otec Antřin.

»A Bůh je mocný. Nezapomene na naše zlatovlasé dítě.«

»Náš modrooký anděl! Tak ji nazývali po celém pobřeží!« vzpomínal zase otec.

»Je krásná!« vzdychla matka blaženě.

»A hodná!« dodal otec.

»Obě naše děti jsou dobré,« řekla Langhenová, »Ale nemají štěstí,« dodala smutně.

»Snad se vše obrátí. Nebylo by jinak spravedlnosti ve světě,« těšil ženu Langhena.

»Aby se zase aspoň na náš západ usmálo slunce,« rozechvěným hlasem řekla Langhenová.

Muž přivinul ji pevně k sobě, ruce jejich vřele se tiskly. Tu se ozvalo táhlé kovové znění vysoko nad nimi. Pohleděli vzhůru.

»Avion!« užasli oba. Neboť byl řídkým zjevem letec v těchto místech, jež leželo mimo užívané linie.

»Od Kalabrie!« divil se hlídač trati. »Přeletěl úžinu a míří k jihozápadu.«

»Nenese zas neštěstí?« lekala se Langhenová. A také její muž se vážně zahleděl na temný bod, jenž zvolna bral se vzduchem.

»Nenese neštěstí?« opakoval jako v divné předtuše.

Nesl je.

Nesl ničení, záhubu a smrt.

I těm dvěma dobrým starým lidem.

XXVIII.

Poplašné zvonky zadrnčely. Zuřivě, zoufale řinčely.

V oddělení pro veřejnou bezpečnost hned nastal rozruch

»Co se děje? Zprávu! Rychle!« voláno do automatů.

»Na Smíchově dobývá se dav do skladiště potravin!«

»V Karlíně se dostal zástup do skladiště a plení je!«

»Místni stráž nestačí. Je třeba posily a ihned!«

Tu vkročil náhodou do místnosti prefekt Habr. Zaslecli obojí zvěst. Podíval se na komisaře Kolmena, který měl právě službu a otázal se:

»Co uděláte, pane komisaři?«

Kolmen váhal s odpovědí. Teprve po malé pomlčce řekl:

»Nevím, jsem na rozpacích.«

»Na rozpacích?« podivil se prefekt. »Jsou přece předpisy!«

»Jsou, vím,« vytáčel se Kolmen. »Ale věc je těžká. Mají hlad. A mají právo jíst.«

»Ale nejen oni, stejné právo mají druzí. Či má jísti jenom ten, kdo má sílu a dovede se rvát?«

»Kdo se rve, má jistě hlad.«

»A kdo mlčí, je podle vás nasycen. Výborné, pane komisaři!«

»A mám střílet lidi, kteří mají hlad?«

Tu Habr pohleděl ostře na Kolmena.

»Jak pak je to dávno, co jste volal po ubití člověka, jenž kradl potravu?«

Kolmen byl nyní opravdu v rozpacích. Pak se počal hájiti:

»To byl jedinec. Ale zde je skupina, kollektiv, ten má právo.«

»A z čeho se skládá ten váš kollektiv?« namítl prefekt. »Z jedinců, kteří dle vás práva nemají!«

Komisař veřejné bezpečnostní služby hledal odpověď, ale nepřicházel na ni.

Tu se ozval megafon:

»Zpráva o loupení v karlínském skladišti pobouřila lid. Velký zástup se vrhl na drancující – hrozná řež –«

A hned na to bylo hlášeno:

»Velké bouře na Smíchově! Zápas davů o skladiště! Část lidu je chrání proti útočníkům.« Prefektova tvář se zachmuřila. Řekl komisaři:

»Nuže, pane Kolmene – zde máte ty své kollektivy! Rvou se mezi sebou, který z nich má pravdu?«

Kolmen neodpověděl. Skočil k telefonu a ihned vydal rozkazy.

Prefekt Habr si otřel rukou zachmuřené čelo. Smuten se vzdaloval z úřadovny Kolmenovy. Cítil nyní víc než jindy, jaký těžký úkol leží na něm. Býti v čele za poměrů, kdy se těžko mohlo žíti ve svornosti a v neúnavné práci. Ale jaká mohla býti budoucnost, když tolik lidí nenávistně mařilo dílo nápravy? A kdy davy lidu s takovou ochotou se poddávaly jejich svodům?

Nebylo v lidu touhy po pořádku, nebylo snahy po zachování a nutné obětavosti. Sobectví bujelo, ale nevedlo k plodné činnosti a spokojovalo se s vyhýbáním se námaze a se zachycováním drobtů druhých nebo na úkor druhých. Pro druhého nikdo nepracoval rád, ani pro celek. Následek byl nedostatek, všeobecná bída. Nespokojen byl snad

každý, ale každý viděl vinu v druhých. Nikdo však se neměl k práci o nápravu. Všeobecný rozklad schvátil lidstvo, vysílené, tělesně i mravně seslabené.

Nebylo vůdčích hlav. Rodilo se málo vynikajících jedinců, ježto po staletí se málo dbalo jejich vypěstění a dbalo se hlavně davu. Ubývalo proto zdravých, silných rodů, které kdysi lidstvu vydávaly dlouhé řady znamenitých lidí. A byl nedostatek těch, kteří by lid vésti uměli k dobru.

V lidu nebylo však také chuti, říditi se někým, kdo by se vyšinul nad prostřednost. Lid si odvykl být někým řízen. Dal-li se někým strhnout, podlehl řemeslným štváčům, kteří snažili se ovládnouti lid jen pro svůj prospěch. Ale ani vliv těchto lidí nepotrval dlouho, neboť nálady davů byly proměnlivé a jejich přízeň nejistější než kdy jindy.

Bylo zázrakem, že při poslední volbě prefekta pro oblast středoevropskou se masy shodly. Stalo se to po dlouhých dobách rozbrojů, kdy po marných volbách prefektů vždy musila zakročit ústřední vláda na Maltě a jmenovat prefekta sama. Ale ještě větším divem bylo, že byl zvolen muž tak vynikající, jako byl Habr. Dosavad se víc oblibě těšívali lidé prázdní, lichotící davům, schopností spíš průměrných. A Habr byl člověk skvělého nadání, povahově pevný a dobrý. Osobní jeho znamenité vlastnosti, neúnavná, nenáročná

činnost a přísný, bezúhonný život překonaly tentokráte špatné pudy neukázněných davů.

Ovšem práce Habrova přes důvěru, které se mu nesporně dostávalo, byla velmi těžkou. Ač byl přívržencem strany modrých, byl přec volen stejně bílými. Ale s jejich strany vždycky zůstávalo podezření proti němu a nepřekonatelná zaujatost, ačkoli si vedl s přísnou nestranností. Ovšem viděl, že ke spáse všech by dovedly jen směry, ke kterým vždy ukazovali modří. A Habr byl tak upřímný, že neváhal se přihlásiti zřejmě nejen k těmto snahám, nýbrž i ke straně samé. Nezakrýval, že je vůdčím duchem této strany, zřejmě vystupoval jejím jménem. Bylo tomu vždycky tak. Neboť strany byly vždy jen dvě a k jedné patřil každý. Nebylo nikoho, kdo by stál vedle, anebo seděl na obou židlích. To bylo snad jedině krásné v rozhárané oné době. Ale ubíralo to vždycky autority těch, kdo stáli v čele nejvyšších veřejných úřadů.

Stejně těžké bylo postavení úřednictva. Při všem se uplatňoval dvojí zájem, strany a státu. Ale napřed byla strana. A úřady byly vyhrazeny stranám, strany se rozdělily o vliv ve státě a moci státní zneužívalo se ku prospěchu obou stran. Proto úřednictvo kleslo mravně. V jeho rozhodování vždy bojovala dvě hlediska, z čehož povstávaly značné rozpaky Konec konců bylo úřednictvo po většině rázu Kolmenova. Trpěl tím

celek, na významu ztrácel stát, ale nejvíce trpělo úřednictvo samo.

I šířil se zmatek od shora i zdola. Nebylo v ničem pevného bodu, který by platil pro všechny. O troše kázni mohlo semluviti do jisté míry v mezích stran. Ale i ta byla velmi chabá. Do nejširších vrstev se vracely sklony stáda, jaké řídily kdys lidstvo v dobách pradávných, kdy se člověk jako zvíře ve smečkách honil pralesy a mlatem lovil zvěř a drtil nepřátele. Člověku se navrátila bezstarostnost, která život ulehčuje, ale při tom zabíjí. Vrátila se snadná vznětlivost, vlastní jedincům i celkům méně cenným. A s tím vším i stará surovost.

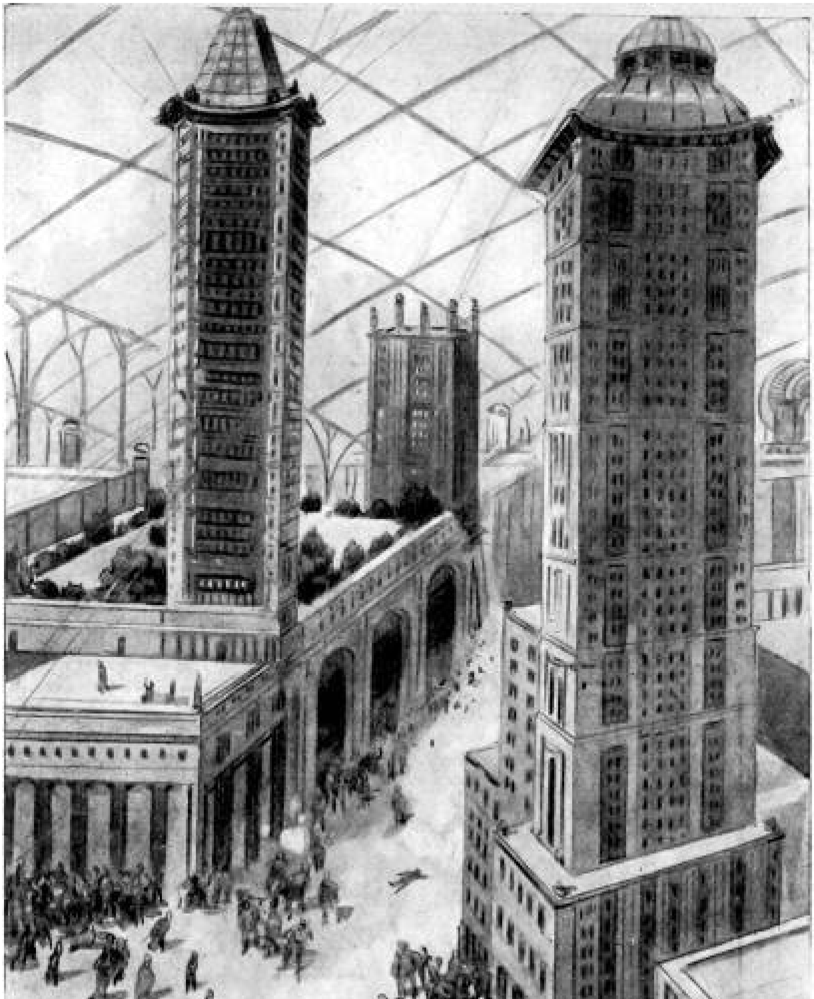
Tak se stalo, že jedincí i davy snadno vzplanuly a vrhaly se slepě v zápas. Daleko bylo lidstvo od ušlechtilosti, ke které se doufalo, že časy dospěje. Stal se opak, člověk klesl zpět. A lidstvo se bilo a rvalo. Těžko docházelo k válkám, neboť lidstvo bylo příliš zkrušeno a také odděleno od sebe. Ale dravé pudy vybíjely se i bez války. Občas povstávala strana proti straně k velikému boji. To byly velké záchvaty. Častější byly drobné roztržky. Po domech, v krčmách, v ulicích. Docházelo k bitkám, často z malicherných příčin, soukromých, či stranických. Všeho se využívalo, aby byl důvod k zápasu. Náhle se utvořil shluk a hned byl boj a krváceli lidé, kteří přihnali se prostřed zápasu a vmísili se do něho, neznajíce jeho příčiny.

Tak se stalo také v Praze dne 16. ledna. Vzplanul boj o skladiště potravin, pak se bojovalo před skladišti a potom po městě. Až do poledních hodin trvalo, než se podařilo obnoviti pořádek. Bylo nutno povolati i část milice, tak se rozšířily nepokoje.

Šlo na dvanáctou, když se v hlavním klubu strany bílých sešel Person s Dermattem a několika členy výkonného výboru. Přibývalo jich a v malé chvíli byl již téměř celý výbor pohromadě. Dermatt povšimnul si toho. Viděl, že je roztrpčená nálada a mnohým že z očí mluví nevole. Umínil si využíti toho. Bylo třeba vyrovnati porážku, utrpěnou při poslední schůzi. Měl už půdu připravenou, obratným pokoutním štvaním vyvolal již proti Personovi náladu u čelných mužů jejích strany. A Person to cítil, otřáslo to jeho sebedůvěrou. Proto Dermatt počal prudce útočiti:

»Na Smíchově pobili se naši lidé. Mezi sebou bojovali! Škoda síly, která se tu ztratila, mohlo se jí využíti lepším způsobem.«

»Dermatt má pravdu,« souhlasil jeden z členů. »Byl jsem sám stržen do půtky, všiml jsem si toho, varoval jsem, ale marně. Jen tak že jsem život zachránil.«

Vzplanul boj o skladiště potravin . . .

»Je viděti,« odvozoval Dermatt, »že jsou naši lidé zmateni. Nevědí, co počít. A je mezi nimi velká nespokojenost, to je víc než patrno. Půjde-li to takto dál, vymknou se nám naši lidé z rukou. A pak bude po všem, po vítězství, na které tak dlouho čekáme. To je zaviněno naší malátností, nečinností, konečnými průtahy. Mluví se, že velká věc je v chodu, ale nic se neděje a unavuje marné čekání.«

Tu se ujal slova Person:

»Vím, kam Dermatt míří. Má to být výtka mně, že věc jde pomalu a tím že došlo k těmto výstřelkům. Avšak nestalo se nic tak velkého. Již víckrát bylo bouřlivo, s tím se musí počítat. Ukvapit se proto a věc pokazit, bylo by nesprávno.«

Ale Dermatt chytil se jen první části ze slov Personových:

»Pravda, že se nestalo dnes v Praze něco světoborného. Ačkoli to malé také nebylo. Ale jaké zprávy přišly včera z Vídně, z Itálie, z Paříže? Naši lidé všude bijí do sebe. Bez příčiny, jako v Praze dnes. A při tom zprávy z Malty? Že se po útoku na Saharskou Metropolí připravuje postup proti naší straně? Dosud byla ústřední vláda přísně nestranná. Najednou se od nás odklání. Není snad již z těch všech důvodů, jež tady slyšíme, svrchovaný čas, abychom zasáhli a strhli naše lidi a znemožnili vzrůstající význam protivníků?«

»Dojde ještě k tomu včas,« chabě se hájil Person. »Nelze se ukvapiti, neboť následky by byly mnohem horší.«

»Nevím, co by se nám mohlo ještě stát,« jizlivě se ohrazoval Dermatt. »Prohráli jsme akci koncem minulého roku a stálo nás to nejlepší naše lidi, které nyní vězní Nová Atlantís. To nás hrozně poškodilo, neboť klesla naše sebedůvěra. Potom přišel útok na Saharskou Metropoli. Byl to úklad, který skončil hanebně. Nikdy bych se neodříkal lstivých nástrah. Ale docházejí posvěcení jenom úspěchem. Nepodaří-li se, stal se úklad hanebností, která škodí původci.«

Person viděl, jak se ještě horší nálada všech přítomných a obrací se jistě proti němu. Musil zakročiti, proto vskočil Dermattovi do řeči:

»Pan Dermatt má pravdu, co se týká působení úkladu. Zmýlil se však asi v adrese. Neboť úklad zosnovali tentokráte modří proti nám. Schůze Rady národů, jež se měla konati v Metropoli, byla pouhý úskok. Žádost sekce Italské o otevření Sicílie byla pouze záminka, aby se mohla Rada svolati. Byla vyvolána modrými a je smyšlenkou vše, co se mluví o strojení války proti Sicílii.«

Zde se Person zamlčel. Jeho oči výsměšně se zableskly. Znalec jeho povahy by hned byl věděl, že je Person spokojen s tím, co právě řekl. Byl to podle všeho znamenitý nápad, jenžse hodil k Personovým plánům.

Ale to byl pouhý okamžik a Person ihned pokračoval:

»Já jsem zvěděl, že se na nás chystá útok. Dal jsem rozkaz našim lidem, aby nešli na schůzi. Panu Olivierovi jsem ovšem vzkázal, že se radíme a že přijdeme později. Chtěl jsem, aby se tam sešli. A pak jsme jim vzkázali, že se nenecháme držet za blázny. Rozbili jsme jim tu past, do které se pokoušeli nás vlákati.«

»Báječná lež z nouze!« vyjel prudce Dermatt »Myslíte, že tomu věříme? Přelstili vás, chytřejší jsou –«

»Měl jste přijít poradit!« zlostně zaútočil Person.

»Nemohl jsem. Pánem jste jen vy. A nevěděl z nás nikdo, co se zamýšlí!«

»Vaše věc, pánové,« vysmíval se nyní klidně Person. »Nechtěli jste nésti zodpovědnost –«

»Dobře! Budiž!« přetrhl zas Dermatt Personovi řeč, neboť viděl, že se dostává na pole příznivé Personovi. »Nejde o to, kdo co dělá! O to jde, jak se to dělá a zdali to má výsledek. My vidíme však samé nezdary. Přítel Person nám je sice namaluje vždycky na růžovo, ale přes to máme obavy, že se takhle uvítězíme. Myslíme proto, že je čas již, započíti jinak. Dnešek přece musí nám být výstrahou. Přítel Person posledně nám mluvil o velikém podniku, jejž zamýšlí. Snad by nás teď mohl stručně informovat, jak věc stojí a jak tento podnik pokročil.«

Dermatt ťal as do živého. Person byl ve zřejmých rozpacích. Nejistě odpovídal:

»Věc byla zde již dotčena, byli jste při tom všichni. O jaký asi podnik jde, jistě tušíte. Že se nezahálí, také bude jasné. Vyhlídky jsou velmi dobré a úspěch nemůže nás minouti.«

Dermatt se zatvářil pohrdlivě, když Person ukončil.

»Máte asi všichni dojem,« řekl, »že odpověď páně Personova je víc nežli všeobecná. Jistě by bylo záhodno, abychom slyšeli bližší podrobnosti. Ovšem vím, že přítel Person tuto žádost hrdě odmítne. Avšak co mohl říci bez obav, je určitá doba, kdy lze čekati počátek jeho veliké akce. A snad by bylo možno, aby se nám také řeklo, kdy as bude tento podnik u cíle.«

Domluvil. Jeho neklidné oči se točily sem a tam a opět a opět si prohrabával pravicí svůj dlouhý, naryšavělý vlas. Jeho tvář se jasnila, pozoroval, že popudil posluchače proti Personovi. Upřel ostré šedé oči na Persona a rozradoval ještě více, neboť viděl, že je Person v úzkých.

Nebylo divu! Měl určiti okamžik, kdy míní přikročiti k činu. Ale sám ho dosud neznal, byl odvislý od mnoha okolností. Vedle toho však měl oznámiti, kdy se asi jeho podnik octne u cíle. Neměl o tom ponětí a musil říci něco na zdařbůh.

Při tom bylo dvojí na vybranou. Buď udá lhůtu dlouhou – pak vzbudí nesouhlas a nedůvěru – anebo si určí krátký čas, ale pak se

vydá v nebezpečí, že čas tento projde bezvýsledně. V tom případě si dovedl již představiti, jakou radost by tím způsobil všem odpůrcům a hlavně Dermattovi. Znemožnili by ho, to byl jist.

Již chvíli bylo ticho. Všichni se dívali nedočkavě na Persona, čekajíce jeho odpověď, Dermatt mluvil určitě a jasně, stejně se měl vyjádřiti Person. Ale Person váhal, zřejmě ztrácel rozvahu. Zdálo se již, že je bezmocen a hotov.

Tu bylo zaklepáno na dveře. Zřízenec jenž z venčí hlídal vchod, přiběhl k Personovi s dotazem. Nedůvěřivě se k němu Person sklonil, byl zmaten již a všechno vzbuzovalo jeho obavy. Ale po krátké výměně slov se rozjasnila jeho tvář a Person kývl hlavou na souhlas, jsa zřejmě potěšen.

Zřízenec se vzdálil. Pak se otevřely dveře a jimi vešla mladá dívka.

Ztepilý vzrůst, nádherný plavý vlas. Tvář snědá, vážně zasněná, však divně milá. Pevně hleděly z ní jasné, pomněnkové oči. Zvláštní dojímavé kouzlo vanulo z celé její bytosti, jež skvěle spojovala půvab severu a jihu.

Okamžik postála u dveří, bez ostychu se rozhlédla po přítomných. Pak ladným, ale pevným krokem zamířila k Personoví.

»Buď vítána, Antro! Co nám přínášíš?« oslovil ji Person.

»Nesu důležitý vzkaz, vůdče,« odvětila dívka milým zvučným hlasem. »Je však důvěrný,« dodala, ohlížejíc se po přítomných.

Tvář Persona zazářila. Rozhlédl se, viděl údiv a napjaté očekávání na všech tvářích kolem sebe. Obrátil se k Antře.

»Pověz, Antro, kdy se dostal k tobě tento vzkaz! Ale neodpovídej mi na víc, nežli jsem se tázal!«

»Před třemi hodinami,« řekla Antra.

»Proč jsi mi ho nedodala dříve?«

»Nenašla jsem vás dřív za rozruchu, jaký způsobily boje o skladiště. Zde jsem dnes již potřetí a nalézám vás teprv nyní.«

Person znovu pohleděl na ostatní. Byl spokojen s účinkem Antřiných slov. Viděl, že se také svými otázkami zabezpečil proti podezřívání, s nímž vždycky musil počítati. Nyní nemohl již nikdo vytknouti, že snad byl vzkaz objednán.

I řekl nyní dívce:

»Zataj, Antro, odkud je tvůj vzkaz, a přednes jej zde přede všemi!«

A Antra vyřizovala svůj vzkaz, pravíc:

»Vzkaz z daleka zní takto:

Zázrak je ukryt v perle. Přijde-li sem vůdce, dostane se ihned tam, kam touží. Jest jen třeba zaříditi, aby tam byl poklad. Muž z Malty sice váhá, ale bude obrácen. Ostatně zde vše je připraveno, všechno čeká ve žhavé touze. Vítězství je naše, přijde-li sem vůdce včas.«

Domluvila. A němi úžasem stáli všichni, kdo slyšeli její slova.

Chvíli bylo ticho. Person nechtěl rušit mocný dojem vzkazu Antřina. Teprve po chvíli podal dívce ruku a řekl jí:

»Díky tobě, Antro! A dík tomu, kdo vzkaz přinesl! Nezapomene se vaší služby. Je větší, nežli tušíte.«

Antra se dotkla ruky Personovy a lehce sklonivši hlavu obrátila se ke vchodu. Přes význam chvíle strhla k sobě zraky všech svým půvabem. A kdosi v zadu se nezdržel a nakloniv se k sousedovi, zašeptal:

»Jak je podobna Erice Svansenové! A stejně krásná –«

Ale Person ujal se již slova:

»Slyšeli jste zprávu, kterou přinesla nám Antra. Její význam jistě cítíte. Mohl bych se nyní ptáti pana Dermatta, jak by zprávu vyložil a co by na ni podnikl. Neučiním toho. Protivilo se mi vždycky malicherné škorpení. Ale na otázku, kterou mi před chvílí dal Dermatt, máte odpověď svou v tom, co říkala zde Antra:

Stane se zázrak. Půjdu tam, kde čekají mne v žhavé touze. Dostanu se tam, kam toužím, zařídím však dříve, aby tam byl poklad, který chci mít v rukou. A vítězství bude naše!« Skončil nadšeným, důvěryplným hlasem. A všechno vzkřiklo kolem něho, jeho nadšení se přeneslo na jeho druhy, místnost zněla hlučným voláním.

Dermatt cítil porážku. Ale nepovolil. Počkal, až se utišil rozruch, dívaje se se zakrytou trpkostí na druhé, kteří nyní tlačili se hlučně kolem Persona. Potom se obrátil k Personovi. Nastalo ticho. Do něho zalehl odkudsi zvon, hodiny bily dvanáctou.

A Dermatt řekl Personoví:

»Obdivuji se vám, příteli! Jsem vámi nadšen a klaním se vašemu důvtipu. Mé srdce přetéká nadějí, že tentokráte opravdu je úspěch náš. Však dovolíte jistě, abych opakoval otázku, kterou jsem již dříve položil. Činím tak jen proto, aby naše radost byla úplná, jestliže se ptám: A kdy se splní to, co slibuje nám tajuplný Antřin vzkaz?«

Person se zachvěl. Cítil nebezpečí, kterým na něho zas žene jeho protivník. Viděl napjetí a zřejmý souhlas s Dermattovou otázkou na všech tvářích, které ho zde obklopovaly. Byl si vědom, že mu mnoho schází do jistoty, nejméně však že je mu znám čas, kdy bude moci přistoupiti k činu. Neboť – a to mu jasně proletělo hlavou – jak a kdy se bude moci dostati tam, kde ho čekají? To byl kámen úrazu, který bylo třeba teprv odvaliti. To však říci nemohl, neměl-li se rozprchnouti dnešní jeho úspěch.

Avšak náhoda ho zase zachránila. V poslední chvíli, kdy již kolísal. – Hluk se ozval z chodby, dolehl až do místnosti. Poplašné výkřiky se nesly odkudsi, zdálo se, že nastal rozruch také venku, na ulicích. Person podíval se oknem, viděl, jak se

kmitá písmo na desce Informační kanceláře a před ní se kupí rozčilený dav.

Beze slova chopil telefonní naslouchátko a přiložil je k uchu.

Tvář Personova byla jako z kamene. Málokdo se uměl ovládati jako on. A přec, jaká to byla úžasná hra dojmů, jež se nyní nezadržitelně obrážela i v té jeho tvrdé tváři!

Svrchované napjetí.

Pak údiv, hraničí s ohromením.

A hned hrůza, která šíří oči a křiví líc.

Ale potom se počalo něco díti. Oči Personovy se upřely v neurčito, obočí se zdvihla, čelo stáhlo. Bylo patrno, že myšlenky se divě ženou za tím účelem, o překot se valí.

A nyní závěr – velké rozhodnutí.

Čelo se zjasnilo, oči zaplanuly, proti vůli – Person pevně stiskl rty a svraštil čelo, se vším úsilím se vnutil do tvářnosti, kterou vtiskala mu zpráva na počátku. Odkládaje naslouchátka telefonu zahovořil dutě:

»Prominete, přátelé, mé rozrušení, až zvíte zprávu, která se teď rozletěla. Týká se naší přítelkyně, všem nám vážené a milé. Ubohá naše Erna Rosenová!«

Person sklonil hlavu a byl opravdový smutek v jeho očích. Ale zase ustoupil a zablesklo v nich cosi jako zákmit vítězství a velikého výhledu, nečekaného, v budoucnost.

»Však uslyšíte sami,« pokračoval. »Já musím nyní odpověděti na páně Dermattovu otázku.«

»Nuže, slyšte!« A hlas jeho zvonil zcela jiným zvukem, bezpečnějším, nežli před chvílí, před zprávou, jež ho tolik vzrušila.

»Pan Dermatt chce vědět,« řekl Person, »kdy se splní to, co slibuje nám Antřin vzkaz. Odpovídám určitě a jasně:

»Než překročí slunce rovník na své cestě k severu, nežli přejde den, jenž býval prvním jarním dnem, budeme my vítězi a svět bude u našich nohou.«.«

XXIX.

Den před pražskými nepokoji a před schůzí, do níž Antra Personovi přinesla vzkaz z Nové Atlantidy. Osudný den, Kdy Dr. Bukov navštívil Ernu Rosenovou a tak ve zlém se s ní rozešel, se chýlí ke konci.

Zšeřilo se rychle v úzkých pražských ulicích pod krytem, na jehož sklech lpěla vrstva vlhkého sněhu. Radiátory sice vrhaly množství tepla vzhůru proti sklům, odvodní roury šuměly proudy vod, jež jimi probíhaly. Ale vše nestačilo. Nad městem se hnala prudká bouře, vichr divě lomcoval krytem a vrhal na něho v celých vlnách spousty sněhu ve provlhlých vločkách, jejichž průměr se stále zvětšoval.

Přiblížil se večer, kryt ztemněl úplně. Na tichém náměstíčku před Bukovovým bytem pobíhali chlapci mezi sloupy, nesoucími kryt. Honili se mezi nimi, nebo zachycovali vodní kapky, které tu a tam se prodíraly krytem. Ale hra je omrzela, když kryt zčernal, a rozběhli se.

Udeřila pak sedmnáctá hodina, otevřely se dveře továren a dílen a prodejen a zaplavily ulice i náměstí davy, které se z nich vyhrnuly. Na všechny strany se rozcházely, hluk hovorů i kroků zvolna utichl.

Tu Dr. Bukov zdvihl horkou hlavu z dlaní. Těžce vstal a došel k oknu, aby jeho záclonou se podíval po pustém skoro náměstí. Chvíli tak stál, pak se obrátil a váhavými kroky měřil pokoj.

Kolikrát již konal tuto cestu za to hrozné odpoledne! Kolikrát se k oknu postavil a žádostivě hleděl ven, kolikrát se zase vracel ke dveřím a chytal každý šelest, který by se ozval z chodby, se schodů!

Bukov prožil kruté odpoledne po svém návratu od Erny Rosenové. Zkrušen přišel domů, rozhněván i zhnusen. Zkrušen odmítnutím, jehož se mu dostalo, pohněván však také odporem, jejž mu dala Erna na jevo. Ale zlobil se i na sebe, brzy ovšem z té a brzy zase z jiné příčiny, zcela opačné.

Hned si vytýkal již cestou, že byl málo rázným proti Erně. Kdyby si byl vedl méně ohleduěji, možná, že vše dopadlo jinak. A mohlo býti lépe

také pro Ernu, mohla míti vedle sebe muže, který by měl za svou povinnost jí pomáhat a chránit ji. Ale hned mu zase připadalo, že by snad byl lépe pochodil, kdvby se byl nabídl jen za ochránce Erně a nic od ní nechtěl. Kdyby jí byl vydal obraz, který u ní vzbudil tolik hrůzy, a projevil jen ochotu, přes všechno ochrániti Ernu, byla by jistě jeho, třeba k tomu nedošlo snad hned.

A s tím rostl v duši jeho pocit hnusu nad tím, čeho se byl dopustil. Ukázal se přímým vyděračem, bez ohledu hleděl využíti náhody, jež mu dala do rukou osudný obrázek. Přišel jako lupič na nešťastnou dívku, ohroženou, těžce sklíčenou, S tou myšlenkou vkročil Bukov do svého bytu. Jeho oči padlv na diaskop, který stál hned vedle dveří. Bukov vztekle vrazil do přístroje, že se převrátil a padl ke zdi. Prudce odhodiv svůj klobouk měřil velkými kroky pokoj sem a tam, snaže se tím ukrotiti bouři myšlenek, jež táhla jeho hlavou.

Nevole nad sebou samým převládla v tuto první chvíli. Bukov již sahal po telefonu, chtěje zavolati Ernu a požádati ji za prominutí. Měl za nejlepší, když odvolá vše, co jí řekl, i obrázek i desku a ponechá všemu volný průběh. Ať si osud porovná věc sám a zařídí ji podle svého. Avšak v poslední chvíli ruka jeho klesla. Představil si, jak by se as Erna tvářila při té zprávě. Neboť co to bylo, co dnes prozíralo ze všeho, co říkala a činila? Odpor to byl k Bukovovi, nenávist! Za to

by jí snad měl ulehčiti? Má snad důvod, míti takhle něžnou péči o ni?

A tu hlavou Bukovovou proletěla myšlenka, které si dřív dosti jasně neuvědomoval. Pro koho to Erna učinila? Pro Nekolu. Láska k Nekolovi dohnala ji k tomu činu.

Bukov se odvrátil od telefonu a znovu počal přecházeti místností. Napadlo mu zas, že vlastně Erně neublížil. Všechno zavinila její tvrdošíjnost. Nemohla ho aspoň uchlácholit, pohovořiti s ním mírně? Nechtěla s ním vlastně ani mluvit! Na Svata se ptala, proto jí byl jeho příchod vítán. A pak na něho namířila! Není pochyby, že by ho byla zabila. Něžná dívka, opravdu! Škoda, že to neprovedla! Byl by se svět zasmál, jaké máme ještě amazonky!

A při tom ještě tolik rozpaků se honí Bukovovi hlavou.

Rozhněval se zase na sebe, umínil si, nemysliti vůbec na tu věc. Ať udělá si po svém. Přijde nebo nepřijde. Však také Bukov rozhodne si potom, jak se zařídí. Svou hrozbu může splniti a také nemusí. Je vůbec možno, že jí ani Erna nebere tak vážně a že se zabývá věcí méně nežli on.

Dr. Bukov sedl ke stolu, vzal knihu a počal studovati. Ale neudržel dlouho pozornosti u věci. Za malou chvíli zase vstal a počal opět přecházeti pokojem. Pomyslil, že učinil by lépe, kdyby vyšel ven a procházel se ulicemi.

»Avšak kdyby zatím přišla?« nořila se mu naděje z hloubi duše.

Musil zůstati. Škoda, že měl volný den, bylo by ho jinak zaujalo jeho zaměstnání. Ovšem, proto vlastně zvolil dnešek pro své zakročení u Erny. Právě, že má volno až do poledne příštího dne.

Ale nerozumem bylo, dávati jí takhle dlouhou lhůtu. Mohl také dobře říci: Do dnešního večera! A mohlo být vše rozhodnuto ještě tento den. Takhle nesporně ho čeká neklidný dnešek, i noc, a teprve zítra se ukáže výsledek. Vždyť je přece jisto, že se Emin úmysl neobrátí v minutě, před chvíli ho chtěla střílet, nepoletí mu hned na to do náručí. Přijde jistě zítra před polednem, V poslední chvíli, Příjde-li vůbec. Klidněji se zabral Bukov do čtení po této úvaze. Zdálo se, že sama sebe přesvědčil, že nelze Erny čekati již nyní. Ale přes to vytrhl ho každý zvuk, jenž zalehl sem zvenčí. Přec jen na ni čekal! Uvědomil si to po chvíli a zlost měl na sebe, že neumí se přemoci.

Podíval se na hodiny, bylo dlouho ještě do večera. Čas se líně vlekl, nekonečně. Každé čekání je takové, zvláště je-li spojeno s nejistotou, nečekáš-li nadarmo.

Shledav, že tak málo hodin uplynulo, vytrhl se Bukov, chopil klobouk a odcházel z bytu. Chtěl jít rychlým krokem ulicemi, do odlehlých čtvrtí, nevracet se dlouho, dokud nenadejde večer. Ale došel pouze před dům. Když měl ztratiti z očí vchod, obrátil se. Chodil sem a tam, dál

nevzdaluje se od vchodu nežli na několik kroků. Ale i takto se často ohlížel, nevešel-li někdo do domu, když obrácen byl k němu zády. Jednou se mu zdálo, že se cosi mihlo průchodem. Došel ihned nahoru až ke svým dveřím, shledal však, že není u nich nikoho.

Ještě chvíli takto bloudil. Chvíli postál u vchodu, ale zdálo se mu, že se lidé ohlížejí po něm, že je nápadný. Obrátil se dovnitř a vrátil se do svého pokoje. Tu ho napadlo: Jaký jsem nerozuma! Vždyť se mohu podívati, co as dělá! Zdvihl přístroj, který dosud ležel na zemi, posadil se k němu. Ale marně se snažil uvésti jej v chod. Porouchal se pádem. Pokusil se spraviti jej, dlouho se jím zabýval, ale bez výsledku.

Rozmrzen vstal od přístroje, zasunul jej ke zdi, stranou, kde vždy stával. A znovu bloudil pokojem a rval se s myšlenkami, těšil se a omlouval a zase sebe obviňoval.

Setmělo se. Nová naděje mu bleskla hlavou. Přijde nyní, za šera. A čekal zase napjatě, pln rozčilení, rozechvěn při každém šelestu. Ozval se zvuk lehkých kroků po schodech, Bukovova krev se rozproudila, červeň polila mu tváře.

»Přichází!« zajásalo v jeho duši.

Ale kroky utichly a dveře jeho bytu se nepohnuly. Zklamání mu zaplavilo duši, rozdrásanou nepokojem.

Dveře dole vrzly. Bukov vyskočil a stanul u dveří a naslouchal. Zase naděje mu rozpěnila krev a zase trpkost zklamání se mu rozlila duší.

Kolikrát se takhle v jeho rozechvěné mysli vystřídala radost s bolestí!

Stokrát proklínal svou dnešní cestu k Erně, stokrát radoval se, že k ní šel, a věřil, že bude mít výsledek, že Erna přijde. Ale Erna nepřicházela. A blížila se noc. S jejím příchodem bledla lékařova naděje. Počal pochybovati, že Erna se podrobí jeho výzvě. Když udeřila desátá večerní hodina, byl jist, že svou věc prohrál, aspoň pro dnešek.

Počal se báti noci. Ale zrodil se mu v duši také soucit s Ernou. Jakou bude ona míti noc! A není zbytečné to utrpení? Již sahal po telefonu, aby volal Ernu. Ruka však mu klesla. Vzpomněl si, co jí nadhodil, že nemůže být šťastna s Nekolou. Což to neuváží? Je přece vyloučeno, by se spolu sešli. Přijde k tomu poznání, Bukov jí jen ulehčuje cestu k němu. Měla liy mu býti vděčná za to. Jaký život by ji čekal, jaké výčitky! Od toho ji touží Bukov zachrániti.

Musí býti tvrdý, to byl závěr těchto myšlenek. S nimi se ubíral na lože. Ale neusínal. Slyšel výzvu radia, by občanstvo se připravilo na poruchy krytu, že vichřice nabývá nebezpečného rázu. Uvědomil si až nyní táhlý hukot nad hlavou a rachocení železné konstrukce.

Před půlnocí vyrušil ho rachot kol, to bezpečnostní pohotovost se hnala kamsi k Vltavě,

kde bouře protrhla kryt. Pak povstal poplach někde blízko, vozy hrčely a bylo slyšeti spěšné kroky lidí. Přistoupil k oknu a viděl, jak vše se hrne do postranní ulice. Z ní se vyvalil náhle oblak mlhy, sněhu, prudký vír se točil náměstím. Patrně se strhl kryt kdes na blízku.

Vrátil se k lůžku, znova ulehl. Hluk se venku tišil, asi napravili poruchu. Ale hukot bouře doléhal vždy úporněji, železo i sklo se ozývalo a řinčivé zvuky občas proletěly domem. Přec však usnul, ale pozdě a neklidný byl jeho spánek.

Probudil se pozdě dopoledne. Rychle vstal a oblékal se spěšně. Podíval se při tom do zrcadla a zarazil se nad svým vzezřením. Rysy jeho tváře byly potrhané, oči kalné, temné kruhy pod nimi.

Tu někdo zaklepal.

Bukov sebou trhl, jako by jím byla proletěla elektrická jiskra.

»Přichází!« zajásal. A se zářící tváří otevíral dveře. Ale zarazil se dříve, nežli otevřel. Zaslechl šum hlasů dole na chodbě. Vskutku, u dveří byl domovník a volal jej dolů. Na kohosi spadl kus skla z poškozeného krytu, donesli ho sem, ač Bukov měl dnes dopoledne prázdno.

Doktor ošetřil hned raněného, spěšně však a nařídil, aby ho hned dopravili domů, ježto poranění není vážné. Hleděl však, aby již již bylo ticho v domě. Dosud počítal, že Erna přijde.

»Noc byla pro ni trpkou,« myslil, »ale obrátila její mínění. Dnes jistě přijde.«

Vyňal z kapsy obrázek, jímž hrozil Erně. »Působil jsi dobře,« usmíval se, »však jsi podle toho. Tobě neodolá – jako mně!« Bylo mnoho trpkosti v těch slovech. Duše Bukovova byla jí naplněna celá.

A přec Bukov doufal. Upravil svůj pokoj, rovnal květiny, které přinesl si včera dopoledne, aby jimi okrášlil byt. Opětovně hleděl na hodinky a v hlavě stále točila se myšlenka: Nyní přijde! Musí přijít! Není možno jinak.

Čas však plynul, nikdo nepřicházel. Rádio přinášelo zprávy o útocích lidu na skladiště, ale Bukov sotva jejich slovům naslouchal.

Bukov čekal. Čekal u své práce, u okna, naslouchal u dveří, rozčilen přecházel sem a tam. Napjetí jeho stoupalo, jak rostl počet hodin. Úder desáté byl jeho rozechvělé hlavě ranou bolestnou. Vyskočil a spěšně jal se pokoušeti o opravu diaskopu. Ale marné bylo jeho úsilí, přístroj nepracoval.

Šlo na jedenáctou, hrnuly se zprávy o krvavých bojích na ulicích, rozhlas volal lékaře. Ale Bukov přímo šílel. Vztek jím lomcoval a uražená ješitnost ho pálila a v duši hluboko se zadírala bolest zklamání. Když udeřila jedenáctá, chopil Bukov telefon a nařídiv si vlnu na Erninu délku volal Ernu.

Marně! Nikdo neodpovídal.

Co se stalo? Nepřihodilo se něco Erně? Ostrá výčitka se vryla v duši Bukovovu. Nedohnal ji k zoufání, svým –?

A jako beze smyslu chopil Bukov znovu telefon. Volal číslo Nekolových.

Sotva si uvědomil, že ho potěšilo, když uslyšel z naslouchátek Jelin hlas.

Hlasem rozechvělým ptal se na Nekolův stav. Radoval se, slyše zprávu, že je Svat již mimo nebezpečí a že probudil se ze mdlob. Je však dosud sláb a varovat se musí všeho rozčilení.

»Dosud nikdo z přátel nebyl u něho?« otázal se Bukov.

»Nebyl, nikdo. Lékař také nedovolil návštěv. Teprve snad za několik dní.«

A tu se Bukov odhodlal k otázce:

»Nebyla snad u vás slečna Rosenová? Volal jsem ji telefonem, nikdo se však nehlásil.«

»Rosenová?« Doktoru se zdálo, jako by se Jela zarazila. »Nebyla zde, pane doktore! Ale volala před chvíli telefonem, lázala se na Svata.«

»Měla radost, že jest Svat již zachráněn!« poznamenal Bukov.

»Ano,« řekla Jela, »bylo znáti opravdovou radost z jejích slov.«

Bukov rozpálen a třesa se hněvem ukončil hovor se slečnou Jelou. Přehodil ihned telefon na délku vlny Erny Rosenové. S napjatým sluchem, oči třeště do okna, očekával ozev Rosenové.

Přilásila se: »Tady Erna Rosenová.«

A Bukov divoce jí odpověděl:

»Tady Bukov. Bukov, který právě teď vzal na vědomí, že jste měla pokdy poptati se na stav Nekolův, ale že jste neměla buď času nebo chuti, odpověděti na zavolání Bukovovo. Je to ovšem vaše věc. Ale také druhý bude míti právo, jednali dle svého rozumu. Bude brzy dvanáct, máte dosud čas. Ale velmi krátký! Chcete ho použíti?«

»Prosím, byste dala odpověď! Máte lhůtu do dvanácti. Přijdete?«

Žádná odpověď.

Ještě jednou volal Ernu. Žádal odpověď.

Nikdo však se neozval. Bylo mrtvé ticho v naslouchátkách.

»Na shledanou, tedy – víte, kde!« vztekle vzkřikl Bukov a třískl naslouchátkem o stůl. Zařinčelo kovově, sjelo se stolu a rozhoupalo se na závěsu.

Jako zuřivý běhal Bukov po svém pokoji. Hrozná slova drala se mu z úst, hrozebně se zdvíhaly jeho ruce. Vztek jeho vzrůstal v šílenost.

Tu slyšel kroky po schodech.

»Jde! Jistě –«

S tlukoucím srdcem stál u dveří, naslouchaje. Jeho hněv se tišil, srdce bouřilo však v prsou prudkým tepotem.

Kroky již jsou blíž – a blíže – teď –

Chytil se za prsa, dusil se bouřným návalem.

A kroky přešly – míjely –

Vyskočil, vyrazil dveře. Neznámý člověk vcházel kamsi přes chodbu.

Bukov sotva zavřel dveře. Potácel se k stolu, těžce klesl u něho.

A nezdržel se, slzy mu vhrkly do rozpálených očí a přidušený vzlyk se vydral ze sevřených prsou.

Dr. Bukov plakal.

A ku podivu, byla to jen bolest, trpký žal, který zůstával mu ve stísněném srdci. Nenávist se rozplývala, přešel jeho hněv, jen smutek ležel na duši.

Tak ho tedy nenávidí! Tolik je jí protivný, že ani svrchované nebezpečí nedovedlo překonati její odpor k němu? Ne, to nemyslil. A toho také nechtěl. Nevěřil, že bylo by jí takovou těžkou obětí, nechat se jím sevřít v náručí.

Byl rozhodnut.

Sáhl po telefonu, volal Ernu Rosenovou.

Nikdo však se nehlásil.

A najednou jím zalomcoval hrozný strach. Podíval se na hodiny – bylo dvanáct!

Jako šílený vyskočil Bukov. Chytil klobouk a vyběhl ven.

Divě hnal se se schodů, vyrazil z domu.

»Bim – bim – bim –« na blízké věži odbíjelo poledne. Ozvaly se zvony, ale Bukov jich sotva zaslechl.

Divokým úprkem utíkal na Újezd a k domu, kde bydlila Erna Rosenová.

Proběhl ulicí, druhou. Viděl, že lidé se otáčejí po něm. Přibývalo ruchu s polední hodinou. Bukov se prodíral zástupy, i divoce si razil cestu.

V tom –

Výkřik se rozlehl ulicí, po něm další, jiné – byl to křik, jejž slyšel právě také Person ve schůzi po Antřině odchodu.

Na rohu ulice se skupil dav – nahoře hořela deska na nároží. –

»Objevení vraha umělkyně Svansenové –«

»Udala se sama – Erna Rosenová –«

Zaplanulo před očima Bukovovýma. Žhavé písmo trysklo výš a šíř –

Jen oheň viděl Bukov – oheň –

A kdesi narazil a padl. –

XXX.

»Jste spokojen, příteli Dermatte?« zeptal se Person, když se loučili.

»Docela, pane,« zvolna odpovídal Dermatt. »A těším se na první jarní den.«

»Učiním všechno, aby vaše naděje nebyla lichou.«

»A já vám přeji mnoho zdaru.«

»Budeš překvapen, co se bude díti,« zahučel sám k sobě Person, když se oddělil od Dermatta.

A byl vskutku překvapující běh všeho, co pak přišlo.

Person ze schůze, do které přišla zpráva o překvapujícím doznání Ernině, se neodebral domů. Zamířil k policejnímu ředitelství.

Když tam došel, nevyhledal ředitele. Měl tam svoje lidi, spolehlivé, kteří mu mohli dáti bezpečnější zprávy než sám ředitel. V postranní kanceláři vyzvěděl od Kolmena podrobnosti o Erině případu.

Přišla těsně před polednem k policejnímu řediteli, rozechvěna, bledá jako smrt. Vzbuzovala soustrast všech, s nimiž se potkala. Když se octla v úřadovně ředitele, zdálo se, jako by se jí bylo ulevilo. Na otázku, čeho by si přála, odvětila, že přinesla zprávu o zabití Svansenové. S podivením zahleděl se na ni ředitel. Neboť – a tu zvěděl Person věc, jež překvapila také jeho – Rosenová byla ihned v podezření, že je pachatelkou činu. Proto ředitel byl zvědav, nejde-li snad o zmatení stopy. Měl to za pokus odvážný, ba smělý, ale zcela možný u ženy tak důvtipné, jakou je Rosenová.

Ptal se proto opatrně Erny, co je jí známo o zabití Eriky. A Erna odvětila krátce: »Všecko.«

Zmaten položil jí ředitel dotaz:

»Znáte tedy také pachatele?«

»Znám,« řekla Erna Rosenová hlasem slabým, ale určitým.

»A kdo jest jím?« ptal se ředitel pln úžasu.

»Já,« řekla Erna prostě.

Ale pak se zachytila stolu a klesla ve mdlobách.

Vzkřísili ji, osvěžili a pak složila Rosenová plné a jasné doznání. Po něm byla ihned zatčena a ponechána ve vazbě.

»A důvod? Důvod?« ptal se Person komisaře Kolmena.

»Čeho? Činu? Nebo doznání?«

»Obojího!« naléhal Person.

O důvodu činu mnoho neřekla. »Nenáviděla jsem Svansenovou,« prohlásila. »Nač bych vymýšlela vytáčky? Nevěřilo by se stejně.«

»A proč se přiznala?« dotazoval se Person

»Také pověděla. Přišli byste na to stejně,« řekla jednoduše.

»Nemyslíte, že se věc má jinak?« zvídal Person.

»Sotva,« soudil policejní úředník. »Asi poznala, že po ní policie pase. A nesnesla asi nejistoty, ukončila ji tedy takto.«

»Je vám známo všechno, co se objevilo při výslechu Rosenové?« ptal se ještě Person.

»Myslím, že všechno. Případ vzbudil nesmírný zájem, Rosenová je přec světoznámou herečkou, loni zpívala v Římě i v Moskvě. Zprávu o přiznání jejím roznáší již rádio kol celé zeměkoule. Sledovali jsme zde tedy všichni výslech její, úředníci, kteří byli při něm, byli zahrnuti dotazy. Byl mezi nimi dobrý přítel, také člen naší strany. Od něho jsem všechno vyzvěděl.«

»To je důležité, co teď pravíte, že při výslechu byli naši lidé. Jde mi totiž o to, zdali při tom nepadl snad stín na naši stranu.«

»Vyloučeno. Věc se nepokládá vůbec za zápletku politickou, třeba Svansenová s Rosenovou stály v různých táborech a obě byly činny politicky. Je přesvědčení, a jistě zcela správné, že vše mělo podklad soukromý, pohnutkou že byla žárlivost. To se jistě potvrdí, až bude vyslechnut pan Nekola.«

»Jsem náhledu téhož,« pravil Person. »Možno proto také souditi, že Rosenová neměla pomocníka.«

»Se vší určitosti,« řekl úředník. »Nasvědčuje tomu také celý způsob provedení. Ostatně i Rosenová byla dotázána v tomto směru a vyloučila pomoc kohokoliv.«

»Věc je ovšem samozřejmá,« mínil Person. »Ale přes to bych vám byl vděčen, kdybyste mi podal zprávu ještě dnes večer, zda se vyskytlo něco nového ve vyšetřování, zejména zda zjistilo se snad něco o spolupachateli.«

Kolmen ochotně slíbil: »Večer při ukončení úřadování vás zavolám telefonem.«

»Děkuji vám,« loučil se s ním Person. »Věc mne zajímá, jde o našeho předního člena, obávám se, aby nebyla snad zatažena strana naše do věci.«

»K tomu nedojde, ale dám pozor i v tomto směru. Zajímá mne celý případ také k vůli slečně Rosenové. Byla naší důležitou pracovnicí.«

S tím se rozešli.

Byl večer, blížila se osmnáctá hodina. Person čekal ve svém bytě, připraven jsa na cestu. Občas zadíval se na hodinky, viděl, jak čas rychle běží.

»Nepřijde-li zpráva v malé chvíli, zmeškám vlak,« řekl sám k sobě. Ale klidně beze všeho rozčilení. V tom byl Person velký a to ho velkým dělalo. Měl zvláštní, neochvějný klid. Bral všechno tak, jak bylo. Úspěch ho nevzrušil, nezdar ho nezkrušil. Dovedl vyvinout obrovskou energii. Byl neúnavný. Ujal-li se věci, podniku, dal do něho všechno, co měl síly. Ale potom složil ruce a čekal klidně na výsledek. A přijímal jej klidně, ať byl dobrý nebo špatný. Jako klidně vítal den a noc. Obojí mu bylo samozřejmé a nemohl za to, ani za ono. Z klidu dovedl ho vyrušiti jenom Dermatt. Něco zvláštního v tom bylo, čemu nerozuměl. Ale věděl, že to není samo sebou. A tím více působilo to na něho.

Dnes však byl hotov s Dermattem. Zvítězil nad ním dokonale. A byl přesvědčen, že nebude již míti v týle Dermattovu záškodnost. Jeho záměry se dařily, potřeboval ještě míti v něčem jistoty.

A dostalo se mu jí. Bylo osmnáct, když zvonil telefon. Volal komisař Kolmen z policejního ředitelství. Ujistil znovu Persona, že záležitost Rosenové nemá pranic společného se stranou a

že nestala se ani zmínka o nějakém pomocníku Rosenové.

Minutu po ukončení rozhovoru letěl již Person v autu ulicemi k nádraží. Po čtvrthodině hnul se vlak. Person kráčel zrovna chodbou, vlak se rozjel, jak zapadly za ním dveře. Person vyhledal hned svoje místo k spaní. Měl zásadu, že je třeba zacházeti s mozkem opatrně. Jestliže se mnoho namáhal, je nutno popřáti mu odpočinku ihned, jak je to jen možno. Proto odebral se ihned spát. Ulehl a přestal ihned přemýšleti. To byl další nedocenítelný dar, kterého mu popřála příroda. Umožňovalo to velkou jeho výkonnost, ježto mohl chvíle prázdna použíti k skutečnému osvěžení buněk mozkových. Usnul také rychle. Napomáhal tomu klidný pohyb vozu; udržovala jej i přes velkou rychlost kola, která na střeše vozu jsouce v jedné řadě upevněna běžela po koleji, umístěné na klenbě tunelu.

Vlak hnal se prudce vpřed, puzen elektrickou silou. Pohyb urychloval velký ventilátor, který vyssával vzduch před lokomotivou, při čemž poháněl vlak dopředu jako vrtule u letadla. Tak urazil vlak snadno třista kilometrů v hodině, kde byla přímá trať a nezdržovaly ho zastávky. Římský vlak však bohat byl na vše. Vídeň, Hradec pod Alpami, Lublaň, Benátky-Mestre, Bologna, Florencie, všude zde se zastavil.

Ale přes to byl již o druhé hodině po půlnoci Person ve svém hotelu v Římě nedaleko nádraží

Termini, jež podrželo svoje jméno více nežli dva tisíce let. Vytahovadlo jej táhlo vzhůru v »Ligurii,« ale Person při tom spal. Došel do pokoje, odstrojil se a hned spal. Šťastný člověk, který může takto spáti s myslí prostou přečinu! Personovi popřál osud víc – takhle mohl spáti v době, kdy snoval nejčernější zločin.

Odpočinut, pohotov a čilý vcházel ráno k prefektovi Itálie, Männerovi. Přítomen byl Männerův druh Herman, před nímž Männer neskrýval svých plánů. Nadšeně Persona uvítali, přátelsky a vřele se dlouho tiskly jejich ruce. A rozvinul se i hovor – kdož pak ví, co záleželo od něho?

Nebylo však sporů mezi nimi, patrně se dobře dohodli.

»Byl jsem již víckrát na Sicílii.« řekl během rozhovoru Männer. »Prohlédl jsem si ji důkladně. Nejlepší cesta jde messinským tunelem.«

»Proniknete tudy?« ptal se Person.

»Po naší přípravě docela snadno,« tvrdil Männer. »Ovšem dokud nezakročí rada. Byli bychom hotovi, kdyby se postavila proti nám.«

»S tím prozatím nepočítejte!« vykládal Person. »Rada jistě svolá Ochranný výbor, ale doufám, že tím budou vyčerpány kroky proti vám.«

Männer užasl: »To myslíte, že byste dokázal?«

Person se usmál: »Dokázal jsem již víc, nežli myslíte. Víte snad, proč byla svolávána schůze Rady do Saharské Metropole?«

»Myslil jsem, že k projednání naší žádosti,« soudil Männer, »aby nám totiž byla otevřena Sicílie.«

»Vaše žádost by se byla vyřídila beze schůze Rady, vláda maltézská by ji byla jednoduše zamítla. Ale došla také žádost z Palerma. Bertini se vyzná a umí věc vzíti do ruky. Hlásil, že se strojí útok z Italie přes úžinu messinskou a žádal ihned za ochranu.«

Úžas Männerův dostoupil vrcholu. »Podle toho,« zvolal, »byl bych prohrál dříve, nežli bych začal!«

»O tom není pochybnosti,« souhlasil s ním Person. »A nyní snad pochopíte, proč byl činěn útok na schůzi Rady, jež se měla sejít do Saharské Metropole.«

»Vy jste schůzi znemožnil!«

»Ano, to byl důvod útoku.«

»Bude-li však schůze znovu svolána?«

»Sotva k tomu dojde brzy. A když, najdeme již prostředky. Ať však tak či onak, pro vás bude důležito, abyste se dostali přes tunel messinský, dřív než počne Rada jednati. Tvrdým oříškem vám bude hradba vrchů za ním.«

»Vrchy Peloritánské jsou silně opevněny, také příchody podle nich na obou pobřežích jsou zajištěny. Ale zbývá také tunel pod nimí,« upozornil Männer.

»Vím,« řekl Person zamyšleně, »ale ani bych vám neradil, abyste pronikali příliš daleko. Celá

Sicílie složena je z údolí a z hor. Při houževnatosti Bertiniově bude další postup velmi těžký.«

Männer se podíval letmo na Persona pohledem, v němž blesklo podezření. Uhaslo však hned a Männer se tázal hlasem lhostejným:

»My ovšem chceme Sicílii. Vyklidili bychom potom větší část Italie a mohli by ji obsaditi vaši lidé ze severu. Musíme se tedy Sicílie zmocniti. Italové najdou jistě místo v Africe, Budou aspoň spojeni.«

»Pak se jistě rozluštění najde,« řekl Person. »Uvidíme, jak se věci vyvinou, a budeme pak o nich dále jednati.«

Bylo velmi neurčité, co řekl, a Männer to dobře pozoroval. Ale nehnul ani brvou.

»Vás zajímá podle toho počátek,« hovořil klidně, »a záleží vám na tom, aby bylo všechno připraveno a aby se začal v pravý čas,«

»Ano,« souhlasil Person, nepostřehnuv plně smyslu Männerových slov. Přece však uznal za dobré dodati: »Neboť další postup bude se musit říditi podle okolností. A budeme jistě v stálém styku.«

»Nepochybuji, že se dohodneme,« odpovídal Männer a v očích jeho opět slabě zablesklo. »Zajímalo by mne však, proč středoevropská sekce naší strany zajímá se tolik o náš podnik.«

»Divíte se naší péči o vás,« usmál se Person.

»Ano, máme přesvědčení, že to není k vůli nám a že vaše starostlivost má nějaké pozadí.«

Person zvážněl. Pomalu odpovídal Männerovi:

»Mohl bych vám říci, pane prefekte, že nám jde o to, abychom se dostali blíž ke slunci. Otevře-li se vám Sicílie, bude naší střední Italie. A je velký rozdíl v živobytí na severu od Alp a na jihu od nich. Ale jde nám o víc, pane prefekte!«

»To tuším od počátku,«

»Nejde pouze o věc části naší strany,« pokračoval Person. »Co se strojí, bude podnik celé naší strany. Jste člen její a její cíle jsou vám jistě svaty. Nuže, naše strana potřebuje, aby vypukla v Evropě válka v čas jí příhodný. Není k tomu lepší příležitosti, než tady dole u vás. Dávno již se ví, že vaši lidé touží po Sicilii. Útok s vaší strany bude samozřejmou věcí, která nepřekvapí nikoho. Proto tedy jednáme s vámi. Víme, že by konec konců k této válce došlo, chceme jen, by začla, až se hodí nám.«

»Dobře, my jsme ochotni se přizpůsobit,« uzavíral Männer rozmluvu, »ovšem očekáváme, že za to naše zájmy dojdou podpory od strany.«

»Můžete být ujištěn,« vstav prohlašoval Person slavnostně, »že plně budeme vždy hájiti váš prospěch, pokud ovšem nestřetne se s celkovými zájmy strany.«

Byl to slib a nebylo v něm nic, neboť ponechával volná zadní dvířka pro uklouznutí ze závazku. Männer to viděl, ale nezmínil se slovem.

»A nyní hlavní věc,« otázal se. »Kdy máme započíti dílo?«

Person odpověděl: »Nemine mnoho, odcestuji z Evropy. Uslyšíte o mé cestě. Po mém odchodu nadejde čas. Bude třeba ještě něco vykonati. Až bude vše připraveno, dám vám zprávu, najdu si již s vámi spojení. Jednejte pak podle naší úmluvy. Zdar bude náš i váš.«

Podal ruku Männerovi, Männer mu jí stiskl. S tím se rozešli.

XXXI.

»Jsem vinna. Zabila jsem ji. Nepopírám pranic. Není třeba hledati zvláštního důvodu anebo výkladu pro můj čin. Je přece jasno, že zabíjíme z nenávisti. Z čeho pramení, vždyť sami leckdy nevíme. Ale jistě na tom nezáleží. Jde přece o čin. Zákonu jde o to, co se stalo. Proč se stalo, pátrá dříve, nežli najde pachatele. To je pomůcka. Nemá však smyslu, když je případ vyjasněn.«

»Udání důvodu by mohlo býti polehčením pro vás,« upozornil předseda.

»Nepřeji si polehčení,« klidně řekla Ema. »Znám dosah vého činu, uvážila jsem jej předem a vím, že musím nésti zodpovědnost. Nevzpírám se jí.«

»Odpíráte opět tedy říci důvod svého činu?«

»Neodpírám. Naznačila jsem jej – nenávist. Ale více pověděti nemohu.«

»Kdy vznikla u vás myšlenka, že mohla byste usmrtiti slečnu Svansenovou?« ptal se dále předseda senátu.

Rosenová se zamyslila.

»Věru, nevím,« odpověděla po malé chvilce. »Ale jistě dávno dřímala v mé duši. Aspoň vím, že zdála se mi samozřejmou, něčím dávno hotovým, když jsem počala blíže přemýšleti o věci.«

»A kdy to bylo?«

»V poslední době, před několika týdny.«

»Jednala jste s někým o tom?«

»S nikým,« řekla Erna určitě. »Šlo o mou záležitost, čistě soukromou.«

»Pravíte, že záležitost bylo soukromá. Neměla snad přece nádech politický? Koncem minulého roku byl na slečnu Svansenovou spáchán útok, právě v divadle. Bylo to pro její politické vystoupení v prosincové bouři. A vy jste stála v protivném táboře. Neuplatnila se přece nějak tato okolnost?«

»Ani zdaleka!« s důrazem se hájila Rosenová. »Politické otázky nikdy nekalily poměr mezi námi.«

»Trváte tedy pevně na tom,« vracel se předseda k předešlému bodu, »že čin nebyl politický.«

»Se vší rozhodností,« prohlásila Erna pevně.

»A tvrdíte, že jste neměla pomocníků.«

»Tvrdím určitě a je to pravda. Nepotřebovala jsem jich.«

»Snad nám tedy nyní popíšete čin, jak se udál. Důkladně a s podrobnostmi.«

»Oh,« zalekla se Erna. »Nechtějte –!« prosila, počínajíc se chvíti.

»Musí to být. Soud musí vědět všechno, má-li rozhoudnouti spravedlivě.«

»Nebudu moci –« řekla Erna, jevíc náhle značnou skleslost.

»Pomohu vám. Budu se vás ptáti, vy jen odpovídejte! Nuže, přišla jste ke kolegyni Svansenové dvanáctého ledna před polednem.«

»Ano,« zněla tichá odpověď Ernina.

»Věděla, že přijdete?«

»Nevěděla. Nemohla jsem jí říci napřed o svém příchodu. Mohla pověděti někomu, že mne očekává, a to by bylo prozradilo všechno.«

Státní žalobce se hlásil:

»Prosím, aby tato slova byla přesně protokolována a aby soud vzal na ně náležitý zřetel. Plyne z nich a zcela jasně, že se pachatelka předem připravila na čin. Úmyslně nehlásila slečně Svansenové svého příchodu, šla k ní tedy s nepřátelským úmyslem.«

»Důkaz zbytečný,« ostře řekla Erna, »ježto nepopírám toho úmyslu.«

Tu však povstal obhájce:

»Upozorňuji a prosím, aby bylo vzato na vědomí, že výrok slečny Rosenové, vytýkaný panem státním žalobcem, by mohl býti také úsudkem, jenž vztahuje se sice k minulosti, ale

nebyl tvořen v této minulosti, nýbrž po činu a možná, že až zde.«

»Žalovaná však se sama přiznává, že přišla k slečně Svansenové s nepřátelským úmyslem,« vskočil obhájci do řeči státní žalobce.

»Možná, že se přiznává,« pravil na to obhájce, »to může být, ale vy jste toho nedokázal, pane státní žalobce! A to je značný rozdíl, neboť kdo z nás ví, jakou cenu mají slova žalované? Je již plně prokázáno, že je příčetná? A kdyby třeba byla, o čemž dobrozdání dají páni soudní lékaři, prosím, aby bylo přesně bráno v úvahu, že žalovaná přiznává, že přišla k slečně Svansenové s nepřátelským úmyslem. Ale nepřátelský úmysl přec nemusí být úmysl vražedný! Není přece vyloučeno, ba, dle mého soudu zdá se samozřejmým, že šla slečna Rosenová ke své kolegyni na návštěvu, třeba trochu na ni pohněvána, mezi umělkyněmi přec spory bývají na denním pořádku. A v hovoru snad došlo ke sporu a slečna žalovaná ohnala se jehlicí a usmrtila čirou náhodou svou přítelkyni. Možná, že to byla sebeobrana, kdo to dokáže, ale kdo to také vyvrátí?«

Erna obrátila se k obhájci:

»Děkuji vám, pane doktore! Ale tohle jste mi radil také dříve, tento způsob obhajoby. Neposlechla jsem vás a také dále neposlechnu. A vůbec musím opakovat soudu, že jsem si nepřála

obhájce. Jaké hájení, kde je vina patrná a provinilec ochoten je podrobit se trestu?«

»Zákon předpisuje obhájce,« namítl předseda soudu.

»Ale nepřinutí mne, bych použila jeho služeb,« tvrdošíjně prohlásila Erna.

Státní žalobce měl za vhodné, zas podniknouti útok:

»Žalovaná zvolila si jiný způsob obhajoby. Nezvyklý, ale možná, že účinnější. Chce si získat soud a obecenstvo přehnanou svou přímostí. Je to prospěšnější nežli zapírat, když je všechno prokázáno a ví se stejně. Zjednává to přízeň –«

Posupně se Erna podívala na státního žalobce.

»Mýlíte se, pane státní žalobče! Nedbám přízně těchto diváků, zrovna jako jsou mi zcela lhostejné vaše útoky. A mám-li říci plnou pravdu, je mi protivné to množství, které přišlo se sem popást na rozpacích ženy. Nač tu vlastně jest? Kdo tu bude rozhodovat? Jenom soud. A jen ten by zde měl míti místo. Nebo se má poučovati to množství, které se sem nahrnulo zvědavě? O čem? Jak se vraždí? Nebo jak se odsuzuje k smrti? Povím vám ještě více, pane státní žalobče! Opovrhuji davy, které se tu tlačí v tísni, derou se sem z chodeb a kupí se venku po ulicích a hlučí nespokojeností, že jim ušlo divadlo. Prosím, vykliďte to, pane předsedo, myslí-li ten pán, že mluvím pro to!«

Usedla vysílena; hoříc v lících, prudce oddychujíc, utírala horké čelo. Ale bílá bledost vyhnala hned červeň s jejích tváří. V posluchačstvu bylo ustrnulé ticho. Víc však bylo úžasu nad slovy Rosenové, nežli hněvu a urážky. Viděli, jak její obhájce si sevřel hlavu rukama. A v temném pozadí, bledší nežli žalovaná, sténal Bukov, podpírán jsa Sibirjakem.

»Zabíjí se sama, úmysně!« byla slova, která opětoval k příteli.

Předseda senátu vstal a obrátiv se nejdříve k veřejnému žalobci, promluvil:

»Není správno, pane státní zástupče, vytýkati žalované způsob obhajoby. Jest její věcí, jaký zvolí. Sotva jí lze vyčítati plné doznání. Žalovaná jistě tolik ví, že podle zákona i po doznání zabití se trestá smrtí, když bylo úmyslné a dopustil se ho člověk jeden, takže padá život za život.«

»Jest mi známo,« ozvala se Rosenová. Zřejmě chtěla, aby její hlas byl pohrdlivý, ale neovládla ho tak, aby se nezachvěl. A sotva jej slyšeli v celé síni –

Předseda pak mluvil k žalované:

»Také žalovanou třeba upozorniti, že jsou předpisy, jak se má soud konati. Účast veřejnosti má svůj smysl, i když se nevysvětlí ničím jiným, nežli dozorem nad přesným prováděním spravedlnosti a práva. Není proto dovoleno, dotýkat se přítomného obecenstva, jako předseda to musím odmítnout. Vždyť jistě přišli mnozí,

slečno Rosenová, z vřelé účasti s vámi a s vaším osudem.«

»Prosím také, aby pochod líčení byl nerušen. Jak pan žalobce, tak pan obhájce se budou moci dotazovati, až skončím výslech žalované. Žalovanou pak žádám, aby popisovala, kde přestala.«

Erna mlčky seděla, co předseda mluvil, netečně poslouchala jeho výtky. Pohnula se až při posledních jeho slovech. Bylo zřejmo, že jest jí těžko mluviti dále. Skleslým hlasem upozorňovala proto předsedu:

»Řekl jste, myslím, že se budete ptáti.«

»Dobře,« předseda hned souhlasil. »Pokračujme tímto způsobem! Přišla jste tedy k slečně Svansenové před polednem, opustivši svůj byt oknem, které vedlo na chodbu.«

»Ano,« ozvala se Erna skoro tiše.

»Slečna Svansenová byla sama doma –«

»Byla,« řekla Erna.

»Přátelsky vás uvítala –«

»Velice přátelsky.« A hlas Rosenové byl ještě tišší.

Zase se hlásil státní žalobce: »Nechť obžalovaná nám poví blíže, jak se uvítaly se svou kolegyní!«

Rosenová odpovídala, však velmi váhavě: »Erika měla velkou radost, že mne vidí.«

»Dále, prosím!« naléhal žalobce. »To jistě není všecko.«

»Políbily jsme se –«, sotva slyšitelně řekla Erna. A pohnutí jako elektrická jiskra projelo hustými davy, jež do posledního místa plnily rozsáhlou soudní dvoranu a tísnily se v nepřehledných řadách.

»To mi stačí,« suše pravil žalobce. A předseda se tázal dále:

»O čem jste počaly hovořiti, když jste se uvítaly?«

»Erika se strojila, chtěla jíti k obědu. Řekla jsem jí, že jsem zašla pro ni. Že půjdeme spolu, souhlasí-li.«

»Slečna Svansenová souhlasíla?«

»Ano. Řekla, že hned bude hotova, abych na ni chvíli počkala.«

»Co bylo dále?«

»Nabízela mi křeslo, abych si sedla.«

»Slečna Svansenová sama usedla?«

»K toiletnímu stolku.«

»Sedla jste si také?«

»Nikoli.«

»Proč?«

»Nehodilo se k mým záměrům.«

»Vy jste tedy přišla s úmyslem –?«

»Zabíti ji!«

Obrovské pohnutí se zmocnilo obecenstva. I členové senátu jevili vzrušení. Chvíli trvalo, než předseda se znovu počal tázati:

»A jak jste ji chtěla zabíti?«

»Jehlicí.«

»Její, Svansenové jehlicí?«

»Ano. Moje by mne byla prozradila.«

»Věděla jste, že má něco takového?«

»Ano. Znala jsem tu jehlici.«

»Proč jste si ji právě vybrala?«

»Všimla jsem si, že má ostrý hrot.«

Nová vlna nevole i hrůzy provanula přítomnými. Státní žalobce se znovu vmísil dotazem:

»To vše jste měla rozmyšleno předem?«

»Ano,« sotva slyšitelně řekla Erna.

»Proto jste přišla před polednem, kdy jste věděla, že se bude slečna Svansenová strojiti. A proto jste si nesedla. Vyložte nám blíže, proč!«

Erna váhala. Pak řekla těžce:

»Musíla jsem býti u ní – státi nad ní – když by seděla.«

Bylo viděti, jak se přemáhá, jak usiluje zachovati klid, ale jak ji překonává hrůza vzpomínky. Sám předseda jako kdyby váhal a chtěl odložiti chvíli, kdy jí bude vylíčiti strašný okamžik, se otázal:

»Jak jste chtěla zaříditi, abyste dostala osudnou jehlicí do rukou?«

»Vzala jsem si schválně svoji novou jehlici, abych ji ukázala Erice a přiměla ji k porovnání se svou.«

Ernin obhájce tiskl svou hlavu do dlaní. Byl zoufalý, jak Erna sama zúmyslně zaplétala

smyčku kolem svého krku. Předseda však pokračoval v otázkách:

»Jak došlo k provedení činu?«

»Jak jsem zamýšlela,« mluvila Erna hlasem třesoucím se, stále tišším. »Erika měla před sebou skřínku se skvosty, jehlice ležela na vrchu.«

Nemohla dále. Předseda jí pomohl:

»Vzala jste ji do ruky, slečna Svansenová zatím seděla a upravovala si vlas.«

»Seděla,« trhaně a chraptivě řekla Erna. »Ale já – vzala – svoji jehlici –«

»Přiložila jste ji k hlavě Svansenové a zkoušela jste, jak by jí slušela.«

Erna pouze kývla.

»Pak jste vzala její na srovnání.«

Zase kývla.

»Mluvte dále sama!« řekl předseda.

»Nemohu!« zaúpěla Erna, skrývajíc tvář, na smrt bledou, do dlaní.

»Nelze jinak!« přísně velel předseda. »Rcete, co jste učinila pak!«

»Nařídila jsem ji hrotem proti spánku Svansenové –«

»Svansenová netušila nic?«

»Smála se –«

»A vy?«

Erna sebrala svou všechnu sílu. Nemohla však odpověděti. Hrůza čišela z potrhaných rysů její

tváře. Pak se vzchopila ii ozval se výkřik, jenž byl spíš skřekem nežli hlasem lidské bytosti:

»Vrazila jsem – zabila ji –«

A zhroutila se do mdlob.

Divoký rozruch potrhal řady v obecenstvu. Ozvaly se výkřiky a pláč. Křečovité skřeky bylo slyšeti a na několika místech se rozestupovaly davy a činily místo těm, kteří prchali, nebo které vynášeli omdlelé. Jen zvolna se tišilo pobouření. A dlouho trvalo, než vzkřísili Ernu. Ale musili jí dáti času k zotavení, nežli bylo možno jíti dále k přelíčení.

Sedíc v křesle malátně, jsouc opřena, hlasem sotva slyšitelným dokončila svoje doznání. Šat mužský měla připravený vespod. Svlékla ženský šat a sbalila jej. Potom vzala něco skvostů se skříňky a zavázala v malý balíček a kvapně odešla. Nevěděla, jak vypadala Erika. Neodvážila se na ni pohlédnout Vmísila se za poledního ruchu do proudu, jenž plynul ulicí. Namířila po Vltavě pod Letnou, ve vhodné chvíli hodila skvosty do řeky. Potom se oklikou vracela k svému domu. Nikdo nevěděl, že odešla. Její služebná byla přesvědčena, že je ve svých pokojích, neboť ukázala se jí před odchodem a potom se uzavřela. Služebná nemohla věděti, že vyskočila oknem na chodbu. A nepozorovala, že se touž cestou zase vrátila. Měla velký pozor, aby květiny, jež stály na okně, zas přišly na své místo. Vše se zdařilo a cítila se bezpečnou.

»A proč jste se udávala?« otázal se nyní předseda.

Erna upřela naň oči, které horečně se leskly ze zapadlých tváří. A odpovídala až po chvíli:

»Je hrozné vědomí, že zabil člověk člověka. V strachu plyne den, ve hrůze se vleče noc. Sen vyhýbá se víčkům. Jen v hlavě hučí, děsí každé zašustění a všude, všude zjevuje se tvář oběti. Strašná je každá minuta, hrozným břemenem je život. Duše uštvaná a chvějící se v hrůze úpí po úlevě. Člověk sešílí a buď se musí zabít, nebo musí ven a vykřičet svůj zločin, vyznat jej a odpykat! A smrt je úlevou – jen rychle s ní, neb v ní je konec.«

Jako ustrnulí poslouchali všichni chvějící se, hrozná slova Erny Rosenové. Soucit se vkládal do duší s ubohou, třeba vražednicí. V pozadí chvěl se a sténal muž, jenž zaslzeným zrakem objímaje nešťastnici hltal její slova a ssál z nich brzy odpuštění pro sebe a smytí velké svojí viny, brzy zase prokletí. Neboť jako rajská hudba padala mu v duši slova, jimiž Erna líčila svá muka. Soudil z nich, že její svědomí jí samo hnalo k doznání, že zachránila se jím z nesmírného utrpení. Ale zas mu připadalo, že snad Erna nepřiznává pravdy a že kryje Bukovovu vinu ne snad předstíráním, ale aspoň zvětšováním výčitek, jež hlodaly jí ve svědomí. Bukov dobře věděl, jaká je příčina zoufalého Erniny jednání. Shroucení se jejích snů o milovaném muži, pro kterého se dopustila i

vraždy. Viděla se jistě u cíle svých tužeb – však přišel Bukov, který svým zásahem zničil její záměr, zdrtil její naději, A tu se zdálo Bukovovi, že je Erna lepší nežli on, že je výše, neskonale výše povznesena nad něho. Neboť třebas chápal, že se zapírala proto, aby nemusila doznati svou lásku k Nekolovi, znesvětit ji tak před zvědavým davem, přece viděl, že tu Erna prokazuje sílu duševní, jaké nebyl on sám schopen.

A pokořen a sklíčen do duše stál tu Bukov, podporován přítelem, jenž tušil bouři v jeho srdci, ale netázal se po ničem a věrně byl u něho a konejšil ho a tišil. A Bukov prožíval nejhroznější chvílí života. Palčivou bolestí platil za svou vinu a s planoucím odporem svíral neklamný doklad o ní, osudnou desku.

Jeho myslí opět a opět probíhala myšlenka, která rozechvívala snad také skoro všechny ostatní. Tak nádherná žena! I ve své zoufalosti oslňovala svou spanilostí, a když povstala, ač s hlavou pokleslou, přec všechno s obdivem se zadívalo po lepé její postavě a milé tváři.

Byla však ztracena, nebylo o tom pochyby. Sama usmrtila člověka, musil padnout život za život. Nebyl možný trest vyhnanství v Atlantidě, Ernu Rosenovou čekal konec v plynové kobce.

A již se blížil rozhodný okamžik. Líčení spělo rychle ke konci, neboť po skončení Ernina výslechu co mohlo ještě býti důležitým? Co mohl kdo činiti? Skutek byl přec jasný, žalovaná

přiznala se ke všemu. Bylo možno přečísti jen patřící sem zákonitý odstavec.

Snad mohl něco pozměniti lékařský posudek. Mnozí nabývali naděje při počátku jeho čtení. Dr. Bukov spatřoval v něm poslední možnou spásu. Avšak zklamali se všichni. Posudek byl stručný, zjišťoval, že Rosenová je a byla zcela zdráva, že nemůže býti řeči o poruše duševní a že také v době činu byla žalovaná plně při smyslech, že provedla jej klidně, chladně, po předchozí přesné rozvaze.

Erna vyslechla to netečně, snad vůbec neposlouchala, co se čte. Zdálo se, že její síly došly konce. Vybičovala je k vzepjetí, aby uchovala svoji hrdost při výslechu. Podařilo se jí to, však padla na to všechna její energie. Nyní poddala se osudu, ale byla přesvědčena, že je nemožno snad chtíti dělat více. Zbývalo jen přijmout odplatu a to mohlo se provésti hrdě, třeba mlčky.

Nevzrušil jí ani státní žalobce, který zahrnoval ji pak divokými útoky. Nevšímala si jich ani, nepůsobily však také na soud. Byly zbytečné, neboť záležitost byla rozsouzena, dříve nežli počala se souditi. Byla jasná a mohla končiti jen jedním výrokem.

Téhož mínění byli všichni, i když počínal mluviti Ernin obhájce. Byl to starý, zkušený právník, avšak přes to nečekal nikdo jeho

úspěchu v této věci. Ale počátek jeho řeči upoutal svou obratností a nespornou působností.

»Soudcové!« promluvil. »Pravím – soudcové! – a vyhýbám se slovům – slavný soude! Neboť bude-li zde rozhodovati soud, je věc vyřízena. Stal se zločin, není omluvy a zákon je určitý a jasný. Praví: Život za život! Ale nebude-li soudit mrtvá litera a přísný ustrnulý aparát, budeme-li sou tento případ jako lidé, dopadne soud jináče.

Věc jistě je tak zvláštní, že si zaslouží, abyste ji prošli ještě jednou se mnou. Byla usmrcena krásná mladá dívka. Jinou mladou, krásnou dívkou. Každý řekne: »Mládí! Láska!«

Nebo také: »Umělkyně, žárlivost!«

Vše je možno, přátelé! Ale možnost jde jen sem. A ne příliš dále!

Proč však se udala pachatelka? Výčitky svědomí, odpovíte mi. Nic nemám proti tomu. Slečna Rosenová dobře tady řekla: Je hrozné zabít člověka! A chápu docela, že pachatelka sama přijde k soudu, aby svrhla s duše těžké břímě a ulehčila obtížené duši.

Co však nikdy nepochopím a co jistě nechápete ani vy, drazí páni soudcové, a čemu nerozuměl jistě nikdo z obecenstva, je věc další: Mladá, krásná žena, z nejpůvabnějších naší doby, ne-li vůbec nejsličnější, v květu mládí, slavena a ctěna, milována, šťastna, zahrnuta vším – že vraždila, to může být, kdo vyplení kdy z duše lidské zlo? – ale

že stojíc před soudem hrdelním, stojíc na prahu neodvratné smrti, že neučinila ni nejmenší, aby se zachránila, anebo aspoň zmenšila neb omluvila svoji vinu, že jen žalovala na sebe, vědomě a s úmyslem se ubíjela, to je něco nemožného, přátelé!

Zde je záhada, jež musí býti vysvětlena. Páni soudcové! Vy nesmíte provésti svůi soud, dokud nebude v té věcí jasno, neboť jinak byste učinili křivý soud a těžkou vinou byste obtížili svoje svědomí. Vy nesmíte přejíti přes tuto věc bez povšimnutí! Já jsem starý člověk, život mám již za sebou, jen skromný zbytek na mne čeká. Ale kdvby mi jej někdo bral, já bych ho hájil s napjetím všech sil. Zde máte mladou, krásnou ženu, celý život leží před ní a ona se ho vzdává. Je možno nedbati snad toho?«

Obhájce se zastavil. Viděl, jaký mocný účinek měla jeho slova. Pohlédl i na Ernu, seděla shroucena ve svém křesle a usedavě plakala. Bylo patrno, že jeho slovy zlomilo se cosi v její duši, zvítězila touha po životě. Již chtěl hovořiti dále, když tu se přiblížil kdosi k němu zezadu a položil mu na stůl malý lístek. Právník otevřel jej, přeletěl jej zrakem. Bylo viděti, jak v úžasu se rozevřely jeho oči a jak těsně sevřely se jeho rty. Opanoval se však a hned pokračoval:

»Dvě věcí jsou pouze možné, kterými lze vysvětliti tento zvláštní případ. Buď je slečna Rosenová šílená a potom patří lékařům, ne

soudcům. Neodpovídá pak za své činy, nesmí býti dána katu. Ale tuto možnost vyvracejí lékaři a tvrdí, že je žalovaná zdráva, že je normální. Pak zbývá druhá možnost, není však již možností a přechází ve skutečnost. Slečna Rosenová stojí pod neznámým vlivem, který přinutil ji vraždit, přinutil ji obětovat se a umřít.«

Všichni zachvěli se dojmem těchto slov. Zdálo se, že osvětlují celý případ, a že je nyní jasný. Ernin obhájce si dobře všiml této změny, které podlehli i soudcové. Pokračoval proto pevným, mocným hlasem:

»Všichni cítíte, že tento myšlenkový postup odpovídá pravdě. Cítíte, že není možno něco jiného. Nezbývá než z této pravdy odvoditi důsledky: Žalovaná nemůže být propuštěna, neboť její vina byla jasně prokázána. Ale žalovaná nesmí býti potrestána smrtí, neboť není plně zodpovědná za svůj čin. Kdo by nyní hlasovat chtěl pro její smrt, sám dopouštěl by se vraždy.«

Tu vyskočil státní žalobce. Pozoroval, že se uvolňuje smyčka kolem krku oběti, měl za svou povinnost to znemožniti. Rozčileně pokřikoval:

»To jsou dohady! Vytáčky, jež mají zachrániti zločince! Sám jim nevěříte!«

Obhájce se vážně obrátil proti žalobci a pomalu, s důrazem prohlásil, vztyčuje se v celé svojí výšce:

»Jak je nebe nade mnou a já již blízek věčnosti, prohlašuji, že jsem od počátku nevěřil, že slečna Rosenová provedla ten zločin sama.«

»Nestačí víra,« bránil se žalobce, »je třeba důkazu. Podejte jej!«

»Podám jej!« řekl obhájce.

Obrovský úžas zachvěl všemi přítomnými. Vzrušené výkřiky se ozvaly, ale ihned utichly, hrobové ticho ulehlo na přeplněnou síň. Mimovolně povstal celý soud a povstala i Erna, patříc rozníceným zrakem na obhájce.

A obhájce řekl:

»Dostal jsem teď tento lístek, prosím pana předsedu, aby jej přečetl.«

Chvěje se rozčílením sáhl předseda senátu po kousku papíru, jejž mu podal obhájce. Přelétl jej nejprve očima a pak četl nahlas tato slova:

»Panu obhájci slečny Rosenové! Měla-li by slečna Rosenová býti odsouzena k smrti, stala by se věc, jíž nelze připustiti má-li býti spravedlnost. V případě tom dotažte se přítomných, je-li mezi nimi někdo, kdo ví o zabití slečny Svansenové více, nežli řekla slečna Rosenová!«

Nový úžas zachvěl všemi přítomnými. Byl to okamžik neslýchaného napjetí a každý tušil, že nastává velký obrat. Úžas největší však objevil se na lících žalované, jež těž oddvchujíc, s planoucími zraky dívala se po zástupu, odkud přichází jí pomoc.

»Od koho je tento lístek?« otázal se předseda.

»Nevím více, než je na něm,« odpověděl obhájce. »Ale ježto život žalované opravdu je ohrožen a je nebezpečí nespravedlivého rozsudku, prosím pana předsedu, aby se dotázal přítomného obecenstva způsobem, jaký je naznačen na lístku.«

Předsedovi nezbylo nežli poslechnouti. Dokonce se zdálo, že mu překvapující ten obrat nijak není nevhod. Podíval se tedy znovu do lístku a pravil ke všem přítomným:

»Vyhovuje přání páně obhájcovu, žádám, aby se přihlásil, je-li mezi vámi někdo, kdo ví o zabití slečny Svansenové více, nežli pověděla žalovaná Erna Rosenová.«

Hrobové ticho bylo, poblíže vchodu však povstal rozruch. Čísi ruka se zdvihla nad hlavami ostatních.

»Kdo se hlásí?« ptal se předseda.

»Já!« zněla odpověď.

»Přistupte sem!« žádal předseda soudu.

Sražené řady se počaly rozestupovati, kdosi si razil cestu mezi nimi. Zástup se vlnil, kymácel sem a tam, s obtíží prodíral se dopředu muž. Nebylo viděti do jeho tváře, sklopené, jak s námahou se tlačil k tribunálu.

S dychtivým napjetím se dívali všichni k němu. Zrak Ernin vytřeštěn zíral mu vstříc. Chvějíc se rozčilením, křečovit se držíc opěradla křesla, čekala příštího okamžiku.

A již se prodral davem, otevřela se mu dvířka ohrady, jež oddělovala vyvýšené místo, na němž seděl soud. Vystoupil a obrátil se tváří k soudu. Také obecenstvo zahlédlo teď jeho tvář. Výkřik úžasu se nesl síní. Erna ležela v křesle polo bez sebe.

Před soudem stál – Person!

Předseda senátu sebral všechnu svoji sílu. Ovládnuv své ohromení tázal se:

»Vy jste pan Person, vůdce Strany volnosti.«

»Jsem Person.«

»Co nám chcete oznámiti k případu, který projednáváme?«

»Že slečna Erna Rosenová nezabila sama slečnu Svansenovou. Na činu měl někdo stejný podíl s ní.«

»A kdo to byl?«

»Já.«

XXXII.

Byl předvečer dne, kdy měli být na Novou Atlantidu dopraveni Erna Rosenová a Person. Na desátý březen přišla tato událost, která způsobila rozruchu co málokterá předtím. Soud dopadl totiž, jak dopadnouti musil. Jen malý okamžik měli političtí protivníci Personovi naději, že se Personovi nepodaří jeho záměr. Mnozí totiž tušili, že věc není sama sebou, ať již Person skutečně se

vraždy súčastnil, anebo jen účast předstíral. Věřili, že si Person přeje dostati se na Novou Atlantidu. Bylo ovšem přesvědčení, že nemůže odtud uniknouti, ale přec jen se věc zdála důležitou, ne-li přímo nebezpečnou.

A po prohlášení Personově byla vyhlídka, že Atlantis Persona nemine. Záleželo všechno na Erně Rosenové. Pro žalovanou pak tu bylo velké pokušení, neboť nabízel se jí život. Pustý sice, neútěšný, jak se aspoň tvrdilo. Ale přece život! A v jejích rukou bylo nyní zachrániti jej! Co učiní? Mnozí čekali na její odpověď jsouce přesvědčení, že slova Persomova nebyla pravdou. Ale kde bylo vodítko v tom zmatku? Politická vražda byla sice řídkým zjevem v posledních několika letech. Ale docházelo k ní i v této době. A vzpomínalo se, jak dříve bývalo, kdy rána byla nejlepším důkazem, tak často užívaným. Proč by se tedy nezbytně musilo pochybovati o pravdě Personových slov?

Ale ať se již věc měla jakkoli, slovo měla nyní Rosenová. Ona měla rozhodnouti. Také o svém osudu. Bez dechu se všichni na ni dívali, když předseda jí kladl otázku:

»Je pravda, co zde řekl pan Person?«

Málokdy záviselo na jednom slově tolik, jako v tomto případě. Erna však si toho nemohla být vědoma. Při jejích úvahách jí šlo o mnohem méně, pokud však se jí týkalo samotné, šlo o všechno. Kdo by se byl divil, že jen krátce bojovala a že těžce oddychujíc prohlásila slabým hlasem:

»Ano. Jest.«

»Proč jste tedy neřekla hned pravdu?« ptal se předseda soudu.

»Vysadila jste se nebezpečí smrti.«

Erna slabě pokrčila rameny: »Nebylo možno. Nesměla jsem.«

Kdo mohl něco namítnouti? Byl sice přítomen muž, který o věci věděl víc než ostatní. Ale i on byl zmaten a neměl jistoty. A kdyby ji byl měl, byl by promluvil?

Dr. Bukov ustrnul, když slyšel Personovo doznání. Nesmírný úžas padl na něho. A letem rojily se mu v hlavě myšlenky a úvahy. Že by se byl mýlil? Sledoval přece Ernu bedlivě v osudný den a viděl jen ji samu. Chodila po nábřeží pod Hradčany, neměla nikoho s sebou. Sama vešla do domu Eriky Svansenové, hovořila s ní. Malý okamžik je pustil s očí, když se díval oknem na výjev, jak prefekt Habr zachraňoval zraněného chuďasa. Když se vrátil ke svému diaskopu, viděl Eriku již nehybnou a nad ní se skláněla Erna Rosenová. Tento výjev také zachytil na desku. Prohlížel ji tolikrát, ale nikdy nezpozoroval, že by na ní byl obraz více než dvou lidí.

Vyňal znovu obraz, prohlížel jej bedlivě. Neviděl však na něm nežli Eriku a Ernu Rosenovou. Ovšem, byla také možnost, že se zatím Person vzdálil. Avšak byla to jen zcela krátká chvíle, kdy Bukov spustil s očí obraz Eričina pokoje.

Bukov byl v hrozném postavení. Měl mlčeti? Bylo by jistě nejpohodlnější. Také však nejlepší pro Ernu, byla by zachráněna. Kdyby Bukov přihlásil se k svědectví a vyvrátil snad slova Personova, byla Erna ztracena. Ovšem, Bukov také chápal, pro něho že ztracena je navždy. Neboť pro koho ji Person zachránil? Jistě pro sebe, s tím bylo nutno počítati.

Když si Bukov toto uvědomil, nutilo ho všechno, aby vystoupil. Ale hned zas vzbudily se výčitky v jeho srdci. Kdo přivedl Ernu před soud, který musil se skončiti jejím odsouzením? Bukov! A kdo ji zachránil před smrtí? Person! Napravil vlastně zločin Bukovův.

To zvítězilo. Bukov mlčel.

I zatkli Persona a vyslýchali.

Odpovědí jeho byly určité a jasné. Šlo o politický zločin. Bylo všechno, jak líčila Erna, nesprávné jen bylo, že mluvila pouze o sobě. Spolu s Personem vše zosnovali, přesně promyslili. Přišli k Svansenové odděleně. Myslili, že po cestě jích nikdo neviděl. Patrně se mýlili a někdo zahlédl Ernu, jak vcházela do domu. Usmrtili Svansenovou, tak jak řekla Erna; ale Erna přidržela pouze jehlici proti hlavě Eričině a Person do jehlice vrazil.

Odešli pak jeden po druhém. Napřed Erna a jí asi nezahlédl nikdo. Pak šel Person, jeho asi někdo viděl. Odtud byla záhada, že bylo viděti, jak vešla žena do domu, ale odešel pak z něho muž.

Bylo vše velmi jednoduché, jak Person líčil věc. Nebylo, čeho se na tom zachytiti. Ale státní žalobce se nepoddával jen tak lehce. Ostře pozoroval celou dobu Personovu tvář i líce Erniny. Zdálo se mu, že tu něco není v pořádku. Avšak cítil hned, že těžko bude prokázati svoje podezření. Přece však se tázal:

»A krádež skvostů?«

»Provedl jsem ji pouze na zmatení stopy.«

»A v čem jste skvosty odnášel?«

»V balíčku, nesl jsem jej pod ramenem,«

»Vysvětlíte mi snad tuto neshodu,« řekl státní žalobce a významně se usmál, »ve vltavském řečišti se našel malý balíček se skvosty, ale z domu, ve kterém bydlila Svansenová, vyšel muž s objemným balíkem. Prosím také slavný soud, aby se zápisu bylo čteno místo, jak popisují svědci muže, který vyšel z domu Svansenové.«

Přání bylo vyhověno. Svědci vskutku tvrdili, že z domu vyšel muž a nesl dosti velký balík. Státní žalobce se obrátil k Personovi.

»Zde je závada, s níž padá všechno, co nám tady vyprávěl pan Person a co potvrdila žalovaná Erna Rosenová. Pan Person snad věc vyloží.«

Chvíle velikého napjetí. Všechno žádostivě čeká, jak vysvětlí Person rozpor. Ale Person se jen klidně usmál. Pak však zvážněl.

»Věc jest jednoduchá,« řekl. »Slečna Rosenová zapomněla, zachvácena hrůzou, v bytě slečny Svansenové svoji kožišinu. Musil jsem ji přibaliti.

Menší balíček, jenž obsahoval skvosty, hodil jsem pak do Vltavy. Dolů k Letné, opačným směrem, než leží byt můj a byt slečny Rosenové. Kožišinu jsem pak ještě téhož dne donesl slečně Erně.«

Tázali se Erny. Potvrdila výpověď. Nebylo možno něco namítati.

Tak se stalo, že nemohla být Erna odsouzena k smrti, ježto zločin neprovedla sama. Podle zákona pak neměl býti jeden život vykupován dvěma. A zde byl spolupachatel. Z obecenstva nyní sotva někdo pochyboval o pravdivosti Personova tvrzení. Ernino jednání před soudem, nežli se přihlásil Person, bylo opravdu nepochopitelné. Nyní bylo vysvětleno tím, že byla zavázána mlčením. Brala všechnu vinu na sebe a snažila se pouze, aby soud byl co nejdříve ukončen.

Jedno však v té věci mohlo býti nejasno. Žalobce to pochopil, byl bystrý člověk. »Dovolte mi ještě otázku!« obrátil se k předsedovi soudu. »Rád bych slyšel vysvětlení, proč se za těch okolností, jak se nám zde líčí, žalovaná udala sama. To je přece v rozporu se vším, co se nám tu vykládá.«

Person odpověděl sám bez vyzvání:

»Je to jenom doklad, pane státní žalobce, že se žena vůbec nehodí do takového podniku. Měl jsem svoje pochyby v té věci od počátku. Ale slečna Rosenová vzbudila mé přesvědčení, že je obzvláště silnou. Myslil jsem, že je pevnější, než se vskutku ukázalo. Byla to má chyba a nesu její

následky. Použil jsem jí, že její pomocí jsem snadno mohl se dostati k Svansenové. Kryla mne. Kdyby byla odolnější, bylo všechno v pořádku. Ale byla měkkou již při samém činu. Po něm selhala však úplně. Její nervy nesnesly napjetí, jaké vyvolal v nich provedený čin. Vymkla se mně,« pokračoval Person a hněvivě pohlédl na Ernu, dodávaje:

»Nehledala ani u mne posily, nesvěřila se mi. Její svědomí se vzbouřilo. A hledalo si ulehčení doznáním. To je vše.«

Domluvil a usedl. Ale státní žalobce měl ještě otázku:

»Nechápu však po tom,« řekl Personovi s trochou nedůvěřivosti, »proč jste právě postavil se po bok žalované!«

Person vstal a ostře se podíval na státního žalobce.

»Já jsem přiměl slečnu Rosenovou k činu,« hrdě prohlásil, »nedopustím proto, aby odpykala trest za mne sama jediná.«

»Naiednou útlocit, když jste před tím vraždil!« s posměchem podotkl státní žalobce. Patrně shledal, že smělé prohlášení Personovo dobře působilo na přítomné, soudce nevyjímaje. Ale chybil. Person prudce vyskočil a zvolal:

»Vy mluvíte o vraždě? Já jsem zabil bez bolesti, rázem. Vy zde mučíte již neděle svou oběť, všeho užíváte, abyste ji hodil katu. To je útlocit?«

Pobouřen se vzchopil státní žalobce:

»Já zde hájil zákon!« vykřikl.

»Také já, však svůj!« odpověděl Person.

Tím bylo ukončeno líčení. Předseda zamezil další hádku a odvedl soud k poradě. Nebyla dlouhá, záležitost byla jasná a zákon určitý. Erna Rosenová a Person byli odsouzeni k doživotnímu vyhnanství na Nové Atlantidě. S rozčileným hlučením se rozcházelo obecenstvo z dvorany. Bleskem rozlétly se zprávy o výsledku soudu nejen Prahou, nýbrž celým světem. Způsobily mnoho poplachu, vyvolaly těžké, vážné obavy ve mnohých, velmi zkušených hlavách.

Ale nikdo nebyl tak překvapen a sklíčen tím, co se udalo, jako Dr. Bukov. Přišel domů zdrcen. Viděl nyní, jak se vina mstí a jak nepatrná příčina si může zahrát se životy statisíců. Neboť Bukovovi bylo jasno, že je velmi nebezpečno, dostane-li se Person na Novou Atlantidu. Tam byly zhromážděny nepokojné živly, mnoho Personových přátel předešlo tam svého vůdce po prosincové bouři. Personovi bylo jistě vítáno, že se tam má dostati. Bukov byl přesvědčen, že Person použil rád příležitostí, kterou mu opatřil Bukov.

Bukov nyní chápal, co vlastně zavinil. Trpce želel svého činu, kterým dohnal Ernu k zoufalství a uvalil na sebe tak těžkou zodpovědnost. Co však pálilo ho v duši ještě ostřeji, bylo pomyšlení, že zároveň zahnal Ernu Personovi do rukou. Person jí zachránil život, Erna měla oprávněnou příčinu,

aby mu byla vděčnou. Bukov cítil že ji ztratí navždy, dostane-li ji do rukou Person. Znal Persona. A přijmout Ernu z jeho rukou by byl Bukov nikdy nedovedl.

A proto Dr. Bukov prožíval zas chvíle nepokoje, horší ještě nežli před nešťastným soudem. Dny i noci potácel se mezi zoufalými záměry, z nichž brzy ten a brzy zase onen se mu zamlouval, aby na to ihned se ukázal marným jako všechny předešlé.

Čím více se blížil desátý březen, den, kdy rozsudek měl býti proveden, tím více se vzmáhalo rozrušení Bukovovo. Jednoho dne byl již Bukov na cestě ku prefektovi Habrovi, aby mu vše oznámil a požádal o zakročení. Ale pak si uvědomil, že je prefekt v této věci bezmocný. Jen při zjevné vzpouře soudil prefekt sám jako hlava správní moci. Trest v tom případě byl správním opatřením na ochranu celku. Proto mohl prefekt zakročiti proti vůdcům bílých v prosincové bouři. Ale neměl moci v Ernině případu. Ten byl činem soukromým a patřil před soud, soud pak musil přesně dbáti zákona. A zákon byl jasný a určitý, podle něho musila být Erna s Personem poslána do vyhnanství na Novou Atlantidu. Proti tomu nebyl možný právní zákrok.

Bylo možno pouze zasáhnutí násilné, to konečně Bukov pochopil. Uvědomil si, že je to jediný způsob, jak zabrániti Personově cestě na Atlantidu, Ale mohl toho někdo žádati od

prefekta? Ani jako hlava strany nemohl se k tomu propůjčiti, třeba strana modrých měla názor, že se v cestě Personově skrývá nebezpečí.

A starati se pouze o Ernu? Jak bylo možno od někoho chtíti, aby Bukovovi pomáhal při únosu odsouzené ženy? Obzvláště, když si Bukov uvědomil, že k odsouzení jejímu sám přispěl nejvíce a že by se styděl sám před sebou při pokusu, užívati své strany k nápravě své chyby. Cítil, že to vše je nemožné a obrátil své kroky zpět. Nešel k prefektovi.

Ale jeho tíseň rostla, strach ho štval a doháněl až k šílenství. Za tohoto stavu vznikl úmysl, jenž byl více nežli odvážný. Lékařův přítel, inženýr Sibirjak, se velmi zarazil, když o něm slyšel. Ještě víc ho polekalo, když ho Bukov žádal za pomoc v té věci. Ale přátelství v něm zvítězilo, nerad, ale přece slíbil svojí účast na podniku, který strojil Bukov.

Tak došlo k události, která by se mohla nazvati snad zajímavou, třeba že ne stejně milou všem, kdož byli při ní účastni. Bylo desátého března z rána. Ponuré jitro, šedivé mraky líně ležely na obloze, při zemi nízko se táhly nevlídné mlhy. Mezi Prahou a Loděnicemi, které dosud spaly pod svým krytem, projely dva aeroplány. Křižovaly zde již chvíli, zdalo se, že tu čekají na něco. Byly to znamenité stroje, zřejmě byly dobře vyzbrojeny a opatřeny silnými posádkami.

Dr. Bukovovi se podařilo. Dobrý jeho přítel, upřímný přívrženec modrých, opatřil mu dva bitevní aviony z tajné pohotovosti, pro všechny případy připravené. Měly podniknouticvičební let, v pravdě však byly dány Bukovovi k provedení jeho záměru. Jeden řídil Bukov se svým přítelem, druhému pak velel Sibirjak.

Nebylo těžko uhodnouti, nač tu čekají při obvyklé vzdušné cestě z Prahy na jihozápad. Bylo to však zřejmo také z hovoru, který v přestávkách byl veden radiovým telefonem mezi veliteli obou strojů.

»Šestá se blíží,« řekl Dr. Bukov, »brzy vyjedou.«

»Jsme připraveni,« odpověděl inženýr Sibirjak, »v deseti minutách tu mohou být.«

Sotva však dořekl, již kvapně hlásil:

»Pozor! Cosi se blíží!«

Rychle se od sebe oba stroje oddělily a zaujaly stanovisko pozorovací. Využívajíce mlhových chuchvalců, jež zvolna se valily vzduchem, a kryjíce se v nich, číhaly, zda se vskutku něco blíží od Petřína.

»Opravdu!« zahučel Dr. Bukov překvapeně, když mu přístroj hlásil, že se rychle blíží avion od severovýchodu. »Vyjeli tedy dříve –?«

Patrně měl pravdu, neboť v nejbližším okamžiku vyrazil šedavý stroj z mlhavé clony směrem od Prahy. Rychle se nesl vzduchem spěje k jihozápadu. Srdce Bukovovo se zachvělo. »Tam

odvážejí do vyhnanství ženu, které jsem chtěl připraviti nejkrásnější osud,« letělo stísněnou myslí rozechvěného muže. »Pro mne se vyloučila z lidské společnosti, sama, dobrovolně! A s ní jede on, Person! Muž, jenž si zahrál na jejího zachrance, aby došel svých politických cílů. A s nimi i – jí!«

»Ale nezdaří se ti, Persone!« dodal Bukov na závěr svých myšlenek, uděluje svému stroji plnou rychlost, aby zůstal po boku šedému avionu, který svižně si razil cestu ploužícími se ranními mlhami. Stejně učinil i Sibirjakův stroj.

A tak se hnaly ranním šerem jako příšery. Kraj jednotvárný, mírně zvlněný, však stále stejně bílý rychle běžel pod nimi. Tu a tam se zastřel obzor, jak chuchvalce mlhy valily se těžce skoro až k samé zemi. Ale zase prohlédli a uviděli sledovaný avion, jak stále stejnoměrně pílí v dál. Zdálo se, že neví ani, že je stíhán. Nebo nestaral se o ně, jsa si jist svým bezpečím.

Přeletěli Plzeň, která dosud spala pod svým slabě osvětleným krytem. V nedaleku vyvstávaly brzy na to bílé svahy pošumavských kopců. Blížil se kraj pustý, lidí prázdný. A tu dal Bukov rozkaz:

»Blíže k nim!«

Nenápadně změnil se směr obou strojů, které pluly po stranách. Zabočily k prostřednímu, který stále klidně hnal se mezi nimi, jsa o něco níže. Dosud, jak se zdálo, nezpozoroval svých nepřátel. Až najednou jako by sebou trhl. Poskočil, znatelně

zrychlil běh. Patrně seznal, že průvod obou strojů nevěští mu nic dobrého.

Ale také oba stíhající stroje zrychlily svůj let. A tu skočil šedivý stroj dlouze do předu, daleko se octl před druhými. A pak náhle zahnul do leva a prudce se stočil k jihu. Chtěl asi ponechati druhým volnou cestu. Nebylo-li u nich nepřátelských úmyslů, čekal, že poletí dále ve svém směru.

Nestalo se tak, beze všeho dorozumívání stočily se oba stroje v levo za ním.

A tu šedivý stroj znovu zrychlil běh. Přenesl se přes hřebeny vrchů, nechávaje po levici Čerchov, vrhl se níž k zemi, aby získal na rychlosti a pak hnal se jako přízrak přes bavorské pláně. Přeletěl úval dunajský, vpravo nechávaje Řezno, a míře skoro k jihu spěchal přímo k Alpám.

Avšak protivníci jeho byli stejně rychlí, jako dravci řítili se za ním, otevřeně jej již stíhajíce. Nezůstávali víc za ním nežli o dvě, tři sta metrů. Šedý pochopil, že jde o tuhý boj. Znovu zahnul do leva, přeletěl Inn a vrhl se již rovnou na východ, k Solnohradu.

»Chce nám proklouznouti v spleti alpských údolí,« upozorňoval Sibirjak.

»Dám se těsně za ním,« hlásil Bukov, »vy se vzneste trochu výše!«

Bylo to tak nutné, neboť prchající létadlo se vskutku směle vrhlo mezi bílé svahy alpských vrchů a razilo si cestu nevysoko nad dny alpských

údolí. Již se hnalo nad táhlou hladinou Wolfgangského jezera, trouc se skoro o stěny Schafberku, vyhouplo se k Ischlu a pak zabočilo směle k jihu, do nízkého údolí nad říčku Travnu.

Počítalo zřejmě dobře. Byli asi nad jezerem Hallstattským, když náhle v cestu se jim postavila stěna husté, šedobílé mlhy. Bez rozmyslu do ní vrazil šedý stroj. Bez rozmyslu hnal se za ním Bukov.

Tu se ukázalo, jak náhodou dobrým bylo opatření, že se Sibirjakův stroj vyšvihl do značnější výše. Opatrně, používaje svých ozvěnových mikrofonů, bral se Bukov se svým strojem vpřed. Zmírnil sice rychlost, ale přece jen hnal stroj svůj dosti prudce mlhou, vysazuje se i s druhy nebezpečí, že se zabijí o skalní stěny nad jezerem.

Vskutku se mu ulehčilo, když se mlžný závoj před ním rozevřel a stroj se octl v jasném vzduchu, ozářeném spoře svitem vyšedšího zatím slunka.

Jaký však byl jeho úžas, když se bystře rozhlédl a hledal prchající stroj! Nebylo ho nikde před ním. Zděšen volá Bukov Sibirjaka. Ten však již se hlásí sám, v ostrém kruhu vraceje se zpátky: »Zůstali tam! V mlze, ukryli se!«

Prudce kroužily teď stroje našich přátel jak dva dravci nad osudným místem, kde rozsáhlý oblak mlhy halil úval Halstattského jezera.

»Nemohou nám uniknouti,« těšil Sibirjak svého přítele. »A zdvihá se ranní větřík, který brzy rozežene mlhu v údolí.«

Vystoupili výše v dlouhých kruzích a oddělivše se, by na odlehlých koncích bezpečněji hlídku mohli konati, vznášeli se v mírné výši nad vrcholy alpských velehor. Přes napětí závodu a honby strhoval je úchvatný obraz, jenž se skýtal jejich pohledům. Pod nimi ležela údolí Solné komory, nad nimi k nebi se týčily nesčetné vrcholy hor. Bělostný sníh vše pokrýval, do běla svítil v údolích, růžovou září pak hořel a planul na čelech hor, na které padalo měkce snivé světlo sotva vyšlého slunce. Nekonečná velebnost se rozlévala tímto krajem věčné zimy, který z jihu hlídal ostrý Dachstein, na na západě mocný Watzmann.

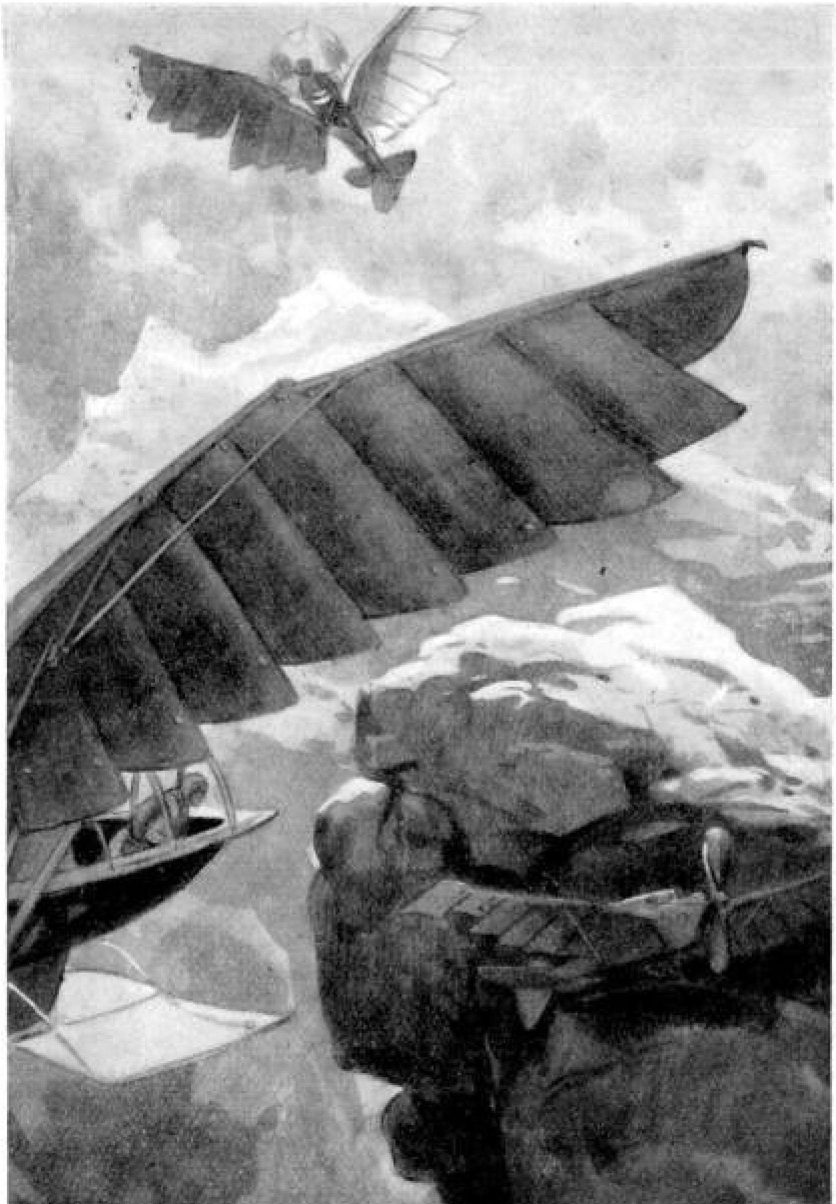
Čas však plynul, netrpělivost se vzmáhala. A jenom zvolna opíral se ranní větřík do oblaků mlhy, trhal jejich kraje, zavíjel je v proměnlivé, volně se točící kotouče. Přec však mlha řídla, bylo třeba napínati pozornost. Neboť bylo pravděpodobné, že šedivý stroj z mlhy spíše uzří svoje protivníky, kroužící na jasné obloze, a že bude hledět uklouznouti na místě, kde bude od svých protivníků nejdále.

Ale slunce stoupalo, již pronikalo mlhou. V táhlé úžlabině Hallstattského údolí vyvstávaly podrobností krajiny, však po stíhaném letadle snad zavřela se země, nebo zarylo se do mohutných vrstev sněhu. Nebylo ni stopy po něm.

Najednou však vzkřikl Sibirjak. Spatřil je! »Skvostný nápad!« musil uznati, ač nerad. Pod převislým srázem táhlé stěny, která téměř svisle zdvíhá se na západní straně údolí, šedý letoun – stál nehybně a budě dojem kusu skály zůstal nepozorován, ač kolem něho bylo již úplné jasno.

Jako ostříž padalo však nyní aero inženýrovo a řítilo se k šedému.

Jako střela však se tento mihl, podletěl pod strojem Bukovovým, který mířil právě proti němu a musil se tedy za ním obrátit, a prudce hnal se k východu. A nastal divý závod, při němž prchající v patách tísněn protivníky nemohl již nežli utíkati mezi svahy údolí, jak otvíraly před ním cestu.

. . . šedý letoun — stál nehybně . . .

I šla prudká honba podél staré dráhy k Aussee, potom na východ až k Leobenu, tam však zaskočeno šedé aero musilo se vrátit k severu. V semmeringském sedle již již dohnali je, stěží přeneslo se sedlem a pak odbočilo náhle k východu a padalo do roviny.

Bylo hodně po osmé, když dostiženo těžce kleslo přímo na zamrzlou pláň neziderského jezera a spočinulo na sněhu. Mžikem přistávala vedle druhá létadla a z nich se vyhrnuli lidé, Bukov ovšem v čele všech.

Skočil k šedivému stroji, který obalen byl vrstvou jinovatky, prudce trhl dvířky v řidičově kajutě a vskočil do ní. Za ním spěchal Sibirjak.

Místnost pro řidiče byla prázdná.

Stejně prudce vyrazili dveře do kajuty hlavní, také ta však byla – prázdná.

A tu cosi cvaklo v předu u motoru.

Sibirjak se první vzpamatoval.

»Ven,« vzkřikl.

»Je řízeno radiovými vlnami!« dodal vrhaje se ke dveřím.

A vyskočil z letadla, jež již se zdvíhalo.

Bukov těžce dopadl již z velké výše, málo chybělo a byl by býval unesen.

Pohleděli za stoupajícím strojem k obloze. Viděli docela nízko jiný stroj, šedému podobný, an stojí nad jezerem. Šedý stoupal k němu, pak oba se obrátili k severozápadu. Odlétaly volně mířice k Vídni a pak patrně ku Praze.

»Výborně to provedl!« zvolal Sibirjak v úžase, do něhož se nepokrytě mísil obdiv.

»Odlákali nás prázdným strojem, řízeným elektromagnetickými vlnami se stroje druhého,« souhlasil Dr. Bukov.

Sibirjak pohleděl na hodinky.

»A vládní aero je již na půl cestě k Atlantidě.«

»A není lidské moci, která by je zadržela,« dodal Bukov se smutným povzdechem.

XXXIII.

»Hajej, spinkej, maličká,
zavři svoje očička!
Hajej, dadej, maličká,
zavři očička!
Nad hlavou ti větev kývá,
na ní ptáček píseň zpívá,
aby se ti sladce spalo,
o květech a slunci zdálo.
Hajej, spinkej, maličká,
kolébá tě matička!
Hajej, dadej, maličká,
zavři očička!«

Tiše a něžně chvěla se měkká píseň se rtů matčiných. A oči, zamlžené teplými slzami, s nekonečnou láskou spočívaly na růžové tváři usínajícího dítěte.

Pod okny v zahrádce budící se jarem uspávala Míla svoji milovanou Andělku. Vlahý jarní větérek ji doprovázel polohlasným šelesitem, opodál tlumeně hlučelo moře a spolu zpívalo svoji jednotvárnou, ale věčně krásnou melodii.

Nevýslovné štěstí plnilo srdce mateřské při pohledu na drahé dítě. Avšak jen ztěží zahánělo z něho temný stesk, jenž tíhou hory drtil umučenou duši mladé ženy. Setmělo se v ní, jak ve zšeřelém kraji před útokem divé letní bouře, Prchla spokojenost z domku na pobřeží moře od té chvíle, kdy na půdu Atlantidy vkročil kletý Person. Odcizil se malé rodině, kdo byl jí nejdražší, odcizoval se jí, kdo byl jejím pilířem. V Robovi se vzbudil dřívější člověk, všechny jeho vášně divoce se rozháraly, stále štván jsa Langhenou i Personem vždy více vymykal se vlivu svojí ženy, aby uvrhl se ve vír dobrodružství, které mohlo všem přinésti zkázu.

Míla věděla, co bouří v duši mužově, ač uzavřel se před ní, nesvěřil se jí ni slovem. Pozorovala, jak těžký vede boj, a cítila, že dosud nerozhodl. A z křečovitých, chvatných objetí, jimiž objímal a k sobě tiskl drahé svoje dítě, vytušila správně, že je ono posledním, ač chabým poutem, které zadržuje Roba od osudného kroku.

Proto s tím větší něžností a láskou objímaly její zaslzené oči rysy předrahého dítěte, jeho milou tvářinku, růžové jeho rtíky, sladké čílko a nad ním roztomilé rusé vlásky, jejichž lehké kučery se

slabě chvěly zavanutím vánku, letícího z vlahých dálek jihu přes šumivé, sněhobílou pěnou ozdobené vlny modravého moře.

Ale nekonečný jak to moře žal ji svíral. Cítila, že krokem neslyšným, však nezadržitelným cos se blíží, neštěstí a hrůza že jsou na pochodu. Uvědomila si to vše plně právě nyní, kdy své dítě sem vyvezla před dům, aby uspala je, sladké poupě, na zahrádce uprostřed květných poupat. Pohled k přístavišti letadel, pohled na moře, jež počínala nenávidět, neboť tušila, že počíná být slabou hradbou proti ostatnímu světu, zejména však temný hlahol hlasů, tlumený ryk bouřných písní, který zaléhal sem odkudsi zdaleka, vše to plnilo jí duši hrozným strachem.

Vždycky visel nad životem jejím těžký mrak, obavy z neklidné povahy mužovy. Jeho prudkost přivedla je sem, do vyhnanství. Ale tento osud nebyl Robovi poučením, nenapravil ho. Rob nehledal víny v sobě, zůstalo v něm přesvědčení, že mu bylo ukřivděno. Měl se za nevinného trpitele, který má na právo na pomstu.

Všechna léta, co byli spolu na Atlantidě, plynula Míle ve strachu. Viděla mužovu nespokojenost, jeho touhu po činnosti, i jeho záští proti lidstvu, když nepřicházelo vykoupení. Až dosud však měla naději, třeba trpkou, že Rob je zde bezmocným, že musí zde zůstati, u ní a u jejich dítěte. Ale co se dělo nyní? Od doby, kdy na Atlantidě se objevil Person?

Atlantis vřela. Tichá ve dne, aspoň na pohled, rozvíjela bouřnou činnost v nocích. Byla učiněna opatření, jakých dříve nebývalo, stálé hlídky byly na stráži a pátraly, zdali se snad neblíží vládní vzducholodi. A když bylo bezpečno, byly dlouhé schůze brzy četných davů, brzy několika zasvěcenců, byly porady a konaly se přípravy, o nichž súčastnění zachovali nejpřísnější tajemství.

Často však se ukázaly vládní lodi hlídkové, častěji se dostavovaly než dříve. A jak byly v dohledu, vše se krylo, všechno na se bralo zdání největšího klidu. Nic se nikde nepohnulo. Ale práce zavířila hned, jak se dohlédací vzducholodi vzdálily.

Duší všeho a středem byl Person, jeho pravou rukou Langhena. Ti dva pobouřili celý ostrov, naplnili zvláštním neklidem. Bylo ku podivu, jak byl Person přijat v Atlantidě, zdálo se, že dávno byl už očekáván. A Person se také ujal téměř vlády nad ostrovem, všechno se mu podřídilo, konalo, co rozkázal.

Míla pozorovala, že Person stejně jako Langhena se snaží připoutati k sobě chotě jejího. Nesporně jim na něm velmi záleželo. Vyhledávali ho, zvali k sobě, zapřádali důvěrné a dlouhé hovory. Ale Rob byl opatrný, jejich osoby ho odrážely. Věc však zřejmě strhovala jej a zchvacovala, staré jeho záliby a vášně oživly.

Včera již se zdálo Míle, že je marné její úsilí. Langhena zas přišel lákat Roba ku břehu, dlouho

mluvil, prosil, snad i vyhrožoval. Popudil tím Roba a tu Míla využila toho, vzala Andělku a vyšla s děckem k mužovi. A ten chopil dítě do náručí a beze slova rozloučení odešel s ním do domku.

Ale večer zas byl zřejmě nespokojen, marně Míla hovořila, by ho obveselila. A tu aby zvítězila nad jeho zasmušilostí, pravila mu:

»Vždyť je toto všechno počínání šílené! Co chtějí ti lidé činiti? Vždyť jsou bezmocni!«

Ale ihned pochopila, že chybila.

»Cože? Bezmocni? Jaký omyl!« rozhorlil se Rob. »Pojď jen se mnou, přesvědčíš se!«

Musila poslechnouti, nedal jinak. Andělka spala, i zavřeli domek a vyšli. Byl večer. Velký měsíc, bledý, pomalu se nořil na východě. Ale nad ním čekal temný mrak, pohltil jej, pobřeží se zahalilo tmou. Šli po mořském břehu, k sobě přituleni, cítili, že spojuje je velká síla, ale byli sobě také vědomí, že je cosi, co je dělí, v čem se nikdy nesejdou.

Skoro beze slova došli k místu na pobřeží, k němuž často Míla vzhlížela s nepokojem, neboť odtud rozléhal se rachot kovu, věc to v Atlandidě nezvyklá, odtud zaznívaly hrozebné a mnohohlasné písně. Mezi vysokými skalisky krytá zátoka. Do vysoka černé stěny čněly, mezi nimi ztemnělý plochý břeh, dál však, jaký lesk! Ostrá světla planula tam nad vodami, sytě černými, těsně u břehu. Velká stínidla jsou nad lampami, světlo obracejí dolů, nepouštějí ani nejslabšího

lesku k obloze. Proto nebe nad zátokou černé, stejně vody opodál.

»Nuže –,« ozval se Rob.

Ale nedořekl. S vysoka se ozval krátký, ostrý svist.

A rázem vnořilo se všechno v temnotu. Stáli bez hnutí a bez dechu, čekajíce, co se bude díti. Zaslechli pak slabý hukot, vzdálený, odkudsi od západu přicházel.

Dvojí krátký svist.

Míla uslyšela temný dupot s moře, se zátoky, divný hluk, pak řinkat čehosi a potom voda temně zašplouchala. Ale v tom již uchopil ji pevně muž.

»Se mnou! Rychle!« zvolal naléhavě.

Utíkali temnem, klopýtajíce o kameny, až přiběhli k svislé skalní stěně. Tu Rob ženu uchopil a beze slova přitiskl ji do úžlabí skalní stěny.

Nyní teprv Míla rozuměla všemu. V blízkosti se s výše ozval tlumený hluk, létadlo se hnalo přes ostrov, bylo zřejmě nízko nad zemí. Byl to asi americký dohlédací stroj, neboť noční hlídky připadaly nejčastější Americe.

A již nebe nad nimi se rozjasnilo a hned na to ostré světlo přeneslo se přes skaliska, vpadlo do daleka na moře, nad nímž temno náhle počernalo, zatím co se dole z něho zdvihla bílá slěna mlhová.

Jasná záře osvětlila zátoku. A tu Míla žasla – na zátoce bylo prázdno! Pouze moře mírně vřelo, vlny šplouchaly a vybíhaly na písečné pobřeží. Jenom prudkost příboje tu prozrazovala, že zde

něco moře mocně rozvlnilo. Ovšem toho všimnouti si mohl jenom ten, kdo byl blízko u břehu a věděl, že se tu cos dělo.

Ale ostrá čára, jakoby plamenná, se rozeběhla od pobřeží. Blížila se rychle ke skalám, jak vládní loď se hnala k východu. Skalní úkryt inženýra Roba a jeho ženy byl dosud zahalen v temnu, světlo však se rychle hnalo k nim.

I obrátil Rob ženu tváří ke skále, sám se stejně postavil. Šerý jejich šat se jistě tratil v ploše skalní stěny. Vládní aero také nepostřehlo něco podezřelého, plulo dále k východu. Na pobřeží zase uléhalo temno. Obrátili se a viděli, jak jasný kužel z letícího bodu, ostře zářícího, padá k moři, aby na něm narýsoval velký jasný kruh. Ale všechno bledlo, krátilo se, tíhlo dolů, k moři. A pak zvolna haslo v daleku.

Míla se chvěla na celém těle, když ji muž zase chopil pod ramenem.

»Pojďme domů!« prosila, »Je tu tak chladno.«

»Jen malou chvíli ještě počkej!« žádal Rob. »Maličko jen!«

Stáli tu zas v temnu, k sobě přituleni. A tu sebou Rob trhl.

»Hleď!« ukázal ženě vpravo.

Těsně u vody a přímo u vysoké skalní stěny zazářilo světlo.

»Znamení, že je zase bezpečno,« vysvětloval Rob.

A zase bylo chvíli ticho. Pak od zátoky moře zašplouchalo. Pohleděli ostře do tmy, viděli, že povrh zátoky se slabě osvětlil. A v tom se na něm objevila velká, temná hmota, která se vynořila nevysoko nad hladinu.

Bylo zase slyšeti v tmě hluk a řinkot, náhle světla ostře zahořela.

Byli nyní blíže, viděli, že z moře oni nízká paluba, rozsáhlá, jejíž plocha byla jasným světlem ozářena. Byla přeplněna věcmi, plnila se lidmi. Vskutku mraveniště. Nastával zas ruch a šum a chvat. Temný rachot ozval se teď zdola, zařinčely řetězy, z nitra lodi ozýval se kovový zvuk kovadlin a kladiv,

»Co je to?« s úžasem se ptala Míla.

»To je perla, kterou pod vlnami našel Langhena. Nález nedozírné ceny, který může dopomoci k vládě nad světem.«

»Toto?« nedůvěřivě se podivila Míla.

»Ano,« s přesvědčením odpověděl Rob. »Toto a tito!«

»Slyš!« pravil, neboť ze zátoky zazněl náhle jako úder mohutný hlahol. A do daleka přes temné moře, nad černými skalami již duněl mocný zpěv:

»Tepem bijem do železa,
kujem zbraň,
kdo jsi muž a věříš v lidstvo,
k boji vstaň!«

»Po staletí lidstvo drásá
dravců spár,
po staletí v duších hárá
pomsty žár.«

»Horké slzy kalí ostří,
tvrdí mlat,
pěsti v kameny hněv mění,
hanba, hlad.«

»Slzy bědných moře plní,
nářek nebesa,
čas jde, zbledne vrah a v pomstě
rab si zaplesá.«

»Tepem bijem do železa,
kujem zbraň,
kdo jsi muž a věříš v lidstvo,
k boji vstaň!«

»Jaká hrůza,« zaúpěla Míla. »Oh, pojď, pojďme odtud!«

Rob neodporoval. Němi odcházeli, slova bouřné písně zněla za nimi. Slábla, umírala, nad zátokou zář se nížila.

»Jak hrozné by bylo,« po dlouhé chvíli promluvila chvějícím se hlasem Míla, »kdyby tato píseň měla pravdu!«

»A nemá jí?« zeptal se ostře Rob.

»Ah, nevím,« zaváhala Míla. »Ale nechápu,« pokračovala, »vždyť lid si vládne sám – není vládců – knížat –«

»Lid si vládne sám!« rozpakoval se nyní Rob, opakuje slova Mílina. »A přece, myslíš, že ti lidé zpívají to bez příčiny?« namítl dále. »Věří přece tomu, co zde zpívají –«

»Toť právě hrozné,« řekla Míla. »Což věčně bude takto lidstvo zpívati? Však nevím –«

»Život je hrozná věc!« dodala v těžkých myšlenkách. A tato myšlenka se jí vrátila, když seděla dnes se svým milým dítětem v rozkvetlé zahrádce. Zdaleka sem zalehl tluměný kovový zvuk a po něm jako ozvěnou se nesla vzdorná slova hrozebné písně:

»Tepem, bijem do železa,
kujem zbraň,
kdo jsi muž a věříš v lidstvo,
k boji vstaň!«

Tíha jako balvan dolehla na prsa Milina. Věděla, že Rob není u zátoky, ale cítila, že slyší tuto píseň a že ho k sobě táhne. Pozorovala, že ho strhuje vír a že ho stále méně poutá náruč tichého a nehlučného domova. Odcházel poslední dobu skoro každého rána, bloudil kdesi po pobřeží a vracel ce smuten, rozerván. Ale odolával, držely ho ženiny slzy a pohled na jejich něžné, sladké dítě. Jak dlouho však vytrvá?

Nezvítězí nad ním tam ten divný, jednotvárný rachot kovu od pobřeží a ponurá ta píseň?

– v duších hárá
pomsty žár –

zalehlo zase zdaleka a srdce Mílino se znovu sevřelo. Cosi šeptalo jí z hloubi rozechvělé, ustrašené duše, že je marna všechna naděje. Její rty se mimovolně rozechvěly uděšenou modlítbou, která však jí nepřinášela klidu.

Zdálo se jí, že je na pochodu neštěstí a velký bol.

Vítr zašelestil v korunách stromů, dítě sebou pohnulo. A rty matčiny se rozechvěly tichou, něžnou slokou:

Hajej, spinkej, maličká,
kolébá tě matička!
Hajej, dadej maličká,
zavři očička!

A štěstí letmo prochvělo srdcem Míliným.

»Ach, lidské štěstí! Jsi blesknutí bludičky ve tmách, kmitnutí světlušky v květnové noci. Jsi míň, než tiknutí ptáčete usínajícího na zšeřelé větvi!«

XXXIV.

Pohádku o lidském štěstí? Starou? Či novou? Jak chcete!

Provinili se dva andělé v nebi, jeden láskou, druhý zlobou.

Pán Bůh svolal radu nebeskou, předložil jí oba případy, aby rozhodla. A po dlouhém rokování usnesla se rada: Oba druhové se dopustili viny, buďte oba stejně potrestáni!

Bůh se usmál, ale potom zvážněl. Hladě bílou bradu, řekl zasmušile:

»Buďte oba stejně potrestáni! Nuže, budiž! Ty, cos láskou chybil, přineseš dnes večer slzy, které lidstvo za den štěstím vyplakalo, ty pak, co jsi zlobou vinen, přineseš nám slzy bolesti!«

A ten večer navrátil se první anděl do nebe a přinesl v polním zvonku trochu rosy. Ale druhý anděl už se nevrátil, utopil se v moři lidských slz.

Tak bylo, jest a bude. Květ bolu rosíte na horách a pod vysokým sněhem, voní v údolích a zvoní na rovinách u širokých, tichých řek. Nezničí ho krutý úpal, nespálí ho sebe třeskutější mráz. Ovíjí se kolem skvělých sloupů pyšných paláců, prorůstá zkrz shnilé trámy chatek, polo sesutých. Naklání se nad kolébky, žlutý pel svůj střásá hrajícím si dětem do klína, do potu jej mísí velkým. Vadne jenom na hrobech.

Snad na důkaz této smutné pravdy ve chvíli, kdy těžké vzdechy linuly se ze sklíčené hrudi

mladé ženy na pobřeží Atlantidy, na tisíc mil odtud daleko dvě stará, dobrá srdce byla stejně naplněna starostmi. A dvě šedé hlavy skláněly se pod osudný úder.

Také na Sicílii počínalo jaro ku podivu brzy rozpínati svoji vlahou náruč. Milý jarní den vrcholil. Slunce stálo kdesi nad Etnou, avšak zároveň se koupalo v hladině messinské úžiny, kterou roztavilo na tekuté stříbro. Bylo unavené, zesláblé, ale přece bylo cítiti na přírodě jeho první, nesmělé polibky. Smálo se nebe, radostí se chvěla země, vesele se do daleka leskla volná mořská hladina.

Také starý hlídač trati zjasnil vráščitou svou, zasmušilou tvář, když vyšel z hlídačského domku. Posunul si víc do týla svou huňatou čepici a teplým pohledem se na okamžik rozhlédl po celém okolí. Po známých kopcích Peloritanských, jež se zdvíhaly hned za jeho chatou, po zrcadle moře, které pravidelně oddychujíc zvolna vylévalo táhlé vlny na písčité pobřeží, i po lesklé hladi mořské úžiny, za níž zdvíhaly se vrchy Kalabrie, dosud zpola zahalené sněžným rubášem.

Tak známý pohled, jenž po celé desítiletí se bez znatelné změny jevil jeho zraku! Znal nejdrobnější rys v té tváři rodné krajiny, měl v duši její obraz z teplých letních dnů, kdy svěží zeleň pokrývala úpatí i boky hor, i z mlhavých dnů, zimních, kdy led a sníh vše zavalil a kdy kmitavě se chvěla pestrá světla hvězd za temných

nocí v třeskutých mrazech. Vždy stejně milým, stejně krásným byl mu jeho rodný kraj. Proč dnes však jako by cos podivného na něm leželo? Opět a opět bloudily jeho stářím zvlhlé oči kol a kol, prohlížely moře, hory, nebe a zas moře, jeho břeh a rozsáhlé útesy. Jako by se nemohly dnes nasytiti pohledem na tento kraj, jako by jím chtěly duši naplniti, celičkou a na dlouho –

Ale již chtěl vykročiti cestou podél trati, tu však zavrzly dveře domku za ním. Vyšla jeho žena, stará Margheritta.

»Mám teď trochu pokdy, půjdu s tebou, vezmeš mne, starouši?« řekla s milým úsměvem.

»Ovšem! Jak by ne, má drahá! Pojď jen, je tak hezky, projdeš se!« odpovídal stařec.

»Půjdu jenom kousek,« jako by se omlouvala Ritta. »Láká mne ven cosi, asi jarní slunce. Jako by mi něco říkalo, abych tě dnes provodila. Nevím sama, co mi dnes napadá.«

Cosi zarazilo Langhenu v těch slovech. Ale nedal na sobě nic znáti a konejšivě pravil:

»To je přirozené, drahá Ritto! Odvykla jsi samotě v těch krásných dnech, co nás obveselovala mládím svým a smíchem naše drahá Antra.«

»Možná,« souhlasila žena Langhenova. »Jistě se mi po ní velmi stýská. Bylo u nás jako v ráji několik těch dnů, co tady byla.«

»Byl jsem také tolik rád, že přijela, A zvláště šťasten jsem, že přijela, jak myslím, pro náš souhlas k svému sňatku.«

»Myslila jsem také,« zahovořila, zasmušivši tvář žena hlídačova, »že to byl důvod její návštěvy. A přec nevím, nevím –«

»Ovšem, nevyslovila to jasně. Ale viděla jsi přece, že ji potěšilo, když jsme o tom začali. Měl jsem dojem, že je na vahách a že si jen přeje, abychom jí přemluvili ke svolení.«

»Možná, Zdálo se mi také, že jí bylo milé naše domlouvání. Ale nezapomeň, že nám nikdy neslíbila, že se vdá. Ukončila vždycky sama hovor o té věci a víš, jak byla potom vždycky nemluvná a zasmušilá.«

»Byla jistě ve zlém postavení. Bránila jí láska k Paolovi, Virrena má, myslím, vskutku ráda,«

»Přícházela si k nám v nejistotě svojí pro radu, dítě naše milé! A my radili jí, jak jsme dovedli.«

»Radílí jsme dle svých srdcí,« připojoval se Langhena ke slovům ženiným. »Dosud u ní nepronikla naše slova. Pravda, těšila ji, ale dosud není čas.«

»Však přijde, o tom nepochybuji a nepochybovala jsemj ni na okamžik nikdy.«

»Škoda, že tu nebyl také syn!« zasteskl otec. »Bylo by vše dopadlo jinak. A jak bychom byli bývali šťastni, být tak všichni pohromadě.«

»Nemělo to dosud být,« vážně řekla žena. »Ale slyšel jsi přec Antru, s jakou důvěrou nám tvrdila, že náš syn přijde.«

»Divil jsem se jejím slovům. Jako by svou víru zakládala na určitém podkladě. Věřil jsem jí rád. Vždyť jsem nikdy věřit nemohl, že by tam byl zaklet navždy. Že by se už nikdy nevrátil.«

»Důvěřuji s tebou, muži milý! A nemám za možné, že by mohl Bůh oslyšet naše prosby.«

Odmlčeli se oba. Volnými kroky kráčeli po trati, docházejíce již skoro k ústí tunelu. Po chvíli řekl otec:

»Viděl bych ho rád, než zemru.«

»Spatříme ho oba, brzy!« odvětila matka.

Ale v tom jako by ji zarazila tato slova. Nevěděla však, proč jí to takhle připadlo.

Všimla si, že došli k tunelu. Odtud vždy se vracívala, kdykoli šla s mužem po trati. Ale dnes ji cosi poutalo a vázalo. Těžko loučila se s mužem. Ale sevřela přec jeho ruku a obrátila se zpět k domovu.

Kráčela však zvolna. A opět a opět se ohlížela po kamenném, černém otvoru, ve kterém jí zašla nachýlená Langhenova postava.

Také Langhena se ohlížel dnes více na trať nežli kdy jindy. Šero tunelu jej sklíčilo, zasmušilo ještě více jeho myšlenky. A mimovolně nořily se v duši jeho vzpomínky na drahé děti, dobré děti, ale nešťastné.

Před očima jeho táhly události, jež se přihodily před nemnoha lety.

Stalo se vše daleko od domova, v němž se zrodily obě děti Langhenovy. Jen prvním květem jejich mládí potěšili se jejich rodiče. A potom krev, bujná, nepokojná, vypudila oba z rodného hnízda. Zevšedněla Antře zahrádka a tichá jizba v hlídačově domku, Paolo zanevřel na moře, nasytil se jeho špláchavých vln i lesku tichých mořských hladin.

Paolovi bylo pětadvacet let, když opouštěl se sestrou břehy Sicilie, a byl jinoch plný síly, ohně; Antře bylo sedmnáct, nic nikdo by jí nebyl věk ten hádal, bylať poupě porozvité, v plné, skvělé kráse. Drobná, ušlechtilá její tvář, jak později se často shledávalo, nápadně se shodovala s lící Svansenové Eriky. A jako by tvář ta určovala pro scénu, dostala se také Antra k divadlu. A s ní její bratr.

Antře ovšem vadilo, že neměla lepší přípravy. Zpívala jen ve sboru, zřídka zaskočila i ve významnějších úlohách. Paolo pak u divadla vykonával podřadnější úlohy.

Bylo mnoho lidí v službách umění. Umění se stalo víc než jindy solí života. Lidstvo bylo oloupeno o většinu krás, jež dříve zdobívaly jeho život. Před okny nevířil sníh, nekývaly svěží větve stromů. Nad hlavami neklenula se báň modré oblohy, neplynuly měnící se mraky. Nebylo lesů a hájů, zelených lučin, bublajících potoků, hladin

řek a jezer. Uzavřeno ve zdech pod skleněným krytem hledalo si lidstvo zpestření své nudy, rozptýlení. Kvetlo písemnictví, psalo se však nejvíce o věcech, jež lidstvo ztratilo, o zelených doubravách, kvetoucích sadech, o šumivých vlnkách, skákajících přes omšelé kameny a lesknoucích se duhou ve slunečních paprscích.

K nejkrásnějším tvarům bylo vypěstěno umem hudební a hudba ve všech možných způsobech se stala nerozlučným průvodcem a těšitelem člověka. Tichá hudba probouzela, kolébala v spánek, kořenila chvíle odpočinku, ale patřila i k vážné části zaměstnání člověka.

Kvetlo divadlo, jež spojilo se s kinem. Držely se staré formy dramat, nalezeny nové, době přizpůsobené. Slovo mluvené jak dříve závodilo se zpěvem, hudba byla družkou obojího. Radiový rozhlas sloužil všem již uvedeným druhům umění, zprostředkoval jejich přenos podle potřeby i do škol, ku pracovním stolům, k lůžkům nemocných. K němu přidružil se přenos obrazů, který nesl nové, dříve netušené možnosti.

Méně dařilo se malířství, jež postrádalo světla a s ním sytosti barev, i sochařství, jemuž kromě toho chyběl takél prostor. Stavitelství živořilo, zatlačeno v meze potřeby.

Mnoho lidstvo ztrácelo. Však snažilo se v mnohém najít náhradu. Snaha rozptýlit se přinášela rozvoj her, jež pěstovány v nejmožnější pestrosti a rozmanitosti. Tanec, jako vždycky v

jisté formě značka úpadu, stal se velké části lidstva potřebou a nutností. Ale vzrostl také alkoholismus a schvátil lidstvo úplně. Těžký úděl udusil již dávno tužby po zdolání této zhouby. Člověk ve všem hledal zapomnění, líh, opium a řada nově nalezených jedů sloužily mu stejně k omámení, zároveň však k ubíjení jeho rodu, stejně upadajícího vlivem nových, nevhodných pro něho životních podmínek.

A přece rod lidský dosud vydával ze sebe jedince, již vynikali tělem a i duchem. Děti Langhenovy byly dokladem, že svěžest tělesná a krása dosud nezmizela z lidstva. I jejich duševní nadání bylo značné, A srdce jejich byla dobrá, třebaže jejich povahy byly vznětlivé a prudké.

Co bylo jejich osudem? Snad Virren? Ale co bylo osudem Vírrenovým? A kdo z těch tří byl zkoušen nejkrutěji?

Kdo byl Virren? Byl o málo mladší Paola. Hezký hoch snivých očí, bledé, podlouhlé tváře, světle kaštanových vlasů. Byl ze světlých mužů, kterých bylo tak málo a kteří byli tak milováni. Podle jeho schopností jej kancelář pro určování povolání přidělila za řidiče aut. Náhodou mu připadlo, aby dovážel svým autem rekvisity pro divadlo. Tak se potkal Paolem, seznámili se a zpřátelili. A pak poznal Antru.

Rúzné povahy se střetly a právě proto sblížily. Bylať Antra děvče jako oheň, Virren byl hoch plachý, nesmělý. Od mládí byl tichý, zakřiknutý.

Sám vyrostl, bez rodičů. Bylo mnoho takových, neboť člověk za tísnivých podmínek, v nichž žil, se nedočkal příliš četných roků života. Neměl tedy Virren nikdy nikoho, kdo by jej byl povzbudil, o koho by se byl opřel. A cítil to celý život. Ostýchavost byla jeho neštěstím.

Nedovedl ani říci Antře, že ji miluje. A měl ji přece z plna srdce rád, vroucně, upřímně.

A Antra se dopustila chyby. Ovšem, bylo to tak čistě ženské, že se začala smáti na Luigiho Mertona. Mínila tím povzbuditi Virrena, dohnati ho k vyznání. Nebylo v tom pranic jiného. Luigi byl sic hezký hoch, divoký a vyzývavý, ale Antra necítila v srdci pranic pro něho.

Viděla však, že si Virren všiml zájmu, který předstírala o Mertona. Cítila, že ho to mrzí, bolí. Nebylo jí tajno, že každé její slovo, každý úsměv, věnovaný Luigimu, je oheň v duši Virrenově, že ho kruté trýzní. To však právě chtěla. Doufala, že žárlivostí z Virrena se stane muž, že ho k sobě připoutá. V mladické své nerozvážnosti se nedomyslila všech možných konců.

Kterési neděle bylo hlučno v tančírně »U vody« na smíchovském břehu. Od časného odpoledne bylo plno ve dvoraně. Při divoké hudbě kroužily tu páry, do umdlení, až se hlavy roznícené námahou a spité vášní v zmatku točily, a pak přecházelo se zas do houpavých kroků řadových, které stejně měly dráždit smysly, aby po chvilce se zase všechno vrhlo v divý, kolotavý rej.

Antra s bratrem přišla k večeru. Virren byl tam dříve, netančil však, čekal na ně patrně. Blížil se hned k Antře, by jí uvítal a požádal ji o tanec. Nedostal se k ní, předešel ho Luigi. Nepustil jí potom z ruky, dokola ji vodil, nepopřál jí oddechu.

Virren hořel hněvem, ale neodvažoval se vyvolati výstup s Mertonem, Byl slaboch, jako vždy a ve všem. Paolo se věci jenom smál, snad byl s Antrou srozumněn. Dívce rozhodně vše bylo k smíchu, bavila ji nešťastná postava jejího nesmělého zbožňovatele.

Ale přec došlo k srážce. Způsobem však trochu složitým. V jednom konci dvorany se náhle strhla půtka mezi dvěma soky jinými. Také o ženu, neboť o ni se vede nejvíc bojů v životě. Povstal zmatek, shluk. Nebyla io špatná myšlenka, že Virren použil toho okamžiku, aby Antru dostal z rukou Mertonových. Antra také byla již syta této hry a chtěla se zbavit Mertona.

Nepodařilo se jim však, Merton znovu uchopil se Antry. A když Virren ostře protestoval, namířil naň Merton svou silnou pěst. Tu zakročil bratr Antřin:

»Bít ho nebudeš!« řekl výhružně Mertonovi a blížil se k němu.

Ale Merton byl již příliš roznícen. Zakročení Langhenovo ještě víc ho rozzuřilo a on schválné plnou silou udeřil po Virrenovi.

Virren se zapotácel, narazil na zeď, jíž byl blízko, a smekl se po ní. Stěží se zachytil, aby

neklesl. Šílen vztekem nad urážkou hnal se po Luigim, jenž hotovil se znovu k boji. Ale Virrena zadržel Paolo.

»Nech ho! A jdi ven!«

Krváceje vrávoral Virren ke dveřím. Mladý Langhena pak chopil Antru a odváděje ji s místa pravil Mertonovi:

»Udělal jsi chybu, Luígi! Odpykáš ji!«

Vmísil se se sestrou mezi ostatní, aby se ukončil nepříjemný výstup. Brzy však kdosi z přátel převzal Antru z jeho rukou a Paolo počal se rozhlížeti dvoranou, co podniká Merton. Znepokojen shledal, že ho není uvnitř. Patrně šel za Virrenem.

Paolovi milejší byl Virren, věděl také, že i Antře není lhostejný. Spěšně tedy vyšel ze dvorany, aby hledal Virrena. Nebylo ho nikde. Polekán otevřel Paolo dveře na úzký dvorek. Ale jen vkročil na pokraj, strnul hrůzou.

Leželo tam tělo muže, dosud se chvělo. Ale bylo již bez života, který přerval nůž, jejž kdosi vbodl do jeho hrudi. Bylo to Mertonovo tělo.

A v tom přišli lidé a našli Langhenu, jak nakloněn je nad zabitým Luigim.

Zatkli Langhenu, obvinili z vraždy. Přitěžovala mu hrozba, pronesená před svědky, že Merton odpyká svou chybu. Na Virrena podezření nepadlo, byl znám všeobecně jako slaboch. Antře však věc byla jasná. Virren se jí také nepokrytě

přiznal, že on v hádce skolil Mertona. Ale Paolo jim nedopustil vyzraditi pravdu.

»Nemohou mne odsouditi k smrtí, neboť nikdo nedokáže, te jsem nezabil ho v sebeobraně. U mne nebylo příčiny ho vraždit. Byla u Virrena, jeho by to stálo život. Já se přestěhuji jen na Atlantidu a tam si již konečně pomohu. A myslím na tebe sestřičko! Víc ti bude v živobytí muž, než bratr. Ne, má Antro, chci, abys byla šťastna!«

»Nikdy! Za tu oběť nikdy!« lkala Antra, úpěnlivě prosíc Paola. »Nechci Virrena ni spatřit, nemohla bych se na něho podívat, kdybys ty tam trpěl za něho, A pak – vrah –!«

»Nezapomínej, že pro tebe, má drahá! A trochu také, promiň, tvojí vinou! To vše časem rozvážíš a změníš svoje smýšlení. Odpustíš mu, není zlý. A štěstí k tobě přijde, musí, protože ho zasloužíš.«

Nepovolil prosbám ani hrozbám, zakázal i Virrenovi, by se neodvážil udávat se sám. Marně útočil naň Person, který Paola si cenil pro horlivou činnost ve straně.

»Možná, že tam také budu dobrý,« odmítal Langhena. »A pak –« a byla to zvláštní myšlenka, jež mu napadla –, »mám jeden život k dobru! Možná, že se mi to hodí.«

Nenaléhal dále ani Person, znal již neoblomnost Langhenovu. A pak vskutku musil uznati, že Langhena mu může býti ku prospěchu, dostane-li se na Atlantidu. Person věděl víc než

jiní. Person znal i leccos z dobrodružství inženýra Roba na Maltě a měl vždycky tušení, že Rob tam poznal mnoho. Upozornil tedy Paola na Roba, a svěřil mu díl se svých plánů a dal Langhenovi důležitý úkol.

Za těch okolností dopraven byl Paolo po odsouzení do vyhnanství. Virren vyvázl, ale děkuje za svůj život Paolovi dal se cele do služby Personovy věci. Person nenápadně prosadil, že byl Virren od divadla přeložen a stal se řidičem létadel, A po nedlouhém čase přidělili jej k vládním vzducholodím, jež jezdívaly i na Atlantidu. Person měl teď spojení s Paolem a s Atlantidou. Antra bývala v něm prostřednicí.

Paolo se nemýlil. Dlouho sice trpěl Virren její nenávistí. Nemohla mu zapomenouti, že její milý bratr trpí za něho. Ale čas mění vše a hojí. A neochvějná, psovsky oddaná Virrenova láska překonávala i ji. Těžko však se smiřovala s osudem, mnoho trpěla a vytrpěla.

To byl osud dětí Langhenových.

»Chyba byla, že se příliš brzy odtrhly od domova,« uvažoval otec Langhena, když ve svých vzpomínkách na svoje děti dospěl ke konci. Byly to vzpomínky smutné, třebaže se k nim hned připojila čerstvá vzpomínka na poslední dny, kdy Antra přijela a potěšila staré zase smíchem svým a mládím.

Líce Langhenovy rozjasnily se při myšlence ma milé dítě. Snad se usmíval, neboť voják na stráži, když míjel kavernu, ho vítal slovy:

»Tobě se nějak líbí procházka tou dírou plesnivou, starý brachu!«

Hlídač trati nezastavuje se odpověděl stejným žertem:

»Vám se tu as líbí víc. Já se tu jen denně třikrát projdu, kdežto vy tu trčíte vždy od poledne do poledne.«

»To je pravda, dědo,« smál se voják, »ale nás sem posílají.«

»Hochu, však mne také,« odbíjel ho hlídač.

»Vidíš, to máš z toho,« škádlil voják, narážeje na politické události doby minulé, »že jsi tehdy dopomohl modrým k vítězství. Měl ses držet našich, mohl jsi mít všechno bez práce.«

»A ty bys to byl za mne udělal, viď!« odpovídal mu stejně se smíchem Langhena, který opravdu se držel modrých. V bojích mezi stranami, jež odehrávaly se před několika lety, skutečně se zdatně činil. Ač již jeho obě děti v této době byly v řadách bílých, věrně setrvával na svých zásadách. Bylo to o něm obecně známo, byl i proto nemálo vážen. I to mu bylo ke cti čítáno, že dobrovolně sloužil dál, ač podle věku dávno měl již nárok na svůj odpočinek.

Však se mu dnes samotnému zdálo, že ho služba zmáhá, když dál kráčel za stanicí vojska k středu tunelu. Vždy v něm, přirozeně, táhlo, dnes

však zvláště ostře hnal proud vzduchu proti němu.

Nebylo mu volno v boji s ním. Když se vracel, smál se mu zas voják:

»Teď ti to jde lépe, dědo! Je to tím, že běžíš po větru, nebo že se vracíš k mamince?«

»Asi obojím,« dobrácky mu řekl Langhena, A voják pokračoval:

»Tady je to jako s kriminálem – vždycky se jde lépe ven, než dovnitř.«

»Souhlasil bych bez mučení,« řekl starý hlídač.

»Nu, tak vidíš! A jsi tu jako doma. Kolik let tu brousíš, víš-li, řekni!«

»Aspoň třicet, přítelíčku!«

»Já jsem tu dnes potřetí na čtyřiadvacet hodin, ale nechtělo se mi sem nějak. Lezl jsem sem vždycky s nechutí, ale dnes jako by mne sem za vlasy tahal,« řekl voják zasmušile.

»To dělá ta trojka, kamaráde,« mínil Langhena. »Až tu budeš po třicáté –«

»Po třicáté? Nevím –«, vrtěl hlavou voják.

Langhena již nehovořil dále. Zarazilo ho cos v slovech vojínových. Ví-li se snad něco? Chystají cos tam, na druhé straně?

Najednou nebylo starému hlídači volno. Přitáhl těsněji čepici, kol které ze zadu mu fičel ostrý vítr. A mimoděk zrychlil krok.

Rychle se blížil k ústí tunelu. Již zvětšil se otvor, vystoupila krajina za ním, dlouhé, sbíhající se koleje a u nich bělostný štít domku. – Před ním

však, opravdu, nemýlí se, Ritta přichází mu naproti. Co ji zase pudí k němu?

Neuvědomil si proč, bylo to tak mimovolné, starý hlídač dal se do běhu. Byl už blízko ústí – vzadu temně divný hluk, jakoby volání, však ihned utichl –

Hlídač vyběhl z tunelu, viděl nedaleko ženu svoji. Chvátala mu vstříc –

Ale v tom klesly nohy pod ním. Padl – vše zmizelo –

Stará Margheritta vzkřikla, byl vzlyk v tom hlase.

Dala se v běh k tělu mužovu. Nedoběhla –

Jako by zakopla – skácela se –

A ležela nehnutě.

Vedle ní dopadl se spuštěnými křídly mrtvý pták.

XXXV.

»Hajáš, dadáš, maličká,
zavřelas už očička.
Nad hrobem ti větev kývá,
už ti ptáček nezazpívá –
pláče tvoje matička –«

»Andělko sladká, drahá, ubohá! Pláče tvoje matička, pláče, horké slzy pláče, tebe si však

nevypláče. Ty jsi mrtva, mrtva, navždy pro ni ztracena –«

A nešťastná matka sklonila hlavu k studené zemi, provlhlé jejími slzami. Pobledlá, vyhublá plakala a lkala, ale její slzy marně tekly po uvadlých lících. Co je mrtvo, nevrací se. A kdo to měl rád, zbývá mu jen oplakávat do posledního dechu.

Míla milovala svoji malou dcerku celou svojí bytostí. Měla ráda dítě růžové, vždy usměvavé, jeho čistý, měkký pohled velkých, stále udivených očí. Smějící se rtíky, tvářičky z růž, světlé, jakoby lněné, milé, jemné vlásky.

»Ach, Andělko!« zaplakala matka. »Dušinko milá, drahá, jediná! Proč jsi opustila svoji mamičku? Vždyť jsi byla pro ni vším! Jejím štěstím jediným. Odešla jsi navždy. Mamička tvá již tě neuvidí, neuslyší tvého hlásku, nezaslechne zvonivého smíchu. Ach, Andělko, dcerunko má sladká!«

»Ale ty jsi nešla sama. Nechtěla jsi, jistě. A kdybys věděla, co tě čeká, byla bys vztahovala po mamičce drobné svoje ručky, mamičku bys byla volala, Andělko ubohá!«

Umlkla ústa ubohé ženy, nemohouce vysloviti šíleného bolu. Ale těžké vzdechy otřásaly její hrudí, horké slzy proudily jí z očí. Klečela u nízkého růvku v rohu zahrádky, její ruce objímaly chladný rov a prsty vrývaly se do země, jako by se

chtěly prodrat nelítostnou vrstvou k tílku zbožňovaného dítěte.

Ale marno bylo všechno úsilí. Nebylo již milé, něžné Andělky, spala už hluboký a věčný sen.

»Již ti ptáče nezazpívá!« šeptaly v zoufalství matčiny rty. »Dozpívalo ti už tehdy v onen hrozný, strašný den!«

A rozplývajíc se v slzách, jež však neulevovaly stísněnému srdci, prožívala matka znovu ony děsné chvíle, kdy ztratila poklad nejdražší.

»Oh, toho prokletého dne! Co přinesl neštěstí. A co ještě přinese!«

Byl to onen nedávný jarní den, kdy Míla dcerušku svou sladkou zkolíbala v spánek na zahrádce před okny. Seděla pak u ní, šila. Dítě spalo tichým spánkem v nízkém vozíčku. Mladé listí keřů mírně šumělo, nedaleké moře hudlo dumnou kolébavku. A matka se šťastným úsměvem, třeba se srdcem rozbolněným, dívala se vroucně do růžových tváří dítěte. Pak se v duchu navracela ke své bolesti, ke svým obavám o muže a o vše, co přijíti by mohlo a co asi nepochybně přijde, povolí-li Rob svým svůdcům Personovi a Langhenovi.

Ale byl čas pro přípravu oběda. Míla vstala, aby nahlédla do světnice. Ještě ve dveřích, jež nechala si otevřeny, ohlédla se po Andělce, stávalo se, když se probudila, že se rozeběhla dvorkem, jednou běžela i dolů k moři.

Dítě však dále spalo. Míla klidně vešlá dovnitř.

Nešťastný okamžik! Kolikrát jej oplakala! A jak se vždycky srdce její chvěje při vzpomínce na tu chvíli!

Ach, té hrůzy!

Míla vracela se, vyšla z domku –

Vzkřikla úděsem.

Vozíček byl prázdný –

Nejasně jí dosud do duše se ryje vzpomínka, že neviděla ani peřinky ve vozíku.

Ač se mohlo stát, že dítě zatím vstalo a poodběhlo, přec krev stydla strachem v duši matčině. Cítila hroznou ruku osudu.

Dveře ze zahrádky, které vedly za dům, ku pěšince za skalku, byly otevřeny. Míla rozběhla se k nim –

Tu však – ach, té hrůzy! Výkřik zazněl, krátký, úpěnlivý –

Vzadu, ode dvorku. Pod skalou –!

Šílená se obrátila Míla. Vběhla na dvorek a dvířky ven.

A tu – pod skalou – na tvrdém kameni – nehybné tělíčko – Andělčino –

Se zoufalým skřekem padla na ně matka – sevřela ty drobné, chvějící se údy – k hrudi přivinula zkrvácenou hlavičku.

»Andělko! Andělko!« nesl se zoufalý křik.

»Dušičko! Miláčku! promluv – Andělko –«

Andělka však neslyšela – milá její očička se nepohnula –

»Andělko! Duše má –«

Mrákoty ji obestřely, klesla s mrtvým tělíčkem své Andělky na tvrdou skálu, pokropenou krví –

Tak je našel v malé chvíli otec, jenž se vracel domů –

Se zoufalým pláčem odnášel je obě v jedné náruči do domku, kdysi šťastného, mrtvou Andělku a polomrtvou ženu. Stěží vzkřísil Mílu, Andělka však spala na věky. A mrtvých nevzbudí ni sebe větší láska.

Tak je našel v malé chvíli otec . . .

Po dnech drtivého, hlubokého smutku zulíbalí naposledy bledé čílko svého dítěte a v zahrádce je uložili k poslednímu, nejhlubšímu spánku.

Míla ulehla, její duše chtěla jít za jejím dítětem. Osud jí však toho nedopřál, její hořký kalich dosud nebyl vyprázdn. Přešly dny a Míla povstala. Její zdravé tělo odolalo zármutku, zdvihalo se k životu. Ale nový, usedavý pláč jí zalil pot slz, když zas vyšla na zahrádku k hrobu milované Andělky a když popatřila na osudnou skálu.

A tu zvláštní myšlenka jí protkla zmučenou hlavu. Peřinka! Vzpomínala, že jí neviděla na vozíku, když tehdy vyšla z domku a pohřešila Andělku. Ale muž jí vyprávěl, že ji potom našli na vozíku.

Nemohla se mýlit? Vskutku, nemohla. Ale pak – Neodnášel někdo spící dítě s peřinkou, by ho nevzbudil? A nepoložil peřinku pak do vozíku, když odběhla matka pod skálu?

Cosi zarylo se do hlubiny duše nešťastné ženy. Nešlo jí to s mysli, soužila se vidinami, které procházely její hlavou. A čím déle o nich uvažovala, tím větší víry docházelo její podezření.

Jak ráda by byla sdělila se o mě s mužem! Nebylo však možno, cosi zrazovalo jí, zakazovalo. Neboť Rob se změnil smrtí Andělčinou. Ztráta dítěte i jeho vrhla v zoufalství a Míle zdávalo se někdy, jako by Rob cítil na sobě vinu na tom neštěstí. Snad si uvědomil, kdyby nebyl opouštěl

domova a bloudil kdes v mátohách, že by jejich malá dcerka nebyla zůstala sama v zahrádce. Ale pozorovala též dobře, že se Rob snaží setřásti se sebe tuto myšlenku a potlačiti v sobě. A Míla chápala, že by pouhá její zmínka o tom byla pro manžela hroznou ranou, neboť by měl potvrzeno, prokázáno, co tak usilovně odmítal.

Ale Míla se zármutkem viděla, že teď chabl mužův odpor proti svodům Personovým. Langhena sic u nich nebyl od nešťastného dne, kdy zahynula Andělka, ale Person přišel za tu dobu několikrát k Robovi. A Rob s ním jednal přátelštěji, Míla cítila, že propadá již dáblu. Předvídala jakoby duchem prorockým, že toto přátelství jim nese neštěstí. Nebála se nic ve své ženské obětavosti o sebe, nýbrž o muže, ale bylo jí stále jasnější, že po smrti Andělčině není síly, která by ho vytrhla.

Přec však ještě včera učinila pokus a varovala muže. Ale marná byla její slova.

»Ty i já jsme zvyklí na boj,« odpověděl Rob na její slova. »Dovedeme čeliti osudu a jeho strázním. Naší malé Andělky již není, abychom se báli o ni, co by se s ní stalo, kdybychom my padli. Teď je přímo naší povinností, abychom se účastnili boje za svobodu tisíců, které lidstvo vyhostilo. Ale také za vítězství myšlenek, které lidstvo odhodilo, protože mu byly příliš krásné.«

»Ty tedy půjdeš s nimi?« tázala se úzkostlivě.

»Nevím. Nerozhodl jsem se ještě,« odpověděl nejistě. Srdce Mílino se sevřelo. Pochopila, že je vlastně konec jeho váhání. Ale musila ještě říci: »Ani Person ani Langhena jsou muži, kteří by chtěli pomáhati dobré myšlence bez osobních cílů.«

»Ať pomohou jí z toho, či z onoho důvodu, jen když skutečně jí dopomohou k platnosti,« zněla Robova odpověď, zřejmě již zaujatá.

»Abys nelitoval, pomůžeš-li jim!«

»Nejsem dosud s nimi,« řekl Rob rozmrzele a ukončil rozvor svým odchodem. Míla usedla na lavičku u hrobu sepjavši ruce v klínu zahleděla se na nízký, svěžím drnem ylý råvek. Slzy vytryskly jí vřelým proudem znovu ze mdlených očí a třesoucí se rty zašeptaly:

– už ti ptáček nezazpívá –

Vzpomínajíc nyní toho okamžiku, poznovu se usedavě rozplakala.

A jak v posměch v její štkáni udeřila temná rána kovová a jak vítr zavanul, dolehla sem z dáli táhlá, hrozná výzva:

kdo jsi muž –
k boji vstaň!

Zdvihla ruce k zoufalé hrozbě proti pobřeží –

Však jako by jí dýkou z ledu srdce protkl, vyskočila a dušeně zaúpěla.

Na hřebenu, kde se stoupající cesta ztrácela, jak zas za hřebenem skláněla se k pobřeží, zahlédla dvě mužské postavy, odcházejí k pobřeží. Dále šly, zacházely za hřeben.

Byl to Langhena a Rob.

Míla zoufale zaštkala, pak klesla k zemi a oběma rukama objala zelený rov, na němž spočinula její hlava ubohá.

XXXVI.

Válka!

Válka! Slovo plné hrůzy rozlétlo se zase světem. A svět otřásl se děsem.

Čtyři tisíce let po Kristu! Po tolika staletích, v nichž bez ustání kázalo se o sbratření lidstva, o vzájemné lásce mezi národy! Po tolika nadějích, že člověk bude jednou jiným, lepším, že se lidstvo zušlechtí, že překoná své dravé pudy a že bude žíti pouze věčné lásce a v neustálém míru!

Pravda, skoro po dvě staletí svět nezaslechl zaječení polnice, jež velelo by k vraždění a prolévání krve. Sténajíc pod tíží břemene zapomínalo již lidstvo svárů. Musil se opříti o druha druh, nebylo možno, aby člověk plýtval svojí silou ma utlačení bližního. Potřeboval jí pro sebe. Jestliže se mu ulevilo, přiskočil po bok

druhému. Věděl, že za malou chvíli může nouze dolehnouti na něho a že bude třeba sám potřebovati pomoci. Na války nebylo času. Neměly místa. Nemohlo se jimi získati, nebylo ceny pro boj. Až najednou!

Do Prahy se zpráva o výbuchu války dostala až pozdě od poledne.

Po dni slunném, za něhož i skrze kryty pronikalo milé světlo slunce, nastávalo odpoledne mlhavé. Husté mraky valily se z jihovýchodu, nízko ploužily se nad zemí, dolehly až skoro na skla krytu. Setmělo se v ulicích, zableskla se světla elektrických lamp. A rozvinul se život, jaký býval obvyklým vždy s večera.

Husté davy lidstva ploužily se stísněnými uličkami města, valily se po vinutých chodnících, oživovaly volnější nábřeží i neveliká náměstí. Vozy elektrické dráhy rachotily temně po kolejích, po ulicích položených betonem se se šustotem proháněla kola elektrických aut, jež se ve vlnovkách přenášela přes křižovatky. V jeden táhlý hlahol splývaly tu lidské hlasy, křiky, lomoz vozů, hlučný povyk sirén, varujících vozidla i chodce.

Všude proudy stlumeného světla. Lampy veřejného osvětlení rozlévají měkké, mírné světlo z dlouhých rour, nevtíravě hoří skříně výkladní, kmitají se a planou reklamy. Křižovatky oživují malebné hry pestrobarvých světel, řídicích dopravu. Na nárožích, v dlouhých třídách přes

ulice svítí desky Informační kanceláře. Běží na nich věta za větou, střídají se barvy písma a hlásí zprávy všeho druhu ze všech konců světa, jak je přináší buď drát, neb rádio. Tu a tam se ozývá hlas megafonu, zazní hudba z otevřených dveří.

Bylo as ke čtvrté odpolední hodině, když se náhle znatelně ztlumila světla veřejného osvětlení. Proudy lidí pohnuly se živě, neboť to se stávalo jen při závažných zprávách. Vše obracelo k deskám Informační kanceláře.

Byly temné.

A najednou zahořely nachem. A užaslé zraky četly slova:

»Válka v jižní Italii!«

»Útok Němců na sicilský břeh!«

Davy ztrnuly. Pak ozvaly se výkřiky, jež tlumočily ohromení.

Ale nastalo hned ticho, neboť desky Informační kanceláře hořely již zase do nachova a hlásaly zprávu za zprávou:

»Ůtok plynem na messinský tunel!«

»Překvapení Italů!«

»Neočekávaná jejich obrana –«

»Odrážení Němců k italskému břehu –«

Byla to pestrá směs. Nebylo pochyby, že zachyceny jsou tu stejně zvěsti z Říma, jako zprávy vysílané vládou Bertiniho z Palerma, mezi to však že se vpletly zvěsti, dohady i slechy se všech stran. Bylo těžko utvořiti z toho jasný obraz, jedno však se zdálo býti jisté, že se totiž

plány Männerovy nezdařily tak, jak doufal. Italové s Bertinim mu připravili nepříjemné překvapení. Ze zpráv, jež došly v noci, a pak v přehledných dopisech novin druhého dne zrána bylo patrnější, co se vlastně dálo v jižním cípu Italie.

Němci zahájili útok o polednách patnáotého března a učinili pokus proniknouti tunelem pod průlivem messinským na Sicílii. Tunel byl však hájen silnou hlídkou italskou. Ježto boj s ní v těsném tunelu by nebyl býval snadný, otrávil ji Männer jedovatým plynem. Plynu, jenž byl vháněn do tunelu větrníky, padla v oběť celá hlídka v kaverně, s ní však také Langhena a jeho žena.

Němci měli dobře vyzkoumáno, že italští obsadili pouze tunel a že na rovince za ním není branných sil, až teprve že jsou obsazeny vrchy Peloritanské. Na tom založili plán. Chtěli rychle proniknouti tunelem a krýti se za záhyby půdy na rovině před úpatím hor, aby odtud ihned zahájili útok na hory. Jakmile by čety útočící zaujaly cele nepřítele, měla se naň s boku od severu vrhnout létadla, jež připravena čekala u Liparských ostrovů. Aby tato našla cíl, proto proveden byl útok za dne.

Zdálo se, že tento záměr není špatný a že sotva může ztroskotati.

A tak ihned po útoku plynem pročištěn byl tunel čerstvým vzduchem a silné čety Männerovy vtrhly do tunelu. Venku nikdo netušil, co se stalo

v tunelu. Bylo ticho kol a kol, vrchy Peloritanské snad spaly. Čety Männerovy nerušeně došly až téměř k ústí tunelu na straně sicilské.

Již se strojily, že vyrazí ven.

V tom zarachotil výbuch.

Byl to táhlý, hrozný hukot, který letěl celým tunelem. Dozněl až po několika vteřinách, když však ztichl – bylo mrtvé ticho v tunelu. Nebylo v něm nic živého.

Pochopili, že šlo o úklad. Měli si však také uvědomit, že je podivné, že vrchy Peloritanské dál klidně leží v jasu poledního slunce. Nic se nepohnulo, přes ohromný výbuch nikde neviděli příprav k obraně. Později se dozvěděli, že se tunel bránil sám. Zvěděli i, jak to bylo zařízeno. Italové čekali, že Männer půjde tunelem. Počítali s tím, že první útok bude plynový. Chránili své lidi všemožnými prostředky. Ale tolik znali Männera, že přijde s něčím nečekaným, co je překvapí. Proto hlídka z kaverny vždy v lhůtě pěti minut hlásila se stiskem elektrického vedení, že vše je v pořádku. V hlavní tvrzi v boku hory Antennamare neustále byly střeženy tyto signály. Poslední se ozval o polednách patnáctého března. Pět minut po dvanácté zůstával však elektrický zvonek tichý.

Hlídač zvonku volal ihned telefonem hlídku v tunelu. Nehlásila se však. Stiskl tedy ihned páku, kterou zapjal elektrický proud do min v tunelu. Alarmoval ihned velitele. Bez odkladu letěla

zpráva do Palerma, že začíná boj. Že se nemýlili, uviděli ve chvíli, kdy z ústí tunelu vyběhl hlídač trati a po několika krocích klesl. Viděli padat i jeho ženu.

Zapjali pak proud na zvláštní vedení, které také šlo až do tunelu. Důmyslný přístroj počal tam svou činnost, vsával do kovové nádržky jedovatý plyn, stlačoval jej v ni, pak nádrž uzavřel a dávno připravenou rourou podzemní hnal nádrž s plynem na italské velitelství. Odtud ihned vzdušnou cestou byla dopravena do Palerma, kde v chemické dílně bez odkladu nejzběhlejší odborníci započali zkoušet plyn. Správně Italové předpokládali, že Němci přijdou s věcí zcela novou, proti které neměli by ochrany. A bylo věcí vědy italské, aby v době nejkratší plyn prozkoumala, zároveň však našla pomoc proti jeho zhoubné práci.

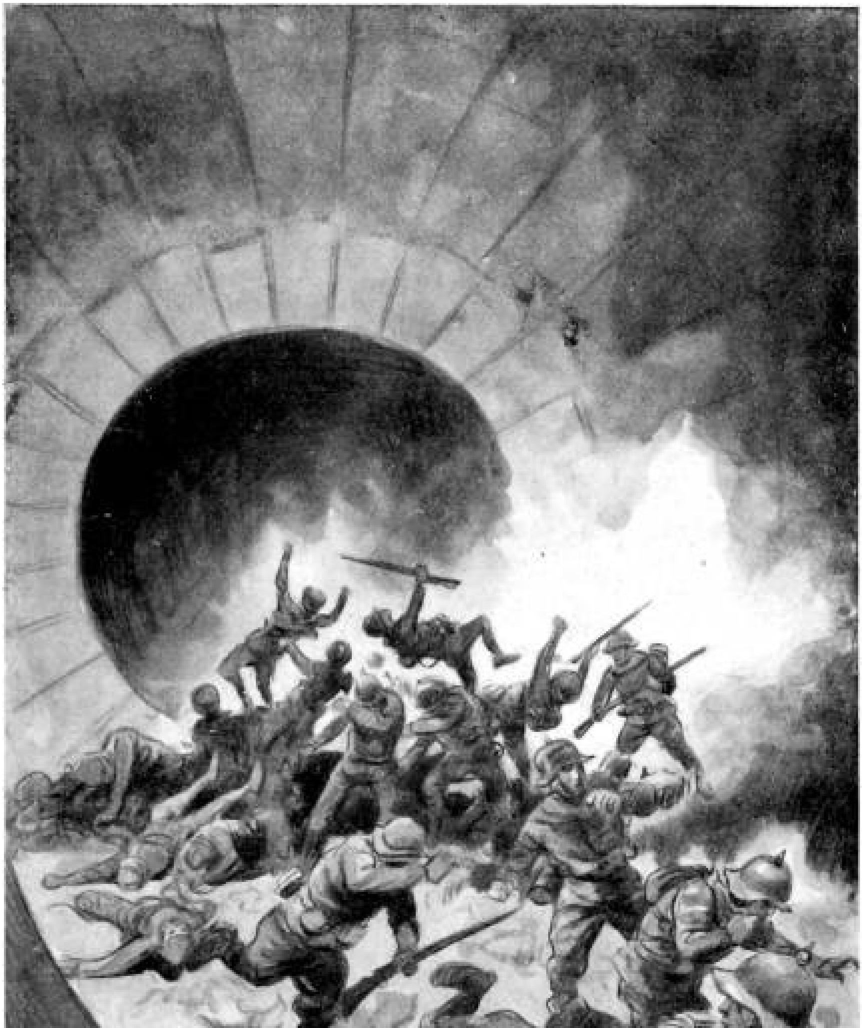
O tom o všem neměl Männer, který sám osobně řídil útok na tunel, ani potuchy. Zmýlil se i v tom, že myslil, že byl tunel chráněn jedním podkopem, který vybuchl při vstupu jeho vojska na ukrytý elektrický dotyk. Ježto jeho lidé při své první cestě dostali se až těsně ke druhému konci tunelu, myslil Männer, že už je věc vyřízena a cesta bude volná.

Vyslal další oddíly a ty se zase dostaly až skoro k ústí tunelu. Ale jak ustrnul Männer, když se ozval nový mocný hukot z tunelu a z jeho lidí

nevrátil se ani jediný, aby přinesl mu zprávu, co se vlastně stalo.

Zuře vztekem vyslal nové lidi, násilím je hnal, však méně četné, ale věc dopadla na vlas tak, jak při dvou prvních výpravách. I vyslal Männer do tunelu obrněný vlak, kterým počítal, že dostane se skrze dlouhý tunel pod Peloritánskými vrchy. Ale vlak byl rozbit na padrť a jeho trosky uzavřely průchod tunelem. Nebyto však toho ani za potřebí, neboť Männer nedostal již ani nejstatečnější a nejvěrnější tlupy svého vojska do tunelu.

Šílen nad nezdarem patřil Männer divě na tajemné vrchy Peloritanské. Ležely němě, nepohnutě, nic se nezachvělo na nich. A přec Männer věděl, že tam jeho protivníci stojí připraveni. Viděl nyní, že je podceňoval, chápal, že boj buď těžký, krutý.

. . když se ozval nový mocný hukot z tunelu . . .

Ale rozhodl se nepovolit. Bitevní stroje u Liparských ostrovů čekaly na rozkaz, aby vpadly od severu na italské postavení. Männer si umínil, že podnikne útok přes průliv a s předu udeří na vrchy Peloritanské, a až boj bude nejtužší, že vrhne proti nepříteli svoje síly od Lipar.

Stalo se. Z připravených stanovišť se náhle zdvihl řetěz obrněných letounů a jako hejno dravců hnal se přes messinský průliv na sicilskou stranu.

Jaký však to hrůzný pohled!

Krásně vyrovnaná řada náhle rozlétla se v potrhanou stuhu – v cáry! Tam kolísají stroje, padají, tyto potácejí se jako lístek v bouři, ony vyletují k obloze a bezvládně se potom řítí na vlny. Část se žene dále, již je nad pobřežím, některé však náhle obracejí, narážejí s boku na druhé a zase skoro jako bez příčiny jiné stáčejí se k zemi, rozrývají půdu, vybuchují, hoří jako pochodně.

Co však nyní Männer podnikl, již bylo víc než šílenost.

Vydal rozkaz, aby oddíl od Lipar se ihned vrhl na Italy. Pak dal povel a na sta připravených plavidel se náhle oddělilo od italského břehu a prudkým během spělo k břehům Sicílie.

Dlouhou chvíli pluly nerušeně; Männer jásal nad svým úspěchem.

V tom však slabá mlha – pouhý nádech – objevil se tu a tam nad loděmi – před

nimi – za nimi. Bylo, jako by lehounký závoj se prostíral táhlým pruhem daleko k jihu, až k Ali. A vtom bylo viděti, jak se rozletovaly jako hračky lodi, vzduchem se točily trosky, trámy, prkna, celé kusy palub nebo boků. Všechno pak tak podivně pomalu se vracelo ke hladině, zapadalo do ní. To ovšem bylo viděti jen u bližších plavidel, vzdálenější mizely náhle a zůstávala pouze mlha nad nimi. Ale rozplývala se též brzy, ztrácela se.

Teď se teprv ozval mocný rachot, temné, neustálé dunění, které ozvěnou se odráželo od svahů a strání kopců na obou stranách průlivu.

Kvapem vracely se zbylé lodi. Ale málokterá zachránila se až k bezpečnému břehu. Stále a stále se ukazovaly mlhavé obláčky a lodi se pod nimi okamžitě potápěly. A neukázala se nikde ani hlava na vlnách, vše bylo mrtvo neslýchaně prudkými výbuchy. Byl to příval střel. Männer a jeho vůdcové žasli. Teprve nyní viděli, že na Sicílii snad po celá desítiletí se nevyrábělo nic jiného nežli elektrická děla, jež vrhala střely, řiditelné elektromagnetickými vlnami. Nyní bylo zjevno, že byl tunel chráněn s velkým důmyslem a že vrchy Peloritanské jsou proměněny v hroznou, snad nedobytnou pevnost.

Zbývala však ještě záloha u Liparských ostrovů. Okamžik byl vhodný a již tu měla být. Vskutku – hle – již se ženou!

Objevil se roj bitevních létadel, hnal se přímo od severu k Italům, nížil se.

Männer byl by vzkřikl radostí, kdyby napjetí mu nebylo sevřelo hrdlo. Vždyť se nerušeně dostali již nad italské posice – stačí teď již pouze, aby vyhodili připravené bomby – nezůstane tvora živého na celých kilometrech –

Však – co to?

Männer nyní vzkřikl –

Pohleděl kukátkem a spatřil vlajky na vedoucích lodích.

»Jejich barvy!« vzkřikl opětně.

Zeleno-bílo-červená!

Italské lodi! Vracely se od Lipar, kde si vyřídily svou věc s lodstvem Männerovým. Překvapily je, neboť přišly také – od severu.

Ale Männer byl muž železa. Nezkrušen vším, co se stalo, chopil telefon a volal vládu palermskou. Hlásila se ihned a slyšela vzpupná slova Männerova:

»Máme první kolo za sebou – vyhráli jste – na body. Máte první výhru, já budu mít poslední!«

Bertini mu odpovídal, sám, osobně. Skromně, ale důstojně:

»Spor mezi námi – pokud je to spor – as rozhodne kdos jiný. Ale ať dopadne zápas jakkoli, přesvědčíte se, co zmůže národ, jehož vyhánějí z posledního kusu jeho rodné půdy.«

Vážná slova nezůstala bez dojmu. Ale nebyl čas slov. Männer také neváhal.

»Všechny vůdce ke mně!« zavelel.

Bylo patrno, že připravuje něco velikého.

Ale také Bertini byl mužem činu. Prohlédal, co přijde, a strojil se, aby čelil. Počítal však také s nejhorším. Požádal hned Radu národů, aby vyšetřila věc, učinila rozhodnutí, kde je právo, a pak se postavila k jeho ochraně.

Rada rozhodla o věci téže noci. Případ byl jí jasný a bylo dávno čekáno, že tady dojde k zakročení. Rada proto nemeškala. Uvedla v pohotovost ochranná opatření na ostrově Maltě. A svolala Ochranný výbor na Maltu na den dvacátého března, vyzvavši ústřední vládu, aby se odebrala do Saharské Metropole.

A tak šlo všechno tak, jak přál si Person.

XXXVII.

Památný byl den dvacátého března. Po více než dvoustech letech sešel se zas Ochranný výbor ve své síni v La Valettské tvrzi, aby vyrobením látky Strucksovy – tak nazývána byla forma ničivého Lesinova katalysátoru – aby touto hroznou látkou chránil právo, konal spravedlnost.

S rozechvěním lidstvo čekalo na chvíli polední, která byla určena ke schůzce Výboru. Možno ovšem říci, že to byly pocity dost smíšené, s nimiž byla sledována tato chvíle. Pravda, že se převážná část lidstva obracela k Maltě s důvěrou, neboť ctila právo, chtěla dobro. Nelze ani říci, že by nutně špatnou musila být jedna ze dvou stran, jež

si představují různně spravedlivé spořádání lidské společnosti. Obě strany mohou chtíti dobro, třeba různým způsobem. Lidstvo také ve svém celku vždycky chtělo dobro, zlo je vždy jen cílem jednotlivců. Litovat však dlužno, že vyspělost lidstva vždy byla tak malá, že šly často celé massy za špatnými lidmi a že dopomáhaly jim k špatným cílům. V klamném domnění, že slouží dobru.

Tak bylo a snad vždycky bude. Zlo nikdy nevymizí z duše člověka a lidstvo jako celek věčně bude míti boj jak proti zlu, tak proti nerozumu. Je velká otázka, zda někdy zvítězí nad takovými protivníky.

Také v době, o níž píšeme, byl boj ten v proudu, A menší sice, ale přece značná část lidstva nevraživě dívala se na Maltu i na ústřední vládu, těžce nesouc změnu doby poslední, za kterou maltezská ústřední vláda stála. Ač bylo nepopíratelné a každému patrno, že se lidstvu ulevilo opravami, které byly zavedeny v hospodářském řádu před třemi lety, přece prohlíženo bylo toto zlepšení a ukazovalo se stále na obtíže, které zůstaly. V lidu samém sotva by as bylo se tak soudilo, kdyby nebyl býval úmyslně štván a popuzován. Byli lidé, jejichž živlem byla nespokojenost a neklid davů. Živili je, protože jich měli zapotřebí pro své cíle, osobní a špatné. A lid, jako by chtěl dokázati, že zůstane stejným od počátku světa do skonání, po tolika špatných zkušenostech, po zklamáních nespočetných a

dlouhých staletí, zas zneužít se dával a stavěl žebřík k moci několika jednotlivcům. Tentokráte vlastně jedinci, jenž řídil věci dobře promyšleným způsobem, Personovi.

Person užil ke svým cílům strany bílých, vyšvihnuv se v její popředí. Jeho působištěm byla hlavně Praha, která měla dosud svoji zvláštní důležitost svým výhodným umístěním v srdci Evropy. Protiváhou proti Personovi byl pražský okruh modrých, jenž byl veden Habrem s jeho druhy.

Shodou okolností, událostmi, jichž středem byly Erna Rosenová a nešťastná Erika, kruh přátel Habrových jen získal pevnosti a průbojmosti. Hrozila mu dříve ztráta Nekoly. Byl na rozpacích mezi směry, váhal, kam se přikloniti nadobro. Po nešťastném konci milované ženy zdálo se již, že propadne smrti. Stěží vyváznuv, stal se vážným mužem, který nevtíravě počínal se stavěti po bok Habrovi a věnoval se zodpovědné, neúnavné práci.

Byly sice dosud jeho síly slabé, ale pouze, pokud se týkalo těla. Jeho duch se divně rozjiskřil, chvíle utrpení, zvýšeného vědomím o vlastní vině, zocelily jeho ducha způsobem až zázračným. Zvláštní byly při něm chvíle náhlých vznětů, okamžitých roznícení, za nichž překvapoval bystrostí a výkonností duševní. Po nich zavíral se náhle v sebe, zahalil se v zamlklost a utajený smutek.

Přátelé a zvláště sestra jeho Jela měli o Nekolu obavy, ale vždy je utěšoval starý Mill. »Nyní nabyl přirozené svojí povahy, neboť takový byl také jeho otec,« říkal. »Jen jej nechte! Nedovede zářit klidným světlem jako tichá hvězda, zasrší vždy jako prudký meteor. Ale rozzáří se vždycky včas. A bude na místě, až bude potřeba.« Nerozumívali sice všichni dobře, co tím starý hvězdář míní, ale věřili mu na slovo a utěšovali se stran osudu Svatova.

Byl však ještě někdo, koho vina hnala do práce a k obětem. Byl to Dr. Bukov. Od Ernina procesu byl jeho život cestou pokání. Viděl zhoubné dílo vášně, které jej připravilo o bytost, jíž toužil dobýti. Místo toho ztratil ji, přispěl k tomu, aby byla psancem, zároveň však sám ji zahnal do náruče Personovy. Neboť o tom nepochyboval, že po tom, co se stalo, věc ta jinak dopadnouti nemůže.

Ale kromě toho věděl, že zavinil odvezení Persona na Atlantidu a že vyvolal tím nebezpečí, jehož vážnost nesměla podceňovati. Jestliže by o tom byl snad pochyboval, podali mu důkaz sami bílí, když ho odlákali od létadla, kterým odvážena byla do vyhnanství Erna a s ní Person. Bylo patrno, že bílí měli možnost zadržeti vládní aero a osvobodit Persona. Mohli také nechat Bukova a Sibirjaka, aby provedli své dílo. Patrně by byli Ernu unesli a Personovi dali volnost. Vždyť se vědělo, že modří si nepřejí, by se Person dostal na

Atlantidu. Ale bílí znemožnili pokus Bukovův, neboť zřejmě chtěli, aby Person s Ernou dospěli na půdu Nové Atlantidy.

Samozřejmě při tom Bukov vzpomněl, jak rozvážně soudil prefekt Habr po vzbouření bílých v prosinci. Poslal ze své moci do vyhnanství druhy Personovy, jeho nechával v Evropě. Prefektovo podezření bylo nyní potvrzeno tím, co se přihodilo Bukovovi. Bukov proto uznal nutným, dáti prefektovi zprávu o svém pokusu a jeho nezdaru.

Habr vskutku nepodceňoval tu věc. Vyvolala velký dojem u něho a zdála se mu vážnou. Uvědomil o ní presidenta Olivera a i ten byl náhledu, že je nutno býti na stráži. Již dříve uvažovali tito dva mužové často ve svých důvěrných rozhovorech, že jest třeba čeliti útokům se strany bílých. Byli celkem dohodnuti o způsobu, jak by bylo možno působiti nejen na náladu davů, nýbrž také pracovati o skutečném zlepšení poměrů. Odvezení Persona na Atlantidu a pak zpráva Bukovova způsobily, že se Oliver a Habr rozhodli na neodkladném zahájení akce. Zdálo se jim však vhodným, aby podnět vyšel ze samé strany modrých. A Habr se ujal provedení věci.

Byla tedy schůze nejvlivnějších členů strany modrých v Paříži, aby posoudila situaci a usnesla se o potřebných opatřeních. Konala se den před schůzí Ochranného výboru a 20. března sešli se pak hlavní pražští činitelé modrých k poradě.

Prefekt Habr, který za Prahu byl na pařížské schůzi, podával jim zprávu, co se ujednalo v Paříži. Byli v domě Nekolově, který býval jejich středem, neboť Habr nechtěl pořádati schůzky v domě vládním, v kterém bydlil. Vedle toho byl Habr dávno ovdověl a neměl dětí, kdežto u Nekolů zastávala Jela úkol hostitelky.

Sešli se zde tedy i dnes. Seděli okolo velikého stolu, Habr v čele. Poslouchali jeho řeč, do níž občas zaléhal sem ohlas prudké rovnodenní bouře, jekot vichřice a temný rachot ochranného krytu. Míjela již třetí odpolední hodina a prefekt Habr končil svoji zprávu a přednášel její souhrn.

»Je tedy třeba,« vykládal, »podniknouti všechno, bychom udrželi úspěch dobytý před třemi lety. Ne snad v našem osobním nebo stranickém zájmu, nýbrž ku prospěchu lidstva. A je tu, jak bylo řečeno, celkem úkol dvojí: Vybudovati náš úspěch ve skutečné, hmatatelné dobro, které by za dobro musil uznati i protivník, vedle toho však jej ochrániti proti zlovolnosti nepolepšitelných nepřátel, kteří budou proti němu vždy a za každou cenu.

Nejprve tedy o prvém. Zavedli jsme mzdu za práci, vyměřili jsme spotřebu jedince v zásadě podle jeho výkonu. Alimentační systém jsme podrželi pro neschopné práce, pro děti, ženy a nemocné. Ženám jsme nechali přirozený jich úkol, starati se o rodinu a zavedli jsme plat za tuto práci. Která žena není zaměstnána tímto

výkonem, podléhá pracovní povinnosti jako muž, ovšem k práci přiměřené jejím schopnostem a silám. Stát se dále stará o všechny, kdo jsouce na vzdělání nebo na učení připravují se pro užitečné povolání. Mezi tato byla zařazena všechna umění a stát má povinnost umožniti uměleckou činnost těm, kdo mají pro ni nadání. Měli jsme i plné pochopení pro to, co se vžilo před zákrokem naším. Do poměrů nových vměstnali jsme ty, kdo jsou schopni pro jejich požadavky. Ostatním jsme ponechali všechna práva nabytá, nechali jsme dávky všem, kdož byli zproštěni již povinnosti pracovní, nechali jsme jim i výhody, jak jim byly dříve povoleny. To je pro nás sociální povinnost.

Poukázal jsem již dříve, že ne tato sociální blahovolnost, nýbrž jiné věci způsobují, že jen s napjetím se udržuje rovnováha mezi spotřebou a výrobou. Je to příliš velký rozsah správních záležitostí, vedle toho hlavně nové potřeby a požadavky, vyvolané stíženými životními podmínkami. Nechci rozhodovat o tom, je-li možno také mluviti o menší výkonnosti lidské vůbec. Ať již z jakýchkoli důvodů.

Ale ať se věci mají tak či onak, jest až příliš dobře patrno, že vyrábíme povážlivě málo. Od převratu sice stoupla výkonnost a značně. Naše očekávání se splnilo. Když jsme prodloužili denní dobu pracovní pro hmotnou práci na šest hodin, tedy o hodinu denně, měla výroba se stupňovati asi o pětinu, to jest as o dvacet procent. Uplatnilo

se však zřejmě, že je nyní dělník placen podle výkonu. Je to vidno z toho, že výkonnost celkem v Evropě se povznesla o plných třicet procent.

Snížily se tím značně příspěvky, jimiž evropskému hospodářství pomáhaly země teplejší a šťastnější. Ale co tím získáno, je vzhledem k malé lidnatostí evropské jen nepatrné množství. A je přece nutno, aby lidstvo mělo větší zásoby a zálohy. Je nutno počítati se vším. Přes naše všechna opatření nejsou vyloučeny velké požáry a výbuchy. Mohou býti zničena i velká skladiště potravin, ale může také přijít katastrofální vichr a rozmetat naše kryty nad lidskými sídly. Může přijít zemětřesení a celá města zvrátit v trosky. A my nemáme zásobního materiálu, abychom hned, v době nejkratší, takové škody napravili. Sotva se živíme, stěží udržujeme svá města, dráhy, vzducholodi, ovšem za pomoci Afriky i Ameriky. Amerika však, jak víte, upozornila nás již, že ji vzrůstající počet obyvatel nutí, omeziti příspěvky své pro Evropu.

Nezbytný je tedy další zásah ke zlepšení hospodářských poměrů. Po dlouhých a obezřetných úvahách se našla jediná jen možnost. Pro duševní práci byla dříve stanovena denní doba čtyř hodin. My ji prodloužili na pět hodin. Vzhledem k těžkým dobám usnesl se zastupitelský sbor naší strany, aby i pro práci duševní se doba prodloužila na šest hodin.

Jsme si vědomi, že zavádíme takto rovný poměr pro pracovní dobu obou druhů práce, duševní i hmotné. Ale obáváme se a sotva marně, že se budou stupňovati obtíže, v nichž lidstvo žije. Předpokládáme, že bude časem nutno prodloužiti znovu dobu hmotné práce. Chceme, aby práce duševní šla příkladem svým napřed. A rádi bychom, aby lidstvo pochopilo, že se musí pracovati tolik, aby lidstvo mohlo býti živo.

K tomu tedy směřuje náš návrh, aby byla prodloužena doba pro duševní práci. Naše strana jako zástupkyně pracovníků duševních má za svou povinnost, aby sama přišla s tímto návrhem. Naše strana je si také vědoma, že jeho přijetím se značný počet našich pracovníků stane přebytečným. S tím se počítá a je to z části úmyslem. Tito přebyteční dle svých schopností se budou přikazovati ku práci ruční. Zvýší se tím výkonnost, jež právě v této kategorii je nepostačitelná.

Nastane však také přesun v nepoměru mezi těmi dvěma druhy práce. Neboť není přirozeno, že je nyní téměř stejný počet lidí v obou těchto skupinách. Je sic pravda, že náš hospodářský řád, jenž zplna vylučuje podnikání soukromé a všechny jeho úkoly přenesl na stát, vyžaduje značné množství lidí pro účely správní. Ovšem odpadli zas lidé, kteří dříve byli soukromými podnikateli, a uvolnili se pro jinou práci. Nepochybuji, že výrobnost tím získala. Ale stále

přec je veliký počet lidí, zaměstnaných službou správní.

A není možno snížit jej. Tuto vadu bude míti každé socialistické zřízení, má ji i náš státní socialistický řád. Ovšem přese všechna zklamání je nyní sotva možno odvrátiti lidstvo od nynější formy hospodářského života. Lidstvo vždycky touží po lepším a vyšším stavu. Hospodářské řády, k nimž jsme dospěli, jsou jistě formou nejvyšší v stupních vývoje, ale vyžadují lidstvo, jež by stálo na vysokém mravním stupni. Tato vyspělost je podmínkou. Jestliže jí není, musí socialistické hospodaření skončit rozkladem. Není potom myslitelné, znemožní se samo. A musí být nahrazeno jiným hospodářským útvarem.

Pro nás, když již lidstvo sáhlo k tomu způsobu, zbývá pouze úkol snažiti se, aby lidstvo nemusilo zpět. Je v tom velká tragika, že snažíme se udržeti tuto soustavu jen my, kteří nesporně jsme duševními dědici těch vrstev, které kdysi byly odpůrci a nepřáteli socialismu. Zatím lidé, kteří nyní stojí proti nám, by měli pracovati k udržení této soustavy, ale činí pravý opak. Nemírnými a i nemožnými požadavky porážejí socialismus, domáhajíce se v jeho jménu krajností.

Když jsme vymohli před třemi lety, aby byla zavedena mzda a byla v práci pobídkou, stalo se to proti vůli vyznavačů krajní cesty v socialismu. A přec jenom tím se stalo, že se udrželo socialistické zřízení. A byli jsme to my, kteří

provedli čin záchrany. Také nyní návrh naší strany míří k ulehčení poměrů. Na pařížské schůzi, o níž podávám vám zprávu, byl schválen téměř jednomyslně. Byla o tom ihned uvědomena ústřední vláda na Maltě a její souhlas možno míti za jistý. To je tedy ono věčné, řekl bych snad vnitřní podpírání úspěchu, kterým se nám podařilo před nemnoha lety přivésti lidstvo k rozumu. Ale bude třeba také vnější obrany. Tak dobří lidé v straně bílých dívají se křivě na naše úsilí. Vidí v něm záludné otřásání nynějšího řádu. Nechápou, jak jsem již uvedl, že jsme to my, kdož jej umožňují, a nejvíce že je poškozují právě oni sami.

Jsou však mezi nimi také lidé, kterým naše činnost maří jejich vlastní cíle. Tito lidé vidí, že se lidstvu daří nyní lépe, ale to je zkáza jejich snažení. Pro ně živnou půdou byla bída a klíčící z ní nespokojenost. Proto schválně zbavovali lidstvo klidu, nedbajíce, že se prohřešují proti jeho štěstí. Život člověka je sám o sobě těžký, spokojenosti v něm tak málo. Sám bych sice odsuzoval klid, který by byl hnitím a který by lidstvo mámil, aby nesnažilo se o zlepšení a o své právo. Odsuzuji však, když člověku se vytyčují cíle, o nichž ti, kdo lidstvo pohádají k nim, sami vědí určitě, že jich nelze dosáhnouti. A je přímo zločinem, když uměle se rozdmychuje neklid v duši člověka, když se žene k činům, ze kterých sám nemá prospěchu, ale které slouží ku prospěchu jiným,

jednotlivcům, kryjícím se pod klamavou rouškou strany.

Tato nesvědomítost dál žije, nezemřela během staletí. A jsou stále pošetilé davy, které se jí propůjčují za oběť. Kvete dosud politické řemeslo a příživníci mass si ovšem brání svoji živnost. Je proto jisto, že nám z bílých mnozí málo budou vděčni za zlepšení stavu, v kterém lidstvo žije, a že musíme se připraviti na to, že zas poštvou svoje massy proti nám, aby zabránili našim zdárným výsledkům.

Jsou dva lidé mezi nimi, které dlužno označiti jako velmi nebezpečné, Person a Dermatt. Jistě nebezpečnější je Person. Ale zvláštní je, že po odchodu Personově do vyhnanství neklid mezi davy ještě roste. Kdos je štve a zřejmě vyvolává vření. Zdá se, že se Dermatt pokouší, aby ukázal se schopnjším a průbojnějším nežli Person. A tak třeba počítati s tím, že se ukáže nesmírné hnutí mezí bílými. Jsou to hlavně huťaři, zaměstnanci železáren a skláren, kteří jeví velkou podrážděnost.

Návrh naší strany na úpravu práce duševní má také čeliti této Dermattově agitaci. Nevěříme však, že by stačil odvrátiti všechno nebezpečí, a budeme státi připraveni k jakékoli obraně.

Pokud Persona se týká, nutno říci, že jím poprvé se ve vážnější formě ukázalo nebezpečí Atlantidy. Též je jasno, že je vadou v našem zákoníku, že musíme podle něho za určitých

okolností kohokoli odsouditi ku pobytu v Atlantidě. Tady bude nutno učiniti změny aspoň pro budoucnost.

Person ovšem jíž je v Atlantidě. Vláda maltská nepodceňuje té okolnosti. Chápe, že se dostal mezi svoje lidí, na místo, kde soustředěny žijí nejnepokojnější živly ze tří světadílů. A třeba jsou psanci v Atlantidě bez prostředků, bezmocní, vzhledem k Personovým schopnostem se bude musit pomýšleti na zvláštní opatření. Budou rozmnoženy hlídky revisní, v pravidelných obdobích se bude pozorovati i atlantické okolí, zejména však pomýšlí se na to, vystavěti na území Atlantidy pevnou tvrz a do ní umístili spolehlivou posádku. Dosud nechtělo se k tomu přikročiti, soudilo se, že toho není potřebí, Dlouhá léta bylo tomu tak, ježto se nestalo nic závažného. Nyní se věc změnila a nelze čekati snad na to, až se něco přihodí. Díky této obezřetnosti lze věřiti, že klidu světa neohrozí ani Person. Vyhlídka je tedy příznivá. Až se skončí nesmyslný zápas v Italii, půjde zase lidstvo dále cestou klidného rozvoje.«

»Dejž to Bůh!« řekl Mill a s ním souhlasili všichni přítomní. Započal se potom hovor o Habrově zprávě a ta na konec byla s uspokojením přijata a schválena. A volná rozmluva se obrátila k věci, která byla nejnovější, k válce.

»Podivno je, že se Männer nepodrobil výzvě ke klidu, kterou k němu učinila Rada národů,« poznamenal Mill.

»To je Männer,« soudil Habr. »Byl vždy neústupný. A chce asi docílili úspěchu, doufaje, že aspoň část mu z něho zůstane.«

»A jsou zprávy z Malty?« ptal se ještě Mill.

»Nevím, že by byly došly nějaké,« odpověděl prefekt.

V tem však vznikl rozruch blíže dveří. Kdosi vešel do místnosti, několik lidí se shluklo okolo něho.

»Docházejí zprávy?« tázal se dychtivě Habr.

»Docházely po celou dobu, co jsme zde jednali. Měli jsme ovšem aparát vypjatý. Nyní však podává Informační kancelář přehlednou zprávu. Máme otevříti aparát?«

»Zajisté,« dal pokyn Habr. »Odkud jdou zprávy? Z Malty?«

»Nikoli. Z Palerma. Slyšte!« Naslouchali a žasli. Byly to zprávy podivuhodné.

Odražen byv 15. března od sicilských břehů potřeboval Männer několik dní k přeskupení vojska. Samozřejmě prvního dne dosadil jen část svých sil. Nechával si prostředky pro dobu příští, jimiž doufal udolati nepřítele. Šlo však o to, užíti jich účelně a vhodně. Männer napjal všechny síly výzvědné, aby opatřil si přesné zprávy o nepříteli. Zvěděl však jen, že jsou mocné zákopy po celé délce vrchů Peloritanských, výborně však kryté.

Männer soudil, že má možnost smésti síly Bertiniho. Proto ani nedal odpovědi k výzvě Rady

národů, aby obě strany vrátily se k míru a přenechaly rozhodnutí sporu Radě národů.

Männer věděl, že by před tím soudem neobstál. Rozhodl se zajistit si výsledek, dříve nežli postaví se proti němu látka Strucksova.

I provedl Männer co měl v úmyslu.

Byla noc na 20. března. Nepohnutě spaly, aspoň se tak zdálo, vrchy Peloritanské. Nehnuly se ani, když po celé jejich délce v neveliké výši nad hřebeny roztáhla se dlouhá řada Männerových létadel. Hodně pozdě ozvala se zdola ze zákopů rána, po ní druhá – a pak zahřmělo po celé její délce prudkou palbou.

Ale Männer připravil se hrozně. Jeho létadla jen vypustila mocné bomby, naplněné jedovatým plynem. Byl to týž, jenž vraždil již v messinském tunelu. A pak stroje Männerovy stoupaly, aby samy nebyly snad zasaženy zhoubným výparem. Neboť Männer nešetřil a dal na ten útok převážnou část svých plynových zásob.

Avšak nezdařilo se všem Männerovým strojům, aby se dostaly z dosahu Peloritanských hor. Bertini totiž patrně počítal s plynovým útokem ze vzduchu. Bylo při tom jasno, že musí být nepřátelské stroje nad hlavou, byla tedy elektrická děla namířena vzhůru a ježto vrhala střely, ve vzduchu vybuchující a široko sející své střepiny, musila i ve tmě nezbytně zasáhnouti některá z nepřátelských létadel.

Tento výpočet byl správný. Značné množství Männerových vzducholodí kolísalo ve tmě, převracelo se a řítilo se na svahy i na úpatí hor. Skoro příliš dlouho potrvala tato střelba. Čekalo se, že plyn bude působiti rychleji. Ale potom přece nepřátele zdolal plyn. Umlkali, tichli.

Mánner nyní nemeškal a hnal své pěší čety bez ohledu na tmu noci přes messinský průliv. Nerušeně dostali se na sicilský břeh, až na menší srážky, které byly mezi tak četnými plavidly nevyhnutelné. Přešli také úzké pobřeží a hnali se k tunelu pod vrchy nad Messinou. Užasli však – tunel pod vrchy byl zničen. Nezbylo než útočiti na hory. Jakmile však počínali vystupovati na svahy hor, započaly mezi nimi svoje zhoubné dílo tajné podkopy.

Byla to zas Männerova tvrdošíjnost, že se stůj co stůj hnal dále. Jeho lidé utrpěli veliké ztráty v černé temnotě, ale přece vydrali se až na hřeben vrchů. Plynu nemusíli se již báti, neboť Männer používal směsi, která sice neúprosně ubíjela všechno živé, ale brzy ztrácela se ve vzduchu.

Ale jaké bylo překvapení Männerových lidí, když se octli na kopcích. Jako by se dotýkali tajemného péra, jak se octli na vrchu, zapadaly právě do jich středu nepřátelské střely, působíce mezi nimi hrozné spousty. Nezbylo jim, než se skrýti za vrcholy kopců směrem k východu a vyčkávati rozednění.

Vyčkali ho, ale jaké překvapení! Roklemi a trhlinami dostali se na přečetných místech na druhý svah vrchů Peloritanských. A tu uviděli, čemu by snad jinak nikdy nebyli chtěli uvěřiti.

Pelerítanské vrchy byly prázdné. Nebyly patrně vůbec nikdy obsazeny. Byla tam shledána pouze stanoviště hlídek, jež v prvním boji řídily cestu italských střel. Jinak všudy byly zákopy, ale mělké, zřejmě vykopané na oko. Nejsilnější byla tvrz ve vrchu Antennamare, ale i ta byla nyní opuštěna.

Avšak kde byli nepřátelé? Když nebyli na Peloritanských kopcích?

Männer pochopil. Tyto hory nikdy obsazeny nebyly. Bertini měl lepší, mohutnější hradbu. Obsadil až druhé pásmo hor, upíral se na svém pravém křídle o Etnu a pokračoval po hřebenech Nebrodských hor až zase k moři. Posice, jíž bylo těžko překonati.

Co však střelba z patnáctého března, když se Männer poprvé pokoušel dostati se přes messinský průliv?

I to Männer pochopil. Ona střelba byla s vrchů Nebrodských a byla pouze řízena hlídkami, jež byly umístěny na zakrytých místech v bocích kopců Peloritanských.

Männer viděl, že byl dokonale přelstěn. Sám se hanbil před sebou, když pochopil, že se marně vrhal na nepřítele, jehož vlastně nebylo. A jak těžké ztráty při tom utrpěl! Vydal na to téměř

všechny bomby plynové, jež choval v zásobě, obětoval velké množství ze svých lidí. Přes to, že ho Herman varoval a radil k opatrnosti.

A teď hrozilo, že se proti němu postaví i látka Strucksova.

»Co učiní Männer nyní?« tázali se mezi sebou prefektovi přátelé.

»Männer nerad ustoupí,« řekl Habr temně, »ale svoje lidi přece nevysadí zkáze.«

»A jaké jsou zprávy z Malty?« ptal se Mill.

Tázali se přímo v Informační kanceláři. Došla odpověď:

»Z Malty není zpráv již od dvanácté hodiny.«

XXXVIII.

»Když mi tedy dovolíte, šel bych spat,« řekl starý Molker. »Víte, vyspím se tu málo. Slunce tu vychází dřív nežli dole, zapadá však později. Noc tu máme tedy kratší, krátí se nám s výškou, do které se vzneseme. A poněvadž je váš pan manžel nenasyta, paní Alnorová, a zrovna nám hltá kilometry, ovšem směrem nahoru, obávám se, že to dopracuje tak, že mu jednoho dne slunce vyjde dříve, nežli zapadne.«

»Pravý opak, pane ředitel!« smál se mladší Alnor, »mám už všechno nastrojeno, abychom si prodloužili noc. Toho tady potřebujeme.«

»Ano, to je slovo!« chválil Molker. »Jsme tu přece pro pozorování a k tomu je noc.«

»A zde se také krásně pozoruje,« lákal Alnor starého pána ku přiznání.

»Skvostně, vskutku! Věřte, mladí přátelé, že teprv tady na Astře jsem našel plné potěšení ve hvězdářství. Jak to bylo mrzuté tam dole, na hvězdárně na Severní hoře! Jen ty čmouhy, mlhy, mraky, kdy jsme uviděli jasné nebe?«

»Jasné bylo málokdy a bez jasného nebe není jasného dalekohledu, to je jasné!« dráždil ředitele Rall. Molker však podíval na něho úkosem a jako by si nebyl všiml jeho poznámky, pokračoval:

»Bylo věru malým zázrakem, vidět odtamtud kus nebe. Byl jsem ředitelem na hvězdárně v Novém Washingtonu mnoho let, před tím jsem byl na ní pomocníkem, jako vy, Ralle! A přec, vypadá to podivně, ale je to pravda, přechod některého z měsíců Jupiterových přes terč planety jsem viděl tak málokrát v životě, že bych spočítal ty šťastné chvíle snad na prstech rukou. Také Merkura, jenž tak tvrdošíjně se drží u slunce a většinou se skrývá v jeho paprscích, zahlédnouti bylo pro mne štěstím. Ale zde? Tady hvězdy čekají, až nám se zráčí podívati se na ně laskavě. Jsou stále na očích i v nevídané kráse, nekryje jich mlha ani mrak. Jsme prosti závad, které přinášela země, ale její výhody jsou stále pohotově pro nás. Stačí málo sestoupiti k mrakům, uzříš nejkrásnější

červánky, když slunce vychází anebo zapadá, o jakých jsi jenom mohl snít.«

Molker hovořil pln nadšení. Ale jak se blížil ke konci své řeči, všiml si, že Rall a Inea sic poslouchají jeho slova, že však jejich oči hledají druh druha a že mladá žena něžným úsměvem svým splácí úsměv manželův. Pochopil, že zabývají se svým štěstím, zatím co on nadšeně jim žvatlá o vědě. Odmlčel se tedy, aby musili se rozhovořiti mladí, rozhodnut je trochu poškádlit.

Rall měl také vskutku za svou povinnost, aby něco řekl, když ředitel umlkl. Uchopil se tedy posledního, co pronesl Molker. »Vskutku,« řekl, »červánky jsou tady nesmírně krásné.«

»Na jejích lících,« dodal Molker nevinně.

»A úchvatně krásné hvězdy září,« pokračoval Rall, nepostřehnuv Molkerova úkladu.

»V jejích krásných očích,« doložil zas Molker.

Nyní Rall již pochopil. Ale provedl obratný tah.

»Je tu zkrátka nesmírně krásně,« řekl podívav se bez ostychu něžně na svou mladou ženu a chopiv do své pravice její něžnou ručku. A paní Inka řekla:

»Překrásně!« A položila druhou ručku na pravici mužovu.

A ředitel Molker byl teď v koncích. Uklonil se a s milým úsměvem řekl ženě Rallově:

»Nedivím se, že se vám tu líbí, paní Alnorová! Přál bych vám, aby po celý život kolem vás byl takový jas, jako zde.«

Paní Inea uvolnila pravici z rukou mužových a podala ji Molkerovi: »Děkuji vám, pane řediteli,« řekla dojata. »Budu vždycky vzpomínati milé vlídnosti, s jakou jste mne přijal na Astře. Vlastně vetřelkyni –«

»Níkdy!« horlivě se bránil Molker. »Spojenkyni!« zdůrazňoval. »Budu vás zde velmi potřebovat, hlavně proti tomu ztřeštěnci.«

»Myslíte, že bude toho tolik potřeba,« usmála se Inea, »zlobí vás tu tolik?«

»Velice a stále, paní Alnorová,« tvrdil Molker na oko velmi vážně.

»A co pak už vám provedl?«

»Začalo to, paní, hned při zkoušce naší Astry,« široce vykládal stařík. »Vzletěli jsme –«

»Pan ředitel přetěžko se loučil se zemí,« poznamenal Rall, ale Molker hovořil dál klidně:

»Ale Rall se loučil asi tíže, poněvadž měl stále oči u země. Konečně už nedělal nic jiného, než že hleděl dolů do města a hledal tam váš dům.«

»Pane řediteli!« bránil se Rall.

»Tak se vyjádřete,« zaútočil Molker na něho, »hledal jste snad něco jiného?«

»To ne,« ohradil se Rall.

»Tedy tady máte přiznání,« pravil Molker a zasmáli se všichni.

»Pak už zbyla z Nového Washingtonu pouhá skvrna, s noci se ztratily mraky a ukázalo se v té skvrně několik světel. Hvězdy počínaly zářit,

chápeme se dalekohledů. Ale pan Rall najednou si spletl směr a namířil stroj dolů, místo nahoru.«

»Žádné zapírání,« usvědčoval Ralla, jenž se snad chtěl brániti. »Bylo to tak.«

»A kam pak jste se díval vy?« obrátil se náhle Rall na Molkera.

»Já jsem kontroloval, kam hledíte vy,« vysvětloval Molker za nového smíchu.

»Ale pak jsme vskutku hleděli již vzhůru,« vyprávěl dál vážně ředitel. »Byly chvíle nádherné, smířily mne ihned s Astrou. Ocenil jsem ji při tom, přiznám se.«

»A pozbyl také nedůvěry v její bezpečnost,« zlobil zase Rall.

»Chcete říci, že jsem se přestal bát. Jen si popřejte!«

»Tak nějak –«

»Nevadí! Rád se doznám, že jsem zprvu myslil, že to spadne. Prosím vás,« odplácel svému asistentovi, »udělal Rall do té doby něco pořádného?«

»K ničemu mne asi vychovali,« vracel Rall vtip svému otcovskému příteli, pod jehož ochranou vyrostl.

»Když to vy uznáte, co mám namítati?« odbyl ho však Molker za nového smíchu. A hned mluvil dále: »Pozorovali jsme tedy dlouho do noci. Pozdě jsem šel spat, nechav Astru v rukou Rallových. Spal jsem asi dlouho. Vzbudil jsem se, svítalo. Podívám se z okna, žasnu.

Daleko, až bůh ví kde je země, úsek koule je to, vidím bílé plochy na severu, na jihu. Pod námi jen moře, na západě, na východě moře. Proti slunci daleko je vidět řadu drobných bodů.

»Kde je Amerika?« ptám se Ralla, který seděl jakby nic a vyhlížel si z okna.

»Utekla nám,« pravil Rall a směje se na ni. Nechápavě hledím na něho.

»Opravdu, je pryč, tam, na východě,« mávl rukou. »Za mořem a za ostrovy velmi mnohými, tyhle jsou Gilbertovy,« ukazuje na skupinu drobných teček.

»Vylétli jsme něco výše,« vysvětloval, »země pustila nás trochu ze své moci, my teď skoro stojíme a země běží pod námi. Pěkně podle předpisu, od západu k východu, inu, jak se točí.«

»Žasnu ještě více, podívám se na jih, tam je hejno velkých ostrovů, slunce pomalounku vychází a zalévá je světlem. Rall mi vykládá, že je to souostroví Šalamounovo a k západu že leží Bismarckovo.«

»A vzadu je nová Guinea,« vyznal jsem se již sám.

»Ano,« řekl Rall, »pohleďte, jak pomalu se sune od západu k nám!«

»Ach, to bylo asi krásné,« zatleskala ručkama paní Inea.

»Velmi krásné,« souhlasil Molker. »Přišly pak Molukky, pak Sundské ostrovy, rozlezlý Celebes, hranaté Borneo, nad Slunečním Městem právě

jsme pluli, pak dlouhá Sumatra se šikmo táhla, vedle ní na sever ubíhal poloostrov Malajský.«

»Na Jávu jste neviděli?«

»Ovšem, zcela dobře, ležela na jihu a ztrácela se za obzorem.«

»A pak přišlo zase volné moře –«, unesena sama předbíhala Inea. »Zahlédli jste na severu Ceylon?«

»Ano, vrchol Tallagally svítil bílou čepičkou jak z cukru,« odpovídal Molker, zatím co Rall se tiše usmíval, když viděl, že i líce Molkerovy zrůžověly při líčení, kterým tolik byla uchvácena Inea. »Také z Malediv jsme viděli jenom nejjižnější ostrůvky. A den zatím zvolna pokračoval, protože jsme zůstávali v otáčení za zemí a jen zcela málo postupovali jsme proti slunci.«

»Bylo stále dopoledne,« mluvil dále, »blížila se Afrika. Viděli jsme bílý vrchol Kilimandžara, nechali jsme dole projít širou plochu jezera Ňansy. Viděli jsme potom neúrodné kraje rovníkové Afriky, litovali jsme, že kraj ten tolik zbahněl. Řeky Kongo není ani vidět téci, plouží se jen širými, skoro nekonečnými močály. Byli jsme rádi, když jsme k večeru spatřili zas moře. Rall chtěl ovšem ještě zaletěti k Atlantidě, ale nechali jsme toho, byla přec jen daleko. A počali jsme vyhlížeti na západ, brzo-li se ukáže zas Amerika.«

»Konali jste tedy cestu, kterou slunce za rovnodennosti,« upozorňovala Inea.

»Ano, přesně po rovníku. Ovšem pomaleji, nežli slunce.«

»A to se vám nelíbilo, pane řediteli? Já bych byla šťastna.«

»Já byl také, což pak o to,« bránil se Molker, »ale musilo to být hned první den? Já jsem přece vyjel pozorovat hvězdy a ne kroužit kolem světa. Když jsem vstával, myslil jsem, že jsem se vyspal v Americe, zatím však jsem přeběhl přes celý Tichý oceán! Kdyby mi byl alespoň napřed řekl –«

»Nebyl bych dal nikdy souhlasu –«, smál se Rall.

»To je jisté,« řekl Molker.

»Vidíte, a že jsem udělal ten pokus – s předpokladem pozdějšího schválení – zalíbilo se vám, co jsem provedl, a co neviděti pojedeme zas.«

»Ano, pojedeme! Pane řediteli!« žadonila paní Inea.

»Pojedeme, jen až bude klidněji,« odpovídal Molker paní Alnorové. Obrátiv se k Rallovi pak dodal: »A vezmeme s sebou některou školu z Nového Washingtonu.«

Paní Inea se udiveně podívala na Molkera. Ten se usmál a podával vysvětlení:

»To měl tehdy Rall dobrou myšlenku, když jsme se s večerem šťastně vrátili nad Ameriku.«

»Dvě dobré myšlenky, pane řediteli!«

»Tedy dvě, budiž,« povoloval Molker. »Ale nová byla jen první. Že by totiž bylo snadné učit

naši mládež zeměpisu za pomoci Astry. Vyzdvihnouti školu a nechati pod ní běžet zeměkouli, jednou rovník, potom obratníky, potom asi čtyřicáté rovnoběžky – vydalo by to za mnoho knih.«

»To je jistě dobrý nápad,« zasmála se Inea. »A druhá myšlenka?«

»Již byla tady, paní Alnorová. Poukazovalo se již dříve, že by bylo možno takto cestovati, jak jsme učinili, ovšem hlavně po rovnoběžkách a od východu na západ. Vyletěti hodně vysoko a nechati dole zemi běžet. Počkalo by se, až by přišlo místo zvolené, zase by se sestoupilo a bylo by hotovo. Za den se otočí země okolo své osy, za 6 hodin o devadesát stupňů, čili jeden stupeň rovnoběžkový by uběhl za čtyři minuty. Za stejnou dobu, za kterou slunce na obloze urazí jeden stupeň.«

»To je přece znamenité!« pochvalovala nápad paní Inka.

»A víte, pane řediteli,« ozval se zas Rall, »že mám ještě jednu dobrou myšlenku?«

»Rojí se vám zrovna,« smál se Molker, »množství jim však někdy bývá na závadu.«

»Uvidime, co řeknete téhle. Narážel jsem na ni na počátku, když jste naříkal na krátkost noci. My jsme tehdy při své cestě kolem světa se dostali teprve až k ránu do výše, v níž přestávalo na nás působiti otáčení země. Ale dejme tomu, že bychom se ještě výše, až by přestalo působit

úplně, dostali as o půlnoci. Co by bylo potom, pane řediteli?«

»Měli bychom noc tak dlouho, jak bychom si přáli,« divil se sám ředitel.

»To by se pak pozorovalo!« smál se Rall. »A pořád by bylo jasno, které jsem vám sliboval.«

»A u dalekohledu by bylo možno zastaviti hodiny,« dodal feditel, »protože by pozorovaný předmět stejně s námi stál.«

»Ale bylo by stále viděti touž část nebe,« upozorňovala Inea, »tuto nevýhodu by to mělo.«

»Jistě,« potvrzoval Molker. »Ostatně věc není přec tak jednoduchá, jak se na ní dívá Rall. Naši Astru vytápí a udržuje ve výši, případně jí pohybuje, kam si přejeme, rozkladem svých atomů vzduch. Ale nahoře je stále řidší, jde asi do tříset kilometrů od povrchu země. Rozhodně měl by náš tomodyn potíže ve vyšších vrstvách.«

»Máme přece s sebou zásoby pro pohon,« upozornil Rall, »mohli bychom snadno doletět až na měsíc, jen kdybychom chtěli.«

»Nevím, nevím,« pokyvoval hlavou Molker. »Již zde, v těchto výškách naše Astra stěží oddolává mrazu, což pak potom v meziplanetárním prostoru. Rozhodně si věc tu ještě rozmyslíme a já doufám, že mne tam Rall nezaveze ještě dnes, co budu spát.«

»Já bych se tam zase s chutí podíval. Viděli bychom snad odtud, co se děje v naší Americe. Je přece velmi zvláštní, že s námi dnes nemluví.«

»Myslíš, že se něco děje?« s úzkostí se ptala Inea.

»Není vyloučeno,« mínil Rall. »Víte přece, v Evropě je válka, dnes se sešel Ochranný výbor na Maltu. A v Evropě je všechno možné.«

»Je jistě zvláštní, že po celý večer jsme se nedovolali Ameriky,« vážně řekl ředitel.

»Jsme zde mezi Evropou a Amerikou,« pohleděla paní Inea z okna, kde bylo viděti lehké páry mraků hluboko pod Astrou, »neměli bychom být na stráži?«

»Paní Inea má možná pravdu,« souhlasil hned Molker. »Je to naše povinnost.«

»Dobře, pane řediteli!« přidával se Rall. »Zůstaneme tedy při rozvrhu, jak jste jej již naznačil. My budeme nyní s Inkou bdít a vy se uložíte ke spaní.«

»Ano. Vstanu o jedenácté a převezmu hlídku. Ovšem paní Inea ať se uloží dřív, stačí, když je vzhůru jeden z vás.«

»Půjdu brzy, pane řediteli,« souhlasila Inea. »Dodržím svou obyčejnou hodinu, usínávám velmi brzy.«

S tím se rozloučili, Molker odebral se do své komnatky. Dvě byly v dolní části Astry, větší pro manžele Alnorovy, menší pro Molkera. Ještě níže byla kobka tomodynů a přístrojů pro pohon, nad kabinami pak pohodlná místnost pro hvězdárnu samu. Nejhlavnější věcí byl v ní velký dalekohled, byly však tu také nejrůznější jiné přístroje. Nade

vším se prostírala kopule, ulitá v celku ze zvláštní látky, na kterou nepůsobil ani mráz ani horko. Bylo na ní zvláštní zařízení, kterým za všech okolností bylo možno udržeti kupoli čistě průzračnou, aby bylo možno skrz ni dívati se dalekohledem do vesmíru.

Také Alnorovi tedy opustili místnost hvězdárny a sešli do své komnaty. Osaměli a hned změnil se ráz hovoru.

»Máš mne pořád ráda, Inuško má sladká?« ptal se něžně Rall.

»Mám, můj Ralle, drahý, jediný!« odvětila mladá žena se stejnou něžností.

»A máš mne stále ráda tolik, jako dříve?«

»Stejně, hochu milý!« zněla vlídná odpověď.

»Ne víc, Inuško má milá?«

»Ne, můj drahý, nemohu tě mít už ráda více. Mám tě ráda z celé duše své, z celého srdce svého.«

»Ženo má sladká!« zašeptal Rall a sevřel mladou svoji družku v náručí. Inea zmkla v jeho rukou, přitiskla hlavu na jeho hruď. A seděli tak proniknuti tichým štěstím, k sobě něžně přituleni.

»Řekni mi, můj Ralle,« promluvila žena tiše po chvíli, dívajíc se oknem ven, kde zářivé hvězdy bleskotaly v daleku, »řekni mi, jsou na těch hvězdách také lidé a mají se rádi jako my?«

Rall se usmál. Pohladil ženu po hebkých vlasech a rozhovořil se tlumeným hlasem:

»Duše drahá, na samotných hvězdách, jak víš sama, je nemožný život, jenž by podoben byl našemu. Hvězdy jsou žhavá tělesa, v nesmírném žáru, tím větším, čím je hvězda bělejší. Ale hvězdy, zrovna jako naše slunce, mají svoje oběžnice. Není důvodu, proč by jich neměly. Některé je mají, některé je teprve vytvoří. I ty oběžnice některé jsou snad dosud ve stavu žhavém, některé snad vychladly již, vymrzly. Ale na mnohých jsou jistě takové poměry, jako asi u nás, a je na nich život možný. Snad je odchylný od druhů života, které vytvořila naše země, různé podmínky vytvářejí různé tvary. Ale život ve vesmíru jest. Bylo by velmi pošetilým domnívati se, že jest v té nesmírné spoustě světů náš svět jediný, jenž vydal živá stvoření.«

»Jsou tedy jistě tam v daleku země jako naše a na nich tvorové živí. A ať jsou podobni nám či nejsou, Inuško má milá, láska je i tam na hvězdách, je-li tam život. Neboť láska je všude, kde je život, třeba v různém tvaru. Jeť podmínkou života.«

»Snad tedy tam někde zrovna nyní právě takoví dva tvorové jako my se dívají na naši hvězdu a přemýšlejí o nás. Snad se také ptají, jsou-li u nás tvorové, kteří se mají rádi,« řekla snivě Inea.

»Možná, neboť jsou-li živi, také myslí. Snad myslí i o nás, snad tím způsobem, jak pravíš. Ale naši zemi mohou viděti jen z planet, které patří k

naší sluneční soustavě. Z jiných soustav vidí pouze naše slunce, zrovna jako my vidíme pouze stálice, Arktura, Siria, Vegu, ale neshlédneme nikdy jejich planet. Mají-li je ovšem již.«

»Ale z Martu jistě na nás vidí.«

»Nesporně.«

»A tam asi lidé jsou.«

»Můžeme-li nazvati je lidmi,« řekl Rall, »není právě jisto. Snad jsou lidem zcela nepodobni. Rozhodně však jsou tam živočichové, kteří mají schopnost mysliti. O tom nemůže být žádné pochyby. Mluví pro to množství důkazů již z dávných dob, dále nepopiratelným důkazem jsou pravidelné zprávy, posílané vždycky desátého ledna. Je víc nežli jisto, že jsou tyto zprávy s Martu. Všechny pochybnosti ostatně jsou odstraněny tím, co jsme viděli s panem ředitelem z Astry letos desátého ledna.«

»Byl to zajímavý úkaz a vy jediní jste měli štěstí, že jste jej zahlédli. Však svět žasl!« řekla paní Inea, hrdá jsouc na svého muže.

Rall se usmál. »Všechno je to pravda,« řekl, »ale co je nám to platno, když nevíme, co náš úkaz znamená? Byl to paprsek a ukazoval zřejmě na souhvězdí Blíženců. Ale proč? Jaký to má důvod všechno?«

»Souvisí vše jistě s tajemnými ozvy o desátém lednu,« řekla Inea.

»O tom nelze pochybovati,« soudil Rall. »Vždyť paprsek vyšlehl v tu chvíli, kdy po celé zemi

zazvonily tajuplné signály. Ale co je toho všeho podkladem?«

»Stane se as něco desátého ledna. Podle počtu rázů, kterých stále ubývalo, až zbyl letos jediný, stane se to desátého ledna roku příštího.«

»To je víc než jisto, drahá Inuško! Ale co to bude?«

»Jistě něco velikého,« mínila Inea, »když nás na to upozorňuje i Mars.«

»Pravda,« namítl teď Rall, »ale proč nás s Martu upozorňují? Záleží jim tolik na nás? A činí to jen k vůli nám? To je právě záhada. Já mám dojem, že se věc ta týká také Martu. Snad víc jeho, nežli nás.«

»Vypadá to tak,« pravila Inea. »Škoda však, že nyní není Marta lépe viděti. Je nám příliš vzdálen.«

»Zatáčí se zvolna ke slunci, na počátku ledna v příštím roce bude v hořejší konjukci, to jest přímo za sluncem.«

»Bude tedy slunce státi mezi zemí a Martem,« řekla Inea.

»Ano. A Mars bude od nás na čtyři sta milionů kilometrů vzdálen.«

»Čtyři sta milionů kilometrů! Jaká to nesmírná vzdálenost.«

»Jistě, bereme-li za měřítko rozměry na naší zemi. Ale ve vesmíru je to maličkost. Světlo urazí tu cestu za pouhých dvaadvacet minut.«

»K slunci, aneb spíše od slunce k nám letí světlo osm minut.«

»Ano. Nyní uvaž, Inuško, jak daleko je od nás nejbližší ze stálic!«

»Hlavní hvězda v Centauru je, pokud víme, nejbližší ze známých hvězd. Je to od nás na 4.3 světelných roků,« pravila Inea.

»Ovšem, tvrdilo se kdysi,« vzpomínala, »že jest naší zemi, nebo naší sluneční soustavě ještě blíže Nova Geminorum Manon, nová hvězda, kterou odkryl před tisíci léty Bertrand na Venuši v souhvězdí Blíženců.«

»Ano, tvrdilo se tak,« přiznal Rall. »A Bertrand počítal, že je od nás něco přes tři světelné roky vzdálena. Ale hvězda ta se brzy ztratila. Asi pět set let později zase zazářila nová hvězda v Blížencích, soudilo se tehdy, že to byla Nova Manon. Ale tato hvězda brzy zmizela a její vzdálenost nebyla stanovena. Zůstává nám tedy zaručeně nejblíž stále Alfa Centauri se svými 4.3 světelných roků. Od ní k nám letí světlo čtyři roky a skoro čtyři měsíce.«

»Od slunce jen osm minut, je ta hvězda tedy víc než dvěstěsedmdesáttisíckráte dále od nás nežli slunce,« uvažovala Inea. »Kdyby člověk zkoušel překonati tyto dálky svými prostředky –«

»Pochodil by špatně,« smál se Rall. »Naše nejrychlejší aviony urazí na tisícdvěstě kilometrů v hodině. Počítej dle toho, Inuško!«

»To je za minutu dvacet kilometrů, za vteřinu tedy třetina kilometru. Letí tedy devětsettisíckrát pomaleji nežli světlo.«

»A potřebovaly by k slunci na pěttisíc dní,« vypočetl Rall, »k hlavní hvězdě Centauru však skoro čtyři milliony let. Podnikla bys se mnou tento výlet, Inuško má milá?«

»Letěla bych s tebou i za alfa Centauri, ale pod podmínkou –«

»Pod jakou?«

»Že mne po tu dobu nepřestaneš mít rád,« zasmála se Inea.

»Ty mé dítě bláhové,« přimkl Alnor ženu k srdci. »Měl bych tě rád stejně po celé té cestě. Škoda, že je nemožná! Nelze dostati se od nás ke hvězdám.«

»Jako hvězdy nikdy nemohou se dostati k nám,« srovnávala Inea.

»Ach, to nelze takto říci,« opravoval ženu Rall. »O některých hvězdách víme, že se řítí rychlostí až devítiset kilometrů za vteřinu prostorem.«

»Devět set, tedy skoro tisíc kilometrů. Světlo se tedy pohybuje pouze asi třistakráte rychleji než tato tělesa,« počítala Inea. »Takže kdyby se k nám tou rychlostí rozběhla alfa Cenntauri, vrazila by do nás asi za třináctset let.«

»Zcela správně počítáš,« chválil ženu Rall.

»Zdá se to tak málo, přece však,« uvažovala tato, »jsou to vzdálenosti nesmírné.«

»Jsou ještě daleko větší,« připomínal Rall. »Jsou hvězdy, jež jsou od nás na statisíce roků světelných. Uvaž, jaká je to nesmírná vzdálenost. A to jsou hvězdy, které vidíme. Jsou jistě ještě nebeská tělesa, ještě vzdálenější, kterých již nevnímáme ani zrakem, ozbrojeným nejlepšími dalekohledy.«

»Pravda, nesmírný je vesmír,« děla Inea zamyšleně.

»Je nekonečný,« řekl prostě Rall.

»Nekonečný,« ujala se slova toho Inea. »Ale jak si to lze představiti? Že by prostor šel vždy dál a dále. Kde je konec. Lidský rozum vyžaduje konce –«

»Dovedeš si tedy představiti konečnost?« ptal se Rall s úsměvem.

»Myslím, že by tohle bylo stejně těžké. Představit si konečnost! Prostor náhle končí – co je za tím koncem dál? Řekneme si ovšem: ‚Nic!‘ Ulehčí se nám tím ‚nic‘? Co je to ‚nic‘? Jak vypadá? My si je hledíme zase nějak představiti, čili čekáme, že za tím koncem zase něco je. A tak myslím, že si nelze představiti ani konečnosti.«

»Usuzuješ správně, Inuško má milá!« chválil Alnor ženu. »Člověk nedovede si představiti ani konečnost ani nekonečnost. Je to důkazem pro chabost chápavosti člověka. Lidský rozum není schopen, aby plně pronikal tajemství, jež skrývá nekonečný vesmír.«

»Tedy přece nekonečný.«

»Ano, ženo, vesmír nemá konce.«

»A nemá tedy konce ani počet těles nebeských,« rozvíjela Inea dál myšlenku.

»Patrně je tomu tak,« potvrzoval Rall. »Hvězdy, které jednotlivě vidíme na našem nebi, jsou jen jednou hvězdnou soustavou. Tato má patrně podobu čočky, jejíž rovinu udává mléčná dráha, čočka ta však je ve středu nahoře i dole mírně smáčknuta. Avšak vedle této naší hvězdné soustavy jsou ještě velmi četné soustavy jiné a všechny jsou sestaveny v jednu velkou sestavu, jež se jistě řídí svými zákony.«

»Jaké velkolepé dílo!« vzdychla Inea. »Jistě má svůj účel nějaký. Lze jej pochopiti?«

»Člověku to sotva bude možno. Ale z toho nelze odvoditi, že by nebylo té účelnosti. Polož žížalu před důmyslný stroj. Nebude se ani o něj zajímat. Přiveď k němu psa. Snad vzbudí jeho pozornost, ale bude daleko toho, aby nalezl v něm účelnost. Vezmi si však člověka, jemuž je cizí obor stroje. Bude věděti, že je to stroj, že je důmyslný a že má svůj účel. Ale neporozumí chodu a působení stroje, nepronikne jeho činnosti. Odborník však bude znáti každý šroubek v tomto stroji, bude rozuměti jeho činnosti, z hlasu jeho, ze zvučení posoudí, zda stroj jde dobře, či někde něco vadí. Je to přirovnání, ale rozumíš mu.«

»Ano, docela. Myslíš, že člověk stojí před záhadou všehomíra třeba jako žížala před složitým a důmyslným strojem,« usmála se Inea.

»Snad o něco chytřeji, o to, že se snaží stroj ten pochopiti. Ale jeho síly na to nestačí.«

»Však člověk jde dále,« hovořila Inea. »Rád by věděl, kdo to všechno stvořil, kdo to řídí.«

»Kdo to stvořil!« řekl Alnor. »To je stejnou záhadou, jako co je to, co bylo stvořeno. Člověk ulehčil si tuto otázku a řekl, že vše stvořil Bůh. Ale tím si dosadil zas něco nepochopitelného a nepostihnutelného pro lidský rozum. Záhadu si vyměnil za záhadu. Ale zdá se mu teď snesitelnější, když dal jí tvářnost živé bytosti. Ale na otázku po jejím původu a podstatě si odpovídá stejným ‚nevíme‘.«

»Ale přece někdo řídí všechno to, co je zde i nad námi.«

»Nelze mysliti,« povoloval Alnor, »že vše to je zmatek. Jel tu jistý pořádek, věčný, snad nezměnitelný zákon. To je, před čím v úctě klesá člověk. Právem, neboť vyjadřuje tím svou nepatrnost proti velebné a velkolepé přírodě.«

»Jak nicotný tvor je člověk!« pravila Inea.

»Ale v duši jeho dřímá tucha věčnosti, k ní se duše povznáší, když miluje. V lásce je touha po věčnosti.«

»A proto je láska věčná.«

»A bude věčná.«

Políbili se. Žena Alnorova vstala, rovnajíc svůj dlouhý měkký vlas. »Máš pravdu,« řekla, »svět nesmírný je mimo nás, ale neobsáhlý svět je také v našem srdci. V něm láska je nejmocnější silou,

která svět ten proniká. A i kdyby se mi otevřely všechny taje, co jich nebesa i země skrývají, nestačily by ty vědomosti duši mojí, srdce zůstalo by naplněno něčím nekonečně velkým, nekonečně krásným, láskou k tobě milovaný Ralle!«

»Ženo předrahá!« láskyplně objímal Rall svoji ženu.

Ale Inea se jemně vyvinula z jeho rukou. »Vidíš lásku, Ralle,« pravila, »před ní mizí celý svět. Co se mohlo všechno státi, zatím co my žvatláme o svojí lásce. Po celou tu dobu nikdo z nás si nevzpomněl, že je pod námi země, rozháraná, ubohá, snad jdoucí zkáze vstříc.«

»Máš pravdu, má drahá Inuško,« přiznal Rall, »láska šíří obzor dovnitř do nesmírna, ale zužuje jej na venek. Ale snad jsme nezanedbali nic. Hleď, je nyní jasná noc a skoro bez oblaků. Vidíme se své výše daleko, všudy však je klid. Ale jdi a odpočiň si, budu bdíti, než se probudí náš pan ředitel!«

Stalo se. Rall sedl u okna a pohlížeje k zemi zabral se do myšlenek. Byly z prvu jasné, prozářené dojmy z rozhovoru s milovanou ženou. Ale pak se tmělo v jeho duši, těžké chmury do ní padaly. Rall si vzpomněl na znamení z 10. ledna. Co as znamenala? Jistě něco velmi vážného. Neskončí tím jejich mladá láska, neohrozí se tím jejich štěstí? Kdož to ví? Snad útěcha je v tom – je-li vůbec útěchou – blíží-li se katastrofa, kolik lidí bude její obětí?

A zase přenesla se jeho mysl jinam. Dnešní den. Jaký divný den! Dopoledne ještě mluvil s Macem. Přišli i na význam dne, že se schází Ochranný výbor na Maltě. Jen se toho letmo dotkli. Netušili nebezpečí v tomto směru. Volal potom Rall bratra brzy k večeru, odpovědi však již nedostal. Marně volal několikráte Ameriku. Amerika byla němá. A volati do Evropy nebo do Afriky Rall nechtěl, právě mlčení Ameriky varovalo, aby neupozorňoval na sebe.

Tak přešel večer. Ani v noci nedostali s Amerikou spojení. Zkoušeli to ještě před tím, než šel Molker spat. Ale marně. Děje se snad něco. Nebo je to pouhá porucha? Ale Rall se klonil spíše k první možnosti a jeho srdce prochvívaly obavy. Ale již mu nešlo o ženu a o lásku. O Ameriku, o vlast se chvělo jeho srdce.

Podíval se na hodinky, blížila se jedenáctá. Však tu přicházel již Molker. Protíraje oči posílal Ralla spat. Přišla doba jeho, Molkerovy hlídky. Rall uposlechl, ulehl, když z lehka se byl dotekl rty čílka spící ženy. Naposledy se podíval ještě oknem. Bylo vše jako dříve. I zavřel oči, usnul.

A bylo ticho na Astře. Noc se zvolna sunula, čas plynul. Uběhla tak hodina? Snad více, snad méně. Ale proč se náhle Inea zdvihla na svém lůžku? Mají národy a země svoje strážné anděly? Zaklepal snad anděl Ameriky lehkým křídlem na okno, nebo ovanul svým dechem Inejinu tvář?

Vzchopila se, prudce, jako by věděla, že je třeba vstát.

Viděla – Rall spí.

Lehce otevřela dveře do pokoje ředitele Molkera. Stařec seděl u stolku, hlavu rukou podepřenu – spal.

Inea se podívala oknem do hlubiny.

Jaký úžas! Jaké leknutí!

Vzkřikla. Rázem procitl Rall i Molker. Uviděli Ineu, jak zděšena ukazuje rukou dolů. Pohlédli tam – dlouhá řada lesklých bodů spěla v hloubi pod nimi.

Prudce míjela. Hnala se k jihozápadu –

»K Americe!« vzkřikl Rall. »Jedou k Americe!«

XXXIX.

»Z Malty není zpráv již od dvanácté hodiny,« bylo řečeno prefektovi Habrovi a jeho druhům.

Od dvanácté hodiny! Od chvíle, kdy se Výbor v La Valettě sestoupil!

Přátelé vážně pohlédli druh na druha. Jak vysvětliti tento nedostatek zpráv? Ruší snad bouře spojení? Ale před malou chvíli došla zpráva z Londýna, těsně před tím z jihu, z Palerma.

Prefekt Habr povstal. »Sejdeme se večer, přátelé! Musím nyní do vládního domu. Znepokojuje mne, že se mlčí o Maltě.«

Stiskem nuky rozešli se přátelé, vážně, neboť bylo cosi tísnivého ve vzduchu, jejž dýchali.

Nebyli však sami, podivný strach náhle počínal se plížiti ze všech koutů světa. Přišel dotaz z Paříže, je-li něco známo o Maltě. Pak se tázal znovu Londýn, již po několikáté, tázalo se Toledo i Berlín. Informační kancelář však mohla pouze odpověděti, že není dosud zpráv.

To se ptaly dosud úřady, v lidu bylo ještě klidno. Ale znenáhla i v něm se počal jeviti rozruch. Po ulicích, po dílnách a závodech, všude začínaly otázky: »Došly zprávy z Malty?«

»Není nám nic známo,« zněla vždycky odpověď.

»Co se děje?« tázal se druh druha.

»Těžko vědět,« říkal tázaný, nebo krčil prostě rameny.

A čas plynul, pozvolna se vlekl za stoupajícího napjetí, hodiny však přece míjely. Dotazy se hromadily, hrnuly se davem. Informační kancelář pro Evropu, mající ústředí v Praze, vydala zprávu, že jest obléhána z Evropy i z Afriky i z Ameriky otázkami na Maltu, že však dosud zprávy z Malty nedostala. A že proto žádá, aby bylo upuštěno od dotazů, že oznámení z Malty dojde, že je ihned uveřejní. Později pak sama ohlásila, že se dotázala v Syrakusách, v Athénách, v Alexandrii, ale bez výsledku. Ani tam nic není známo o Maltě a vypravit se k Maltě nikdo neodváží, ostatně by

stejně pokus ten byl marný, ježto je ostrov ten chráněn lihem paprsků.

Zatím rostl rozruch ve zmatek a poplach. Nejvíce snad rozechvěn byl Habr a jeho přátelé. Věc již byla svrchovaně vážná. Někdo při tom vzpomněl na bílé. Počalo se zjišťovati, jak se chovají, zvláště jejich vůdcové. Shledalo se však, že jsou bílí stejně vzrušeni a bezradní. Vysílali dotazy na svoje i v různých částech světa, nedostávali však také zprávy vysvětlující.

A tu nová událost, jež způsobila svrchovaný úžas.

»A co dělá vláda?« ptal se Habr svého tajemníka bled a rozčilen. »Což tu není aspoň pokyn ze Saharské Metropole?«

»Se Saharskou Metropolí není spojení již po několik hodin,« odpovídal úředník. »Ovšem, přičítali jsme to bouři,« dodal na omluvu.

Tu skočil Habr k telefonu:

»Londýn, prefektura! Paříž, prefektura!« volal.

»Tady prefekt Habr, Praha!« pokračoval. »Oba páni prefektové? Díky, pánové! Je vám známa situace, není třeba výkladů. Navrhuji okamžité povolání branných sil, soustředění jejich na linii –«

»Malta!« ozvalo se náhle na stejné vlně a přerušilo hovor prefektů. »Dochází zpráva z Malty –«, bylo ještě slyšeti.

Čekali okamžik a slyš! Informační kancelář:

»Úřední zpráva z Malty,« hlásila. »Tajemník Ochranného výboru na Maltě podává zprávu, že Výbor vykonal svůj úkol. Jeho členové dnes večer opouštějí Maltu.«

»Bohu díky!« hluboce dojat řekl Habr.

»Bohu díky!« zaznělo i ze sluchátek telefonu. Výkřiky radostné úlevy ozvaly se všude, kam dolehla zpráva Informační kanceláře. Jak tíživé byly obavy, tak vítaná byla zpráva, jež je zaháněla. Lidstvo vydechlo zas volně a odvracejíc zraky od místa, jež plnilo je nepokojem, hledělo na ně zapomenouti a vrátiti se k obvyklému běhu života. Vždyť bylo nyní rozhodnuto i o válce sicilské a bylo vlastně po ní. Neboť Männerovi nezbývá než podrobit se výroku, jejž učinila Rada národů, a pak komise, jež měla vykonati spravedlnost, zničí právě vyrobenou látku Strucksovu rozprášením do vln Středozemního moře. A kdyby mimo nadání se Männer vzpíral a chtěl válku vésti dále, stačí jedna puma, naplněná látkou Strucksovou, aby z vojska Männerova zbyl jen černý dým nad zpustošenou krajinou. Tak či onak bylo po válce a lidstvo se radovalo z toho. Žilo se mu těžko i bez plýtvání statky a jich ničení, které způsobuje válka. A i když všechny ruce se věnovaly užitečné práci.

Proto za radostné nálady se scházeli u Nekoly jeho přátelé toho večera. Později se dostavil i prefekt Habr, vřele vítán spoludruhy. Chyběl v

jejich kruhu pouze Mill. Na otázku, co zdrželo starce, Jela odvětila:

»Byl tu s námi ještě před nedlouhou chvílí. Byl však stále zamyšlen a náhle se zdvihl a odešel do svého pokoje. Byla jsem tam pro něho, řekl mi však, že jen hledá knihu nějakou a že přijde ihned, jak ji najde.«

A jen dořekla, když se otevřely dveře. Neotevřely se, rozletěly!

Vpadl jimi starý Mill a všichni se sděsili při pohledu naň. Ale krev jim ztuhla v žilách, když slyšeli jeho přerývaná slova:

»Pane prefekte – zpráva z Malty – je klam –«

Shrnuli se všichni kolem Milla. A ten vykládal jim třesoucím se hlasem:

»Vzpomněl jsem si na to před chvílí, ale bylo to již ve mně celý večer. Znění zprávy z Malty mi bylo jaksi podivné. Zdálo se mi, že jsem někde četl popis, jak se schází Ochranný výbor, jak se o činnosti jeho vydává úřední zpráva. Vše je přesně předepsáno, jsou vždy psány protokoly, podle nich pak řídí se schůze příští. Málokdo to ví, schůze poslední přec byla před dvěma sty lety.«

»A teď jsem si vzpomněl, ve které knize jsem to četl. Hledal jsem a nalezl jsem ji. Zde je znění zprávy, která vždy se rozesílá po skončení schůze Výboru.« A Mill ukázal na místo v knize a sledován ostatními četl:

»Ochranný výbor po výzvě Rady národů vyplnil svěřený mu úkol a další předal Komisi

spravedlnosti, aby zjednala právu průchod. Prosí Prozřetelnost, aby lidstvo ušetřila přílišné zhouby, nebude-li možno odvrátiti neštěstí.«

»Nuže,« pokračoval Mill, »jak zní dnešní zpráva z Malty?«

Kdosi otočil již rozhlasový přístroj, našel záznam zprávy, kterou přinesla odpoledne Informační kancelář. A všichni četli na desce slova:

»Tajemník Ochranného výboru na Maltě podává zprávu, že Výbor vykonal svůj úkol. Jeho členové dnes večer opouštějí Maltu.«

»Proč je zpráva upravena jinak? V předpise přec stojí, že se má poslati v určitém a pro všechny případy stejně stanoveném znění? A proč je zmínka, že členové Výboru se Malty vzdálí až večer? Není k tomu zvláštní příčina?«

Neobyčejně rozrušen vyskočil Habr.

»Bylo by to možné?« vzkřikl stísněně.

Mill pokrčil jen rameny, ostatní stáli bezradně.

A slyš! Telefon se ozval, z vládního domu hlásí prefektovi:

»Letec, vypravený na Maltu, se v stanovenou dobu nevrátil.«

»A spojení se Saharskou Metropolí?« otázal se Habr se ztajeným dechem.

»Nedosáhli jsme ho dosud,« byla odpověď.

»A má odtud zprávy Amerika?« ptal se ještě prefekt. »Nový Washington se již delší dobu nehlásí.«

Tu přerušil Habr hovor s vládním palácem. A naléhavě volal Palermo a Bertiniho.

Po malé chvíli se ozval sám Bertini. Znali se s Habrem, započal hned rozhovor.

»Dostavila se k vám komise?« ptal se Habr.

»Není po ní slechu,« odpovídal Ital. »Jsem zoufalý, tázal jsem se Syrakus, nemají zpráv vůbec, vypravil jsem tedy posla na Maltu, jsem ve spojení s ním – okamžik – právě hlásí, že se blíží světlům Malty –«

»Haló – haló –«, slyšel Habr ve sluchátkách.

»Haló – haló –,« zaznělo v nich náhle úzkostlivě, tak podivně, že se Habr zachvěl.

A jak ztrnul, když uslyšel další slova Bertiniho! –

»Pro Bůh – nehlásí se – marně volám –« Tu přerušil Habr rozhovor. »Zmařili jsme čas!« vzkřikl. »Ovšem, což by –!« mávl rukou beznadějně.

Ale hned se vzchopil.

»Musíme sami,« obrátil se k přátelům, »snad – Moje aero, rychle!«

»Váš Lux čeká na plošině nad domem,« řekl Sibirjak. »Zavolal jsem jej před chvílí, tušil jsem, že ho budeme potřebovati«

Nebylo času se diviti.

Sibirjak se ještě otázal:

»Řidiče mohu propustiti? Řídil bych stroj sám.«

Habr souhlasil a Sibirjak chopiv se v předsíni pláště rychle odcházel. Ale také ostatní se ihned hnuli.

»Nuže, obléci se, vstoupíme!« velel Habr. »Kdo půjde s sebou?«

»Všichni,« odpověděl Mill za přítomné.

»Všichní?« žasl Habr.

»Jak jsme zde,« prohlásil Mill. »I Jela. Není dobře děliti se v takhle vážné době.«

Habr uznal tento důvod. »Nuže,« řekl, »souhlasím. Jen prosím, rychle!«

»Je jen třeba důkladné se obléci,« řekl Mill a otevře dveře do vedlejší místnosti, nabízel přátelům: »Vyberte si! Je zde dosti věcí pro všechny.« A sám odcházel s Jelou. Malá chvíle, vrátili se. A již vystupovali po schodišti. Aero prefektovo, pevně na svých koncích zachycené, bylo nehybné i v prudkém vichru. Krytem z husté látky bylo připojeno ke střešnímu otvoru, Sibirjak už čekal u něho.

V několika okamžicích prošli tudy všichni a zaujali místa v prefektově stroji. Přerušeno spojení s krytem. Tu zahlédli skelným příkrovem nad domem právě okno Nekolova bytu. Viděli jím do místnosti, zářilo v ní světlo lamp.

»Nechali jsme hořet lampy,« ulekla se Jela. »Nevadí,« poznamenal Mill, »ostatně již uvolňují stroj.«

Nehovořil dále. Byl hluboce zamlklý, právě jako Habr. Opřel se o stěnu kabiny a hleděl ven

oknem. Viděl světelné plochy krytu, viděl vlny vloček sněhových, jak víříce a kroutíce se vrhaly se na kryt, aby na něm ihned tály. Pak vše zvolna šinulo se níž, jak aero stoupalo, šíř a šíř se rozkládala světlá plocha krytu, mřížovaná kovovými příčkami a trámy, ale bledla zároveň a ztrácela se ve sněhovém přívalu.

Aero stanulo teď nerozhodně. »Prosím směr!« řekl Sibirjak, jenž usedl k volantu.

»Do Saharské Metropole!« kázal Habr. »A s největším urychlením!« dodal.

Stroj se pohnul, zakroužil. Pak se pustil v let, pravidelně, ale z ostra zvyšuje svou rychlost. Opěradla sedadel se tiskla v záda cestujících, pak se zvolna uvolňoval jejich tlak, neboť Lux již dosahoval plné rychlosti. Město pod ním zhaslo, rozprostíralo se všude husté temno. Lux se řítil vzduchem roven vystřelené kouli, puzen tomodynem hnal se letem nad tisíc kilometrů v hodině. Ostrý svist se nesl vzduchem, stěny stroje zvučely, rozpalovaly se třením, ale chladil je zas vzduch, skleslý hluboko pod bodem mrazu.

Krátká jen chvíle a byli na hranicích Čech.

A zase chvíle a octli se nad Alpami.

Tu se tázal Habr Sibirjaka.

»Je činný přístroj na hlášení letadel?«

»Zapjal jsem jej hned při spuštění motoru,« řekl Sibirjak prostě.

Ale vzkřikl skoro současně:

»Cosi před námi!«

»Státi« vyskočil Habr.

»A zhaste světla!«

Rázem byli v temnu. A přes křečovité úsilí, s jakým se zachycovali držadel, řítili se ku předu a naráželi.

»Zasáhnou nás!« zvolal Dr. Bukov, pohleděv na ukazovatele přístrojů, které jedině matně svítily, jsouce však ukryty, aby ani slabé zalesknutí nevycházelo mimo avion. »Jsou v stejné výši a letí přímo k nám!«

»Dolů!« rozkázal znovu krátce Habr. Ale Sibirjak, který plnou silou zápolil se vzpírajícím se a rozběhnutým strojem, již měl ruku na páce. Lux se skoro zastavoval, hned však počal padati.

Nedospěl však daleko, když kdesi před ním tma se otevřela.

Vzplanul malý kruh, vyrazil z temna, rozletěl se, jasná plocha zahořela. Ostré světlo, jako blesk se mihlo velké těleso a přeletělo těsně nad nimi.

Ohlédli se – ztrnuli –

Velký bílý osmihranný kříž jim hořel před očima v rudém poli – okamžitě zdrobněl, zbledl, zhasl. Tma se uzavřela v sebe.

»Vládní aero z Malty!« vzkřikl Habr.

»Maltanský kříž!« zahučel temně Mill.

»A míří ku Praze!« dodal Bukov.

Ostatní bez dechu seděli ve tmě, překvapení, úzkost chvěly však všemi.

Lux dále klesal, bylo cosi beznadějného v tom pohybu v temnotách.

Však tu znovu svit –

Zář – již výše – zas bílý kříž v rudém poli – zmizel. – Hustší temno za ním.

Již dosti sestoupili, zastavili klesání. Neodvažovali se však hnouti.

»Ještě je cosi před námi!« hlásil Sibirjak.

A vskutku po chvíli již ve značné výši nad nimi se přehnal velký avion, byl však příliš vysoko, aby mohli něco rozeznati na něm.

»Na štěstí jim nenapadlo, že by mohl někdo býti ve vzduchu,« poznamenal Sibirjak.

Nikdo neodpovídal k těm slovům, ale každý cítil jejich dosah. Stáli ještě dlouhou chvíli nepohnutě, jen prudký vítr naléhal a otřásal strojem. Dokola bylo hluboké temno. Ale přístroje nehlásily již nikoho poblíž, maltézské stroje byly již daleko na severu.

Tu se vzchopil Habr. Hlas jeho byl temný, ale pevný.

»Obraťte stroj, příteli!« rozkázal Sibirjakoví. Jen řekl a Lux již se pohnul, zakroužil a obrátil se přídou vzad.

»Ku Praze!« zavelel Habr.

»Beze světel! A největší rychlostí!« dodal.

XL.

Bylo k večeru dvacátého března, když byla náhle svolána americká státní rada.

»Považuji chvíli za velice vážnou,« řekl president Ralmont, ujímaje se slova, když se rada shromáždila. »Není zpráv z Malty, ač se chýlí k večeru, a nespočetné dotazy z nejrůznějších evropských míst dokazují, že zpráv nemá ani Evropa. Není tím sic dokázáno, že by bylo přímé nebezpečí pro nás, ale rozhodně je třeba býti v pozoru. Jest vám tedy rozhodnouti, zda a co se má podniknouti.«

Všichni pohleděli k Alnorovi, komisaři pro obranu země, který seděl v státní radě spolu s Donaldem, takže Výbor pro obranu Ameriky celý přítomen byl v radě.

Ralmont pokračoval: »Ve Výboru právě byly uváženy všechny okolnosti a pan komisař vám sdělí jeho návrhy.«

Povstal Alnor.

»Výbor pro obranu Ameriky soudí sic, že země není ohrožena, ale připouští, že může se tak státi v době nejbližší. Navrhuie proto, aby bylo ihned uvedeno v činnost zařízení ochranné, ač dosud není úplné.«

Viděl, že ne všichni přítomní ve státní radě přesně vědí, jaK daleko jeho práce pokročila, proto podal ihned vysvětlení:

»Jsme teď kryti proti východu i západu, také na ostatních stranách bylo mnoho vykonáno, ale přec menší mezery nám zůstávají na severu i na jihu země. Tedy na stranách, s nichžútok čekati lze nejméně. Ale máme připraveny zálohy, jež

můžeme ihned vypraviti na ohrožené místo. Stačily by úplně, kdybychom včas byli zpraveni o směru útoku a vrhli je celé proti němu, byly by však slabé, kdybychom je ihned rozdělili na dvě části a poslali na nekrytá místa. Ovšem, opakuji, je těžko předpokládati, že by útok stal se tímto směrem, když ostatně nikdo mimo Ameriku vůbec nemá tušení o našich přípravách.«

»Navrhuji tedy, aby také zálohy se uvedly hned v pohotovost, aby mohlo býti bezodkladně čeleno i proti nenadálému překvapení. Chybí nám však dosud potřebný počet tomodynů, ježto velké stroje, k našim účelům budované, budou hotovy teprve za několik dní. Bude tedy třeba použíti zatím strojů z velkých státních podniků na pobřeží, čímž se ovšem značne na několik dní ochromí činnost těchto podniků. Ale bezpečnost je předním požadavkem, proto žádáme, aby státní rada také s tímto opatřením projevila souhlas. Připomínáme, že úbytek ve výrobě nahradí se zastavením, nebo omezením našich dodávek do Evropy.«

Alnor domluvil a zapředl se krátký rozhovor, pozůstával však jen ze souhlasných projevů členů státní rady. Návrh Výboru pak schválen byl všemi členy.

Alnor vstal, aby provedl usnesení státní rady. Tu upozornil ho kdosi:

»A nezapomnělí jste při tom na Astru?«

Alnor odpověděl klidně: »Je nyní nad Atlantikem a nevrátí se k zemi v blízké době. Nemůže býti tedy ohrožena. Ale uvědomíme ji telefonicky, že kruh je zapjat.«

Odešel a vydal rozkazy, jak se na nich státní rada usnesla. Projednány potom ještě další podrobnosti o obraně země, načež rada rozpuštěna, ale Výbor zůstal shromážděn. Měl být stále pohotově, dokud nebude jistoty o naprostém bezpečí země.

»Vykonáno!« hlásil v malé chvíli starší Alnor presidentu Ralmontovi. »Kruh je zapjat kolem téměř celé Ameriky.«

»Vykonal jste velké dílo,« stiskl mu ruku Ralmont, »vlast vám ho nezapomene.«

»Jen povinnost, pane presidente,« usmál se potěšen Mac Alnor. »Každý má pracovati pro vlast a zásluhu má ten, kdo štěrkem spravuje cestu, i ten, kdo stojí v čele vojska. Neboť tento vede své vojsko možná po oné cestě.«

»Máte pravdu,« řekl president, »ale mám ji také já.«

Chtěli odejíti po své práci, když je prosbou zadržel státní tajemník Graham:

»Chtěl jste uvědomiti Astru, pane Alnore! Prosím, nezapomeňte!«

»Ihned,« řekl komisař ochotně. »Zavolám si Astru neprodleně.«

Nařídil telefon na vlnu, vyhrazenou Astře.

»Haló, Ralle!« zavolal.

»Haló, Ralle! Tady Mac!« Opět a opět volal. Ale marně.

Mac Alnor zbledl.

»Pane tajemníku,« zavolal do vedlejší místnosti na pracujícího tam úředníka.

»Máme spojení s Evropou?« tázal se ho.

Úředník se chopil telefonu, aby se zeptal v ústředně. A po dotazu hlásil:

»Všechny telefony utichly před malou chvílí.«

Zděšen obrátil se Alnor k Ralmontovi a ke Grahamovi:

»Ohrada – vlny nepřekročí ohrady. – Nepočítal jsem s tím,« dodal na omluvu.

»A mezery v ní?« chytal se Graham naděje.

»Patrně jsou pro vlny uzavřeny působením stanic sousedních.«

»A Astra?« stísněn tázal se státní tajemník.

»Nemá důvodu se vraceti –«, utěšoval Grahama Mac Alnor, ale nejistě. Bylo patrno, že sám nemnoho věří svým slovům.

»A nelze snad – na chvíli –?« tázal se Graham třesoucím se hlasem.

»Vypnouti stanice?« smutně řekl Alnor, vrtě hlavou. »Tisíce strojů, desetitisíce rukou jeé v pohybu. A pak, což kdyby právě ten okamžik –«

»Pravda!« řekl Graham rozhodně. »Je vyšší zájem, nelze –«

»A pak –«, dodal.

»Ano,« položil mu vážně Ralmont pravici na rameno. »je Bůh a je mu třeba důvěřovati –«

»Tak jest,« připojoval Alnor, »ale člověk musí učiniti, co je v jeho silách. Učiníme opatření, pane státní tajemníku, nebo aspoň pokus.«

To se stalo k večeru dne dvacátého března. A v tom byla příčina, že Astra se marně pokoušela toho večera se dorozumět s Amerikou. Co však bylo večer překvapením a snad malou nepříjemností, jakým neštěstím se stávalo v té strašné chvíli, kdy Inea probudila svoje druhy! Neboť v tom nemohlo být pochybností, že dlouhá řada jisker, jež se hnala pod nimi, byl útočný šik vzducholodí. A kam mohly mířit, nežli proti Americe?

Bylo ovšem podívno, kde se vzala tato branná moc. A komu patří? Ale nebylo teď času, o tom uvažovati. Teď bylo nutno jednati a cítili každým nervem v těle, že je třeba dáti zprávu Americe. Co nejdříve! Ihned!

A Rall mimovolně skočil k telefonu.

»Haló! Výbor pro obranu Ameriky!« volal zoufale.

»Haló! Výbor –«

Marně volal.

Volal zas a zas – a marně.

»Není možno –«, spouštěl sklesle mluvítka –

»V čem však –?«

»Závora! Elektrická závora!« vzkřikl náhle Molker.

»Pravda!« řekl Alnor. »Mac ji asi uvedl již v činnost. A je nemožno –«

»Ale pak je Amerika kryta bezpečně! Nelze přec,« zajásala Inea.

Ale Alnor potřásl malomyslně hlavou.

»Na jihu je dosud mezera,« řekl »A oni – hleďte!«

A ukázal na světelnou řadu, jež minula již pod nimi a spěla k jihozápadu.

»Obcházejí!« žasli Molker s Ineou. »Snad to vědí, snad jen náhodou.«

»Ach, co počít?« zalomila Inea rukama.

»K Americe!« vzkřikl Rall.

»K Americe!« opětoval Molker.

»Zahyneme, jak se přiblížíme k ochrannému pásu!« varovala Inea.

»Důvěřujme v Boha!« řekl pouze Molker.

Ale Alnor byl již ve strojovně. Skočil, pohnul pákou.

Astra sebou hnula, rozběhla se, pomalu se nakláněla na bok.

Stále rychleji se hnala, brzy jako torpédo se se šílenou rychlostí řítila k západu. Nepřátelské loďstvo pod nimi již počínalo na křídlech se ztráceti, vzdalovali se teď rychle od sebe.

Byl to děsný závod. Stále rychleji se Astra hnala vzduchem, Molker s Rallem napínali stroje na nemožnou míru, ale stále zvyšovali její let. A Astra podobna jsouc meteoru, počínajíc svítitt rozžhaveným předkem kupole brázdila vzduch se sykavým svistem.

Alnor pohlédl od strojů ke hvězdám.

»Nemůžeme býti daleko od Ameriky,« vzkřikl, hledě překřičeti vysoký hvizd strojů.

»Asi nás proud vzduchu nesl zpátky k Americe,« vysvětloval Molker.

»Neblížíme se již k závoře?« tázala se Inea úzkostlivě.

»Snad ještě ne. Dále!« křičel Rall.

»Dál!« zahučel jen Molker, zkoušeje zas, bylo-li by ještě možno zvýšit rychlost Astry.

»Nejde o naše životy,« řekla Inea. »Ale narazíme-li na hradbu, kdo zachrání Ameriku?«

Molker s Rallem pohleděli na sebe. Pak se jejich oči svezly ven, do mlhavé noci. Pohleděli k jihu, tam už dávno se ztratila osudná světla.

»Dál!« naklonil se Molker k Rallovi.

A Rall neodpověděl, jen pevněji sevřel páku stroje a více ji přitáhl.

Astra v dlouhé světlé přímce řítila se dále k západu.

V tom však vzkřikla žena Rallova. Vkřikla ostře, uděšeně:

»Stůj! Okamžitě! Stůj!«

»Co se děje?« zvolal Rall.

»Závora! Je tu! Zcela blízko!«

»Jak to víš?«

»Cítím to! Rychle! Ani krok!«

Beze slova strhl Alnor páku, Astra stanula.

Vyhlédli znovu ostře k západu. Neproniknutelná tma tam ležela. Ale přec – zdálo

se jim, že se mlžný závoj táhne černým prostorem.

»Co nyní? Nemůžeme dál!« zahořekoval beznadějně Rall.

A tu spasná myšlenka osvítila hlavu Molkerovu.

»Vzhůru!« vzkřikl.

»Výš a výše! Tak vysoko, aby bylo vidět naši Astru jako hvězdu z Ameriky přes ohradu Alnorovu! Světlo proniká i elektrickou závorou!«

Ještě nedořekl, Astra skočila již k obloze. Rychleji a rychleji se hnala, výš a výše stoupala. Rall a Molker byli oba u strojů, jež zvučely zas hvízdavě fičící písní, pronikající už do kositi. Inea pak shasla světla, uvedla však v činnost mocnou lampu signálovou a zrcadly vrhla všechno její světlo k západu.

Astra stoupala a výš a výše spěla, zářic do daleka jak hořící hvězda. Občas zhasínala svoje světlo a tři přátelé se vznícenými zraky pátrali ve tmách západu. Ale nic než tma a tma, hluboké temno halilo zemi, která níž a níže ustupovala pod nimi.

A zase vzkřikla Inea –

»Hle! Dole! Dole!«

»Kmit.– kmit –«

»Světlo!« vzkřikli oba mužové.

»Světlo!« opakovali v radostném úžasu.

Vskutku, pod nimi světlo, dole hluboko.

Však viz! Dvakrát zakmitlo světlo, znovu a rychleji – opět – opět –

»Zpátky!« vzkřikli zase muži. Neboť to znamenaly značky. A rychlost, se kterou se značky hnaly, ukazovala obavy přátel na druhé straně ohrady. Astra patrně se při výstupu ještě více přiblížila k Alnorově hradbě.

Ale teprve až v druhé řadě dbali o sebe. Rall již držel klíč, jímž se řídilo signálové světlo, když Molker dával Astře směr k východu.

K západu však kmitaly již mocné blesky světla:

»Nepřítel – z jihu – chraňte jih – ihned – ihned –«

Kmit – dva kmity – kmit – odpovídá světlo dole na západě.

Rozuměli jsme, značí tento signál a hned krouží světlo, obrácené k Astře, na západ. Ukazuje, že jde zpráva ihned tímto směrem.

Astra teprv teď se hnula k východu.

Na západě bylo dále temno.

Mohutný stroj, který s několika jinými měl varovati Astru, kdyby se vracela k Americe, dával zprávu do hlavního města země, která čekala tu v temné noci s rukou na zbrani, aby jako vzteklý dravec padla na toho, kdo by se odvažoval ohroziti ji.

A tu náhle přišla zpráva.

»Nepřítel z jihu – chraňte jih – ihned –«

Nedozněl telefon – okamžitý povel –

A celá volná branná síla Ameriky okamžitě vrhla se k jihu.

Byl to divý hon a úzkostí se chvěla srdce všech.

Přijde-li se ještě včas? Zachrání se vlast?

Národ žil vteřinami a velké odhodlání žhnulo v srdcích všech pro všechny případy.

O rozhodném okamžiku vyprávěno v Americe po věky.

Nepřítel si vskutku našel volnou cestu v Alnorově ohradě. Přišel k nekrytému místu dříve, nežli k němu mohly doraziti americké zálohy, a vnikl do mezery. Ale současně se k místu blížil slabý roj amerických létadel, shromážděný z jižní části země. Americká aera shasla světla, dostala se tak až k nepříteli. Vrhla se tak přímo proti mocným cizím strojům, trhala je, rvala, s nimi padala. Nepřítel byl překvapen tak náhle, že mu ani nezbyl čas, aby mohl použíti zhoubných paprsků, jimiž byly vyzbrojeny jeho vzducholodi.

Ale hlavní bylo dosaženo, nepřítel se zdržel v mezeře. Chvílí i trvalo, nežli setřásl se sebe americké stroje, které se naň vrhly jako vzteklé kočky. Zatím dorazily Alnorovy pohyblivé stanice. Přišly v okamžiku, kdy nepřátelské loďstvo, tlačící zpět zbytky amerických vzducholodí, vrhalo se zase vpřed.

Padly na vodu a zahájily činnost. Ihned, bez ohledu. Nebylo času je zakotvit a opustit před zapojením proudu. Nepřítel byl nad nimi a na prahu vlasti.

Vyslali blesk smrti – proti nepříteli, proti druhům, kteří dosud zápasili nad nimi – i proti sobě –

A zahořelo nebe, zahořelo moře.

V obrovském oblouku jako bleskem se vzňaly aviony ve vzduchu – nepřátelské, americké – jako hvězdy hořely a snášely se k moři. Na moři však zaplanula nepravidelná, dlouhá čára ohnívá, jak kde padly na hladinu pohyblivé stanice – hořely i ony, obětovaly se.

Ohromná ohnivá záplava udeřila do černých vln, až zajiskřily jejich vrcholy a vyletěla k hvězdám, hrůzou zbledlým. A pak pohasla.

Moře se sykotem a hukotem pěníc se hltalo v plamenech se řítící vzducholodí a žhavé jejich trosky, bouřilo se a řvalo. Obloha potemněla, jen dole na vzbouřených vlnách svítily ještě a žhnuly pohyblivé stanice, vlastně jejich žhoucí trosky.

Ale Amerika byla zachráněna. Byla to historická chvíle.

Ale jaký úžas, když po půlnoci se v Novém Washingtonu při poslechu Mac Alnorovy zprávy o vítězství ozývala slova:

»Na troskách vedoucích nepřátelských vzducholodí byl zjištěn zvláštní znak: Osmihranný bílý kříž v rudém poli!«

Maltézský kříž!

Ale Amerika po vítězném boji strojila se k novému. Želíc ztráty obětavých synů, vrhala se s ještě větší horlivostí do práce, aby dokončila svoji

obranu. Vzpomínala při tom vděčně všech, kdo se vysadili nebezpečí za bezpečnost vlastí. Uvědomila si také, neboť Molker po návratu Astry prosadil, že se veřejnosti řeklo všechno – jakým bylo štěstím pro Ameriku, že jmenovala Grahamovu dceru pomocnicí Molkerovy hvězdárny.

. . . pěníc se hltalo v plamenech se řítící vzducholodi . . .

XLI.

Pochmurné myšlenky táhly rozpálenou hlavou prefekta Habra, zatím co Lux se řítil temnotami zpátky ku Praze. Nevyslovil si důvodu, proč se nořily v jeho mysli právě ony. Ale cítil, že v této chvíli mají oprávnění.

Habr viděl v duchu celý sociální postup lidstva, jak šel od jeho kolébky v šeré minulosti. Od dob, kdy člověk ve stádech žil v pralesích, od prvních kroků, nesmělých, kterými se člověk zvolna šinul nad ostatní tvorstvo. Rychle vynikl, ovládl svět, postavil se mu v čelo.

Boj byl jeho živlem, boj byl zákonem jeho života. Úporně a bez přestání lidstvo zápasilo, s ostatními živočichy, se živly i samo mezi sebou. Celek i jedince hnal pud po vládnutí i odpor proti porobě, byli vždycky vládcové a byli ovládaní a mezi oběma stranami byl vždycky boj.

Byli v dobách nejdávnějších pánové a byli otroci. To zůstalo, jen časy měnilo svůj ráz a svoje jméno. Byli císařové, králové, knížata a byli poddaní. Byli rytíři, šlechticové a byli nevolníci. Byli proroci a kněží a byli věřící. Byli vůdcové a byli přívrženci. A povždy byli bohatí a chudí. V zásadě pak to znamenalo, zhruba vzato, že část lidstva vykořisťovala část druhou.

Ale při tom lidstvo stále hlásalo, že člověk má býti roven člověku a že nikdo nemá těžiti z práce druhého. Třeba bylo mnoho lidí, kteří tuto

myšlenku měli více v ústech než v srdci, je nesporno, že lidstvo jako celek se snažilo vypracovati se ke spravedlivému hospodářskému řádu. Byli ovšem jedinci, pro které spravedlnost byla nespravedlností, byli jiní, kteří dobré myšlenky zneužívali na svůj prospěch a ji samu činili předmětem těžby, byly však i upřímné zápasy o způsob a možnost hospodářské spravedlnosti.

I měnil se a vyvíjel život lidstva, nabýval plnějších a rozmanitějších tvarů, pak zase chudl, ale zbývala nesplněná tužba a z ní plynoucí věčný neklid. Tak plynul život lidstva po dlouhá staletí.

Po nekonečných zápasech byl dohodou odstraněn soukromo-hospodářský řád, kterého se dávno zříkali i mnozí jeho nositelé, těšíce se sami na dobu, kdy nebude nutný. Bylo ovšem otázkou, zda ta doba již se dostavila, když došlo k této změně. Nesvědčilo o tom dlouhé tápání a těžké se probíjeni lidstva v poměrech nových. A pochybnost tuto jen potvrzovalo nesvědomité jednání odborových svazů, které na sebe strhly moc a obnovily vyssávání lidí lidmi, nedbajíce varování minulosti.

Koncem třicátého století byl pánem lidstva v Evropě, ve které vždy sociální rozpory byly obzvláště ostré, Uhelný svaz. Svaz lidstvo v Evropě zotročil, učinil je svojí kořistí. Nedostatek uhlí, jehož zásoby se vyčerpávaly, mu dal možnost toho. Svaz jí plně využil a lidstvo pocítilo jeho

útisk nejvíce, když v čelo Uhelného svazu se dostal bystrý a bezohledný tajemník Hartman se svým synem Markem.

Výsadní postavení Uhelného svazu pokusil se zlomiti inženýr Nekola, vybudovav svoji kolonii saharského slunce, ve které se energie tropického slunce proměňovala na sílu elektrickou a dodávala do Evropy. Ušlechtilí lidé stáli za ním, v jejich popředí oba Kmentové. Hartmanové hleděli však znemožniti záměr Nekolův. Zbudovali velkolepou nádrž na Nigiru a spousty vod, jí zadržené, vypustili proti Nekolově kolonii. Nekolovo dílo bylo zničeno, ale Nekola sám se zachránil za pomoci nevěsty své Manony, dcery velikého badatele Lesiny, a za přispění francouzského hvězdáře Bertranda. Hartmanové však skončili špatně. Mladý Hartman zhynul u hvězdárny Venuše, když, jím ohrožena, bránila se kruhem zhoubných paprsků, otec Marka Hartmana pak skončil vlastní rukou, když uviděl nezdar svůj a smrt svého jediného syna.

Uhelný svaz dovršil však Hartmanovým dílem míru a byl smeten rozzuřeným lidstvem evropským. Nekolova kolonie byla obnovena za podmínek příznivějších nežli dříve, neboť řeka Nigir dodávala nyní kolonii vody, které dříve měla nebezpečný nedostatek. Evropa měla nyní dostatek elektrické síly pro pohon i pro světlo a teplo, i pro ostatní účely.

Ale –

A toto »ale« zjistili i oba učenci, které čínská vláda vypravila do saharské kolonie. Oznámili pekinské vládě věc, která dávno znepokojovala Nekolu i jeho přítele a spolupracovníka inženýra Mlakova. Že totiž výkonnost nádržek značně klesá a že se musí počítati s tím, že v dohledné době zas lidstvo sáhne k uhlí jako zdroji síly. A velké zásoby uhlí, jedinečné, měla právě Čína.

Čína počítala s tím, že bude v krátké době předmětem útoku se strany Evropy. I čekala na příležitost, aby předešla Evropu. A našla ji brzy. Neboť mezi lidstvo evropské se nenavrátil klid, když bylo zlomeno panství Uhelného svazu. Odborové svazy dále soupeřily mezi sebou, a spory jejich se stále přiostřovaly. A příslušníci Svazu uhelného se strojili k odvetě.

A tak ve chvíli, kdy rozvrácená Evropa se napřahovala k ráně do vlastního těla, udeřila znenadání Čína na Evropu. Překvapila ji a porazila. Ovládla ji, usadila v ní své voje a uvažovala, jak by měla naložiti s poraženým světadílem. Má-li nechati jeho obyvatelstvo při životě jako poddaného pracovníka, či má-li je vyhubiti, aby nebylo již nikdy nebezpečno.

Avšak Evropa se nevzdávala odporu, její vůdcové s Nekolou v čele pracovali pro její záchranu. A šlo také o Ameriku. Amerika, věrna své historii, nezapřela bratrského spolku s Evropou. Obhájila sebe proti žlutým, ale ve vhodné chvíli přišla na pomoc i v Evropě.

Nezdolné síly dodal bílému plemeni Lesinův objev, jenž rozbíjením atomů uvolňoval energii v hmotě. Lesinův vynález přišel na světlo ve chvíli největší nouze bílého lidstva.

Při prozkoumání Lesinových předpisů položil život francouzský hvězdář Bertrand, objevitel hvězdy Manoniny. Obětoval se, svěřiv svoji závěť Nekolovi a jeho rodu.

A pak šly události kvapem vpřed. S americkou pomocí a s využitím Lesinova objevu byli přemoženi žlutí a útok přenesen byl na území Číny. Čína nikdy nedovedla zapomenout na řádění inženýra Struckse, dábla, jehož peklo vypravilo proti čínské zemi. Bílý člověk tedy zvítězil a žlutí byli sraženi s výše. Ukázalo se, že bílé pokolení přece jen vyniká nad ostatní a že mu nelze tak snadno vzíti vládu z rukou.

Ale došlo k míru, tím spíše, že nebylo již, oč se příti, Čína mohla býti beze strachu o své uhlí, bylo jisto, že je nechá i ona sama dřímati v útrobách země. Neboť lidstvo mělo nyní v Lesinově vynálezu pramen síly nevyčerpatelný. Bylo ovšem třeba nahraditi škody, které Evropa utrpěla vpádem žlutých. A v tom byli bílí lidé neúprosní, překvapil svou rázností i Nekola, jenž velice se změnil zkušenostmi z této hrozné doby. Žlutí byli přidrženi k náhradě a k výstavbě všech budov, které po Evropě zničili. Dva, tři věky žlutých robotily těžce v Evropě, nežli byla škoda

napravena. A Evropa se stala navždy kletou v ústech žlutých.

Bylo ovšem třeba výstrahy pro všechny časy. Evropa se přidržela tohoto naučení, které jí dal Nekola, i když dávno Nekoly již nebylo. Brzy odešel. Hned po válce s Čínou narodil se Nekolovi syn. Ale vystřídala se s ním Manon. Život její byl jak světlo hvězdy, kterou podle Manonina jména nazval Bertrand. Zastkvělo se jasnou září, krátkou chvíli slnily se oči jeho leskem. A pak zhaslo.

Tak bylo i s Manonou, Zanechala synka, který rostl, vzkvétal, ale nežli dospěl, odešel i jeho otec. A mladý Radko Nekola se stal zakladatelem rodu, jenž přetrval dlouhá staletí, opatruje Bertrandovu závěť.

Lidstvo ovšem zachovalo vděčnost k Nekolovi, jenž mu tolik prospěl, a nezapomínalo ani jeho rodu, ač se život lidstva zmítal všemožnými starostmi. Neboť lidstvo nikdy nespělo ke klidu. Hledajíc si stále nejkrásnější způsob života, shledávalo vždy, že nevyhovuje mu ani to, co nově zavedlo; stále sníc a toužíc po ráji, brodilo se peklem nebo na okraji jeho. Bylo ovšem lépe po nějaký čas, kdy síla rozbíjených atomů dle Lesinova předpisu lidstvo zbavila starosti o opatření energie, které potřebovalo pro život svůj. Břímě práce, které vždycky spočívalo na lidstvu, se zmenšilo a lidstvo uvolněné, pozbavené starosti o svoje bytí, povzneslo se k netušené výši.

Tehdy nejvíce se přiblížilo k ráji, o němž snilo v dlouhých staletích. Žílo také doby klidnější, neboť dostatek všech výrobků a potřeb snížil závist, umožňuje rovnost mezi členy lidské rodiny. Tak, jak o tom snili kdysi oba Kmentové. Nebylo však nikdy možno mluvit o rovnosti úplné, také štěstí lidstva nikdy nestalo se plným. Vždy nové potřeby se vyskytovaly, vždy byli lidé, kteří snažili se míti, čeho druzí neměli, a naproti nim zase lidé, kteří postrádali ne snad toho, čeho potřebují, nýbrž toho, co viděli u jiných. Ke klidu se lidstvo nikdy nedopracovalo.

A snad jako za trest vztáhla příroda svou ruku proti lidstvu, že se nedovedlo shodnout ani v plném nadbytku. Přišlo, čeho lekal se již Nekola a Mlakov ve své kolonii, slunce počínalo chladnouti. Po úžasném rozmachu, který přivoděn byl vynálezem Lesinovým, osud tiskl hrdlo lidstva nelítostnou rukou. Neúprosně zavíral mu pramen života. Vzal lidstvu sluneční žár, vzal mu jas světla, volný, svěží vzduch, lahodu kvetoucích luhů a zelených hájů, půvab širých hladin rybníků a jezer, rozkoš plynoucích potoků a řek. Co však nejhoršího, se slunečním teplem odňal osud lidstvu chléb. Vrhl je do bídy a uvalil na ně všechny strasti, jež plynou z nedostatku a beznaděje.

Vrátily se sociální rozpory a sváry v staré urputnosti, stávaly se prudšími, čím pevněji pás ledu svíral zeměkouli a čím dále pudil trpící

lidstvo od pólů, nebo je zaháněl pod nezdravé kryty.

Lidstvo sice zápasilo statečně, bojovalo za svůj život, objev za objevem vydíralo z rukou přírody, ale přece nedovedlo setřásti kruté ruky, která stále nelítostněji je svírala. Nedostatek a práce tísnily je stále tvrději a s nimi ruku v ruce šly a rostly boje vzájemné. Byl to zmatený vír a brzy v tom a brzy zase v onom hledalo listvo pomoci a záchrany. Stavěly se cíle a vyhlašovaly se za spasné, zatím co druzí měli je za nemožné a proto škodlivé. Život sám dokazoval, co je prospěšné a schopné bytí, ale lidstvo buď nevěřilo tomu poučení, anebo ho brzy zapomínalo. Bylo žákem učícím se věčně.

Ale trpkým bylo, že se tolikráte dostávalo tam, kam nechtělo. Sníc o volnosti, pěstovalo vládce, boříc křesla vládců, z trosek stavělo hned nová. A toužíc po největší svobodě, chtivě se po ní ženouc, strkalo hlavu pod jařmo.

I byly doby, kdy hospodářská moc se soustředila v rukou odborových svazů a byly svazy cílem stížností a útoků, zatím co se často potíraly mezi sebou navzájem. Jindy státy byly nositeli hospodářské činností a pak byly státy v ohni útoků. V obou případech pak občas využili svárů jednotlivci, kteří v té či oné formě brali vládu do svých rukou sami. Po šílení po nejvyšší volnosti se lidstvo, nebo jeho část, vždy dostávalo do područí samovládce, který pevnou rukou

chopil otěže. Buď pro svoje cíle, ukojení touhy po moci a vládě, po nadbytku, nebo v dobré snaze, vésti lidstvo ze zmatků a k pořádku. K posledním snad patřil často vzpomínaný Negar.

Ale vlády jedinců vždy byly dočasné, vždycky vracela se vláda k lidu, který za čas ukázal, že buď jí není hoden, nebo že na ni nestačí. Nepodával tím však důkaz, že by vláda nepatřila v ruce lidu. Ale bylo patrno, že lid, jenž má si vládnout sám, musí míti mnoho vlastností a schopností, jež vládu jeho umožňují. Těch však často neměl a snad jich ani míti nemohl, když žil v tak stísněných poměrech. A proto časem přecházela vláda jinam.

V době poslední byl hospodářským ústředím zase stát. Ale trvaly staré těžkosti. Za nedostatku životních potřeb nebylo spokojenosti, hledala se vina a toužilo se po odpomoci. Co se navrhovalo k tomu cíli, nebylo vždy upřímné a často důvod návrhů tkvěl v touze po oblibě u širokých davů, která mířila však za prospěchem osobním.

Byly strany dvě, z nichž strana bílých prohlašovala se pro nejvyšší svobodu, strana modrých držela se v mezích možností a žádala za spravedlnost. Ovšem každá strana má cíl dobrý, anebo svůj cíl za dobrý má. A jednání stran se řídí podle lidí, kteří jsou jim v čele.

Z čeho sestávaly obě tyto strany? Lidé se vždy dělí podle druhu práce a nikdy se děliti nepřestanou. A druh práce, chtěj nechtěj, se

vždycky bude musiti dělit podle schopností a vzdělání těch, o něž jde. Poměry se ovšem změnily během čtvrtého tisíciletí, ale hlavní rozdělení v odbory se zhruba zachovala. Místo uhlokopů zaujali huťaři, kteří v sklárnách vyráběli sklo na kryty, v hutích železo, ať cestou umělou, či z rud, a ve strojírnách stroje všeho druhu. Ponurý ráz jejich práce, její namáhavost, hřmotnost dodávaly rázu těmto pracovníkům a Svaz huťařů byl zdrojem prudkých vznětů, nenadálých výbuchů a sídlem věčné nespokojenosti. Z toho prostředí pak vzešel Person, jenž byl hlavní osobností v odborové organisací huťařské.

K této po bok přistupovala snad pravidelně organisace potravinářů. Tyto pracovníky z polí zahnal osud do nezdravých továren, kde cestou umělou se vyráběly potraviny, nebo do vlhkých a dusných skleníků, kde za těžké práce, pod nízkými často kryty, pěstovány byly plodiny, jimiž člověk nutně doplňoval umělou svou výživu. I ta práce byla nevlídná a lidé, jí se zabývající, se povahou svou podobali huťařům. Šli také s nimi jednou cestou názorovou a vedení jsouce Dermattem, byli spolu s huťaři jádrem strany volnosti.

Naproti tomu strana modrých spojovala v jedno Dopravní unii a Všeobecný svaz práce. V Unii byli združeni všichni, kdož byli zaměstnáni jakkoli při provozu drah městských i ostatních

pouličních vozidel, dále zaměstnanci podzemních drah a konečně všichni činitelé, súčastněni při vzduchové dopravě.

Všeobecný svaz práce pak byl tvořen všemi ostatními pracovníky, zejména k němu patřili členové nespočetných komisí, kterých při společenském zřízení hospodářském stát potřeboval pro řízení výroby a rozdílení produktů, jakož i ovšem pro veřejnou správu vůbec.

K Všeobecnému svazu práce patřil i prefekt Habr, vůdce a představitel strany modrých. A jednak jeho osobností byl určen směr této strany, opatrný, rozvážný, ku prospěchu celku se nesoucí, jednak i jejím složením. Neboť Všeobecný svaz uzavíral v sobě většinu lidí vzdělaných, pracovníků duševních, Dopravní unie pak měla lidi světem prošlé, mnoho poznavší, neobmezené úzkým okruhem pracovním.

Dlouhý byl zápas obou stran, výsledky jeho střídavé. Ale v poslední době klonily se váhy rozhodně ke straně modrých. Strana volnosti utrpěla, když jí vynucená neobmezená svoboda práce – bůhví již po kolikáté zavedená – se opětně neosvědčila. Tím bylo umožněno, že modří prosadili návrat k zásadě, že lidská společnost je povinna svým členům dáti obživu jen za práci. Byla zavedena mzda a potřeby se prodávaly, nad to byla ještě prodloužena doba pracovní.

Byl to jediný způsob, jak umožniti lidstvu další bytí. Osvědčil se za tři roky, co byl v platnosti, a

přes plané útočení strany bílých počínala většina lidstva chápati, že pravdu má strana Habrova. Z toho vyplynul pokus bílých, učiněný v prosinci, kdy chtěli násilím uchvátiti moc a zavésti stav dřívější. Stejný účel pak měl útok na Saharskou Metropoli.

Habrovi nebylo tajno, že vzpruhou toho všeho je Person. Dermatt byl nebezpečný člověk, ale pouhý nohsled Personův. A Person nesporně měl cíle osobní. Ale jaké? Oč mu šlo? O uchvácení moci? Nebylo tak snadné a nemohlo býti trvalé.

Ale bylo rozhodně něco v tom, co se dělo. Začalo to vystoupením Personovým v procesu Erny Rosenové. Person se chtěl dostati na Novou Atlantidu. Toho důkazem přec také bylo odlákání Bukova a Sibirjaka při dopravě odsouzenců do vyhnanství. Ale tam byl bez prostředků k vyváznutí, o nějakém podniku ani nemluvě.

Habr ovšem počítal se vším. Byla učiněna další rozhodnutí o pracovní době pro odvětví práce duševní, jímž se mělo upevniti postavení strany modrých. Neboť blahodárný účinek toho obětavého rozhodnutí byl nepochybný. A bylo usneseno učiniti opatření na Atlantidě, která by znemožnila jakýkoli podnik Personův.

Byla tu však válka sicilská. Bylo tolik podivného při ní. Vynutila svolání Ochranného výboru. Habr upozornil presidenta Oliviera, aby bylo dbáno opatrnosti největší. Jistě se tak stalo. Opatření na Maltě je velmi důmyslné, Malta

nedobytná. Přece však bylo překvapující odmlčení se Malty. Něco se jistě stalo. Ale co? A co znamená, že vládní aera z Malty jedou do Prahy?

»Praha v dohledu!« vytrhl náhle Sibirjak Habra z těchto myšlenek. »K bytu Nekolovu, nebo k vládnímu domu?« tázal se.

Habr maličko rozvažoval. Často vzpomínával později, jak mnoho záviselo od tohoto rozhodnutí. Tehdy ovšem neměl o tom potuchy.

»K Nekolovi!« řekl po kratičkém rozmýšlení.

Důvod mohl býti několikerý, nikdo však se po něm neptal.

A již aero stavilo svůj běh, zvolna ploužilo se nad krytem. Vybralo si řadu čísel a zvolna se šinulo nad nimi, až našlo Nekolovo číslo zářící na světelné boji.

Zarazili u ní.

V bytě dosud bylo světlo, jehož si všimli při odjezdu.

Zdvíhali se k odchodu, halíce se do teplého šatu. Sibirjak obléknuv si silný plášť pootevřel dveře, aby připjal spojovací kryt.

Zavrávoral zpět mocně odhozen.

Dovnitř vpadl muž, zahalený v kápi. Jeho dech zakouřil v chladu, vedravším se dovnitř, kusy sněhu odletěly od něho.

Přirazil dveře za sebou a vzkřikl:

»Pryč! Ihned!«

Sibirjak zaváhal. Ostatní stáli ohromeni úžasem.

»Pryč!« křikl muž znovu úzkostlivě. »Nebo jste ztraceni!«

Habr přiskočil k muži –

»Co se –?«

Nedořekl –

»Person!« vkřikl neznámý. »Je pánem světa! Prchněte!«

»Nikdy!« vzkřikl Dr. Bukov divoce.

»Nikdy!« zvolal Nekola a hnal se ke dveřím.

Tu skočil Habr k volantu.

A vtom shlédli krytem, jak se kdosi ukázal v okně Nekolova bytu.

Poznali jej. Byl to Person. Čekal na ně, slyšel je asi přistáti. A nepřicházeli mu dlouho, pojal asi podezření, co je s Luxem.

Ale Lux byl již v pohybu. Prudce zakroužil, téměř na místě. Zasvítil nad krytem krátkou čarou a zmizel.

Ještě se nevzpřímíli, zvráceni náhlým obratem.

Jak se opíral o držadlo, vymrštil se Svat. Jako šílený se vrhl ke dveřím.

»Bertxandova závěť!« vzkřikl zoufale.

XLII.

»Jsi mocný jako bůh, velký Persone, a jsi šťastnější než bůh. Neboť před tebou se sklání svět a ty jím vládneš. Evropa, Afrika a Asie, tři světadíly jsou podnožemi tvého trůnu, čtvrtý,

poslední se třese před tebou. Kdyby Austrálii osud nebyl změnil v poušť, též by byla tvou. Jsi pánem věcí, těl i duší. Pouze pokyneš a již se děje vůle tvá. Snad tvořit nemůžeš jak bůh. Ale ničiti bys mohl velkolepěji než on a tím se rozdíl vyrovná. Neboť kdybys chtěl, ty rozmetal bys v trosky, na prach celou zeměkouli v jeden ráz. Nevím, zdali k tomu bůh má prostředek.

Avšak co má bůh ze slávy svojí, ze své moci? Trochu kouře z kadidla a šepotání modliteb. Ale ty máš všechno, co jen život může dát. Tobě všechny svoje skvosty měrou vrchovatou štěstí nasypalo v klín. Tvoje jsou poklady, vychvácené z útrob země, tvoje jsou i nejcennější dary, které dává půda zulíbaná sluncem. Přátelství, víno a láska bývaly vždy živobytí nejcennější ozdobou – ty jsi prostřed sboru věrných přátel, máš nejvzácnější vína a máš nejkrásnější ženu na světě. Vůdče a vládče! Velký, mocný, šťastný, božský Persone! Tím vzácným vínem připíjím ti na zdraví, tobě, skvostný Persone, a tvojí krásné Erně. Ať žiješ, ať jsi zdráv a silen! Ať žijete jako v květech oba!«

»A ty se mnou! Tobě na zdar, Dermatte! A vám všem, přátelé!« odpovídal rozjařený Person.

Hlaholný souhlas zazněl po dvakráte dvoranou a poháry zvonily vysokým a jasným cinkotem. Byl to skvělý obraz nového dvora, vše se lesklo přepychem a nádherou. Zářilo zlato, hořely drahokamy. Drahocenné látky kryly podlahy i

stěny, na bohatě zatížených stolech voněly a vadly nejvzácnější květiny.

V této oslnivé nádheře a skvělém lesku kolem vítězného Persona se shromáždily hlavy bojovníků za rovnost a za svobodu člověka. Poblíž křesla Personova, podle něhož Erna uchvacovala svou krásou, seděl Rob a Míla, jeho choť, byl tu Langhena a jeho sestra Antra, vedle nich pak Bolek, byl tu Kolmen, Virren a celý dav starých přátel, pracovníků strany bílých.

Veselý byl hod, líce hořely vínem, bujná hudba zvyšovala náladu. Ale na Mílině tváři ležel těžký smutek. Rob se starostlivě občas ohlížel po ní. A byl vážný i on uprostřed veselí. A také děti Langhenovy byly tišší, nehlučný byl jejich rozhovor a chvílemi se nakláněli Paolo a Antra k sobě, tiše rozmlouvajíce. Virren sice soucitně se díval po Antře, ale spokojenost se zračila v jeho tazích. Byl si nyní jist, že dojde svojí Antry, když je tady její bratr zpátky z vyhnanství. Vždyť to bylo, co je rozdvojovalo, utrpení Paolovo, zaviněné Virrenem. Ovšem smrt rodičů odsunuje chvíli, kdy bude moci drahou dívku nazvat svou, čas však letí rychle, prchá. A Virren se dočká.

Ale za to překypoval veselím a vtipem Person. Tváře jeho rudly vínem, očí zářily. Opětovně se nachyloval k Erně, hovořil k ní, žertoval. Když pronesl Dermatt nadšený svůj přípitek a hlahol po něm trochu utichl, rozmluvil se Person.

»Krásně hovořil jsi, výborný můj Dermatte! Uměl’s vždycky mluvit hezky, jen když’s chtěl. Ovšem, nechtíval jsi vždycky. Ale to je pryč, všechno se změnilo příliš, než aby, co bylo, mělo smysl nějaký. Tys to dobře pochopil a posledních několik dnů bylo pro tě znamenitou školou. Jsme přátelé a já jsem rád, že jsi se přihlásil hned ke mně jako nejvěrnější druh.

Ale nyní k tvým slovům, Dermatte! V jediném jen s tebou zplna souhlasím, se slovy, že osud dal mi vrchol štěstí v nejkrásnější ženě na světě; v tomhle promluvil jsi božskou pravdu. A já musím opakovati tvůj přípítek a vy všichni musíte pít se mnou z hluboka, až do dna: Na zdraví mé božské družky, krásné Erny Rosenové!«

Nový hlahol letěl skvělou dvoranou. Povstala i Erna Rosenová, její černé oči bleskly čímsi nezbadatelným a do daleka. Pokynula malým pohárkem všem dokola, skromně upila a usedla zas na své místo.

Ale Person, zřejmě rozjařený, pokračoval:

»Děkuji vám všem za vřelou příchylnost i za nadšení, jímž jste dnešní večer učinili slavnostním. Přiznám se, že toho úmyslu jsem neměl, když jsem vás dnes kázal zváti ku přátelské schůzce. Ovšem, je dnes den do jisté míry památný, dnes se dovršuje týden vítězství a týden naší vlády.«

»Vítězi zdar!« zabouřil zas Dermatt a dvorana celá po něm.

Person kyna druhům přátelsky a odmítaje jejich oslavy, hovořil dále:

»Jsme všichni vítězi, já jsem jen vůdcem vaším, přátelé! Ale právě jako vůdce mohu a musím vysloviti střízlivě, co jistě všichni cítíte i ve svém nadšení, že totiž naše vítězství přec dosud není úplné. A ve své radosti zde nad úspěchem minulým musíme vzpomenouti druhů, kteří právě v této chvíli stojí v těžkém boji proti nebezpečnému odpůrci, proti Americe.«

»Vítězství je jejich!« volal kdosi nadšeně.

»Vrátí se co vítězi!« vzkřikl jiný střízlivěji.

Ale souhlas ostatních byl méně přesvědčivý, méně hlučný,

»Doufám pevně v úspěch jejich zbraní,« mluvil Person s důrazem, »neboť tato výprava je mojí výpravou. Já stál na ní, ač mne mnozí z přátel varovali. Měl jsem za to, že náš útok přijde mimo nadání. Amerika sotva mohla předpokládati, že po porážce, kterou utrpělo naše vzdušné lodstvo dvacátého března, že po této pohromě již během týdne shromáždíme novou moc a že se vrhneme s ní přímo proti Americe, čelem proti čelu. Je to zázrak, ale vysvětliti by jej mohl Bertini –«, dodal s úsměvem.

»Tuto výpravu jsme ovšem podniknouti musili,« pokračoval, »neměla-li klesnout naše vážnost v očích světa. Pravda, naše první výprava byla sehnána na rychlo a bez přípravy. Rozhodl jsem o ní po dobytí Saharské Metropole, když

jsem viděl, jaká značná moc je shromážděna v tomto městě. Starý Oliver byl sobec, nejvíc chtěl chránit sebe, ale nedovedl toho. Jeho vzducholodi naplnil jsem lidmi naší strany a vypravil je velkou oklikou, napřed na sever a potom na jih, aby klam byl úplný.

Nevyzpytatelným způsobem však Amerika byla zpravena o našem útoku i o jeho směru a vrhla všechnu svoji sílu proti nám. A z našich vzducholodí nevrátila se k nám ani jediná.«

»Ať zhyne Amerika!« zahlaholilo a nyní s plnou upřímností, až se chvěla okna dvorany.

»Amerika zaslouží si trestu,« dotvrzoval Person přísným hlasem. »Provinila se i dále. Vypravili jsme k ní vzducholodi, které nesly poselství, aby Amerika slíbila svou poslušnost. Ale vzducholodi ty se nevrátily, podle způsobu, jak náhle bylo přerušeno telefonické spojení s nimi, byly náhle zničeny. A totéž stalo se den potom našemu novému poselstvu.«

»Nehledíme-li již k tomu, že se naše Evropa jen stěží může obejíti bez pomoci Ameriky, této šťastné země, vyžaduje naše čest, aby Amerika těžce odpykala svoje viny. A já doufám, že dnes večer dojde zpráva vítězná, a proto pozval jsem vás ve přátelský kruh. Nad Amerikou dnes chceme jásat, nad tou zemí pokořenou, zdeptanou. To je vítěství, jež stojí za oslavu, to je vítězství –«

»Zdar vítězství!« rozkřikl se Dermatt.

»Ať žije vítězství! Ať šíří se tvá moc a vznese nad hvězdy!« volal nadšeně.

A ostatní se hlučně přidávali k Dermattovi. Person děkoval a blahovolně kynul zvláště Dermattovi, který si ho plně získal v prvních chvílích po vítězství nepokrytou oddaností. Učinil jej přítelem a věřil mu i nyní, nepochopuje ve chvíli rozjařaní, že svým velebením Dermatt hledí vyvolati závist v srdcích Personových přátel. Aby pocítili, jak se všichni účastnili práce, Person však že sklidil úspěch za všechny.

»Ať celý svět leží u tvých nohou!« ozval se ještě Dermatt, když již rozruch ustal. A Person navazuje na to slova pravil:

»Bez Ameriky ten svět snad nemá ani ceny. Bylo patrno to z toho, jak se snadno podrobil. Naše krásné hlavní město na Saharře bylo naším za dvě hodiny po ukončení veselohry na Maltě. Evropa se poddala mé moci bez hlesu, stačilo jen trochu rozhoditi střed Paříže a dáti na vybranou, buď se podrobit a předati moc straně bílých s mým zástupcem v čele, nebo následovati za Paříží.«

»Skvostně působilo, co nám vynalezl před tisíci roky předek Nekolův, pan Lesina. Dokázal to přítel Strucks a ač od té doby uplynulo tolik let, svět na jeho důkaz nezapomněl.

Stačila jen zpráva, že je Strucksův katalysátor v mé moci a vše leželo v prachu.«

»Zvláště čínský národ ukázal převýbornou paměť. Plazili se přímo před námi, zaručili všechno, co jsme chtěli. Že jsme nepatrně poškodili jejich Město Slunce na Borneu, za to mohli pouze nerozumní jednotlivci, kteří asi chtěli míti zase ukázku, jak působí látka Strucksova. Vyhověli jsme jim, ovšem město poněkud tím utrpělo. Ale přiznejme se, že to nemusilo být. Byl v tom kousek uražené pýchy bílé rasy. To Sluneční Město bylo pohádkový zjev. Bylo věru mnohem krásnější než naše Metropole na Sahaře, Teď už není, opravdu!«

Smích se ozval mezí druhy Personovými, lehký ševel rozlehl se dvoranou. Person dopil pohár jiskrného vína a hovořil dále:

»Ovšem, vezmeme-li z vážné stránky lehkost, se kterou se poddávala naší vládě města, celé státy, kontinenty, vynoří se v mysli místo radosti oprávněná obava, že byl ten svět zchátralejší, než se zdál, když se tak rychle mohl shroutití. A to je povážlivé pro nás, kteří máme svět ten dále říditi. Je až příliš patrno, že bude třeba stavět od základů –«

»Podle zásad naší strany –,« vzkřikl Dermatt, jemuž víno stoupalo již do hlavy a odkrývalo zvolna jeho opravdovou povahu. »Nejdřív peníze je třeba zrušit –«

»Bude nutno postupovati jen velmi opatrně,« odpověděl Person Dermattovi, pohleděv na něho trochu překvapeně. »Nyní jsme my zodpovědní za

chod věcí, naší povinností bude udržeti pořádek a hospodářství světa. Naše postavení pak je stiženo, dokud není zajištěna pomoc Ameriky. A my nesmíme si nechat přijít na to, aby dnes nebo zítra vysmáli se modří našim nezdarům. My teď spořádáme spor o Sicílii, víte, že jsem Männerovi dal jen krátkou lhůtu k ústupu, a Sicílie značně usnadní nám výživu. Ale přes to bude třeba všechny síly napnouti, abychom se udrželi. Ovšem, učiníme všechno –«

»Prodloužíme dobu pracovní!« vzkřikl Dermatt, u něhož převládla vrozená jizlivost,

»Dobře, učiníme podle tvého návrhu!« chytil jej za slovo Person, jenž zřídka ztrácel klid a byl velký ve využití soupeřových chyb.

»Máme ovšem už teď rozruch mezi dělníctvem,« opatrně poznamenal Rob.

»Mezi potravináři,« pravil Person. »Dermattovi lidé. Ale ti se utiší. Jest jen třeba odstraniti příčinu, a myslím, že ji znám,«

Dermatt se prudce pohnul, Person však hleděl klidně na něho. Person vskutku nechtěl útočiti na Dermatta, patrno to bylo z dalších jeho slov:

»V tom jsou ruce Habrovy. A to je druhá vážná závada, vedle Ameriky máme v týle Habra s jeho společností. To je třeba rozluštiti, kde je náš pan prefekt, Nekola a Mill a celý zástup těchto modrých ptáků, kteří unikli nám při mém návratu.«

»Pravda, tento efekt selhal!« štípl Dermatt, stávaje se stále útočnějším.

Person znatelně se pohnul. Ale hned se ovládl. »Unikli nám zradou, varoval je muž, kterému prý prefekt Habr kdysi zachránil život, když ho dav chtěl ubíti pro krádež potravin pro jeho děti. Je viděti, Dermatte,« a hlas Personův tu nabyl podivného přídechu, »že dobré skutky přinášejí odměnu.«

»Tak zmizeli, jak víte, tito lidé,« obrátil se zase k ostatním, »a jako by se země po nich slehla. Ale znáte je, že jistě nedřímají v klidu. Strojí jistě úklad a je nutno, dostati je do rukou a to v době nejkratší. Nyní doufám, že se tak stane v době nejbližší, neboť uvázal se v úkol najíti je výborný náš Dermatt. A jak známe jeho schopností –«

»Učíním vše, co jen bude možno,« odpovídal Dermatt, jehož nijak nepotěšil úkol, svěřený mu Personem. »Ale obávám se, že se obrátili do Ameriky. A potom bude asi marno –«

»Amerika bude brzy v naší moci,« odpověděl Person sebevědomě. »Čekám zprávu každým okamžikem. Zprávu vítěznou –«

A jakoby jeho slovem se otevřely dveře.

»Zpráva!« volal kdosi.

»Z americké výpravy –«

»Nuže?« vzkřikl Person radostně. A všichni jeho přátelé se zdvihli, běžíce vstříc muži, jenž přinášel kýženou zvěst.

»Vrací se –,« slyšeli –

»– jediná loď!«

»A ostatní?« vzkřikl Person úzkostně.

»Potopeny před pobřežím americkým –«

XLIII.

V nádherně zařízené komnatě, obklopené vybraným přepychem a pohodlím, seděla Míla. Snila v měkké lenošce, hlavu podepřenu majíc skvostnou poduškou. A teskně snila.

Byla v Praze druhý týden, přivezli ji sem před osmi dny z Nové Atlantidy. Přivezli? Ne, přivlékli!

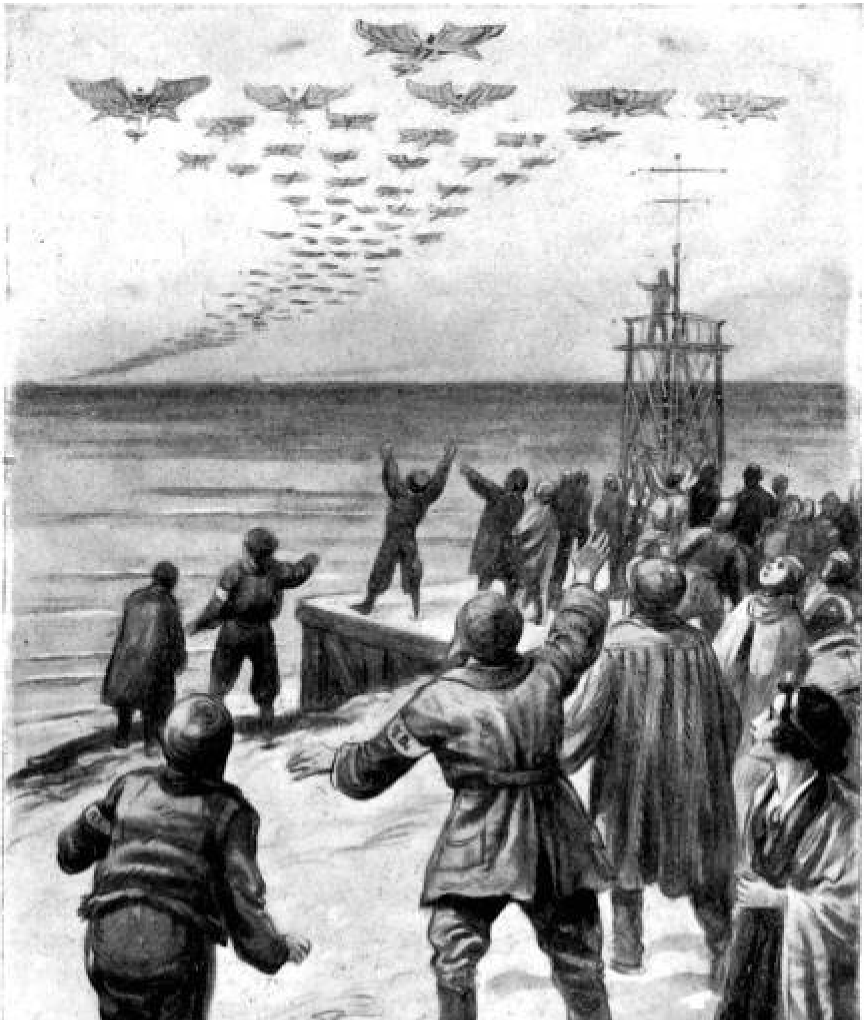
Jaké to divné dny prožila! A co se dělo v nich! Vzpomínala těchto událostí, jak jich sama byla svědkem aneb jak jí o nich vyprávěl její muž.

Hrozné okamžiky, smrt milovaného dítěte a všechna tato bolest pálila ji znovu v duši. Musila se k ní vraceti stále, od ní se počínaly vždycky její vzpomínky. Ale vždy určitěji při nich nořilo se v její duši strašné podezření – že její dítě samo nevystoupilo na osudnou skálu. – A byla stále určitější její upomínka na peřinku, která se ztratila s dítětem a později se našla na vozíku –

Odtud dál šly události. Tušená a přece tak bolestná chvíle, kdy Rob se vzdal odporu a odcházel od ní s Langhenou. Nemýlila se, to byla chvíle jeho rozhodnutí. Od ní patřil jim, Personovi s Langhenou, ne jí.

Odvedli ho také, jedné noci nepřišel. Připravil ji na to, a přec ji to zhroutilo. Věděla, že výprava je nebezpečná, že je velkou otázkou, zda se její účastníci vrátí. Tolik žitím zklamána již všechno viděla jen černě. Plynul den a druhý po odchodu mužově, s nímž vytrhla celá výprava, oba v těžké stísněnosti. Míla prožila je nejvíce na hrobě svého dítěte, plakala tam pro ně, pro Andělku sladkou, plakala i pro muže. Zavírala účty se životem, nechtěla již nic, jen být u toho růvku, objímat jej, rosit slzami. A tiše na něm umřít.

Truchlila tak i sedmého dne, když vytrhl ji z šera smutku nenadálý pokřik. Vstala, vyšla před zahrádku. Uviděla jednotlivce a pak celé davy, jak se ženou k východnímu pobřeží. Pohleděla k východu a žasla.

. . . se volným tahem blížil šedý pruh.

Byl to pohled vskutku nevídaný. Od severovýchodu se volným tahem blížil šedý pruh. Ukázal se nevysoko nad mořem, ale stoupal, jak se blížil. Blíž a blíže nesl se ten zjev, pak se ukázalo, že je to roj letadel. Už byl nedaleko, klesal zase, stroje rostly, podrobností jevily se na nich.

Nyní bylo zřejmo, že jsou aviony sestaveny ve dvou řadách. V předu velebně se neslo osm mocných strojů létacích. Byly mnohem větší, nežli druhé stroje, velké bílé osmihranné kříže bylo na nich viděti, když se počaly snášeti na rovinu nedaleko přejímací stanice. V druhé řadě následoval aspoň dvojnásobný počet strojů menších, zřejmě různých způsobů.

Přistáli – to Míla byla nedaleko, čekajíc, že se navrátil též její muž. Měla pravdu, z aera, které před ostatními se usadilo na písčinu a patrně bylo strojem vedoucím, když se dveře v boku otevřely, vykročil hned první její muž. Hned ji spatřil, krátce předav vedení komusi z druhů, rozběhl se k Míle.

»Vítězi jsme, Mílo!« zvolal, objímaje ženu, »srazili jsme v trosky starý svět a rozlomili pouta otroků. Hleď, to pyšné loďstvo, pouhá část je našich sil. Není nikdo, kdo mohl by se stavěti nám na odpor, my jsme pány světa, budeme zas lidmi. Každý půjde ke své práci a já ke svým strojům, Mílo má!«

Míla stála užaslá, když poslouchala tyto zprávy. První ovšem uvědomila si z toho všeho mužův úspěch, zaradovala se z něho upřímně. Měla přece muže tolik ráda. Ovšem na to zarazilo ji, že měla by jít z této země. Nic ji nevolalo zpět do staré vlastí. Její rodiče již spali věčný sen, také Robův otec s matkou zemřeli. Snad jich odchod uspíšilo utrpení, jehož se dožili na svých dětech. Co ji tedy mělo táhnout do Evropy? A zde bylo pochováno její dítě.

Neodmlouvala však muži v jeho roznícení, nemluvila o věci, Byla přece šťastna, že se vrátil zdráv a vesel, lichotilo jí, když uviděla, jak se zdvihl mužův význam. Neboť zvěděla hned od Langheny, který přispěchal, že to byl Rob, jenž umožnil jím vítězství. Uvědomila si také, že nepochybně odměnou mu bude důležité postavení v Personově vládě.

Ale ozvala se v hloubi její duše matka.

Andělka! Kdyby byla živa Andělka, mělo by to význam pro ni. Ale takhle?

Padl na ni smutek. Cítila, že vzrůstá při blízkosti Langheny. Vždycky měla v nenávisti toho muže, nyní se ho bála. Jako by smrt na ni sáhla v jeho přítomnosti. Odváděla rychle muže, zasmušile naslouchala jeho vyprávění. Ale zmlkl také Rob, když se přiblížili k jejich domku. A zazněl tichý vzlykot obou dvou, když Rob klekl u hrobu a líbal nízký růvek, pod nímž spala Andělka.

Rob však brzy povstal, chopil ženu za ruku a odváděl ji ze zahrady. Bylo marné naříkání, marně tekly slzy. Mrtví se již nebudí. Vešli dovnitř a po krátkém posilnění počal vyprávěti Rob o událostech, které zažil.

V životě lidském důležitou úlohu má náhoda. Také v tomto osudném dění byla to náhoda, která měla hlavní slovo. Nalezení podmořské lodi, jež se podařilo Langhenovi, a Robův příběh na Maltě, co jiného byly nežli náhoda? Mnohé ovšem bylo dílo lidí, zejména však Persona. Person ukázal v té věci svoji bystrost a nebojácnou podnikavost.

Virren přinesl mu zprávu od Langheny, s kterým kdysi snovali plány na zdolání modrých a na navrácení ke starému pořádku. Věděli, když takto o všem přemýšleli, že je možno provésti věc pouze násilím. Bylo třeba moci. Dát ji mohl objev Lesinův, hrozný Strucksův katalysátor. Ale toho zmocniti se bylo nesnadno, jeho tajnost střežil Ochranný výbor.

Personovi přišlo vhod, co doslechl o Robovi. Že byl na Maltě, že odtud unikl. Že měl býti stihán, ale že od toho bylo upuštěno, když byl poslán na Atlantidu a navždy učiněn tak nemožným. Bylo naznačeno, že je snaha, aby se na případ Robův příliš neupozorňovalo. Person správně chápal, proč. Malta platila až dosud za nedostupnou. Ale nyní Rob se dostal z Malty. Jde-li cesta odněkud, jde asi také tam.

Person upozornil Langhenu, než Langhena byl poslán do vyhnanství, aby věnoval svou pozornost inženýru Robovi. Vyložil mu slabé stránky Robovy, jež znal. Znalť vůbec Person mnoho věcí a právě v tom byla jeho nebezpečnost. Langhena se řídil vybídnutím Personovým. Poslal mu též zprávu, že dle jeho přesvědčení Rob ví to, po čem Person usilovně pátrá.

A tu pojal Person smělý záměr. Již v něm se objevila bystrost Personova. Bylo všeobecně známo, že se Němci snaží dostati na Sicílií. Person věděl, že je Männer odhodlaný, všeho schopný muž. Měl již delší dobu úmysl, poštvati jej proti Sicílii. Čekal, že pak bude svolán na Maltu do La Valletské tvrze Ochranný výbor, který přinese klíče ke schráně, kryjící tajemství Strucksovy látky. Až sem bylo všechno v moci Personově. Výhodou mu bylo, že byl v čele strany bílých a že strana dávala mu značnou moc. Ale jak se zmocniti tak pevné tvrze, jako byla La Valletská? I když ukáže mu cestu Rob, bude k tomu třeba jistých prostředků. Bez nich musilo vše selhati.

Nuže, jestli někdy štěstí přálo někomu, byl to Person. Virren přinesl mu zprávu z Atlantidy, že tam jeho přítel Langhena, jenž se obětoval za Virrena, našel, po čem tolik toužil. Prostředek, jak dostati se na Maltu. Person potřeboval nyní pouze dostati se k druhům na Atlantidě. To však nebyl právě lehký oříšek. Nešlo o létadlo, ale jak s ním

vyhnouti se vládním hlídajícím vzducholodím? Person měl sice již vyhlídku, že Atlantidu uvidí, po prosincové vzpouře bílých. Nedošlo však na to a Person byl rád. Nebylo nic připraveno, nebylo mu možno počítati s úspěchem. Ale nyní bylo všechno hotovo, jen chyběl článek poslední.

A tu přišla zpráva o zabití Svansenové. Na Persona působila jako blesk. Nebylo mu ani na okamžik tajno, kdo je pachatelem. Dávno Ernu sledoval, její krásné tělo bylo dlouho marným cílem jeho tužeb. Proto pochopil, co mohlo se as přihoditi s Erikou. Person také nepochyboval, že pravda vyjde na jevo. A hned se strojil, že vysvobodí Rosenovou od smrti a tím si získá přístup tam, kam dávno toužil. Výrok soudní byl i v těchto dobách svatý. Person radoval se ovšem při tom, že zároveň získá lásku Erninu.

Ale věc se táhla, prozrazení nešlo dosti rychle. Personovi známo nebylo, co se dálo mezi Bukovem a Ernou Rosenovou, že Dr. Bukov nerozvážně žene Ernu k přiznání. Person věděl jen, že mladý lékař několikráte byl u Rosenové, ale považoval tyto návštěvy za lékařské. A tu došla zpráva, právě do schůze, v níž zase hnal na něho Dermatt, že se Erna k vraždě přiznala.

Zpráva překvapila také jeho. Ale hodila se mu. Snad se určitě už v této chvíli rozhodl, že se postaví za Rosenovou. Úspěch byl již před jeho očima. A Person jej přátelům i Dermattovi slíbil.

Uvedl pak do chodu, co si byl už dávno promyslil a připravil.

Sjednal s Männerem, že zahájí válku proti Sicílii v době, udané mu Personem. Když pak došlo k soudu s Ernou, přihlásil se jako spolupachatel. Erna pochopila, že tam leží její záchrana. Potvrdila jeho údaje. Státní zástupce přes všechno úsilí ho neusvědčil z nepravdy, jak měl Person všechno dobře promyšleno. A tak byl Person odsouzen k vyvezení do vyhnanství. Dostal se na Novou Atlantidu.

Po zatčení Personově řídil věci bílých Dermatt. Do záměrů Personových plně nebyl zasvěcen. Person cítil v něm vždy soka, bál se ho i nenáviděl ho. A pak vůbec neměl zvykem, prozrazovati své záměry. Ale Person dovedl již Dermattovi dáti tak přesné směrnice, že byl bez obavy, že by Dermatt provedl mu něco nesprávně.

Dermatt také nebyl špatný politik. Po Personovi byl jistě nejschopnější v řadách jeho druhů. Dermatt také vyzvěděl, že se Bukov strojí zmocniti se cestou při dopravě Erny Rosenové, Bylo jasno, že tím snadno může býti ohrožena cesta Personova na Atlantidu. Tomu bylo nutno zabránit. Nejen v zájmu strany, nýbrž také v zájmu Dermattově, Neboť také Dermatt, jak se zdálo, měl své záměry. A ty lecos předpokládaly. Odstranění Persona na Atlantidu se mu hodilo. A tak došlo k zábavnému lovu Bukovovu, který vedl přes Alpy až k Neziderskému jezeru, kdež skončil

směšným neúspěchem. Person s Ernou zatím dostali se skoro k Atlantidě, nikým nerušeni.

Zdařilo se toto, zdařilo se další. Männer držel slovo, dal se do války. Spoléhaje na Personovo slovo, neustoupil ani varování Rady národů, naopak se vrhl znovu na Italy právě v noci na den, kdy se sešel na Maltě Ochranný výbor.

Zatím Person na Atlantidě vzal věci rázně do ruky. Ponorná loď, kterou ukázal mu Langhena, ho překvapila množstvím prostředků, jež dávala mu do rukou. Byla to obrovská válečná loď, hotová ponorná pevnost. Byly na ní všechny možné zásoby, zbraně, potraviny, stroje, bomby s otravnými plyny, letadla, i menší čluny ponorné. Byl to nález nedozírné ceny, neboť dával Personovi v ruce prostředky, které odepřel mu svět, jenž ho vyloučil ze svého středu.

Langhena se zprvu domníval, že nalezl ponornou loď z doby vpádu žlutých do Evropy. Tehdy mnoho velkých lodí ponorných umístili žlutí podél amerických břehů, čekajíce na okamžik útoku. Ale tyto lodi zničil Lasker svými přístroji. Některé z nich ovšem byly méně poškozeny a nacházely se náhodou po mnohých a mnohých letech.

Když však přišel Person na Atlantidu a ponornou loď vyzdvihli, ukázalo se, že je to dílo pozdější a mnohem dokonalejší, než byly čínské ponorky. Shledali, že je to Ceta, báječná loď maltezského samovládce Negara, na které chtěl

uprchnouti nepřátelům po svém pádu. Vyzbrojil ji tedy nejlepšími prostředky, jež znal, a pustil se s ní do neznáma. Vzal však sebou mezi přáteli též zrádce. Ti jej otrávili, ale uhynuli s ním. Loď se jistě dlouhá léta potloukala pod vlnami, pak se uložila v písku pod skalami u pobřeží Nové Atlantidy. Spočívala tam po mnohá století, zaryta jsouc kýlem do měkkého písku. Zde ji prozřetelnost schovávala, až ji při lovení perel spatřil Langhena.

Ceta tedy umožnila podnik Personův. Person užil prostředků, jež Ceta skrývala, a připravil se k útoku, obklopiv se odvážnými druhy z Atlantidy, mezi nimiž vedle Langheny byl také Rob. Tento se dal s celou duší v službu Personovu, když mu osud vyrval milované dítě, které ho drželo v tiché domácnosti na mořském pobřeží.

Sotva byli hotovi a zvláště získán Rob, když přišla zpráva od Männera, že je svolán na dvacátý březen Ochranný výbor na Maltu. Männer telefonoval zprávu na vlně, jejíž délku udal mu již v Římě Person, jenž byl jist, že s Männerem se dorozumí také z Atlantidy. Na tu zprávu Person dal se na cestu se svojí Cetou, aby zavčas mohl doraziti k zasedání Ochranného výboru.

K Maltě vskutku potřebovali jen jeden den. Našli ostrov v stavu obležení, kolem bylo moře pusté, prázdné. Ovzduší pak střežil ochranný kruh zhoubných vln, jehož překročení bylo nemožností pro všechno, co bylo živé. Na nádvoří

tvrze byly připraveny vládní aeroplány označené johannitským křížem, aby nesly komisi spravedlnosti a zhoubnou látku, jmenovanou podle Struckse, proti Männerovým řadám.

Person přiblížil se s Cetou nepozorovaně k ostrovu. Menším člunem ponorným se s Robem a několika vybranými druhy vypravili do jeskyně, přístupné jen z hlubin mořských, do níž otvírala se tajná chodba Negarova. Tudy kdysi prchl Rob, došed konce chodby viděl, že se z jeskyně té dostane jen ponořením do vody a podplaváním pod závěrou skalní, pod kterou jen spoře zdola pronikalo světlo sluneční. Cestou opačnou teď vnikli do dutiny a vydali se na cestu úzkou Negarovou chodbou.

Dostali se bez překážek za železnou desku ve zdi dvorany. Tam se opatřili maskami proti otravnému plynu. Výbor se již scházel, v malé chvíli byli všichni jeho členové pohromadě. Stráže vyšly ze síně a obsadily chodbu, jdoucí kolem dvorany. Zastoupeny byly v strážích všechny hlavní národy, takže bylo vyloučeno násilnické vystoupení některého národa.

Z členů Ochranného výboru se dostavilo všech sedm povolaných. Každý nesl jeden klíč. Neboť sedm bylo zámků k pevné, nedobytné schráni, ke každému zámku bylv klíče dva; a ty byly rozděleny vládám jednotlivých národů. Pouze předseda Rady věděl, jaký klíč chová který národ. On určoval sedm národů, které měly vypraviti na

Maltu svého zástupce se svěřeným klíčem. Bylo proto tak, aby nemohl snad otevření schránky znemožniti národ, proti němuž bylo rozhodnutoto, proto byly ke každému zámku klíče dva a uloženy byly u národů různých.

Sedm zástupců jednotlivých národů, když se sešli, tvořilo Ochranný výbor, ovšem v zastoupení národů. Předsedou byl zplnomocněnec, jehož vysílala Rada Národů, a ten zasvěcen do tajnosti schránky řídil práci Výboru. První vstupoval do pevné kobky, umístěné ve středu síně Výboru, poslední z ní vystupoval.

V té byl v další nedobytné schránce předpis Strucksův, ale tak, že byl zraku přístupný pod průhlednou, však nerozbitelnou deskou. A byl v kobce podivuhodný stroj, který opatřen v dostatečném množství příslušnými součástkami, když uveden byl v činnost týmiž sedmi klíči, sám sestavoval hrozný katalysátor A. Dále bylo tam pouzdro, do kterého byl vkládán hotový prostředek zkázy, aby úzkou rourou dospěl na plošinu tvrze, kde jej přejal čekající vůdce Komise spravedlnosti. Ten na maltézských vzducholodích, chráněných zvláštními paprsky, odvésti měl Strucksovou látku k místu určení, jež stanovila Rada Národů.

Person a Rob byli tajemnými svědky jednání, když se síň zavřela za Výborem. Plnomocník Rady národů se vykázal svým průkazem, vyžádal si potom průkazy všech přítomných1. Na to přišla

tichá, tklivá pobožnost, po ní plnomocník Rady národů co předseda Výboru požádal přítomné, aby každý v pořadí, jež určil, otevřel příslušný zámek.

I dělo se tak, zámek za zámkem se otvíral, až při posledním samy se pohnuly těžké dveře a pomalu sestupovaly do podzemí. Vchod se uvolnil a bylo viděti do vnitřku schrány, v níž náhle se rozvítilo. Vedle sebe stály tam dva předměty, pověstný stroj na výrobu látky Strucksovy a pevná schránka, která kryla starobylý předpis Lesinův. U stěny byl stůl a na něm knihy zápisů. Vedle nich stálo lesklé pouzdro. Všimli si, že ve zdi nad stolem byl otvor, v něm patrně byla zdviž, vedoucí na plošinu nad tvrzí.

Rob a Person byli právě proti dveřím schrány, viděli, jak členové Výboru, vědomi si vážnosti té chvíle, proniknuti hrůzou skoro posvátnou, vstupovali dovnitř schrány. V čele plnomocník Rady národů, jenž stanuv u stroje přečetl rozechvěným hlasem rozhodnutí Rady národů, V něm bylo obsaženo, jaké množství látky Strucksovy má býti vyrobeno.

Plnomocník sáhl potom na stroj, cosi na něm nařídil. Vzal pak pouzdro se stolu a vpustil je shora do stroje. A na jeho pokyn zase přistupovali členové Výboru a v témž pořadí své klíče vsunovali do otvorů stroje. Otočili jimi, v stroji ozval se vždy temný rachot. Teprve když dozněl, bylo možno vytáhnouti klíč. Když poslední člen

klíč svůj vytáhl, ozvalo se táhlé dlouhé rachocení. Až po chvíli umlklo. Pak se znovu cosi v stroji hnulo, jasný kovový zvuk zazněl. Na stroji se objevilo lesklé pouzdro.

A tu Person zakročil. Skoro pozdě, neboť i on byl uchvácen tím, co se dělo před jeho očima uvnitř kobky. Ale vytrhl se ještě včas.

Deska ve zdi byla již delší chvílí málo odsunuta, takže do dvorany měli Rob a Person z tajných schodů průhled úzkou skulinou. Tudy Person vpustil do dvorany látku, jež se ihned vypařila v plyn.

A dva – tři okamžiky – pak padl k zemi těžce první z členů Výboru – po něm druhý – další. Dva, tři chtěli prchati, ale klesli cestou, nevydavše ani výkřiku.

V nepatrné chvilce bylo mrtvé ticho v síni – ticho v kobce. Čekali ještě chvíli. Pozorovali, že výpar omamný již vnikl také na chodbu kol síně, hluboké ticho se rozkládalo i na ní. Přišel jejich čas? Odsunuli desku úplně, rychle se spustili do síně a vběhli do kobky. Překračujíce ležící těla spěchali ke své kořisti, jež bez ochrany na ně čekala.

Tu stál tajuplný stroj nepohnutý, na něm lesklé pouzdro.

Tu však – tu byla toužená schránka – a v ní poklad – poklad nedozírné ceny!

Překračujíce ležící těla spěchali ke své kořisti . . .

Pod zažloutlou deskou zažloutlý papír, hořejší okraj nerovný –

A na něm písmo, Lesinovo písmo.

Tak, jak lidstvo uchovalo hrozný předpis A, původní a jediný.

V němé úctě a v posvátné bázni sami stáli před schránkou.

Ale Person již se vzpamatoval, bylo třeba jednati. Přivzat přístroj na pomoc, jejž přinesli, a jemu pevná schrána neodolala. Maličko a drahocený papír octl se v Personových rukou.

»Vítězství!« zajásal.

»Moc nad světem je v našich rukou!« tiskl ruku Robovi a skryl papír na svých prsou.

Rob však nepromluvil slova.

Pak se obrátili k stroji. Pouzdro na něm bylo naplněno sotva s polovice. Vsunuli je znova do stroje a shledavše sedm klíčů z rukou jejich nehybných strážců, uvedli stroj, jak byl nařízen, zas v chod. V malé chvílí se zas pouzdro objevilo, tenkráte naplněné temně šedou látkou. Víko k němu bylo na stole, Person pouzdro uzavřel a vzal je k sobě. Pak zdvihl páčidlo, jímž byl otevřel schránku s Lesinovým rukopisem. Udeřil jím do stroje, po druhé a znovu. Vsunul páčidlo své dovnitř, zabral, zapraskalo. V malé chvíli byly trosky z tajemného stroje.

»Teď je jenom to zde,« řekl Person. »A to mám já!«

Rozhlédl se kolem, bylo všechno v pořádku. Nic se nepohnulo, nic jim nehrozilo. Ale byli hotovi. A vyšli z kobky, aby se vrátili k svým. Person nyní vyňal malý radiový přístroj, zapjal jej a dal jím Langhenovi umluvené znamení.

Prchl krátký okamžik a na větrné straně Malty těsně u pobřeží vynořil se z vody mlžný obláček. Rozběhl se s větrem k ostrovu, ale rozplynul se ihned, zmizel. Hned však potom vpravo, vlevo zdvíhaly se jiné obláčky, běžely k zemi, ztrácely se. A jak se nesl vítr po ostrově od východu na západ, zvolna všude život usínal. Umlkala Valletta, tvrze Tigné, St. Elmo, potom Floriana, Hamrum. Na plošině tvrze nehybně u připravených strojů ustrnula Komise. A dál se nesly páry po ostrově Maltě, jenž se tišil, zmlkal také ostrov Gozo i ostatní ostrůvky.

Nyní teprve, když látka omamná se rozplynula ve vzduchu, vynořila se z vln zvolna podmořská loď svojí palubou, začernalo se hned lidmi na ní. Vystoupili na břeh, vnikli do tvrze a setkali se s Personem a jeho druhem. Za jásotu podle smluveného plánu obsadili všechny pevné body, nedbajíce nehybných těl Maltezanů, odnímajíce však zbraně ozbrojenců jednotlivých národů.

Byli však tu bezpečni a jako sami skoro na dvacetčtyří hodiny, i chápali se ruče dalších podniků. Z hangárů již vyjížděly mocné stroje s maltezskými kříži, plnily se zbraněmi a plynovými bombami. Naplněny bomby také látkou

Strucksovou a svěřeny pak nejspolehlivějším mužům k zvláštním úkolům. Velké stroje, které byly připraveny na plošině tvrze pro komisi spravedlnosti, již měly novou posádku. K ní přistoupil Person s Langhenou, stroje se pak zdvihly do vzduchu a následovány většinou pohotových strojů zaměřily k jihu. Druzí pod vedením Robovým zůstali na Maltě a střežili ji.

Ostatní svět ovšem neměl tušení, co se přihodilo na Maltě. Šlo však o to, aby tyto události byly utajeny co nejdéle. Po důkladném uvážení bylo již na Nové Atlantidě ujednáno, že se Malta neohlásí na nižádný dotaz a že nedovolí přístup nikomu. Rob se toho držel, pokud mohl. Sleduje však, co se děje ve světě, poznal, zachycuje radiové vlny, že povstává děsný zmatek skoro v celém světě. Viděl, že je nemožno tak postupovat dále.

Se zvláštní úzkostí sledoval zprávy z Prahy, věděl, jestliže snad se objeví nebezpečí, že určitě přijde z Prahy. Nemýlil se také, zaslechl, jak prefekt Habr volá prefekturu pařížskou a londýnskou a jak navrhuje okamžité povolání branných sil. Nyní musilo se něco státi.

Proto vyslal inženýr Rob zprávu, že Ochranný výbor vykonal svůj úkol. Napadlo mu však, že by mohlo vzbudit podezření, jestliže se v brzku nenavrátí členové Výboru do svých sídel. Přidal tedy k zprávě, že členové Výboru až večer opouštějí Maltu.

Nevěděl, že zpráva nemá formu obvyklou. Postup jednání ve Výboru byl málo znám a poslední schůze byla před dvěma sty lety. Knihy zápisů o schůzích Výborů si ve spěchu s Personem nepovšimli. Tím se stalo, že Mill pojal podezření a že Habr s přáteli se v noci dal na cestu k jihu. Tento důvod cesty však znám nebyl a nepotkal se tedy Rob s výčitkami Personovými.

Ovšem nový rozruch povstával zas na začátku noci. Hrnuly se zase dotazy, přilétala aera k Maltě. Jedno přišlo ze severu – bylo z Prahy – Rob je srazil do moře. Pak létadlo Bertiniho z Palerma si namířilo přímo na Maltu. Také toto zničil Rob. Potom z Athén, nebo aspoň z toho směru, se blížili zvědavci a to dva stroje najednou. Ukázaly se již k večeru, obrátily, ale přišly znovu na počátku noci. Rob je oba srazil do moře.

To již jásot hlučel La Vallettskou tvrzí. Přišlať zpráva ze Saharské Metropole, že se město vzdalo po kratičkém zápase, že je mrtev Olivier a že vláda je již pevně v rukou Personových.

A již vracelo se loďstvo Personovo ze Saharské Metropole, zanechavši v městě silné stráže ve tvrzích a komisaře nové vlády. Person zastavil se na Maltě, odtud přibral posilu svých lidí a vypravil své všechny pohotové síly proti Americe. Sám pak s třemi stroji se vydal do Prahy. Letěl bez Roba, jenž zůstal velitelem na Maltě, která byla dosud hlavní základnou pro podnik Personův.

V době té již svět tušil, že se stalo něco neblahého. Ale Person přes to doufal, že i Prahu překvapí a že se zmocní zvláště Habra s jeho družinou. Myslil při tom také na Milla a Nekolu a hlavně na závěť francouzského astronoma Bertranda. Nepatřil k těm, kteří viděli v ní předmět ceny pouze vědecké neb historické. Jeho tušení mu říkalo, že na věci je víc a že může býti velmi důležitá.

Person se ocitl brzy nad Prahou. V prudkém letu nikdo z jeho lidí nepostřehl stroje Habrova, jenž jim přišel v cestu kdesi nad Alpami. Dorazivše do Prahy, zamířily Personovy stroje k přístavišti nad palácem vládním. Jejich johannitské kříže umožnily nerušené přistání. Person poslal napřed svoje lidi a ti dostavše se do paláce náhlým přepadením odzbrojili posádku i úřednictvo. Vše se stalo nenápadně, takže venku nikdo neměl o tom potuchy.

Lidé ve vládní budově byli většinou příslušníci modrých. Menší část bílých, obratně hned zpravena, oč jde, pomáhala lidem Personovým, Byla také ponechána na svobodě, kdežto modří byli spoutáni, neb omámeni plynem. Person vkročil do paláce později. Sháněl se hned po Habrovi. Zvěděl od bílých, že prefekt večer tráví na poradě, u Nekoly.

»Dobře!« trochu neopatrně se zaradoval Person. »Vybereme tedy Nekolovo hnízdo a dostaneme Habra s celou společností. Vzhůru,

zpátky do stroje a vzduchem k Nekolovi!« Slyšel to i řidič aera, ale také jeho pomocník a to byl člověk, zavázaný Habrovi. Byl to Kaspar, jeden z bílých, ale posledních.

Jeden stroj se tedy vydal k Nekolovi s Personem a několika jeho lidmi.

V Nekolově bytě bylo světlo. Ale nebylo tam nikoho. Person obsadil hned celý dům. Od ostatních obyvatelů se dozvěděl, že Nekola s celou společností odjel na Luxu. Rozhodl se, že tu vyčká jejich návratu. Mohli ovšem zastaviti dříve u vládního paláce. Ale i tam bylo učiněno opatření, aby Habr vpadl v zálohu. A pak Person měl cos k vyřízení v bytě Nekolově. Zůstal v něm, poslav zpátky aero z Malty, aby hledal Bertrandovu závěť. Kaspar měl donésti řidiči Personova aera rozkaz, aby jel zpět. Měl jeti s ním, ale neučinil tak. Odeslal jen aero s řidičem, sám zůstal na plošině, přitisknuv se k zábradlí.

Zatím co Person hledal v Nekolově bytě, na plošině nad ním čekal v hrozném mrazu, v nepohodě muž, aby odplatil svůj dluh. Polo zmrzlý, zasypán sněhem, čekal, odhodlán obětovati svůj život. Měl při tom jedinou obavu, o svoje dvě dětí.

Dočkal se a zakročil, jeho záměr podařil se úplně. Zachránil přední muže strany modrých. Zachránil však v nich též vědce, pracovníky, bojovníky, odhodlané položití životy za blaho lidstva.

Person viděl, co se stalo. Vyhlédl z okna, když se mu zdálo, že příliš dlouho nevcházejí jeho protivníci do domu, ač Lux již před chvílí se zastavil na plošině. Poznal také prefektova záchrance v náhlém záblesku světla a bylo pro něho pokořením, že se jeho záměr zvrtl o muže, o němž svět by řekl, že je v něm jen málo víc než nula. Zrnko písku, jež se vetře mezi zuby kol a celý stroj se zastaví.

Ale nebylo nic platno se rozčilovati. Nezbylo nežli se smířiti se skutkem a jíti dál. Person šel. Zavolal si telefonem aero od vládního paláce, vsedl do něho a navrátil se do budovy vládní ke svým druhům. Odtud vyslali pak v autech silné čety; aby obsadily důležité body v městě. V první řadě Informační kancelář a ředitelství větracích stanic. Dávno připraveným zařízením uvědomil hlavní vůdce bílých, mezi nimi Dermatta. V malé chvílí byli bílí ve zbrani, kdežto modří netušili dosud nebezpečí. Jejich postavení zhoršil ještě postrach, který vznikl nedostatkem zpráv o Maltě.

A tak nebylo vůbec boje, když se na všech deskách Informační kanceláře ukázaly zprávy, které ohlásily hroznou skutečnost: Že Person prchl z Atlantidy, vyvolav tam vzbouření, že pak dobyl Malty, zničil Ochranný výbor a zmocnil se tajemství Strucksovy látky. Že již obsadil Saharskou Metropoli, v Praze že je držitelem vládní budovy. Praha že má na vybranou, buď se pokořit, nebo rozletět se v trosky.

Byly staré upomínky na pohromy, vyvolané v minulosti zneužitím látky Struksovy. Dosud nezmizela paměť na řádění šíleného Struckse v Číně před tisíci léty. Ale bylo také potom několik, ač málo případů i později. Poslední byl v době Negarovy vlády, kdy se Španěl Varez zmocnil tajemství, tehdy chovaného na janovské tvrzi, nikdo nevěděl a nikdy nezvěděl to svět, jakým způsobem. Varez dobyl Madridu již pouhou pověstí, že je v jeho rukou látka Strucksova. Vládl po nějaký čas, ale pak se Madrid vzbouřil proti jeho krutosti. Zakročil i Negar, Varez obležen byl v královském paláci, jeho obrana již kolísala. Varez hrozil, ale útočníci nedbali jeho varování ani hrozeb. Rozšířila se i pověst, že je podvod ve věci, že uchvatitel nemá vskutku látky Strucksovy, Došlo tedy k útoku a ozbrojenci vnikli do paláce. A tu Varez přivodil výbuch, snad jedinečný v dějinách lidstva. Celý Madrid rozmetán byl v prach, ne v trosky, širé okolí se na ráz proměnilo v poušť, v zlomku vteřiny byl z kvetoucího kraje na sta kilometrů sahající kráter, nad nímž visel černý mrak, jenž stoupal vysoko, až ke hvězdám.

Proto Praha povolila. Jako před tím ustoupili i v Saharské Metropoli. Person obsazením Prahy nabyl pevné půdy v celé Evropě. Poddala se bez odporu města ostatní, Londýn, Vídeň, Záhřeb, Bělehrad. Pouze Paříž bylo třeba přinutiti k poslušnosti mocí. Person to učinil a se vší

krutostí. Itálie byla pevné v moci Männerově a ten byl Personovým přítelem. Blahopřál hned Personovi a dal se v jeho poddanství se svojí celou zemí. Byl v tom chytrý tah, aby si Männer zajistil přízeň Personovu pro sicilskou otázku. Ale Bertini ho předešel a slíbil Personovi poslušnost o něco dříve nežli Männer.

Maje vedle toho v moci Atlantidu, Maltu a Saharskou Metropoli, opřen o bílé, jimž úspěch vůdcův dodal odvahy, nenalézal Person nikde odporu. Svět se sklonil k jeho nohám, podřídil se Personovi místo vlády ústřední. Person sestavil si radu ze svých přátel v straně bílých a pracoval pilně, aby zřídil svět dle svojí vůle.

Netrvalo dlouho, povolila také Asie. Bylo těžko odolati mocné výpravě, kterou Person vyslal na ostrovy Sundské, sebrav síly z celé Evropy i Afriky. Tak i nad Slunečním Městem zavlál prapor Personův, bílý prapor s osmihranným rudým křížem, obrácená vlajka maltézská. Jenom Amerika odmítala Personovou vládu. Odrážela všecky jeho útoky. Ale na zdolání této země, kterou hájilo snad samo peklo, aspoň podle Personova mínění, bylo třeba času. A pak bylo bližší nebezpečí, prefekt Habr se svou družinou. Zapadli, jak kámen do hlubiny mořské. Ale byli na světě a sotva dali ruce v klín. Person marně honil svoje lidí, nikdo nepřinášel stopy. Zdálo se, že v této věci vskutku pomoc itěžká.

Ve všech těchto pracích pravou rukou Personovou byl inženýr Rob. Hned v prvních dnech zprostil jej Person služby na Maltě a vzal jej k sobě do Prahy. Byl spíš jeho důvěrníkem nežli Dermatt, který brzy ztrácel počáteční Personovu důvěru. O Robovi věděl Person, že je jeho cílem pouze práce, po jiném že netouží. Person splnil tuto tužbu, po skončení prvních prací postavil jej v čelo leteckého sboru. Rob si více přáti nemohl, byl zase svým, žil strojům svým, své velké lásce, a práci.

Na Atlantidu vyslal jej sám Person, aby donesl jí zprávu o výsledku. Neboť o tom nikdo neměl pochyby, bez Robovy pomoci že nebyl by se Person zmocnil Malty a že by dosud Atlantis byla zemí psanců. Zprávu o svobodě, když byl k tomu čas, měl donésti teď Rob. Tak se dostal na ostrov a ke své ženě. Přijel šťasten, šťasten vyprávěl jí, co se zběhlo, jakou on měl při všem účast.

Byl však zklamán, když neviděl takového nadšení a potěšení v jejich očích, jak by si byl přál. Neuvědomoval si, že je těžko od ní žádat plné a jásavé radosti. Míla měla pouze jedno štěstí, ve své rodině. Dítě jí zemřelo a muže jí vzali. Neboť tolik chápala, že pro Roba je nyní celým žitím pouze práce. Nečekala tedy od života nic. Bála se ho. Těžké chmury plnily jí duší, viděla zas v budoucností pouze neštěstí a hrůzu. Byla by se ráda přichýlíla k rovu svého dítěte a zemřela na něm. Blízko ní, u Andělky drahé, sladké!

Míla nenáviděla ten ruch a vzmach, který zcela zchvátil duši Robovu. Cosi temného jí říkalo, že jenom v tom je zdroj jejího utrpení. Pramen, který nevyschl. Proto nemohla se rozohniti pro to, čím se rozhárala duše mužova. Byla ráda jeho úspěchu, byla hrdá na něho, na jeho práci, Ale zdálo se jí, že to všechno bylo vykoupeno příliž draze. A bála se, že dosud není konec utrpení.

Když za několik málo dnů ji Rob chtěl odvésti do Evropy, do středu moci, slávy, jak jí říkal, vzpírala se ze všech sil. Chtěla zůstati na Atlantidě, nechtěla od hrobu svého dítěte.

A když jí muž více násilím než s její vůlí vedl, odtrhnuv ji od nízkého růvku v rohu zahrádky, zmítala se Míla pláčem křečovitým, šíleným.

Říkalo jí cosi v duši, že ji vedou nové hrůze vstříc?

XLIV.

»Nuže, nebyla to smělost úžasná?«

»Je vám známo, že jsem ihned po vítězství poslal rozkaz Männerovi, aby ihned ustal od boje. Záležitost sicilskou že rozřešíme v obapolné dohodě. Nuže, Männer nedal ani odpovědi, Pohnul se až na rázný zákrok. Jednali jsme potom víc než měsíc, na konec však Männer přerušil jednání.«

»Spoléhal se asi na služby, které naší věci prokázal,« poznamenal suše Dermatt.

»Za ty byl by dostal odměnu,« odmítal jej Person. »Slíbili jsme mu přec lepší příděly pro Itálii, měl mít zvláštní pravomoc na svém neztenčeném území, ovšem pod mou svrchovaností. Ale to mu všechno bylo málo, že prý mu byla slíbena Sicílie.«

»Nezapřel bych, kdyby tomu bylo tak. Ale to mi, doufám, uvěříte, že jsem tolik chytrý, že bych Männerovi nic takového neslíbil. Snad to odvozoval z některých mých slov, ale já to takto nemínil. Ani jsem nemohl. Neboť počítal jsem od počátku s vítězstvím a vládou nad světem. Politik je v první řadě hospodář, je-li totiž dobrý politik. Nuže, Sicílie v rukou Bertiniho značí pro nás hojný pramen obživy. Jeho lid je skromný, zvyklý odříkání. Männer však chtěl pustiti mi svoje lidi na Sicílii ze svojí přelidněné Italie, aby Sicílii vykořistil pro sebe.

Takový byl můj výpočet. Italie se přec živila a bude se konec konců živit dál. Sicílie dodávala vždycky značné množství plodin. Pustí-li se Männer na ostrov, nedostaneme již z něho nikdy ani řetkvičku. Že by v náhradu však něco vyvážela Italie, o tom nikdo asi mluvit nebude. A tak ubyl by nám vývoz sicilský a v Africe by tlačilo se mnoho tisíc zbídačených Italů ze Sicilie, kteří by tam stěží našli obživy. A zmenšili by ovšem

dosavadní vývoz z Afriky. To je, co se uplatnilo při mém rozhodnutí.«

»A zahájení války Männerem?« otázal se Dermatt.

»Potřebovali jsme ho k vůli Maltě, to je jasné,« odpověděl klidně Person. »Ale Bertini tu službu Männerovu skvěle vyvážil, dav vám všechny svoje síly proti Americe.«

»Jsi veliký, vůdče!« řekl k tomu dvojsmyslně Dermatt.

»Přesvědčíš se o tom ještě více,« stejně odpověděl Person. Mluvil klidně a nic v jeho slovech nesvědčilo o tom, že se poměr mezi ním a Dermattem navrátil v staré koleje a z jejich přátelství že zbylo pouze jejich tykání.

»Ale teď ať vypráví vše Bolek!« pokračoval. »Ať nám podá zprávu, jak dopadla věc s Männerem!«

»Moje slova nepostačí k vylíčení této velkolepé události,« předstíral Bolek skromnost.

»Není třeba velkých slov,« odmítal to Person, »jen mluv prostě. A hned k věci!«

Nebylo to míněno tak do slova a Bolek to dobře pochopil. Líčil tedy cestu na jih, pak jednání v Římě. Männer však byl u vojska, připravoval útok na Italy, syt jsa nekonečného jednání.

»Vzepřel se!« vmísil se do věci Person.

»Ano,« souhlasil Bolek, »byla to vzpoura. Proto také vůdce minul,« vyprávěl pak Bolek dále, »stanoviště Männerovo, který posunul je až na Monte Sereno. Stanuli jsme na severním svahu

Etny, vyhlídku jsme měli k stanovišti Männerovu i ke stanu Bertiniho v horách Nebrodských pod vrchem Královským.«

Odtud vyzval vůdce Männera, aby odvolal své vojsko, vyklidil hned vrchy Peloritánské a navrátil se na své území. Männer odpovídal rozčileně, mluvil mnoho, odvolával se na svoje zásluhy i na bývalé své přátelství s vůdcem.

»Výslovně řekl b ý v a l é ,« doplňoval Person.

»Ano, mohlo se to vykládati rozličně, nejspíše však vyhlíželo, jako vypovídání přátelství. Na konec pak prohlásil, že co se žádá od něho, je věcí nemožnou.«

»A že nikdy nepovolí,« dodal zase Person.

»Ano,« přiznal Bolek, »užil těchto slov. A jako na vzdor,« vypravoval dále, »zahájily jeho branné síly palbu proti vrchům Nebrodským.«

»A tu jsem neváhal –«

»Ano, tu dal vůdce rozkaz. Byla přinesena střela, vůdce sám v ni vložil náboj. Byla to patrně –«

»Strucksova látka,« souhlasil Person.

»A potom byla střela vypálena elektrickým dělem. Vysoko se vznesla, ovládána vlnami, volně letěla, vydávajíc ostrou rudě fialovou záři.«

»Toho nemusilo být,« upozornil Person, »ale působilo toto světlo velmi pěkně.«

»Byl jsem sám bez dechu,« přiznával se Bolek, »když jsem vidět tuto skvoucí záři, jak se nesla, skvělá, do nesmírné výše, jistě viditelná větší

části obou nepřátelských vojsk. Měl jsem dojem, jako by se vyšší moc v ní ukázala světu, nad všechno se povznesla a pak se dala na pout, konat spravedlnost. Letěla jak meteor, přenesla se přes údolí Alcantary, blížila se k Monte Sereno. A tu telefonoval Männer:

»Avšak, co? To je třeba zdůrazniti,« vskočil Person do Bolkova vyprávění.

»Hlásil, že je ochoten k vyjednávání. A když rudá hvězda dále letěla a pak se zastavila nad místy, kde Männer měl svůj stan, oznamoval, že je hotov k ústupkům. Ale vůdce nepovolil –«

»Chápete jistě, proč. Byl ochoten, prosím, k ústupkům! A pak bylo třeba dáti příklad. Projde-li nějaký převrat úplně hladce, mívá to později špatné následky.«

»Byl to okamžik,« pokračoval Bolek, »jakého nelze zapomenouti. Rudá hvězda chvíli stála, budíc úžas i hrůzu. Potom zvolna klesala, níž a níže, stále rudě fialově planouc. A tu stiskl vůdce páku –«

»Rázem hrozný, nekonečný oheň vzletěl, pokryl celý západ vrchů Peloritanských – okamžitě shasl – ale ihned širý, nevýslovně velký mrak se vznesl nad krajinu, tam, kde býval Monte Sereno, do vysoká vyletěl a utkvěl ve vzduchu jak strašný přízrak. Zmizely za ním hory Peloritánské i Tyrrhenské moře v pozadí, k východu se sunul a uléhal přes pobřeží na Ionské moře.«

»Bez dechu jsme všichni stáli, chvějíce se, ohromeni.«

»A bylo chvíli ticho, děsivé ticho. V tom hrozný rachot zahřměl od severu, duněl jako sta hromových úderů – a divoký proud vzduchu svištěl, syčel proti nám, rval kameny a drtil stromy –«

»Tak byla skončena válka. Uděšené zbytky Männerových vojínů se hnaly kamsi k severu, snad k messínskému průlivu, kde Herman řídil zálohy. Männera však nebylo. A celého jeho sboru velitelů, Také ovšem velké části vojska s ním.«

»Svět otřásá se dosud strachem, vzpomene-li této katastrofy. Úcta k vůdci ještě stoupla, bylo-li to možno ještě. A s ní láska k pořádku.«

Bolek dokončil. A Person hluboko se napiv z poháru a dívaje se po sboru svých rádců, pravil k nim:

»Slyšeli jste tuto událost již ve zprávách Informační kanceláře. V nich však nebylo ji možno uváděti v její úplnosti. Proto požádal jsem Bolka, jenž byl průvodčím mým při tom činu, aby vám vše vylíčil. Přiznám se, že nebyl to jen Männer, k vůli němuž jsem to učinil. To vše byla výstraha, v první řadě Americe, která musí býti zkrušena. Zde má příklad, co ji čeká, nedojde-li zavčas k dohodě. Bylo to však také slovo Habrovi, s jehož činností se stále musí počítat. A – budu přímý také k vám – je to výstraha i našim lidem.«

»Také tady,« pokračoval Person prudkým hlasem, rozehřívaje se a podléhaje podráždění, »není všechno v pořádku. Snad jsou v tom i ruce modrých, ale zdá se mi, že Habrovi přičítáme všechnu vínu neprávem. Závada je, tuším nyní dobře, také v našich vlastních řadách. A je třeba dělat pořádek! A já jej, to mi věřte, udělám!«

Person vykřikl svá slova poslední. Uchvácen svou vášni prudce při nich hodil pěstí do stolu.

Všichni trnuli a neodvažovali se slova. Jen Rob, jenž by si vědom svojí nezištné a obětavé práce, pravil Personovi mírně:

»Pravíte pravdu, vůdče, že se naši lidé těžce vpravují do poměrů. Nechce se jim věřit, že je třeba zvýšit výkonnost, že je třeba strojů, hlavně létadel, jichž máme nedostatek. Rozšíření oddělení pracovních se potkává i s přímým odporem. Ale snad se věci zlepší časem, dosud ovšem rozumový důvod málo platí –«

»Bude tedy platit vůle má!« vzkřikl Person divoce. »Přinutím je! Nepřemohl jsem snad všechny protivníky proto, aby mi pak podráželi nohy vlastní lidé. Já jsem pánem! Světa! Všeho, co je v něm!« křičel Person rozvášněně. »A nechci býti pánem pouze několika tisíc párů líných rukou!«

Všichni byli naplněni strachem před zuřícím Personem. Bylo jím též známo, že je Person zas rozjařen vínem. Jenom Dermatt zachovával klid. Míval někdy v tomto směru velké okamžiky. Také

v této chvíli lhostejně se podíval v tvář Personovi a pravil s netajeným posměškem:

»Máš přec, vůdce, Lesinovu látku. Přinutíš jí lidi k práci.«

Zvláštní bylo, jak ta klidná slova působila na Persona. Rázem zchladl, v okamžiku nabyl klidu. A přeletěv zrakem členy svojí rady, mezi nimiž jemu po boku seděla Rosenová, odpověděl Dermattovi stejně lhostejně:

»Přinutím je, jistě! A myslíš-li svá slova jako výsměch, přesvědčíš se, jak ses mýlil.«

»Nemyslil jsem svoje slova jako výsměch,« obracel se Dermatt, který zřejmě, třeba že opatrně, se dával na cestu odporu proti Personovi. A slova, která dále pronesl, u mnohých působila dojmem hrozby:

»Mám však opravdové obavy,« řekl, »a jako tvůj opravdový přítel nemám za svou povinnost ti kývati a klaněti se a místo opravdové služby zabývati se lichocením. Proto ti pravím otevřeně, že budeš mít s lidmi naší strany těžkou práci. Neboť, buďme upřímní, my jsme je učili zvyšovat požadavky. Vím, to je věc taktiky a poměry jsou nyní jiné. A poddají se, budou musít. Ale nepůjde to snadno. Bude ti snad bojovati proti zradě, úkladům. A bude velkým úkolem, ochrániti tajemství tak cenné, jaké máš ty ve svých rukách. To jsem ti chtěl říci, s tím že musíš počítat.«

Person zřejmě byl překvapen přímostí Dermattovou. Ale tato slabost trvala jen krátký

okamžik. Person pochopil, že Dermatt otevřeně projevil své myšlenky jen s tím úmyslem, aby od sebe odvrátil podezření. Byl již jist, že toho všeho, před čím varuje ho Dermatt, nejvíce se musí báti od Dermatta. A zachoval se k tomu způsobem, jenž byl mu vlastním.

»Jsem ti vděčen za upřímnost, příteli Dermatte, a dovedu ji cenit. Soudíš zcela správně o nebezpečí, s nímž jest mi počítati. Znám je a jsem připraven čeliti. Pokud o mou osobu jde, nemám obav o sebe. Podám ihned důkaz. Ty máš nyní v kapse zbraň, Dermatte – nu, nediv se, vím to.«

»Ano, mám,« přiznal Dermatt.

»Nuže,« řekl Person, »vystřel na mne!«

Dermatt udiven se vzchopil. Rozruch pohnul Personovou radou.

»Neostýchej se, jen vystřel!« nutil Person Dermatta.

Cosi letmo zakmitlo Dermattovou tváří. »Není možná, přece –«, odporoval.

Ale Person trval na svém:

»Střel! A namiř na srdce!«

Tu trhl Dermatt rukou. Namířil a střelil.

Výstřel ostře třeskl komnatou.

A Person nepohnuv se, zatím co vše kolem se vzchopilo, sáhl klidně k srdci, bral snad cosi ze šatu. Pak s lehkým posměchem hodil na stůl před Dermatta kuli. Dermatt na ni udiveně hleděl. Vzal ji do ruky, byla vskutku vystřelena, měla rýhy. A

byla horká. Podíval se rozpačitě na zbraň, byla v pořádku. Se zvláštním smíchem se podíval na Persona, pak po ostatních. Myslil však, co by se stalo, kdyby tak vystřelil ještě jednou. Všiml si také, že je teď Bolek těsně při jeho boku. Rozuměl již.

Ale Person zatím pokračoval klidně, jako by se nic nebylo stalo. »To snad postačí. Pokud pak se týká látky Strucksovy, její tajemství je dobře uschováno. Není příčiny, abych vám zde nepověděl jak. Jest opis předpisu Lesinova a je bezpečně ukryt. Nenajde ho nikdo. Že jsem si tím jist, je dokladem, že nepokrytě vám prozrazuji věc, které bych vám říci nemusil. A je předpis původní, rukopis z Malty. A ten je u mne. Vždy u mne. Ale je zase učiněno opatření. Je možno mne usmrtit a je možno odtrhnouti hrozný rukopis ten ode mne. Obojí však naráz vyvolá hroznou katastrofu, která smete tisíce a budou-li tu – i statisíce! A tak já jsem kliden, nebojím se ani o tajemství Strucksovo, jež mi dává moc nad světem. Nikdo mi ho nevyrve, ani po mé smrti nikdo nebude ho míti bez mé vůle. Jestliže se tedy bude o ně pokoušeti někdo z nepřátel či přátel, vydá se jen nebezpečí bez naděje na prospěch. A lidé jsou teď chytří, proto, myslím, není třeba míti o mne strachu, Dermatte!«

»Nestydím se za svůj strach,« řekl na to Dermatt. »Je mi také známo, co by asi stihlo nás, tvé přátele, kdybychom pozbyli tvé ochrany.

Široké davy nebudou nadšeny opravami, které bude musit zavésti tvoje vláda. Mnohé se utvářilo jinak, než jsme čekali, mnohé zklamalo. Nesplní se naděje, které tolik vykypěly. Bude třeba naopak lid, jenž čekal ráj a plnou volnost, nutit k pořádku a k práci. Všechno půjde, doufám, snadno pod tvou záštitou. Kdybychom však tebe ztratili, vrhlo by se všechno na nás, byli bychom rozdupáni lidem.«

Dermatt opravdu byl nebezpečný člověk. Dokázal to právě touto poznámkou, která musila být velmi málo milou Personovým přátelům. Ale Dermatt již zas pokračoval:

»Přemýšlel jsem mnoho o všech těchto věcech. Dospívám tím k otázce, zdali bys snad neměl vyvoliti pro svou vládu jiné sídlo v krajích teplejších. Jednak by byl zcela jiný život na vzduchu a na slunci, vedle toho se mi zdá, že pod tímto krytem jsme bezmocni, vydáni překvapení. Město ve volné přírodě lze lépe hlídat, opevnit –«

Person napjatě poslouchal Dermattův výklad. Nemohl nic míti proti němu, zastavil se jen při posledních Dermattovýcb slovech. »Zajímalo by mne vědět,« řekl, »co o této věcí soudí druzí moji přátelé. Je-li pro nás vhodným sídlem Praha, máme-li si voliti jiné!«

Rozhlédl se pátravě. Potom utkvěl očima na tváři Erny Rosenové, která zajímala se velmi živě o vše, co se hovořilo na poradě. Viděla Personův tázavý zrak, i neváhala s odpovědí:

»Podle mého mínění jsme bezpečni zde,« pravila. »Bylo by to sice hezké, býti na Sahaře nebo v Sudanu. Ale nesmíme si tajiti, že vývoj věcí vskutku dále půjde tak, jak naznačoval právě přítel Dermatt. Teď jsme osvoboditeli, nebo jsme jimi dosud aspoň byli, ale v krátkém čase lid se bude stavět proti nám jako proti vrstvě vládnoucí. Bála bych se, že nás zavalí nenávist, budeme-li mezi ostatními. Proto bych se spíše přidržela Prahy, okolo níž je ledová poušť. Jest jí možno snáze hájiti, než město v zalidněném kraji.«

Person stiskl ruku Erninu.

»Krásná moje přítelkyně,« mluvil nadšeně, »vy jste skvost i mezi muži, jako mezí ženami. Co jste řekla, podle mého soudu je pravda nevyvratná. Jsme tu jako v pevnosti, okolo nás široká sněhová pláň. Dráhy podzemní jsou v našich rukách, na tisíce kilometrů máme křižovatky obsazeny svými hlídkami. Vzduch pak lze střežiti létadly anebo jej uzavřeme ničivými vlnami. Co se nám zde může stát?«

»Doprava potřeb pro nás sem dá ovšem více práce,« namítl kdosi.

Person se jen usmál. »Musejí se natáhnouti,« řekl posměšně, ale nepověděl, kdo.

»Přidat proudu!« zachechtal se kdosi.

»Avšak nebudou-li chtíti,« ozvalo se zase.

»Zásobárny potravin a potřeb vůbec jsou snad v našich rukách,« ušklíbl se Person.

»Budou míti na vybranou,« znělo posměšně.

»Modří ovšem budou stále klásti nástrahy a vyvolávat rozklad,« upozornil Bolek. »Já bych navrhoval prostředek, jenž ulehčil by nám zde pobyt.«

»Možná, že řekneš, co chci dále říci já. Nevadí však, mluv, co navrhuješ!«

»Vypovědět z Prahy modré,« odpovídal Bolek.

»Brávo, Bolku! Uhodl jsi moje myšlenky,« radoval se Person. »Je to velkolepý nápad. Nemyslíte, přátelé?«

Souhlasili nadšeně.

»Nuže tedy, do práce!« zvolal Person. »Vypracujme nařízení o výluce modrých z města Prahy!«

»Půjdou všichni?« otázal se nyní Dermatt. Bylo patrno, že jeho slova mají zvláštní cíl.

»Řekl bych, že skoro všichni,« odpovídal Person. »Snad zůstane Lermont, s ním snad z modrých dva, tři lidé, jichž si vážíme a kterých potřebujeme.«

»Myslím, že i mimo tyto lidí někdo z modrých zůstane,« dvojsmyslně prohodil Dermatt.

»Proti mojí vůli?« ptal se ostře Person. »Kdo by se tak opovážil?«

»Buda Blázen,« řekl Dermatt krátce, krče rameny.

Propukl hlučný smích. A všichni vzpomněli vytáhlé, nachýlené postavy, vždy oděné v modrou halenu, jež se občas objevila v pražských ulicích. Pomatený člověk, a přec záhada. Časem

překvapovaly až jeho nápady, byl v nich vtip a často hluboký smysl. Ale mnohé jeho kousky vzbuzovaly úžas. Proto snad bylo hleděno naň jinak, nežli na obyčejného pomatence. Mnozí dbali jeho slov, mnozí se ho báli.

Také Person maličko se zarazil při zmínce o Budovi. Ihned však řekl, hledě, by se přizpůsobil ostatním:

»Pravda je, že náš Buda modrý. Ale přes to nechť si zůstane!«

Ozval se souhlas se všech stran, smích i veselé poznámky. Ale Person dovedl se vždy vrátiti k věcem vážným. Také nyní řekl:

»V zásadě by tedy bylo rozhodnuto. Zůstaneme v Praze sami, nerušeni, a budeme odtud říditi práci. Všechny naše síly obráceny budou proti největšímu nebezpečí. My svůj účet vyřídíme, běda Americe!«

»Běda Americe!« hlaholilo mocnou ozvěnou.

Byla plamenná nenávist v té hrozbě Personově, zachvěli se při ní i přátelé Personovi. Rob však přece odvážil se ujmouti se slova k této věci.

»V Americe,« pravil, »stojí proti nám věda, jak je zřejmo, vysoce vyspělá. Proto ztroskotala i výprava druhá, podniknutá před měsícem. Bude třeba proti vědě postaviti vědu. Dosud posílal jsi, vládče, proti Americe válečníky. Svěř tu záležitost nyní vědcům, úspěch bude náš!«

Proti těmto slovům vyvstal Kolmen:

»Nerad odporuji inženýru Robovi,« řekl. »Jestliže však myslil, vládče, abyste poslal proti Americe inženýry, zdá se mi, že jeho rada není nejlepší. Neboť inženýři už tam byli a přec víme, jak to dopadlo, Tam by měli přijít lidé ještě praktičtější. Nechci se snad honosit, ale rád bych se pokusil v této věci a jsem vám plně k službám k tomu úkolu. Zaručiti úspěch ovšem nelze. Ale pošlete-li mne tam, nepůjdu tam čestně padnout, jako to udělali dosud všichni, které jste tam poslal. Tak bláhový nejsem. Půjdu zvítězit, a nebudu-li moci, vrátím se a přinesu vám zprávu. Ale potom už tam neposílejte nikoho!« Hlučný hlahol zazněl síní po těch slovech Kolmenových. Byl v něm smích i zlostné výkřiky, i Person zjasnil tvář. Rob však mlčel. Person utišil vše pokynutím ruky a promluvil takto: »S Amerikou tedy máme účet otevřený. Vyřídí jej Kolmen, budiž! My mu s Robem pomůžeme, máme leccos za lubem, co bude překvapením. Také pro vás, přátelé, nejen pro Ameriku.«

»Ale, pravím, pokud nepotřeme Ameriky, že se nemůžeme věnovati žádné jiné věci. Vítězství nad Amerikou bude základem, na němž teprve spočine velká stavba, kterou vystavíme všemu lidstvu. Nový světa řád, nový hospodářský pořádek!«

»Zatím bude třeba trpělivosti, a kdo jí nebude chtít mít, bude k ní již přinucen. První, čekám, přihlásí se naši modří protivníci, počítám s jejich

krtčí prací mezi naším lidem. Ale to je zase úkol Dermattův. Nedaří se mu sic valně. Koncem března ulítli nám modří ptáci, nadešel již květen, ale Dermatt posud nemá po Habrovi ani stopy. Najde se snad někdo, kdo ho vystřídá, až bude hotov úplně? Kdo se hlásí?«

Rozhlédl se po přátelích, nikdo se však nehýbal. Rozpačitě se dívali, jen vedle něho, zdálo se mu, že se pohnula Erna. Měl dojem, že komusi na protější straně stolu dává znamení. Obrátil se lehce k ní, ale Erna seděla již ve svém křesle nehybně.

»Nuže, kdo se přihlásí?« tázal se Person poznovu.

»Já,« ozval se hlas právě z protějška. Všichni se ohlédli, kdo ta slova pronesl.

Byla to Antra.

XLV.

»Drž jazyk za zuby a natáhni! Což ti nestačí, že patříš k vítězům?«

»Ne, tohle blahé vědomí mi nestačí, když se dřu denné o několik hodin víc a při tom dítě zvrací ztuchlý chléb.«

»Ty jsi ovšem myslil, že si sedneš na trůn, až to naše strana vyhraje!«

»Nemyslil sis také něoo takového?«

»Možná, To víš, byl jsem hlupec jako ty. Ale já jsem hybnější a rychleji vše chápu nežli ty. I to, že je třeba peněz, má-li se mít někdo dobře.«

»Prosím tě,« zasyčel vztekle druhý dělník a prudce kopl do plechového boku podivného stroje, který právě dospěl na okraj dlouhé plochy černé, mastné půdy. Stroj se zastavil a posunul se dále o několik brázd a již nastupoval cestu zpáteční obraceje, nakypřuje půdu, aby byla vzdělána pro novou setbu. Plechový bok ostře zařinčel, kovový zvuk rozlehl se drsně pod skleněným krytem.

»Co zas je to?« ozval se hned prudký hlas kdes nedaleko.

»Ale, spadlo tady Balatovi kladivo,« odpověděl rychle první z dělníků, »a zazvonilo o pluh. Nic se nestalo.«

»Balatovi asi zase tuhnou ruce!« bylo slyšeti teď blíže a kdesi v levo se objevil dozorce.

»Tuhnou, bude to od přejedení,« vyjel si ostře dělník, jehož nazývali Balatou. »Možná také, že mám málo cviku, co pak je to osm hodin každého dne v týdnu a v neděli k tomu čtyři navrch?«

»Přeješ si snad změny?« dráždil dozorce. »Pomohu ti k ní! Mohl by sis odpočinout, tam co odpočívá právě několik tvých kamarádů.«

Balata měl kletbu na rtech. Ale Marek, jenž s ním pracoval o správě skleníku, jej zadržel a rychle, rázně zavelel:

»Sem, Balato! A ani muk!«

Balata se rozpakoval. Ale Marek chytil jej již za ruku a vytáhl ho k stropu skleníku. Když dozorce přišel, byli oba u skla, pracovali. Když se nikdo neozýval, mlčel také dozorce. Měl svoje zkušeností a věděl, kolík jeho druhů nalezlo se poslední dobou tu a tam, někde v koutě nebo u zdi. Nedýchali a nevěděl nikdo, kdo jim pomohl ze strastí pozemských. Dozorce se vzdálil. Marek opatrně pohlédl, je-li dosti daleko a pak se tiše rozhovořil:

»Jsi ty blázen! Ale dokonalý! Když se vyhraje, pak vyhráli to páni! Ale pánů může být jen málo, ostatní se musí na ně dřít. Kdybychom si všichni sedli do bavlnky jako Person, mohli bychom se mít všichni jako on? To je světa běh. Je chybou lidstva, že to nechce pochopit.«

»Proč nám tedy slibovali? Což se na to nepamatuješ? To bylo řečí! O volnosti, o štěstí a právu na ně pro všechny, o zrušení peněz. A teď? Proč to slibovali?«

»Bláhová otázka! Byli bychom pomáhali zahánět modré, kdyby nás ty sliby jejich byly neopily?«

»Byl to tedy podvod s jejich strany,« zavztekal se Balata.

»A hloupost s naší strany,« klidně odpověděl Marek.

»Zneužili nás! Proč aspoň nezapřáhli modré? Pustili je z Prahy, nás tu zapřáhli.«

»Však modří se dřou stejně jinde. Vyhrál to jen Habr se svými přáteli,«

»Habr! Však on přijde!« nenávistně řekl Balata. »Srovná si to s panem Personem. A nám snad bude potom líp.«

»Habr nepřijde –«

»Vypráví se všude –«

»Vypráví se tak již po celé tři měsíce, co Person vládne. Na začátku června, asi čtrnáct dní je tomu, věděl se již den, kdy Habr počne boj. Nedošlo však k ničemu. To jsou pouhé naděje, čeká se vykupitel. Vždycky to tak lidstvo dělá, když je v bídě.«

»Dobře,« zahučel zas Balata. »Nepřijde-li, pomůžem si sami.«

»Pochybuji, mají příliš mnoho moci,« mínil vážně Marek.

»Ale nás je zase mnoho. A v tom je také moc!« s netajenou hrozbou řekl Balata. »Třeba jen se sjednotit a padnout na ně.«

»Sjednotit se! Tenhle lid!« smutně pravil Marek.

»Není špatný! Potřebuje pouze vůdce!«

»Už jich měl!«

»Ale hleděli jen na sebe!«

»A budou to dělati i ti, co přijdou,« odmítavě řekl Marek.

»Pak to všechno rozbít!« vzkřikl Balata a vztekle praštil plnou silou do železné příčky, která podpírala kryt.

Kryt mohutně zaduněl a sotva rána dozněla, ozvalo se zaklení a prudké kroky.

»To je schválnost!« křičel dozorce. »Proč tak mlátíš?«

»Otrokáři!« zasyčel Balata vztekle. »Panstvo z Atlantidy!«

»To je jenom dráb!« řekl Marek. »Buď však tiše!«

A udeřil sám znovu, ale mírněji, do příčky. »Jak to máme spravit,« ptalse klidně dozorce, »když nesmíme do toho uhodit? Nejde to přec jinak!«

»To je výmluva! Však přece rozumím, co je třeba. Tropiti tu schválně hluk.«

Balata se nahnul, v ruce držel těžkou plotnu skla. Obrátil ji dolů ostrým hrotem, zrovna nad hlavou dozorcovou. Stačilo ji pustiti z ruky.

Mastná země zdvíhala se před pluhem . . .

»Ani bys –,« pokřivil nenávistně rty.

Ale ozval se zas hlomoz, pluh se vracel, obtížen jsa dvěma muži, kteří seděli na jeho sedadlech. Mastná země zdvíhala se před pluhem, hrnula se, přepadala, obracela. Mezi hroudamí zasršely občas fialové jiskry elektrického proudu, který se vybíjel mezi radlicemi a sytil půdu živnými látkami. Ostré zuby hran ji vzadu drtily, těžký válec upravoval ji na rovnou plochu. Matně zaleskl se nyní temný kov, odrážeje světlo dlouhých válců, táhnoucích se podél záhonů; v nich plyny žhnuly elektrickým proudem sálajíce energii tepelnou i světelnou na půdu, černou, v daleku se tratící pod nízkým krytem.

Balata položil desku na křížící se příčky. Dozorce také odešel s nebezpečného místa. Díval se na pluh, se kterého seskočili dva dělníci. »Dnes jde dobře?« otázal se jich.

»Ano,« odpověděl starší lhostejně. »Spravili jsme to. Za to jsou zas na devátém poli poškozeny oba stroje. Nejdou vůbec, musí se to rozebrat.«

»Proklatí darebáci!« zahromoval dozorce. Ale umírnil se ihned. Táhle zahoukaly sirény, se všech stran se náhle vyrojily postavy. Dozorce se honem uchyloval na hlavní cestu, nezdálo se mu zde bezpečno, v tom zákoutí. Stačila přec rána a hned vedle byla země na ukrytí těla. Kdo by po něm našel stopy? Věděl, jak jsou dozorci, po většině jmenovaní z lidí z Atlantidy, u dělnictva v nenávisti.

»Jede! Vidíte ho!« šklebili se příchozí. »Ale jednou se nám přece zdaří –«

»Což to!« řekl Marek. »Ale co tím svedete? Zas přijdou jiní.«

»Na ty hlavní kdyby bylo možno!« zaštval Balata.

»Padá vždycky shora dolů, troupe!« odmítl hrubě jeden z dělníků.

»Proto chceme nahoru!« odsekl Balata. »Ty jsi troup, že chce se ti být dole.«

Bylo by as došlo ke rvačce, jak se často stávalo. Ale Marek zakročil:

»Ticho, hoši! Šetřte si to na ty, kdo to zasloužil«

»Těm se nedostaneš na kůži,« zareptal jakýsi dělník. »Máš-li vztek a chceš ho vylít, musíš hodit po druhovi.«

»Jen si nemysli, že půjde to tak stále!« odporoval jiný dělník. »Huťaři se strojí, mají toho dost. A až ti začnou –«

»Pustí na ně potravináře a my se pobijeme mezi sebou,« ušklíbl se kdosi hořce. »Neklamte se,« trval na svém první, »mají toho dost i potravináři. Já bych nechtěl býti v kůži Personově.«

»Já zas ano,« ozval se smích, jenž nakazil mnohé.

»Inu, živobytí je to pěkné, co on vede.«

»Zaslouží si ho přec za to, že přinesl volnost chudým lidem. A odstranil peníze!«

»Spasitel náš! Pamatuji se, jak volali jsme tato slova, když se vrátil z Malty.«

»Spásá nás dokonale!«

»Protože si nezasluhujeme jiného.«

»Jak bychom teď uvítali Habra!«

»Však on přijde. Viděli ho nedávno –«

A dav se shrnul v klubko a naslouchal tajemnému vyprávění druhovu, jak poznal kdosi kdesi Habra, jak s ním mluvil, jak mu Habr slíbil, že se vrátí, jen až přijde čas. Zvěstí takové se často šířily a nacházely víry u lidu, jenž doufal nyní v muže, pro kterého před nedávnem měl jen kletby.

»Není-li to všechno marná naděje,« mávl rukou Marek, když druh dopověděl svoji tajuplnou zprávu. »Slyšeli jsme již podobných věcí! A jaký byl výsledek?«

»Ten, že Person zostřil vždycky svoji bdělost a zesílil párání po vůdcích strany modrých,« souhlasil s ním kterýsi rozvážný druh.

»A přec jích nemá! Nedostal jich! A v tom vidím naději,« pravil kdosi.

Marek trpce povzdychl. Viděl, že zas drobní lidé nehledají v sobě pomoci, že jsou sami k činům neschopní. »Nyní pomoci má Habr s Nekolou,« uvažoval Marek. »Nyní by jich poslouchalí. Proč to nečinili dřív? Ale dejme tomu, že by přišli, že by zvítězili nad Personem. Co se bude díti dál? Kdyby Habr zavedl zas pořádek a spravedlnost nebeskou, budou spokojeni?

Nepoženou za chvílí zas na Habra? Ne,« končil své teskné úvahy, »zde nelze dělat nic. Máme, čeho zasloužíme. Otrok musí sloužit, žádné úsilí ho nad to dlouho nepovznese.«

V tlupě druhů zatím vykládali, jak se Person snažil vypátrati úkryt Habrův, propouštěje modré z Prahy po částech a dávaje sledovati, kam se vrhnou. Ale všechno selhalo, ani modrým zřejmě nebylo nic známo o Habrovi. Nepomohla ani stopa, kterou podávaly děti Kašparovy. Zjistilo se o nich, že se oné noci, kdy se Person vrátil, daly na cestu a že jely vlakem na Brno a Bratislavu. Měly babičku kdes na Slovensku. Ale nedojely k ní, ztratily se cestou tajuplným způsobem.

»Nemá štěstí, veliký náš vůdce!« zazněl posměch Balatův. »Snad se přece někdo najde –«

»Možná, že to budeš ty –,« dobral si ho kdosi. Balata sebou trhl, měl prudké slovo na jazyka Ale nedořekl ho. Zas ozvaly se sirény a zavolaly k dílu,

»Do práce! Do práce!« velely hlasy dohlížitelů. Bylo jich nyní více pohromadě, i měli odvahu k poroučení.

»Do práce! Do práce!« bylo slyšeti jejich hlas.

»Proklatá práce!«

»Postav se k ní sám, ty vypasený lenochu!«

»Otrokáři! Zrádci! Zaprodanci!«

Tyto odpovědí ozvaly se letmo z davu dělníků, když s reptáním se rozcházeli. Bylo mnoho úst,

jež klnula, a divoké pohledy, jež nenávistí hořely, se obracely k dozorcům.

»Padnou jednou na nás a rozsápou nás v kusy,« řekl jeden z dozorců, zachvívaje se pod těmi pohledy.

»Možná,« odpovídal druhý. »Jsme však něčím vinni? My jsme zodpovědni, nad námi je stále bič, pořád jen se počítá a měří, co se udělalo, a je všechno málo. A my prý jsme tím vinni! Co můžeme dělat?«

»Nic a trpět jako oni,« s odevzdáním pravil jiný dozorce. »Můžeme se diviti těm lidem za těch poměrů? Když vidí ten přepych několika lotrů, kteří zotročili svět?«

»Ale s jejích pomocí! A v jejich jménu!«

»Tomu neuvěří dosud. Marná řeč!«

»Kéž by se už něco stalo! Vždyť to takhle není možné!«

»Hovoří se lecos, potají. Připravuje se prý něco.«

»Něco! Ale co?«

»Prý převrat. Ovšem proti Personovi.«

»Nemožná věc! Rozbil by svět, je to divé zvíře!«

»Pravda, nemá citu!«

»Jestliže ho nezachvátilo šílenství.«

»Také možná! Svědčilo by o tom, co provádí s ženami. To jsou hrozné věci!«

»A má přece družku! Krásnou, jen co je pravda! Mohla by mu stačiti.«

»To by nebyl Person, aby se tak omezil! Je ostatně přece hlasatelem volnosti.«

»Pro sebe, pravda! Což však jeho oběti? Ponechal těm právo na volnost?«

»Právo! Slyšeli jste, jak minulý týden na ulici unésti dal děvče, které se mu zalíbilo. Bolek, zloduch, bývá při tom jeho pomocníkem. A ještě více Frohen.«

»Chtěla prý ji zachrániti Rosenová.«

»Ano, asi z obavy před konkurencí. Ale špatně pochodila, vůdce zbil ji vlastnoručně a Bolek ji sotva dostal z jeho rukou.«

»A to děvče?«

»Bránilo se a vůdce je ubil.«

»Až se tohle roznese –«

»Nestane se zase nic. Jsme jen stádo –«

»Pozor! Vrchní!« zvolal kdosi.

Dohlížitelé se vrhli každý jinam, po své práci.

»Person to má dobře zařízeno,« řekl as v tu chvíli Rob své ženě, jako by byl viděl výjev ve skleníku pod podolskou skalou. Bylo v jeho slovech trochu uznání, ale radosti bylo těžko nalézti.

»Zajistil se, pravda,« řekla Míla, »ale je snad k dobru lidstva, co se děje?«

Rob se zasmušil. »Mám sám nyní často o tom pochyby,« odpovídal zvolna. »Utěšoval jsem se dříve tím, že lidstvo zbavené slunce, zbídačelé ve svých děrách skoro podzemních již není schopno, aby mělo jako celek vládu ve svých rukou.

Demokracie se v této smutné době neosvědčila, protože předpokládala zdravý, silný celek, složený z lidí volných a dobrých. Tak vysoko lidstvo naší doby není. Nedovedlo ani připustiti demokracii, která by se opírala o rozvážnější část lidu. Zbyla tedy diktatura. Prováděna dobrým člověkem, zda nevedla by k dobru? Zřel jsem tedy v diktatuře Personově ne sic pokrok, ale vyváznutí ze zmatků, v nichž topila se pobloudilá demokracie. Ale představoval jsem si vládu Personovu jinak,«

»Chyba největší je v tom,« hovořila Míla, »jak jsi správně naznačil, že Person není člověk dobrý. Převrat, který způsobil, měl jiný účel, nežli pomoc ubohému lidstvu. Person chtěl se dostat k vládě k vůli sobě, k vůli vládě samé.«

»Křivdila bys mu snad. Měl úmysl zvelebiti postavení člověka. Počítal ovšem s americkou pomocí –«

»Chtěl zotročiti Ameriku, aby se pomohlo Evropě!« vytkla ostře Míla.

»Pravda, nelze popříti, že výpočet ten nebyl mravný,« přiznal Rob.

»A proto selhal,« řekla Míla. »A Person nehledal již jiné cesty.«

»Hledal, Mílo! Mnoho jsme spolu o všem uvažovali. Však není možno – uvidíme ovšem –«

»Tedy ztroskotalo jeho poslání. Měl by vrátit lidstvu moc, kterou lid mu dobyl. Ale Person vládne dále pro sebe a využívá moci k ukojení svojí rozmařilosti.«

»Nelze toho popírati. Ale hleď, snad přece dělá něco dobrého. Podporuje umění, práce vědecká je úžasná. Vím, máš pravdu, že to směřuje jen k utužení jeho moci. Ale hleď, jak dlouho se lidstvo přelo o otázku výroby. Co tu bylo bojů! Person rozřešil věc nařízením, lidstvo zachránil před vyhladověním,«

»Je pravda,« řekla Míla, »že v té věci něco stát se musílo. Zvýšení výroby je nutností, neboť jinak nebylo by možno vyživiti lidstvo Evropy a Afriky, když odpadla nám pomoc z Ameriky.«

»To je nesporné,« souhlasil Rob.

»Ale uvaž, jakou cestu Person zvolil k nápravě. Nepřišel s ničím novým, neudělal nic jiného, nežli to, co mnozí dávno chtěli před ním, zvýšil pracovní dobu. Co jiného chtěl Habr? A to učinil Person, který před nedávném hlásal volnost práce, odstranění mzdy a zrušení peněz.«

»Máš pravdu, Mílo! Ale řekni mi, zda byl by Habr prosadil, co činí nyní Person? Byli by ho rozsápali, jeho vlastní lidé nebyli by souhlasili s takhle náhlým prodloužením doby pracovní.«

»I zde je snadná odpověď, milý Věnku! Person má moc v rukou, může nutit, trestat. Sice zvláštním způsobem, zkázou ve velkém, ale každý ví, že Person je té věci schopen. Vedle toho, řekni, není podivné, že Person na obrátku používá prostředků, které dříve potíral u modrých a pro které na ně davy štval?«

»Vezme-li se věc ta takto, máš snad pravdu, Mílo! Ale řeknu ti ji jinak. Není hodné obdivu, že Person, poznav, že se dříve klamal a že není jiné možností, že Person poznává svou chybu a jde cestou, kterou dříve proklínal?«

»Bylo by to hodné obdivu, snad, Věnku, kdyby to tak bylo pravdivé. Ale Personovi bylo dávno známo, že je jiná cesta nemožná. Tupil ji však, když k ní jiní radili; chápe se jí, když jí dříve využil za zbraň proti protivníkům.«

»Inu, je v tom také trochu pravdy, Mílo!«

»A pak, Venku, pamatuj se přece, že hlavní zásadou naší strany vedle volnosti byla rovnost! Kde je ta? Kde je odstranění mzdy a peněz? Nová cesta, kterou se dal Person, značí staré nadpráví. Je to nadpráví pro něho a jeho přátele a zotročení ostatních. Neboť komu se teď daří lépe? Je to trpké, milý Robe, jsme to my, hrstka nás, co obklopujeme a chráníme Persona. Ale ostatním je hůře, všem, ať pracují již jakkoli. Person snížil všechny na bezprávné stádo, jemuž naloženo bylo těžší břemeno, ale nepolepšilo se v ničem. Naopak je lidu hůře, nežli bylo dřív. A není dovolání, není pomoci.«

»Kde jsou zásady, jež prohlašovala kdys strana bílých?« hovořila dále Míla. »Věř mi, Věnku, že se stydím za ten neslýchaný přepych, který máme kolem sebe, za nadbytek, jakým opatřil nás převrat Personův! Žijeme jak v pohádce a jinde tolik bídy!«

»Nejsem také dalek těchto myšlenek,« děl inženýr Rob vážně, zachmuřen. »Uvažuji o tom často, vím, že plním věrně svoje úkoly, vykonal jsem mnoho, ale bylo to v mých silách, splnil jsem tím pouze svoji povinnost. Proto tísní také mne náš přepych, nesu těžko nedostatek, který vidím u druhých. Nadhodil jsem proto Personovi nedávno, že se širokým vrstvám lidu dobře nedaří. Odpovídal mi způsobem, který mne zarážel. Málo prý se vyrobí, málo se může rozdělit. Myslím-li, že měl by více dělat on, že by to as mnoho nevyneslo pro tak mnohé.«

»Upozornil jsem ho, že by se tak nešířila nespokojenost, kdybychom nedostatku všichni nesli stejný kus. Ale vysmál se mi. Řekl: »To by bylo v zásadě snad pěkné. Ale možná, žeby potom u mne z dosavadních přátel zůstal jenom Rob.«

»Rozumím mu,« řekla Míla, »umí s tebou. Třebaže má pravdu, že tak nenáročných lidí, hledících jen ku prospěchu věci, jako ty, by těžko hledal kolem sebe víc. Jsou to divnípřátelé, však hodní svého pána«

»Snad máš pravdu, Mílo! Ale nepřátele Personovi dělá také mnohý skutek, dobře míněný a správný. Person vskutku hledí zavésti pořádek. Jeho opatření proti zneužití moci v jakékoli funkci zjednala mu mnoho odpůrců. Ale Person kráčí neochvějně dále svojí cestou.«

»Musí, milý Věnku! To jsou všechno věci, které býti musí, má-li jeho vládní stroj jíti dál. Mravní

cenu by to mělo, kdyby sám se držel pořádku a šel napřed příkladem. Ale o tom nelze přece mluviti. Je hrozné, co se děje kolem něho. A já lituji Ernu Rosenovou. Jaký to smutný osud! Jak strašný trest!«

»Rosenová jistě zaslouží si soucitu,« přiznal Rob. »Je míň než otrokyně v jeho rukou. Na veřejnost sice chová se k ní Person zdvořile, až přehnaně dvorně, ale v soukromí je krutý na ni, týrá jí a úmyslně mlčí.«

»Víš, v čem vězí příčina?«

»Nemám tušení. A nezabýval jsem se touto věcí. Ostatně jsem přičítal vše jeho povaze.«

»Vím vše, právě od Erny. Důvěřuje mi a často se mi svěří. Je to případ zvláštní a je v něm cosi tragického i pro Persona.«

»Jsem sám zvědav, ač jsem nikdy nedbal cizích věcí.«

»Proto jsem ti o tom nemluvila. Ale když teď hovoříme o Erně, je má zpráva na místě. Poslyš tedy! Person, vládce světa, muž, jenž všeho využil vždy pro sebe, tento bezohledný člověk podlehl kouzlu lásky.«

»Zamiloval se opravdu do Erny?« pousmál se Rob.

»Ano. Nelze se té věci divit, Erna je přec žena krásná a při tom duchaplná. Person musil oceniti její přednosti a výsledkem toho byla láska.«

»A miluje ho také Erna?« otázal se Rob.

»Miluje-li ho?« řekla Míla. »Je těžko rozuměti ženě. Snad ho milovala v první době, když je dopravili do vyhnanství. Zachránil jí přece život a to mnoho působilo na její oddanost k Personovi. Myslím, že vzbudila v Personovi přesvědčení, že ho má upřímně ráda. Uchvacovalo ji asi také skvělé postavení, do něhož ji Person přivedl. Ale potom –«

»Jistě mnoho zavinil sám Person,« přiznal Rob. »Jeho moc ho opájí, chce užíti všeho, kam se jeho touha obrátí.«

»Je to hýření až šílené, dopouští se zločinů,« rozhorlila se Míla. »Nedivím se Erně, že se odvrátila od něho.«

»A postavila se přímo proti němu?«

»Nevím. Nerozumím ani dobře Erně. Ale zdá se, že se mnoho v její duší změnilo. Minulost se budí, Erna zřejmě chladne a odcizuje se Personovi. Při povaze její nemůže být jinak, nežli že nedovede skrýti své nechuti k Personovi. A Person zas těžce nese, že mu nedává své srdce, celou svoji duši. Uražená samolibost jej činí příkrým i naproti Erně.«

»Její postavení jistě zhoršil záhadný útok, před týdnem učiněný na Persona. Person zřejmě podezřívá Ernu, ale soudím, že se bojí vysloviti toto podezření. Hlavně k vůli sobě, aby neukázal, že ho opouštějí lidé jemu nejbližší.«

»Ale Erně jistě křivdí,« řekla Míla s přesvědčením. »Třebaže se zdá, že úklad byl

spáchán někým z nejbližšího Personova okolí. Usuzují na nevinu její z leknutí, jež ji zachvátilo, když věc propukla. Zřejmě nevěděla o ničem.«

»Více se zalekl ovšem Person,« pravil Rob. »Předstíral prý sice klid a vtipkoval, že ho zachránilo víno. Neboť víno způsobilo, že když přišel pozdě v noci z pitky, lehl nesvléknuv se na pohovku. Ale celý prý se ráno chvěl, když spatřil sluhu, který upravuje lůžko jeho náhle klesl mrtev, zabodnuv si jeden z nastražených otrávených ostnů do prstu.«

»A nebyl za tím Dermatt?« tázala se Míla muže.

»Těžko říci, není vůbec stopy. A to právě nejvíc leká Persona, že čin ten bude musit zůstat bez trestu. A to uvádí k následování. Jinak byl by Person krutým trestem hleděl zastrašiti ty, kdo by chtěli učiniti nový pokus proti němu.«

»Nevyhne se tomu,« řekla Míla. »Tak veliká moc, když soustředí se v jedněch rukou, je vždy cílem útoku. Sama vytvořuje kolem sebe ovzduší zločinu. Musí to tak být. A kéž by –!« doložila vášnivě.

»Mílo!« podivil se Rob. »Tak jsi zaujata proti Personovi?«

»Nenávidím ho! A bojím se ho!« zněla odpověď.

XLVI.

»Zpět! Všechno zpět! Ihned! A co nejrychleji!« křičel Kolmen úzkostivým hlasem do telefonu. »Ponorky, lodi aviony, všechno zpátky. Bezodkladně! Ustoupí o sto kilometrů k východu, tam se postaví vše do obrany, čelem k Americe!«

»My pak počkáme zde, až se všechno v zadu soustředí, pak se teprv postavíme do čela,« pravil k řidiči své vzducholodi otíraje opocené čelo. »Zůstaňte však čelem proti této kruté hradbě a ustupujte před ní tak, jak ona pokračuje k nám!«

Stalo se. A letem vichřice se hnala mimo velitelský letoun velká aera bitevní, dole zjevila se dlouhá řada lodí. O ponorkách v první chvíli nebylo nic patrno, ale po chvíli se nad vlnami nedaleko zjevil periskop, razící si cestu vlnami a prodírající se rychle k východu.

Když vše se ztrácelo z dohledu, podíval se Kolmen mračně na západ. Divná stěna mlhová tam stála, nyní viděl Kolmen, že se nehýbá, ač se od ní prudký vítr hnal přes vlny, bičoval je vztekle a pohazoval po nich kusy bílé pěny, kterou oderval jim s hřebenu.

Kolmen se odvrátil od mlhavé stěny. »Obrátit a zpět!« dal rozkaz řidiči. A velitelská vzducholoď se obrátila, zamířila k východu a rozběhla se křepce s větrem o závod. V malé chvíli dohonila lodi ostatní, jež podle Kolmenova nařízení stály na

sto kilometrů východněji a obrátivše čela k nepříteli čekaly na další rozkazy.

Kolmen již chtěl dáti rozkaz k obratu a k cestě do Evropy, když se ozval telefon.

»Velitelství hlídky posunuté na východ,« zněla zpráva, »oznamuje, že přístroje hlásí příchod několika vzducholodí z východu. Vzdálenost jen asi třicet kilometrů.«

»Ustupte hned k hlavní síle,« odpověděl Kolmen. Ostatním pak vydal rozkaz:

»Všechny stroje s lichým číslem čela k východu! Připravit na útok!«

Kolmen byl muž vskutku obratný, zvyklý počítati se vším. Ale podivil se přec, když v několika okamžicích slyšel zavolati telefon:

»Haló, Kolmene!«

A na otázku jeho, kdo to volá, když uslyšel slovo:

»Person!«

»Vy zde, vládče?« podivil se Kolmen a hned kynul řidiči, aby vyjel k východu. Ale dostal stejnou odpověď:

»A ty až zde? Tak daleko od Ameriky?«

»Ustupuji, vládče! Nelze proniknouti.«

»Cože?« zněla prudká odpověď. »Pro takovou sílu?«

»Pro žádnou na světě!« řekl vážně Kolmen. Neslyšel již Personovy odpovědi. Ale v malé chvíli se nořily z šedomodra nebes temné body, rostly. Kolmen kázal zastaviti stroj. A v několika

okamžicích zastavovala před ním dlouhá řada divných strojů. Kolmen sám byl udiven jejich tvarem, ač věděl, že Person s inženýrem Robem rád pracuje o nových vynálezech a že ho potěší, když jím překvapí. Při přestavbě vládního domu v Praze přivezl si cizí dělníky, v Praze neznámé, a po práci je zas dal dopraviti zpět, nikdo nesměl vědět, kam. Nedivil se proto Kolmen dlouho, když vedle jeho stroje stanul letoun Personův. Obě aera sepjala se bokem k boku, vysunuty dveře postranní a Kolmen přešel k Personovi. Pozdravil ho úklonou, ale zarazil se přece, když uviděl jeho přísnou tvář. Avšak jsa si vědom své dobré služby, klidně stanul proti Personovi.

»Tedy neúspěch?« otázal se Person.

»Ano, vládče! Ústupuji.«

»Provedl jsi přesně rozkazy?«

»Vše, jak bylo nařízeno. Spojili jsme síly z Evropy a přibrali sily z Afriky, s touto mocí pak jsme zamířili k jihozápadu. Byl to pochod úžasný, ač část našich lodí nebylo možno viděti. Neboť ponorky se hnaly pod povrchem moře, vzducholodi se však jasně rýsovaly pod modrou oblohou vzbuzujíce úctu množstvím svým i velikostí, dole pak se dmuly vlny před přídami lodí, za nimi pak do dálky se táhly dlouhé rýhy, ozdobené bílou pěnou.«

»Mířili jste přímo k Americe?« otázal se Person.

»Přímo, tak, jak jste si přál, šli jsme udeřiti na břeh Ameriky s naší strany. Byl jsem také pevně o tom přesvědčen, že nás budou očekávati na jiné straně a že s naší strany budou opevněni nejméně.«

»Víděl jsi ta opevnění?«

»Neviděl,«

»Ale ustoupil jsi před nimi.«

»Ustoupil. Vždyť znal jste moje smýšlení, že nejsem pro to, padnout jako hrdina, nic však při tom nedokázat. Vracím se téměř beze ztrát, ovšem nedošel jsem k cíli. Jsem však jist, kdybychom nebyli ustoupili včas, že bychom teď byli všichni se vším ztraceni a Amerika že by stejně byla nedotčena.«

»Dobře, nech však dlouhých úvah,« řekl Person, »a vylož, co jsi podnikl!«

Kolmen chápal, že je Person nespokojen. Ale zas četl na jeho čele, že ho skoro těší, že úspěch čekal na něho. Skoro se mu nyní zdálo, že to takhle nějak Person chtěl, proto že si nechal v záloze podivné stroje, s nimiž přijel. Znal Kolmena, jak je opatrný, věděl, že mu nezpůsobí mnoho ztrát, že však také neprorazí. Persona tím stihne větší sláva, že on provede, co neprovedl Kolmen. Vzpomněl si též na svá slova, která řekl před nedávnem, po něm aby Person proti Americe neposílal nikoho. Měl být asi potrestán za svoji domýšlivost.

To vše rychle proletělo Kolmenovi hlavou. Ale nerozčilovalo ho to a Kolmen klidně počal vyprávěti:

»Líčil jsem již velkolepou naši cestu. Asi na sto kilometrů od pobřeží Ameriky zarazil nás nevídaný zjev, zvláště v této době, na počátku srpna, kdy je tady slunce skoro nad hlavou. A přece neproniknutelná stěna husté mlhy stála v cestě.«

»Jako tehdy první výpravě, která útočila s jihu,« poznamenal Person.

»Ano, stejným způsobem.«

»Co jsi učinil?«

»Zarazil jsem všechno, lodi, ponorky i vzdušné síly. Dal jsem rozkaz velitelům na křídlech, aby rychle vypravili aera shlédnout, jak probíhá dále stěna mlhová.«

»A zjistili?«

»Že se na severu i na jihu stěna stáčí k západu, že je to řást kruhu, nebo elipsy, zkrátka uzavřené křivky.«

»Co jsi učinil po tom zjištění?«

»Dal jsem rozkaz celé svojí frontě, aby ustoupila dvacet kilometrů vzad. Měl jsem totiž dojem, že jsme těsně před nepřítelem, jejž kryje clona umělé mlhy.«

»Hm! A potom?«

»Potom jsem si vybral tři lodi, tří ponorky a tři letouny, aby zvolna, podle mého vedení se daly na západ. Jeli jsme a octli jsme se před mlhovou

stěnou. Zastavil jsem další postup a vypravil jsem jednu z lodí, nařídiv jí, aby jela zvolna vpřed a stále podávala zprávu o svých zkušenostech.«

»A co hlásila?«

»Z prvu pouze, že je obklopena mlhou. Tázal jsem se na povahu mlhy. Odpovídali, že je to zcela obyčejná mlha, studená a vlhká, že nic na ní není zvláštního. Přes to však jsem nařídil, aby ihned všichni na lodi si vzali masky a pomalu jeli dále.«

»Co pak následovalo?«

»Hlásili, že pomalu se posunují vpřed. A potom umlkli. To bylo vše –«

»Nehlásili se již?«

»Aní slovem.«

»Co jsi dělal dále?« tázal se zas Person, chmuře stále více svoji tvář.

»Nařídil jsem jednomu ze svých letounů, aby mužstvo vzalo maskyy dříve, nežli stroj se octne v mlze, a pak aby se opatrně dali k západu.«

»Dobře,« řekl Person. »Předpokládal jsi, že mlha je otravný plyn, ale že třebas účinkuje po chvíli, že proto mužstvo lodi padlo otráveno, po delší však chvíli.«

»Ano, vládče,« odpověděl Kolmen. »Ale věc dopadla jako dříve. Aero zvolna se bralo mlhou, hlásilo, že nepozoruje nic podezřelého. Pak hlas utichl a již se neozval.«

»Slyšeli jste ránu nějakou? Rachot, nebo hlomoz zápasu?«

»Ani nejmenšího. Ani výkřik úzkosti, překvapení, varování, pranic. Jen ticho nastalo.«

»Zvláštní věc!« zahučel Person.

»Mně se v té chvíli věc zdála jasnou. Byl jsem přesvědčen, že ona mlha vskutku usmrcuje, ale že jí není třeba vdechnouti, že působí dotykem na povrch těla.«

»A poslal jsi ponorku.«

»Ano, vládče! Neboť k její posádce se mlha nedostane. Ale velitel zas hlásil, že jde opatrně v před a že neshledává nebezpečí. Potom nedořtekl větu, bylo ticho –«

»A ty?«

»Dal jsem rozkaz, aby všechny naše síly ihned ještě dále ustoupily k východu.«

»A tím jsi se spokojil?«

»Nespokojil, vládče! Poslal jsem pak jednu z ponorek, aby plula dvěstě kilometrů k jihu, potom aby učinila pokus proniknouti k Americe, ovšem v hloubce pokud možno největší.«

»Pronikla?«

»Sotva. Je patrně ztracena. Neboť velitelův hlas se náhle odmlčel a od té chvíle není zpráv o jeho lodi. Nevrátila se, nehlásí se, je pro nás ztracena.«

»A ty jsi potom poslal druhou ponorku a kázal jsi jí, aby plula třista kilometrů na sever, vždy podle stěny, a pak učinila pokus podplavati,« dodal Person a bylo znáti nádech jízlivostí v jeho slovech.

Ale Kolmen se tím neurazil.

»Bylo tomu tak,« děl zcela klidně. »Ale loď ta ztratila se také.«

»A to bylo všechno.«

»Nebylo, vládče! Potom na můj rozkaz vzletěl jeden z našich nejlepších letounů do výšky, do jaké vůbec bude moci dospěti, a odtud měl přeletěti mlhovou hradbu, neměl však se pouštět příliš daleko. Měl se vrátit, aby podal zprávu, co skrývá za neblahou stěnou.«

»A výsledek?« ptal se Person.

»Stroj dlouho stoupal, dávno se nám ztratil s očí, Ovšem jsme s ním měli spojení. Pak nám hlásil, že další vzestup je nemožný a že se proto stáčí k západu. Potom ještě oznamoval, že je nad mlhou a že se její clona, široká as deset kilometrů, stáčí po obou stranách k západu a mizí v dálce. Je to prý zřejmě úsek obrovského prstenu, hlásil kapitán. Potom ještě pověděl, že se octl nad mlhovým pasem, a pak – přestal hovořiti a tím bylo všechno ukončeno.«

»Ani padat jste ho neviděli?« ptal se Person.

»Neviděli,« odpověděl Kolmen.

»Nu, a potom jsem sáhl k poslednímu prostředku,« pokračoval. »Byl jsem zuřiv nezdarem, dal jsem rozkaz, aby z obrněných lodí vypálili pět ran z dalekonosného děla přes mlhovou stěnu. Sám pak se svou vzducholodí jsem vjel do mlhy a hodně daleko a vyčkával jsem výstřelu.«

Nyní byl i vysměvačný Person zvědav.

»Padl první výstřel,« líčil Kolmen, »ale ihned po něm zaduněla rána nedaleko před námi. Střela vybuchla, tak jako by se rozbíjela o mlhovou závěru. Potom druhá rána a zas praskla střela, něco blíže k nám – uchváceni podivným tím zjevem pluli jsme dál mlhou k západu. Tu však skoro nad námi se rozletěla třetí střela. Ve mžiku jsme obrátili, a prchli jsme, to je dlužno přiznati.«

»Avšak ihned potom se to hnulo. Mlha totiž, hrnula se prý k nám. Všichni byli o tom přesvědčeni, telefonovali všichni. Byl to postrach, ovládl i mne. Zdálo se mi, že se mlha rozběhla, že se žene k nám. Snad se mi to pouze zdálo, nevím, možno všechno –«

»Dal jsem ihned rozkaz k ústupu. Mám pak za to, že jsem jednal správně. Nelze proniknouti do Ameriky, nezbývá než návrat. Jsem rád, že jste, vládče, přišel. Budete moci pokusy mé opakovati, nevěříte-li mojí zprávě. Ale budou to jen marné ztráty, proto doufám, že mé rozhodnutí schválíte.«

»Neschválím,« řekl ihned Person. »S takovouhle silou bychom měli jíti zpět? Přivezl jsem kromě toho posilu, zcela nový prostředek.«

Kolmen podíval se na stroje, které Person s sebou přivedl. Byl teď přesvědčen, že Person hrál s ním trochu nepoctivě. V záloze si nechal stroje zvláštní působivosti, aby s nimi dobyl úspěchu, když nepochodil Kolmen. Jsou to asi stroje, o

nichž pracovali s Robem. Hotovy přec byly, proč je Person nedal jemu?

Kolmen se v duchu trpce usmál. Ale přemohl se, řekl pouze:

»Snad jsem se vracel s velkou silou. Ale myslil jsem, že je lépe vraceti se s ní než bez ní.«

Person ovšem rozuměl těm slovům. Uznal za dobré je odplatiti výtkou:

»Kdybys byl nasadil najednou to, co jsi ztratil po částech, mohl býti úspěch tvůj. Ve tvé zprávě stále bylo slyšet slova: Zvolna – pomalu – Jednal jsi až příliš opatrně, ale to je někdy hrobem úspéchu.«

Kolmen viděl, že je lépe mlčeti. Pokrčil jen rameny.

»Převezmete velení?« otázal se, ale otázkou svou jasné naznačil, že bude mu to milé.

»Ano,« řekl Person. »Máme nové stroje,« dodal zřejmě na omluvu, »pomocí nich mnoho dokážeme.« Obrátil se potom k telefonu a ohlásil branným silám, že se ujímá velení.

»Přátelé!« hovořil pak povzbudivě. »Přivezl jsem nové stroje, sestrojené mnou a inženýrem Robem. Rob je nazval na mou poctu Personkami. Tyto stroje otevrou nám cestu k Americe, k této žírné zemi, která skrblivě nám odepřela pomoc, ač se topí v přebytku. Personky jsou mocný prostředek, jenž rozbije ten čarodějný kruh, kterým zavřela se Amerika proti nám.«

A hned vydal rozkaz:

»Všechno čelem k Americe! Vzhůru do boje!«

Jako by jiskra proletěla vojskem, všechno se pohnulo, stroje skočily a obrátily čela k západu, lodi dole na hladině moře utvořily mocné víry kolem sebe, jak své přídy hnaly k západu. Leckde vířila i voda zdánlivě bez příčiny, jak některá z ponorek, jež byla příliš blízko povrchu, se prudce otáčela pod vodou.

A pak Person velel:

»Personky na pět set metrů od sebe a potom vpřed! Přímo k západu! Ostatní vše za nimi na vzdálenoslt dvou kilometrů!«

Stalo se. Nově přivedené stroje se hnuly, roztáhly se v řadu asi dvacet kilometrů širokou a rozjely se k západu. Hned pak pohnulo se celé mocné loďstvo a na nařízenou vzdálenost se dalo za řadou Personek. Byl to skvělý obraz, zdálo se, že síla nezadržitelná se řítí dopředu, síla tak mohutná, že jí nebude nic moci odolati. Kolmen sám byl unesen tím pohledem, srdce jeho však se sevřelo. A nebyla to závist, byl to strach.

Tak se hnaly prudkým letem, moře letělo zpět pod nimi a nad nimi se nesly bílé, prchající oblaky. Maličko a na západě se nořila z moře temná clona mlh. Rostla do výše i šíře, letěla jim vstříc.

»Jsme již blízko!« upozornil Kolmen Persona, s nímž letěl v řadě strojů bitevních. »Je třeba opatrnosti!«

Person odpověděl rozkazem: »Lodi i aera s číslem sudým dál, ostatní dva kilometry za nými!«

Provedeno. Ve třech řadách teď se ženou proti tajemné mlhové hradbě. Již jsou téměř u ní. A tu káže Person:

»Personky zahájí činnost, jak se dotknou stěny mlhové! Ale zastaví hned na pokraji, poletí dál teprve, až je dohoní první řada bitevní!«

»Zastavte aspoň třetí řadu! Ponechte si liché v záloze!« prosil Kolmen pln úzkosti. Ale Person neodpovídal.

»Aspoň zvětšte jejich vzdálenost! Vždyť nevíme –«, naléhal znovu Kolmen.

Person pohlédl naň nenávistně. Ale přece nařídil:

»Řada lichých na pět kilometrů za sudými, ale všechno dále vpřed!«

A již nastal rozhodný okamžik. Personky se octly v husté stěně mlh.

Tu však – slabé světlo osvětlilo stěnu mlhy. Zhaslo, zas se vzňalo – kmit! – kmit! – na dvaceti kilometrech délky chvěje matné světlo v stěně mlhové. Ale jaký zázrak!

Mlha padá. Personky je viděti! A přece letí dále, strženy svým úspěchem nečekají na bitevní lodi.

Ale mlha ustupuje před nimi – dál a dále prchá – řidne.

Teď je světlo za ní – vlny – moře –

Otvírá se průlom v mlze, vpravo, vlevo, kam až sahal vliv Personových strojů. Byl to úchvatný zjev, když se za mlhami objevila širá, zelenavá mořská pláň.

Ale toho divu!

Na té pláni nikde ani lodi, ani jiné stavby – moře jen a moře – prázdná hladina.

»Vidíš, čeho jsi se bál!« zvolal Person jásavě. »Ta mlha vraždila, ale já ji rozbil.«

»Vpřed!« volal. »Dál! Vše průlomem! A na Ameriku! My zvítězíme.«

Vše se hnalo k průlomu, ze zadu se blížila i druhá řada. Personův stroj hnal se mezi první řadou. Tu však vzkřikl Kolmen:

»Zpátky, vládče! Nepoletíte přec v první řadě!«

Ale Person pokynul jen řidiči:

»Dále!«

A tu se Kolmen vrhl k volantu. Odstrčil řidiče a obrátil stroj téměř na místě a s nebezpečím projev mezi bitevními aviony, které napravo i vlevo se hnaly k útoku, vyvedl stroj velitelův z jejich tlumu. Pak jej teprv obrátil zas čelem k západu.

V pravý čas, aby shlédli obraz nejhrůznější zkázy.

Jaký to byl děsný pohled!

Řada Personek již zmizela, jen moře v dlouhém pruhu vřelo.

Lodi první řady hořely jak pochodně, moře bouřilo jak peklo kolem nich a zuřilo, že nebylo mu možno rázem zdolat jejich žár. Ale topily se, loď za lodí klesala, tu nořila se pod hladinu příď, tam záď, proudy žhavých par tryskaly k nebi.

A do toho pekelného zmatku padaly jak žhavé jiskry vzducholodi. Tu a tam se ještě jeden stroj, druhý točil ve vzduchu, tam i onde vřela dosud voda nebo stříkal její sloup, jak do vln vpadl hořící letoun.

Stačil okamžik a první řady Personovy byly zničeny.

Se strhaným zrakem patřil Person na nesmírné dílo zhouby.

Ale zuřivost se objevila v jeho tváři. Pohleděl vzad a viděl, že se druhá polovina jeho lodí zastavila, že teď váhá, když viděla pohromu prvních řad. Person šílen vztekem, sebe nejsa mocen zařval přímo do telefonu:

»Dále! Dopředu, vy zbabělci! Tam ti budou brzy vyčerpáni, vrhněte se na ně s novou silou! Ihned! Vpřed!«

Byl to okamžik, že v žílách stydla krev. Kolmen neměl možnosti, aby zadržel šílícího Persona.

Část letounů i lodí vskutku vjela do průlomu Ale mnozí zůstávali vzadu.

Person znovu křičel: »Dopředu! Ihned! Všichni!«

Ještě někteří se dali strhnouti, ale část přec váhala. Někteří se přímo obraceli na útěk.

A ti viděli –

Viděli, jak rudý plamen chytá ve strojích i lodích, jež se vrhly do průlomu, viděli, jak znovu vše se kácí, kymácí a padá, jak vše hltá plamen a pak rozbouřené, divě rozkacené moře.

Neuběhlo mnoho, bylo prázdné moře v průlomu a byl prázdný vzduch. Jen vlny se vztekaly a stříkaly a hustá pára v oblacích běžela tu a tam s větrem nad nimi.

Person se obrátil k východu. Několik lodí se točilo nerozhodně, nad nimi stály porůznu zachráněné aviony. Několik lodí i letounů prchalo k východu.

Obrátil se zase k západu.

Bylo tam jen moře a moře, tajemné, hrozné, vražedné moře. Tu upřel oči daleko na sever, kde končil průlom v mlhové hradbě. Zdálo se, že tam leží něco na vlnách, nízká, temná hmota.

Person divoce zahrozil v tu stranu. Ale hmota již se počínala ztráceti v mlze. Rozhlédl se po průlomu, viděl, jak se na něm tvoří nový lehký nádech par, jak houstne. Moře za průlomem mizelo, průlom se úžil, uzavíral.

Nová mlhová hradba zastínila Ameriku.

Person se obrátil k východu. A v zoufalství rukama sevřel hlavu.

Byl to Kolmen, jenž ho zachytil.

XLVII.

»Co nám zbylo?« otázal se Person, když Kolmen sám ohlásil, že převzal velení nad zbytky výpravy, a nařídil shromáždění všech sil o sto kilometrů na východ a čelem k Evropě. »Pouze to, co neposlechlo,« odpověděl Kolmen.

»Tedy trosky,« řekl Person sklesle.

»Ano,« musil souhlasiti Kolmen.

»Kam je pošleme?«

»Chcete poslechnouti mojí rady?« ptal se Kolmen. Bylo mnoho trpkosti v těch slovech. Ale přes to neměl Kolmen síly, aby činil Personovi výčitky. Soucit převládl nad nevolí. Pokračoval nečekaje odpovědi:

»Myslím, že by bylo dobře nerozptylovati tyto lidi. Pošlete je pohromadě tam, kde myslíte, že jsou vám massy vskutku oddány.«

»Tedy do Prahy,« mínil Person povolně.

»Nevěděl bych místa lepšího,« řekl prostě Kolmen.

»Počítáš tedy s nepokoji?« otázal se Person jaksi dodatečně.

»Určitě. Vřelo vše již při přípravách k této výpravě. Davy těžce nesly, že se místo potravin a jiných potřeb vyrábějí stroje válečné. Nyní pobouří je ztráty životů. Všem nespokojencům bude neštěstí jen pobídkou, aby využili chvil skleslosti.«

Tu se Person vzpřímil. Jeho oči zaleskly se ostře, studeně, když řekl:

»Bylo nutné, co jsme tuto podnikli. Jediná možnost prosaditi cíle, za nimiž jsme šli. Nezdařilo se nám. Ale nesklesneme. Přepočítají se všichni, kdo budou počítati s mojí chabostí. Zmýlí se a přesvědčí se ještě makavěji, že jsem jejich pán! Chtěl jsem pomoci, však nemohu. Budu tedy pouze panovati.«

»Přes to bude třeba počítati se vším,« řekl Kolmen starostlivě. »Proto, jestliže bych směl pronésti svůj náhled, myslím, že by bylo lépe, abyste se sám odebral jinam nežli do Prahy.«

»Důvod toho, Kolmene?«

»Vaše vojsko jistě bude šířit zprávy o porážce, kterou utrpělo. Kolem něho vytvoří se zvláštní napjetí. Kdybyste byl v jeho středu, nebudete míti přehledu o všem, co se děje. Z dáli, mimo vír, se lépe může zachovati rozvaha.«

»Můžeš míti pravdu, poslechnu tě,« řekl na to Person. »Mám již dávno k tobě důvěru a vím, že jsi člověk poctivý.«

Kolmen se jen uklonil, ale zřejmě potěšila jej ta slova.

»Nuže,« řekl Person, »vydej rozkazy mým jménem. Pošli vzducholodi do Prahy, zbylé lodí ať zamíří do Janova, posádka pak ihned ať nastoupí cestu do Prahy. My pak zamíříme do Saharské Metropole. Souhlasíš?«

»Zcela, vládče! Dovolíte-li, rád bych vás provázel. K vůli sobě, avšak také k vůli vám.«

»Vzácná upřímnost,« pousmál se Person lehce, »ale těší mne. Mám dojem, že mám vedle Roba ještě další duši upřímnou. Teď však zařiď, čeho třeba!«

Stalo se a skrovné hejno lodí, které opodál se k sobě shlukly obrátilo svoje přídy na severovýchod. Také aviony slétaly se jako poplašená ptáčata, ale byl to velmi skromný hlouček, který nastupoval cestu zpáteční. Nesli v sobě všichni roztrpčení, v něž se změnil strach, a vědomí, že jejich vládce není nepřemožitelný. A do modly, jež padla, mnozí kopají. Slabí a zbabělí nejdříve.

Person se přesvědčil o tom velmi brzy, stačilo, aby uplynulo jen několik krátkých dnů od americké výpravy. Ukryt ve tvrzi, jež se týčila na hřebenu táhlého kopce nad Saharskou Metropolí, cítil ze zpráv, jež mu docházely, že pohroma americká v základech otřásla jeho slávou. Měl neustálé spojení s Prahou, kde ho zastupoval Rob, měl však důvěrníky také v jiných městech. A tak, když si toho přál, mohl umluvenou vlnou zavolati a zvěděti každé hnutí v kterémkoli místě ze tří jemu podrobených světadílů.

Ježto pak byl mužem, který nehrozil se pohleděti pravdě v tvář, dovídal se stále podrobněji, jak teď o něm soudí jeho lid. Viděl stále určitěji, že lid ztratil před ním strach, jedni

se mu pro jeho nezdar s Amerikou vysmívají, druzí že ho proklínají.

Zuřil při těch zprávách a se vzrůstajícím hněvem prožíval chvíle svého ponížení. V duši jeho se vzmáhalo přesvědčení, jen velký čin by mohl napraviti vše a obnoviti jeho starou vážnost. Za důvěrných rozhovorů s Robem utvrzoval se v tom mínění, hrozné odhodlání zrálo v něm, ač Rob ho napomínal, varoval. Ale sám se těžko bránil Personovým důvodům a na jeho rozkaz v Praze připravoval vše, co se hodilo k Personovým úmyslům. Ostatně se věci vyvíjely tak, jak Person sám si přál, Rozhořčení nad ztrátami, které byly utrpěny v bezvýsledném útoku na Ameriku, rostlo neustále. Přispívalo k tomu, že se Person nikde neobjevoval. Povstávaly dobrodružné pověsti a šířily se lavinou a docházely víry. Tvrdilo se tu a tam, že Person zahynul, ale že smrt jeho tají jeho přátelé, bojící se pomsty lidu.

Rob již s netajenou úzkostí mu hlásil tyto zprávy. Oznamoval, že je třeba počítati s útokem na Personovy přátele. Ale také mimo Prahu se chýlilo k vážným událostem. Na nesčetných menších místech docházelo k nepokojům, větší města strojila se rozvážněji, ale bylo jisto, že až napjetí se vybije, že stane se tak hrůzyplnou bouří.

Person cítil, že poměry zrají. Ale byli s Robem připraveni. Zpraven byl i Kolmen, k němuž Person pojal plnou důvěru.

A Rob zase podle nařízení Personových uvědomil do všech podrobností Bolka o úkolu, jenž ho očekává. Neboť Rob si vyžádal u Persona, aby ho nenutil k některým věcem. Rob neshledal nic sebe nedůstojného v tom, že věci tyto umožnil a připravil, neboť v tomto ohledu to byla vědecká otázka. Něco jiného však bylo použíti jeho vynálezů ve skutečnosti, k tomu propůjčovati se nechtěl.

Jedno však počali poznávati zcela určitě, že totiž bouře, s kterou počítají, strhne se as nenadále, s hroznou prudkostí. Rob stále důtklivěji žádal proto Persona, by se vrátil do Prahy. Person váhal, chtěl se objeviti v poslední chvíli. Ale sedmnáctého dne měsíce srpna ohlásil mu náhle Rob:

»Podle našich zvědů vypukne dnes večer v Praze vzpoura. Vzbouřenci vše mají připraveno, čekali jen na znamení. To bylo dáno dnes. Vaše přítomnost je nutná bezpodmínečně.«

»Nezjistil jste v této věci ruce Habrovy?« otázal se Person.

»Nikoliv,« zněla odpověď. »Hnutí kotví v širokých vrstvách a živí je prostí lidé, hlavně z hutí. Působení z venku vyloučeno.«

»Dobře,« odpověděl Person. »Přijedu dnes do Prahy, ale zařídím svůj příjezd na hodiny večerní. Chci se objeviti náhle, překvapiti. Počítejte tedy s mým příchodem!«

Bylo tedy k večeru, když z tvrze nad Saharskou Metropolí vzletěl velký stroj, opatřený obráceným křížem maltézským. Letěl k východu, patrně aby neprozradil cíle Personovy cesty. Teprve když v daleku se utopily štíhlé věže saharského města, obrátilo aero k severu. A vyvinuvši největší svou rychlost, zamířilo ku Praze.

Slunce se chýlilo k západu, kde neurčitě nyní pod jeho paprsky na chvíli povystoupil zelený pás Nigiru. Pod nimi pak ubíhala žírná pláň, nyní našedla, neboť zbavena již byla sklizně. Ale brzy počal se kraj zdvíhati a do daleka pod nimi se rozprostřely zlatožluté plochy,

»Moje pšenice,« pousmál se Person, ukázav rukou po krajině.

»Zdařila se letos,« přisvědčoval Kolmen, »bude lépe, až se nové zásoby dopraví do Evropy.«

»Byl bych rád, kdyby se jen takto mohl udržeti pokoj, myslím však, že přijdou pozdě.«

»Ale bylo by snad dobře, ohlásiti větší příděly,« navrhoval Kolmen.

»Učiníme tak, až – až dáme příklad. Zvětšiti je bude možno, neboť výnos pšenice je překvapující. Moje opatření mělo dobrý výsledek.«

Person byl zřejmě hrd na svoji pšenici a celkem oprávněně. Šlo o zvláštní druh, vypěstěný ovšem ještě v době vlády nešťastného Olivera. Byla to nízká, zakrslá pšenice, která vytvářela mnoho krátkých, silných stébel odnožných, na nichž rostly silné klasy s velkým, těžkým zrnem

pšeničným. Rostlina ta nahrazovala zrnem, oč méně vytvořila ve stéble; sázená po zrnech sázecími stroji dávala výnos více nežli pětinásobný oproti druhu starému. Person, když se zmocnil vlády, učinil odvážný pokus. Zabral všechny zásoby této pšenice, pokud nebyla semleta, a nařídil ji nasázet. Tím se stalo, že se musily zmenšiti příděly pšeničné mouky, která přese všechny úspěchy úsporného stravování chemického byla lidstvu důležitou potřebou. Nehledě k tomu, že v ní dodávány byly tělu látky, kterých nebylo lze vyrobiti cestou umělou a bez nichž tělo býti nemohlo. Omezením dávek této mouky vzrostla ovšem v lidu nespokojenost, ale za to byla nyní vyhlídka na dostatek pšenice i pro sadbu i pro spotřebu lidí.

Však právě hlásil řidič příchod vzducholodí ze severu. Personovo aero vystoupilo, aby nepotkalo těch strojů. Ale zahlédli je s výše po chvíli, byl to hlouček velkých vzducholodí nákladních, které jely právě pro obilí do krajin, kde výmlat byl již v proudu.

»Podle toho zdá se, že je nahoře dosud klid,« poznamenal Kolmen.

»Souditi se může jenom tolik, že byl, když se daly na cestu,« správně mínil Person. »Ostatně se přesvědčíme, zavoláme inženýra Roba.«

Volal tedy. Volal – ale marně. Rob se nehlásil.

»Abychom tak přišli pozdě,« temně řekl Person. »Ale není možno,« dodával sám k sobě,

»Rob má prostředky a obhájí se. Ale rád bych přibral ještě Bolka –«

»Jedite ještě rychleji!« nařídil pak řidiči.

Ale stroj se pohnul málo znatelně, neboť již dřív hnal se plnou rychlostí. Minuly také pod nimi již vrchy Ahaggaru, zavalené sněhy, prchal pod nimi již zelený pás přímořský. Zatopil se však již tmou. Neviděli také moře, přelétla však jako jiskry kolem světla Malty, potom Syrakus a Katanie. Temný zůstal severovýchodní kout sicilský, zničený při Männerově pohromě. Po chvíli však zahořela dole zlatá podkova, jež zářícími světly objímala neapolský záliv.

»Vesuv spí,« děl Person dívaje se z okna. »Ale všiml sis, že observatoř po staletích zase hlásí slabé otřesy a soudí, že snad se probouzí život ve vyhaslé sopce?«

»Ano, ale nápadné je, že se chvění opakuje v pravidelných denních přestávkách. Je tedy v souvislosti s otáčením země a patrně působeno něčím mimo naši zemi.«

»Bystrý postřeh učinil náš Lermomt, zjistil, že se chvění dostavuje vždy, když Jupiter stojí na obloze nejvýše,« pravil Person. A bylo cítiti z jeho slov potěšení, že ponechal ředitele pražské hvězdárny na místě, ač patřil k straně modrých.

»Zvláštní je však,« hovořil dále Kolmen, »že zjev zvolna slábl a nyní zase utuchává. Zdá se podle toho, že příčinou jeho nemohl býti Jupiter

sám. Bylo asi ještě něco jiného, co tady působilo. Ale o tom učenci si marně lámou hlavy.«

»Mají aspoň práci,« pousmál se Person.

Zatím vzadu zhasínala světlá záplava.

»Zabočte k Římu!« napadlo najednou Personovi.

Stalo se a v malé chvíli rozjasnil se obzor na severovýchodě.

»Měli bychom navštíviti komisaře,« nadhodil Person polo žertem. »Byl by asi překvapen.«

»Nesporně,« přitakal Kolmen.

»Stačí zavolat jej telefonem,« řekl Person, »snad se něco dozvíme o Praze.«

Učinili tak. Na vládní vlnu, často měněnou a známou jen spolehlivým lidem, byl telefon stejně nařízen.

»Haló!« volal Person. »Pane vládní komisaři města Říma!«

Odpověď tu byla obratem:

»Tady Associni, vládní komisař. Kdo volá?«

»Tady Person. Co nového v Římě?«

»Silné vření mezi lidem, vládče! K večeru jsme měli horké chvíle. Hlásili jsme všechno do Prahy, jak bylo nařízeno.«

»A co Praha?«

»Do večera dostávali jsme odpověď. Nyní Praha mlčí.«

Person lehce svraštil tvář. »A u vás?« ptal se. »Již je klid?«

»S večerem se vyprázdnily ulice,« hlásil komisař. »Zítra ovšem začne tanec nanovo.«

»Užij zatím mírných prostředků!« radil Person. »V nejhorším případě odstraň hlavní štváče na výstrahu!«

»Něco se stát musí, vládče! Nepokoj se šíří.«

»Stane se co nevidět, jen vyčkej! Buď zdráv, Associni, jedu dále.«

»Kde se nalézáte, vládče, smím-li se vás ptáti?« otázal se komisař.

»Jsem právě nad Římem.«

»Míříte-li k severu, vyhněte se Veroně! Tam převládla vzpoura,« hlásil Associni.

»Cože? Vzpoura převládla?« rozhněval se Person.

»Totiž, před chvílí jsme poslali posily. Vládní dům je obležen a těžce prý se hájí. A pak v Turině je zle.«

»Dobře! Jedu do Verony! Buď zdráv, Associni!« řekl Person rozhodně.

Odzvonil a pustil sluchátka.

»Tedy první bude Verona,« řekl temně. A obrátil se k řidiči, řekl: »Na Veronu!«

Stroj jen málo změnil směr. Neviděli země pod sebou, jen tu a tam se světlo zablesklo. Přeletěli potom světlou Florencii a pak zasvitly jim slabě hřbety appenninské, kryté bílým sněhem. Svitla záře z Bologni a po chvíli již se blížila Verona. Letoun zmírňoval svou jízdu, mířil na podlouhlý

obdélník, jenž vyznačen byl čtyřmi rudě hořícími body.

Byli stále blíže, světla sílila a rozestupovala se, letěla jim vstříc. A již byli nedaleko přístaviště nad veronským vládním palácem, když náhle rudé body poskočily, zhasly. Hned však žlutá ostrá záře bleskem tryskla k nebi a pak všechno pohltila tma.

Aero Personovo poskočilo, zvrátilo se na bok, řidič však je narovnal a nerozhodně zastavil. Stroj stál přímo nad Veronou. Uviděli světlou plochu, na západní straně měla jasnou skvrnu – náměstí – opodál zelo temno, místo zbořeného paláce.

Person zamračeně hleděl na město. »Sem tedy půjdeš ty,« pravil Kolmenovi. »A Bolek do Turina!«

Pak mávl rukou: »Do Prahy!«

Aero se zas rozběhlo, vyskočilo nad ledové Alpy, hnalo přes štíty hor i přes rozeklaná údolí. Vyšel měsíc a lehké chmýří jeho světla se měkce kladlo na čisté plochy sněžných plání. Potom hory klesly, roviny se rozprostřely, přišel nízký hřeben pohraničních českých hor, chvíle nedlouhá, v ní světlo Písku, pak se obzor zjasnil větší září – Praha.

Person uchopil znovu telefonní sluchátko a volal Roba. Tentokráte se ozval neprodleně. Poznal také, že je Person nablízku, a zvolal radostně:

»Jak jsem šťasten, že jste tady! Svrchovaný čas!«

»Co se děje, Robe?« ptal se Person.

»Vzbouření! Vše je vzhůru! Oblehli nás v Paláci. Nemohl jsem ani dáti zprávu, tak šlo do tuha.«

»Použil jsi něčeho z toho, co jsme připravili?«

»Nikoli. Ale doba již je příhodná.«

»Zařídím vše ihned,« pravil Person, odkládaje sluchátka.

Zatím totiž aero přistálo a Person běžel po schodech, jsa následován Kolmenem. Rob mu spěchal naproti. »Díky bohu, že jste zde!« pravil pln radostí. »Nelze s nimi vydržeti a je věru nepříjemné, dívati se na vše bezmocně, když –«

Nedořekl. Ale zastavil se, řka: »Slyšte!«

Person stanul. A až nahoru do podstřeší zalehl hluk boje. Děsný hlomoz ozýval se před palácem, pokřik divých hlasů, praskot střel a rachot pum, jež řvaly na zdech paláce. Temné rány duní dole, otřásají budovou, patrně jak právě pumy dopadly na dveře paláce.

»Povolilo něco?« ptal se Person.

»Nikoli,« usmíval se klidně Rob, »vše je jako skála.«

»A okna?«

»Okna je přivádějí v zuřivost. Vidí sklo, zdánlivě obyčejné, ale kule odskakují od něho, puma praskne před ním, odrazí se, tluče zpátky, ale sklo je neporušené.«

»Skvělá věc,« spokojeně řekl Person, »říkal jsem to hned.«

Sestoupili k oknu, které vedlo na prostranství před palácem. Bylo kryto záclonou, ale skulinou přec bylo viděti ven. Person se zastavil a pohleděl oknem. Viděl moře lidí, vzduté, ve zmateném pohybu, divé tváře, rozjítřené zraky, ruce zlobně zdvižené. Útočili na palác vším, co jim přišlo do ruky. Byly to prosté zbraně, budící spíš posměch nežli strach. Měli ovšem pumy, neuměle vyrobené, měli pušky, přivezli i něco podobného dělu. Palác se však bránil zřejmě neškodně, neboť davy se tlačily před ním, nekryjíce se, jen vyjíce a marně útočíce. Byl to nápor šílenců, jenž zřejmě nemohl mít výsledku.

»Vy jich šetříte, jak vídím,« obrátil se Person k Robovi.

»Odhazujeme je pouze elektřinou od zdí paláce a ode dveří,« odpovídal Rob.

»Ale mají také raněné,« ukazoval Person na jedno místo, kde několik lidí odnášelo bezvládná těla, s rukama dolů visícíma.

»To je pouze od pum, jimiž na nás útočí. Bijí do nich. Já jsem nedovolil prolévati krve, dokud nebylo by nutně zapotřebí,« vykládal Rob. »A přec z našich věrných lidí mnohé ubili, třeba že v čas byli naši lidé varováni a vyzváni k útěku.«

»Děláš dobře, snad,« odpověděl Person záhadně. »Ztráty s naší strany ovšem byly nutné,«

dodal. Vykročil dál se schodů, sestupoval. »Přátelé jsou v naší místnosti?« otázal se Roba.

»Ano,« odpověděl Rob. »Upozorňuji však, že jsou velmi rozrušeni. Hlavně ovšem ženy. Neboť věřit nechtějí, že jsme zde bezpečni. Dávno naléhali, bychom prchli k vám, stěží jsem je udržel.«

»Dobře, že jste zůstali. Znáš můj plán, nesmí se mi pokazit. Nesvěřil jsi jim snad něco o něm?«

»Ani slova, vládče! Proto také jejich obavy.«

»Dobře, že jsi vyčkal. Ponechal jsi dojem pro mne, vím, jen nech!« přátelsky odporoval Robovi, jenž se chtěl pokoušeti vymluvit mu jeho chválu.

Zatím sešli do přízemí. Na přední straně u hlavního vchodu byla strážnice, kde se shromažďovali Personovi ozbrojenci, určení pro ochranu paláce. Vedle jejich místností pak byla síň, pevnými clonami dostatečně krytá proti útoku i hluku z venku, ve které se shromáždili Personovi přátelé. Za síní tou byla Personova pracovna.

Person vstoupil mezi svoje přátele. Vítali ho s nadšením a jako spasitele.

»Vládče! Ochránče náš! Pomoz! Zhyneme!« vrhly se mu ženy vstříc.

»Zachraňte nás. Dobudou se sem!« spínaly k němu ženy ruce, z nichž jen Míla bledá, zasmušilá, stála stranou.

Person se jen usmál, stiskl ruku Erně, která bledá, byla zatlačena první k němu. Ale byl to úsměv ledový. Rozhlédl se po všech, všiml si, že

také muži stojí zaraženi. A tu se ukázal Person velkým.

»Ujistíl vás přece Rob, že jste tady bezpečni.«

Neodpověděli, ale bylo viděti na jejich tvářích, že se Person nemýlí.

»A čekáte pomoc ode mne. Já však neudělám nic jiného, než co mohl udělati Rob, kdyby byl chtěl. Pracovali jsme o těchto opatřeních spolu. Buďte tedy bez obav a nedivte se ničemu, co přijde. Ač se vám to bude zdáti divným, bude se přec díti pouze to, co si budu přáti já, co dovolím. A všechno bude mít svůj dobrý účel.«

Byl to zase Person, jak ho znali a jak se ho báli. Obrátil se potom k Robovi:

»Jak jest jinde?«

»Nepokoj je všude,« odpověděl Rob. »Ale přímá vzpoura, vypukla jen tady v Praze a pak ve Veroně a v Turínu. V Turíně nás zradil Ziler, komisař.«

»Tedy Verona a Turín,« řekl Person záhadně. Nezmínil se ani o případu Zílerově.

»Obstarám si ještě něco a pak přijdu k vám.«

Vzdálil se rychle. Kdyby ho byl někdo sledoval, byl by viděl, že vešel do své pracovny. Maličko se v ní zdržel, odcházeje skrýval několik nevelikých předmětů ve svém šatě. Pak se vrátil ke svým přátelům.

»Odejdu zas,« pravil k nim, »a s vámi zůstane zde zase Rob. Buďte zcela klidni, nebude vám

zkřiven ani vlas! Ty pak, Robe, jsi mi za vše zodpověděn. Rozumíš mi snad.«

Rob se beze slova uklonil. Věděl, že se tato slova týkají Dermatta, jenž patrně měl zůstati zde s ním. Nemýlil se, Person řekl:

»Se mnou půjde Kolmen a pak Bolek. Úkoly jim povím cestou, dostanete také, čeho je k nim třeba. Naše letadla jsou připravena?« obrátil se ještě k Robovi:

»Stále,« odpověděl Rob svým prostým způsobem.

»Nuže odcházím,« pravil sice ke všem, ale hlavně k Robovi. »O mužstvo se nestarejte, opatřím je sám. Není mnoho času, buďte zdrávi! Ty pak, Robe, opakuji, až sem vtrhnou, hleď mi hlavně zjistiti, bude-li se mluvit o Habrovi a o jeho druzích. To je skoro hlavní úkol všeho, nezapomeň!«

Rob se zas jen uklonil. Person odcházel, pustiv napřed Kolmena a Bolka. Naposledy se ohlédl po Erně. Čekala snad jeho pohledu. Ale nepohnula se, nepřiběhla k Personovi. A Person se zasmušile od ní odvrátil.

Pokynul ještě všem a vyšel. Dveře se za ním zavřely.

A potom náhle cítili, že půda pod nimi pomalu klesá. Stěny zůstávaly nehybny, ale pod nimi se ukázaly stěny jiné místnosti, značně větší, a v ní na stěnách i u nich mnoho všelijakých přístrojů. Elektrické roury osvětlovaly vše měkkým světlem.

Pak se pohyb podlahy zastavil. Pohleděli vzhůru – nehlučně se sunul s jedné strany strop a oddělil jejich skrýši od místnosti, v které byli dříve.

XLVIII.

Byl to zvláštní okamžik. Byli uzavřeni pod zemí, ale slyšeli vše, co se dálo v paláci. Ozvalo se zvonění a po něm dupot četných nohou. Chápali, že ozbrojenci opouštějí svoje stanoviště a shromažďují se na strážnici. Potom slabý šelest naznačoval, že se také strážnice i s mužstvem skrývá do podzemí prostory.

Překvapilo všechny náhle velké ticho, neboť sami dosud stáli bez dechu. Teď však slyšeli v něm kroky po schodech, patrně, jak Person s druhy odcházel. Vskutku, zaslechli i slabé zahučení motorů, Person vzdaloval se z Prahy.

Teprv nyní však si uvědomovali, že po celou dobu bylo vlastně možno slyšet hlomoz davů na prostranství před budovou, tak jak vnikal do místnosti paláce. Teď však sílil, blížil se a přecházel v divý ryk. Útočníci patrně si všimli, že je palác nehájen, a udeřili na něj nyní z blízka. »Dostanou se do paláce!« lekala se jedna z žen. »Dostanou,« odpověděl konejšivě inženýr Rob. »Ale pouze proto, že jim povolíme vstup. Budou

však tam jen tak dlouho, jak je tam my ponecháme.«

»A sem se nedostanou?«

»Ručím vám, že nikoli.«

»Ale zvláštní je, že slyšíme zde, jak se zdá, vše, co se děje nahoře,« poznamenal kdosi.

»Ano. Všechny místnosti jsou v telefonickém spojení s touto skrýší. Vedle toho stroje zapisují každé slovo, které se kde v celém domě pronese. To jsou zde ty přístroje.«

»Je to tedy velkolepá léčka,« řekl Dermatt.

»Ano,« přiznal beze všeho Rob.

»A chápu nyní celý záměr. Pustíte je do paláce, necháte je řádit v něm a tím se dozvíte, kdo vede toto hnutí, případně kdo stojí za ním. Jde as o Habra.«

»Patrně,« přiznal zase Rob.

»Vskutku, skvostná myšlenka!« podivil se Dermatt. »My tu tedy zůstaneme dlouho,« lekala se jiná žena.

»Nebude to dlouho,« těšil Rob, »ale i kdyby, máme tu vše, čeho potřebujeme, potraviny, lůžka, zkrátka všechno na nejdelší pobyt.«

»A jak se dostaneme odtud,« vyzvídavě ptal se Dermatt. »Buď nás zvláštním zařízením zdvihne vládce, ale kdyby bylo třeba, můžeme my sami dáti podnět k vyzdvižení síně.«

»Tady odtud? Jak?« otázal se Dermatt.

»Nesmím říci, dokud toho není třeba,« odmítl jej Rob. Nemohli však ani dále hovořit o věci.

Jasně dolehl do síně náhlý praskot vylomených dveří a pak divý pokřik vetřelců. Dupot, křik, jak po paláci proudí davy lidí, jak se dobývají do všech místností, jak loupí, ničí vše, nač přijdou.

»Dostanou se do pracovny vládcovy!« zalekla se náhle Erna.

»Ukryla se spolu s námi pod zemí,« vysvětloval Rob. »A vůbec mnoho věci spolu s naším pohybem se zasunulo do tajemných schránek ve zdech, ale nenápadně, takže o tom nikdo nemůže mít tušení. Ovšem i kdyby je měl, nebylo by mu nic platno, ježto dostati se do těchto skrýší je nemožno.«

»A zapálí-li?« ozvala se námitka.

»Palác neshoří, jsou opatření, která ihned vejdou v činnost při počátku požáru.«

»Tady myšleno je vskutku na všechno,« divil se zas Dermatt. »Slyšte však,« upozornil, »jak zřetelně je u každého stroje slyšeti, co hovoří se v jeho místnosti. Jestliže se spolu zaznamenávají tyto hovory a výkřiky, bude míti vskutku Person všechny nepokojné živly v rukou. Ovšem, zvítězí-li,« dodal k tomu.

»Zvítězí, je zbytečno o tom pochybovati,« řekl Rob.

»Doufejme!« povzdechl Dermatt. »Co by s námi bylo?«

A zdálo se, že tentokráte mluví upřímně.

Zatím hrozná bouře hlučela a hřměla v paláci. Chvílemi se sotva dorozumívali, neslyšíce

vlastních slov. Rozuměli z výkřiků, že dav pátrá po Personovi a jeho přátelích. Slyšeli, jak ujednáno, aby se palác celý prohledal, slyšeli chvílemi, jak zklamaný dav proklíná a laje. Teprve nyní pochopili, jak jsou žhavě v lidu nenáviděni a jaký by je čekal osud, kdyby padli nyní rozkaceným davům do rukou. Ale lhostejněli k této vřavě, když trvala dlouho, poslouchali, usednuvše v pohodlných pohovkách, některým ženám pak po chvílích napjetí a strachu spánek mdlobám podobný zvolna klížil oči. Tak pokračovaly minuty, jež zdály se jim hodinami. Ale bylo vyloučeno, že by někdo mohl spáti, zuřivé výkřiky vpadaly občas do místnosti a zachvívaly všemi.

Dlouho trval bouřlivý zmatek v paláci i před ním. Ale potom zvolna nastávalo uklidnění. Bylo slyšeti, že se volá po pořádku, po klidu. Ozvala se výzva, aby lid si zvolil důvěrníky a ti aby rozhodli hned o vedení vlády. Rozlehly se také výzvy, aby se lid nevzdaloval od paláce, kdo by snad se pro nějakou příčinu, třeba za jídlem, chtěl vzdáliti, aby neprodleně navrátil se k paláci. A hned bylo ohlášeno, že se bude palác opevňovati, protože se musí počítati s Personovým útokem.

Byl to sice další zmatek, ale počínal si nacházeti koleje. Volili se tedy důvěrníci, ovšem s křikem, hlomozením, nesčetnými roztržkami, hádkami. Hlučel dále křik a povyk po paláci, před ním, v ulicích.

Konečně však byla volba provedena, důvěrníci zvolení se sešli do veliké radní síně, ve které se shromažďovali dřív Personovi přátelé a rádci k hostinám i k poradám. A důvěrníci počali se raditi, koho vyvoliti ze sebe, aby zatím řídil vládu. Několikrát byla volba přerušena, podávány nové návrhy, byly nové spory, hádky. Opětovně docházelo k prudkým výstupům.

Ale náhle uslyšeli bouři hlasů, nadšené i zlobné volání:

»Balata! Balata!«

A hned převládlo nadšení a po paláci, po náměstí rozlehly se výkřiky:

»Ať žije Balata!«

»Sláva svobodě!«

»Není-li to ubohé a směšné?« řekl kdosi.

»Nyní snad,« řekl na to vážně Dermatt. »Ale přec to všechno jednou skončí takhle.«

»Pochybuji,« namítl zas někdo.

»Každý tyran padne,« přísně řekl Dermatt.

»A proč?«

»Aby po čase zas přišel nový.«

»Právě! A má to smysl nějaký?«

»Tak bouře dělá místo sluncí, aby přišla znovu,« mluvil Dermatt. »Je v povaze člověka, že si postaví modlu nad sebou a zas ji zboří, aby začal stavět novou –«

Než však dohovořil, zahořela deska na průčelní stěně. Informační kancelář, jež pro poruchu celé odpoledne byla němá, nyní v noci náhle zahájila

činnost. Divili se asi vzbouřenci, když ji obsadili, že se náhle stroje zastavily, divili se asi zase nyní, že jsou náhle volné. Rob znal příčinu, ale prováděl svůj úkol tak opatrně, že si sotva někdo z Personových přátel všiml jeho pohybu, kterým se dotkl nepatrně páky u jednoho přístroje.

A již míhala se před očima překvapených Personových přátel první zpráva Informační kanceláře:

»Celému světu radostnou zprávu! Vrátila se svoboda! Pražský lid se ujal vlády nad sebou! Person prohlášen za psance a sesazen je z vlády. Prozatímním presidentem Prahy zvolen občan Balata.«

Jásot rozlehl se v davech po té zprávě, ryčně zanesly jej telefony do skrýše.

»Prozatímní president!« ušklíbl se Dermatt. »Uměl si chlap vybrat hodnost, aby stála za to!«

»Balata!« rozmýšleli druzi Personovi. »Kdo to je?« ptal se někdo.

»Balata! Ah, už vím!« odpovídal jiný, byl to Frohen. »Dělník z hutí! Pracoval však nyní na opravách krytů. Člověk chudý duchem, ale křikloun, že mu není rovno.«

»Líd má k němu důvěru, to stačí,« šklebil se zas Dermatt.

Robovi se jaksi nelíbily tyto vtipy. Hleděl obrátiti hovor jinam.

»Všimli jste si, přátelé,« řekl, »že dosud nepadlo ni slovo o Habroví? Já aspoň jsem jeho jména neslyšel.«

»Ani Nekolovo se tam neozvalo,« potvrzoval Dermatt, »ani jiného z předáků modrých.«

»Uvidíme, zda se nyní přihlásí, když zvítězila revoluce proti Personovi,« dodal zase ne bez úmyslu, »náš vůdce aspoň čekal, že je nějak objeví při této příležitosti.«

»Čekal,« přiznával Rob nepokrytě. »Bylo podezření, že někdo podněcuje tyto nepokoje. Podle všeho byl to omyl, neboť –«

Nedomluvil, ježto pozornost všech upjala se zase k desce Informační kanceláře. Balata to rozesílal svoje poselství po celém světě. Znělo:

»Všem od točny k točně! Utlačený národ v městě Praze zdvihl prapor odboje. Zahnal diktátora Persona i jeho smečku, sám se ujal vlády. Zvolil revoluční výbor, v jehož čele stojí občan Balata co prozatímní president. Tento z vůle lidu vyvolený vládce posílá svůj pozdrav bratřím v celém světě. Vybízí je, aby ihned po příkladě pražském svrhli Personovy dráby a zabezpečili si svobodu. Praha ochotna je ku pomoci, kde by bylo třeba přemáhati tužší odpor.«

»President Balata!« zachechtal se Dermatt.

»President Balata,« zazářilo na desce. A smích strhl všechny, třeba Balatovo poselství na všechny mocně působilo. Neboť chápali, že může

způsobiti pobouření, jež by bylo těžko překonati. Ale výsměch Dermattův byl příliš případný a ohlášení Balatova titulu předem působilo opravdu směšně.

Ozval se však také vážný hlas:

»Vysmíváme se Balatovi, jsouce skryti v bezpečné skrýši. Nemá Balata víc mužnosti než my?«

»Není-li to nerozvážnost dítěte, jež nechápe následků,« soudil jiný hlas.

»Podceňovati se nesmí účinek Balatova prohlášení,« rozvazoval Rob, »nevím, zda jsme neměli –«

»Máte možnost zadržeti činnost Informační kanceláře?« tázala se Erna.

»Máme ji úplně v rukou, vůdce má možnost i teď, kdy mu libo, vysílati zprávy. Snad by bylo lépe bývalo –«

Příští okamžik mu dal za pravdu, neboť již tu byla odpověď na výzvu Balatovu. Deska Informační kanceláře hlásila:

»Svobodné Praze zdar! Porobený lid ve staroslavné Veroně svrhl právě tento večer pouta otrocká. Vládní palác zničen výbuchem. Vládu ve Veroně řídí direktorium, jež prohlásilo plnou svobodu a připravovalo se k boji proti Praze. Slyše zprávu, že však také Praha odhodila pouta, jásá veronský lid v ulicích a zdraví svobodu, ochoten jsa spolu s Prahou vydobýt ji pro národy všechny.«

A jen dokončili, ozýval se Turín:

»Turinský lid zápasí již od dnešního večera za osvobození. Dobyl prefektury, divadla i akademie, kde opevněni byli Personovi drábi, nyní obléhá je v paláci. Nadšen zvěstmi z Verony a z Prahy s novým úsilím se vrhá v boj. V sadech před palácem kdysi královským, komisař Zíler.«

»Vzplane celý svět,« zasmušile řekl Dermatt.

»Přece pochybuji,« vrtěl hlavou Rob, »uvidíme –«

Zase nedomluvil, neboť rudá záře znovu šlehla deskou:

»Verona – pomoc!«

»Verona přepadena ohněm!«

»Hrozný rudý oheň letí městem. Od náměstí letí oheň i k dómu!«

»Od dómu se šíří rudý oheň k náměstí.«

»Celé město v plamenech – vše hyne – není záchrany –«

»Verona se tříští v trosky – ztraceni –«

Písmeny shasly. Bez dechu hleděli přátelé Personovi na temnou desku. Cítili, že takto v úžase se chvěje nejen Praha, nýbrž celý svět. Všimli si též, že je ticho v paláci a hrobové ticho že je před ním.

Ale nové světlo hoří na desce.

»Turín hoří!«

»Sady před palácem planou rudým ohněm –«

»Rudý oheň letí po Corsu královny Margheríty – letí po nábřeží řeky Pádu –«

»Stadion i nábřeží je v plamenech –«

»Vše hoří – celé město – pomstěte –«

A zase temno na desce a ticho kol a kol. Chápali, že hrůza přimrazila pražské vzbouřence, cítili, že celý svět se chvěje děsem.

V tom však zachvěla se podlaha, pohnula. – Stoupali –

Již od shora se dolů sunou světlé obdélníky oken – rostou délkou – clony v nich jsou zdviženy a světlo jími vniká z náměstí –

A již slyší dupot, pokřik, poděšeno hrůznou zprávou z Verony a z Turína vše prchá z paláce, za křiku a ryku rozbíhá se zástup na náměstí, zmatek v ústí ulic, volání a lání. –

V ráz však všechno ustrnulo –

Děsný rudý plamen rozletěl se – po náměstí – v dlouhých pruzích do ulic a nad střechy a hořel uvnitř domů –

Jeden úpěnlivý výkřik hrůzy rozlehl se Prahou.

»Verona!«

»Turín!«

»Rudá záhuba!«

A nový divý úprk, vřava, křik a pláč.

Také Personovi druzi stáli v němém ustrnutí. Rob přikročil k oknu, které vedlo na balkon, otevřel ho část. Míla uděšena přiskočila k němu. Ale Rob se usmál, vysunul ven ruku do záplavy ohně, která valila se před oknem.

»Nepálí, hleď!« vysvětloval. »Je to pouze zář!«

V tom se setmělo, všechno pohltila noc. Ale ihned zahořely desky Informační kanceláře. A na nich četly udivené oči:

»Vládce Person káže lidu, aby se hned vrátil ku paláci vládnímu.«

Žasli všichni, proměněni v nepohnuté sochy. Světlo zase hořelo, ale mírné, byl to vlídný růžový jas, jenž se lehce chvěl. A v něm davy jak poslušné ovce beze slova, němé úžasem a strachem vracely se rychle k paláci.

Byl to zvláštní pohled a sám Dermatt nemohl se ubrániti podivu.

»Jaké skvělé dojmy! Nedivím se tomu lidu.«

Davy byly shromážděny před palácem, když se vzadu v hlavní třídě, jež šla proti paláci, objevila mocná záplava. Blížila se rychle, stanula za posledními řadami. Byl to vůz. Otevřel se, z něho vystupoval – Person.

Mocný otřes projel zástupy, když se přitlumeným hlasem rozletělo slovo:

»Person!« Zástupy se rozestouply, utvořily cestu k paláci. Ale nebyli to ani lidé, co ji tvořili, nýbrž sochy kamenné. Jen srdce v nich bila divoce a údy se chvěly a mráz strachu probíhal jim kostmi.

A ulicí mezi davy kráčel Person. Kráčel pevným krokem, s klidem v obličeji. Na dosah stáli jeho protivníci ze předešlých chvílí, mnozí dosud se zbraněmi v rukou. Stačilo jen ruku vztáhnout. – Ale nepohnul se ani sval.

»Jaká to odvaha!« zašeptal Dermatt v obdivu.

Person vešel do paláce, vstoupil do místnosti, kde ho očekávali jeho přátelé. Také oni se zachvěli při jeho příchodu, ustrnule se dívali na něho jako na boha. Pozdravil je pouhým pokynem, vešel na balkon.

Okamžik tak stál tváří v tvář k lidu. Světlo zahořelo nyní mocněji, zástupy jako kdyby se přitiskly k zemi pod ním. Person promluvil pak mocným hlasem a neviditelné megafony nesly jeho hlas po celém prostranství i do přilehlých ulic.

»Nevděčný líde,« zahřměl Person, »kdo ti dopomohl ke cti a slávě? Ničemný, bídný lide, který jsi neschopen žíti ze svých sil, kdo tebe podepřel svojí pevností, ochránil pořádkem před tebou samým a udržel tě při životě? Co jsi byl přede mnou, co bys byl beze mne, čím budeš po mně? Já jsem ti zabránil vraždit se a ukázal jsem ti, co je to život v pokoji.

Já jsem ti zabránil lenošit a vedl tě ke štěstí z práce. Ze stáda dělal jsem stát a z ničemů dělal jsem lidi. Vy jste dnes chtěli mi ukázat, že je to marná práce? Nuž, bude po vašem. Budu vás ceniti, jak jste se cenili sami. Dokud já nepadnu, budete pykati prorady dnešní. Viděli jste, jak jsem pomstil stejnou vinu Verony a Turínu. Před nedlouhou chvílí změnil jsem je v trosky žárem pekla. Neunikl jediný jen člověk z těchto měst, jež odsoudil jsem pro zradu. Zasloužilí jste si stejné

pomsty a bylo by mi bývalo jen hračkou, na ráz proměnit vás všechny v prach. Ale já vás ušetřil, promluvila za vás léta, jež jsem ztrávil mezí vámi. Ale potrestáni budou ihned, kdo vás vedli. Vyprázdněte místo před palácem!«

Ve zmateném spěchu ustupoval lid a mžikem bylo prázdno před balkonem.

»A teď vydejte mi vůdce vzpoury! Napřed Balatu!«

Nastal shon a pokřik. Person měl teď na tisíce drábů v těch, kdo před maličkem láli jeho drábům. A tak vytažen byl kdes z krytu Balata a v malé chvíli vystrčili bránícího se zatímníh presidenta na prostranství před davy. Dral se zpátky, ale na Personův pokyn vyšli ozbrojenci z paláce a postavili Balatu na místo před průčelím paláce. Tam již zůstal nepohnutě státi, zadržován elektrickým proudem. Utišil se, hrdost jeho překonala strach a Balata se vzdorně díval vzhůru k Personovi. Ale sklopil brzy zrak a začínal se chvěti.

Nyní velel Person:

»Dále všechny důvěrníky, kteří účastnili se při volbě vlády. Deset jste jich měli.«

Při těch slovech žasli i přátelé Personovi. Kde byl Person, myslili si, že vše ví? Či snad stroje v tajné skrýši vysílaly do prostoru v podobě vln všechno, co se dělo v paláci i v městě, a Person snad ve svém aeru nebo snad někde jinde mohl

naslouchati? Nemohlo být jinak, myslili. A správně soudili.

Dole zatím upoutával pozornost všech nový divý jek a vřava, jak dav sháněl svoje důvěrníky, by je vydal trestu. Person s pohrdáním, jehož neskrýval, se díval po tom stejně hrozném jako směšném divadle. A již vlekli deset důvěrníků, v několika okamžicích stáli vedle Balaty.

»Nyní deset lidí za ostatní!« kázal Person hrozným hlasem. Dav stál užaslý a ohromený. A tu Personovi snad se zželelo té jejich ubohosti. Kynul stráži:

»Vyberte jich deset!«

A za krátko stálo dalších deset lidí v řadě. Lid stál němý, ticho hrobové se těžce prostíralo nad prostranstvím. Tu se stalo cosi, z lidu nikdo nevěděl, jak. Podivný modravý plamének proletěl řadou lidí, stojících před balkonem. Poskakoval s těla na tělo. A postavy stály zlomek okamžiku nepohnutě, pak se kácely sem, tam, jako stébla obilná se kladou za kosou. Person řekl k ohromeným davům:

»To je osud, jehož zasloužíte všichni. Ušetřil jsem vás naposledy!«

Domluvil a vešel dovnitř paláce.

Zástupy dál stály nehybně, ale pouze okamžik. Pak se hnuly, jednotlivci probírajíce se z ohromení se obraceli, učinili krok, dva, ale pak se dali ve překotný úprk. Do všech ulic, všemi směry

se hnal dav, udýcháni, zbledlí, hrůzou pološílení se drali, padali a zabíhali do domů.

Před palácem zůstalo jen jednadvacet těl.

IL.

»Bude tedy lépe, Dermatte, předáme-li tento úkol ženě,« řekl Person se znatelnou dávkou jízlivosti v hlase. »Nesoudíš snad stejně?«

»Přiznám rád, že ano,« odpovídal Dermatt, tváře se co nejklidněji.

Personovi druzi byli shromážděni ke společné večeři. Bývalo tak často, ale dnešního dne bylo zvláštní, že se schůzka nekonala ve vládním paláci, nýbrž v domě Nekolově. Person však jako obyčejně užil příležitostí a uvedl hovor na některé otázky, k jichž rozluštění přibíral i svoje přátele. Řídilo se vše dle jeho nálady, někdy rozvinul se vážný rozhovor, jenž ničím se nelišil od jednání státní rady, jindy hovořeno povrchněji. Person často pronášel své názory a někdy také výtky, volil k tomu leckdy pláštík lehkého, nevinného žertu, pod kterým však ti, jichž se věc týkala, mnohdy vycítili nebezpečnou vážnost.

Také Dermatt pochopil, že Person chce dnes projednati vážnou otázku. Byl si vědom nepřátelství, které stále nepokrytěji mu Person dával na jevo. Očekával, že dnes zase, jak to často činil rád, Person bude hledět ponížiti Dermatta a

případně i sesměšniti v očích jeho přátel. Věděl však, že bude zase třeba zapříti se, snésti příkoří. Však se jednou vyrovnají, ale dosud není čas.

»Já rád uznávám,« hovořil dále Person se zdánlivou vlídností, »že jsi vykonal v té věci, co jsi mohl. Svěřil jsem ti také tento úkol v důvěře v tvou schopnost. Byl jsem přesvědčen, že se dobře uplatníš a prokážeš zase svůj význam pro nás.«

»Činil jsem, co jsem mohl,« odpovídal Dermatt předstíraje, že má lichocení Personovo za upřímné.

»Chybí ovšem hlavní,« udeřil teď Person přímo, »nemáš Habra ani Nekoly, ani toho šedivého hvězdáře. Potřeštěný doktor Bukov i s poťouchlým Sibirjakém jsou patrně s nimi. Myslím, že dělají společnost Nekolově sestře a krátí jí dlouhou chvíli.«

»Bude tomu asi tak,« zase klidně řekl Dermatt, »neboť opravdu jsme nezjistili ani stopy po nějaké jiné jejich čininosti.«

»Až na vzpurnou vzpouru ve Veroně, v Turínu a v Římě. A pak v Praze také došlo k maličkosti nějaké. Víc by toho zatím nebylo. Teď prý zase bouří se nám trochu naši lidé v hutích, jak jsem slyšel.«

»To bude spíš vinen hlad,« klidně, ale směle odpověděl Dermatt. »Americký dovoz chybí Evropě. A příliš mnoho času bylo vynaloženo na přípravu útoku proti Americe, který ovšem ztroskotal. Teď se jeví následky. Ale pomoc je

přece snadná. Musí se věc lidu vyložit. Rob je na to výborný a zakročí zas rád –«

Tlumený smích se ozval při těchto slovech, jimiž Dermatt hleděl hovor převésti na méně nebezpečné koleje. Usmál se i Rob a vzpomněl na příhodu, jak před několika dny narazil ve strojírně na hlouček dělníků, hovících si v práci. Vytkl jim, že lenoší, ale odsekli mu, že k řádné práci třeba řádné výživy. Chtěl jim vyložiti, že je třeba nedostatek potírati zvýšením výroby. Vyvolal však bouři, před níž musil utéci. Pochlubil se s věcí a teď mu ji připomenul Dermatt.

Person porozuměl obratu, jehož Dermatt použil. Proto hleděl zavésti zas hovor zpátky. »Dokud dopadá to jako s Robem,« řekl, »není ještě zle. Ovšem Rob je u dělnictva oblíben, kdybys tam byl býval ty, bylo by to asi dopadlo hůře. Vím, ty si dáš pozor,« odpověděl na Dermattův pohyb, kterým tento naznačoval, že by se tak snadno nevysadil nebezpečí. »Ale půjde-li věc dále touto cestou, dojde mezi lidem k novým bouřím. A jak myslím, je v tom práce modrých, zejména pak Habra.«

»Kdyby tomu bylo tak,« odpovídal Dermatt nyní směle, neboť šlo teď o věc, ve které se Person, podle Dermattova zdání jistě mýlil, »byli bychom něco takového zjistili již při posledním povstání. Při něm lid byl zcela volný, ponechán byl plně sobě, vyjadřoval nepokrytě svoje mínění. Ale nikdo po Habrovi nevolal, nikdo nepočítal s

ním, ani o něm zmínky nepadlo. Soudím z toho, že tu nemá ani náhončích ani důvěrníků. Leda že by to byl Buda Blázen, který tolik řádil v ulicích.«

»A kam se poděla strana modrých?« ptal se zlostně Person, nedbaje konce Dermattových slov.

»Rozprchla se, rozběhla a přestala být stranou. Byli to zřejmě lidé, kteří něco chtěli, ale byli neschopni to prosadit. Nedovedli také užíti ráznějších prostředků. Hleděli jen přesvědčovat lid a po dobrém jej někam vésti.«

»Ty tedy myslíš, že byli i jejich vůdci neschopni?«

»K tomu, aby obrátili průběh věci na ráz, kam by chtěli, toho schopni nebyli.«

»Myslíš však, že se nyní vzdali vší činnosti? Ty věříš opravdu, že položili všichni ruce v klín?«

»To bych neřekl. Habr byl přec člověk rázný, podnikavý.«

Personova tvář se rozjasnila. Dostal Dermatta, kde být nechtěl.

»Vidíš, Dermatte,« řekl, »nemůže býti sporu o tom, že se Habr nečinnosti neoddal. Něco ovšem podniká a ovšem proti nám. V nepokojích zdejších tvrdíš, prstů nemá. Dobrá, nechme toho zatím! Dělá tedy něco jiného. Jistě nebezpečného pro nás. A měl na to přes půl roku času, začíná nám říjen. Proto je už skoro na čase, abychom překazili jeho dílo. A to jsem svěřil tobě. Co však ty jsi dokázal, zdá se rovno ničemu.«

»Není to tak nepatrné, co jsem vyšetřil,« hleděl se brániti Dermatt. »První, co jsem našel, byl směr, kterým prchl Habrův Lux.«

»Jihovýchod. Směrem na Slovensko,« řekl Person úsečně. »A to je všechno.«

»Vypátral jsem dále, kterým směrem jely téže noci Kasparovy děti. Byl to týž směr, kterým letěl Lux, takže jsem měl potvrzení, že je omyl v směru Luxe vyloučen.«

»Měl jsi tedy směr, měls i jeho potvrzení. Ale Luxe jsi neměl ani dětí.«

»O dětech mám jisto, že se ztratily cestou. Dospěly do Brna, nejely však dále. A Lux byl viděn nad Vídní, poznal jej zřetelně řidič nákladního aerobusu, který jel po dlouhou chvíli za ním.«

»To jsou jediné skutečnosti, pevně potvrzené,« poznamenal Person.

»Ano,« přiznal Dermatt. »Dělal jsem vše možné, rozeslal jsem nejbystřejší lidi, pátral jsem sám osobně. Velmi platné služby prokázal mi brněnský Graham, ale k cíli nemohl mne přivésti ani on.«

»Graham byl prý přesvědčen, že jsou uprchlíci skryti někde nablízku.«

»Ano, tvrdil mi to stále. Aspoň s počátku. Potom jeho přesvědčením otřáslo, když bylo patrno, že Lux byl té noci nad Vídní.«

»Odtud jste se dali cestou dohadů,« výsměšně zas řekl Person.

»Pouze já,« nepokrytě doznal Dermatt. »Graham nikoli.«

»Co učinil Graham?« ptal se Person.

»Nic. Říkal jenom: Nelze říci nic určitého.«

»A ty jsi se zabýval dohady, kam se asi uprchlíci poděli.«

»Musil jsem. Neboť ode mne jsi žádal odpověď, co se s nimi stalo. Graham nemusil nikomu odpovídat, proto mohl klidně říci: Nevím. Já jsem odpovídat musil, proto nezbývalo, nežli říci: Snad to a to. Tím spíše, že jste mne připravili o ty dva lidi na Klokočné, od kterých se mohlo něco zvědět spíše chytrostí než násilím. Jejich smrt nám neprospěla.«

»Velmi dobrý výklad,« odpovídal Person, pomíjeje Dermattovu zmínku o Senkovi a staré Marji. »Něco na něm může být. Přišel jsi tedy na myšlenku s Amerikou jen tak, že jsi někam přijít musil.«

»Tomu není tak,« odmítal Dermatt. »Pro svůj soud mám pádné důvody.«

»Hlavně ten, že Lux letěl k jihovýchodu, tam, co není Amerika,« vyšklíbl se Person.

»Lux byl v noci viděn nad Vídní a letěl tedy potom směrem jiným, nežli z počátku, a letěl tam, kde Amerika je,« ostře odpověděl Dermatt. »To však přes to nebyl důvod pro mou myšlenku. Mám jiný důvod a proti němu je velmi těžko brojiti. Habr s přáteli byl jediný, kdo z našich protivníků zvěděl o tvém vítězství a unikl z tvých

rukou. To se stalo pozdě v noci. Ale téže noci byla varována Amerika. Amerika zvěděla, že tvoje loďstvo táhne proti ní, ty jsi o tom nepokrytě mluvil mezi přáteli, když jsi přijel do Prahy a Kaspar snadno mohl o tom zvěděti. Nu, není tu nutná souvislost? Habr jediný měl možnost varovati Ameriku – Amerika byla varována. Kdo to učinil, než Habr?«

»To je všechno hezké,« odpovídal Person, který viděl, že Dermattův výklad mocně působil na jeho přátele, »ale něco v tom přec vadí. Naše výprava proti Americe vydala se na cestu brzy po našem odjezdu ze Saharské Metropole. Jela rovnou na západ, aby se tam spojila s oddílem, který my jsme vypravili z Malty. Tím se ovšem zdržela, ale přece měla náskok před Luxem, jenž vyjel podle tebe k Americe až po našem příjezdu do Prahy. A při tom ještě letěl napřed k jihovýchodu.«

»Nepředpokládám,« pravil na to zase Dermatt s lehkým posměchem, »že musili napřed doletět až do Ameriky a teprv pak že dávali jí výstrahu. Varovali asi Ameriku telefonen možná hned, jak opustili Prahu. Tím by také bylo vysvětleno, že se Amerika mohla tak výborně připraviti, že objevila i záludný tah tvého loďstva, které rozhodlo se napadnouti Ameriku s jihu. Jinak by as sotva byla výprava ta se skončila ta nesmírnou pohromou.«

»Teleřonem, hm,« rozmýšlel se Person a hledal důvod proti Dermattovi. Našel jej a řekl: »Chybou ve tvém výpočtu však je, že Amerika byla

uzavřena svojí hradbou, kterou neproniknou vlny radiové. Nemohl se tedy Habr telefonem dorozumět s Amerikou.«

»Kdy pak bylo zjištěno, že Amerika jest již pod závěrou?« ptal se Dermatt místo odpovědi.

»Zjistilo to útočící loďstvo, když se blížilo již k obydlené části jižní Ameriky. Zahýbajíc k západu, zkoušelo, zda dostane se volně nad Ameriku. Jedna po druhé se oddělila, zamířila na západ, ale jedna po druhé se ztrácela. Až konečně jedna našla volnou cestu, vyzvala pak celé loďstvo za sebou. Podle toho není možno pochybovati o tom, že Amerika té noci měla svoji hradbu v činnosti.«

»Podle toho jest jen jisto,« suše mluvil Dermatt, »že závora byla uzavřena v době, kdy se tvoje loďstvo přiblížilo k hradbě, tedy pozdě v noci. Habr vyjel ovšem hodně dříve z Prahy, Ameriku varoval a ta na jeho výstrahu se uaavřela hradbou.«

»Všechno možné,« musil připustiti Person, »jen se divím, jak se tedy Habr se svou modrou společností mohl dostati do Ameriky, když ji uzavřeli po odjezdu jeho z Prahy.« Praviv to, pohleděl vítězně na Dermatta v přesvědčení, že ho nyní překonal.

Ale Dermatt hned ho odbyl.

»V tom bych neviděl nic podívnébo,« řekl. »Amerika věděla, že nepřítel se blíží s jihu, mohla zcela dobře otevříti průchod pro Habra na severu.

Mohla to učiniti také, když se vypořádala na jihu s tvým loďstvem.«

»Takže pohlaváři modrých podle tebe sedí nyní v Americe,« zakončoval Person tento rozhovor, hledě, aby zakryl svoji porážku v něm.

»Jsem o tom přesvědčen,« přisvědooval Dermatt prostě.

»Považuješ proto další pátrání po něm za bezúčelné.«

»Ano.«

»Ty se ho tedy dál neúčastníš.«

»Dovolíš-li ty, pak nesúčastním.«

»Ovšem nebudeš mít potom proti tomu nic,« mluvil Person, »svěří-li se další šetření v té věci jinému.«

»Ani z daleka. Vždyť ostatně jsi přece vládce, můžeš rozhodnouti, jak ti libo. Pověř tedy Antru svojí důvěrou v té věci. Přál bych jí však, by to pro ni bylo vskutku důvěrou.«

Dermatt podíval se při tom na Langhenu a pak na Virrena. Letmo zaletěl svým pohledem i k Antře. A hned viděl, že se nemýlil a že je pravdou, co se tajně vykládalo v Personově okolí. Že se Person pokoušel o přízeň krásné dívky, že však nepochodil. Viděl pak, že o věci ví Langhena i Virren.

Person nepatrně zrudl hněvem, slyše Dermattova slova. Ale ovládl se, bylo patrno, že stěží. A na pohled klidně odpověděl Dermattovi:

»Tohle už je tedy vyřízeno. Předpokládal jsem tvůj souhlas, pověřil jsem Antru, jak už tedy víš, aby provedla svůj pokus. Antra učinila také přípravy, uvidíme tedy možná dosti brzy, jak jí bude štěstí přát.«

»Nikdo nebude jí více přáti zdaru nežli já,« odpověděl Dermatt. »Mám však svoje pochyby. Z Ameriky sem je daleko, přístup tam je nemožný a vskutku pochybuji, že by z odpůrců tvých někdo toužil po návštěvě Evropy.«

»Myslíš tedy,« pravil Person, »že se Nekola i Habr vskutku starají jen o sebe? Nu, milý Dermatte, já věřil bych ti rád, že máš zas jednou pravdu, mám však pochybnosti –«

»Myslím, že nejsou oprávněné,« Dermatt řekl směle.

»Uvidíme,« krátce a ostře řekl Person. »Víš,« pokračoval, »jakou důležitost má zde tato místnost, ve které teď sedíme?«

»Posvětil ji Nekola,« odpověděl Dermatt posměšně. »Zde bydlil Svat i jeho rod. Tedy něco jako rodinný dům, který byl ponechán Nekolovu rodu i v dobách, kdy příděl bytů se řídil jen losem. Asi důkaz, jak se to vždy mělo s rovností. Ovšem, prý to mělo důvod,« zašklebil se Dermatt na konec, rád, že hovor se převádí jinam.

»Patrně to mělo důvod,« Person klidně odpověděl. »Stará pověst chránila dům Nekolův i rod. A je dobře vzpomenouti této pověsti ve chvíli, kdy nám Dermatt namlouvá, že Nekola a jeho

druhové jsou nyní v Americe a že dřímají v klidu nedbajíce Evropy. Vzpomínka ta bude na místě tím více, že jsme v místnosti, kde po léta a desítiletí byl ukryt důležitý spis, na němž se zakládá význam Nekolova rodu. Je to tedy vskutku mísnost posvěcená, jak nám Dermatt řekl.«

A za napjatého ticha přítomných, zřejmě si mnoho nevšímaje Dermatta, počal Person vyprávěti:

»Aspoň trochu je vám známo všem, že jde o dokument velikého významu. Je to sdělení o událostí nesmírného dosahu, která se má státi v letech příštích. Před tisíci lety na základě výzkumů svých psal je francouzský hvězdář Bertrand, přítel inženýra Nekoly, zakladatele to kolonie saharského slunce. Bertrand uložil je v schránce na Venuši, na saharské observatoři, na níž konal pozorování a objevil svou novou hvězdu. Četli jste snad, že tu hvězdu pojmenoval podle ženy Nekolovy, Manony. Dosud ve hvězdářských soupisech jsou zmínky o té hvězdě, která později prý ještě jednou zazářila, ale potom ztratila se nadobro. Nova Geminorum Manon bylo její jméno vědecké a dosud je tím jménem uváděna.

Bertrand však, jak jistě víte, zhynul na pobřeží Dalmacie nedaleko mysu Planky při zkoušení, který z obou Lesinových předpisů je upotřebitelný pro výrobu energie a který je předpisem pro zhoubnou látku Strucksovu. Ale před svou smrtí

Bertrand sdělil inženýru Nekolovi, kde skryl důležitý rukopis a odevzdal jej rodu jeho k ochraně. Od té doby jest prý rukopis ten zapečetěn a má se prý otevříti tehdy, až magnetka zjevně před lidským zrakem denně počne putovati od východu k západu a zpět.

Rukopis ten od těch dob byl chován v Nekolově rodu, dědil se z pokolení na pokolení vždy přecházel. Zvláštní při tom je, že Nekolův rod nevymřel a že se již udržuje plných tisíc let. Pokračuje sice vždy jen jedním, nejvýš dvěma syny, zkusil mnoho příhod podivných, za Negara, jak je známo, ohrožen byl starým rodem soupeřským, rodem Hartmanů, ale nezašel. Všeobecně pak se soudí, že jej udržuje Prozřetelnost k velkým cílům, které souvisejí s rukopisem Bertrandovým.

Osudy však spisu toho jsou víc nežli zvláštní. V letech po úmrtí inženýra Nekoly, zakladatele rodu, zapomnělo se na tento dokument. Ale přece, třeba jako bezcenný, vždy přecházel na nejstaršího člena Nekolova rodu.

Několikráte později se stal kořistí zlodějů, kteří jej měli za věc drahocenou, ale vždy byl neporušen majiteli vrácen. Třikráte byl prý vyrván z plamenů, a ve dvou z těchto případů člen rodu Nekolova položil svůj život za ten spis. Mnohokráte se prolila krev za jeho záchranu, stalo se i, že byl původcem vraždy mezi bratry, kteří se oň svářili.

V polovici čtvrtého tisíciletí se zdálo, že je rukopis ten ztracen navždy. Držitel jeho odjížděje na lodi k výzkumu Australie, hynoucí pro nedostatek vody, potopil se i s lodí a zmizel beze stopy. Bylo mnoho nevysvětleného na té příhodě. Nekolův rod však se udržel a rozvíjel se dál.

Věřilo se tehdy, že se najde rukopis, neboť byl-li tu rod Nekolův, měl tu býti také rukopis mu svěřený. A vskutku prý sám Negar, jenž tehdy vládl na Maltě, dal vyzdvihnouti onen lodní vrak – byl prozkoumán a nalezen v něm mimo jiné také rukopis, uzavřený v neprodyšné pokladně. Tak se dostal zpátky rodu Nekolovu a v jeho rukou zůstal až do dnešní doby.

Ovšem jeho osudy dál byly pestré, vypráví se, že za Negarovy vlády poznovu byl vyrván Nekolovým působením Hartmanů a na rozkaz maltézského samovládce vezen na Maltu. Avšak Negar mezi tím byl svržen, musil prchnouti a Nekolové dostali zas rukopis svůj zpátky. Hartmanův rod potom zanikl, totiž, vypráví se, že –«

Zde se Person náhle zarazil ve vyprávění a jeho zrak se mimovolně obrátil k Erně. Ale vzpamatoval se a lhostejně hned pokračoval:

»To však jsou jen pověsti, jest jisto, že jméno Hartmanů vymizelo z historie. Nekolové zůstali, ale otřásala jimi bouře za bouří.

A před dvaceti lety zachránil prý Bertrandův spis před záhubou hvězdář Mill, když otec Svata

Nekoly, jejž všichni dobře známe, zachvácen byl šílenstvím a pokoušel se spis ten zničiti. Tak se plnilo, že se neztratí, co se nemá ztratiti.

Ukázalo se to, jak se aspoň zdá, i v těchto dnech. Bertrandův spis uschován byl v této místností, kde bydlil také poslední mužský potomek Nekolova rodu, Svat. Nekola však prchl, nedostav se k svému pokladu, když po mém návratu z Malty přijel na Luxu se svými přáteli a varován byv Kasparem se dozvěděl, že v jeho bytě čekám na něho. Nezapru, že k vůli Bertrandovu rukopisu jsem tu čekal.

Po útěku Nekolově hledali jsme zde ten spisek spolu s Robem. Mohu říci, že jsme všechno prohledali poctivě, mnoho dní jsme tady ztrávili, však marně. Snad jsme štěstí neměli. Ale ty jsi bystrý člověk, Dermatte, obrátil se Person náhle na Dermatta, »zkus, co dovedeš! Možná, že uvidíš více, nežli jsme my mohli vidět koncem března letošního roku. Zkus své štěstí, najdeš-li tu stopu po nějaké schránce nebo úkrytu, ve kterém by byl snad býval uložen ten drahocenný papír!«

Dermatt se rozhlížel při poslední části Personova vyprávění nenápadně, ale bystře po síni. Jednu chvíli cosi blesklo v jeho očích. A když Person skončil svoji výzvu, Dermatt povstal, usmál se však zlomyslně. »Proč bych nezkusil to, co mi velíš, vládče?« řekl. »Nebude mi hanbou, nenajdu-li za okamžik to, co vy jste s Robem nenašli za tolik dní!«

A obcházel místnost, prohlížeje zvláště stěny komnaty. Najednou však přímo si zamířil do rohu světnice a již vzkřikl vítězně:

»Tady je schránka!«

Všichni vyskočili, běželi k Dermattovi, jenž lehce otevřel dvířka tajemné schránky. Pomalu se přiblížil i Person.

»Nu – a co je v ní?« otázal se nyní Person Dermatta.

»Nic – je prázdna –,« zklamaně zjistil Dermatt.

»Prázdna!« ostře řekl Person. »A víš od kdy?« vzkřikl na Dermatta.

»Od srpnové vzpoury,« odpovídal sám, »takhle jsme ji našli hned druhý den s Robem!«

»Pak jediný Nekola – to mohl –,« koktal zaražený Dermatt.

»Ano – Nekola!« vítězně řekl Person. »Mlčeli jsme o tom s Robem, nebylo nic platno, ale nyní ~«

Chtěl mluviti dále, ale pokřik z venku zarazil ho v řeči. A již krátký záblesk světla všechny strhl. Deska Informační kanceláře náhle zahořela nachem. Pohleděli na ni. Žasli, čtouce:

»Překvapující zpráva! Návrat ze záhrobí, aneb není smrti? Zvítězila nad ní věda? V nejbližších dnech přineseme zprávu o sensačním pokusu mladého lékaře a o výsledku jeho, nad nímž užasne svět. – Smrt je překonána, ožívají mrtví, dávno oželení –«

VZKŘÍŠENÍ SLUNCE

DÍL III.

L.

Udeřila osmnáctá hodina. Ve strojovně pod Žižkovem ukončila první směna práci, nastoupila druhá, noční,

»Tady to máš! Dři se zase ty svých osm hodin!«

»Odhodils to s chutí, to je vidět. Podle všeho strouhat dřevo je přec příjemnější práce, nežli kovat železo.«

»Rozhodně je tomu tak. Tohle je práce pro trestance, ovšem, já jím jsem. Ale já vím aspoň, proč jsem tady. A měl jsem už něco za to, popřál jsem si povynadat vůdcovi.«

Uklonil se posměšně při slově »vůdcovi,« jakož vůbec celý ráz vší jeho řeči byl až nepříjemně zlý a vysměvačný.

»Ale proč jsi ty zde u té dřiny,« pokračoval vyzývavě, »to sám asi ani nevíš.«

»I vím brachu, vím,« odpovídal zvolna Korec, starý přední dělník, prošedlých a krátce přistřižených vlasů, hladké, plné tváře.

»Proč pak tedy?« ptal se Klejtek, mladší člověk, pomenší, bledých tváří s vysedlými kostmi lícními.

»Protože jsem pařez,« odpovídal Korec zvolna, »na kterém lze štípat dříví. A vědí to o mně –«

»Ano! Výborně jsi to řekl,« ušklíbal se Klejtek.

»Vědí o mně,« pokračoval Korec klidně, »že se snesu s každým křiklounem a s každým otrapou, který jinde nevyhověl. Dají mi ho sem, asi jako tebe, abych z něho něco udělal, okopával ho a při tom abych poslouchal kde který jeho zbytečný žvást. Vždyť jsi viděl sám, co jsem měl s tebou, než jsem s tebe aspoň trochu něco udělal.«

»Není to tak slavné,« ušklíbal se Klejtek.

»Není divu! Z bláta se věž nestaví. A vránu zpívat jsi jistě ještě neslyšel.«

»Dovol, Korče!« urážel se Klejtek.

»Jen se nerozčiluj! Říkám jenom pravdu.«

»To tu máš teď asi výtečníky, co jsem odtud.«

»Ale kde pak!« klidně ukrajoval slova Korec. »Plevele se zbavíš, ukáže se jiný. S tím se musí počítat. Ty teď děláš samostatně, hlavně kazy, vždyť já vím, jen nech! A mně dali novou plebs, abych se s ní mořil. Je to všechno stejné. Sebránka jste všichni a nezasloužíte si ani, aby s vámi zacházeli tak, jak dělají.«

»Slyšíš to?« ukazoval druhu jiný muž, jenž také skončil práci a strojil se k odchodu.

»Korec řekl něco, třeba trochu hrubě, na čem, bohužel, je mnoho pravdy. Nezasloužíme si jiných

poměrů, dokud budeme v tom stavu, v jakém jsme. V nás samotných, v lidu leží mnoho viny.«

»A je, Marku, naděje, že bude náš lid jiný?« ptal se Markův druh, když odcházeli.

»Já jí nemám, bohužel. A mít nemohu. Tolik špatných zkušeností nepoučilo nás dosud. Úspěchy své porážíme přepínáním, ježto nedovedeme se spokojiti s možným. Sami nedovedeme se zapírati, máme nedůvěru k druhým, podezíráme je, že jsou na tom líp. Není u nás obětavosti pro celek, pro bližního. Chceme býti rovni v právech, ale vzpíráme se stejné míře povinností. Sobectví v nás neusnulo, sobectví nás nutí přeceňovati svou práci, ale snižovati výkon druhých.

Závist proudí v našich žílách. Nevidíme rádi bratra o stupínek výše. Raději ho ponížíme, nežli abychom ho zdvihli nahoru. Proto máme nad sebou vždy lidi bezohledné, kteří dostali se nad nás využitím našich špatných vlastností. A když na nás došlápii svou patou, chvílemi tu patu hryžeme a chvílemi ji lížeme. Někdy dovedeme dokonce i srazit tyrana, ale pouze proto, abychom si za nedlouho připravili jiného.

Neboť nedostatek zdravé soudnosti je přímou výzvou, aby nás bylo zneužito. Je nám možno namluviti všechno, všemu věříme, ač zdravý rozum leckdy nad tím stojí, poštvati se necháváme a to lidmi nejhoršího druhu. Proto vždy nás někdo někam vede, řídí k činům, ze

kterých má prospěch sám, a my v něm máme světce, jehož povýšíme k nebesům. Srazíme však toho, kdo nám řekne prostou, třeba nepříjemnou pravdu.«

»A soudíš, že lépe nebude?«

»Jak by mohlo, nyní? Osud nás stiskl, zalezlí do děr a pod skleněné kryty živoříme, hyneme. A než zahyneme, nízko, velmi nízko klesneme. Potřebujeme zas vidět teplé, zářné slunce, dýchat čerstvý, vlahý vzduch, osvěžený dechem lesů, hájů, prosycený vůní květů. Ale takhle, podívej se, stěna domu vlhká, dlažba, sloupy, kryt a na něm sníh a voda z něho kape. Proto nebyl člověk stvořen, v tomhle musí upadnout.«

»Pravda,« vzdechl Markův soudruh, »kdy jsem já už neuviděl slunce! To kdyby se vrátilo!«

»Bylo by zas lépe,« přisvědčoval Marek. »Změnil by se také nedostatek, který dráždí špatné sklony člověka a stupňuje. Naše sobectví, když ho nemůžeme vykořenit z lidských srdcí, by se aspoň nasycením umírnilo, přestalo by býti šelmou hladovou. A člověk by zase měl rád práci, když by viděl její blahý výsledek.

Ale to jsou sny. A tisíciletí je lidstvo sní a stále doufá. Snad v té neustálé touze po štěstí je trochu záruky, že přec jen jednou přijde. Ale pro nás zůstane to vidinou, která prchá příliš daleko.«

»A tak mnozí se těší, že nastane ráj, zbaví-li se Persona.«

Marek se trpce usmál: »A jsou to právě ti, kdo čekali ráj, až přijde Person! Pamatuješ, jak byl kdysi nadšen Balata pro Persona? A pak byl hlavou povstání!«

»Jsou to zase marné naděje,« pokračoval vážně. »Co se změní, když se Person odstraní? Bude více chleba, méně práce? Ubude snad malý počet hrdel, která sytí se teď bohatě a plně i za naší bídy. Ale pro velký náš celek přibude tím nepatrné sousto. Ostatně pak přijde jiný Person s jinou smečkou. Neboť my nemůžeme býti bez Personů a Personové nemohou být bez smečky. A vždy se najdou ti, kdož jim ji utvoří, ať z hlouposti či ze špatnosti.«

»Ne, ne! V tomhle ohledu jsem nedůvěřiv. Nevidím v tom štěstí, aby Person zmizel. A konečně Person – to měl pravdu, když to řekl útočníkům před palácem – Person zavedl nám aspoň pořádek, který učinil i naši nouzi snesitelnou.«

»Habr by jej byl přec také zavedl,« odporoval Markův druh. »Co pak vlastně Person udělal? To co stále hlásal Habr a co Person dříve potíral!«

»Je to zajímavé, poslední, co říkáš, a máš v tom pravdu. Ale Habr by to nikdy nebyl prosadil. Musil přijít Person.«

»Proč ne, Marku?«

»Poněvadž byl Habr člověk, jenž by nebyl nikdy používal Personových prostředků. Proto bychom byli Habra udupali.«

»Proč to neuděláme teď Personovi?«

»Protože se nedá! Bojíme se ho. Bojíme se jeho bezohledné krutosti.«

»Jak tě slyším, myslíš tedy, Marku, že nám bude Person ještě dlouho zachován.«

»Neřekl jsem to tak, příteli! Předpověď je tady těžká, ale soudím, že to nebudeme my, kteří porazíme Persona. Padne-li, porazí ho jeho chyby, my však nikoli.«

»Možná, že se tentokráte přece mýlíš, Marku! Mezi dělnou třídou zase vře a hovoří se mnoho zas o novém vzbouření, Připravuje se prý –«

»Možná,« řekl Marek chladně. »Ale myslím, že se nehne ani ruka. Naši lidé nezapomněli tak snadno oněch jedenadvaceti mrtvých před palácem Personovým. Jejich obrazotvornost jim ovšem sotva dovede vykresliti osud Verony a Turínu, ale Personovo poučení, jak je zařídil, jak sám víš, hodně působilo.«

»To byl ovšem nápad přímo ďábelský,« rozhorlil se Markův soudruh. »Nechat všechno ve zničených městech netknuté, nedovolit ničím hnouti v sutinách, aby obě města zůstala jak otevřené hřbitovy se svojí celou spoustou. A pak vybrati si, podle záznamů o pražské bouři, které vyhotovil gramofon, ty, kdo hovořili nejsměleji, naložit je do velikých aerobusů a dopravit je do Turina.«

»Na zkušenou,« přidával se Marek, »jak sám prohlásil. Zavřel prý je do moderních Pompejí, o

to hroznějších, že ze starých Pompejí kdys prchlo vše, co mělo k tomu síly, kdežto v obou městech zůstalo vše, co v nich žilo, ale mrtvo, Tam nechával lidi nejhorčejších hlav, nechával je bez potravin, aby musili je hledat po domech a aby byli donucení shlédnouti tu všechnu hrůzu, jak se umí mstíti Person. Potom přivezli zas tyto lidi do Prahy a propustil je, aby mohli povědět, co uviděli v Turinu a ve Veroně.«

»To byl nápad hodný Persona. A působil, jen co je pravda.«

»Vidíš,« řekl Marek. »Byl by mohl Habr působiti na nás takovými prostředky?«

»Pravda, Habr byl sice rázný, ale člověk dobrý. Pamatuješ, jak zachránil tehdy Kaspara před ubitím?«

»Však prý to byl Kaspar, jenž ho varoval,« poznamenal Marek. »Ale dobře, že to připomínáš. Habr chránil provinilce, Person vraždí vinné, nevinné.«

»A teď vzal si na nás Číňany!«

»Vidíš, byl by tohle udělal snad Habr? Kdo se pohne proti těmto ďáblům?«

»Ale mluví se o povstání zcela nepokrytě. Hlavně prý Afrika je nepokojná.«

»Afrika, snad,« připouštěl Marek. »Ale i to jest bez vyhlídek. Ostatně mluví-li se o takové akci, ví o ní i Person a dovede tomu čeliti. Možná, že docela jednoduchým prostředkem. Možná, že už o tom pracuje.«

»Myslíš asi jeho sensaci s tajuplnou umělkyní, kterou uvádí již týden Prahu do rozruchu.«

»To jsem právě nemyslel,« popíral Marek. »Ovšem věc ta jistě také má svou příčinu. Není nadarmo, co se s tím provádí.«

»Však hleď! Zase září obrovské vývěsky na rozích. »Nejskvělejší překvapení naší divadelní veřejnosti.« Včera to znělo jinak, každý den je to jiné, ale smysl vždy je týž. A podívej se! Také Informační kancelář v té věci pracuje. Denně přináší napínavé zprávy a rozhlašuje po světě. Dnes píše, vidíš: Zapadlá hvězda znovu vyšla –«

»To už bylo včera,« odvracel se Marek, »nějak se jim ta věta zalíbila.«

»Však co lidí se kupí před deskami! Vydráždili jednou Prahu k zvědavosti!«

»Nejen Prahu,« doplňoval Marek, »dochází prý dotaz za dotazem se všech stran.«

»A nikdo se nemůže dopátrati pravdy, oč as jde. Dohady jsou ovšem. Co tedy myslíš o tom?«

»Nic, nevím,« řekl krátce Marek. Ale druh ho chopil za rameno.

»Podívej se, pokračují! Ah –« vykřikl. Dívali se oba na desku, na které se nachem skvěla slova:

»Odhalení dnes!«

»Hlásí správa Národního Divadla: Ode dneška za týden, dne 26. října vystoupí zas poprvé po těžkém zranění, přešedším již ve mrákoty smrti –«

Náhle pomlčka. Davy, které dávno stály před deskami Informační kanceláře, hromadí se nebezpečně, zaplňují jízdní dráhu, překážejí pohybu. Vzadu hluk a zmatek, v předu rozčilený, bezdechý a chvějící se shluk –

»– a po dlouhé, těžké nemoci – divem vědy navrácená životu –«

Zas přestávka, v níž napětí se vystupňuje k šílenosti – potom pokračuje Informační kancelář:

»– naše božská umělkyně – miláček našeho obecenstva – Erika Svansenová!«

A výkřik úžasu zahlaholil ulicemi Prahy.

Ozval se i všude tam, kam donesly se radiové vlny.

LI.

Večer dne 26. října. V přírodě bouře, v městě Praze neklid, rozruch.

»Pekelný čas! Slyšíš, jak to hučí a píská? A jak v krytu rachotí a řinčí! Zázrak, že to vůbec odolá!«

»Je to rovné nahoře a vichřice se nemá čeho zachytit. Ovšem při takové síle stačí jí i nepatrná plocha. A podzimní bouře koncem října bývají vždy nejprudší.«

»Není divu, že dnes po celý den stojí provoz aerobusů. Takovému obru by se asi vedlo.«

»Vždyť dnes vichr trhá i anténní tyče nad kryty. Z mnohých míst je vůbec nemožno dnes dostat zprávu,«

»Teď si představ, co by dělal člověk v našich krajích, nebýt našich krytů!«

»Nemohl by žíti jinde nežli v jeskyních. Ale zašel by i tam, jak pak by se udržel, co by jedl? Mimo místa hrazená i krytá není v našich šířkách téměř života. Nelze proto poměry ty srovnávati s polárními kraji, jaké kdysi bývaly.«

»Takže naše kryty na konec jsou znamenité zařízení.«

»Jistě, aspoň v našich poměrech. Ovšem život pod nimi se nesmí nazývati životem. Snad to ani necítí tak těžce, kdo se takto narodil a celý život žil. Ale zakusíl-li někdo jenom jednou svěžího půvabu volné přírody, nemůže být nikdy šťasten pod krytem.«

»Je to možno. Ale žije-li kdo jako já, je se vším spokojen. Mimo Prahu dostanu se pouze v létě, když dá výzvu ku projížďce Petřín. Ale to spíš člověk využije povolení, nechat práce, snad to ani není volný vzduch, který táhne ven. Jinak to jde denně stejně, kancelář a domov, krátká procházka někde tišší ulicí a zase domov. Nebyl bych šel ani do divadla, ač dnes na mne přišel řádný lístek, kdybys nebyl pro mne zašel osobně. Neláká mne ani Personovo překvapení. Něco jiného je ovšem u tebe, jezdíš často na studijní cesty, je tvým úkolem se občas podívat, jak

vlastně vzduch přirozený vypadá. Nedávno byls, myslím, v Egyptě.«

»Asi přede dvěma týdny. Ale čas byl skoro jako dnes, proto jsem jel vlakem.«

»Aerobusem není jízda značně lepší. Jsi v něm stejně jako v kobce, okna zamrzlá a zavalená sněhem. A i když se okna rozjasní, vidíš mlhy, mraky, nebo jednotvárnou bílou pláň. Nejčastěji běží kolem stěna, světly ozářená, skládající se ze statisíců vířících a nazad prchajících vloček.«

»Ale přece vidíš něco, příteli! Avšak ve vlaku jsi vskutku jako v díře. Máš tam sice všechno pohodlí, teplo, světlo, můžeš číst i psát, můžeš poslouchat i rádio, nebo ulehneš a spíš – ale to vše vydržíš jen krátký čas, pak začne na tě něco padat, něco stiskne ti hruď i spánky, věř, já říkám, že to není samo sebou. Všimni si, že nejčastěji vybuchuje záchvat šílenství právě ve vlacích.«

»Počet případů se hrozně zvětšil ve všech krytých místech, ale v tom máš pravdu, na záchvaty že jsou vlaky v popředí. Ovšem, život, jaký člověk vede, není přirozený, následky se musí dostaviti.«

»Věru, ucítíš to, když se jednou dostaneš ven, do volna. Na mé cestě do Egypta, nedovedl bych ti vylíčiti, jak mi tíha spadla s prsou, když vlak před Sýrií vyjel náhle z tunelu. Kolem sic byl sníh, hory divoké a po nebi se mraky honily, ale cítil jsi i pevně zavřenými okny, že je tady jiný vzduch a jiný život. Hned jsi dýchal volněji. A jak bylo

možno, měl jsi vidět, jak letěla okna vzhůru. Přes výstrahu průvodčích.«

»Nedivím se. Byli jste přec v kraji, kde, byť na krátký jen čas, ale přece vyhánějí stromy listí, pučí lučiny. A nedaleko na jih leží šťastné kraje, kde se svěží jarní zeleň střídá se sytou, temnou letní zelení, kde stromy a keře nejen kvetou, ale kde jíž i květy vyzrávají v plod.«

»Právě. A tam má vzduch v sobě také látky, bez nichž neprobíhá život v plné svěžestí. My děláme všechny možné zkoušky, snažíme se vypátrati, co v tom vzduchu je, však marně.«

»V tom máš jistě zkušenost, když jsi nyní v oddělení chemickém. A dříve jsi byl u větracích stanic.«

»Věř, že u těch jsem byl spokojenější než teď. Starali jsme se jen o to, aby naše stroje přesně pracovaly, aby zachycovaly vzduch pokud možno čistý a aby ho byl dostatek. Jeho složení jsme stále měli v patrností, ale věděli jsme, že v něm cosi chybí, ovšem, to jsme spravit nemohli a nebyl to náš úkol. Stačilo nám, že nám bylo známo, proč se v našem vzduchu nedostává něčeho. Protože tu není lesů, hájů, bujných lučin, všech těch nesčíslných rostlinných životů, které braly kdysi cosi ze vzduchu a cosi zase vydávaly do něho. Viděli jsme, že to nejsou látky, o nichž člověk dávno věděl, které do vzduchu buď přidal, nebo z něho odstraňoval ve větracích stanicích. Ale že jest ještě něco, dosud neznámé, však přece velmi

důležité, čeho nyní nemá vzduch v našich krajinách. Ale najít, co to jest, jíž bylo věcí oddělení chemického, stejně jako vynajíti, jak to vyrobit a náš vzduch tím pak doplnit.«

»Možná, že to bylo to, oo jste přimíchali do vzduchu při první Personově vzpouře,« smál se první z obou mužů.

»Sotva, soudě podle účinku. Ale to už já jsem nebyl u větracích stanic. Byl jsem bílý a nedlouho před tím nenápadně odstranili od nás všechno, co se veřejně čí tajně nehlásilo k modrým. Habr si to tehdy dobře zařídil. Mne na příklad povýšili a dali mne do chemie,«

»Tam jsi od té doby uvázl.«

»Ano. Zalíbilo se mi tam, je to práce zajímavá, důležitá, účelná. Trápí mne jen, že jsou naše výsledky tak nepatrné, A co provádíme všelijakých pokusů a zkoušek! Dostáváme pravidelně stlačený vzduch ze Sahary v silných nádobách, rozkládáme jej a zkoušíme, dělá se to už snad mnohá desítiletí, i stále jinak, jiným způsobem. Výsledky však všechny rovnají se nule.«

»Vskutku, zvláštní věc.«

»A musí být něco zvláštního v tom vzduchu, to je nesporné. Dělám občas zvláštní zkoušky, vypustím část saharského vzduchu v naší pracovně – měl bys vidět účinek! Činím tak i nenápadně, aby na mé lidi nepůsobilo snad vědomí, že dýchají zdravý, svěží vzduch – poznají

to okamžitě. Naopak jsem několikrát přinesl vzduch zdejší, čerstvý, zároveň však upravený podle osvědčených zkušeností, řekl jsem, že je to africký vzduch, a vypustil ho část. Hned si všichni libovali, zhluboka i pohodlně dýchali, ale na obrátku protáhly se obličeje všech a ozvaly se hlasy: »Ah, to není to!« Poznali to.

»Příroda se napodobit nedá, V ovzduší ve volné přírodě jsou jistě zvláštní látky, kterým můžete dát jméno, třeba spiraminy, ale kterých nedovedete ze vzduchu oddělit. A i kdyby snad, náhodou, se tak stalo, nedovedete těch látek vyrobit. Je to jako s vitaminy. Přes úsilí věků nedovedli jste jich vytvořiti. Proto nemůžete živiti nás pouze kostkami a bůh ví jakou soustředěnou látkou, a člověk musí míti brambor, aby nepodlehl kurdějím, musí míti slupku obilnou, aby ubránil se beriberí, yamu třebas, a celou řadu jiných plodin musí mít, které rostly na svobodném vzduchu a pod světlem slunečním. Tak je to i se vzduchem. Vyrobíte jej, je zcela roven vzduchu z volné přírody, ale něco přec v něm chybí.«

»Je to pravda. Viděl jsem to, jak jsem řekl, na své cestě Egyptem. A jak působí to na lid, jak se jinak rozvíjí, když i je volně pod nebem, v čistém vzduchu, oživeném dechem rostlinstva. Chybí sic prý také v rovníkových krajích cosi vzduchu, prý proto, že se zastavila činnost sopečná. Sopky ze svých jícnů chrlily prý plyny, které prospívaly rostlinstvu, a to pak sytilo vzduch látkami,

potřebnými pro živočišstvo. Ale přes to v Egyptě jsou lidé zcela jiní, svěžejší a bystřejší. Nejsou poddajní tak jako my, mají více hrdosti a sebevědomí.«

»Však se čeká, že tam dojde k bouřím proti Personovi. Když se někde odváží, bude to tam.«

»Zdá se, že s tím Person počítá. Žluté gardy jsou teď skoro všechny dole.«

»Proti těm, toť jisto, bude těžké hnutí.«

»A jak opatrně žluté gardy Person sestavil. Aby se mu neopakovalo to, co stálo potom Evropu před tisíci lety tolik neštěstí, totiž využití žlutých k přepadení Evropy, zařídil si strážní čety smíšené. Má to název žluté gardy, ale žlutých je tam polovic a ostatní jsou bílí. Bílí střeží žluté, žlutí střeží bílé, ale dohromady tyto čety ochotny jsou zakročiti stejně bezohledně v Evropě a v Africe, jako v žluté Asii. Zdusí bezohledně každý pokus o odpor. Nejhustěji osazen je nyní jimi Egypt, neboť odtud Person čeká nový pokus odboje.«

»Nemýlí se asi. Poměry se přiostřují, takhle nelze žít.«

»Ale v čem to vězí? Chybí sice americké dodávky, ale za to byla prodloužena doba pracovní. U nás v Evropě i v Africe. A Africe se úkol značně zvýšil, takže musil by se vyrovnati americký úbytek. Pořád však je nedostatek, spíše stoupá, než aby se zmenšoval.«

»Není výkonnosti jak měla by snad být. Mnoho práce padlo na válečné přípravy, dosud ve velkém se vyrábějí stroje na ničení lidí, pro ochranu vládců. Proto také lidé nepracují s chutí, majíce se vedle toho za zklamány, neboť doufali, že Person připraví jim ráj. To se nestalo, protože se státi namohlo. Následek je roztrpčení, lidé nesnaží se pracovati ze všech sil, mnozí kazí dílo úmyslně.«

»Dělali to také dřív.«

»Ale nyní ve větším rozsahu.«

»A kudy z toho všeho?«

»Co na to říci? Jedině to, že tohle není naší věcí. Vím, to je na tem nejhorší, že lidem je vše jedno a nechají věcem volný průběh spíše, nežli aby marně zápasili s osudem.«

»Ale konce stihnou všechny stejně.«

»A lze něco dělat proti tomu?«

»Pravda, sotva.«

»Vidíš, to říkají také jiní lidé, než jsme my. Zbývá jenom zhynout, za –«

Trhl sebou, ustal v řeči. Ozvalo se táhlé hřmění, někde daleko a nahoře, přicházelo z dálky, blížilo se, potom jako by veliký válec běžel nad krytem.

Zarachotilo cos kovově, zařinčelo sklo. Nedaleko nad pobočnou ulicí se vlomila dovnitř tma, v ní se zatřpytily polámané plochy skleněné – s řinkotem se řítí sklo, zvoní na dlažbě,

s ním padá dolů sníh a proudy mlhy letí pod krytem.

Dole poplach, zastavuje pouliční dráha, s křikem utíkají lidé.

»To se zase čerti žení, jak musí být venku, mimo kryt!«

»Vskutku soudný den. A hodí se to, vždyť dnes mrtví vstávají.«

»A jdou si zahráti do Národního. To máš věru pravdu.«

»Však je otázka, zda je to také těší.«

»Hlavní je, že Persona to těší. Ten je vlastně oslavencem večera a ukazuje světu svoji duchaplnost.«

»Rozhodně si Person chvály zaslouží. Neboť byl to věru skvělý kousek, nastrojit to, by se Svansenová zdála mrtva, nechat Rosenovu, aby se hlásila jako vražedkyně, a pak vystoupiti jako její spolupachatel. A to s úmyslem, dostati se na Atlantidu, kde čekali ho druzi s nalezenou lodí podmořskou a s inženýrem Robem, který odkryl tajemství Malty.«

»Sosnováno je to jistě velkolepě. Ale proč pak tajili tak dlouho tuto věc?«

»Jednak byla Svansenová vskutku dlouho nemocna, hlavní však se zdá, že toto odhalení bylo Personovou zálohou. Nechával si je, aby jím překvapil a ohromil lid.«

»Cítí asi, že je zase nejisto, a chce předejíti výbuchu.«

»Možná, že tu také působila příhoda, jež se stala před nedávném.«

»Myslíš asi šílence, jenž běhal ulicemi vykřikuje, že to všechno musí spadnout, protože tu vládne vrah a vražednice.«

»Ovšem. Rosenová jela tehdy autem ulicí a byla přímo napadena zuřivcem a zahrnuta nadávkami. Proto nyní podávají důkaz, že je Svansenová živa.«

»Ale té je asi při tom nejhůře. Věř mi, nenáviděl jsem ji kdysi, byla zapřísáhlou odpůrkyní naší strany, Ale nyní mám s ní soucit. Co as vytrpěla, ubohá!«

Blížili se po Národní třídě k divadlu. Ruch zde rostl, auta, omnibusy, vozy tramwaje se hnaly sem i tam, ale po většině dolů, ke korytu Vltavy, nad níž proti temné ploše krytu vysoko se vypínala stavba divadla. Ostře zářila světla v průčelí, davy se tlačily pod nimi širokými schodišti. Všude šum a shon, nebývalé napjetí.

Bylo patrno, že divadlo bude naplněno do posledního místa. Správa se též o návštěvu postarala, neboť platily pro toto představení vedle řádných, v pravidelném počtu přidělených vstupenek, i lístky, kterých bylo během posledního týdne nepoužito. Ježto bylo představení s Erikou již dříve hlášeno, šetřili si mnozí lístky na těmto večer. Vydali se ovšem nebezpečí, že jim lístky propadnou, naplní-li se dům, nežli přijdou.

Když vstoupili oba přátelé, celá velká místnost hlučela a vřela. Rozhlédli se kolem, našli vskutku ještě prázdná sedadla. Byla ovšem vzadu, neboť vstupenky byly bez čísel a místa se zabírala, jak kdo přišel. Bylo tak ve všech částech divadla, pouze některé lože byly vyhrazeny pro vůdce a jeho přátele. Lože ostatní se přidělovaly dle zvláštního klíče, takže se jich dostávalo střídavě všem vrstvám. Divadlo bylo podnik veřejný a byla pro ně vymyšlena zvláštní soustava, jež měla řídit jeho návštěvu. Byla velmi složitá a vedla k věčným zmatkům při obrovské práci. Ale zřízení to bylo ponecháno, i když znovu byly zavedeny peníze a odstraněny aspoň v hlavních předmětech spotřeby dávky věcné. Snad to byla zlomyslnost, snad poučení dobře míněné. Divadlo tím ovšem trpělo, jeho návštěva vždy byla nepravidelná a jednou zelo prázdnotou, když se lístky přidělily těm, kdo o divadlo nestáli, jindy odcházely davy od přeplněného divadla, nemohouce uplatniti lístků, nepoužitých ve dnech předešlých.

K tomu mělo zřejmě dojíti i dnes. Když se naši dva přátelé rozhlédli, viděli, že divadlo je v jiných částech přeplněno. V ložích, na balkonech, všude hlava na hlavě a všude rozčilené hovory a rozpálené tváře. Galerie hučely jak ořechový háj, do kterého vpadl divý vichr od moře.

Blížila se doba započetí představení. Hlahol rostl, stupňoval se v ryčný hukot. Ale stále tam i zde se obracela hlava k první loži v pravém

středním pořadí. Byla Personova, sedával v ní s Ernou, někdy ještě s jinými přáteli. Dnes však byla prázdná.

Snad ta okolnost to byla, jež dodala smělosti leckomu z přítomných. Hovořeno sice povětšině o vzkříšené umělkyni, hovor však se točil směrem rozličným a leckdy vládcům méně příznivým,

»Věc je zcela jinak,« vykládal druh druhu tajemně. »Svansenová byla vskutku mrtva, zabila ji Rosenová, ze žárlivosti. Ale mladý jeden lékař dávno zkoušel křísit mrtvé. Zřízenci mu dodávali tajně mrtvé z krematoria a on na nich konal pokusy. Tak mu dali také Svansenovou, při kremaci byla spálena jen rakev, bez těla. A lékaři vskutku se podařilo Svansenovou probudit, neboť měla pouze probodený mozek, ten však nijak vážně nebyl poškozen. Ovšem trvalo, než vyléčil ji načisto, musila prý se učiti znova mluvit, když ji uzdravil. Dlouho lékař Svansenovou skrýval. Na konec však nezbylo mu, nežli hlásití věc Personovi. Tomu se to hodilo, udělali z toho, že se vlastně Erice nic nestalo, že to všechno nastrojili úmyslně, aby se Person dostal na Atlantidu. Ale věc je taková a vykládá se to už veřejně,«

Tak se hovořilo zde. Galerie řešila věc politicky. »Jak je vidět,« pravil jakýs dělník, »bude míti skvělé uvítání. Ale vlastně bychom ji měli vypískat.«

»Že je modrá, že!«

»To se ví! A byla vždycky. Vyslovená modrá pracovnice. Však víte, kdo nám to zkazil vloni v prosinci.«

»Ale jako umělkyně, všechna čest!« ozval se hlas rozumnější. »Bude právě hezké od nás, když ji takto bude vítat bílá Praha.«

»Je prý ještě krásnější, než bývala,« šeptaly si přítelkyně na balkonu.

»A víš, proč ji nyní pouštějí? Person už jí má prý dost. Dosud ji měl uschovanou, je prý hrozně hezká! Ale já se na ni skoro ne pamatuji.«

Ale také v ložích mezi druhy Personovými se vedly všelijaké hovory.

»Jsme zde všichni až na Persona. Ale tomu dává asi Erna naučení, a to chvíli trvá.«

»Však tu chybí také Antra, Tam, hled, sedí Langhena a Virren, ale bez Antry.«

»Je jí vůbec nyní málo vidět. A kdy pak si ji vezme Virren?«

»Až dá Person svolení. Dosud prý ji potřebuje, k čemusi.«

Zasmáli se uštěpačně, ale opatrně pohleděli k loži Personově. Ale byla dosud prázdná.

Hned vedle nich v loži seděl Bolek s Dermattem,

»To je lidu! Aspoň potud se to povedlo,«

»Proč by se to nepovedlo?« odpovídal Dermatt předstíraje lhostejnost. »A že přišlo tolik lidí, o to máš ty velkou zásluhu.«

Ukazoval na noviny, jež měl rozestřeny na klíně, »Skvělý, duchaplný záměr – cílem Atlantis –« ukazoval jednotlivé věty z článku na přední straně listu »– předstírání smrti – přihlášení slečny Rosenové – vůdce Person odsouzen – pak Malty dobyto – padl starý svět – a lidstvu navrácena svoboda – podařilo se, jak si přál vůdce – pokořit před mládím a krásou – zanést mezi strany smír – nejkrásnější anděl prostředníkem –«

»– opravdu, jsi umělec,« vzdal Dermatt úctu Bolkovi. »A sloužíš vskutku Personovi věrně.«

»Jako ty, je sotva rozdíl,« Bolek odmítal.

»Snad, jen že ty jsi odhodlán vždy učiniti všecko – Ty Frohen –«

»Spíše snad Frohen. Ostatně snad nelze ani jinak, myslím. Pak, mám proč. Mám dítě –«, hájil se Bolek.

»Ovšem, máme všecko, my i ti, co jsou nám blízcí,« mluvil Dermatt, »blahobyt, moc, žijeme si v rozkoši. Za to se již musí něco podniknouti. Ale bude vždycky tak?«

»Věčného není nic,« ledabyle souhlasil Bolek.

»Ani Person,« řekl Dermatt, pozoruje bystře svého druha. Čekal živé pohnutí po této poznámce u Bolka. Ale nestalo se. Naopak se Bolek zřejmě stal přímo lhostejným.

»Přežije nás všechny,« řekl bezbarvě. Bylo možno rozuměti jeho slovům rozličně. A potom

obracel hned hovor opatrně jinam. »Jest již asi přítomen,« řekl.

»Jestliže již ukončil svůj rozhovor s tím Američanem, kterého si pozval, prý snad z Afriky. Nevíš, co s ním chce?«

»Asi něco s Amerikou, Dr. Alrighton prý tam má vliv a je člověk přístupný. Velký učenec, teď zkoumal v Africe, zda nebylo by možno nějak ozdraviti rovníkové pásmo a učiniti je zase obydlítelným. Ale hovořili dnes jen krátce, Person bude as již zde.«

Pohleděli nenápadně k loži Personově. Nebylo v ní viděti nikoho.

»Ale tohle sklo je skvělá myšlenka!« hovořil dál Dermatt. »Nač nepřijde tenhle Rob? Všimni si, že lože dělá zcela dojem prázdné!«

»Klam je vskutku úžasný. A komu by napadlo, že je možno zhotoviti sklo, které paprsky světelné propouští jen jedním směrem? A při tom žádné neodráží!«

»Rob je opravdu člověk podivuhodný,« doznával Dermatt.

»Ale že je při tom vidět vnitřek lože, ovšem prázdný,« podivil se Bolek,

»Ten je na skle tak obratně namalován. Prý, nevím určitě.«

»Člověk by to nechtěl věřit, kdyby toho neviděl. Nyní tedy Person sedí za sklem, vidí na jeviště, na nás, sám jsa neviděn.«

»Bylo učiněno mnoho vynálezů na ochranu vůdcovu,« řekl zase Dermatt obmyslně.

»Je jich asi třeba,« odpovídal Bolek sice stejně, zdánlivě však upřímně.

»Pravda. Ale kdo by – že?« zkoušel odvážlivě Dermatt. Ale strhnuvší se vřava přerušila jejich rozhovor. Počal potlesk na hořejší galerii, rozletěl se. Přidaly se jiné části divadla a obecenstvo netrpělivě se roztleskalo. Vymáhalo začátek. Bylo také dvacet hodin pryč, představení mělo začíti.

Vskutku – v divadle se setmělo, ale zazářila bílá stěna před jevištěm. Rozběhly se po ní filmové denní zprávy. Byly ovšem jiné za Persona, nežli bývaly, nepodávaly již přehled všeho, oo se stalo. Nyní byl to opatrný výběr, často úmyslně zabarvený. Person vychovával jím své lidi, krotil je i zastrašoval.

Ranní pohled na Sluneční Město – objevil se na plátně, však brzy zmizel. Letmo ukázány: Obnovovací práce ve zničených částech Slunečního Města. A hned přišlo: Slavnostní zkouška dětí v šesté škole v Paříži. Vše přijato klidně, skoro bez zájmu.

Cvičný útok nově vypraveného vzdušného loďstva nad Jónským mořem. Skvělé toto číslo plně zaujalo, bylo patrno, že lidstvo dosavad si zachovalo zálibu ve válečnictví, že je strhují a uvádějí do nadšení obrazy bitev, cvičení a všeho, co se podniká za hromadné součinnosti lidí nebo strojů.

Bez rozruchu přešel požár v Marseilli dne 25. října, ač šlo o událost včerejšího data a značného dosahu, pak Pilná práce na rýžových polích u ústí Nigiru. Denní výkon jedné síly v sklárně před převratem, po převratu, naznačený skleněnými válci různé velikosti, uvítán byl zřejmě s nelibostí. Person ukazoval dělnictvu, jak klesla jeho výkonnost za nových poměrů, ač se prodloužila doba pracovní. Připojen byl velký válec, ukazující, oo měl by vyrobiti dělník v prodloužené době. Tu a tam se ozval sykot při tom srovnávání, ozval se i výkřik:

»Podvod! Šalba!«

Ale film již přeběhl a jiné obrazy se hnaly po plátně. Pochod gardy hlavní třídou v Chartumu – byl výmluvným a přesvědčivým poukazem na moc Personovu. Však byl také přijat mrtvým tichem, zdálo se, že množství sotva dýchá při pohledu na nesčetné řady ozbrojenců, bílých, žlutých střídavě, provázených ničivými stroji nejrůznějších soustav.

Ale zase ozýval se potlesk, obecenstvo se nemohlo dočkati vlastního divadla.

Film vskutku náhle zhasl. Ve dvoraně potemnělo. Světla zazářila, ale hned se ztlumila. Ozvala se hudba za jevištěm – slabá, jemná – do ní vpadl ještě vzdálenější zpěv.

V hledišti je ticho hrobové, nepohne se ani vlas.

A opona náhle zmizela – jeviště tu bylo – naplněné čímsi bílým, bílou mlhou, jemně svítící.

A v ní –

Černá, štíhlá dívčí postava, líce zahaleny černou rouškou, hlava nakloněna k prsům, k nimž se tisknou ruce v černém závoji.

Nyní zdvihá dívka hlavu – ruce vznáší k nebesům – a div – vše černé rázem padá – v bělostných šatečkách – s růžovou tváří tu stojí v nevýslovně něžné, tklivé kráse.

Bělostný obláček, jen modré oči září nebeským leskem a plavý vlas tvoří kolem něžné hlavy svatozář. –

»Erika!«

»Erika Svansenová!«

»Eríka Svansenová!« zabouřilo divadlem.

Zahřměl potlesk, dvorana se třese jásotem a křikem – mračna květů letí na jeviště – a dav tleská, volá, jásá, šílí – –

Kdo by si byl všiml v této vřavě šílené, že v přízemí se v prvé řadě zdvihl se sedadla muž, že vztáhl ruce k jevišti a zaúpěl:

»Eriko! Eriko má drahá!«

Ale vlna se vzedmula před jevištěm, vše se zdvihlo, vztahovalo ruce k jevišti. Nikdo nemohl si povšimnouti v tomto zmatku, co se podivného dělo kolem muže.

»Erika Svansenová!« zabouřilo divadlem.

Se dvou stran se k němu vrhli. Strhl se oň zápas, bylo nedorozumění jakési. Přidušeně vzkřikl jakýsi muž s dlouhým vlasem:

»Zpátky! Nechte nám ho! Vůdce právě nařídil, abychom jej vedli ven!«

Zarazili se tím druzí, dlouhovlasý muž již táhl ven uchváceného. Ale nedostal se daleko. Náhle v zmatku objevil se Person, který shlédl výjev se své lože. Person vběhl vstupem pod jevištěm, jenž se náhle otevřel.

»Sem!« zavolal a jeho lidé skupili se k němu. Uchvácený muž byl vyrván druhým a byl vtržen pod jeviště. V hledišti si nikdo nevšiml té scény, která mohla buditi dojem, že šlo o odnášení osoby, zachvácené mdlobou v hrozném shluku.

Person však bled, rozechvěn stál pod jevištěm. Rychle kázal, zbrojnoši se vyřítili, aby uchvátili každého, kdo by chtěl prchnout z divadla. Před budovou bylo prázdno. K divadlu však belhavě se blížil muž, nachýlený k jedné straně na hůl.

Zahnali ho – byl to pouze – Buda blázen.

Ale Person stanul zatím tváří v tvář před mladým mužem, rozníceným zápasem. Klidným pohybem mu sňal s brady nepravý vous a stáhnuv líce k úsměšku, řekl vítězně:

»Jsi tedy v mé moci, Svate Nekolo!«

LII.

Person tedy měl pravdu. Habr s přáteli byli na dosah a sledovali zřejmě průběh událostí. Neušla jim zpráva o Erice Svansenové, vypuštěná Personem, Nekola jí neodolal, dal se strhnouti svou láskou. Person dobře počítal a jeho počty se mu vyplatily.

Ale jeho obratný tah vynesl mu ještě více, zachránil mu život a zachránil Prahu před zničením. O tom ovšem Person nevěděl, nebezpečí netušil, Aspoň ne v tom tvaru a v tom rozsahu. Cítil jen, že Habr se svými druhy jsou něčím, s čím se musí počítati a co každé chvíle může zasáhnouti do děje. Nevěřil, že jsou až v Americe, nedával se zkolébati důvěrou, že Habr složil ruce v klín.

Nemýlil se, opak byl až příliš pravdou. Veliký byl záměr přátel Habrových, velké dílo bylo vykonáno. Blížilo se jeho splnění a nejvíce Svat Nekola naléhal, aby proveden byl podnik, jehož původcem byl hlavně on.

Byly, pravda, těžké počáteční chvíle. První okamžiky byly zoufalé, když se octli nad Prahou, sami, bez pomoci, bez cíle. A bez drahocenné věci, kterou obhájiti, uchovati měli všichni za svou povinnost, bez Bertrandova rukopisu. Jediný snad Habr zachoval v té chvíli klid. Habr navrhl jim člověka, jenž mohl by je přijmouti a skrýti. Jeho návrh přijali, ač s velikými obavami v duších.

Podařil se, zaklepali na srdce, jež bilo v prsou člověka i muže. Proto jich nezklamalo v jejich důvěře.

Byli ovšem překvapeni, když jim jejich přítel a budoucí hostitel řekl:

»Pojďte, ukryji vás. Myslím, že budete u mne bezpečni. Ale jděte jeden rychle a zachyťte děti Kasparovy na brněnském nádraží. Odveďte je oklikou a nenápadně ke mně. Ale dva se vraťte na svůj stroj, beze světel leťte, třeba nad Vídeň, tam potkáte mnoho strojů ve vzduchu, tam se dejte zřejmě poznati a ukažte, že máte namířeno k Americe. A až tento úkol vykonáte, zhasněte zas světla a vraťte se sem!«

Slova tato byla jejich duším posilou, neboť viděli z nich také, že jsou v rukou muže, který i v tak pohnuté chvílí zachovává rozvahu a klid a hledí na daleko do budoucna.

Dostavily se však doby krušné. Viděli, jak lehce se vše pokořilo Personoví, chápali, že dostala se nesmírná moc do rukou jednoho člověka, o němž jim vedle toho nebylo tajno, že se nebude nikterak rozpakovati své moci zneužíti. S počátku se zdálo, že je marná každá myšlenka na odboj proti Personovi, a snad jen jediný z nich od počátku se zabýval úvahami, zda by bylo1 možno něco podniknouti proti všemocnému vládci. Byl to – starý Mill, A stařec hvězdář probudil je všechny z jejich ochablosti ve chvíli, kdy lekali se o osud Ameriky, proti které vypravil podruhé

Person svoje branné síly, sesílené válečnou hotovostí Bertiniovou.

»Zločin nikdy nezvítězí trvale,« prohlásil Míll slavnostně. »Vysoko ke hvězdám se vznese pouze čistý oheň –«

A přišla zpráva o vítězství Ameriky. Byla ukázkou, že Person není bohem, jeho moc že má své meze. Byla vzpruhou pro všechny. A od tohoto okamžiku, jenž byl slavným pro ně, všichni vrhali se do práce.

První jejich snahou bylo, dorozuměti se s Amerikou, V tom však je postihl první nezdar. Nepronikli hradby Alnorovy, nenašli v ní mezery. Marné byly jejich pokusy, zda by hradbou nepronikly radiové vlny. Sháněli se po Astře, o níž zvěděli z její zprávy o úkazu na Martu, jejž Astra pozorovala dne desátého ledna. Také bez úspěchu. Astra na svých bludných cestách se držela výšek nebeských a nedomluvili se ani radiovým telefonem, neznajíce délky její vlny. Ostatně se domnívali, že i Astra po útocích Personových se uchýlila za elektrickou přehradu.

Přicházeli tedy zvolna k náhledu, že si budou musit sami pomoci. Nelekli se ani toho, přiložili ruce k dílu. Za pomoci svého hostitele projížděli Nekola i Habr, Bukov i inženýr Sibirjak v přestrojení Evropou i Afrikou a navazovali spojení s nejspolehlivějšími lidmi strany modrých. Za vedení Habrova, jenž zachovával neochvějný klid, pracovali dále, nedávajíce se strhnouti k

ukvapeným činům zdánlivými priležitostmi, jež jim nabízely bouře proti hrůzovládě Personově.

Na nich ostatně se přesvědčili nejlépe, že proti Personovi nelze bojovati obyčejnými prostředky. Ač třetí jeho porážka na prahu Ameriky jeho mocí značně otřásla, zůstával přec v jeho rukou hrozný prostředek, mocná látka Strucksova. A osud Verony a Turínu jim ukázal, že Person nesporně je pánem světa. Události tyto však byly jim též dokladem, že davy malátného lidstva, třebas rozzuřené proti Personovi, málo znamenají. Viděli, že dobře činili, když s nimi nepočítali a chtěli se opírati pouze o své spolehlivé, pevné přívržence.

Ale pražská bouře rozdmýchala znovu jejich nadšení, avšak z jiné příčiny. Svatovi se podařilo v zmatku proniknouti do Prahy a dostati zpět do svých rukou poklad rodu Nekolova, Bertrandův rukopis. To znamenalo mnoho, neboť nyní měli volné ruce. Nyní s plným důrazem Nekola obnovil svůj návrh, proti němuž až dosud se Habr usilovně vzpíral.

»Vše je připraveno,« mluvil Nekola pln nadšení. »Naši lidé čekají jen na znamení, mají zbraně, mají zásoby. Vedeni jsou lidmi pevnými a odvážnými, kteří věrně stojí za námi a jsou odhodláni podniknouti všechno pro svobodu lidstva.«

»Jest jen třeba učiniti krok,« pokračoval, »na který jsme od počátku ukazovali a který jsme měli

za jedině možný. Propočítali jsme všechno s inženýrem Sibirjakem, věc se musí zdařiti. Vybuchnutím našich nábojů, jak jsme je sestrojili, bude Praha naráz smetena a s ní zahyne Person. Naši ihned se uchopí díla, pokud budou se bílí stavěti na odpor, bude v krátké době zdolán. A lidstvo zas bude svobodné a na základech nových počne budovati způsob svého života.«

»Nehledíme-li na stanovisko lidskosti,« vážně zahovořil Habr, »není ovšem důvodu, proč bychom měli Prahy šetřiti. Jsou v ní pouze Personovi přívrženci, Bertrandovu závěť vyrval z Prahy hrdinný náš Svat. Ale uvažte přec, přátelé, co lidí žije v Praze, kolík lidí by tu padlo nevinných pro hrstku zločinců! Z toho důvodu je záměr Svatův povážlivý –«

»Ale nezbývá nic jiného,« namítl tvrdě Svat. »Ostatně přec Person zničí lidí mnohem více, necháme-li mu dál volné pole. Krutost jeho vlády bude dále vyvolávat vzpoury, které bude Person nelítostně mstít. Je nám, pravda, líto naší Prahy, ale cena, za kterou se obětuje, svoboda lidstva ve třech světadílech, tuto oběť, myslím, vyváží.«

»Snad,« mínil Habr zamyšleně, »Nezbude snad lepší cesty, marně hledáme až dosud jinou. Ale bude třeba dobře rozvážiti, než se na ni dáme. Mimo jiné, uvážil jsi, Svate, že se s Personem též zničí tajemství Strucksovy látky? A to je věc velmi důležitá. Máme právo toto provésti? Nezasahujeme takto Prozřetelnosti do díla?«

»Prozřetelnost je dost silna,« obhajoval Nekola svou myšlenku. »Je-li této látky třeba, ochrání ji Prozřetelnost sama. Možná, že tu právě řídí osud události k tomu, aby zmizela ta látka, která lidstvu nepřinesla až dosud nic dobrého. Snad je vláda Personova ukázkou, jak nebezpečnou je tak velká síla, že jí může býti zotročeno všechno lidstvo, když jí vládne zlý člověk. Možná, že jen proto osud dopustil zneužití tohoto skvělého Lesinova vynálezu, aby neželelo jeho ztráty.«

»Může býti,« připouštěl prefekt Habr, nemoha odolati Nekolovým důvodům. »Přece však myslím, že je třeba aspoň sečkati s tvým záměrem. Jednak proto, že se může naskytnouti příležitost k odstranění Persona bez tak velikých obětí. Vedle toho myslím, že je třeba ještě delší vlády Personovy, aby lidstvo plně pochopilo svůj omyl, který vedl Persona v jeho čelo. Vláda Personova musí býti lidstvu poučením, musí býti výstrahou.«

»Persona jsou syti již i jeho přívrženci, budou šťastní také bílí, jestliže se ho svět zbaví,« soudil Svat.

»Ano, možná,« pravil Habr, »v první chvíli budou spokojeni. Ale zakrátko na něho budou vzpomínat a budou věřiti, že by byl lidstvu pomohl, kdyby byl vládl dále,«

»To se může stát, i kdyby Person vládl sebe déle,« tvrdil Nekola, »Nesmíme však zapomenout, že jak prchá čas, tak že bude klesati důvěra

našich lidí. Je třeba se dáti do díla, dokud věří v úspěch a jsou ochotní se dáti v boj.«

»Ty bys tedy vskutku zničil Prahu?« otázal se znovu Habr.

»S těžkým srdcem,« řekl Nekola, »ale padne-li s ní Person, ano!«

»Snad to nemá býti,« promluvila náhle Jela, která vešla do místnosti a zaslechla poslední část hovoru. »Slyšeli jste zprávu radia? Erika snad žije –«

Tak přišla do Habrova kruhu zpráva, která naráz rozmetala dosavadní záměry a ohrozila vážně celé pracně vykonané dílo.

Nastaly těžké dny pro družinu Habrovu. Rozhlas přinášel den za dnem nové zprávy, mluvilo se v nich již zřejmě o Erice. Jak se blížil den, kdy měla v Národním divadle vystoupiti ohlášená Svansenová, byly zprávy určitější, podrobnější. Také noviny se rozhovořily a v důmyslně sestavených článcích, probírajíce víc vědeckou stránku věci, psaly o vzkříšení Svansenové a připravovaly veřejnost na její vystoupení.

Vše to mocně působilo na Svata, Marně domlouvali jeho přátelé, dokazovali, že vše je léčka na něho, že tímto způsobem jej Person chce přilákati do Prahy. Svat nevěřil, byl nepřístupen rozumovým důvodům, zchvácen mocným citem, předstíral před přáteli rozvahu, ale celým

vzezřením svým ukazoval, že jest jí víc nežli dalek.

A tak rostla nejistota v kruhu prefektově. Všechny přípravy i práce ustaly, bylo nemožno se zabývati dřívějšími záměry. Vše se soustředilo k Svatovi a k jeho záchraně. Neboť o tom pochybnosti nebylo, že Svat je ohrožen.

Při opětovných hovorech o této záležitosti se objevila zajímavá okolnost, že nikdo z Eričiných přátel neuzřel jejího těla po smrti. Nekolova rodina se tehdy zabývala Svatem, sklíčeným těžkou nemocí, jiných bližších přátel Svansenová neměla. Byli při jejím pohřbu žehem, ale viděli jen její rakev.

To si musili přiznati a uvědomil si to také Svat. A jestliže budilo pochybnosti u Svatových přátel, v jeho duši ztvrdilo to naději a důvěru. A naděje té nemohl nikdo určitě zvrátiti, následek pak byl, že žhavá Nekolova touha po Erice rostla, mohutněla. Bylo stále patrnější, že Svat věří Personovým správám a že jest před vážným rozhodnutím.

Nejvážněji varoval ho Mill. »To je úklad, Svate,« opětoval tisíckráte, »lákají tě do záhuby, chtějí tě zničit. A je to Erna Rosenová, která strojí na tě tuto past, pomstít se ti chce.«

Ale marné bylo všechno namáhání, Svat byl stále na vahách. Ba, bylo hůře. Ale rozpakoval se též Mill. Bylo viděti, že také on o čemsi uvažuje,

že se těžko odhodlává. Až v den, na nějž bylo ohlášeno Eričino vystoupení, došlo k rozhodnutí.

Před polednem za hovoru s přáteli Mill řekl: »Vidím osud, jak své dílo tká. Jeho nástroj je Erna Rosenová.«

»Rosenová?« zastavil se jejich hostitel. »Je vám známo, že Rosenová jest jen její jméno umělecké? Její matka byla Gravenová –«

Přehlušil ho výkřik hvězdářův. –

»Prokleté jméno! Oh, já to tušil! A nyní chápu všechno.«

A bez odkladu spěchal Mill vyhledat Svata Nekolu. Zmizely jeho rozpaky, nyní cítil, že je nutno promluviti. O všem, co bylo, neboť minulost se před ním týčila a varovala, varovala důrazně.

Za okamžik usedli spolu u stolku, k oknu, které bylo proti skleněné stěně krytu a ukazovalo výhled na vysoký, zasněžený kopec, zavalený staletými sněhy. Mill se zahleděl oknem, avšak jeho oči spíš se upíraly do temného mraku, jenž se táhl nízko před krytem. A počínal vyprávěti, zvolna, zasmušile:

»Nebyl bych ti asi nikdy vypravoval, co dnes uslyšíš, můj Svate! Ale vidím, že se blíží nebezpečí, a nemám již prostředku, jehož bych mohl použíti. Je tedy nutno, abych sáhl k poslednímu. Zavázal mne k tomu také příkaz tvého otce, jenž mi řekl, když se se mnou loučil navždycky: »Řekni mu vše, až dospěje, a budeš vidět, že je čas –«

»Nuže,« pokračoval Mill, »čas ten přišel. Rozhoduje se o tvém osudu, ale také o osudu tvého rodu. A s vámi snad ohroženo je dnes více, nežli myslíte. Než my všichni této chvíle víme.

Je ti známo, že váš rod má velké určení. Kdosi dobrý, kdo je lidstvu přítelem, si zřejmě váš rod zvolil za nástroj k velikým cílům. Ale síla zlá se pokoušela od věků, aby znemožnila tento záměr, a váš rod byl opětovně předmětem těchto útoků. Před tisíci lety byl to Hartman a jeho syn Mark. Tehdy byli Hartmanové poraženi, padli.

Ale po staletích, za Negara, vyvstali zas Hartmanové, jejich potomci, a obnovili pokus o zničení Nekolova rodu. Tehdy se též ukázalo, o co vlastně jde, neboť byl to spisek Bertrandův, na který tehdy zároveň mířili. Zdálo se již, že se temné dílo podařilo, bylo přesvědčení, že Nekolův rod byl potlačen. Ale stal se zázrak, peň vašeho rodu znovu vypučel a vzkvetl. Přecházela staletí, mezi Hartmany a Nekoly byl častý rozpor, ale zvítězili Nekolové. Hartmanové zašli, divným způsobem, jejich jméno aspoň bylo z dějin vymazáno. Nekolové žili přes rozmary věků, lidstvo došlo k přesvědčení, že je chrání vyšší ruce k neznámému dosud účelu. Ale věřilo se, že souvisí tento úkol s Bertrandovým rukopisem.

Tak se došlo až do naší doby. A tu, slyš to dobře, Svate, poznovu se zdvíhá temná moc a sahá na kořeny Nekolova rodu. A je dvojí nepřítel, jenž podlamuje sílu rodu vašeho. První znich je

vnitřní, je to horká krev, jež víří v žilách Nekolova rodu v dobách posledních. V žilách mužů, měl jsem říci sprályněji, neb rod váš vydává ze sebe tiché, mírné ženy, ale muže povah výbušných. Rod se svými muži vzdálil od mírnosti jeho zakladatele Nekoly. A je zvláštní, že jeho muži v několika posledních pokoleních vždy hynou pro ženu.

Snad je zhoubou rodu vašeho, že velká síla duševní, kterou dala matka příroda do duší členů toho rodu, rod oddálila od tělesné námahy. Od dob nepamětnýeh Nekolové zabývali se jen duševní činností. A to se mstí. Jinak by rod vypadal, kdyby byl musil v několika pokoleních projít těžkou, ale ozdravující školou hmotné práce.«

»Pocítil jsem sám cosi nezdravého ve své krvi v posledních letech. Vím, co jsem vám nadělal starostí svými kousky. A vrátilo se to před půlrokem – stálo mne to štěstí života,« přiznal zasmušile Svat.

»Nevzpomínal bych dnes všeho toho,« mírně odpověděl Mill. »Ostatně jsem přesvědčen – a od dneška ještě pevněji – že i ve tvém přírpadě se uplatnilo druhé zlo, jež stíhá Nekoly za poslední doby, váš nepřítel vnější, který, sám si nejsa toho vědom, nástrojem je moci neznámé a temné.«

»Nerozumím, strýče Mille!«

»Pochopíš hned, Svate! Je ti známo, jak zhynul tvůj děd?«

»Byl usmrcen – prý – svojí nevěstou, Gravenová –«

»Gravenová!« vzkřikl Mill. »Ty znáš to jméno? Kde jsi je slyšel? Kdo ti to řekl?« doléhal prudce na Svata, jenž udiven naň patřil.

»Marja mi kdys vyprávěla, velmi stručně –,« vysvětloval Svat.

»Marja, ovšem! Ale nevadí,« klidnil se Mill. »Znáš tedy to jméno, budiž! Jen bych dodal k historii tvého děda, že Amara Gravenová nebyla jeho nevěstou. A že nikdy se neprokázalo, že tvůj děd byl Gravenovou usmrcen.«

»Jak tedy –?« dotazoval se mladý Nekola.

»Krátce ti povím, co je známo o té věcí důvěrně v kruzích vašemu rodu blízkých. Tvůj děd byl vdovec, se synkem zůstal. Ten byl později tvým otcem. Není jisto, kdy a jak se děd tvůj, statný muž kol padesáti let, seznámil s mladou dívkou, Gravenovou. Neví se též, jaké byly jejich vztahy vzájemné, tvrdí se však, že děd tvůj se Gravenové vyhýbal a že se s ní nestýkal rád.

Avšak jednoho dne zmizel z Prahy. Svého synka, který tehdy zdržoval se u známých v Paříži, zval telefonicky do Janova, jeho viděl kdosi v aerobusu, jedoucím do Itálie. Jiný svědek v touž dobu určitě spatřil v Janově Gravenovou.«

»A tam, v Janově?«

»Nikdo neví, co se tam stalo. Jest jen jisto, že již nikdo nikdy neuviděl ani tvého děda ani Amary Gravenové,«

»A můj otec?« dychtivě se tázal Svat,

»Zmeškal aerobus, kterým mu děd nařídil jetí do Janova, Ale aerobus ten cestou ztroskotal a nikdo se nezachránil z účastníků jízdy.«

»Jak podivné události!« žasl Svat.

»Jest cosi, Svate, čemu nelze rozuměti,« řekl vážně Mill, »počítati však je třeba s tím. Minulost jest výstrahou, její stíny padají na vaši cestu. To je třeba, abys chápal dnes, kdy zřejmé stojíš nad propastí, do které padl tvůj děd i tvůj otec,«

»Můj otec?« hrozil se Svat.

»Ano, Svate!« odpověděl starý hvězdář. »A je třeba, abys zvěděl dnešního dne vše, co v posledních desítiletích obestirá chmurnou clonou váš rod, rod Nekolů. Co víš, Svate, o svých rodičích? Řekni mi, co je ti známo o nich!«

»Vím,« vzpomínal Svat, »že můj otec byl znamenitým mužem, velmi váženým. Slyšel jsem od druhů v kruhu bílých, myslím, v Krčmě umělců, že se pozdě ženil, po mládí trochu bouřlivém. Ale uklidnil se potom, byl ředitelem pražské hvězdárny, pracoval též na saharské observatoři. Tam i zahynul, zároveň s naší matkou, nešťastnou náhodou. My oba, já a Jela, jsme byli ještě malí –«

»Víš mnoho, Svate, a přece tak málo,« zahovořil Mill. »Nerad odhaluji tuto clonu z naší minulosti, ale nutnost káže, Svate! A, již jsem řekl, také příkaz tvého zvěčnělého otce. Neboť dnešního dne, Svate, nevolá tě k sobě Erika

Svansenová – ne, co z Prahy slyšíš, to je temná moc a Erna jest její nástroj –«

»Erna Rosenová, strýče?« odporoval Svat. »Nemá s tím nic –«

»Jak se mýlíš, synu!« zvolal Mill. »A cítím sám tu sílu, jež tě obestirá – Svate, procitni a vytrhni se, nevěř těmto svodům! Slyš, co mám ti říci, pak suď, rozvažuj a zastav divý vir, který rozběhl se ve tvé hlavě! Při tvé spáse, Svate, při velikém úkolu, jenž byl svěřen rodu Nekolovu a jenž má být zmařen!«

»Věru, strýce, nechápu –«

»Snad pochopíš. Snad –« řekl Mill, ale jeho hlasem chvěla beznaděje. Vzchopil se však a počal vyprávěti:

»Bylo správné, co jsi řekl o svém otci, Svate! Byl muž znamenitý, skvěle nadaný a schopný. A byl dobrý člověk. Ale slabý, Svate, byly chvíle, kdy ho opouštěla vůle, jinak železná a on podléhal vlivům nedobrým. To jest, nač jsem upozornil, že vířívá v žilách Nekolů. Bylo tomu tak i u tvého otce v jeho mládí. Věř, když před nemnoha lety zoufával jsem nad tvým divným životem, že jsem třebas nechtěje ve výstřelcích tvého mládí vzpomínával na otce i na děda.

Není, Svate, příčiny, proč by ses snad měl hanbit za své předky. Nečestného nikdy se nedopustil z nich nikdo, byli velcí lidé, opakuji, dobří a snad proto u nich vynikaly stíny, které občas přeletěly a které by byly také třeba

zůstávaly nepostřehnuty u lidí prostředních. Takovými nebyli však, zejména ne tvůj otec, a přechodné chvilky slabosti byly skvěle vyváženy jejich velikými činy. Co však třeba zdůrazniti, nebyly to ani jejich chyby, pro které ztroskotali, byl to osud, jenž je drtil.

A s nimi drtil ty, kdo jim byli blízcí. A byl to vždy stejný nástroj, kterého tu sudba užívala,« dodal jako v těžkém zamyšlení.

»Nuže,« vytrhl se a obrátil se k Svatovi, »já se setkal s otcem tvým, když mu bylo více než čtyřicet let. Byl ředitelem pražné hvězdárny, já se stal jeho asistentem, jsa o deset let mladší jeho. V té době, maje již za sebou přeháňky mladých let, byl tvůj otec člověk všeobecně známý, velmi vážený. Zvláště ve svém oboru byl pracovníkem vynikajícím, což bylo zjevno i z toho, že tehdy saharská observatoř Venuše byla přičleněna k pražské hvězdárně, aby její ředitel mohl uplatniti svoje schopností za nejvhodnějších možných podmínek.

Tak jsem přišel k němu, pamatuji den ten jako dnes. Čeho byl počátkem!

Musím totiž dotknouti se nyní, Svate, také svého života. Je třeba, abych i já složil zpověd. Nebudu vyprávěti široce. Podnes, po třiceti skoro letech, mnoho z toho dosud bolí – A přec obviňovati mi není možno nikoho. Snad sebe, a ani to ne. Mnohokrát jsem myslil o věci, kdybych

měl žít znovu život svůj, nejednal bych zase jináče.

Nuže, vyrostl jsem z prosté rodiny. Chudé byly tehdy všechny, má však byla k tomu neznáma. Vlastní prací jsem se vyšinul, řekl jsem již kam. Pracoval jsem úsilovně, s nadšením. Ale měl jsem pobídku pro svoji práci. Měl jsem drahou bytost v srdci, pro kterou jsem pracoval, pro kterou jsem chtěl se vyšinouti, vyniknouti.

Viděl jsem ji růst, přilnul jsem k ní celou duší, těšil jsen se na okamžik, kdy jí stisknu drahou ručku a řeknu jí: Dallo drahá, milovaná! Budeš mojí ženou, Daluško má jediná?«

»Dalla!« žasl Svat. »Jméno naší –«

»Ano, Svate,« řekl Mill, »jméno vaší matky.«

Odmlčel se, až po chvíli pokračoval:

»Byl jsem skoro členem její rodiny, ale pouze v rodině se tušilo, že co nejdříve připoutá mne na vždy k ní tak pevné pouto. Také Dalla nevěděla – byla mladičká, sotva překročila šestnáctý rok věku. Její srdce se dosud neprobudilo a já nechtěl kazit jejích dětských snů, čekal jsem si na ni, oddaně.

Osud však již pletl jinou niť. Já sám do rodiny Daluščiny jsem uvedl svého ředitele. Byl skoro o třicet let starší Dallušky. – Asi dvakráte jsme spolu byli večer u jejích rodičů. Pak jsem slyšel, že byl pan ředitel Nekola sám u Dallina otce na návštěvě. Nepřekvapilo mne to, byl společenský, milý a rodina mé budoucí ženy příjemná.

Ale brzy na to potkám Dalluščina otce na vltavském nábřeží.«

»Vše se dalo v Praze?« ptal se Svat.

»Ano, rod tvůj sídlil vždycky v Praze. I když osud zavál některého člena jinam, ostatní zůstávali v Praze a člen rodu zas se vracel k nim.«

»A co bylo, když jste potkal Dalluščina otce?« otázal se dál Svat pln zvědavosti.

»Řekl mi, co velmi překvapilo. Abych prý již vážně hleděl promluviti s Dallou. Mínil jsem, že jest ještě čas, že je mlada. Ale otec pouze kývl odmítavě a řekl mi s důrazem: »Nic neváhejte! Na nic nečekejte!«

V hloubi duše rozechvěn jsem se hned obrátil k domu, kde bydlili rodiče mé dívky. Šel jsem rychle, rychleji. Vběhl jsem přímo do bytu. A spěchám k milované Dalle.

Přiběhla mi vstříc – šťastná, růžová. Nedala mi promluviti.

»Mille, příteli můj milý!« vítala mne. »Jak jsem ráda, že jste přilel! Musíte mi pomoci.«

»Co se stalo, milá Dalluško?« ptám se ohromen a tuše zlo.

»Jsem tak šťastna, Mille! Jsem nevěstou – teď jsem se zasnoubila. Bojím se však, co naši –«

»Zasnoubila!« žasnu a k srdci mi sahá led. »A s kým – Dallo?«

»S vaším panem ředitelem – mám ho dávno ráda. Je tak milý –«

Mých rtů dál slovo nepřešlo – nevím, jakým způsobem byl tento hovor ukončen. Zoufalý jsem odešel,« hovořil Mill, »odbyt životem, do propasti svržen s výše.«

»Ubohý strýče!« soucitně Svat stiskl ruku starcovu. »A můj otec?« tázal se pak stísněně.

»Zapomněl jsem říci, Svate, neměl ani tušení o mojí lásce – nikdy také o ní nezvěděl.«

»A rodiče mé matky?«

»Snažili se Dallu odvrátiti, ale marně. Narazili na vášnivý odpor dívčin, povolili.«

»A vy?«

»Já? Já sklonil šíji pod jho osudu. Však dovol, Svate, abych pominul tu dobu! Jen stručně se zmiňuji. Modlil jsem se, aby aspoň muž, jenž skřížil moji cestu, zjasnil štěstím život ženy, jež mi byla tolik drahá. A byl jsem šťasten, když mé prosby byly vyslyšeny. Několik let žila Nekolova rodina jak v pohádce, z mojí Dally byla vzorná matka, dvě děti již oživily dům, ty, Svate, a za dva roky na to malá Jeluška. Bolest, která tkvěla hluboko v mé duši, byla mírněna vědomím, že je moje Dalla šťastna.

Ale krátce trvalo to štěstí! Je tomu přes pětadvacet let, Svate!« A stařec sklonil hlavu k prsoum v těžkém zadumání.

»A přece,« pokračoval, »jako by včera vše se bylo dalo –«

»A dnes,« řekl, »teprve dnes chápu plně, že to osud tehdy tkal své předivo. Kteréhosi dne,«

vytrhl se ke chvatnému líčení, »bylo v Praze skvělé představení. Měla zpívati v Národním divadle cizí zpěvačka, měla vystoupiti pouze jednou. Měla světové jméno, svět se kořil její ohnivé kráse a nádhernému jejímu hlasu. Na představení měla jíti tvoje matka. Ale navečer se lehce roznemohla malá Jela, tvoje matka odmítla jít do divadla. Z Venuše však náhodou se vrátil tvůj otec, i šel do divadla na lístek, jenž byl rodině přidělen.

Tak se tvůj otec setkal se ženou, se kterou se nikdy neměl potkati. Něco zvláštního je spjalo oba prvním pohledem. Tvůj otec byl, pravda, krásný muž, ale přece bylo těžko vysvětlitelno vzplanutí, jehož obětí se stala ona žena. Ale ovšem také otec tvůj.

Cortiniová – tak znělo divadelní jméno zpěvačky – měla v nejbližších dnech vystoupiti v Berlíně. Odřekla své vystoupení, nemohla se odtrhnouti od Prahy. A když byla přinucena opustiti Prahu, zmizel z Prahy i ředitel Nekola.

Navrátil se po týdnu, ale divný stesk ho hnal k té ženě, opětně odjížděl a sledoval Cortiniovou na její cestě Evropou. Nemysli, že chci snad lživě omlouvati otce před synem, je pravdou, co teď pravím: Ač o mnoho mladší, byl jsem přítelem tvého otce, důvěřoval mi. Mohl jsem se odvážiti mluviti s ním o té věci. Byl jsem zdrcen, Svate, neboť co jsem slyšel z jeho úst, to dosvědčovalo, že je to šílenství, jež tvého otce zachvátilo. Byl

hříčkou v rukou krásné cizí ženy, neměl svojí vůle. Litoval své ženy, litoval svých dětí, ale nemohl si pomoci, jak pokynula svůdná žena, musil za ní, musil k ní. A ona stejně lpěla na něm, nemohla být bez něho.

Byly to těžké dny, Svate, a tvoje matka stávala se trpitelkou, které pouze její děti byly útěchou. Neboť Dalla muže milovala, byl jí celým životem a uvědomovala si to právě nyní, kdy ho nenávratně ztrácela.

Zkrátím líčení těch trudných dob. Jen řeknu, že bylo vždy hůře. Tvoje matka tiše trpěla, srdce tvého otce usedalo nad ní. Ale nemohl se vyhnouti, propadal vždy více divným poutům neblahé Cortiniové. A sám cítil, že se blíží zkáza.

Došlo k ní, neb dojít k ní musilo. Cortiniové již nestačilo, že jí ředitel Nekola věnoval všechny svoje volné chvíle, že ji stíhal po Evropě, po Africe, aby každý volný okamžik svůj mohl tráviti s ní. Postavila požadavek, aby nechal všeho, rodiny i svého úřadu a aby se cele odevzdal jen jí.

Seznal jsem z listů, které mi otec tvůj před svou smrtí svěřil, že se otec přece nechtěl odhodlati k tomu činu. Odvolal se tehdy na svůj vyšší úkol, na poslání Nekolova rodu, na rukopis Bertrandův. Běs, jenž po tak dloubou dobu pronásledoval rod Nékolův, se asi rozjásal, když se toto stalo. Neboť nyní byly věci, jak je míti chtěl.

Několik dní na to k večeru mne vzrušil telefon. A v něm zpráva: Tvůj otec zmizel z Prahy. Ale s ním se ztratil také – Bertrandův rukopis!

Avšak byla nalezena stopa – ředitel Nekola prý jel na Venuši.

Nevyjde mi nikdy s mysli upomínka, Svate, na tu cestu na Venuši. Když matka tvá v neblahém tušení mne úpěnlivě prosila, abych neopouštěl jejích dětí, stane-li se něco. A abych byl strážcem Bertrandova rukopisu, podaří-li se jej zachránit.

Na počátku noci jsme přistáli na nádvoří Venuše. Jako by nás cosi hnalo, spěchali jsme po schodišti ke komnatám otcovým. Našli jsme je snadno, nepříčetný, vášnivý ženský křik nás vedl. A bez dechu stanuli jsme u dveří, jimiž právě pronikala vzlyky slova:

»Pro tuhle tu věc se mne chceš zříci? Tenhle svitek sežloutlého papíru by nás měl oddělovat? Kdyby na tom byla tajemství nebes i země, zničím tu věc, vysvobodím tě a dobudu si –«

Bez rozpaků vyrazil jsem dvéře. Vpadlí jsme dovnitř –

Naproti nám stála rozlícená Cortiniová, v ruce svitek Berrtrandův. Otec tvůj, bled, bezradný stál proti ní vedle planoucího elektrického krbu. Ale spatřiv nás, pohněvaně se obracel k nám.

Já viděl pouze jedno – poklad Nekolova rodu – v rukou této ženy.

Vrhl jsem se bez rozmyslu proti ní – napřáhla proti mně rámě – snad jsem udeřil –

»Mille!« zaslechl jsem úzkostlivý výkřik tvojí matky.

Zachránil mi život – obrátil jsem se rychle proti otci – zdvihl jsem ruku na obranu. Ale přece těžký podnos zasáhl mi čelo hroznou ranou –

Shroutil jsem se, duch však nedal – běda, že jsem musil zříti –

Po mně tvoje matka vykročila proti Cortiniové.

»Toto je věc Nekolova rodu,« řekla, »dětí mých –«

Zazněl smích – křečovitý – hrozný –

Oheň skočil po rukávě šatu tvojí matky — . . .

Cortiniová mávla rukou – svitek proletěl – a padl do krbu –

Tvá matka skočila – sáhla v oheň, vyhodila svitek – Padl k oknu – neporušen –

Ale –

Oheň skočil po rukávě šatu tvojí matky – vzplanula –

Tvůj otec se vzchopil – vrhl se jí na pomoc –

Vzňal se jeho šat –

Sebrav zbytek sil – strhl jsem pokrývku se stolu – běžel ke tvé matce –

Cortiniová se vrhla k otci –

Z chodby hluk – kdos vrazil –

Vše mi zmizelo.

»Strýče! Strýče!« vzlykal Svat.

»Ubóhá má matka! Otec ubohý!« plakal nyní při vzpomínce na nešťastný osud rodičů a s ním plakal vetchý stařec, zachvívaje se svým chabým tělem v křečovitém pláči.

»Tak zhynuli oba?« úpěl Svat.

»Matka ihned – nevzkřísili jí –«

»A otec?«

»Skonal druhý den. Dav mi před tím příkaz, abych vše ti pověděl, až bude třeba varovati tě –«

»A ona žena?« vzkřikl Svat.

»Byla to Gravenová!« vzkřikl nyní Mill. »Byla to neteř Zory Gravenové – Amara –«

»Mstila se za tetu –,« zvolal Svat.

»Nevěděla vůbec o ní,« řekl Mill. »Byla mimovolným nástrojem, jenž nesl zkázu Nekolovu rodu a poslání jeho.«

»Právě jako nyní třetí Gravenová,« povstal Mill a mluvil povýšeným hlasem. »Týž rod znovu nese zhoubu proti vám – a snad podaří se dceři, co se nezdařilo matce ani tetě.«

»Dceři?« žasl Svat. »Amara Gravenová byla –«

»Matkou Erny Rosenové,« odpověděl temně Mill.

LIII.

Život je kruté zřízení a je otázkou, zda nebylo by lépe nežít ho.

Myšlenky té nemohl se zbaviti starý Mill, jenž oknem své světnice dlouho již se díval do skleněné stěny krytu a na kopec, který se nedaleko odtud zdvíhal. Také dům, v němž bydlil Mill a jeho přátelé, stál na návrší a protější kopec býval často předmětem, na který Mill upíral svůj starý zrak.

Žili tu chvíle neveselé, ale tak teskné myšlenky již dávno neplnily duše starcovy. Snad vyprávění, kterým Mill dnes varovat chtěl Svata, vyvolalo ohlas starých bolů. A Mill uvažoval, jak byl jeho život podivný a skoro krutý.

V těžkých dobách rostl, jako dítě nesl svízel času. Ale vyspěl, uplatnil se nadáním a prací.

Práci zasvětil svůj život. Ale ušlo mu v ní mládí a v ní propásl své štěstí. Po dívce, kterou zbožňoval, vztáhl mu ruku přítel a vzal mu ji, dříve nežli se odvážil jí říci, že ji miluje. Trpěl krutě touto ztrátou, ale nezbývalo, než se zříci krásných snů. Stal se přítelem ženy, kterou měl rád, a toužil již v duchu jen po tom, aby ji uviděl šťastnou.

Osud však řekl si patrně, že se mu nesplní pražádné přání. Viděl jen utrpení milované ženy, viděl její smrt. Ale zůstaly mu její děti a Mill se jim oddal celou duší. Vychoval je, byl jim otcem i matkou. Ale plné radosti mu zase přáno nebylo. Jela byla po matce, hodné, mírné děvče, ale Svat si nesl v krvi prudkost otcovu a působil mnoho starostí svému pěstounu.

Vyrostli však oba, Mill se uchýlil na svoji Klokočnou a v společnosti staré Marji a bručivého, dobrého však Senky trávil poslední dny života. Byly klidné, krátký rozruch přinesla jen tu a tam nějaká drobná událost. K nim patřil i příběh, jenž se sběhl před lety, když zachránili se Senkem dva mladé lidi od smrti, inženýra Roba a mladistvou jeho snoubenku, Upolovu Mílu. Ale i ta radost byla zkalena tím, co přišlo hned potom, zatčení Robovo a jeho odsouzení do vyhnanství, kam ho dobrovolně následovala jeho Míla.

Na Klokočné sledovali jejich trpký osud, vřele s nimi cítili. Jako by věděli, jak mladí vyhnanci si často vzpomínají na šedivého starce s jizvou na

hlavě a jeho staré sluhy. Ale neštěstí se blížilo i ku přátelům Millovým. A zvláštní náhoda, byl to právě Rob, jenž nechtěje byl jeho strůjcem. Rob ukázal Personovi cestu na Maltu, Mill to dobře pochopil a želel toho. Person za pomoci Robovy se zmocnil vlády nad světem a Mill se svými přáteli jen ztěží vyvázl.

Štěstí jim sic přálo, našli útulek u dobrého člověka. Ale byli ve vyhnanství, stále ohroženi. Pátralo se po nich, zvěděli, že život za ně položili dva staří lidé na Klokočné, hospodyně Marja a sluha Senka, Marně nutili je lidé Personovi, aby pověděli, kde je Nekola a Habr skryt. Nevěděli, ale stejně nebyli by pověděli. A divoký Person umučil je oba ve svém vzteku.

Upřímně pro ně truchlili, ale vlastní starosti i tuto upomínku oslabily. Velká zodpovědnost spočívala na nich, o nápravu neštěstí, které stihlo lidstvo, pokusit se mohli pouze oni. A bylo to jejich povinností, neboť z vlivných členů strany modrých byli oni jediní, kteří vyvázli. Všichni znali tuto povinnost, snažili se vyplniti ji. První jejich myšlenkou bylo, že by spásou mohla býti Amerika. Sledovali hrozný zápas této země s Personem, viděli, jak Personovy útoky se tříští o obranu Ameriky. Jejích snahou proto bylo, najíti si cestu do této země a za pomoci její se pokusiti o svržení Persona.

Všechno úsilí však v tomto směru bylo marné. S Amerikou se dorozuměti bylo nemožné, musili

pracovati, ponecháni sami sobě. Nebylo však také shody mezi nimi, Habr tvrdil, že je třeba ponechati věci čas, aby Person sám se znemožnil a lidstvo aby poznalo svůj omyl. Bylo těžko odporovati těm slovům, ale s druhé strany dobře všichni cítili, že se nesmějí složiti ruce v klín. Pracovali tedy a s plným úspěchem.

Jejich postavení ovšem bylo těžké. Pro Milla však bylo ještě hroznější, neboť cítil, že se blíží vážná doba, v níž se uplatniti měl rukopis Bertrandův. Ale ten byl v Praze, zůstal v bytě Nekolově. Svat naň vzpomněl, když se Habrův Lux, řízen rukou prefektovou, vzdaloval od Nekolova domu. Bylo ovšem pozdě, A teď zvolna vyvstávala možnost, že se splní slova, která stála na obalu rukopisu, značíce, kdy má se rukopis ten otevřít a přečíst:

Až magnetka před očima lidskýma denně počne putovati od východu k západu a zpět.

Bylo mnoho známek, že se doba blíží. Magnetka se hnula znatelně již za nemoci Svatovy, Millovi bylo jasno, že to způsobila okolnost, že Jupiter a měsíc byly v jedné přímce za sebou, jež směřovala k zemi. Ale bývalo tak také jindy i nedošlo ku pohybu magnetické střelky. Jestliže se to stalo nyní, musila být jiná příčina, cosi neznámého v prostoru a Jupiter a měsíc přenášely vliv tělesa toho k zemi.

Ale co to bylo? Těžko bylo nyní zkoumati. Mill tu měl sic zas svou hvězdárničku, její stroje byly

dobré, třeba menší, nebylo však dosti klidu k vážné práci. A pak bylo přec jen stále se skrývati, dbáti opatrnosti co největší. Ale pohyb magnetické střelky střežil Mill dál bedlivě i zde. Zřídil si zas velkou magnetickou jehlu, jejíž denní pohyb pilně sledoval. Viděl výchylky, však příliš značné nebyly.

Cosi přetrhlo však tuto jeho činnost. Z nenadání přišla vzpoura ve Veroně, v Turíně a v Praze. Tušili ji dávno, vypukla však přece neočekávaně. Byly to rušné okamžiky a Habrův kroužek prožíval je těžce. Byly rozpaky, co třeba podniknouti. Jedni tvrdili, že je třeba využíti této příležitosti a vystoupiti z přítmí, přímo se postavit proti Personovi. Ale Habr váhal, zdálo se mu, že je příliš brzy. A že Personova vláda ještě dosti nepoučila vrtkavého lidu.

Zprávy docházející však byly vzrušující. Povstal všechen lid, zdvihli se i bílí. Person uprchl a vládl Balata. Tu bylo těžko pro Habra, odmítnouti žádost Svatovu, aby aspoň sám směl se vypraviti do Prahy a pokusiti se o záchranu Bertrandova zápisu.

Vypravil se tedy Svat a spěchal s urychlením do Prahy. Nepochyboval, že dojde úspěchu, neboť Person jistě rukopisu nenašel, tak důmyslně byla opatřena tajná schránka v Nekolově domě.

Nemýlil se, rukopis byl netknut. Dospěl nepoznán až k němu rozbouřenou Prahou, ale cítil již, že přišel na poslední chvíli. Vskutku také v

okamžiku povstal hrozný zmatek, vyvolaný zvěstmi z Verony a z Turína, a hned na to se objevil v Praze Person. Svat byl rozechvěn a šelest jakýs v domě polekal jej – vždyť šlo o tolik – a tak Svat se kvapně vzdálil, nedbav dvířka schránky přivřena. Vzpomněl na to před domem, nebylo však bezpečno se vraceti. A cosi řeklo Svatovi, že to může jenom zlekat Persona, když uvidí odvážlivost odpůrců.

Proto Person, který před tím marně s Robem prohledával celý dům, zvěděl, ovšem pozdě, kde byl ukryt rukopis. Pochopil pak, že si někdo přišel pro něho, nejbližší pak bylo, že byl tímto odvážlivcem asi Svat. Myšlenka ta vskutku otřásla Personem, ale v Habrově táboře Nekolův úspěch probudil nesmírné nadšení a navrátil důvěru v budoucnost.

Nyní měli však též volnou cestu pro další své podnikání. Nekola odstranil hlavní překážku pro záměr, jehož byl původcem, zničiti totiž Prahu a tak lidstvo osvoboditi od Persona. Trval na něm neústupně, někdy se až zdálo, že je v jeho usilování o zkázu Prahy cosi jako touha po pomstě za vlastní bolest, za to, že mu v Praze byla usmrcena milovaná Erika.

Chybělo již málo k osudnému zákroku, bránil mu již pouze Habr, když se světem rozletěly zprávy o Erice. A vše bylo ihned zvráceno. Nemohlo být řeči o útoku na Prahu. O tom nemohlo být sporu. Ale těžší byla otázka, jak

udržeti Svata, aby se znovu nevydal do Prahy a nevysadil se zkáze.

Všichni viděli Nekolovo kolísání, podpírali ho v tom boji všemožně, nejvíc Mill. Mill zapomněl na vše, nechal i své magnetky a cele se věnoval Svatovi. A když stařec viděl krajní nebezpečí, sáhl k poslednímu prostředku. Uvedl Svata zpátky v minulost a na jejích obrazech mu hleděl ukázati nebezpečí, jež mu hrozí.

Milla k tomu kroku přinutila zpráva jejich hostitele o věci, o které neměl ani potuchy, že je totiž Erna Rosenová dcerou slavné Cortiniové, osudné ženy pro Svatovy rodiče. Bylo to známo jen několika lidem. Sama Erna nebyla zasvěcena do minulosti svojí matky, nevěděla o úloze, kterou hrála v životě ředitele Nekoly. Pustý život, jemuž propadla Amara Gravenová po záhubě Nekolově, byl příčinou, že se Erně její příbuzní mnoho nezmiňovali o její matce. Erna mnoho z toho vytušila, sama o své matce nemluvila. Ostatně jí nikdy nepoznala, neboť matka její zahynula krátce po Emině narození. Ale Person zvěděl tyto věci, pátral po nich, když se Erna ocitla po jeho boku.

A Mill teprv nyní chápal celou osudovou souvislost. Nyní cítil, že se blíží nebezpečí, v jeho duši utkvělo, že Erna Rosenova bude příčinou Svatovy záhuby. Proto Svata varoval.

Mohutný byl účinek slov jeho na Svata. Mill zapůsobil v pravý čas, toho dne večer se měl ukázati na jevišti Národního divadla v Praze

Eričin zjev, Svat však slíbil, že se nevydá do Prahy. Zaručil se, že neopustí domu. S tím se rozešli po polední rozmluvě.

Mill se těšil, že snad přece vyhraje svou hru. Při obědě druhové se všichni věnovali Svatovi, po obědě neopouštěla ho Jela. Jak však žasl Mill, když odpoledne objevil se náhle Svat u něho v jeho světnici a řekl beze všeho úvodu:

»Máte pravdu, strýče Mille! Nebylo by rozumno se dnes vydati v nebezpečí. Uvidíme později. Ale zdá se mi, že sotva za tou věcí může vězet Erna Rosenová. Všechno tohle se nemůže díti bez vědomí Persona. A Person by přece sotva volal Erně milence. Slyšel jste přec vyprávěti, že má Person Ernu vskutku rád a že je na ni žárlív.«

Znovu se před Millem rozevřela propast při těch slovech. Viděl, že Svat hledí uniknouti dojmu, který naň učinil Mill svým vyprávěním. Nemohl popříti, že podle toho, co bylo v minulosti, je pro něho Erna nebezpečím. Hleděl tedy odděliti věc tu od Erny. Proč? Což patrně nehledal zase záminku, omluvu pro cestu do Prahy?

Důtklivými slovy domlouval zas starý hvězdář Nekolovi. Zdálo se, že ho vskutku přemluvil, přesvědčil. Svat popřel úmysl, vymknouti se svému slibu. Prosil za omluvu, že o věci stále přemýšlí. Nesmí se strýc diviti, vždyť ví, čím mu byla Erika a jak ji měl rád. A nemusí míti strýc o něho obavy, slíbil přece, že se nevzdálí.

S tím zas odešel, zanechal však Milla s duší naplněnou nepokojem. Nebylo divu, že pochmurné myšlenky se táhly hlavou starcovou, že se díval s nepokojem budoucnosti vstříc. Acítil v duši, jakým neštěstím to bude, podlehne-li Svat. Neboť Mill byl přesvědčen, že nejde pouze o Svata, že jde o mnohem více.

A Svat zase váhal, o tom nemohlo být pochyby. Dodrží své slovo? Mill za odpoledne několikrát ho navštívil v jeho pokoji, pozoroval však, že Svatovi jest jeho dohled nemilý. Ponechal jej tedy sobě, snad zachová rozvahu, snad ho nepřemůže vášnivost, která byla kletbou jeho rodu.

Mill si vzdychl, v duchu se obrátil jeho pohled k budoucnosti. Ale teskno ještě větší padlo v jeho mysl. Uvědomil si, že den se nachýlil. Smrákalo se, kopec před oknem se sešeřil. Mill chtěl rozsvítiti, ale náhle prudce se ozvaly kroky na chodbě a vběhl Habr, za ním Dr. Bukov.

»Starý příteli!« volal Habr, »Víte již, ten úskok dábelský?«

»Kde je Svat?« jedním dechem ptal se Bukov.

»Co se děje?« žasl Mill.

»Rozhlas!« zvolal Bukov. »Zapojte!«

Přiskočil ke stěně a pohnul pákou. A slyš! Dojemně něžný, sladký hlas se nesl místností, mile se chvěl.

»Erika!« vzkřikl Mill.

»Její hlas,« opravil Habr, »ale s desky. Jak ho kdysi zachytili ma památku.«

»A vizte!« dotkl se Bukov druhé páky.

Na stěně světlá plocha – v ní – ne – není možný klam!

Ztepilé tílko v bělostném rouchu, půvabná tvářinka, les plavých kadeří ji vroubí. A něžně se dívají hluboké, oddané oči – ty modré oči nebeského lesku –

»Erika!« vzkřikl zas Mill. »A přec – ne – není možná – Však kde je Svat?« vykřikl dále.

»Musíme k němu,« volal, »zdržíme ho mocí.«

»Proto jsme přišli, nutno jít ihned!« pobízel Habr.

Bez další řečí vyběhli z Millovy komnaty. Přeběhli chodbu, zaklepali na Svatovy dveře – Neozval se nikdo –

Vrazili dovnitř –

Jizba byla prázdná. Svat zmizel –

Ztrnulí stáli, když se ozval za nimi výkřik:

»Strýče! Strýče Mille!« volala Jela běžíc k němu.

»Magnetka!« volala dále dívka.

»Změnila směr – pouhým okem je to patrno –«

LIV.

»Ach, Eriko! Drahá! Milovaná!«

A Svat klesl u nohou dívky, jež zdvihnuvši se od stolku s otevřenou náručí se mu vrhla vstříc.

»Eriko! Duše moje! Moje štěstí jediné!« štkal Nekola objímaje nohy dívčiny. Sklonila se k němu, zdvihla jej k sobě. A Svat přivinul se k ní, objímaje štíhlé její tílko, chvěje se a pláče tiskl se do její náruče. Tak leželi si v objetí a dívka měkkými lokty svírala Nekolovu šíji a tiskla jeho hlavu ke svým ňadrům.

Snad si oba nepovšimli, že teprv teď se tiše zavíraly dveře za dvěma muži, kteří dopravili Svata k dveřím Eričína bytu. Tiše muži odcházeli, ale Nekola se přec ohlédl. Ale viděl jen, že je v Eričině pokoji, že zde všechno zůstalo, jak kdysi bývalo. V těch chvílích nešťastných a zase tolik šťastných!

Zrak jeho však zavadil o křeslo, v němž tehdy byla zasažena Svansenová ranou osudnou. Svat se hrůzou otřásl i potom zašeptal:

»Ubohá! Eriko má! Ale přece jsi živa!«

»Ano! Živa, pro tebe!«

»Pro naši lásku, Eriko má sladká!«

»Však láska naše budila mne k životu,« řekla dívka a její líce zahořely nachem.

»A mně láska v duši udržovala naději. Nevěřil jsem nikdy, že jsi mrtva.

Cítil jsem, že je nemožno, abychom byli navždy odloučeni. Nesmířil jsem se s tím nikdy. Ovšem,« dodal Svat temně, »věděl jsem, že jsou zlí a všeho schopní. Ublížili ti a já byl toho vinen. Odpusť, drahá, odpusť!« prosil Svat a tiskl hlavu v klín své

milované dívky, jež vyvinuvší se z jeho objetí usedla do křesla.

»Jsem vinen, vím, jsem vinen,« opakoval zarmoucen.

»Ach, ne! Snad ne!« konejšila ho dívka. »Byli by i bez toho –«

»Snad máš pravdu,« chytal se jejích slov Svat. »Ale přece se mám za viníka. Litoval jsem tě, trpěla jsi jistě mnoho –«

»Nevím ani, Svate! Nepamatuji se na nic. Vím jen, jak přišla Erna –«

»Sama, viď! Bez Persona –«

Dívka pohleděla překvapena na Svata, »Nevím jistě,« řekla potom s malým váháním, »snad někdo přišel potom – Ale neptej se, nebuď hrozných vzpomínek.«

»Promiň, duše drahá! Byl bych tak rád slyšel ze tvých úst, co se dělo s tebou.«

»Slyšel’s jistě všecko, rozhlásili to, aby tě přilákali.«

»A bylo vše, jak líčili?«

»Všecko, doslova! Však vstaň již,« vytrhla se dívka, snažíc se dát rozhovoru jiný směr. Bylo viděti, že uchvátil ji hovor s Nekolou a že podléhala síle tklivé nálady,

»A nemluv o mně,« pokračovala, »Vždyť tys o mně přece slyšel, aspoň v poslední době. Já však o tobě jsem nevěděla ničeho. Jen jsem vytušila z jejich jednání, že žiješ. A byla jsem tolik šťastna, že jsi se zachránil! Jaký jsi to muži«

»Nebylo to mojí zásluhou, ani naší vůbec. Náhoda –«

»Kaspar vás varoval –«

»To víte?« žasl Svat, »Ovšem z jeho zmizeni jaté pochopili vše.«

»Patrně. Vždyť i jeho děti jste vzali s sebou,« řekla dívka. »Byla jsem ráda, že nejsou odloučeny od otce, ubožátka. Teď jsou u otce a v bezpečí?«

»Ano, jsou,« odpověděl stručně Svat.

»A Kaspara máte u sebe?«

»Ano, je s námi.«

»A co se s vámi dělo po útěku z Prahy? O tom není tady známo nic.«

»Prchali jsme,« odpověděl Svat a nejistě se ohlédl.

»V Brně jste se asi zastavili. To zde víme,« klidnila ho, když spatřila záblesk strachu v jeho očích, »Ale marně pátrali, kam jste se potom obrátili.«

»Bloudili jsme,« řekl Svat, »Dlouho travalo, než jsme našli útulek.«

»Přátelé se vás ujali,« pokračovala dívka. »A u nich jste pracovali,« mluvila dále, když Svat neodpovídal, »Je zde viděti, že neskládáte ruce v klín.«

»Pracujeme, pravda,« řekl Svat potěšen uznáním dívčiným.

»A Amerika jde s vámi.«

»Šla by, naše věc je společná –«

»Společně jste asi zosnovali poslední bouři?«

»Nemožno, aby –«

»Že nemožno? Což nestará se o to dobře Person a tlupa jeho druhů?«

»Já myslila, že vy – byla jsem hrdá na vás –«

»To jsi byla ještě nemocna –«

»Již ne, tolik – vždyť – ano – vzpomínám – doslechla jsem se, že byl někdo z vás zde – v Praze, Asi ty, že, můj hrdino!«

»Ano, já.«

»A odnesl jsi závěť Betrandovu.«

»Ano,« doznával Svat hrdě, »Byla má! Chtěl podniknouti tuto cestu Sibirjak i Bukov, ale nenechal jsem si vzíti to právo.«

»Jste tedy pohromadě.«

»Ovšem, všichni.«

»Ale ty jsi se tou cestou vydal v nebezpečí veliké,« vážně řekla dívka.

»Bylo to mou povinností,« odpovídal Nekola prostě. »Závěť Betrandovu ochraňuje náš rod a já jsem jediným jeho mužským členem.«

»Jen když jsi se vrátil bez úrazu. Máš přec daleko –«

»Ne tak příliš –«

»Myslila jsem, že jste daleko,« pravila dívka. A zase musila pokračovati sama. »Ovšem, neřekls mi, kde jste, ani kraje jsi nenaznačil –«

Svat upřel pevně zraky v oči dívčiny. »Eríko má,« řekl pomalu, »miluji tě nade všecko na

světě, ale o svých druzích musím mlčeti i před tebou,«

»I přede mnou?« žasla dívka s nádechem malé nelibosti.

Nekola však odpověděl otázkou: »Můžeš věděti, že nikdo nás tu neposlouchá?«

»Je to můj byt,« namítala dívka. »Znám jej, nikoho tu není.«

»A máš jisto, že tu není ukryt přístroj nějaký?«

»Nehnula jsem se odtud od včerejšího večera.«

»A což před tím? Věděli přece, že sem přijdu. Přilákali mne zprávami o tobě, tušili, že jim neodolám. Připravili jistě všecko, dobře promyslili. Ale moje láska k tobě nesmi býti na záhubu druhům, nositelům velkých myšlenek. Jsou teď nadějí lidstva, které tak nelítostně zklamal Person.«

S obdivem se dívka podívala na Svata. Ten však mluvil dále:

»Nemůžeš mi zazlívati, Eriko má drahá, že jsem snad až příliš úzkostlivý ve strachu o svoje přátelé. Vždyť mé podezření jest až příliš oprávněné,« vzpomněl si v tom. »Hleď, Eriko má, proč mne pustili sem k tobě?«

»Prosila jsem za tebe,« řekla dívka zmatena.

»A vyhověli ti!« trpce odpověděl Svat. »Ale uvaž, není-li v tom zálud! Neuspí pak třeba tebe a nevyzvědí vše, co bych ti snad řekl? Vidíš,« pokračoval, »sama žasneš a nemůžeš odepřít této možnosti.«

»Nepodezřívala bych tak lidi –«

»Ani Ernu Rosenovu ne, která sáhla k vraždě, aby se tě zbavila, a která nyní nastrojila tuto léčku na mne?«

Dívka sebou živě pohnula. Její pohyb naznačoval, že odmítá Nekolovu myšlenku. Ale Nekola byl neústupný. S planoucí tváří a hněvem jiskřícíma očima hovořil dál prudce: »Snad nebudeš chtíti říci, Eriko, že nevyšel od Rosenové záměr, lapiti mne zprávou o tobě? Neuvěřím tomu nikdy. Neboť jenom duše, která hoří nenávistí, dovede se chopit toho, zneužíti lásky k záhubě.«

Dívka schoulila se před očima Svatovýma. Ale Nekola si nepovšiml, jak těžce na ni dopadla jeho slova. A mluvil dále zlobně, nenávistně:

»Zajásala asi, když jsem vpadl do sítě, jí nastražené. A těší se, nemýlím se asi, na chvíli, kdy budu zlomen. Ale marně!«

»A nemýlíš se, Nekolo?« zeptala se dívka. »Slyšela jsem, že dnes Person mocí odtrhl Ernu ode dveří, za kterými tebe věznili. Udeřil ji, odhodil ji surově. Za to, že tě chtěla aspoň spatřiti.«

»A víš, proč mne chtěla viděti?« otázal se Nekola. »Nechtěla se pásti na mých mukách?«

»Na tvých mukách?« žasla dívka. Ale ihned zbledla, ohromena dívala se na Svata.

»Co se s tebou dělo?« tázala se třesoucím se hlasem. »Jak jsou tvoje ruce naběhlé, hle, prsty

zraněné, nehty – A tu spálenina, co se s tebou dělo, Nekolo?«

»To on – Person – včera –« odpovídal Svat. »Chtěl mne přinutiti – mocí – Ale zmýlil se, přátel nezradím a kdybych měl tisíc životů, dal bych je za ně všechny.«

»A mučil tě?« vzkřikla dívka. A byl v jejích slovech soucit, s ním však velký obdiv nad pevností Svatovou.

»Vidíš – však to –«

»Oh – ten bídák!« vzkřikla dívka. »To přec nebylo – měl –«

A v nejvyšším vzrušení se dívka zdvihla a znovu lépe všímajíc si potrhaných rysů Nekolovy tváře, zaúpěla:

»Ubohý, promiň, promiň!«

»Nemůžeš za to,« tišil dívku Svat, poznovu ji objímaje.

»To pro mne, Nekolo!« zaplakala dívka soucitně.

»Snad, ale vina je přec moje. Ovšem, nemohl jsem odolati, všechno je ničím před láskou k tobě.«

»Opravdu mne tolik miluješ?«

»Duše moje drahá, ty se ještě ptáš?« A Svat sevřel dívku v náručí, přitiskl ji na svá prsa. A pak její hlavu vzdálil od sebe a pravou rukou objal dívčin štíhlý pás. Tiskna ji k sobě, horkým políbením stiskl její plné, rudé rty. A opět a opět ji

líbaje a k sobě ji vina, mluvil k ní hlasem, chvějícím se horoucí láskou:

»Měl jsem tě vřele, žhavě rád od vzrušené té chvíle nad Alpami Transsylvánskými. Uchvátila mne tvá odvaha, upoutala tvoje něžná krása. A již tehdy jsem si myslil, žes mi nade všecko nejdražší. Ale potom stykem s tebou poznával jsem tvoji duši, hlubokou a čistou a tak nekonečně dobrou. Vážil jsem si tě jako světice a miloval tě neskonalou láskou.

A pak, Eriko má sladká, světice se svého stolce sklonila se ke mně, nehodnému, jako žena, tichá, oddaná. Eriko má, drahá, jediná!« – a Svat uchvátil dívku v žhavou náruč, přitiskl ji k sobě, dusil ve svém objetí, ztrácející dech pod přívalem a žárem polibků – »pamatuješ těch chvil nevýslovně milých, duše má? Mně se po nich zdálo, že jsem teprv nyní hluboko v své duši pocítil, co je pravá láska, strhující, silou nepřekonatelnou poutající bytosti, jež patří k sobě a jen k sobě.

Ale brzy jsem tě ztratil – nemůžeš si nikdy představiti hrůzný bol, který sevřel moje srdce. Nesnesl jsem děsné rány, víš – Vždyť tolik jsem si musil vyčítati. Zmítal jsem jsem se řadu dní, a i když tělo otrnulo, odolalo otřesu a když se vracel duch, zatím co se moji milí radovali z mojí záchrany, moje duše, Eriko má drahá, trpěla v těch chvilích překrutě. V nich jsem pochopil, má Eriko, co je pravá láska.

Poznal jsem plně, jak jsem tě miloval, až když jsem té ztratil. Nyní jsem viděl, že jsem patřil cele tobě, tebou že jsem žil, bez tebe že není pro mne života. Nebyly vskutku životem ty všechny chvíle, které jsem prožil od doby, kdy jsem se probudil z horečných vidin. Duch můj stále bloudil, po tobě volal. Nebylo okamžiku, po který by moji mysl nebyla plnila myšlenka na tebe. Opět a opět jsem prožíval chvilky, které jsem kdy ztrávil s tebou, v nezměrné životnosti vracely se do mé duše upomínky na tebe.

Viděl jsem tě truchlit, viděl jsem tě jásat, před zraky mi v duchu táhly obrazy, jak vídal jsem tě na scéně, a zas a zase vracela se upomínka na ty šťastné chvíle, kdy jsem tě svíral v náručí. Snil jsem o tobě, jen o tobě, snil jsem o tobě v dlouhých, těžkých dnech, kdy tupě sedě, sám a sám, jsem zíral do neznáma, zatím co duch horečnatě pracoval a obíral se tebou – snil jsem o tobě v neklidných, skličujících nocích, kdy ve snách přicházelas ke mně, nekonečně milá, sladká. Ale všechny tyto vzpomínky bolely a v duši pálily, zvonivý smích ze tvých sladkých rtů když zazněl z minula, se zařezával hluboko až do kostí, zavanutí minulého štěstí volalo a táhlo k smrti.

Marně upínal jsem se časem k usilovné činnosti. Cítil jsem, že ubíjí mne touha po tobě, znenáhla, však jistě, a přál jsem si jen, by mne usmrtila brzy, co nejdříve. Neboť duše topila se v

beznaději, marně toužila a volala. A hynula, hynula. Bylo pusto, temno. A jen touha, v temno zapadnout –

A pak jako úder blesku zpráva! Slyšel jsem hned první, naznačovala jen tvoje zachránění, jména tvého nebylo v ní, ale mojí duší zabušilo ihned:

»Erika! Erika je živa!

Jak jsem hltal všechny zvěsti o tobě, v jakém horečnatém rozrušení počítal jsem tyto dny! Pak se ozvalo tvé jméno přímo v rozhlase – Erika! Erika! jásalo v mé duši, která kolovala vírem jako kvítek v jarní bouři, vlahé, nový život nesoucí –

Všechno mizelo z mé duše před tebou, před touhou po tobě. Marně varoval mne Mill a zapřísahala mne Jela. Nevěřil jsem slovům přátel, nemohl jsem. Musil jsem sem, k tobě. Byl veliký podnik v chodu, sám jsem naň naléhal, vynucoval jej i proti všem. Zvrátila vše zpráva o tobě, zachránila Persona i Prahu – Ale vážné bylo varování minulosti. Nebál jsem se o sebe, ale připomínali mi úkol rodu našeho. Ukazovali, že Rosenová je všeho strůjcem, že mi bude osudem. Nevím, zda jsem váhal. Zdá se mi, že nikoli. To však vím – tvůj sladký obraz uviděl jsem předevčírem v rozhlase a vše se rozletělo v prach – jen tebe jsem zřel, jen k tobě jsem spěl –

Tak jsem přišel sem. Duše moje milá! Čekala mne muka pro tebe, držím tě však svýma rukama, vím, že jsi živa, zachována. Hledím do tvých očí,

vidím v nich vlahý lesk a nekonečnou něhu. Plane v nich cosi divného, čeho nebývalo dříve, jsou však stejně hluboké, stejně krásné.

Tvé polibky jsou ostýchavé dosud, ale srdce tvoje zůstalo, jak bylo, přes útrapy rozloučení. Slyš – Eriko! Milá – sladká – drahá! Cítíš je bít? Pro mne bije, pro naši lásku, Eriko milovaná!

Jak bouřlivě buší – rozumím mu dobře – slyšíš v něm lásku se chvít? A teď – jak zabouřila tvoje tepna – je to obava, strach o mne, o naši lásku. Však ne, neboj se, Eriko má drahá! Vždyť i když zemru nyní pro tebe, ach, jak zemru rád! Ale láska všechno překoná, ke hvězdám se vznese –«

A Nekola znovu uchvátil dívku v náruč, přitiskl ji k sobě, zasypal ji polibky.

A tu výkřik rozlehl se komnatou – dívka vytrhla se Svatovi a prudce oddychujíc zaúpěla:

»Ach! Pusťte – běda!«

»Nesnesu té bídné hry!« zaúpěla znovu. »Nemohu – tak bídně –!«

Bled a se ztrnulým zrakem pohleděl Nekola na dívKu.

»Eriko má milá,« vztáhl k ní pak ruce, »uklidni se, nesmíš zazlíti mé lásce – vždyť tě tolik, tolik miluji!«

»Eriko!« vzkřikl vida, že dívka couvá před ním, lomíc rukama.

»Nejsem Erika!« zavolala prudce, zoufale.

»Ach, kdybych jí byla!« dodala smutně. »Tolik lásky mít!« vzdychla. »Ale klamati ji – nelze –«

A Nekola teprv nyní pochopil! Zoufale vzkřikl:

»Eriko! Eriko má drahá! Ty jsi vskutku mrtva?«

»Ano – mrtva –,« štkala dívka.

»A vy? Vás –«

»Ano – ona«

»Erna Rosenová?« vzkřikl Svat, vzpomínaje vyprávění Millova.

»Získala mne k tomu – Erna –«

Svat vykročil, jako by se chtěl vrhnouti proti dívce. A pak spustil ruce a hlas jeho se rozlomil v horkých slzách, když zalkal:

»A nejste Erika –«

»Ne – jsem – Antra Langhenova –«

LV.

Ponurý večer dva dny na to. Zas vichr hučel nad krytem Prahy, otřásal jeho skleněnými plochami a metal na ně spousty zledovělých vloček sněhových. Bylo nevlídno i pod krytem, jenž řinčel hrozivě, ale ulice i náměstí byly naplněny lidem, rozjitřeným, bouřícím. Tvořily se shluky, tábory, ve průvodech táhly davy městem za křiku i výhružného zpěvu.

Nevlídno však bylo stejně v skvělém bytě Personově v křídle vládního domu pod Vyšehradem. Cosi těžkého, chmurného již dávno leželo nad domem tím. A dnes jako by bylo

zhutnělo, v olovo se proměnilo to, co tísnilo zde duše dávno již. Beze slov se tu hrála truchlohra a dnešní nocí zdálo se, že se blíží svému konci.

Nadcházela desátá večerní hodina. V setmělé komnatě u těžkého stolu mlčky seděl Person, proti němu Erna. Mezi nimi muž, jenž upřeně patřil na Ernu. Seděl nepohnutě. Potom jako by byl sám procitl z těžkých snů, pravil zvolna k Erně:

»A teď můžete již říci všechno. Tento muž zde« – ukázal na Persona – »je knězem naší církve. Zavolal jsem vám jej na vaše přání, chtěla jste se zpovídati z celého svého života. Je to svatý muž a učinil již mnoho zázraků. Mnoho lidí k němu putuje, když na svých cestách světem přijde k nám. Sám vzdálen vírů života, zná svět a lidi, rozumí jim, shovívá. Nebudete ani musit vykládat mu, co vás tíží, vyptá se vás sám a odhalí ostny, které bolí v duši vaší, poradí vám!«

»Neprobouzejte se, spěte!« ostře rozkazoval muž, napřahuje ruce proti Erně, »Spěte, slyšte však, nač bude se vás svatý náš kněz tázati, a mluvíte mu pravdu, pouhou, čistou pravdu. Spěte – slyšte – mluvte!«

»Skutečně spí?« ptal se Person.

»Úplně. Můžete jí klásti otázky, poví vše.«

»Dobře tedy, vzdalte se!«

»Ale budu po ruce.«

»Zavolám vás, kdyby bylo třeba.«

A zavřely se dveře, Person s Ernou osaměli. Chvíli hleděl Person vážně do Erniny tváře, pak jako by se probouzel ze snění, vzchopil se a obrátil se k ženě:

»Nemýlím-li se, jste Personova –«

»Rosenová jsem,« přerušila Erna ostře slova Personova.

»Rosenová!« řekl Person zasmušile. »Nepravé jméno – za nepravé!« Ale mávl rukou a řekl k Erně:

»Jste snad ženou Personovou?«

»Nikdy! Nejsem jí a nikdy nebudu!«

»A co jste tedy Personovi?«

Krátce, hlasem třesoucím se nevolí a záštím, dívka odpovídala:

»Družka jsem! Družka Personova – předmět – věc –«

»A neřekl vám nikdy, že by vás chtěl za ženu?« ptal se Person.

»Říkal cosi podobného, ale způsobem – ne to nebylo pravé –«

»A kdyby vás žádal poznovu –«

»Ó, kdybych mu musila odpověděti –«

»Co byste mu řekla?«

»Ne, ne! Neptejte se!«

Těžce oddychuje pozoroval Person Ernu, zalekl se jejích rozbouřených prsou, křečovitě chvějících se rukou, »Uklidněte se! Jen klid!« konejšil ji zaleknut. »Vždyť pro mne není tajemstvím, co zmítá vaší duší. Vy dosud milujete Nekolu.«

»Ano,« odpověděla Erna tiše, »miluji.«

Person sáhl k svému hrdlu, jako by mu chtěl uvolnit. Chvíli trvalo, než mohl hovořiti dále. A pak řekl:

»Nebylo tedy pravdou, co jste vyprávěla po příjezdu na Novou Atlantidu. Zapřela jste tehdy Nekolu, Personovi jste prohlásila, že Erika Svansenová stojí mezi Nekolou a vámi. Že jste tuto lásku v duši zdusila, že se nikdy nenavrátí.«

»Byla to chyba, vím, neměla jsem lhát,« řekla Erna polohlasně.

»Ale vzbudila jste v duši Personově něco, co počítalo s vaší oddaností. Víte, že vás Person miluje?« pravil Person rozechvěným hlasem.

Erna však se živě pohnula, »Chtěl to zdání u mne vzbudit, vím,« rozhovořila se rozhodně, »sám tomu snad někdy věří. Ale skutečnost je jiná, Person je sobec a pravá láska je obětavá, oddaná. Ne, Person miluje jen sebe.«

»A nemýlíte-li se snad v Personovi? Má-li vás rád opravdu?«

Kratičký okamžik Erna neodpovídala. Ale potom řekla rozhodně:

»Není to možno. Ale i kdyby – mé srdce patří Nekolovi, celé a navždy –«

»A Personovi jste lhala lásku!« vzkřikl Person.

»Musila jsem –«, vzdychla Erna stísněně.

»A nemilujete ho!« vytýkal dál Person.

»Nenávidím ho – na smrt!« přidušeně vzkřikla Rosenová a žhavá nenávist se chvěla v jejích slovech.

»A necháváte se jím objímat a líbáte ho!« vybuchl Person.

»A mou duší chvěje nelibost a hnus, jak jen se mne dotkne,« se stejnou vášnivostí Erna vrhla Personovi v tvář.

»Bídná!« vzkřikl Person a jeho pravice, v pěst zaťatá, se zdvihla k ráně. Ale zdržel se, bezmocně spustil ruku. A prudce oddychuje, chvíli pozoroval Ernu pohledem, v němž bojovala láska s nenávistí. Pak mu cosi napadlo, i pohnul sebou živě a po krátkém rozmýšlení počal znovu hovořiti k Erně:

»Uchvátil vás tedy vlastně Person a vy máte právo, abyste se mstila. Ovšem první pokus se vám nepodařil. Nalíčila jste mu otrávené ostny do lože a zachránil se, málem ovšem –«

»Ach ne,« bránila se Erna, »to nebylo moje dílo.«

»Ale věděla jste o něm aspoň.«

»Nevěděla, lekla jsem se hrozně, když jsem slyšela – Bála jsem se –«

»Podezření jste však tehdy na někoho měla –«

»Na Dermatta,« řekla Erna určitě.

»Ale Personovi jste to nepřiznala,« vytkl Person.

»Neměla jsem důkazů, ani jistoty. A byl by ho zabil –«

»Je ovšem surový – Person –«

»Je krultý. Nemá srdce,« pevně řekla Erna. A Person se zachvěl při těch slovech. Ale snesl je a řekl dále vyzvídavě:

»Však se vám již podaří ho odstranit –«

»Zabíjení nepřináší štěstí, zkusila jsem to již,« řekla Erna truchlivě, »Mám jen jednu touhu, umřít. Ale ještě bych ho ráda viděla –«

»Nekolu?« otázal se Person chvějícím se hlasem.

»Nekolu,« přiznala se tiše Erna. »Svata,« dodala a její slova zavanula lehce jako jarní vánek po polednách, když vše, celá příroda se opojena zasní.

»Viděla jste jej přec, nyní,« zvídal Person.

»Neviděla, Person nedovolil,« teskně řekla Erna. A Personovi svíralo se srdce jejím smutkem. Ale jeho povaha mu nedala, znovu se tázal Erny:

»Ale Antru jste vy navedla? Od vás vyšel záměr, přilákati NekoIu.«

»Ano, vyšel,« tiše řekla Erna.

»A co jste tím zamýšlela?«

»Nevím. Chtěla jsem ho vidět. Nutilo mne cosi k tomu.«

»Srozuměna jste však byla s Antrou, přemluvila jste ji, aby ho propustila.«

»Nikoli. Dozvěděla jsem se pozdě, že k ní bude Svat poslán.«

»A kdybyste byla o tom věděla?«

»Byla bych já učinila pokus o záchranu jeho. Život bych byla ráda dala.«

»Oh – ty!« zdvihla se zas ruka Personova. Krev vzkypěla v muži při oddaných slovech Rosenové, bouřila se uraženou ješitností i zmučenou láskou. Ale ruka jeho zase klesla bezmocně. Oči jeho utkvívaly chvíli na tváři Ernině. A Person teprv nyní viděl na ní všechnu bídu života, jak se Erně utvářil za posledních měsíců. Pobledlé líce svědčily o utrpení, vpadlé oči o bezesných nocích. Ruce Erniny se chvěly, hlava těžce chýlila se k prsoum. To že byla ona Erna, růžová a smavá, plná života, silná, vyzývavá, která málo víc než před půl rokem oslňovala svou krásou na jevišti divadla? Kdo je vinen shroucením té bujné, sličné postavy? Nekola? Či Person?

Hluboce zamyšlen naklonil Person hlavu do dlaní. »Komu jsi přinesl štěstí?« letělo jeho hlavou. Nebylo odpovědi, ale Person ji znal. »Jsi tvůrcem zármutku a bolu,« řekl sám k sobě, »před zvukem kroků tvých daleko štěstí prchá.«

Vstal a sklesle přejel dlaní pravé ruky čelo. Mávl rukou a pohleděv zrakem plným soucitu na Ernu, která seděla dál tiše u stolu jak socha z mramoru, odvracel se k odchodu. Ale zase cosi zahrálo mu hlavou. Obrátil se znovu k Erně a zeptal se jí:

»Chtěla jste se zpovídati – z jakého pak důvodu?«

»Brzy zemru,« řekla Erna nehlasně.

»Zabije vás Person,« musil Person říci.

»Nevím – snad – ale zemru v týž den s Personem – a brzy –«

Pot vyrazil na čele Personově a Person otřásl se chladem, jenž mu celým tělem proběhl. »Jak to víte?« vyrazil ze sebe sklíčeně.

»Měla jsem na dnešek sen –«

»Sen!« ušklíbl se Person, ale nezdálo se, že by se mu tím bylo ulehčilo. »A co se vám zdálo?« otázal se Erny.

»Šla jsem krásnou lučinou,« vyprávěla Erna hlasem jednotvárným, bezbarvým. »Vál větřík a slunko hřálo a všechno kolem vonělo květy. A najednou jsem je viděla, zdaleka, šly lučinou proti mně a za ruce se vedly.«

»Kdo to šel?« tázal se Person mimovolně uchvácen jsa vyprávěním Erniným.

»Erika a Antra,« vydechla Erna.

»Erika a Antra!« opakoval Person v úžase a rozechvěn.

»Naše oběti,« zas teskně řekla, polo šeptem Erna. A Person se již neodvážil něco pronésti. A po krátké chvíli ticha Erna pokračovala:

Tak jsme šly lučinou, šly jsme si vstříc, stále jsme se blížily. Rozeznala jsem již jejich postavy i líce, ale věděla jsem, kdo jsou, ihned, od počátku. A když jsme došly k sobě, vztáhly obě ruce, podávaly mi je k pozdravu. Ale Antra se mne otázala: »Proč jdeš sama, měli jste přec přijít spolu?«

»Řekla, s kým jste měla přijít?« ptal se Person bez dechu.

»Neřekla, ale rozuměly jsme si, že s ním –«

»S kým?« vydechl Person.

»S Personem –«

»A co bylo dále?« ptal se Person po chvíli, když přemohl rozechvění.

»Slova ujala se Erika,« vyprávěla Erna dále, »a řekla Antře: Není dosud jejich okamžik, ale brzy nadejde. Přijdou, kdo nás nenáviděli, i kdo nás měli rádi.« A v tom jsem se probudila,« dokončovala již Erna svoje vyprávění, »a teď vím, že brzy zemru, že oba brzy –«

Person těžce vstal a znova otřel čelo, A pak stiskl zvonek, dvéře se po chvíli otevřely a vešel muž, jenž před chvílí byl uspal Ernu.

»Odveďte ji!« řekl Person sklesle. »A probuďte ji! Ale ať se nikdy nedozví, co se s ní dnes dálo!«

Osaměl a s hlavou nachýlenou, v těžkých myšlenkách chodil sem a tam po komnatě. Pohleděl pak z okna, viděl, jak se davy kupí po nábřeží, jak ruch, hlomoz roste. A jako v souhlase s tím zabouřila znovu vichřice, táhlý její hukot, temný rachot krytu zalehl až do komnaty Personovy.

Odvrátil se od okna a pohlédnuv na hodiny, které ukazovaly na desátou, vzpomněl na cosi. Zazvonil na sluhu. »Měl přijíti pan inženýr Rob,« řekl mu, »ať vejde!«

Rob vkročil do komnaty, hluboce se uklonil. Na pokyn vládcův usedl. A vyzván počal hovořiti. Stísněně zprvu, nesměle se rozmluvil o poměrech, jak se vyvíjely v poslední době. O strádání lidu, nedostatku, o přebytku, v kterém tone vládcův dvůr. O zklamání, které zachvátilo davy, nebezpečí, které plyne z této nálady. Tam přec nechtěl vůdce dovésti svůj lid, jenž ho vynesl na svojích plecích. Jiné jistě byly cíle vůdcovy, za jiné se bili jeho přátelé. Jest již čas, aby se lid uklidnil, aby byl zas získán aspoň zdáním spravedlnosti. Snad se umírní, když vlídně bude poučen, když zví, že přec jen jeho lepší přijde, a když uvidí cíl konečný. Nové vření, zvláště v Egyptě, přec nemůže být vůdci lhostejno. K čemu povede? Má zase dojít k pohromě? Má se vládnout jenom postrachem? Ovšem, poměry jsou zlé, lid vznětlivý a nerozvážný, netrpělivý, ale – snad –

S pohledem chladným, stranou upřeným a jakoby bez zájmu poslouchal vše Person. Ale vzplanul prudkým žárem, když Rob uvázl. Povstal, kvapně přešel po komnatě. Ale usedl zas a potlačiv své pobouření počal mluviti:

»Vyslechl jsem tě, že vím, že vše to myslíš dobře. A že jsi Rob! Co však mám ti dáti v odpověď? Tak zdaleka jsi naznačil, že měl bych dáti znáti svoje důvody, své cíle. Moje cíle? Řeknu ti je zkrátka. Chtěl jsem zvrátit svět. Chtěl jsem mu i pomoci. A pak jsem chtěl zdrtit protivníky. Doufal jsem, že budou musit skloniti se před

výsledky mojí práce – že je bude dusit kouř, který z chrámů bude stoupat na mou počest –

Měl jsem vše za snadné – počítal jsem s Amerikou – Asií. Přiznám se, že doufal jsem, jako kdysi Kmentové, že ukojením potřeb utiší se rozbouřená sociální hladina. Ale v bídě, ve které se octlo lidstvo, mohlo se tak státi pouze v jedné částti země a na úkor ostatních. Tak jsem myslil s Evropou –

Ztroskotal jsem o Ameriku. A také Asie a Afrika se ukázaly chudšími, než jsem počítal. Musil jsem se dáti cestou Habrovou. Ale odpor tady, doma, naplnil mne hořkostí. Bojoval jsem dále, ale marně. Zvrátilo se vše. Moje záměry se drtí o zrnka písku – Kaspar – Antra – Činím poslední pokus víš – Dr. Allrighton – aby mne sblížil s Amerikou, svou vlastí. Ale zhatí se i to, Amerika nepovolí. A nebude záchrany.

A těch přátel – jsou ovšem přátelé? Ale druhů mi přece bylo třeba, abych nebyl sám a aby někdo pomáhal. Je trpké, že je bylo třeba kupovati, ale nelze jinak. Kam to spěje, vidím – Stojím nad truchlivou zříceninou všech svých snů. Nebudu mít brzy nikoho, vím. A vidím, jak málo je to, míti moc! Mám nekonečnou možnost ničit, ale co tím vystavím? Co nyní vyvřelo, zas mohu jenom zdrtit, nelze uvésti to v koleje. Ale bude to mou další ztrátou.

Nemohu však zpět! A rád bych padl skvěle. A užil ještě – Robe – všeho, po čem toužím – bez ohledu – na všechny –«

Odmlčel se, těžké ticho lehlo na komnatu. A do něho zase vpadl táhlý ryk, blížilo se cosi venku, mohutnělo. Hlahol nespočetných davů, dupot nohou – Temné, tvrdé zvuky písně těžce dopadaly odkudsi, jako rány obrovité pěsti – sesílily náhle, zahrotily se a zabouřily výhružně, když se davy přivalily před palác.

> Po staletí lidstvo drásá
> dravců spár –

hřmělo zlostně dole, pod okny komnaty, divoké výkřiky rušily píseň, měnily zpěv v pustý hlahol.

> čas jde, zbledne vrah a v pomstě
> rab si zaplesá –

vyniklo zas ze zmatené vřavy. A pak jasně zazvonilo, bouřně zahrozilo, až se zachvěl kryt, jenž chráinil vládcův palác:

> Tepem, bijem do železa,
> kujem zbraň –

Person naslouchal, bled seděl celou tu dobu, co pobouřené davy táhly kolem paláce. Nesnažil se ani přetvařovati se před Robem, stavěti se

velkým. Až když hluk se tišil, povstal, přešel komnatou a stanul u okna. Mávl potom rukou, trpce prohodil:

»Dík širokých davů! Po staletí stejný! Takhle zpívali jsme v Atlantidě, pamatuješ? Teď hřmí píseň proti mně. A kdyby zde byl Habr, zpívali by jemu,« dodal, vraceje se k Robovi. Pak však zdvihl ruku výhružně a řekl temně, kyna k oknu:

»Každý dostane svou odměnu. Také oni!«

Obrátil se, neboť za ním se rozlétly dvéře. Ozval se křik, do místnosti dral se kdosi. Byl to muž. Vzepjal se vší silou a jedním rázem mrštil dvěma sluhy, kteří bránili mu vejíti. Zvuk dopadu a ston, ale dveře se již zavřely, muž vstoupil. Byl to Langhena.

Ztrhané rysy ve tváři, planoucí oči, rozházený vlas. Hlava dopředu nachýlená, ruce s pěstmi křečovitě zaťatými porozpjaty, chvějící se odsunuty vzad.

»Poslal jsi mne, vůdče, do Egypta – učinil jsem přípravy – skvěle – svět se zhrozí tvojí moci – vše jsem vykonal – skvěle – Vrátil jsem se právě –« pokračoval trhaně, těžce oddychuje – »a jdu k tobě –«

»K tobě –«, zvýšil hlas, jenž hrozil přejít v děsný jekot šílený –

»A přeješ si?« ptal se Person, přehlížeje Paolovo tykání.

»Kde je, pane, Antra?«

»Moje sestra – Antra?«

Hlas Langhenův přešel v udržovaný, přidušený vzlyk.

Person se vzpřímil. Bylo cosi hrozného v těch postavách dvou mužů, kteří stanuli proti sobě – vztyčený – hrdý Person a šílený, k útoku jak šelma pokrčený Langhena.

»Antra zradila naši věc,« zahovořil Person prudce, ale hlasem ledovým. »Dopomohla nepříteli k útěku – Nekolovi. A já –«

»A vy?«

»A já ji zabil!«

»Zabil!« vyjekl Langhena a byl to divný skřek, ne lidský hlas.

»Zabil!« vzkřikl nyní Person. »A kdybych ji mohl stokrát zabít, zabil bych ji stokrát po sobě a ještě bych tím nevyvážil škody, kterou způsabila na naší věci,« křičel Person hrozivě a vykročil proti Langhenovi.

Langhena se nehnul. Sehnul hlavu ještě více, více zkřivil tělo. Peklo planulo mu z očí. A bylo hrozno poslouchati jeho slova:

»Zabil! – Zvěděl jsem to – ale chtěl jsem slyšet znovu – ze tvých úst.«

»Jsi nepřekonatelný, božský vládče! Zabil jsi mi otce – zabil jsi mi matku – a teď jsi mi zabil sestru –«

»Antru!« a děsný výkřik Langhenův až zachvěl síní a Person mímovolně couvl před týčícím se Italem.

»Moji An! tru!« znělo ještě vzlykem jako ozvěna z úst Langhenových, který znovu hlavu schýlil k zemi.

»A já ti tak sloužil – do zločinu!« vzdychl, »Oh, je trest!«

»Zabít stokrát,« znělo tiše, ale děsně z jeho úst, »zabít tisíckrát –«, hlas jeho mohutněl, »ach – co tím vyvážíš?«

»A já prosil Madonnu,« mluvil zase tiše jakoby k sobě »abych zapomněl, že jsem Ital.«

»Božský vládče!« obrátil se nyní k Personoví. »Jsem tvůj rab! Škoda, že mne také zabít nemůžeš, aspoň jednou –«

»A tak – já ti budu sloužit –, za těch smrtí sto – a za tisíc!«

A Langhena se vrhl vpřed, ale klesl na kolena před Personem a pravice jeho zaťatá se vznesla chvějíc se a hrozíc proti Personovi –

»Za tisíc!« opakoval a Person na smrt zbledlý znovu couval.

A zase se prudce otevřely dveře.

»Vůdče!« vběhl do komnaty Lermont, ředitel petřínské hvězdárny.

»Teď – v deset hodin –« mluvil udýchán – »ozval se zas signál – zřejmě s Martu.«

»Ozvaly se údery – slabší – dvaasedmdesát –«

»A tolik dní je ode dneška do desátého ledna!«

LVI.

»Tedy všecko bez výsledku? Ani stopy po něm? Tisíc ďáblů!« vzkřikl Person, když Bolek ukončil svou zprávu. Ale povšiml si výsměšné tváře Dermattovy. Utišil se rázem. »Pátrejte jen dál!« řekl, snaže se zachovati klid.

»Neunikne mám. Nemůže. Dostaneme ho zase, i kdyby –«

Nedomluvil. Rozhlédl se po přítomných a hned počal hovořiti znovu: »Pan Nekola má štěstí. A my smůlu. Ale to se spraví, uvidíme, kdo se bude smáti naposled!« Platilo to, zdálo se, i jiným. Ale Person mluvil dále klidně: »Vlídím, že tu není Rob. Cosi bychom mohli vyříditi, nežli přijde. Není pro takové věci,« řekl. »A zde se to hodí, jsme tu v Dermattově domě sami, v kroužku nejužším.«

»Nepovolaných zde nemí,« poznamenal Dermatt hrdě. »Dovedu si vážiti pocty, že náš vládce navštívil mne v domě, který určil za můj útulek. Byl jsem šťasten, že tak vlídně přijal moje pozvání, a postaral jsem se, aby tu byl v každém směru bezpečen.«

Cosi trhlo slabě Personovou tváří. Ale vlídně se podíval na Dermatta a odpověděl mu:

»Nepochybuji, že jsem tu mezi přáteli, a nemám v ohledu tom obav. Ale věc, o kterou mi jde, bych rád projednal, než přijde Rob. Svůj

důvod jsem již řekl. Tedy k věci! Řekněte mi, kdo je vlastně Buda Blázen?«

»Blíže jej zná, myslím, Kolmen,« řekl Bolek.

»Buda Blázen,« řekl Kolmem, »je podivný tvor. Jeho jména nikdo nezná, přezdívku svou dostal, že při chůzi stále k sobě hovoří a vyráží občas slovo – bud – bud. V Praze není dlouho, objevil se tu najednou, je tomu více než tři roky. Není známo, odkud přišel. Zdá se, že prošel velký kus světa, bloudě jako tulák. Lidé o něm vyprávějí, že pobíhá, jako by cos stále hledal. A zvláštní neklid jej žene z místa na místo. Ke všem má nedůvěru. Jen s málo lidmi hovořil a jen několik slov. Prý mluvil při tom angličínou, s americkým přízvukem. Ale zběžně ovšem mluví universou, totiž, mluvil by jí, kdyby chtěl. Ale je tak v sebe uzavřen, že ho mnozí mají za němého. Mnozí se ho bojí, též pro jeho kouzelnické kousky, kterými se živí. Prostí lidé věří, že má tajuplnou moc. Člověk boží – jak lid říká.«

»A dovede něco?« ptal se Person.

»Jeho umění až překvapuje,« odpovídal Kolmen. »Získává jím vrstvy nejširší, vždy snadno přistupné. Jeho vliv je značný, ovšem nelze říci, že by lid šel za ním.«

»Bylo patrno při pražské vzpouře,« potvrzoval Person. »Buda běhal po ulicích, pokřikoval, ale všiml si ho málokdo. Ovšem, od té doby! Řekněte však, jakého jsou rázu jeha kouzelnické kousky?«

»V některých je obyčejná obratnost, jindy však je nesporno, že Buda umí působiti na mozky lidí. Vnucuje jim svoje myšlenky, způsobuje, že lidé vidí nebo slyší to, co on si přeje.«

»Viděl jsi sám něco z kouzelnických kousků Budových?« otázal se ještě dodatkem.

»Viděl,« líčil Kolmen. »Sledoval jsem Budu nedávno. Běže ulicí, sám, rychlým poklusem, jak mívá ve zvyku. Bud, bud – bud, bud! – ozývalo se v přestávkách z jeho úst. A kde kdo se po něm ohlížel, mnozí obraceli hlavy za ním. Ale Buda běžel, nevšímal si nikoho. Pomalu však proudy lidu se obracely za ním.

Najednou Buda zabočil na Jungmannovo náměstí. A zastavil se před sochou. Dav se hrnul k němu se všech stran, ač nevolán. Ve chvíli již bylo plno malé náměstí. Buda stál u sochy, beze slova, jako němý. Pak vztyčil náhle obě ruce nad hlavu, dlouhý plášť, vyrudle modrý, visel z nich podivně. Pomalu pak se pohnuly jeho ruce, vlnivými pohyby se nesly dolů, nahoru. Dav se díval bez dechu.

Náhle Buda prudce stáhl s těla plášť. Natáhl jej nad sebou, pak jej sbalil v rukách. Prudký pohyb a plášť letěl vzhůru ke krytu. Ale jaký div! Věru, sám jsem trnul – plášť se rozbalil a rozplýval se ve vzduchu, ztratil se. Nic nedopadlo k zemi. Zraky přítomných se nyní obrátily dolů, ale nový úžas – kolo, ve kterém se před tím Buda točil, bylo prázdné. Buda zmizel.

Dav se zděšeně dal na útěk. Vznikla nebezpečná tlačenice, moje štěstí bylo, že jsem byl až skoro u Budy, takže lidé hrnuli se od mne. Ale nebylo mi volno. Myslím, že i Dr. Allrighton byl rád, když kolem nás se uvolnilo, spatřil jsem jej náhle blízko sebe. Jistě viděl Budův kousek, mohl by jej dosvědčit.«

Tím končil Kolmen svoje vyprávění. Person vyslechl vše s pozorností napjatou. Bedlivě poslouchal také Dermatt. Uvažoval, zda by neměl říci také on, co ví. Že byl Buda Blázen spatřen nedaleko domu Svansenové právě ve chvíli, kdy v něm byl Nekola, doveden byv k Antře. Jistě by to zajímalo Persona. Ale uznal za správnější pomlčeti o tom. Nemělo to smyslu, neměl k tomu příčiny. Ostatně se Person již obrátil k Bolkovi. »Také ty jsi viděl Budův kousek, ovšem trochu jiný. Vylič jej, ať máme celý obraz o Budovi.«

A tu počal hovořiti Bolek, zdálo se, že trochu nejistě:

»Jsou to vlastně dva případy, oba jsem je hlásil vládci. První se stal za noci, kdy v naše ruce padl Nekola. Kdosi, jak je zřejmo, zvěděl o věci, a když se Nekola hnul k jevišti a vztáhl ruce po domnělé Erice, kromě nás se ještě jiní lidé chtěli chopit Nekoly. Byl to zmatek, skoro by se jim byl zdařil jejich úmysl. Ale vládce viděl ze své lože, co se děje, a hned zakročil. Dal pak rozkaz, abychom se podívali kolem divadla a zatkli všechny, kdož by chtěli prchnout z divadla.

Vyběhli jsme, bylo kolem prázdno. Od divadla nešel nikdo, ale s mostu k divadlu se blížil Buda. Zahnali jsme ho, aby nepřekážel.«

»Výborně jste učinili!« vysmíval se Person.

»Chybili jsme,« přiznával se Bolek zkroušeně. »Ale já přec dělal, co jsem mohl. Když se nedělo nic u divadla, šel jsem za Budeu. Viděl jsem, jak volně kráčí po mostě, až zašel do ulice na smíchovském břehu. Vrátil jsem se –«

»Hned?« ptal se Person.

»Ihned. A rychlým krokem,« odpovídal Bolek. »Spěchal jsem k divadlu, po pravé straně jsem šel. A byl jsem už na pravém břehu, když jsem spatřil postavu, jak vkročila na most po levé straně. Stanul jsem a hleděl za ní, zdála se mi podezřelou. Spěchala, již zacházela. Pohlédl jsem bystřeji – byl to Buda.«

»Zarazil jsem se –«, mluvil Bolek, zřejmě stísněn.

»Prý až příliš,« usmíval se Person, ale v jeho slovech bylo cítiti cos jako shovívavost.

»Pravda,« řekl Bolek, »než jsem se dal za ním, zmizel v tmě.«

»Potkal jsi ho tedy dvakrát,« pravil Person.

»Ano. Určitě.«

»A co bylo včera?« tázal se Person.

»Oh, to bylo velmi zvláštní,« mluvil Bolek jakoby sám pro sebe. »Potkal jsem zas Budu na témž mostě, vracel se Smíchov, kde bydlí. Nechal jsem ho přejíti a potom jsem se vydal za ním.

Všiml si as, že ho následuji, zrychlil krok. Vešel do krajního domu v třetí příčné ulicí, šel jsem ihned za ním, to již naši lidé na můj pokyn seběhli se k domu. Prohledávali jsme dům, ale nikdo Budy neviděl ani vcházet, ač je všude plno lidí. Dr. Allrighton nám vyšel vstříc, hned jak jsme k domu přiběhli, byl na poštovním úřadě, jenž je v tom domě, ale ani Budy nespatřil.«

»To je tedy asi všecko, co víme o Budovi,« zahovořil Person. »Je to zajímavější, než by se zdálo. A já z toho odvozuji toto: Je tu mnoho tajemného, všelicos, co potřebuje vysvětlení. Za osobou bláznovou se cosi skrývá a nezbytně je to pro nás nebezpečno. Snad víc, než se právě zdá. A já nemíním čekat, až jak vše to dopadne. Skoncuji to zcela krátce, rázně. Buda zmizí – ale ihned – bezodkladně. A vy to provedete, vy dva – hned!«

Konec Personových slov byl hrozivý. Dermatt znatelně se zachvěl, ale Bolek s Kolmenem snad počítali s Personovým rozkazem. Oba vstali, strojili se k odchodu. A Person jim velel:

»Ano! Jděte! A hlaste potom vykonání rozkazu!«

Bolek s Kolmenem se vzdálili, ale na pokyn jejich odcházeli ještě dva, tři lidé, kteří měli asi býti jejich pomocníky. Person podíval se za nimi, jeho tváří cosi mžikem přeletělo. Odesílal je tak náhle, byl v tom úmysl? Chtěl odstranit nejbližší své přátele, aby se zavděčil Dermattovi? Letmo si

ho všiml, viděl, že je Dermatt spokojen. Person tedy zase jednou soudil dobře. A Bolkova zpráva byla správná. Osvědčí se také opatření, podniknuté podle ní? Person se rozhlédl. Zůstal úzký kroužek, měl však býti brzo rozšířen. Jen se dveře za Bolkem a za Kolmenem zavřely, okamžik a již se otvíraly poznovu.

Vešel Rob.

Ale jeho zasmušilá, přísná tvář se zdála tolik podivnou, že se přítomní naň zadívali skoro s úlekem. Také Person zřejmě žasl, spatřiv svého důvěrníka s tímto výrazem. Ale zřejmě pokoušel se Roba rozveseliti svým přivítáním.

»Buď zdráv, Robe!« volal radostně. »A přijmi náš dík za svůj návrh na zdolání Ameriky! Rozmnožil jsi dlouhou řadu dobrých svých služeb a ukázal jsi zase svoji bystrost.«

Rob se uklonil. »Podal jsem svůj návrh,« řekl chladně, »před včerejším dnem, před 2. listopadem.«

»A bude ho nyní stejně potřeba,« odpovídal Person, »Ba, právě nyní bude možno provésti jej. Bude nyní lépe s prací –«

»Já chtěl svým návrhem zabrániti neštěstí, k němuž došlov Egyptě.«

»Měl jsi jistě dobrý úmysl, jako vždycky,« řekl Person chlácholivě. Ale hned převáděl hovor jinam. »Slyšte, přátelé, v čem spočívá Robův návrh. Je to jednoduché, ale přece velmi důmyslné. Až dosud jsme se snažili při výpravách

svých proti Americe dostati se přes ochrannou americkou čáru mocí. Zdá se, že je tohle vskutku nemožné. Stejně neúspěšnou byla myšlenka, rozhoditi americké vodní stanice, jež tvoří zhoubný pás, obrovským výbuchem látky Strucksovy. I kdybychom jich zničili řadu vedle sebe, budou do průlomu zasahovati stanice sousední. A kdybychom chtěli smésti celý bok amerického pásu, zničili bychom i Ameriku samu. Ne-li také samy sebe.

Ale náš Rob našel přece cestu. Radí zbudovati podmořskou loď, celou z kovu, rozsáhlou, v podobě jakéhos pouzdra. Obal pouzdra byl by sestaven tím způsobem, že by vlny elektromagnetické jím nepronikly. Byly by jím pohlcovány a učiněny neškodnými. Rob vynašel zařízení, takto působící.

A toto pouzdro bude tak velké, že se do něho vejde velká ponorná loď. S ponorkami ve svých útrobách bude naše obrněná podmořská loď podjížděti nenápadně pod hladinou moře a pod americkým pasem. Dopraví tak dostatečné množství našich lodí za ochrannou americkou hradbu a my najednou se objevíme u amerického břehu, ozbrojeni látkou Strucksovou. Amerika bude naše a s tím vítězstvím snad splní se i to, po čem jsme toužili od počátku – ulehčení evropskému lidstvu. Zásluhou Robovou!«

»Výborně! Jaká to myšlenka!«, volali o závod Dermatt i Bolek. Připojoval se i Kolmen. Tento dodal upřímně:

»Vskutku, přiznával bych nyní, že přec k tomu patři inženýr!«

»Ovšem,« ujímal se Person slova, »k provedení záměru je třeba míti silné ponorkové loďstvo. Nemáme ho, ale máme Roba. A teď, když jsme trochu poučili lid, vše půjde hladce, ovšem s Robem.«

»Vůdče, promiňte mi!« počínal Rob nejistě. »To jsem právě vám chtěl říci, a proto jsem přišel – že mi není možno – po tom, co se stalo – v Egyptě –«

»Po ohavné vzpouře proti mně, po pobití našich komisařů, vyplenění skladišť, prohlášení nezávislé republiky egyptské?« ostře mluvil Person.

»Bylo to vše – ovšem –«, hovořil Rob zviklán.

»Bylo to vše hrozné,« řekl Person. »Kolik zničilo se hodnot, budov, zásob! Kolik našich lidí bylo ubito, nelítostně, přímo surově.«

»Ale trest byl strašný,« osmělil se namítnouti Rob. »Polovina Egypta je –«

»Země zůstala. A té je třeba,« Person mluvil pevně.

»Ale lidí! Tolik lídí!« hrozil se inženýr Rob. »Žluté gardy strašně trestaly –«

»Po zásluze!« odmítl ho Person.

»Langhenovy miny vybuchovaly i v místech, kde nebylo bojů,« hájil Rob své mínění.

»Ale vzbouřenci tam byli, všude! Ostatně je těžko činit výběr –«

»Svět však trne hrůzou –«

»Toho bylo třeba. Zapamatují si letošní dušičkovou oslavu. Bude zase pokoj na čas. Uklidní se snad i Herman, který začal zas být trochu nepokojným. A zaleknou se ti, kdož kryjí Nekolu.«

»Pravda – snad. Mně však – není možno dále –,« násilně vyrážel Rob.

»Dobře, Robe!« řekl Person vlídně, ale rozhodně. »Promiň, že tě přerušuji! Znám tě již a chápu tě. Ale vzpoury proti mně jsi neschopen, to vezmi na vědomí! A pak, slyš, nelíbí se mi tvé kolísání, rozhodni se jednou! Chceš-li, můžeš za Habrem. Já měl jsem tě rád a bude tě snad škoda, ale držeti tě nebudu. Jsem již syt tvých pouček, mohly by mi také škodit, nejsou při nich vždy jen dobří přátelé –«

Při slovech těch byl Personův hlas podivný a byl takový i při dalších:

»Rozhodni se však po zralé úvaze, teď jsi rozčilen a trochu dojat.«

»Jdi jen, Robe, jdi,« znělo měkčeji z úst Personových, »a přijď jindy, po dnešku.«

A dodal vážně:

»Robe, hleď a uvaž dobře, co ti pravím! Ale ne teď, nýbrž později, snad zítra. Ty se chceš vzdát

práce pro to, co se stalo v Egyptě, náš přítel Dermatt z potěšení nad tím uspořádal ve svém domě slavnost, pozvav na ni mne a moje přátele. Nuže, uvaž, pravím později, až se uklidníš, zda se můžeš odloučiti ode mne!«

»A teď, Robe, jdi!«

Personův hlas zazněl ostře, velitelsky. Rob mu odolati nemohl. Uklonil se, němě se vzdaloval. Ale vrazil do dveří, když odcházel, snad mu mlha zahalila oči. Dveře zavřely se za Robem a divné ticho lehlo světnicí. Přerušil je Dermatt:

»Vládče,« řekl, »Rob se vzdálil rozechvěn. Snad by se měl někdo podívati za ním.«

Víčka Personových očí sebou trhla, jednou však a slabě.

»Řekls pravdu,« odpověděl Person, »dva, tři ať se ihned za ním vydají.«

»Ale ať se zavčas vrátí k nám,« volal Dermatt, když již Personovi přátelé se vzdalovali. Potom se obrátil k Personovi a hlučně hovořil s ním o Robovi, ale jeho oči nenápadně probíhaly malým hloučkem lidí, kteří tu zůstali s Personem. Dermatt byl patrně s nimi spokojen, protože široký úsměv se uložil na jeho lících. Vše bylo v pořádku, jen bylo třeba zvolit okamžik. Neuplynulo mnoho času, sám Person přehlédl Dermattův pohyb. A najednou se ozval temný výbuch kdesi vzadu v domě. Oblak dýmu vpadl dveřmi v pozadí. A z toho směru zazněl přidušený pokřik.

»Hoří!« vzkřikl kdosi.

»Utíkejte!«

»Zachraňte se!«

Tyto výkřiky se ozývaly od stolu, kde seděl Person s Dermattem. A vše se zdvíhalo, vše prchalo. V okamžiku zbyli u stolu jen Person a Dermatt. Ale trhl sebou také Person, když se ozval nový temný výbuch zcela nablízku.

A Person se zdvíhal, aby odešel. Ku podivu však, nedostal se od křesla.

Podíval se na Dermatta.

Dermatt seděl, hleděl na Persona. A náhle se zasmál. Vítězně a vyzývavě. Vybuchl přímo jásavým posměchem.

»Aj, ty velký, mocný vládče, snad nemůžeš vstáti?« otázal se škodolibě.

»Ty šejdíři!« pokračoval náhle nenávistně. »Zabijáku! Požírači žen! Jsi překvapen – že? Pozoruji,« dodal.

»Ano,« hovořil dál s tvrdým smíchem. »Jsi teď můj! A za maličko budeš v pekle, kam jsi dávno patřil. Ničemo!«

Person podíval se na Dermatta ledově. Ale pak se zasmál také on.

»Výborná myšlenka!« řekl. »A skvěle sehráno! Kdo pak na to přišel?«

Uštěpačně odpovídal Dermatt:

»To víš, vládče –,« uklonil se posměšně, »že já. Znáš mne přece! A víš, že tě dávno miluji.«

»Myslil jsem, že Rob-,« řekl Person.

A tu myšlenka zlá šlehla Dermattovou hlavou: Otráviti poslední chvíli protivníkovi myšlenkou o zradě člověka, jemuž Person důvěřoval nejvíce.

»Rob,« řekl jako lhostejně. »Inu, chceš-li vědět, proč pak ne? Máš pravdu, je tě syt a trochu pomohl. Hodně pomohl.«

»A jaký účel –,« otázal se Person,

»Že se ptáš, ty, chytrý Person!« vysmíval se Dermatt, »Jednoduché, vládče – já teď zase budu chvíli vládcem!«

»Nemáš moci k tomu.«

»Omyl, starý příteli!« ušklíbl se Dermatt, »Zdědím všechno po tobě, tvou Ernu krásnou – a budu s ní lépe zacházet než ty – i tvůj předpis o Strucksově látce. Vím už o něm, vlastně jej už mám. Byl to sice chytrý kousek, ukrýti svůj předpis právě v domě, který jsi daroval Dermattoví, o kterém jsi věděl, že tvůj předpis hledá. Počítal jsi, tady že ho hledat nebudu. Ale já jsem soudil jako ty a – hledal jsem tu! A jsem jeho pánem, ovšem že je dobře ukryt, budiž bez obav; byl bych ho už použil, jsem však, jak víš, opatrný. Nebylo by to dosti jisté, Strucks proti Strucksovi. A to se teď spraví, za chvilku tu cosi praskne, báječné to bude, uvidíš!«

»Proto tedy –,« řekl Person.

»Ano, proto,« blahosklonně přiznal Dermatt. »Svět musí vidět, že je spravedlnost a že každá ničemnost má konec.«

»Pokoušel jsi se již jednou o ten důkaz, oněmi ostny –«

»Ano, pokoušel. Tehdy ochránil tě satanáš. Dnes asi spí –«

»Ale bude čas,« pokračoval, »abych tě tu nechal, abys mohl přemýšleti o svých mizernostech, ohavo! Měj se tedy dobře, vládče světa – pěknou zábavu.«

»Zahyneš se mnou,« řekl Person. »Slyšel jsi přec o mém opatření –«

»Slyšel, slyšel,« usmíval se Dermatt, »ale nevěřím té hloupé pohádce. Ostatně to uvidíme, podívám se. Ale trochu zdáli. Dobře, že's mi připomněl, pro jistotu půjdu trochu dřív –«

A Dermatt vstával.

Ale nevstal –

A tu zachechtal se Person, divoce, jak ďábel.

Dermatt zbledl na smrt. A srdce se mu zastavilo, když viděl –

Person lehce vstal a s novým smíchem vykročil proti Dermattovi. Dermatt znovu sebou pohnul, zoufale sebou trhl, všechnu sílu sebral, aby se odpoutal od hrozného křesla.

Marně však, vysílen klesl zpět.

A Person mluvil ve škodolibé radosti:

»Dermatte, jsi skvostný hoch! Provedl jsi velkolepý vtip, ale já udělal lepší. A dal jsem jen přehodit ta křesla. Svět pak bude vidět, že je spravedlnost, myslím, že tu bude větší ničema, až

to praskne. Rozhodně tu zbude hloupější, to je patrno. A co se týká pomocníků tvých –«

Tu vzkřikl Dermatt úzkostně:

»Klamal jsem tě! Chtěl jsem tě ranit nejtíže – Rob je ne –«

»Není času na hovory,« odmítl jej Person, »a své věci si už srovnám – Přeji ti teď já, bys se dobře pobavil – a jdu – je čas –«

»Vůdče!« volal Dermatt za odcházejícím, zchvácen děsem před smrtí. »Mám vskutku opis tvého předpisu, ukryl jsem jej, ale najdou jej, budeš ohrožen. Zachraň mne – dohodneme se –«

Person se zastavil. Viděl, jak se Dermatt jako v křeči vzpíná k němu. Ale nebylo už času a vše mohlo být jen zálud. Mávl rukou, otvíraje dveře.

»Opis mého předpisu?« řekl. »Když tak mluvíš, pochybuji vůbec, že’s můj předpis našel. Byl bys jej vzal, jak byl. Ostatně –«

»Ať si osud zahraje.« dodal. »Ale ty už při tom nebudeš.«

S tím vyběhl z komnaty. Zaslechl šílený křik Dermattův, proletěl však hustým kouřem, který se tu válel po chodbách a po schodišti. Věděl, že bude vchod zavřen omamným plynem – zatajiv dech prchal – opravdu – klopýtal po tělech.

»Ať si osud zahraje«, dodal. »Ale Ty už při tom nebudeš.«

Vyrazil z domu, viděl shluk, jak bezradně váhala stráž, bojící se nových ztrát při novém pokusu o vstup do domu. Se všech stran se spěchalo ku pomoci, jinde prchali zas lidé v zděšení. Person pokynul jim rukou.

»Pryč!« vzkřikl.

A vlna se zdvihla, valila se od domu. Byli vzdáleni as dvacet kroků, když cosi padlo na ně, srazilo je k zemi. Ale neškodně, neboť slvšeli temný, dutý úder, dunivý, slyšeli, jak rachotí trosky řítící se střechy a zbořeného krytu.

V tom okamžiku nebylo již Dermatta.

Radost nad vítězstvím zaplavila Personovu hlavu, když se zdvíhal. Ale v srdci zabolelo, jako by byl něco ztratil.

LVII.

Jsou lidé, kterým osud cestu žitím vede přes divoké úskalí. Patřila k nim žena Robova. Myslila si to, když prchla v ticho svého pokoje, uniknuvši z rozjařené společnosti. Byl to divoký kvas, kterým Person slavil svoje vyváznutí z léčky, nastrojené Dermattem a skončivší se smrtí Dermattovou. Míla z mnohých příčin necítila se v tom hluku volnou, byla ráda, že se jí zdařilo vzdáliti se.

A teď procházela v duchu celý život, jak šel od jejích mladých let.

Neměla štěstí. Její láska k Robovi, čím byla, nežli utrpením? Oddělili je, odcizit je chtěli, ale co tím způsobili? Když někdo hodí stéblo do mělkého potůčku, má jistotu, že neotřásl tím již světa základem? Co povstalo s odstraněním Roba na Maltu? Rob se vrátil v osudové chvíli, kdy se Míla odhodlala položiti život za svou lásku. Zachránil ji, ale smrt si vyžádala za to náhradu a to několikanásobnou.

A mladí lidé byli sice spojeni, ale odvezli je na Novou Atlantidu, když se Míla hrdě přihlásila k odsouzenci Robovi. Tak přišla Atlantis.

Atlantis! Každá žena má vždy aspoň jedno místo na světě, na které si vzpomíná vždy s něžnou vděčností. Tak pro Mílu byla Atlantis, sídlo vyděděnců, rájem jejích vzpomínek. Tam poznala pravé štěstí, tam se jí dostalo nejvyššího blaha pro ženu, dítěte. Sladké její Andělky.

Míliny líce zvlhly proudem slz. Chvějíc se hrůzou při vzpomínce snažila se odtrhnouti se od myšlenky na největší štěstí i na nejhroznější žal. Zemřela Andělka. A Míla dávno již se v myšlenkách svých propracovala k přesvědčení, že se tam stal zločin, na skále u domku skrytého v sadě, hledícím na širé, daleké moře.

Langhena! Person! Proč se vždy podivně stáhne srdce v Míliných prsou, kdykoli někdo z těchto dvou mužů přijde jí na blízko? Cítí jejich přítomnost, i když jich nevidí, padá na ni cosi těžkého, když i jen zdaleka se oni blíží. Do srdce

Mílina příroda nevložila zloby. A přece nemůže si pomoci, nenávidí Langhenu a nenávidí Persona.

Jejich vinou je život její pustý. Pravda, že Personovo vítězství je vyneslo, Roba i Mílu. Rob byl váženým a vlivným mužem, hlavní však přec bylo, že se ukojila jeho tužba, vyplnilo jeho přání po činnosti. Míla se těšila z jeho uspokojení, blažílo ji nadšení, s jakým žil teď nový život, třeba cítila, že ustoupila v jeho mysli do pozadí, že ho cele uchvátila práce. Ale šťastna nebyla.

V duši ženy Robovy tkvěl bol, nemohl ho utišiti ani rušný život, ve kterém se octli. Míly neuspokojoval. Její touha vždycky bylo tiché štěstí, třeba v zákoutí. A v duši její vyvstávala hořkost, když viděla Personovo řádění. Míla v upřímné své důslednosti zazlívala Personovi, že nesplnil starých slibů, že se odchýlil od cesty, kterou kdysi hlásal. Míla chápala, že okolnosti byly obtížné. Ale nemohla se ubrániti myšlence, že se Person nestará tak, jak by mohl, o vzestup a štěstí lidstva, nad kterým se zmocnil nadvlády. Pozorovala však – a sledovala to ostřeji nežli jiní – že Person dovedl se postarati o sebe a utvořiti vlastní život způsobem co nejkrásnějším.

Person netrpěl zároveň s lidem, jehož zklamal v jeho nadějích, ale bezohledně kořistil ze své moci. A poněvadž potřeboval spolehlivých lidí ke své ochraně, dovoloval stejně kořistiti tlupě příživníků, jež se seskupila kolem něho. Jak se Míle protivilo, že se její manžel čítal k této

smečce. Říkala si sice, že Rob pracuje a zaslouží si výhod, jež mu Person poskytoval.

Rob měl vskutku velké zásluhy o Personovu vládu. Nehledě již na nesmírnou službu, kterou Personovi prokázal, že prozradil mu tajnou cestu na Maltu, Rob i později byl nejpilnějším pracovníkem z Personových druhů. Ujal se spořádání vzduchoplavby a vykonal v krátké době velké dílo. Vybudoval Personovi mocné loďstvo, které Person vrhl proti Americe. Po zničení jeho jako by byl vydupal zas novou, překvapující až moc. Nesl těžce, že ji Person, nedbající výstrah Kolmenových, vydal zkáze. Ale dal se bez reptání do práce, usiluje o nápravu škody.

Rob snesl mnoho, jsa Personovi vděčen, za to, že ho vrátil jeho živlu, jeho světu, světu strojů. Byl Personovi věrně oddán a byl mu rádcem opatrným, při tom zcela nenáročným, skromným. Person měl naň překvapující vliv, změnil téměř Robovu povahu, výbušný Rob jako by byl voskem v rukou Personových.

Však přes to všechno také v jeho duši poznenáhla cosi vyvstávalo. Rob nemohl si nevšímati Personova postupu ve věcech sociálních, zřejmě dalekého od směru, jim kdysi společného. Také Rob sice chápal obtíže, na které Person narazil, ale pak nemohl chváliti přepychu a nádhery, ve které tonul Personův kruh. Rob s odporem stále větším pozoroval Personovo hýření a jen nerad se dostavoval k hostinám a pitkám,

bez nichž Person patrně již býti nemohl. Roba zvláště zarazilo, když se přesvědčil, že Person hoví nejnižším svým pudům a že se ženy staly jeho vášní.

Robovi neušlo také utrpení Erny Rosenové. Věděl, že ji k Personovi nepoutala láska. Míla upozornila ho na podivný poměr, který povstal, když se Personova srdce zanítilo láskou k Erně. K ženě, která při všem Personově počínání mohla cítit k němu pouze odpor. A Rob viděl také toho všeho následky, bezohlednou krutost Personovu k Erně. Při své povaze Rob musil cítiti soustrast s Ernou a Person musil ztráceti na ceně v jeho očích.

A bylo ještě hůře, když Rob zpozoroval vření mezi lidem a když počínalo docházeti k otevřeným bouřím. Rob byl přítel lidu, jsa muž práce, poznal význam dělníka a pochopil, že je duší světa činnost duševní, ale že ke svým cílům potřebuje práce rukou, bez níž není možné ztělesnění sebe lepší myšlenky. Inženýr Rob dále ve své dobré, shovívavé duši chápal, že těžká hmotná práce nese s sebou jisté důsledky pro lidskou povahu, že nelze žádati, aby měl stejný duševní obzor člověk, který život prožil u stroje, s člověkem, který při své práci duchem obepíná světy. Proto miloval Rob široké davy pracujícího lidu, viděl cosi posvátného v jejich lopotě. Podle jeho mínění byl tehdy dobrý hospodářský řád, když upokojil vrstvy nejširší. Neboť ony tvoří

důležitou součást lidstva, počtem vlastně nejmocnější.

Že lid hrozně strádá, bylo nesporno. Břímě práce vzrostlo velkorysými podniky, jež Person prováděl, ale výsledek té práce přicházel jen nazmar. Personovo úsilí se zřejmě bralo směrem nesprávným, chtěl dosíci úlevy pro lid, ale podrobením Ameriky. Nešel cestou bezpečnější, jež by byla znamenala zvelebení výroby potřeb pro evropské lidstvo, hlavně potravin a šatu. Byly ta válečné stroje, jež se vyráběly s horečnatým úsilím, ty však Amerika potápěla do vln moře.

To vše dobře časem počal Rob chápati. Proto první bouři, za které se Person vzdálil z Prahy a ponechal vedení Robovi, Rob ještě prožil v poměrném duševním klidu. Ostatně sám všechno připravoval k překonání této bouře, úkryty pro Personovy lidi ve vládním paláci, i světelná překvapení, jimiž oslnil lid pražský. Však již potom přimlouval se u Persona, aby se staral o úlevu lidu v jeho těžkém postavení. Činil tak i dále častěji, neboť vzrůstající neklid v lidu byl pro Roba důkazem, že není zdrávo to, co činí Person. Ale snaha Robova se nepotkala u Persona s výsledkem, nevymohl ani, aby Person se svou družinou aspoň nedrážďil trpící lidstvo přepychovým, ba, hýřivým životem.

Vše to těžce Rob snášel, znenáhla se odcizoval Personovi. Pochopil, že nepomohl dobré věci, cítil, že se octl kdesi, kde by si byl nikdy nepřál

být. Míle nezůstalo utajeno, co se děje v duši mužově. Ostatně se s ní Rob nyní více sblížil, zklamán Personem a zhnusen vlastním dílem navracel se k ženě a hledal u ní opory a útěchy. Míla dovedla v té věci splniti svůj úkol ženy. Pochopila také, že se přiblížila vhodná doba, aby znova Roba strhla k sobě. Učinila tak, získala ho znovu cele. A ve své ženské podnikavosti již kula dále záměry, jak vyváznouti z bahna, v které zabředli.

Kolikrát se jí v hlavě vynořila touha: ‚Věděti tak, kde jej nyní Habr!‘ Ale marné bylo její pátrání. I obracela se jiným směrem. Přemýšlela, zda by nebylo možno, aby s Robem prchli z Prahy, ukryli se kdesi, žili tiše, sami pro sebe. Nebylo však snadno provésti to, bylo třeba vyčkávati vhodné chvíle. Částí tohoto Mílina záměru bylo, odkloniti zcela Roba od Persona a tím způsobiti, aby také Person nestál o Robovo přátelství. Míla pracovala obezřetně v tomto směru. Využila události se Svatem a naladila Roba ostře proti Personovi. Robovi se nezamlouval úklad Personův, byl mu příliš nelidský. Střetli se v té věci ostře s Personem, Rob však ustoupil jako vždycky dosud.

Ale hůře bylo, když Rob zvěděl podrobnosti o pohromě v Egyptě. Vraždění, jež provedl tam Person prostřednictvím Langhenovým, Robem pohnulo až v hloubi duše. Pobouřilo jej a dohnalo, že Rob šel přímo k Personovi, vypověděti mu

svoje služby. Věc dopadla jinak, než si přála Míla, která i v té věci podnítila muže k rozhodnému činu. Person byl již poznal, že má kolem sebe málo přátel. Úklad Dermattův mu ukázal, že může býti každé chvíle vydán nebezpečí. Nemohl se tedy snadno zříci člověka tak spolehlivého, jakým byl Rob.

A proto Person odpověděl Robovi až ku podivu mírně, proti všemu očekávání Mílinu. »Až po dnešku,« řekl, »se rozhodn! Neukvapuj se! Snad změníš svoje mínění.«

A Rob opravdu je změnil, když vše zvěděl o úkladu Dermattově a o jeho hrozném konci. Rob sám přišel k Personovi, kajícně se vrátil, zapomněl i smrti Antřiny, jež ho tolik rozrušila, a smířil se dřív, než mohla Míla zakročiti a zdržeti jej. Tak působila na šlechetného Roba Dermattova zrada. Zahnal ho zpátky k Personovi.

Míla viděla, že dlouhá její práce najednou se stala bezvýslednou. Ale byla bezmocná. A nad to velká, hrozná starost počínala skličovati její duši. Počínala pozorovati, že došlo k tomu, čeho se již od počátku, třeba nevědomky, bála. Viděla a neklamala se snad, že si jí Person začíná nápadně všímati. Míla věděla, že je Person lovec žen. Jeho palác byl srovnáván s věží na Petříně, v které kdysi svoje zvěrstva robil čínský velitel na nešťastných bílých obětech. Bylo známo, že Person pořádává s několika nejbližšími druhy divé pitky, k nimž si bez ohledu opatřuje oběti. Jeho

pomocníkem v této věci byl Bolek, potom Frohen. Ten byl vždy smělejší v té věci, hleděl se vemluviti v Personovu přízeň všemi hanebnostmi.

Míla litovala ubohých, jež se dostaly Personovi do spárů. Ale jako by se náhle před ní propast rozevřela, když k své hrůze shledala, že se nestydatě lačný pohled vládcův snesl k ní. Zachvěla se odporem i strachem při tom seznání. Viděla, že Personovi není tajno, jak přijala jeho zahalený obdiv. Postřehla i vyzývavý posměch, kterým odpověděl, když se s hnusem odvrátila od něho.

Od té doby byla cílem jeho nenasytných očí. Netajila se mu se svým odporem, srozumitelně mu naznačila, že se jí ošklivá a že se ho bojí. Ale četla v Personových očích, že pro něho její odmítání neznamená nic. Přemýšlela, zdali by snad o té věci neměla uvědomit svého manžela. Ale znala jeho prudkost, byl by jistě vybuchl a uškodil snad sobě. Neubývalo nežli mlčeti.

Ale její neklid rostl a ne bezdůvodně. Značně vzrostl příhodou, která se udála asi před čtrnácti dny. Person uspořádal pro přátele velkou hostinu, pozval zvláštním dopisem své druhy a jejich ženy. Míla se však omluvila a zůstala doma. Když však přišel Rob domů, vyprávěl, že byl Person v hrozné náladě, že přímo zuřil, nikdo však že nechápal, z jakého důvodu.

Míla váhala při této zprávě, není-li v tom pouze domýšlivost, když jí přišlo na mysl, že se snad

Person proto rozhněval, že ona nebyla přítomna. Zdálo se jí však, že přec není daleko od pravdy. A uvažovala, zda přece by se neměla svěřiti Robovi s obavami, jež ji tíží. Ale zase se k tomu neodhodlala, nebylo přec důkazu a jak by mohla přijíti s takovou věcí mužovi?

Od té doby Person, asi úmyslně, uspořádal několik večírků! Míla zůstala vždy doma. Ale nebylo to možno již dnešního dne. Person otázal se přímo Roba, proč se jeho žena nesúčastní jejich schůzek. Nebylo důvodu, musila dnes jíti. Ale zapírala se, povolila pouze na manželův nátlak. A vymínila si, že se nehne od ní.

Ale dopadlo vše jinak, zcela jinak. Jen se usadili v jídelně, kde shromáždění byli Personovi přátelé, když Bolek přišel k Robovi. A přinášel rozkaz, který bylo ihned vykonati: Vyšetřiti, je-li něco na důvěrné zprávě, že se ve Slunečním Městě připravuje útok na Evropu, na Persoma a na jeho tajemství. Míla marně žadonila muže, aby se nevydával do Asie, aby zůstal u ní.

Rob jí neposlechl, rozloučil se s ní a odešel, poslouchaje nařízení vládcova. Míla byla nyní sama ve společnosti rozjařené, bujně veselé. Neměla ráda takového ruchu a mimovolně se vtírala v její duši upomínka na Atlantis, na útulný domek na pobřeží hlučivého moře, na Andělku, milou, sladkou, která tiše dřímá pod zeleným růvkem na zahrádce, nyní opuštěné.

Z těchto vzpomínek ji náhle vyburcoval hlučný Personův přípitek:

»Nejkrásnější, ale nějvážnější ženě!«

Jeho pohled letěl při těch slovech k Míle. O tom nebylo lze pochybovati. Ale hned se obrátil a usmíval se dvorně na Ernu, která dlela po vládcově boku. Jistě všichni, také Erna, byli přesvědčeni, že se přípitek ten týká Erny Rosenové. Ale Míla porozuměla jim lépe. Chápala i další slova Personova, pronesená sice k Erně, ale zřejmě mířená na ni:

»Zanechte té hrozné vážnosti! Hleďte, Mars nám denně odzváni náš ortel, dnes už nazvonil necelých sedmdesát dnů. A pak bude asi konec. Proto se smějte a buďte veselá. Ostatně snad už víte, že Person všechno přemůže, i váš smutek, a že vás rozveselí, i kdybyste nechtěla.« Připíjel pak znovu a jeho ostré oči se při tom žádostivě opřely o pobledlou tvář Mílinu.

Nemohla si pomoci. Vstala a odešla. Musila. Nebyla by snesla nevole, která bouřila jí v prsou, Dlela nyní ve svém bytě, avšak jak litovala, že je v Personově vládním paláci! Kolikrát již naléhala na Roba, aby vymohl jim jinde útulek. Ať již kdekoli, však dále od Persona. Ale marně. A zde i cítila se tolik opuštěnou, zvláště dnes pak na ni těžce doléhala tíha samoty. Byla nesvá, polekal ji sebe menší šelest.

Zavolala proto k sobě služku, žádala ji, aby u ní zůstala. Před chvílí však zvonil telefon, umístěný

ve služčině pokoji. Služka odešla a Míla osaměvši utonula v trudných vzpomínkách. Probírala v nich svůj celý život a všechny jeho trpkosti. Ale zdálo se jí, že ještě není konec jejím strastem. A teď zrovna na ni padl strach. Uvědomila si, že již příliš dlouho její služka prodlévá u telefonu. Míla se zachvěla rázem, jenž jí náhle proběhl celým tělem. Vstala, rychle prošla komnatou, překročila chodbu a vpadla do služčina pokoje.

Děs ji ohromil – služka ležela tu vedle telefonu bezvládná.

Míla přikročila k ní – zapotácela se, klesla. Tma ji obestřela. Zdálo se jí, že se probudila brzy. Zřela světlo, vztýčila se. Byla ve svém pokojí.

A spatřila – výsměšnou tvář Personovu.

»Krásná paní,« řekl s drzým úsměvem, »tentokrát jsem vyhrál já.«

»Vezměte však na vědomí,« ukláněl se odcházeje, »když spíte, že jste mnohem příjemnější, než když bdíte.«

LVIII.

»Zločin volá po zločinu, jaké tedy rozpaky? Kdo z vás myslí, že je nutno, bychom byli lepší nežli bílí Evropané? My, žlutí, zavržení rabi? Vždyť jsou přece bílí lidé páni, vrchol lidstva, dokonalost sama! A když oni kradou, loupí, vraždí, chcete se vy vyhnout těmto ctnostným skutkům? Necháte

zas jiné těžit, vládnout, vlastní lid zas ponecháte za kořist a podnož cizincům?

Nestačí vám křivdy, jimiž bílí zneuctili sebe, ale jimiž také pokořili nás a otrávili srdce naše jedem pomstychtivostí a záští? Po vítězství Personově, kdo by zapomněl? Pro ztřeštěný kousek několika hochů – vážný odpor byl přec nemožný a bylo by se ukázalo šíleností, kdybychom ho byli zkusili – tedy pro záminku zcela malichernou poškodili bílí naše krásné město, naše Město Sluneční, zničili mu nejkrásnější čtvrti a ssutiny jejich zatopili krví našich lidí.

A pak uložili našim ostrovům daň přímo krutou. Dnes jsme otroky a dřeme na Evropu, samotným nám sotva zbývá suché sousto. Dopravujeme dnes do Evropy mouku, maso, víno, mimo jiné plodiny, nyní dokonce si přejí od nás látek, lehkých, jemných, ale teplých. Je jim asi, pánům, zima, ovšem mají málo pohybu.

Ale my ho máme dosti. Denně sjíždějí se vlaky plné potravin na pobřeží, tam se hromadí zásoby, nakládají do nákladních aerobusů. A pak těžce zdvíhají se těžké aerobusy, míří na severozápad, aby předaly svůj náklad nenasytným krkům Evropy. A vy víte, vy to slyšíte, co tam se děje, jak tam hrstka vzpupných, bezohledných lidí hýří, do němoty prolévá si hrdla, zatím co my stěží ukojíme hlad svých dětí. Modré vody kolem Jávy, Sumatry a kolem Bornea a Celebesu, vy se

nebouříte oprávněným hněvem, vy se nezdvihnete, byste pohltily vetřelce a vyssávače naší země, anebo abyste smetly nás, pokolení chabé, předků nehodné?

A vy staří bozi, kterým zůstalí jsme věrni po staletí cestou od Pekinu až ke Slunečnímu Městu, nemáte již ve svých rukou blesků? Nemáte jich, slunce ochladlo a ledy sestoupily s vrchů Himalájských, odňaly žár našim srdcím, vzaly vzlet a jarost krví našich žil.

Jsme snad právem pokolení posmívané? Mají pravdu bílí, kteří tvrdí, že jsme předurčeni k sloužení? Lid můj leží v prachu, cizí pata tepá jeho šíji – a já přece věřím, že je to lid velký, že je to lid slavný, že je to lid předurčený k vládě nad světem.

Tisíc let je tomu, my jsme byli pány v Evropě, my jsme ovládali Afriku, vlastí naší byla velká, šťastná Asie. Bílí lidé byli podrobeni nám, my jsme byli pány nad nimi, naše bylo všechno, půda bílých lidí, vzduch nad ní a všechno, co v tom vzduchu žilo, také ženy, jejích bílé ženy.

A bylo to peklo, jež nás vyštvalo ze zemí jejich. Naši proroci a kněží měli pravdu, když nám potom hlásali, že největší náš škůdce, prokletý vrah rodu našeho, jemuž říkali inženýr Strucks, že nebyl člověk, že byl ďábel v lidské podobě. Jeho poslali nám bozi na pomstu a potrestání, neboť naše viny přesáhly již mez.

Nebyli to tedy bílí, kteří zvítězili nad námi, peklo samo tehdy u nás řádilo. Byly zpustošeny nejbohatší kraje naší staré vlasti, veliká část našich lidí byla pobita. Pouště nesmírné se rozprostřely místo žírných kdysi krajin, jiné zavalilo moře, pohltilo na vždycky. Přišla doba poklesu, doba úpadku a bídy. Evropa se na nás vrhla s jedné strany, s druhé přišla Amerika. Nechali nám sice naše uhlí, kterého jsme chtěli hájiti a k vůli němuž povstaly ty všechny boje. Nebyly však námi začaty, my jsme přešli k útoku, když jsme zjistili, že Nekolova kolonie na Sahaře bude brzy bezcenná, Evropa že o tom ví a že hodlá sáhnouti loupežně po uhlí našem.

Za to, že jsme nechtěli se nechat oloupiti, trestali nás bílí krutě. Ač nám zemi zpustošili, uložili ubohému lidu našemu, aby tíživými dávkami jim vypomáhal v obživě, vedle toho však ho přinutili, aby vlastní prací obnovoval škody v Evropě, které zavinili Evropané sami. Nesčíslné davy našich lidí vlekli do Evropy, nutili je k těžkým robotám, týrali je do úpadu. Pamatujete snad na vzbouření pařížské, kdy se naši lidé zdvihli proti útisku, jenž nebyl snesitelný. A vy víte, co se s nimi stalo, že je vyvraždili do jednoho. Ostatní však ubíjeli námahou a strádáním a byly to skrovné zbytky, vetché, které vrátily se po dlouhých letech do naší vlasti.

Snad v té době převládla i v našich lidech víra, že jsme v úpadku, že žlutý člověk musí poslouchat

a sloužit, opravdový člověk že je pouze bílý. A on že je pánem světa, ostatní jsou rabi k jeho službě. Po staletí žili jsme tak v ponížení, víru o chabosti naší živili v nás bílí, a my se jí nebránili.

Ale poznenáhlu nadcházelo utrpení, příroda se macešsky a krutě odvracela od lidského plemene. A ku podivu, trpěli jsme všichni, bez rozdílu, bílí, žlutí, černí. Ba, my viděli, že bílí strádali hůř než my, že se přizpůsobovali tíže. Černí lidé podlehli, nemohouce snésti chladu, který usídlil se také v jejich končinách. I nám bylo zle, však bez odporu bylo bílým hůře. Nemůže být o tom pochyby, my jsme snáze snesli útrapy, jež způsobil nám pokles slunečního záření.

My jsme v pořádku se přesunuli na ostrovy, zařídili jsme zde svoje nové živobytí podle osvědčených, zdravých zásad. Vystavěli jsme zde nejkrásnější město na zemi, naše lepé Sluneční Město, vzdělávali jsme zde půdu, nutili ji k nejvyššímu výnosu, zároveň však usilovně pěstovali jsme zde vědy, umění, povznesli jsme se svou prací tak, že stojíme dnes výše nežli bílá rasa. Brzy se to ukáže, my víme víc, nežli ví teď sama Evropa.

My jsme pokračovali a bílí upadali. My jsme dokázali, že jsme zdraví, silní, nevyžilí, na bílých však každý vidí, že jsou v poklesu. My jsme si již dávno odbyli své dětské zmatky, vyrovnalí jsme svá nedorozumění. Mezi námi spory dávno utuchly. Srovnali jsme se a shodli mezí sebou na

základě nejkrásnější zásady, ke které se z bílých dopracovala jen Amerika, na základě spravedlnosti. Každému, co zaslouží, nemůže být krásnějšího pravidla. Je podmínkou rozvoje člověčenstva, neboť vyzdvihuje zásluhy, nutí k nim a povzbuzuje k činnosti.

My se nikdy nesnížili ke bláznění o rovnosti, kterým po tolik již století se baví, ale také ničí Evropa. My víme a uznáváme, že je člověk tvorem jako jiní v přírodě, že je částí přírody a že v přírodě je rovnost věcí neznámou. Proto nechceme, co víme, že je nemožné. A naše mínění nám potvrdila právě Evropa, která nikdy nezavedla rovnosti, ač o ní vždycky básnila, která s heslem rovnosti vždy vyvolává nerovnost a dopomáhá smělým lidem vysoko nad šíje ostatních, A když se jí podařilo vzbudit na čas zdání rovnosti, byla to jen rovnost v bídě, za které jí prchly chvíle nejvhodnější pro rozvoj.

U nás necháváme silným volnost vyniknouti vlastní silou, ne však povznésti se zneužitím ostatních. Člověk schopný u nás rozvíjí své síly k posílení ostatních, nikdy však ne k jejích utlačení. Máme obdiv pro veliké, pomoc máme pro slabé, všechny mezi sebou poutá láska pokrevná a vzájemná úcta. Ale všichni pracujeme, obětavě, dle svých sil, plody práce dělíme pak mezi všechny spravedlivě, bratrsky.

Kde je bílá rasa proti nám, která zná jen vlastní prospěch, řevnivost a závist, v bahno trhá

velikost, ale ze slabosti druhých kořistí a tyje! Mezi nimi není svorné soudružnosti, není spolupráce bratrské. Jen zavilý zápas znají – rvaní o osobní prospěch, o kořist.

Může býti o tom pochybnost, nedokázala to bílá rasa právě v době poslední? Na vlně svých starých, nesmyslných ideálů vynesli si dobrodruha do výše, a ten, když se octl nahoře, odkopl, co dříve hlásal, zachechtal se všem a všemu a postavil patu na krk bláhovému lidu. Mají nyní svoji rovnost, ale s nimi, běda, trpíme i my.

Ale to vše bílým nestačilo. Bílá Evropa, jdouc za svým uchvatitelem, se dravě vrhla proti bílé Americe. A co udělala bílá Amerika? Rozdrtila síly bílé Evropy, A co bylo před nedávnem? Evropa se rvala sama mezi sebou. Proslavená bílá Evropa, slyšte, přátelé! Při tom dokázali jedni, Personovi odpůrci, že je možno sehnat vůdce s jeho vysokého trůnu. Person pak a jeho druzi ukázali ostatním, že mohou být i rozmetáni jako plevy a zdeptáni v prach. A pak přišla vzpoura v Egyptě a ukrutné její potlačení. Bylo to zas bílé plémě, které se tu dravě vraždilo a rvalo.

To jsou lidé, kteří nám teď vládnou. Tak se oslabují vespolek. Nevezmeme my si z toho poučení, neuvědomíme si již jednou, že je tady ještě síla, velká, mocná síla a ta že je v nás?

My jsme dlouho rostli v pohrdání, ale stále jsme v něm sílili. O nás dlouho nedbal svět, ale

my se rozvíjeli, dospívali k nejkrásnějším vlastnostem. U nás je dnes práce, u nás je dnes pokoj. Máme pořádek, jsme rovni a spjati láskou bratrskou. Národ s takovými ctnostmi neslouží, jeho povinností jest, aby se domohl vlády, aby činil druhé sobě podobny.

A já cítím, že se blíží doba, vhodná ke splnění dávných snů, po čem toužilo se v naší zemi od pradávna. Co chtěli asijští výbojcí v minulých dobách, když vztahovali ruce k západu? Co chtěl Dareus a Xerxes, když podnikli výpravy své do Řecka? Co Džengischán a Batu, roje našich pokrevenců, kteří zaplavili východní část Evropy? Co naší předkové před tisíci lety?

Asie měla vždy touhu podmanit si Evropu. Nyní přišla příležitost a je třeba odložiti rozpaky. Nikdy nebude snad doby vhodnější. Je nám známo, že se Person zmocnil látky Strucksovy a pomocí ní se postavil v čelo lidstva.

Ale prostředkem tím všechno nezmůže, ukázalo se to neklamně. Amerika porazila jeho vzdušné lodstvo dřív než mohl použíti proti její zemi látky Strucksovy, a když byl by se již mohl obořiti na ni plnou silou, byla Amerika uzavřena nepřekročitelným pásem. Podruhé jen stěží nabyl Person vrchu nad vzbouřenci v Itálii a v Praze.

Není tedy nepřemožitelný, to jest my ho budeme moci překonat. A my ho překonáme. Pomůže nám sama příroda, která nepřipravené a poděšené lidstvo Evropy nám vydá do rukou.

Nadchází doba veliké hrůzy, my o ní víme, náš moudrý Mienthu již vyzkoumal to tajemství a oznámil mi je. Přijde zas desátý leden, bude strachy třást se celý svět. Budou hory pukati a moře zdvihne svoje vlny a zavalí širé kraje.

To pak bude naše chvíle, dáte-li dnes souhlas. Do té doby budeme již připravení, víte, že jsme zbrojili již od vítězství Personova, nyní zdvojnásobíme svou píli, v tajných dílnách budeme se lopotiti v noci, pod zemí se skryjem se svým dílem, ale dokážeme je. Opatříme si zas sílu, s jakou kdysi vzlétl do Evropy Tsíng-hung, hrdina našich pověstí. V zmatku rozdrtíme sílu bílých, zmocníme se Persona a Lesinova tajemství.

Pak se poměr obrátí. Potom budou bílí lopotit a sloužit, my je naučíme pořádku a práci, aby nahradili ústrky, jež způsobili našemu lidu. V dostatku a v pohodlí ať žije pak náš lid, jenž bude zajisté tak moudrý, že čas ušetřený věnuje na svoje vzdělání, na sílení těl i duší na obranu vydobytých práv.

»To je návrh, který předkládám vám já – Šanwang, kdysi váš president –«

»Vždycky náš president!«

»Stále jsi nám presidentem. My se nezřekli své svobody.«

»To je návrh, který předkládám vám já — . . .

Taková bouře zahřměla v rozsáhlé jeskyni, kde se tajně sešel Šanwang s důvěrníky čínských kmenů, žijících na Sundských ostrovech. Bylo to nedaleko Slunečního Města, starého Sintangu na Borneu.

A po rozpravě, na níž nikdo nepronesl slova proti, schválil tajný revoluční výbor čínských vlastenců, co navrhoval Šanwang, před nedávnem jejich president. A podle nich dosud jejích president.

*

Tak se kupil na dalekém východě mrak, temný, který hrozil Evropě. A náhodou v stejnou chvíli také na druhé straně zeměkoule se jednalo o Evropě. Ale jinak, zcela jinak! Svědčila o tom odhodlaná slova, která právě pronášel americký president k své státní radě:

»Dík vám, přátelé, za mužné rozhodnutí! Učinili jste je, věrni minulosti, pamětlivi naší Ameriky, která vždycky bránila svobody a to pro všechny. Jsme-li ohroženi, jest se třeba bránit, jsme-li v bezpečí, je nutno pomáhati těm, kdož trpí. Jsme všichni bratři. A není možno klidně spáti, když bratrův dům hoří, třeba by stál za mořem. Proto Amerika nesmí přihlížeti nečinně, když je lidstvo zotročeno jedním člověkem.«

»Byli bychom vám již dříve přišli s tímto návrhem. Ale víte sami, není tomu dávno, co jsme

s šíje setřásli poslední zuřivý útok šíleného uchvatitele. Od té doby pracujeme pro útok, sbíráme své síly k ráně. Jsme připraveni a než slunce přejde od východu na západ, můžeme sevříti sídlo Personovo novými Alnorovými stroji, proti kterým bude bezmocen. Nebude moci ani použíti naproti nim látky Strucksovy, poněvadž by zničil sebe při nevelké rozloze města Prahy.«

»Ovšem od počátku svíraly nás rozpaky. Je vám známo, že ve starém světě i za Personovy vlády setrval náš krajan. Jda po stopách nešťastného rodného druha nevyhledal spásy ve své vlasti. Zůstal bez pohromy, získal si i vlivu. Ale pro nás mnoho vykonal.«

»Věděli jsme z jeho zpráv, že se vymkli z Personovy moci vůdcové strany spravedlnosti. Důvěrník náš zpravil nás, že marně Person po nich usilovně pátral. Ale oznámil nám také, že se jeví stopy horečné činnosti zmizelých, že se lepší část Evropy zdvíhá, za vedení Habrova že zřejmě se strojí k ráně proti tyranu.«

»Bylo na bíledni, že musíme navázati spojení s prefektem Habrem, bylo nemožným, abychom sami začínali boj bez srozumění s lidmi, kteří měli s námi stejný cíl. Ale víte také, že jsme marně snažili se najíti jen stopy po Habrovi a po jeho lidech, bez výsledku se namáhal náš důvěrník v Praze.«

»Až náhoda, úskok Personův a neopatrnost mladého Svata Nekoly nás přiblížila k cíli. Náš

důvěrník zvěděl, kde se Habr skrývá; když sám vyvázl z nebezpečenství, dal nám zprávu o věci. Ovšem opatrným způsobem, naznačiv jen, že se potkal se zdarem.«

»Tím se otevírá cesta, po které jsme jíti toužili, ale která byla pro nás nepřekonatelně zatarasena. Počíná se nové období, nadchází boj za svobodu lidstva, za setřesení nedůstojného jha, jež lidstvu na krk vhodil člověk nehodný. Vy svým dnešním usnesením rozhodli jste, aby se dál neváhalo.«

»Je však třeba dohovoru s Personovými odpůrci v Evropě. Bude třeba se dohodnouti o společném postupu, přehlédnouti síly v Evropě, oznámiti, čím my chceme přispěti. A spojiti vše v jednotu, jež zdrtí všechny překážky.«

»Pozítří o půlnoci bude náš evropský důvěrník očekávati našeho vyslance nad vrchem Čerchovem na pohraničí Čech, aby jej doprovodil k Habrovi a k jeho druhům. Kdyby snad mimo svou naději neměl do té doby plné volnosti, má vyslanec náš vrátiti se na to místo o půlnoci příští. Je teď ještě na vás, abyste ustanovili, kdo má jíti na tuto cestu, aby zastupoval Ameriku a ujednal, čeho potřebí.«

Zdvihl se Donald a prohlásil krátce:

»Navrhuji a jsem jist, že se mnou bude souhlasiti celá státní rada, aby na výpravu tuto byla vyslána Astra a za naši zemi aby v Evropě jednal pan státní tajemník Graham.«

Byla to bouře souhlasu, která se rozpoutala po těch slovech.

Starý Graham nemohl se brániti. A také nechtěl. Jeho rty jen zašeptaly:

»Uvidím tedy zase dcerušku svou milou, Inušku mou zlatou.«

LIX.

»Není tedy ani nejmenší naděje?«

»Myslíme, že nikoli.«

»Že by bylo možno?«

»Žasneme všichni. Byli jsme jisti, že nemůže vyváznouti při opatřeních, jež jsme na váš rozkaz učinili. Myš nemohla z Prahy, bez našeho vědomí by nebyl mohl odletěti ani pták.«

»Je tedy dosud v Praze. Třeba dále pátrati!«

»Praha byla prohlédnuta tak zevrubně, že si nelze představiti větší důkladnosti.«

»A nenašlo se pranic podezřelého? Nic jste vůbec neshledali, co by –?«

»Pranic,« řekl Bolek rychle.

Kolmen ostře zamrkal při těchto slovech, mimovolně ovšem. Ale Bolek podíval se na něho, jen letmo, a přec tento pohled stačil. Kolmen stáhl k sobě blíže ramena a mlčel jako dosud.

»A přece je Praha naše!« vzkřikl Person zlostně. »U všech ďáblů, kde by byl našel útočiště?«

»To zůstává, vládče, záhadou.«

»A unikl z domu Svansenové vskutku tak, jak bylo líčeno?«

»Ano, vládče,« poníženě mluvil Bolek.

»Je jisto, že hned z domu Svansenové vnikl do sousedního domu a vyšel asi z tohoto. A druhý dům hlídán ovšem nebyl –«

»Ale pak měl pomocníka ještě jednoho, vedle Langhenové. Sám nemohl takto zmizeti uprostřed našich lidí!«

»Těžko říci,« krčil Bolek rameny. »Kdyby slečna Antra Langhenová –«

Nedomluvil, zarazil ho ostrý pohled Personův. Ale Person se ovládl a ptal se ještě, přemáhaje hněv:

»A v tu dobu vskutku v okolí nebyl spatřen nikdo podezřelý? Nebo aspoň někdo známý?«

»Vůbec nikdo,« odpověděl zase Bolek kvapně. A jeho pohled zase kmitl na Kolmena. Ten však seděl, jsa rád, že věc vyřizuje Bolek, a neměl zřejmě úmyslu se do ní plésti víc, než bude nutno.

»Neslýchaná věc!« zuřil Person. »Jsou tu přece pouze lidé naší strany. Byli o všem uvědomeni rozhlasem, slíbili jsme skvělou odměnu –«

»Také Antra byla z naší strany,« prohodil Bolek odvážně.

»A přece ho pustila, pravda,« povoloval Person.

»Kdož ví, zda mu nepomohl někdo blízký Antře?« odvážil se Bolek zase k poznámce.

Person se podíval ostře na Bolka. A potom řekl s důrazem: »Antře nikdo nepomáhal z těch, kdo jí byli blízcí. Za to ručím já!«

»Prosím za prominutí své smělé otázce,« řekl Bolek poníženě, »avšak vida marnost našeho úsilí, tak nečekanou a podivnou, nezbytně jsem musil přicházeti na myšlenky nemožné.«

»Nedivím se,« odmítavě řekl Person, »jsem sám velmi překvapen, jak dopadl náš pokus. Byl skvěle připraven a jeho počátek se krásně zdařil. Ale rád bych věděl, který ďábel pokazil nám jeho konec!«

»Byl to týž,« vpletl se nyní také Kolmen v rozhovor, »který nám chtěl vytrhnouti Nekolu již při Antřině vystoupení v roli Eričině v divadle.«

»Nepochybně,« řekl Person zamyšleně. »Myslil jsem už na to, je to jeden řetěz. Ale kde jest jeho počátek a konec?«

»Nevězí v tom Habr, nebo vůbec někdo z jeho družiny?« mínil Bolek.

»Myslíš, že by byli tady v Praze trvale?«

»Všichni sotva, nemohli by zůstat utajeni,« odpověděl Bolek.

»Myslím také, že se nevysadí takovému nebezpečí. Znám přec Habra, je to velmi obezřetný, opatrný člověk. A mám dojem, že i Nekola byl dosud mimo Prahu.«

»Kromě jeho návštěvy za poslední pražské bouře, kdy odnesl z Nekolových domu spisek Bertrandův,« upozornil Kolmen.

»Ovšem, to byl jistě Nekola. Ale k představení Antřinu se dostavil v poslední chvíli. Měli jsme přec neustálé hlídky jak u vládního domu, tak zvláště u domu, v němž bydlívala Svansenová. Když jsme dali na veřejnost první zprávy, že je Svansenová na živu, ani později, kdy určitě se psalo o ní, hlásilo se na příklad, kdy súčastní se zkoušky v divadle, přece nikdo neučinil pokusu, aby se jí přiblížil. Až do divadla Nekola se dostavil – přijel patrně až na poslední chvíli, neodolav touze a neposlechnuv varování přátel. Tak si představuji tyto události.«

»Jistě správně,« pronášel Bolek svůj souhlas. »Podle toho vskutku je možno soudit, že je Habr se svým spolkem někde mimo Prahu. Ale nevysvětleno pak zůstává, kdo zde Nekolovi pomohl.«

»Je patrno, že se tu někdo postavil přímo proti nám,« mluvil Person rozhněvaně. »Je viděti, že tu máme odhodlané protivníky. Bude třeba počítati s tím.«

»Dlužno přiznati, vládče, že je v lidu stále horší nálada,« upozornil Kolmen, ovšem trochu nesměle. »Stálé stížnosti jsou na hlad, na zvýšené břímě práce, při němž mnozí trpí nedostatek. Včera chodily zas městem průvody a zpívaly písně o penězích, posměšné a velmi vyzývavé –«

»Rozehnali jste to ovšem,« řekl Person ostře.

»Ovšem, vládče, nařídil jsem nejostřejší postup našim lidem a ti srovnali to, utišili za několik

minut. Byla to však tuhá práce, zvláště ženy některé si počínaly jako divé.«

»Slyšel jsem již o věci,« mluvil zase Person s nezakrytou výtkou, »a doufám, že příště bude zakročeno dřív a rázněji. Nelze jinak, znáte sami poměry. Není potravin. A nebude jich ani v době dohledné. Výroba je malá, od Afriky a od Asie více vymáhati nemůžeme. Jak jsme pochodili s Amerikou, která jediná by mohla pro nás něco udělati, je vám také známo. A učiniti ještě jeden pokus proti Americe bylo by již šílenstvím. Proto nezbývá než uskrovnění. Komu se to nelíbí, ať si to sám zařídí, bez nás, proti nám. Ale výtržností nestrpím, jsem již toho syt!«

»Byly to víc vtipy,« mírnil Bolek Personův náhled. »Znáte pražský lid, že vtip je mu vše. A potom, rád bych upozornil, dosud neutuchlo pobouření, že ten – blázen –«

»Buda blázen?«

»Ano,« přitakal Bolek. »Udrželi jsme sic první bouři, která vznikla k vůli němu, vlastně potlačili jsme ji, ale stále není klidu –«

»Nebylo snad dosti moudré,« Person řekl s výtkou, »nechati ho na ulicí – tak –«

»Měli jsme dobrý úmysl, chtěli jsme, aby viděli, že byl člověk jako jiný –«

»Nečekali jsme tak prudkého výbuchu,« dodal Kolmen k slovům Bolkovým.

Person mávl rukou. »Stalo se již,« řekl krátce. »A je odbyto. Hlavní je, že je už pryč. Časem to už bylo –«

Nedomluvil, myslil asi, že by řekl více, nežli bylo vhodno. Povstal proto a ukončil hovor:

»Ať se tedy pátrá dále po Nekolovi, ač o výsledku lze již míti pochyby. Ale uzavření Prahy zrušte, nemá dále smyslu. Kdyby něco bylo, hlaste mi!«

»Děkuji vám, pánové!« řekl vlídně k oběma, ale s povýšenou vznešeností, a obrátil se ještě při rozchodu k Bolkovi;

»Ty máš ještě svoje zvláštní úkoly, nezapomněl's?«

»Oh, nikoli, vládče!« odpovídal Bolek úslužně. »Pátrám, ovšem opatrně –«

»Dobře, chci mít plné jasná, v obou směrech, o opisu i stran Roba. – A slyšel jsem,« dodal, »že choť inženýra Roba byla nemocna. Daří se jí lépe?«

»Uklidnila se už, vládče!« odpovídal Bolek potměšile. »Rob ji zahrnul svou péčí, když se vrátil z Bornea, jest jí skoro dobře.«

Person pouze pokynul na tato slova. Ale v jeho tváři nebylo nic radostného.

Bolek rychle odcházel a Kolmen s ním. Když se octli v předsíní a oblékli za pomoci sluhů, vyšli na chodbu.

»Nejsi nějak se mnou spokojen,« smál se Bolek, »nemluvil jsem dobře?«

»Nevím,« odpovídal Kolmen nerozhodně, »zdá se mi, že přece bylo lépe říci pravdu.«

»A co by to bylo platno? My to víme, pomůže nám to? Udělali jsme vše, co jsme mohli, uděláme také příště. Ale nelze chtíti nemožností. Nejsem, věru, pověrčivý a vím, že pod tímhle kletým krytem dělají se v mozku pavučiny a že po nich lezou pavouci, ale, věř mi, chci už býti dále od toho. Jsem jist, že je pravda, že viděli Budu nedaleko domu Svansenové v dobu, kdy Antra propustila Nekolu. Ale stisknu hrdlo každému, kdo mi s tím přijde. Už se mi to nelíbí,« dohovořil Bolek vzrušeně.

»Mně už se to nelíbilo tehdy,« mluvil Kolmen přitlumeně, dbaje, aby neslyšel ho nikdo z lidí, kteří proudili po nábřeží, v davech se hrnuli k Vyšehradu a po druhé straně k divadlu. V ruchu živé ulice, za řinčení lehkých tramvají a hukotu samohybných vozů, ve vřavě, jež hlomozně se odrážela od černého, tu a tam se skelně lesknoucího krytu, ovšem mohl jeden k druhému hovořiti bezpečně.

»Víš, tehdy v nocí, kdy jsme chytli Nekolu«, pokračoval Kolmen. »Když jsem vyběhl, šel Buda k divadlu.«

»Mám podezření,« řekl Bolek, »že utíkal před ním od něho.«

»To je možné, věřil bych už všemu. Ale šel jsem za ním, dal se na Smíchov. Vracím se –«

»A potkám Budu druhého, jak jde naproti. Myslil jsem si hned, že tak bylo. Že’s ho nezahlédl pozdě, až když zašel.«

»Přiznám se ti, ano! A nediv se, noc, ten hrozný kryt nad hlavou, divoký výjev před tím v divadle –«

»Ale, bláhový,« chlácholil ho Bolek, »vždyť vím, co pak jsem to nezkusil teď, v těchto dnech? Ale nediv se, že nemám chuti s tím se chlubit před Personem. Což to není vlastně k smíchu? My ho měli odklidit, ovšem –«

»Zabili jsme ho přec!«

»O tom není pochyby! Jen že ty jsi viděl dva –«

»Víc než určitě.«

»A jednoho jsme zabili a druhý den jsme každý v jiné části města v stejnou dobu Budu potkali.«

»Byli tedy tři.«

»Patrně. A víš, co si myslím? Když je totiž zle, dělají se špatné vtipy.«

»Nuže?«

»Abychom na Budu ani nesáhli – kdybychom teď Budu zabili, byli by druhý den čtyři.«

LX.

»Tatíčku! Táto!« vykřikla paní Inea a vrhla se v náruč otcovu.

»Inuško! Milená! Ralle!« odpovídal tajemník Graham a přivinul levicí ke hrudí mílou svou

dceru, pravicí podávaje jejímu muži. A pak se vrátil k řediteli Molkerovi a vřele stiskl jeho ruku.

Tak se počínalo Grahamovo setkání s posádkou Astry.

»Jak se vám daří, tatíčku!« doléhala paní Inea, znovu se chápajíc ramene otcova a tulíc se k němu.

»Výborně, jsem-li mezi vámi,« odpovídal otec. »Ale jde to i dole, to víš, dceruško, práce musí nahraditi mezeru, jež povstala tvým odchodem. Avšak,« obracel se ke všem, aby zakryl vláhu, která se mu mocí drala do očí, »z vašich tváří tady září spokojenost, jste tu šťastní, vidím,« dodal a láskyplně jeho oči spočinuly na dceři a jejím muži.

»Jsme zde blíže k nebi,« odpovídal Rall s blaženým úsměvem.

»A skoro jako v nebi,« opravila paní Inea. »Žijeme tu šťastněji než andělé.«

»I pan ředitel tu mládne,« obracel se Graham k Molkerovi.

»Což je možno něco jiného, než se přizpůsobit, starý příteli?« usmíval se Molker. »A když už,« řekl, »tedy ve všem, i v tom mládí, které mne tu obklopuje.«

»Shodli jste se tedy, jak se zdá,« usmíval se Graham, »a Rall už vás tolik nezlobí.«

»Ale ovšem,« souhlasil vesele Molker. »Rall už vůbec nemá příčiny, proč by mne zlobil.«

»Polepšil se tedy,« řekl Graham uznale.

»Ale kde pak!« vesele odmítal Molker. »Já se polepšil. Dělám, co tihle dva mladí blázínci si přejí, a je svatý pokoj. Všechno v pořádku!«

»Já myslil,« smál se nyní Graham, »že ty tady pevně držíš vládní žezlo.«

»Já,« podivil se Molker. »Kde pak!« zahovořil potměšile. »Tady vládne – nu, uvidíš – tak dokonale vládne, že se ani nesmí říci, že tu vládne –«

»Kdo pak?« se smíchem se tázal Graham tuše již, kam Molker míří.

»Neopovážím se,« s velkou vážností se zdráhal Molker. »Ale vypočti si, je zde žena a dva muži – kdo by vládl?«

»Ovšem, moje Inuška!« zasmál se Graham, bera dceru pod ramenem.

»Ty jsi řekl,« vážně řekl Molker. »A tady je svědek,« ukazoval na Ralla.

»Potvrzuji,« řekl tento, »Zde je vládcem moje Inuška.«

»Ano, naše Inuška,« opakoval Molker.

»Tatíčku, a ty bys jim to věřil?« bránila se paní Inea, ale smích jí hrál lícemi a očka vesele se leskla.

»Věřil, docela,« neotcovsky řekl otec Graham. »Jsi přec žena,« odůvodnil svoje slova.

»Že by slabá žena mohla překonati věhlas pana ředitele a zvládnouti bujnost pana Ralla,« divila se paní Inea, ne však vážně. »Mýlíš se, můj milý

otče, vše je jinak, teď si musím stěžovati, utiskují mne tu –«

»Ano, takhle!« smál se Rall a sevřel prudce v objetí svou mladou ženu.

»Máš se tedy jistě zle,« smál se otec Graham. »Je to vidět na tobě, jsi jako růže.«

»To je od červánků,« vysvětloval vážně Rall. »Jsou tu nádherné.«

»A veselost v očích?« ptal se Graham.

»Je zas od hvězdiček,« mínil starý Molker. »Svítí tu tak krásně!«

»A od čeho vy dva máte svoji veselost a rozmar?« odplácela paní Inea.

»Od tebe,« řekl s přesvědčením Rall.

»Ovšem, od vás, paní Alnorová,« připojil se Molker s tváří zcela nevinnou.

»Vidíš, otče, jak se spřáhli proti mně?« posteskla si mladá žena. »A to tu mám stále.«

Šibalství jí zablýskalo v očích. »Ještě že se někdy nade mnou ustrne pan ředitel,« pravila s milým úsměvem. »Bývá na mne přece hodnější než Rall.«

»Nu, nevím,« krčil Molker rameny, ale zřejmě potěšen jsa Inejiným uznáním.

»Já vím dobře,« odpírala Inea.

Ale Rall se rozesmál.

»Vidíte ji, ženu!« řekl. »Chce nás rozděliti –«

Zasmáli se všichni. Paní Inea však, nestydíc se pranic za svůj úskok, podávala další doklad svého trápení.

»Musím se tu, tatíčku můj, neustále bránit. Víš-li na příklad, co provedli mi včera odpoledne ti dva pánové?« vykládala vážně. »Na případu s tímto klubíčkem můj osud pochopíš,« pravila a ukázala na klubíčko na stole, k němuž všichni zasedali.

»Poslyš tedy!« vyprávěla. »Sedím tu tak, vyšívám a mezi prací položím si tohle klubko na stůl. V přesvědčení, že mám kolem sebe hodné lidi, nestarám se o nic, co se děje kolem, a jen pracuji. Nevím, co oba dělali, ale nikdo nepřikročil ke stolu, to mám jisté.«

»To nepřikročil,« potvrzoval Rall.

»Tak je vidíš! A teď poslyš dále! Šiji tedy, až mi vyšla niť. A pak sahám po klubíčku – ale sáhnu do prázdna, klubko nikde. Hledám, hledám, rozhlížím se po zemi, zdali klubko nespadlo, nikde nic. A protiva Rall a pan ředitel sedí tamhle u okna a dívají se dolů na oblaka.

Dívali se tak zvlášť důležitě, bylo mi to nápadné. A potom, že by si mne takhle nevšímali, toho jindy nedělají –«

»Vida, uznání!« zlobil ženu Rall.

»Ne-li opak!« odplácela Inea. A pak pokračuje:

»Rozhodně mi byla divná jejich netečnost. »I vy hoši!« pommyslím si. »Něco jste mi nastrojili. Ale však já na vás vyzraji!« Napadla mi dobrá myšlenka. »Vida, klubíčko!« povídám. A víš, tatíčku, co se stalo?«

»Nuže?«

»Trhli sebou a jako by si řekli, podívali se nahoru, nad stůl. Oba! Já po nich a viděla jsem – víš, co? Klubíčko! Nade mnou se hezky vznášelo ve vzduchu. Magnetem mi je vytáhli se stolu do vzduchu!«

Zasmáli se všichni vesele. Ale starý Molker vážně dodával:

»Však jsme měli s Rallem práci, považ si jen, pane státní tajemníku, že tu bylo všechno samý drát a samý magnet a vše musilo být ukryto, aby bdělé oči paní Iney nic nezahlédly. Dělat se vše ovšem musilo jen v noci. A pak práce s klubíčkem, napřed byla nutno celé rozmotat, pak jsme dovnitř dali kousek zmagnetisovaného železa a na ně jsme zas klubko navíjeli. Představ si dva učence, jeden starý, druhý mladý, jak rozvíjejí a zas navinují na klubíčko hedvábí!«

»Vidíš, jak jsou zlí! A mně nedopřáli podívané! Jak to bylo asi dojemné!« vysmívala se paní Inea. »Ale považ také,« dodávala, »jak jsou vtipní! Dva doktoři! A převíjeli dvakrát moje klubíčko! Bylo by přec postačilo převinout je rovnou na železné jádro. Ale oni musili mít napřed vnitřek klubíčka!«

»Pravda, na tohle jsme nepřišli!« podíval se Rall na ředitele Molkera.

»Věru, že ne!« zaškrábal se Molker ve vlasech. »A ženská to má hned!«

Následoval nový smích. Však otec Graham pravil pohnutě:

»Je viděti z toho všeho, že tu máte rádi moji Inušku.«

»Zaslouží si toho,« odpovídal zvážněv starý Molker.

A Rall jenom sevřel ručku paní Iney a políbil ji vřele. Graham patřil na oba se zaslzeným zrakem. »Jak bychom mohli všichni býti šťastni,« řekl, »kdyby –«

»Kdyby zpropadené slunce chtělo trochu změniti svou dráhu,« dokončoval Molker Grahamovu myšlenku. A pokračoval: »Starý brachu, přemýšleli jsme už tady o tom velmi mnoho. Víš, že pracujeme tady vážně –«

»Vím,« souhlasil Graham. »Astra osvědčila se víc nežli skvěle a vaše zprávy vzbuzují až úžas ve vědeckém světě. Vy jste také první pohyb magnetky –«

»Máme tady skvělé podmínky,« přerušil hned Molker Grahamovu chválu. »Ovšem, myšlenkou o dráze slunce zabýváme se spíše ve svých volných chvílích. Nejde to však snadno, chybí nám sic pouze maličkost –«

»Hřebík zaražený do prostoru, něco, oč bychom se mohli opřít,« vysvětloval Rall. »Jinak by šlo všechno –«

Graham potřásl však hlavou: »Vyloučená věc! Kdež, síly člověka! Však vám se tady daří dobře,« obracel řeč jinam, »jste tu šťastni –«

»Jsme, tatíčku,« souhlasila mladá žena, »Máme tu vše, nač lze pomysliti, a je nám přáno tolik

výhod, o kterých se ani nesní ostatním. Již to věčné slunce, chladné sice, zkomíravé, ale přes to vlídné, milé –«

»A země je celá naším domovem,« hovořil Rall nadšeně. »Přeletujeme s místa na místo, jsme čas nad rovníkem a čas zase nad polem, obědváme nad Indií, večeříme nad Afrikou, hlavně však vždy máme jednu krásnou možnost, nedocenitelnou – od té doby, co jste pro nás zařídili za ochranným pásem signálovou stanici.«

S úsměvem se tázali, co míní.

»Že se můžeme, kdy chceme, navrátiti nad svou milou Ameriku, ať už nad její starou půdu, sněhy zavalenou, nad bělostné pláně, do nichž shlíží s hřebene hor od západu vrchol svaté Shasty, nebo nad půvabné soustroví Nové Ameriky, nad náš Nový Washington, nad nímž k nebesům se tyčí bílý vrchol Hory Severní –«

Souhlasili s nadšením a oči jejich zvlhly při vzpomínce na vlast vřele milovanou. Nejvíce byl pohnut státní tajemník. A hledě na oba mladé lidi pravil:

»Přec však je vám asi trpkou myšlenka, že se nesetkáme nikdy dole na otcovské půdě.«

Ale Inea mu odpověděla:

»Není u nás té myšlenky, milý otče!«

Graham užasl a Rall mu ihned vysvětloval:

»Naše Inuška je přesvědčena, že vše bude jinak. Tak, jak toužíme –«

»Že se vrátíte zas dolů a že budeme tam žíti pospolu?« podivil se Graham.

»Ano, otče!« doznávala Inea. »Nemám o tom pochyby ni nejmenší.«

»Proč tak soudíš?« otázal se Graham. »Máš nějakou příčinu –?«

»Ne nemám, ale říká mi to cosi. Věřím v to.«

Odmlčeli se po těchto pevných, důvěřivých slovech. Pohleděli dolů. Pod nimi se šinul Atlantik, přicházeli právě na hranici ledu. K jihu zdvíhala se modrozelená pláň mořská, do daleka se táhla, zdvíhala se k obzoru, s ním splývala. V části bližší tu a tam se skvěla bílá skvrna plujícího ledovce. Na sever však do dáli se prostírala bílá, jednotvárná plocha, nekonečné pole sněhové. Listopadové slunce se chabě o ně opíralo, kloníc se k západu nedovedlo na severu u obzoru udržeti ani jeho bílé barvy. Matná šeď se tam rozplývala a pojila se se ztemnělou oblohou a dole přecházela v táhlé mlžné pásy.

»Všimli jste si, že zas letos pokročila čára ledu dále k rovníku?« otázal se Graham.

»Pozorovali jsme to na obou stranách, na severu i na jihu. Je patrno, že slunce chladne dále. Bolometry, přístroje pro měření síly slunečního záření, zas ukazují úbytek. Síly slunce ubývá, s ní mizí pramen života. Je trpká budoucnost, jež čeká lidstvo.«

»A přece lidstvo nezahyne! Najde se odpomoc i v této bídě,« důvěřivě řekl Rall, pevně sevřev ruku ženinu.

»Nezahyne, dokud nepřestane doufati. V tom je mnoho,« mínil Molker.

Ale Graham teplým pohledem se díval na Ralla. Rozuměl mu, věděl, pro koho by chtěl míti budoucnost lepší.

Pozorovali pak chvíli mlčky, jak se daleko na jihu úží a ztrácí proužek volného moře. Rozhovořili se potom o účelu Grahamovy cesty. Byli o všem domluveni telefonem. Astra přispěchala k Americe na smluvené světelné znamení a Alnorova hradba otevřela pro ni cestu, jak vždy dělala, když se chtěli vrátiti. A pak zvěděli, oč jde, vyčkali Grahamova příchodu a cestou v ochranném pasu, jež se ihned zase uzavřela, pustili se na svou výpravu.

Byla významná a uvědomili si její vážnost v této chvíli, kdy slunce nachýlilo nad obzor a rozhodilo kolem po obloze výheň rudých plamenů. Jako když naděje uhasíná, bledla znenáhla a nížila se světlá záplava a jako stělesnění nebezpečí od východu vyvstávala noc, prostírala nebe temnotou, výš stoupala a obcházela na severu, na jihu.

Jako by chtěli vzdorně čeliti, obrátili se k severovýchodu, proti blížící se temnotě. Tam ležela Evropa a v ní byl Person, jako představitel věčné nesvornosti, sveřeposti lidstva, doklad moci

člověka a jeho vzestupu, ale také jeho chabosti a bídy.

A Rall, mladý, silný, opřen o rameno oddané mu ženy, vyslovil, sám o tom neveda, co znamenali tito lidé na Astře:

»Nezničitelné je zlo. Ale nikdy nezvítězí nad dobrem. V největších tmách vždycky svitne jiskra a my věříme, my musíme věřit, že z ní vzejde plápol, který zvítězí nad temnotou a vysoko, až k nebi zaplane.«

Dlouho hleděli tak vstříc rostoucí tmě. Pak Rall se pohnul, aby dohlédl na stroje. Když se vrátil, tázal se ho Graham:

»Dorazíme do půlnoci nad Čerchov? Byl bych nerad, aby náš důvěrník nás nenašel v určený čas na místě.«

»Buďte, otče, bez obav!« odpověděl Rall. »Vypočetli jsme svůj odjezd přesně, dojedeme tam, jak určeno.«

»Astra ještě nikdy neselhala,« hrdě řekl Molker.

Rall se mu odvděčil úsměvem a také Inea mu zraky vyjádřila díky. Vždyť přec Astra byla dílem mužovým, její Rall ji tvořil!

Ale Inea se potom obrátila k otci a pravila:

»Bude však čas, milý otče, abyste si odpočinul. Čeká na vás vážná práce a je třeba pro ni sil. Pan ředitel této doby, nejsou-li snad s Rallem oba v práci, obyčejně odcházívá na lože a bude vám i dnes vůdcem. Máte všechno připraveno v kabině,

povečeříme a potom si odpočinete, oba, a my s Rallem zatím obstaráme Astru.«

Souhlasili, krátce pojedli a Molker s Grahamem se odebrali na lože. –

Mladí osaměli. K sobě přichýleni dívali se oknem do houstnoucí tmy, ve které jen řídce procitaly hvězdy nad nimi. Nebe bylo temné, hvězdy počínaly na něm zářiti již jasněji. A tu zasvítilo před nimi, daleko kdes na východě ukázala se modravá hvězda, velká a dlouhým pruhem, znamenajíc svoji dráhu ohnivými jiskrami, přeletěla k jihu. Sotva dohasla a jiskry na obloze pobledly, druhá světlá hvězda proletěla nebem.

»Snad to nejsou Leonidy?« divila se paní Inea.

»Nikoli, teď ukazují se až koncem listopadu. Jsou to samostatné meteory, je mnoho takových, jež poletují porůznu, netvoříce rojů.«

Nová krásná létavice se nesla oblohou, značíc svoji dráhu množstvím drobných jisker.

»Jak je tady krásně!« vzdychla Inea a pevněji k sobě přivinula rámě Rallovo.

»A přece tu nechceš stále zůstat se mnou,« skoro vyčítavě odpovídal Rall. »Chtěla bys přece na zemí, dolů.«

»Chtěla,« prostě řekla žena.

»A proč?« podivil se Rall. »Líbí se ti tu přec!«

»Líbí, ale –«, zaváhala. A pak promluvila odhodlaně: »Ty toho nevíš, Ralle? Povím ti to. Chtěla bych míti děti. Chtěla bych míti hošíka,

jako jsi ty býval, Ralle, myslím na tvou podobiznu, jak sedíš na lodičce u volantu a před tebou je moře, širé, daleké. A – ne, neříkej mi nic,« zakrývala ručkou ústa mužova »a chtěla bych mít holčičku, já vím, jako jsem byla já. A budeme je míti, Ralle, vím to, vím.«

Nedovolila mu mluvit o tom dále. Nedovolila mu vůbec mluvit. »Nechce se mi mluvit, je to zbytečné,« vykládala. »Jsem tak šťastná. Mám tu všechno, ty jsi vedle mne a zde, nepatrný kousek od nás, za tou stěnou dříme tatíček. Je mi opravdu tak hezky, nech mne prožíti to štěstí!«

I seděli tak přituleni, temná noc je objala. Hvězdy rychle ubíhaly nad hlavami jejich k západu, tu a tam se ukázala létavice, proletěla, zmizela. Rall dohlédl občas na přístroje, jimiž řídil Astřin běh, a sledoval, kde se již octli. Hleděl nyní dolů, vskutku, na východě zableskla se světla, byli nad Evropou. Světlo proletělo k západu a zmizelo, po chvíli se ukázalo nové. Rall se dotkl páky, Astra letěla dál prudce k východu, ale zvolna sestupovala ze své výše. Dosud celou cestu Astra sama hnala se jen přímo k severovýchodu, nyní mířila na východ. Byla na čtyřicátédeváté rovnoběžce, potřebovala jen o půl stupně postoupiti k severu, čehož bylo docíleno malým uchýlením od směru.

A byla přesně půlnoc, když stanuli nad vrcholem mohutného kopce poblíže pomezí Čech. Zdaleka již pátrali, všichni čtyři, nebot oba staří

pánové již skoro před hodinou přišli, vzbudivše se sami včas, aby uviděli záblesk touženého světla. Ale marně upírali zraky do temnot, jež němě ležely nad bílým rozvlněným krajem.

V tom přec – světlo zazářilo opodál – slabě, opatrně.

Pak se ozval telefon, na americké vlně.

»Přítel! Zde!« radostně zvolali.

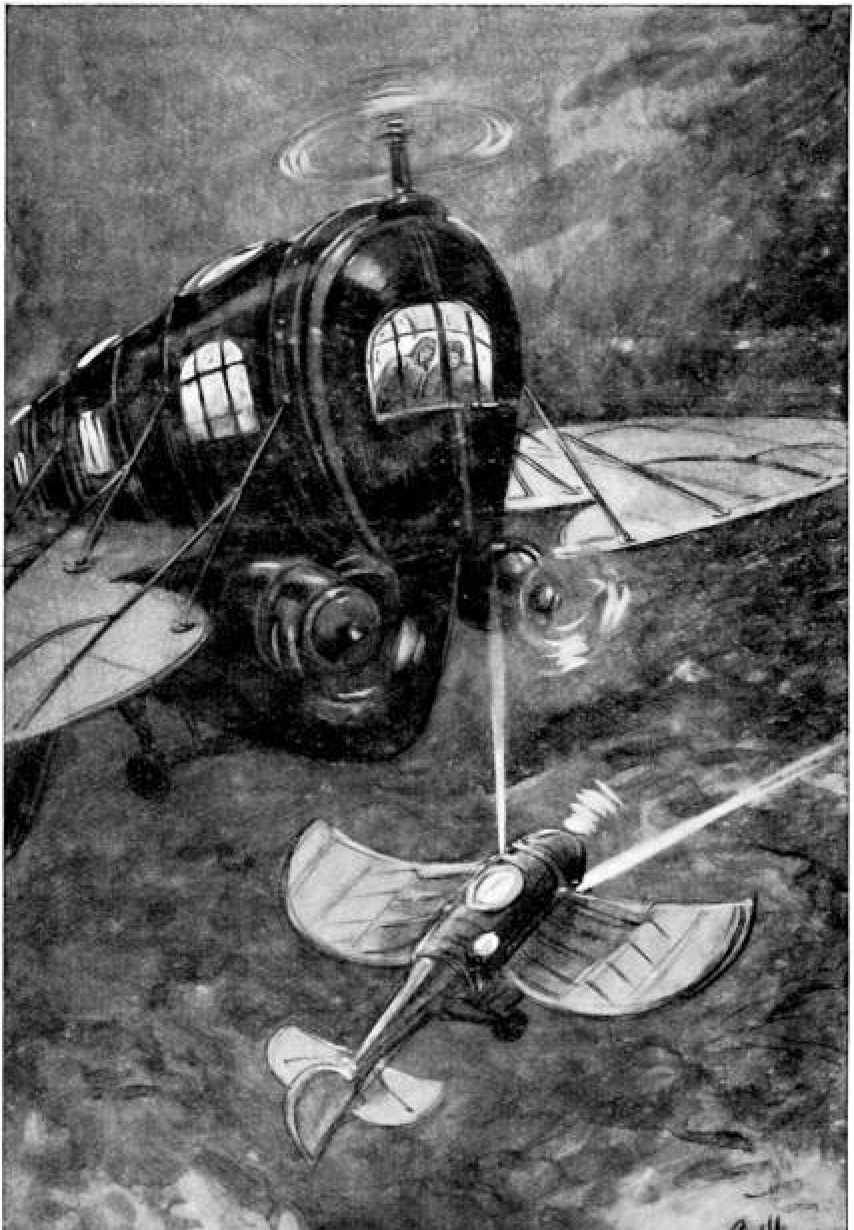
V malé chvíli na to se přiblížil k Astře štíhlý, rychlý stroj. Připoutali jej svým zařízením a pak otevřeli dveře v boku Astry.

Vkročil se schýlenou hlavou muž, vzrostlé, silné postavy, hladké tváře, pevných čelistí. Vzpřímil hlavu, nad širokým čelem se ukázal krátký, hustý vlas, který právě se počínal probělávat lehkým sněhem. Oba staří muži pokročili rychle proti němu.

»Příteli!« ozvalo se ze dvojích úst najednou a dvě pravice se napřahovaly vstříc muži.

S milým úsměvem jim obě ruce podal příchozí. Ale hned se obrátil ke dveřím. Jimi vstupoval muž druhý, štíhlý jinoch, jemných rysů, tváře pobledlé.

»Pan inženýr Nekola,« představil jej cizinec.

V malé chvíli přiblížil se k Astře štíhlý, rychlý stroj.

LXI.

»Jsem muž, jenž byl v jedné podobě už zabit. Zbyla mu ta, kterou vidíte, zda lepší, je pochybno,« řekl první z příchozích, když se představoval paní Ineji, která jediná ho neznala. S klidným úsměvem to pronesl a žena Rallova se stejně vlídně na to usmála; chápala, že výrok ten má dobrý důvod, a cítila, že by bylo lépe neptati se po něm.

Ale již se oba obrátili ke druhým, jejich živý rozhovor je k tomu nutil.

»To vše je vám neznámo?« ptal se Molker udiveně. »Celý svět se zabývá tou záhadou, my tady s Rallem možná nejvíce.«

»A kde kdo vzpomíná při tom na vás a na Bertrandův rukopis,« dodal Graham. »V Americe dokonce se rozšířily zprávy, že rukopis ten padl Personovi do rukou. Bylo litováno, že se dostala věc, patřící rodu vašemu, do rukou nehodných.«

»Do rukou nehodných!« zašeptal Svat a bledé jeho líce zahořely nachem. Ale druhý muž již přistupoval k nim, doprovážen paní Ineou. I on řekl:

»Nevíme, co bylo za posledních dnů. Skrývali jsme se a stěží vyvázli. Magnetka je tedy v pohybu?«

»Kývá denně od obvyklé polohy, běží k východu, pak zas k západu a zase zpět. Pouhým

okem možno večer zjistiti, že stojí jinde, nežli ráno.«

Svat byl zdrcen touto zprávou. »Doba, které čeká rod můj tisíc let! A já –!«

Ale jeho druh mu vložil ruku na rameno. »Hlavu vzhůru, příteli!« řekl povzbudivě.

»Hlavní, že vy jste živ a Bertrandova zpráva v rukou vašich. Maličko, a zasáhnete, jak je souzeno.«

A obrátiv se ke druhým, žádal: »Prosil bych však, na východ, něco málo jižněji, a na nejvyšší rychlost. Potřebuji míti jistotu a vrátiti se ihned na své místo. A přítel Nekola také jistě spěchá ke svým.«

Rall se přesvědčil, zda vzdušný člunek cizincův je dobře připoután, a potom spustil přístroje. Astra sebou trhla, sklonila se a začala svoji cestu.

»Co má býti, bude,« řekl starý Molker důvěřivě.

Ale Graham obrátil se k cizinci a ukazuje na Nekolu ptal se:

»Našel jste je tedy?«

»Až když přišli pod mé okno!« pousmál se cizí muž. A pokračoval: »Něco podobného bych byl nikdy nepomyslil, že by bylo možno. Připravili k boji celou Evropu, byli brzy v Londýně a v Paříži, hned zas v Berlíně a v Toledu, ale snad jich nikdo nikde neviděl a objevovali se pouze ve snách. Nikdo nevěděl, kde vlastně jsou, a zvláštní náhodou jsem se nikdy s nimi nesetkal.«

»V Londýně jsem vás potkal na schodech, jda od pana prefekta Bertha. Poznávám vás nyní, určitě,« usmíval se Svat.

»Ale ani panu prefektovi jste neoznámil místo svojí skrýše. A než jsem se mohl dorozumět s panem prefektem, nebylo již po vás ani stopy.«

»Bylo, bohužel,« pousmál se Svat. »A po stopě šel za mnou slídič Personův. Byl jsem rád, když jsem ho se své stopy svedl, nevzbudiv jeho podezření. A opustil jsem ihned nebezpečný Londýn.«

»Jen když jste se sešli!« poznamenal Graham. »Amerika byla vskutku na rozpacích. Zprvu musila se postarati o svou bezpečnost, to byl nutný předpoklad i pro Evropu. Pak se počínalo podle Alnorova návrhu s budováním útočných strojů proti Personovi. Zároveň pak začali jsme hledati spojení s Evropou. Ale bylo nemožno jen pokus učiniti, jak měl Person všechno dobře opatřeno. Pak jsme dostávali zprávy, že kdos v Evropě úsilovně pracuje, že se tvoří podklad pro odboj. Tušilo se, že v té věci vězí prefekt Habr s přáteli. Ale teprve pomocí vás, příteli, nám bylo možno zjistiti, že nenajdeme Evropu malátnou a odevzdanou osudu. Ovšem odtud byla ještě těžká cesta k vyhledání vůdců odboje. A mám věru dojem, že vše počíná se nyní proto dařiti, že se Personovi bortí půda pod nohami.«

»Těžko říci,« zněla odpověď k těm slovům, »Jisto je, že Person vládne lidu proti jeho vůli.

Nesplnil zásad volnosti, ve jménu kterých štval lid v boj. Neodstranil mzdy, nezbavil svět peněz. Přitužil spíš tlak, který lidstvo nutí k práci, poměry se zhoršily za jeho vlády. Nebylo jinak možno, o tom u nás není pochyby. Ale toho přesvědčení není u širokých vrstev lidu, které kromě toho vzrušeny jsou nádherou, v jaké Person žije. Dnes jsou proti Personovi bílí jako modří. Ale Personova moc je obzvláštní, nevole lidu nestačí k jeho zdolání. K tomu je zase třeba prostředků mimořádných. My však, myslím, je máme.«

»Věřím pevně,« promluvil Svat Nekola, »že když se spojí síly, které my jsme připravili v Evropě, s pomocí americkou, že se zdaří poraziti Persona i s jeho mocí. Záleží však na tom, neskrývá-li osud překvapení pro nás pro všechny. Co se děje na Martu? Co v souhvězdí Blíženců? Co znamená pohyb magnetky? A co objeví nám zápis Bertrandův?«

»Leccos z toho dozvíte se v malé chvíli,« řekl cizinec, jenž přivedl Svata na Astru.

»Budeme brzy na místě. Přeletěti jsme již vrchovinu na pomezí Moravy, kraj se níží.«

A neuplynulo mnoho, ukázal Svatovi oknem:

»Nemýlím-li se, váš cíl.«

»Ano, jsme již na místě!« potvrdil Nekola.

Pohleděli z oken Astry, jejíž chod již zmírňoval Rall stisknutím páky. Viděli před sebou mlhavou zář, která jim kvapem letěla vstříc. Rostla a

rozkládala se a nyní spatřili mohutný vrch, který z té záře vyvstával k nebesům mocnými bílými boky. Nekola se ujal řízení Astry a v malé chvíli jíž stanula nebeská poutnice nad městem. Stála nad nízkým návrším, které se zdvíhalo o něco jižněji od velkého vrchu, bylo však pod krytem a tedy sídlištěm lidí.

A ve chvíli cizincův člunek se pomalu snášel nad město. Cizinec se Svatem, provázen americkým státním tajemníkem Grahamem, zastavili na plošině mezi dvěma světly právě nad vrcholem pahorku. Připoutali člunek a již vstupovali po točitých schodech do domu.

Zarazili se však, prudký dupot zněl jim zdola naproti, blížil se a bylo slyšeti napomínající slova a jásavé hlasy, kterých nebylo lze zdržeti. Cosi vyrazilo zdola proti nim, dvě malé hlavy, rozcuchané, pozdvižené ručky. Překvapeni na ně hleděli všichni kromě Svata.

»Strýčku!«

»Strýčku Svate!«

»Strýčku milý!«

Svat se sehnul a pozdvihnul k sobě dva malé tvory, košilaté, na každém rameni mu lpěl jeden. Sestoupil s nimi na světlou chodbu, ale na ní se k němu vrhl muž,

»Pane Svate! Pane inženýre! Bohu chvála! Bohu dík!«

A dívaje se na obě děti, omlouval se muž:

»Promiňte jim! Probudil je skřípot dveří, utekly mi z postele. Kolikrát tak za tu dobu hnaly se sem marně, v těchle hrozných dnech! Mají vás tolik rády!«

Slzy hrnuly se muži po tvářích a ruce jeho obě tiskly Nekolovu pravici. Pohnut děkoval mu Nekola:

»Děkuji vám, Kaspare, i vašim dětem! Víte, že vás mám rád, všechny!«

Kaspar chtěl brát děti z rukou Nekolových, ten však nedopustil.

»K strýci půjdou,« řekl, »nespí?«

»Jsou všichni nahoře,« řekl Kaspar vážně, »přicházíte velmi včas!« A spěchal napřed, veda příchozí. Otevřel jedny dveře v pravo a volal do nich tlumeně:

»Pane! Pane!«

Vešli, Svat i s dětmi, cizinec i Graham. Rozhlédli se, byli ve prostorné komnatě, její okno vedlo proti oknu v krytu, proti němu opodál se zdvíhal bělavý bok vrchu. Ale již se otevřely dveře vpravo, vstoupil mladý, snědý muž, nevysoký, zavalitý, milé, plné tváře.

Stanul proti tajemníku Grahamovi. Okamžik tak stáli proti sobě bez hnutí. A pak se vrhli proti sobě.

»Grahame!« zvolal státní tajemník. »Synovče! Ničemo! Ty, ty, milý!«

»Strýčku, drahý strýčku!« odpovídal muž, sevřen tajemníkem v náručí.

Ale státní tajemník hned rozhlédl se znovu dokola a tiskna muže k sobě zvolal:

»U tebe jsou tedv? V Brně?«

»Ano, strýčku!« odpověděl mladý muž.

»A ten vrch zde?« ukazoval státní tajemník.

»Špilberk, strýčku! Vyšší, než kdys býval, ale pořád týž!«

»A tys se jich ujal!« promluvil strýc Graham s obdivem. »Až tohle zví pan president Ralmont!« vzdychl. »Já mu vždycky tvrdil, že jsi ničema!«

»Což pak jsem to tímhle zase nedokázal, milý strýčku?« smál se mladý Graham vesele. »Měl jsi pravdu! Ale o tom později!«

A obrátil se na Svata, stiskl mu obě ruce: »Svate, druhu! Jaké štěstí! Už jsme nedoufali!«

A hned dodal: »Však jdeš zrovna včas! A rychle dále! Veď je, Kaspare!«

V tom spatřil třetího z mužů a stisknuv mu ruku zvolal přátelsky:

»Aj, vy jste je přivedl! Tedy přítel –,« dodal.

»Dobrý.« usmíval se cizinec, podávaje pravici svou mladšímu Grahamovi.

Graham se netázal na více. Vzal od Svata děti, které udiveny těmi výjevy již sklouzaly se Svatova krku, ale držely se jeho nohou a vyšel s nimi na chodbu.

»Tak. Maruško! Petrušo! To je překvapení! Vyběhli jste? Teď však spát!«

Nekola a jeho druzi zaslechli ještě jeho slova, když vkročili do vedlejší místnosti. Byla prázdná,

temná, ale dveře v ní byly naproti otevřeny a když pokročili, viděli jimi do velké síně, ze které zazníval hlas. Ztišili kroky, Svat pokročil do popředí. A viděl –

Habr, Dr. Bukov, inženýr Sibirjak –

Pak šedivá hlava, v předu holá, zjizvená – starý Mill – a po jeho boku sestra Jela.

A slyšel hlas Millův:

»Nelze jinak, drahá dcero! Přišel čas a nutno jednati. Uplynulo v tuto chvíli deset dní, kterých jsi si vyžádala. S nepořízenou se z Prahy vrátil Dr. Bukov i inženýr Sibirjak. Nikdo neví, co se stalo se Svatem. A nadešel čas.«

»Až magnetka před očima lidskýma bude denně putovati od východu na západ a zpět –« zde tato slova napsal před tisíci lety Bertrand na svůj rukopis. Po tisíc let Nekolův rod střežil tento spis, dochoval jej do dnešního dne. Splnil svoji povinnost, nastává však nyní další. Magnetka se na úžas světa pohybu je před očima lidskýma –

Vím, že Svat měl právo nyní jednati. Jeho ruka měla odhaliti světu tajemství, pravdě podobno, že ceny nesmírné. Ale Svata zde není a nelze váhati. Tys posledním členem Nekolova rodu, ty jsi na řadě. Snad se osud lidstva tají v této listině. A prodlení by mohlo býti zločinem. Nelze jinak –

Jelo, sestro Svatova, vyplň úkol Nekolova rodu!«

»Nerada a s těžkým srdcem, přátelé, bych učinila, co poroučí otcovský náš přítel,«

promluvila Jela smutným, ale pevným hlasem. »Znám povinnost rodu Iva Nekoly a Lesinovy Manony. Vyplním ji, když to bude nutno. Ale věřím, že Svat žije. Prosím proto, strýče, o den odkladu –«

»Nelze, dcero, pomni –,« odmítavě pohnul rukou Mill. »Je zodpovědnost – A Svat je mrtev –«

»Svat je živ!« vzkřikla skoro dívka hlasem, ve kterém se chvěly zoufalost i naděje. »Musí být živ!« opětovala a naděje vítězila v tomto výkřiku.

»Nesmíš váhat. Jelo Nekolova –,« pozdvihl Mill hlas.

»Nechci býti váhavou!« pevně odpověděla mu Jela. »Vím, že nesmím. Znám svou povinnost. Nuže, slyšte, přátelé. Počkám do dnešního poledne a nevrátí-li se Svat, otevru já zápis Bertrandův. To je moje rozhodnutí, přátelé, vy, strýče, prominete –«

Obrátila se a –

»Svate! Svate milý! Bratře můj!« rozlehl se její výkřik, ozval se radostný dívčin vzlykot, když se mu vrhla v náruč.

»Svat! Svat!« žasli přátelé.

A Svat pevným krokem vešel v prostřed přátel. Pevně objímaje sestru a líbaje její zrůžovělé čílko, promluvil:

»Díky tobě, drahá sestro! Jsi pravou dcerou Nekolova rodu. Skromná pro svou osobnost, pevná, odhodlaná, co se týče povinností i práv

rodu. Děkuji ti vřele za tvou důvěru i za ohled na bratrskou přednost.«

Obrátil se k Millovi a ke druhým a drže Jelu za ruku se tázal:

»Slyšel jsem, že přišla chvíle, o níž mluví nápis na obalu spisu Betrandova. Rcete, přátelé, a vy, milý strýče Mille, je ta doba zde?«

»Pohleď sám!« odpověděl Mill a shasl světlo nad stolem. Pohnul vypínačem na stole, a hle, úzký proužek světelný se objevil na stěně.

Svat přikročil blíže ke stěně, přátelé šli s ním. V proužku světla byla čárka, jež značila dílek. Zdánlivě se posunovala, blížila se k jedné straně osvětleného pruhu, zvolna, ale bez ustání. Přišla na kraj, ztrácela se, jiná vstupovala s druhé strany.

»Nuže?« otázal se Mill.

»Věc je jasná,« odpověděl Nekola a hlas jeho znatelně se zachvěl. Pokročil zpět do středu místnosti, jež se vynořila ze tmy. A přistoupiv s Jelou k stolu řekl s hlubokou vážností: »Nadešel čas, který Bertrand předpověděl. Nekolův rod nežil nadarmo. Snad teď v této chvíli patří na nás řada našich předků, která uchovala lidstvu tento spis. Je čas jej otevříti.«

»Otče, matko!« zašeptal Svat, dívaje se na osudný svitek v rukou Millových.

A jako v modlitbě se jeho oči zdvihly k nebesům. Co táhlo v té chvíli duší jinochovou? Řetěz dějů, jimiž prošel tento spis? Dlouhá řada

předků, spjatá s jeho osudy? A její závěr, tam, na saharské Venuši – v té hrozné chvíli, o které mu před nedávném zprávu podal Mill?

Oči Svatovy se zaleskly slzami. Ale v okamžiku zasvítilo jimi odhodlání. Vytrhl se, obrátil se k strýci Millovi.

Vzal z jeho ruky drobný svitek, jejž mu Mill podával, zšedlý, po okrajích ožehnutý. Jela přistoupila blíže, její pravice objímala levé rámě bratrovo. Svat roztrhl obálku.

A četl, drže rozvinutý proužek papírový v rukou, tiskna k sobě paže sestřino.

Všichni bez dechu tu stáli, v rozechvění upírali zraky na Nekolu. Žasli, když spatřili výraz hrůzy v jeho obličeji.

»Co se děje?« odvážil se někdo k úzkostlivé otázce.

»Přátelé,« třesoucím se hlasem zvolna, tiše mluvil Nekola, »země, všechno lidstvo jde vstříc hrozné zkáze –«

Oněmělí chladnou hrůzou patřili naň bez dechu.

A Nekola řekl, spustiv ruku s Betrandovým rukopisem, těžce se opíraje o stůl: »Je vše vysvětleno, znamení s Martu, pohvb magnetky –«

»Co se děje? Co hrozí?« tázali se vzrušeni.

»Řítí se proti zemi – vyhaslá hvězda –,« trhaně oznamoval Svat.

»Černé slunce – Nova Geminorum Manon –,« dodal.

»Manonina hvězda –,« vzdechla Jela, klesajíc na rámě bratrovo.

LXII.

»Byl bych stál při vás oddaně a věrně, jako vlastní bratr,« řekl Dr. Bukov.

Jela pohlédla naň klidně, pevně.

»Vím, že jste mým přítelem,« řekla po kratičké pomlčce.

»Víc než přítelem!« zvolal Bukov stržen citem.

Ale všiml si hned, jak se čelo dívčino stáhlo a jak cosi přeletělo přes Jelinu tvář. A pokračoval, ztlumiv svoje rozechvění, přátelsky sic, ale vážně:

»Vážím si vás velmi, ctím vás pro vaše dobré vlastností, neboť jsem ve vás poznal duši jemnou, čistou, v každém směru ušlechtilou.«

»Lichotíte, pane doktore, a víte, že toho nemiluji. Ale ráda uznávám, že po celý náš pobyt tady jste byl pro mne druhem upřímným, a nechci zatajiti, že jsem počítala s vaší pomocí, když jsem slibovala strýci nastoupiti místo Svatovo.«

»Dík vám, slečno, za ta slova,« pravil Bukov pohnutě, »Nemyslete, že snad přeháním, řeknu-li vám, že si slov těch velmi vážím a že na ně nikdy nezapomenu.«

Jela se mírně usmála, ale bylo v úsměvu tom skryto něco podivného. Nádech vážnosti a zastřeného smutku. Jako by cos v hloubi její duše

litovalo něčeho, co z minulosti až sem do té chvíle vrhalo svůj stín. Ale hned se její čelo jasnilo. Dr. Bukov postřehl však tento záchvěv, který prozrazoval myšlenku, nevyslovenou a pro tuto dívku nevyslovitelnou. Mínil, že je nutno v této příčině již učiniti jasno.

»Všiml jsem si stínu,« řekl, »který lehce přeletěl přes vaše čílko, slečno Jelo! Směl bych k němu něco říci?«

»Prosím,« řekla Jela prostě.

»Často takto něco vážného se kmitne v očích vašich. Pozoruji to, zachycuji sebe menší záchvěv vaší duše. A věříte, že ty lehké chmury, které se jen mihnou, staly se mi velkým učitelem?«

»Nerozumím,« řekla Jela tiše.

»Porozumíte mi. Pochopil jsem, že je v mém dřívějším životě přemnoho věcí, kterých býti nemělo. Vím, že nelze odčiniti, co se stalo. Ale v přítomnosti vaší toho trpce lituji. Stala se zde vaším vlivem velká změna se mnou, mohu říci s dobrým svědomím, že jsem tady vyúčtoval s minulostí. Je přehrada mezi ní a tím, co přijde. A co bylo, už se nikdy nevrátí,« dodal tichým hlasem.

Jela mlčela, avšak pouze krátký okamžik. A potom řekla vážně, ale hlasem, ve kterém se spojovalo shovívání s důvěrou:

»Je málo šťastných, kterým osud zařídil hned první kroky na pevnou cestu. Najíti ji však je vždycky štěstím a nikdy není pozdě. V každém

případě však, kdo chce jíti vpřed, nesmí se dívati dozadu,«

»Jak jste dobrá, slečno Jelo,« šeptal Dr. Bukov v pohnutí, vřele tiskna ruku dívčinu. Nezdržel se, naklonil se nad ni a vtiskl na ni vřelý polibek. Jela mu nebránila. A Bukov v zanícení zahovořil:

»Byla jste mi světlem, které řídilo mé kroky ve tmách. K vám jsem zamířil, vy zachytila jste mou klesající duši, vedla jste ji cestou obětavé práce k ozdravění. Vám děkuji také za své dílo, které jsem zde dokonal, které předčí přístroj dřívější v tak mnohém. Dám je lidstvu za pokání, že jsem jednou zbloudil za pomoci podobného přístroje.«

»Můžete býti hrd na tento nový přístroj,« řekla dívka, »otevřel zas lidstvu netušené možnosti. Jen kdyby se osud lidstva navrátil do klidných kolejí, aby mohlo těžiti z duševní práce svých vynikajících jedinců!«

A chtějíc obrátiti hovor jiným směrem, dívka pravila: »Dosud však je osud lidstva temný. Co je čeká v nejbližších chvílích? Snad se něco dozvíme, až naši přátelé ukončí své výpočty. Svat říkal, že budou brzy s nimi hotovi.«

»Pochybuji,« řekl Dr. Bukov. »Myslím, že věc nebude tak lehká. Ale myslím, že se není obávati nejhoršího. Nepočítám, že by Manonina hvězda narazila na zemi. Možným je, že přijde v blízkost země, ale srážka není pravděpodobna.«

»Proč tak soudíte?«

»Není podobného případu, kam sahá lidská pamět.«

»Není přímo zjištěného případu,« namítala Jela. »Ale vzplanutí nových hvězd se přece leckdy vykládalo srážkou nebeských těles v dalekém prostoru.«

»Pravda,« povoloval Bukov zamyšleně. »Ale jinde hledala se zase jiná příčina těch zjevů buď v průchodu mlhovinou, nebo ve vybuchnutí tělesa, jež stahováním při chladnutí přepjalo svůj vnitřní tlak. Avšak tak či onak, vždy je pravděpodobnost srážky nepatrná i při nesmírném počtu nebeských těles.«

»Ale Manonina hvězda podle Betrandova pozorování prý míří přímo proti naší zemi.«

»Pravda. Ovšem tehdy byla tato hvězda ještě příliš daleko, proto mohl býti počet francouzského astronoma snadno nepřesný.«

»Ale jedna okolnost by přece nasvědčovala, že Nova Manon letí přímo proti nám.«

»Kterou, slečno, myslíte?«

Jela odpověděla však otázkou: »Nemůže být přece nyní pochyby, že druhá hvězda v Dzeta Blíženců je zakryta Manoninou hvězdou?«

»To je skoro jisto,« přiznal Bukov, »po tom, co jsme četli v Bertrandově zápisu.«

»Nuže, tento zákryt trvá léta,« usuzovala Jela Nekolova. »Není-li přec z toho patrno, že těleso, jež hvězdu zakrývá, se pohybuje přímo k nám?«

»Máte pravdu,« přiznal Dr. Bukov, »a věru, že jsme si nevšimli toho důkazu.«

»Není tedy vyloučeno, že je této doby Manonina hvězda dosti blízko sluneční soustavě,« mínila dívka.

»Záleží na rychlosti, se kterou se pohybuje. Bertrand ji odhaduje na tisíc kilometrů ve vteřině, tedy značně vysoko. Avšak počítejme s touto rychlostí! Dnes je 7. listopadu, 10. ledna má být hvězda zemi nejblíže, tedy za 63 dnů. Urazí-li tísíc kilometrů ve vteřině, činí její dráha za hodinu tři miliony šestset tisíc kilometrů.«

»Za den čtyřiadvacetkrát tolik.«

»To je šestaosmdesát a půl milionů kilometrů,« vypočítal Bukov.

»Něco víc, než polovina vzdálenosti země od slunce. Jeho střední vzdálenost je stopadesát milionů.«

»Ano,« potvrzoval Bukov. »A za šedesáttři dny to bude pět a půl miliardy kilometrů, tedy asi šestatřicet vzdáleností země od slunce.«

»A na třicet vzdáleností je už Neptun!«

»Ovšem, musíme počítati s tím, že hvězda urychlí svou dráhu, až se dostane blíže ke slunci,« upozornil Bukov. »Takže by teď mohla býti as na čtyřicet vzdáleností slunečních.«

»A skoro tak daleko je Janus, naše poslední, zaneptunská planeta.«

»Vskutku,« žasl Bukov. »Hvězda Manonina je už vlastně na pokrají naší sluneční soustavy!«

»A že jí dosud nelze spatřiti!« divila se Jela.

»Není divu, je to hvězda temná, vyhlaslá. Černé slunce.«

»A uvidí ji lidstvo, až se přiblíží?«

»Jistě. Osvítí ji slunce, jako osvětluje planety. Ani tyto nemaií přec svého světla a přece je vidíme. Ovšem světlost hvězdy té se bude říditi dle jejího povrchu. Je-li lesklý, čistý kov, bude hvězda ohnivě jasnou. A pak, rozhoří se jistě, až se bude blížiti k slunci.«

»Černé slunce!« zamýšlela se dívka. »Není-li to zvláštní, slunce, které nesvítí!«

Dr. Bukov se usmál. »Podivně to působí jen proto,« vysvětloval, »že při slově slunce myslíme vždy na naše slunce. Ale vizte, i ono nám hasne! Co pak z něho bude dřív či později? Hvězda bez tepla i světla, ale stále bude sluncem.«

»Pravda,« přiznávala dívka,

»A je mnoho temných těles v prostoru,« pokračoval Bukov ve výkladu, »Již náš měsíc nemá světla vlastního a vidíme o nově, jak se ke světlému proužku pojí temná koule. Planety, jak řečeno, jsou temná tělesa, meteory letí prostorem a rozněcují se, když prolétají naším ovzduším. I komety bloudí temné v prostoru a rozzařují se, když přijdou k sluncí. A je to i osud stálic, jako našeho slunce, že pobledne jejich žár a že vyhasnou.«

»Naznačil jste před chvílí, že stálíce se znovu roznítí, snad výbuchem pro velké vnitřní napjetí.«

»Ano, z mlhoviny stáčí se plyny v kouli, ta houstne a chladne, vysílajíc světlo do prostorů světových. Zhasne po čase, ale roznítí se znovu v žár. Je to věčný koloběh.«

»Nepochybně tak musí býti,« řekla Jela. »Ale není zde přec závada? Když hvězda zchladla, nevydá všechnu energii? Kde ji vezme znovu?«

Lékař, jenž se od mládí zabýval všemi obory vědními a ve všech byl značně zběhlý, se pousmál. A vysvětloval:

»Hvězda, která zchladla, nevydala vší své energie. Co je energie? Hmota v pohybu. Je poutána na hmatu, je utajena v hmotě. Dokud je tu hmota, jest i energie. Kdyby měla hvězda ztratit všechnu svoji energii, musíla by zmizet z prostoru.«

»Máte pravdu,« opravovala se dívka. »Když hvězda svítí, vysílá část energie do prostoru. Pohasne-li, přišlo období, kdy nechává si svoji sílu pro sebe.«

»Výborně jste vystihla věc, slečno!« radoval se Bukov. »Tak je tomu. A my jistě uvidíme i na Manonině hvězdě, že ožije, až se octne blízko u slunce. Již sluneční přitažlivost, působení hmoty na hmotu, způsobí, že černá hvězda vzplane.«

»Tak jako je tomu u komet, jež jste připomněl před okamžikem. I komety přicházejí temné z prostoru, nebo se slabým svitem, ale vlivem slunečního záření se rozjasňují, když se slunci přibliží, často na úchvatné zjevy.«

»A pak zase blednou, jak jejích vzdálenosti od slunce přibývá. A tak také Manonina hvězda, projde-li mimo slunce, zmizí v širém prostoru zas jako temné těleso. Rozhoří-li se snad na čas v blízkosti slunce, zhasne zas, až mine slunce.«

»Ovšem mine-li je. A mine-li naši zemi. To je otázka,« zvážněla Jela.

»Dozvíme se jejího rozluštění ihned,« upozornil Bukov, »Slyšte, ukončili svoje počítání, přicházejí!«

Vskutku z vedlejší místnosti zazněl šum, ozvaly se hlasy. Hovořilo se tam živě a již pohnuly se dveře a Jelini přátelé se vraceli.

Ale jak byla Jela a i Bukov překvapeni, když viděli chmury na lících příchozích.

»Co se děje?« tázali se oba. »Jaký pak je výsledek?«

»Žádný,« odpovídal Sibirjak.

»Nelze vůbec počítati,« dodal Mill.

LXIII.

»A proč není možný výpočet?« otázal se Bukov, »Z velmi jednoduché příčiny,« odpověděl Mill a hodně mrzutě, »že nemáme z čeho počítat.«

»Máte přece –«

»To je to, že nemáme!«

»Vysvětlete nám to přece, strýčku!« žádala Jela, »Myslili jsme –«

»My jsme také myslili,« řekl starý Mill, ale trochu mírněji než dříve. »Slyšte tedy!« počal vykládati. »Pro určení dráhy nebeského tělesa je třeba znáti alespoň tři body jeho dráhy na obloze. My však máme u Manoníny hvězdy místa pouze dvě.«

»První přece zjistil Bertrand,« poznamenal Bukov.

»Ano. A to máme. Teď však dále!« pobízel Mill.

»Druhé, nebo vlastně třetí také známe. Aspoň přibližně.«

»Myslíte tím místo, na němž hvězda setkala se s jednou složkou dvojhvězdy ve Dzeta Geminorum?« ptal se Mill.

»Ano,« řekl Bukov. »Ovšem hvězda ta má značný vlastní pohyb a nám přesně není známa doba, kdy jedna hvězda této dvojhvězdy zdánlivě zhasla. Ale víme, že bylo as před osmi lety, chyba tedy nemůže být veliká.«

»S tím bych souhlasil,« zahučel Mill. »Třetí místo dráhy naší hvězdy celkem máme. Jde však o druhé.«

»Víme přece, kdy se v souhvězdí Blíženců objevila Nova Manon podruhé.«

»To víme,« přiznal Mill.

»A místo její –«

»Nikdo nezjistil, protože jen zcela krátce zazářila, byla pozorována nesčíslným počtem očí, ale všichni se jen opájeli její krásou. Nenapadlo

nikomu, aby ji hned fotografoval anebo změřil. A než to někomu napadlo, zhasla.«

»Opravdu?«

»Ano, opravdu. Věru jsem si toho nepovšiml sám.«

»A teď jsme teprve po marném hledání se přesvědčili, že vskutku tehdy místo nové hvězdy nikým nebylo zaměřeno.«

»A jsme hotovi!« zabručel zas Mill.

»A nelze opravdu nic dělat?« tázala se Jela.

»Praníc,« suše odpověděl Mill.

»Čekat, až se ukáže,« poznamenal Sibirjak.

»Ale potom budeme ji mít už na krku. Již v této době patrně je na pokraji naší sluneční soustavy.«

»A bylo by možno, býti takhle blízko u cíle a nedojít ho?« tázala se Jela úzkostně.

»Eh, možné je všecko,« řekl Mill, »ale já přec –«

»Osud je pěkné zařízení,« mínil mladý Graham. »Ale prohraje to s ním vždy ten, kdo se mu poddá. Neustoupit! Nepoklesnout na mysli! To je hlavní. Nejsem sice sběhlý ve hvězdářských výpočtech, ale myslím, že to nějak jíti musí!«

»Tohle sotva,« beznadějně odpovídal mu Mill. »Je nutno míti body tři, pak lze vypočísti všechno. Chybí-li však jeden, nelze dělat pranic.«

»Hm!« uvažoval Graham, houževnatý, nepoddajný. Jeho strýc se se zálibou díval na něho, na synovce, jak se pokoušel pomoci učencům z oboru mu cizího, když byli bezradní.

»Hm!« opakoval Graham spíše pro sebe než pro ostatní. A pak sebou živě pohnul. »Napadá mi přec něco. Bertrand píše ve své zprávě: Míří přímo k místu – je-li tomu tak?«

»Ano,« odpověděl Svat, když nahlédl do Bertrandova rukopisu.

»Tedy, zkoušejme to takto,« navrhoval Graham. »Podle Bertrandovy zprávy letí hvězda přímo k místu, kde bude naše země desátého ledna roku čtyřtisícího a prvního po Kristu. Možná, že se Bertrand nemýlí, že hvězda vskutku letí přímo, to je v přímce. Snad to právě chtěl tím říci. Není to snad nemožné?«

»Nemožné ne, proč pak?« povoloval Mill, ale bez nějaké radosti.

»Tož předpokládejme,« děl mladý Graham, »že se Manonina hvězda pohybuje v přímce a pak postačí vám jen dva body pro určení její dráhy.«

Souhlas zazněl kolem z několika hrdel. Ale Mill jej ihned ztišil zamítavým pohybem své ruky.

»To jsem také zkoušel,« odpověděl rozmrzele. »Zde to máte krásně naznačeno,« ukazoval na veliký papír, který rozbalil jim před oči.

»Pak se srazí s naší zemí!« vzkřikli všichni, pohlédnuvše na obrazec Millův.

Vskutku, podle rysu Millova věc byla nepochybná. Ale Mill hned utišil je znova.

»Buďte bez obav!« prohlásil. »Za prvé je velmi těžko počítati s nějakou přesností, chceme-li tu vyznačiti dráhu, kterou hvězda proběhla za tisíc

let. Zde sebe menší rozdíl přivádí nás k značným hodnotám. Ten nárys zde, ač je velmi pečlivý, přec může být velmi nepřesný.«

»A pak,« pokračoval, »můj příteli Grahame, je neudržitelný předpoklad, že Manonina hvězda letí v přímce. Žádné těleso v prostoru se nepohybuje v přímce. Vše v prostoru krouží. I hvězdy, jichž pohyb, ovšem nepatrný, pozorujeme na obloze, i ony krouží okolo nějakého středu, nám neznámého a ovšem nesmírně vzdáleného. Také Manonina hvězda se řítí prostorem v křivce nějaké více či méně podobné kruhu. Ale v jaké, o to jde! A pokud toho nemáme –«

»Je tedy vskutku nemožno –,« tázala se Jela znovu.

»Nemožno, má sestro!« potvrzoval Svat. »Je třeba –«

»– míti důvěru, přátelé!« teprve nyní vážně se ozval prefekt Habr. »Neřekl bych nikdy o ničem – nemož –«

Nezaslechli jeho slov. Neposlouchali již ani.

Z venku zazněl rychlý hovor, spěšné kroky se ozvaly. A spolu s Kasparem se drala do místnosti postava.

»Pánové!« křičel Kaspar. »Tanto pán –«

»Molker! Řediteli!« vzkřikl starý Graham.

»Starý druhu!« pospíšil vstříc příchozím.

»Že jsem se sem dostal!« těžce dýchal Molker, podávaje ruku státnímu tajemníku Grahamovi, ale také ostatním bez rozdílu. Vítal se i se známými z

Astry, jako by jich nebyl léta viděl. »Máte to tu –,« hučel, stíraje si s čela pot.

A měl to na svědomí Kaspar, který udiveně hleděl, co se děje. A pak vida, že vetřelec je tak všemi vítán, rozpačitě hrábl do vlasů a bázlivě se ohlížeje vzdaloval se dveřmi, jimiž přišel s ředitelem Molkerem. Čí snad spíše, jimiž přinesl ho Molker na svých zádech.

Ale ostatní se zabývali sami sebou.

»Musil jsem sem!« zahovořil Molker, dosud udýchán. »Nevím, zdali je vám známo,« pokračoval, »ale pochybuji –«

»Co pak? Mluv jen!«

»Mluvte!« naléhali se všech stran.

»Pozorovali jste nyní někdo nebe?« ptal se Molker pro jistotu.

»Nikdo! Nikdo!« byla odpověď.

»Poslouchejte tedy!« počal Molker vykládati. A usedl na přistavené křeslo, znovu otíraje krk a čelo.

»Když jste opustili Astru, napadlo nás s Rallem, že si trochu obhlédneme nebe. Nařídili jsme si tedy stroj – přesně před půl hodinou to bylo –« pohleděl na hodinky. »A víte, kam jsme se dívali?«

»Do Blíženců!« zvolal Mill.

»To se ví, že do Blíženců!« souhlasil Molker. »A vybrali jsme si –«

»Dvojhvězdu Dzeta Geminorum!« vzkřikl Mill.

»Ty víš všechno!« na oko se durdil Molker.

»Vyprávěj jen! Mluv!« pobízel Mill ředitele novowashingtonské hvězdárny, se kterým se mnoho stýkal ve svých mladších letech.

»Nuže, víte, co jsme viděli?« napínal Molker pozornost svých posluchačů.

»Obě hvězdy!« vzkřikl znovu Mill.

»Ne – jednu hvězdu,« schladil Molker starého přítele. Okamžik čekal, rozhlížeje se po přítomných.

»A v tom –,« pokračoval, »bylo to před jednatřiceti minutami –«

»– zazářila druhá složka dvoj –«

»Počítat! Za mnou!« vzkřikl Mill, nedav Molkerovi domluviti.

A teď zase Molker údivem se díval, jak se všechno kolem něho rozlétlo a jak se skoro všichni ženou do vedlejší místnosti –

»Tohle – tohle,« žasl.

Ale zůstali u něho starý Graham s mužem, jenž je přivedl nad Brno, a pak Jela s Bukovem a vysvětlili mu, co vše znamená. Teprv nyní Molker pochopil, jak důležitou zprávu přinesl. A povstal ihned a spěchal za druhými, aby také súčastnil se památného počtu.

Doprovodili jej, ale pak se navrátili do místnosti zpět. Přišel za nimi i prefekt Habr, vážný, zasmušilý, dostavil se také mladý Graham, v každém postavení veselý a důvěřivý, nebo aspoň odhodlaný. Hovořili, čas však zvolna plynul. Opět

a opět se ohlíželi po sousední místnosti, tam však ozýval se pouze přitlumený hovor.

A pak náhle utichl.

Ozvaly se znovu hlasy divně vzrušené.

A zase bylo ticho.

Ale kdosi otevíral dveře: »Přátelé!« ozval se hlas divně přitlumený: »Sem! Sem!«

Vešli. U velkého stolu Mill a Molker prostřed ostatních.

»Počítáno bylo správně!« pravil Mill.

»Nepochybně!« přidával se Molker.

»Máme dráhu Manoniny hvězdy. Srovnejme ji nyní s drahou naší země.«

»Zde je nárys postavení slunce a všech planet večer desátého ledna roku příštího,« podával inženýr Sibirjak veliký nákres.

Sklonili se všichni nad papírem.

»Přijde ze souhvězdí Blíženců,« sledovali oba náčrty.

»Mine Jumtera, jenž zase stojí v Blížencích. Ale jeho vlivem stočí svoji dráhu.«

»Takto – sem –«

»Přiblíží se k zemi –«

»Narazí!«

»Ne – mine!«

»Vskutku – proletí těsně –«

»Letí k slunci –«

»Dráha vede mimo –«

»Ale nestrhne jí slunce?«

»Sotva – směr je –«

»Ale počítat! Zde je rovnice!«

A chvíli jenom skřípot tužek ozývá se komnatou, v níž leží ticho hrobové.

»Mine!« vzkřikl Svat.

»Mine!« opakují druzí.

»Letí dál –«

»Merkur!«

»Je daleko!«

»I Venuše!«

»Mars!« vzkřikl náhle Molker.

»Narazí!« zvolal Svat.

Mill se vzpřímil, ukázal na výkres.

»Není pochyby – narazí na Marta – rozdrtí jej v prach!«

LXIV.

»Čtěte tedy znovu konec Bertrandova zápisu!«

»Slyšte tedy!

‚– je hvězdou nám nejbližší, vzdálena jsouc něco více nežli tři světelné roky od sluneční soustavy. Pohybová její rychlost pak je úžasná, činí tisíc kilometrů v jedné vteřině. Její dráha míří přímo k místu, kde bude naše sluneční soustava po uplynutí jednoho tisíce let. Setkají se tedy na své pouti prostorem, hvězda Manonina přiblíží se právě naší zemi. Při svém složení se brzy projeví svým mocným magnetickým účinkem. Na zemi, jež otáčí se okolo své osy, počne magnetická

střelka denně uchylovati se ze své polohy. Není možno říci, zdali tajuplná hvězda narazí na slunce nebo na zemi. Bude záležeti na tom, kde bude stát Jupiter, jenž je nejmohutnější z planet naší soustavy. Pravděpodobno však je, že přechod této hvězdy bude velkým nebezpečím pro lidstvo, možná, že i jeho zkázou. Proto nechci uveřejniti výsdedky svého pátrání, aby lidstvo po tisíc let nežilo pod tíhou strachu. Ale byl bych nerad, aby zapadly. I napsal jsem tyto řádky. A mám tušení, že lidstvo bude míti v době pro ně tolik vážné lidi, kteří dovedou i pracovati i se obětovati za jeho prospěch. Proto také jsem se rozhodl, že svěřím tento zápis do ochrany rodu Nekolova. Rodu, který vznikne z ženy oddané a bystré, z muže nadaného, žijícího jen pro službu lidstvu. Bude-li kdy lidstvo ohroženo, bude-li snad možno lidstvu prospěti, děti těchto lidí budou k tomu míti schopnosti. Potomci Manony Lesinové a Nekolovi nezklamou nadějí lidstva –«

»Nezklamou!« zašeptala Jela a mimovolně stiskla ruku Svatovu.

»Nezklamou!« řekl určitě a odhodlaně Svat. A starý Mill pohlédl na děti Nekolovy a mírně se usmál. Bylo cosi teskně blaživého v jeho úsměvu. »Přec jsem nežil nadarmo,« to asi vzplanulo v starých jeho očích.

Ale Svat již ujímal se slova. Mluvil vážně jako dědic Nekolova rodu, a cosi obzvláštního zavanulo z jeho slov. Vzkaz minulosti se tu nesl se

rtů posledního syna Nekolova rodu, kouzlo nezbadatelného tajemství se chvělo v jeho slovech, síla proroků v nich byla a vůdců národů.

»Slyšeli jste vzkaz,« tak mluvil, »jímž z vůle Prozřetelnosti k nám mluví přes prostoru tisíce let naši předkové. V nejvážnější chvíli lidstva vyvstávají stíny vědců a vidiny věštců. Do rukou nám kladou velké tajemství, zavazujíce nás, abychom ho využili ku prospěchu lidstva. Velká povinnost tím na nás spočívá. Jak ji vyplníme, přátelé?«

Dlouho bylo ticho. Až po chvíli, když nikdo nepřicházel s návrhem, se ujal slova státní tajemník Graham:

»Sám nemyslím, že přicházím s pravou věcí. Ale uvedu ji jako podklad porady, přijdu s tím, proč byl jsem vyslán mezi vás. Lidstvo naší doby úpí v otroctví. Nenese mu Manonina hvězda vykoupení? Země nebude zničena osudným tím poslem z nekonečných dálek vesmíru, ale bude jistě hrozný rozruch, který přechod Manoniny hvězdy vyvolá. Dlužno počítati, že se bude bortit zemská kůra za ohromných otřesů, nepochybno je, že moře zdvihne svoje vlny k strašlivému příboji. Lidstvo hynoucí neb smrtí ohrožené bude se chvít a zmítat jako vločka sněhu v divé vichřici. Bude hrozné ve svém strachu, strašné v šílenství, jež je zachvátí.«

»Toho všeho bude možno využíti. Obrátíme zoufalství a záští lidu tam, kam půjde ostatně

samo, proti utlačovateli. Person musí býti smeten. Musí býti pokořena jeho zpupnost, musí býti potrestána neslýchaná řada zločinů a vin, jichž se proti lidstvu dopustil.«

»Evropa je připravena, hoří touhou po pomstě. Chyběla jí snad dosud síla. Amerika vám ji podává, vztahuje svou ruku pomocnou. Třeba spojiti ty obě složky, využíti chvíle, vrhnouti se na Persona. Ve vzrušené době bude vhodná chvíle k účtování. Americké vzdušné stanice jsou připraveny, přichvátají ku Praze a obklopí ji. Vzpoura vzkypí v celém světě, pokud je podroben Personovi. Person musí býti poražen. A potrestán. Musí se mu vzíti moc, které se zmocnil, Strucksův předpis se navrátí všemu lidstvu, vrátí se mu také svoboda. Není to snad cena, hodná Bertrandova odkazu?«

Graham domluvil. Avšak pouze Dr. Bukov ozval se se souhlasem:

»Výborně! Toť přece čin! A – teď nebo nikdy!«

Obrátil se na Jelu, pak na prefekta Habra, jenž stál vedle ní. Ale prefekt odmítavě kynul hlavou a jen prostě prohlásil:

»Rozpakoval bych se postupovati tím způsobem –«

Ale mezitím se přihlásil již k slovu inženýr Sibirjak. »Promiňte, že nemohu souhlasiti s vaším míněním,« pravil mírně, ale pevně. »Nesouhlasí s ním, jak s potěšením pozoruji, také náš pan

prefekt Habr. A pan prefekt promine, jestliže sám dříve podám důvody, proč nesouhlasím.«

»Co pravíte,« pokračoval Sibirjak, »je jistě významné. Ale není to, jak myslím, to pravé. Uvažte jen, přátelé! Po tisíc let uchránila Prozřetelnost odkaz Bertrandův, obecně jsou známy jeho osudy, v nichž nelze neviděti zvláštních řízení. Je možno věřiti, že všechno to se dělo pouze proto, abychom my nyní dříve byli uvědoměni o příchodu Manoninv hvězdy a abychom mohli využíti této katastrofy k potlačení Persona? Že by odkaz Bertrandův měl sloužit jedné straně při řešení rozmíšek, jež byly vždy a vždycky budou? Nezdá se vám, že by toho bylo příliš málo?«

»Pro mne aspoň toto není přijatelno. Moje přesvědčení je, že Bertrandův odkaz má přinésti velký, nesmírný snad prospěch celé zemi, všemu lidstvu. A zdá se mi, že ne bez důvodu přítel Graham právě v této době přišel na svou myšlenku, na zbudování mocných elektromagnetů, kterými chtěl strhovati sluneční paprsKy a sváděti je k zemi.«

»Vidím souvislost a tuším prsty Prozřetelnosti. A můj náhled je: Hvězda Manonina má projíti těsně mimo naši zemi. Působení její hmoty vyvolá na naší zemi hrozné otřesy zemské kůry. Snad by touto pohromou i lidstvo mohlo býti vyhlazeno. Tomu, možná, zabránit má odkaz Bertrandův. Nám se dostává včas zprávy o příchodu

nebezpečné hvězdy. Máme dva měsíce času k postavení Grahamových baterií elektromagnetických a k zbudování velkých tomodynů, jež by mohly nasytiti Grahamovy baterie.«

»Slyšeli jsme, že se Manonina hvězda skládá hlavně ze železa; že je silně magnetická, ukazuje její působení na střelku. Myslím proto, že by bylo možno, vyvinou-li Grahamovy baterie plnou sílu, odpuditi Manoninu hvězdu od země a tím umenšiti, když ne zameziti pohromy, jež hrozí. Bude možno zachrániti lidstvo za pomoci Bertrandova odkazu. Jen tak může míti smysl to, co dosud bylo. To je moje mínění. Posuďte je, zda je správné, případně je opravte! Snad přijdete s lepším návrhem, byl bych jím jen potěšen.«

Bez váhání se ujímal slova prefekt Habr.

»Souhlasím s tím,« prohlásil, »co praví pan inženýr Sibirjak. Aspoň potud, že Bertrandův odkaz je určen k velké službě pro lidstvo, ke službě význačné. A jen tehdy půjdeme ve shodě s cestou Prozřetelnosti, vytýčíme-li si cíl překvapujícího, nesmírného dosahu.«

Souhlasil i starý Mill. Potřásaje šedou, vpředu lysou, rozjizvenou hlavou, zahovořil:

»Pravdu jistě má pan prefekt. K cíli jistě blíží se i pan inženýr Sibirjak. Ale přec mi něco v duší říká, že to dosud není to. Vždy bylo v mé duši, že tajemství, které střeží po tisíc let pokolení Nekolů, má význam nedozírný. A ukazuji na jednu

věc, která dosud nepřicházela zde v úvahu. A není přece nadarmo. Jsou to znamení, jež přicházela s Martu a jež –«

Nedokončil, obrátív své oči k Svatovi, upozorněn vzezřením druhých.

Užasl. Svat Nekola se vztýčil, ušlechtilou hlavu maje zdviženou, planoucí zrak upřený v dáli. Cosi podivného všemi proběhlo, když ho tak uviděli. A duše jejich se chvěly, jako by mělo přijíti něco velikého.

Svat pak promluvil:

»Prozřetelnost dávno připravila osud člověka i osud světů. Manoninu hvězdu vypravila za velikým účelem. Ale člověk vypozoroval již, že při štěstí i při neštěstí dává Prozřetelnost spolu působiti člověku, aby budoval svůj úspěch nebo připravil si pohromu. Tím je člověk veden k podnikání, ale nucen také k opatrnosti.«

»Tak i nyní dává Prozřetelnost lidstvu možnost, aby s jejím souhlasem – svou slabou rukou zasahovalo i do osudů světů. Snad má lidstvo viděti, že i ono je součástí mohutného Neznáma, částí, které od věčnosti dán byl úkol a která snad proto tady byla, aby tento úkol vyplnila.«

»Proto je tu odkaz Bertrandův, je tu myšlenka a práce Grahamova, souběh událostí, který přivedl nás sem, pod Špilberk a ke Grahamovi. Snad proto zahynula moje Erika,« dodal smutně kloně hlavu, »aby Person našel cestu na Atlantidu, aby vyhnal nás sem z Prahy. Osud

připravoval mu již dávno půdu, připravoval pomocníky. A patrně zatím sudba tkala vlákno v Americe, nevím jak a jaké, ale i to není náhodné, že sem přišli naši američtí přátelé, aby přiložili ruce k dílu. Není bez významu, že nám Astra, nad mraky se vznášející nad Brnem, přinesla dnes zprávu o objevení druhé hvězdy v Dzeta Blíženců. Vždyť nám zde utekly by možná týdny, nežli bychom uviděli jasné nebe.«

»Prozřetelnost má svůj cíl a svoje cesty, není možno neviděti jich a neskloniti se před nimi. Však není času na úvahy o minulosti. Budoucnost nás vola! My jí odpovíme!«

Svat vztýčil se v té chvílí ještě více, jeho postava snad rostla. A hlas zazněl mohutně a přímo prorocky:

»A já vidím cestu, kterou půjdeme. Amerika s Evropou, dva světadíly podají si ruce. Učiníme, co jsme měli v úmyslu již dříve, využijeme svých připravených sil, chopíme se i pomocné ruky, již nám Amerika podává. Sevřeme Persona ve chvíli, kdy bude vrcholiti zmatek při přechodu Manoniny hvězdy. Ale pouze proto, abychom si zapezpečili klid pro svou práci zde.«

»Tady podnikneme velké dílo. Užijeme vskutku Grahamovy myšlenky. Vybudujeme zde na Špilberku obrovité baterie, napojíme je nesmírnou silou, budící se z rozbíjených atomů v Lesinových tomodynech.«

»Touto silou strhneme Manoninu hvězdu s její dráhy. Ale neodpudíme jí od země! Přitáhneme ji blíž k zemil Proměníme její dráhu tas, že padne na slunce.«

»Obrovitou srážkou těch dvou těles přivedeme slunce k novému životu, vzkřísíme je. Nový život vlijeme celé sluneční soustavě, obrodíme slunce a i jeho planety.«

»A zachráníme Maria, jemuž hrozí zkáza.«

LXV.

Zasršela jiskra, tajuplně uložená v duši lidstva. Nepatrný tvor s povrchu země vztáhl ruce v širý vesmír, mezi věčné hvězdy.

S dušemi, jež se chvěly posvátným žasem, zesnovali záměr nesmírného dosahu. A loučili se, proniknuti vážností chvíle. Ale došlo k důležitému rozhovoru ještě při rozchodu. Když vše bylo projednáno, umluveno do všech podrobností, mladší Graham přivedl řeč na myšlenku, která asi také ledaskomu z druhých přišla na mysl.

»Nebylo by bezpečnější,« pravil, »zpravit o všem Persona a pracovat s ním v dohodě? Mám dojem, že má dobrou vůli pomáhati lidstvu, vím, že přijme všechny náměty, se kterými přichází mu na příklad inženýr Rob.«

Zarazili se, však ihned propukl ostrý odpor. A první Sibirjak se stavěl proti Grahamově myšlence.

»Myslím,« řekl, »že bychom vše vážně ohrozili, kdybychom se Personovi svěřili. První je, že by nám neuvěřil, podezíral by nás z úkladů, a jak ho znám, nic by se nerozpakoval a pohrobil by naše dílo, aby nepoškodil osobní své zájmy.«

»Jisto je,« promlouval potom prefekt Habr rozvážně, »že by pranic nezáleželo na našem osudu, bylo-li by jisto, že se velké dílo provede bezpečněji za pomoci Personovy. Ale jistě vážná otázka je, co by Person učinil. Je nevyzpytatelný, u něho se nikdy nedá bezpečně souditi napřed.«

»A nevím, proč bychom jej přibírali k této věcí,« přidával se státní americký tajemník. »Že bychom ho k tomu potřebovali, se nezdá podle toho, co tu bylo řečeno. Že by nám pak mohl škoditi, provedeme-li své záměry tak, jak jsme je teď sosnovali, také pochybuji. Zavřeme ho v Praze, zničíme ho, pokusí-li se o odpor. Proto myslím –«

»A pak nezapomínejme jednoho!« ujal se slova Nekola. »Person je přece uchvatitel, nesporně je vládcem nad světem. Zotročil a podmanil si lidstvo na třech pevninách. Myslíte, že bude ochoten sestoupiti dobrovolně se své výše? Person učiní vše, aby udržel svou moc. A my máme lidstvo uvolněné, jež by v nových poměrech se mohlo dáti cestou k cílům nejvyšším, my měli

bychom je snad zanechat také v budoucnosti v jařmu otrockém?«

»Pravda,« povoloval inženýr Graham, »to jsou důvody tak mocné, že jim nelze odpírati.«

»A při tom nebyl uveden zde důvod nejmocnější,« zahovořil muž, jenž Svata zachránil a přivedl zpět k jeho přátelům. Dosud němý svědek všeho, co se dalo, nezdržel se nyní, aby nezasáhl činně.

»Dílo, které podnikáme,« pravil důrazně, »je svaté dílo, posvěcené božskou rukou Prozřetelnosti. Je si možno představiti, že by toto dílo ke konci měl přivésti a že by vůbec do něho měl zasáhnouti zločinec?«

»Svět se bude vůbec musit změnit!« pokračoval cizinec. »Bude třeba nastoliti velký pořádek! A ve světě novém, obrozeném nebude již místa pro jedince Personova rázu. Ale šílenou je myšlenka, že by ruka Personova měla pro nový svět klásti kámen základní –«

»Ustupuji!« zvolal první mladší Graham. »Sklánim se před důvody, které jste teď uvedl. A dovolte, abych vám za ně první stiskl ruku, ač jsem neznám vám a vy zas mně. Ale jste jistě dobrý člověk!«

»Jsem – Dr. Allrighton –,« představil se nyní cizinec.

A synovec Graham v obdivu a beze slova stiskl podanou mu pravici.

Byl to stisk i na rozloučenou. Námět, naposledy uvedený Grahamem, byl rozhodnut a pohřben, ostatní vše bylo již dříve projednáno. Rozcházeli se po vřelém rozloučení. A v malé chvíli nad Petrovem lehce ke mrakům se zdvihl lehký člunek a s ním zamířil ku Praze Dr. Allrighton. Za ním se oddělil od plošiny nad Grahamovým domem pomocný člunek Astřin a stoupal přímo k oblakům.

»Nejrychlejším letem k Americe!« bylo první, co pronesl Graham, státní americký tajemník, když s přítelem Molkerem se vrátil na Astru. Rall uvedl v pohyb přístroje, Astra sebou hnula, zamířila k jihozápadu.

»Ne tak!« zavolal však Molker na Ralla. »Přímo k jihu a vždy výš! Amerika sama přijde od západu, k nám.«

»Velmi dobře!« usmíval se Rall. »Pan ředitel je už zcela můj!«

»Přizpůsobil jsem se, zde je ukázka,« pravil Molker tajemníku Grahamovi.

Ale Astra zatím stoupala a hnala se již k jihu. V dáli pod lehkými mraky mizela zář města Brna. Naposledy mezí mraky ukázal se bílý, nížící se vrchol Špilberku.

Rall však se svou ženou plni údivu již naslouchali vyprávění obou starců o tom, co se dozvěděli za krátkého svého pobytu v největším městě moravském.

»Jaký velkolepý záměr!« žasl Rall, když slyšel návrh Nekolův. »Jaká skvělá myšlenka!« opakoval pln obdivu a patrně prost závisti. »Nelze ani domysliti, nelze si skoro představiti, jak by se změnil život lidstva, kdyby se ten záměr provedl. Zase by slunko žhavě planulo na nebi, zlomilo by pouta ledu, sněhu, která zemi svírají, země rozkvetla by v starý ráj a člověk, vyproštěný z dusných krytů, vydechl by volně na zelených luzích, v svěžích hájích, u potoků i u tichých vod. Jeho duše očištěna zdvihla by se výš, k nebesům by vzlétla, jež ji kdysi opustila. A vše toto způsobit má jiskra, jež se roznítila v duši slabého, byt velikého člověka –«

»Není vždycky všechno z lidí, co se zrodí v hlavě člověka,« poznamenal k tomu Molker vážným hlasem. »Cosi vyššího v nás vstupuje, věčné Nekonečno, nezbadatelné, v němž jsme i my a kterého jsme součástkou.«

»A my jsme pouhým nástrojem, jímž věčná Prozřetelnost vykonává svoje záměry,« dodal Graham stejně vážně.

»Šťastní lidé, jimž je přáno býti takto částí onoho věčného Nesmírna a spolupůsobiti při tvoření osudů!« vzdychl Rall.

»Všichni jsme jeho částí,« upozornil Molker, »všichni spolupůsobíme k věčným cílům, tu více, tu méně, často o tom nevědouce.«

»A naše Astra, či snad tvoje Astra, milý Ralle, nekoná též nějakou část velké věci?« tázala se paní Inea a pohleděla hrdě, povzbudivě na chotě.

»Pnavda!« musil přiznati a dodal:

»Však jak jsme došli k Astře? Proč jsem pojal myšlenku ji budovati? A přísaha tvého otce, smrt dvou mladých lidí, jež ji zavinila, nebylo vše cestou k Astře?«

»Nepochybně!« přitakala mladá žena. »A i láska, která přes všechno vzdalování v našich srdcích vzklíčila, kdo ji tam vložil?«

»Ten,« odpověděl Graham na tu otázku, »kdo tomu všemu přál. Ten, jenž dal slunci chladnouti a poslal Manoninu hvězdu k oživení slunce.«

»Ten, jenž člověka dal na zemi a dal mu povznésti se nade všechny tvory, aby stačil na velký ten úkol.«

»A člověku poslal ku pomoci Lesinovu myšlenku.«

»Dění osudové je jak velká řeka,« pravil Graham, »na sta na tisíce drobných praménků ji tvoří, které neviděny, pod mechem a listím, pod zemí, i pod ledem a věčným sněhem se všech stran se hrnou jedním směrem, k velikému moři.«

»A co my konáme,« pokračoval, »ač by se zdálo nepatrným při srovnání s událostmi, jež přijíti mají, vše to přece není malicherné, je to složka nezbytná. Naše poselství přec bude řídit práci celé Ameriky, podle našich zpráv se vrhne

Amerika v noci na desátý leden proti Personovi, aby umožnila podnik Nekolův.«

»A zdaří se mu toto dílo?« zeptala se paní Inea.

»Nemůžeme o tom míti pochyby, věříme-li, že je dílem Prozřetelnosti, co se děje před námi.«

»Ovšem předpokládáme, že Prozřetelnost má v úmyslu zachrániti lidstvo. Není-li však tomu tak? Nejde spíše o to, aby lidstvo bylo zničeno?«

»To se mohlo státi bez těch tajuplných, zvláštních okolností, jichž jsme svědky. Dějí-li se, mají jistě cíl. A nemůže být jiný, než záchrana pokolení lidského,« namítl ředitel Molker.

A státní tajemník k tomu dodával:

»Uvidíme, co budoucnost přinese. Naším úkolem je věřit v lepší a pracovati k jeho splnění. Je-li jinak souzeno a naplnilo-li již lidstvo úkol, jejž mu osud přikázal, bude všechna lidská práce marná. Mám však pevnou víru, že bude naopak a že je lidstvu souzeno, aby smělou rukou sáhlo mezi hvězdy.«

»Je však možno, aby lidská síla proměnila dráhu hvězdy?« tázala se Inea.

»Nepochyboval bych o tom, zvláště v tomto případě, kdy jde o těleso, jež podléhá magnetickému vlivu. A Lesinův objev dal do rukou lidských sílu téměř nekonečnou.«

»Bude ovšem třeba dobře zakotviti elektromagnetické sloupy do země,« upozornil Rall.

»O tom bylo jednáno,« vykládal státní tajemník, »a můj synovec je přesvědčen, že to bude dobře možno provésti. Špilberk je patrně jediná mohutná skála, spojená, jak se zdá, rozlehlým kamenným podkladem v útrobách země. To bylo patrno při velké katastrofě – asi před pěti sty lety bylo – kdy klesla půda severních Čech a severní Moravy.«

»To bylo koncem Negarovy vlády,« poznamenal Rall, »tehdy také vniklo moře do Ruska a zatopilo jeho sever a celý jeho střed.«

»Ano. A tehdy prý Brno bylo na rozhraní mezi pásmem pevným a pásmem klesajícím, půda v jeho okolí se sice snižovala, ale Špilberk zůstal nestihnut. Jen stále výš a výš se týčil nad okolní kraj. Z toho soudí můj synovec Graham – a myslím, že zcela správně – že skála Špilberku je zakotvena v hloubi útrob naší země.«

»A provedli jste výpočet,« otázal se ještě Rall, »zdali skála sama bude moci vydržeti napjetí, až počnou činnost elektromagnety, zakotvené v ní, a zachytí hvězdu?«

»Ovšem, to je nutný předpoklad. Počítali jsme v tom směru ihned a došli jsme zcela uspokojivého výsledku. Za prvé je jisto, že baterie budou moci vyvinouti sílu, pro stržení hvězdy potřebnou. Za druhé je nepochybno, že skála, že které se skládá Špilberk, může míti dostatečnou únosnost.«

»Vše je v pořádku,« připojoval Molker k výkladu státního tajemníka, »jest jen třeba, aby Person dal svůj souhlas k pokusu, jejž předstírat chce pan inženýr Graham, ovšem ku pokusu o stažení slunečních paprsků k zemi. Neboť bude nutno, zajistiti se před Personem, kdyby nějak zvěděl o velikých pracích, jež se budou na Špilberku prováděti. Vedle toho ovšem bude třeba, aby nic nerušilo našich prací desátého ledna.«

»To již obstaráme,« soudil státní tajemník. »Alnorův návrh na uzavření Prahy pohyblivými stanicemi, vrhajícími ničivé vlny, se výborně hodí k našemu záměru.«

»A vše je vlastně připraveno již teď, málo bude třeba doplniti,« pravil Rall.

»Ovšem nastala nám nová práce, nečekaná,« upozornil Graham. »Myslím, že teprve pochopíme, jakým dobrodiním pro nás je Bertrandův odkaz.«

»Pravda, bude třeba starati se o záchranu národa,« chápal Molker.

»A ve dvojím směru,« dodal Graham. »Naši lidé bydlí na ploché půdě Nové Ameriky, nebo dokonce na samých vlnách oceánu. Při přechodu Manoniny hvězdy pozdvihne se příboj, moře se jistě mocně vzedme. Naše země bude asi zavalena vlnami. S tím však nastává nám nové nebezpečí.«

»Macův ohromný pás kolem Ameriky!« zvolala paní Inea.

»Právě!« řekl její otec, »Ameriku proti Personovi a proti látce Strucksově až dosud chrání naše vodní stanice. Ale ty by mořský příval zničil a my bychom byli vysazeni bez obrany Personovi.«

»To vše bude třeba řešiti a ihned. A jen díky Bertrandovi budeme mít dosti času, abychom to rozřešili.«

»My to rozřešíme.«

»Musíme.«

To byla řeč hodná Američanů. Paní Inea však přece promluvila starostlivě:

»Stejně hrozí lidstvu těžké doby. Překoná je?«

»Překoná,« odpověděl Graham s důvěrou. »Přijdou ovšem strašné chvíle. Ale zdaří-li se Nekolova myšlenka –«

Nedopověděl. A pohlédl k jihu, kam divým spěchem nad mraky se hnala Astra.

Dlouho se tak díval. Viděl Ameriku, novou, obrozenou, šťastnou?

Obrátil se potom na svou dceru Ineu. Seděla u okna, zrak upřený kamsi do neznáma. Co jí asi táhlo hlavou? Viděla světy kolotat, tříštit se v trosky? Viděla zemi v záplavě slunečních paprsků, viděla volné, hučící moře a zahrádku s bílými vonnými květy? Viděla nad nimi drobounkou hlavinku kučeravou?

Její rty se lehce pohnuly. Modlila se?

LXVI.

»Nuže, máš už jistotu?«

»Dosud nikoli. Nelze říci tak, ani onak –«

»Zvláštní věc!«

»Vskutku, vládče, nelze snadno – svědků není a –«

»V takovéto věci, jací svědkové? Nemohou být ani!«

»Právě proto nelze dokázati –«

»Ale tvrdil jsi mi přece po útoku Dermattově –«

»Jistě právem, vládče!«

»Jakým právem, Bolku, když důkazů není?«

»Moje přesvědčení –«

»Je mi méně nežli stín a pára,« mávl Person pohrdavě rukou. »Důkaz zde chci mít, že měl Dermatt pravdu, když obvinil Roba ze spoluviny.«

Bolek musil pokrčiti rameny.

»Zjistilo se aspoň, že se inženýr Rob častěji stýkal s Dermattem?«

»Nezjistilo.« připouštěl Bolek váhavě. »To však nevylučuje, že mohli býti umluveni. A bylo by snad možno předpokládati, –«

»Bylo by,« přerušil Person výklad Bolkův, »kdyby šlo o někoho jineho nežli o inženýra Roba.«

»Vaše důvěra k Robovi je vskutku nezlomná.«

»Bylo tvým úkolem ji zlomit,« vysmíval se skoro Person.

»Myslil jsem, že to učinil již Dermatt,« obracel se Bolek.

»Dermatt! Jednou řekl ano, podruhé zas ne.«

»Jednou jistě lhal.«

»Jistě. Jde však o to, kdy. Zda ve chvíli, kdy se cítil vítězem a hledal, jak by mne ranil co nejkrutěji, či ve chvili úzkosti a strachu, když stál smrti tváří v tvář.«

»Chtěl snad zachrániti svého spoluvinníka.«

»Dermatt?« zasmál se Person. »Č1ověk jeho druhu,« pokračoval vážně, »musí míti mocný důvod, aby v okamžiku nebezpečí dbal o jiné více nežli o sebe. Zvítězi1o vědomí o křivdě, které se dopustil na Robovi. Proto volal, že je Rob prost víny.«

Bolek pokrčil jen rameny. Viděl, že by se dral proti proudu, kdyby odporoval dále. A takové nerozumnosti si Person nerad dopřával. Zvláště šlo-li o proudy zvlášť mocné.

»Možná,« řekl tedy k Personovým slovům.

Ale Person dobře postřehl, že nebylo upřímné, co Bolek pronesl. Ale přenesl hned hovor dále:

»A o Dermattově skrýši jsi již zvěděl?«

Bolek sebou trhl, ale napjal všechnu sílu duševní, aby navenek se ani v nejmenším neprojevilo jeho pohnutí. »Měl jsem dojem,« pravil klidně, pouze trochu rychleji, než mluvil obyčeině, »že Dermatt neměl skrýše a že také neměl, co by skrýval.«

»Velký omyl! Shledal jsem –,« řekl Person ukvapeně, ale zarazil se nedokončiv věty. Podíval se ostře na Bolka, ale v očích Bolkových již zase

zhaslo zvláštní světlo, které na okamžik zajiskřilo, tak kratičce, že ho Person nemohl již zahlédnouti.

»Pátrám usilovně,« počal vykládati, jako by byl nepostřehl Personových slov. »Soustavně prohlížím místo za místem, kde se Dermatt pohyboval za poslední doby, ale –«

»Sotva ovšem v úvahu by přišel dům, kde nastrojil mi past, ale prozkoumal jsi jej?«

Znovu zajiskřilo v Bolkových zracích a ruce jeho sevřely křečovitě opěradla křesla, v kterém seděl. Toho nečekal, že se Person zeptá právě na to místo, na němž Bolek čekal úspěch, se kterým však se nemínil pochlubiti. Ale ovládl se.

»To mám za vyloučené,« řekl, »prohíedal jsem ostatně trosky bedlivě hned po příhodě, pátral jsem i nyní, když se dům ten opravuje, ale marné je mé úsilí. Našel jsem jen schránku, ve které jste kdysi předpis skrýval vy. Myslím vskutku, že vše byl jen výmysl, kterým Dermatt pokoušel se vyváznouti z kličky. Jak by také –?«

Poslední otázka byla zvídavá. Bolek ostře pozoroval rysy Personovy tváře. Ale Person jimi ani nepohnul.

»Je to vskutku pravděpodobno,« souhlasil na oko, ale s dobrou přetvářkou. A převáděl zas hovor jinam:

»Hermanovi byla odpověď už odeslána?« otázal se.

»Ano, vládče,« uklonil se Bolek, a bylo viděti, jak je rád, že hovor se obrací jinam. »Přesně, jak jste nařídil.«

»Uvidíme, co teď asi podnikne,« smál se Person sebevědomě.

»Pochybuji, že by se pokoušel vniknouti na Sicili proti vaší vůlí,« lichotil Bolek.

»Nehledě k tomu, že je tam také Bertini, připravený k obhajobě svojí země. Proto považuji věc tu za vyřízenou. Nebude-li tomu tak, vyřídíš ji ty. Tak jako tehdy s Männerem.«

Bolek se uklonil. »Nebude mne asi třeba,« pravil skromně. Ale bylo patrno, že je ochoten ke každé službě, že počítá se vším. Person mu dobře rozuměl a stáhl rty k podivnému úsměvu, v němž bylo mnoho pohrdání. Ale propouštěl jej přátelsky:

»Měj moje díky za svou úslužnost. Tvých služeb nezapomenu. Však slyším, že je zde již Lermont.«

Bolek se zdvihl, hluboce se ukláněl.

»Jdi tímto vchodem zde,« kynul mu Person, »není potřeba –«

Rozuměli si a Bolek odešel zadním vchodem. A za okamžik seděl před Personem letitý již muž, však dosud ne stařec, prošedlých vlasů i vousů, podlouhlé, příjemné tváře. Byl to Lermont, ředitel petřínské hvězdárny, učenec významný svou prací, jež před půl rokem zvítězila i nad Personovým stranictvím.

»Všechno naše úsilí je dosud marno,« odpovídal na otázku Personovu. »Ovšem poměry jsou velmi nepříznivé, obloha je skoro stále zatažena, jasná obloha se zřídka ukáže. Je skoro nutno pracovati více s dohady –«

»Však dohady někdy přecházejí ve skutečnost,« namítal Person. »Pravda, někdy,« odtušil Lermont. »Jde však o jistotu.«

»Není-li jí však?« zdvihl Person obočí.

»Nutno bráti to, co jest, ovšem,« přiznal Lermont.

»Tedy souhrn dohadů by byl?« otázal se Person.

»Snad abych dřív podal přehled toho, co je bezpečně známo,« nadhazoval ředitel hvězdárny.

»Nenamítám pranic,« byla Personova odpověď.

»Nuže, víme, že před třemi roky desátého ledna roku 3.998 ozval tajuplný signál, trojí úder o desáté noční hodině. Znamení se opakovalo rok na to, loni, ale dvěma údery, letos ozvalo se zase v stejnou dobu, byl to však již pouze jeden úder. Dohad, zdá se, velmi oprávněný, jest, že dojde k velké události 10. ledna roku příštího, roku čtyřtísícího prvního od narození Kristova.«

»Dohad tento posílen je znameními novými,« pokračoval Lermont, »od října tohoto roku každého dne o 10. hodině večerní se ozývají slabší nárazy, jichž ode dne ke dni o jeden ubývá a jichž počet naznačuje počet dní, jež uběhnou ještě do 10. ledna.«

»Tato znamení se dostavují pravídelně?« ptal se Person, ač byl dobře o všem zpraven.

»Ano, každý den. Teď ovšem slábnou.«

»A soudí se, že jsou s planety Martu.«

»Ano,« řekl hvězdář, »a to z těchto důvodů: Rámové antény zachycují tyto elektromagnetické vlny nejsilněji, když jsou nařízeny směrem k Martu. Ostatně stačí to, že signály ty nyní zvolna mizejí. Proto, že Mars zachází za slunce. Desátého ledna budou v jedné řadě státi země, slunce, Mars.«

»To je důkaz nesporný,« mínil Person.

»Bez pochyby,« souhlasil Lermont. »Jest však ještě důkaz jiný. Je to zjev, který roku loňského byl zjištěn 10. ledna v okamžiku, kdy se ozval signál. Na Martu se objevilo světlo, které vzrostlo v táhlý paprsek a paprsek ten mířil do souhvězdí Blíženců.«

»Ovšem zjev ten pozorovala jen Astra,« podotkl Person.

»Ano, ale věrohodnost jeho zabezpečena je plně osobností ředitele Molkera i jeho asistenta Ralla Alnora.«

»A tím přicházíme na souhvězdí Blíženců,« navazoval Person řetěz úsudků.

»Ano.« pravil Lermont. »Toto souhvězdí je známo jako neklidné. Několik nových hvězd se v něm obievilo během posledních dvou tisíc let, ale všecky zase zhasly. Nápadný zjev další byl pak v končině té zjištěn as před osmi lety. Bylo

shledáno, že ve dvojhvězdě, zvané Dzeta Geminorum, svítí pouze jedna hvězda.«

»Kdy však zhasla druhá, přesně známo není,« poznamenal Person.

»Není! Pracovníků hvězdářských je málo, nebe samo zřídka bývá přístupno pro pozorování. Soustavné a pravidelné zjišťování stavu hvězdné oblohy jejím fotografováním jste zavedl zas až vy –«

»Na váš návrh, pane řediteli!« vracel poklonu Person.

»Kolik návrhů jsem před tím učinil! A kolik Mill přede mnou!« trpce řekl Lermont, ale na přátelský pokyn Personův pokračoval ve svém výkladu: »Nelze tedy říci dne a okamžiku, kdy se ztratilo světlo druhé složky této dvojhvězdy. Známe dobu tu jen přibližně. Ale je důkazem a nesporným, že se vskutku něco děje v tomto souhvězdí.«

»A souvisí s tím pohyb magnetky?« otázal se Person.

»Jsem o tom plně přesvědčen, ač důkazu pro to nezvratného není. Ale vycházím od skutečnosti, že se magnetka již jednou letos pohnula a to v době, kdy byl Jupiter i měsíc pohromadě v souhvězdí Blíženců.«

»Nuže, závěr z toho všeho?« pobízel Person ředitele hvězdárny. V tom však pohnuly se dveře a vešel jimi muž, opálené a příjemné tváře. Hluboce se sklonil před Personem, ihned zdvihl

krátce ostříhanou hlavu a s úsměvem na široké, hladké tváři kráčel k Personovi.

»Aj! Vítej, Grahame!« podával mu Person ruku a kynul mu na křeslo.

»Promiňte, že ruším,« omlouval se muž, »ale sluha poslal mne hned dále.«

»Na můj rozkaz,« usmíval se Person. »A přišel jsi včas, abys vyslechl, čím nás straší pan Lermont.«

Graham usedl, když podal ruku řediteli hvězdárny, a Person kynul:

»Nuže, prosím závěr, pane řediteli!«

»Celkem tedy jest se možno dohadovati, že desátého ledna roku příštího se udá něco obzvlášť významného. Půjde o událost, jež se bude vztahovati k celé naší sluneční soustavě, nejvíce snad k Martu. A nebezpečí – neboť nelze mluviti snad o jiném – nebezpečí přijde z nebeského prostoru a sice ze souhvězdí Blíženců.«

»A podniknouti něco?« byla první Personova otázka.

»Podniknouti něco je až dosud zhola nemožno, když není vůbec známo, co nám vlastně osud chystá.«

Person krčil rameny. A obrátiv se ke Grahamovi, otázal se:

»Nuže, slyšíš, co nám nadrobili naši hvězdáři. Co o tom soudíš? Jestliže jsi ovšem trochu oči povznesl od svých strojů. Jsi mi skoro jako Rob,«

poznamenal, ale znatelně se zasmušil při jméně Robově.

»Vskutku, vládče,« odpovídal Graham, »zabývám se tím teď velmi. Hlásil jsem se již, že mám u nás na Petrově pěknou observatoř, malou sice, ale –«

»Vím, pamatuji se,« kýval Person hlavou s úsměvem. »A pozoruješ teď tedy také Marta, Blížence a co vše ještě proti nám se spiklo?«

»Ano, ale nechávám zas toho. Desátý leden mne už přestává bavit.«

»Myslíš o něm?«

»Že přejde, jako všechny desáté ledny před ním a po něm.«

»Nevím,« vrtěl Lermont hlavou, »něco přijde –«

»Jistě!« odpovídal Graham. »Ale bude to zas kometa, která bude roztažena přes oblohu od východu k západu, kdyby však ji někdo stlačil v pevnou hmotu, vešla by se do bedničky od syrečků.«

Zasmáli se veselému Američanu, jenž Personovi zvlášť byl milý pro svou skromnost, pracovitost a příchylnost k straně bílých. Zůstal věrným Personovi, i když nedalo se dobře mluviti o zásadách strany volnosti. Grahamovi postačilo, že má pole k práci. Byl vskutku druhý Rob, ale veselejší, povahově jinak založený. Měl ho rád i Lermont, proto odpovídal přátelsky na jeho posměch o kometě.

»Je sic pravda, že komety mají hmotu celkem nepatrnou a že při nárazu na zeměkouli by stěží mohla vlasatice zemi poškoditi. Ale patrně s tím nesouhlasí úsilí, s kterým na úkaz, jenž přijde, ukazuje Mars.«

Nyní zvážněl také Graham.

»Přemýšlel jsem o tom,« pravil. »A nejprve bych vytkl, že podle mého mínění tu půjde spíše o nebezpečí, jež hrozi Martu. Divil bych se velmi, že by Marťané tak pečovali o nás, pochybuji, že jsou jiní nežli my, ať už vypadají jakkoli.«

»Na tom něco je, rozhodně!« souhlasil Person.

»A jak by to bylo možno?« ptal se Lermont. »Myslíte, že znají dráhy komety. Jde-li ovšem o kometu,« pozastavoval se, »pan Graham nás svedl tímto směrem –«

»Oč by mohlo jinak jíti?« pospíšil si Graham s výkladem. »A právě takto dá se vyložiti všechno, co se zde zdá záhadným. Snad je kometa, jež přijde, složena z jedovatých plynů. Zemi bude moci sotva uškoditi, naše husté ovzduší nepustí plynů k zemi. Ale Mars má řidší ovzduší, to je jiná –«

»Vskutku, můžete mít pravdu,« souhlasil astronom.

»Představuji si to tak,« vykládal Graham rychle. »Bude-li se hvězda pohybovati tak, že jejím ohonem projde Mars, až se otvor vlasatice roztáhne vlivem slunečního záření, není vyloučeno, že vše zhyne na povrchu Martu. Proto

na nás volají, myslí asi, že bychom snad mohli působiti na směr komety.«

»A není to možno?« se zájmem se tázal Person.

»Vyloučeno,« mínil Graham důrazně.

»Věc vskutku nemožná,« přidával se Lermont. »Jednak vzhledem k nepatrné hmotě komety, na kterou nebude nijak možno působiti, jednak vůbec je si těžko představiti, že by člověk mohl přenésti vliv až do hvězdného prostoru. Člověku to není dáno –«

»Nu, my technici –,« usmíval se Graham.

»Tohohle přece nedokážete,« bránil se Lermont. »Je to nad lidskou sílu.«

»Tohohle snad ne, pravda,« povoloval Graham. »Ale jest ještě všelicos, co se nezdálo dosud možným, a přec možným je. Sám přicházím právě k vládci se žádostí, aby mi dovolil provésti veliký pokus? –«

»Naznačil's mi ve svém dopise, velice mne zajímalo,« živě mluvil Person. »Nemáš-li nic proti tomu, aby pan ředitel slyšel, co sis vymyslil –«

»Ani nejmenšího! Aspoň uvidím, co řekne,« souhlasil hned Graham.

»Hovoř tedy!« Person pobídl Grahama. A Graham počal:

»Zcela krátce, vládče! Není také třeba dlouhých výkladů, zvláště vám. Nuže tedy, ochladlo nám slunce, jeho síla sotva stačí, aby udržela život na zemi. Ale přec jen množství tepla, které slunce vrhá do prostoru, je nesmírné.

Ovšem země zachycuje pouze zcela nepatrnou část z veliké síly, která proudí prostorem. A k tomu směřuje má myšlenka. Obrátiti k zemi větší množství paprsků, než na ni samo dopadá. Změniti jejich směr, stáhnouti je k zemi.«

»A bylo by to možno?« ptal se Person.

»Ano,« odpověděl Graham. »Sestrojíl jsem elektromagnety, které stáčejí směr slunečních paprsků. Pokus v malém osvědčil se úplně. Chtěl bych ovšem nyní provésti praktickou zkoušku ve velikém rozsahu. Přípravy se souhlasem vládcovým jsem vlastně učinil. Mám připraveny stroje i základy pro ně. Hodlám na Špilberku, na vrcholu kopce, postaviti svoje obrovité elektromagnety, zříditi k nim silné tomodyny a vrhnouti hroznou sílu do vysoka, do široka, v rovině vždy kolmé k směru, ve kterém je slunce. Počítám, že stáhnu tolik tepla k zemi, že kraj na severu od Brna na desítky kilometrů bude v několika nedělích prost ledové vrstvy a promění se v ráj. A sním o tom, vládče, jak by se as změnil svět, kdybychom tak zemi mohli posít stanicemi, jakou zamýšlíme postaviti na Špilberku.«

»Velkolepá myšlenka!« radoval se Person. »A je vskutku možná?«

»V zásadě je bezesporná. A jsem přesvědčen, že se podaří i ve skutečnosti.«

»Co myslíte vy o věci, pane řediteli?« obrátil se Person k Lermontovi.

»Smělý nápad,« řekl hvězdář. »Ale není nemožný. A jistě stojí za pokus.«

»Ostatně by dobře působil teď, v době rozruchu a neklidu. Lid uvidí, že pracujeme o zlepšení jeho bytí, nepropadne beznaději –,« poukázal Graham.

»Věru, také v tom máš pravdu,« souhlasil Person. »A i v této myšlence zas jednou jsi to ty, podnikavý Graham! Nuže,« podal ruku Grahamovi, »k dílu!«

»A s důvěrou v šťastný výsledek!« dodal povzbudivě.

LXVII.

»Svate milý! Drahý bratře! Odpočinul jsi si? Nabral jsi zas trochu sil?« uvítala Jela bratra, když druhého dne zrána po svém návratu vstal a občerstviv se vešel do jejího pokoje.

»Co jsem zakusila strachu o tebe, co jsem vyplakala, Svate milý, slz! Viděla jsem tě již mrtvého, nedoufala jsem již, že tě uvidím. Až když začal strýc Mill naléhati na otevření Bertrandova spisku, cosi vzepřelo se v mojí duši a zvolalo, že není možno, abys byl mrtev, že jsi živ, že musíš být živ! Ale oplakala jsem tě dávno v těchto dnech, nesčíslněkráte jsem prožívala bolest nad tvou záhubou –«

»Drahá sestřičko!« hladil Svat líčka něžné, věrně oddané mu sestry.

»A tušila jsem,« dokládala Jela, »věděla jsem, že s tebou Person krutě naloží. Nezklamala jsem se, ubohý, cos vytrpěl!«

»Vše je pryč, má Jelo! Zkusil jsem, však věř mi, že i já jsem neustále myslil na tebe. Tebe jsem litoval nejvíce, že trpíš pro mne zármutek. Odpusť mi však, že jsem vám všem způsobil takový bol! Láska moje k Erice, víš, drahá Jelo, ovládala celou moji bytost, a když jsem jen o možností slyšel, že snad žije, že ji zase uvidím, vše táhlo mne jen k ní, jen k ní. Odpusť mi, drahá!«

»Ach, což o to!« odbývala Jela prosbu bratrovu a hned odváděla jeho mysl jinam. »Jen když jsi zas u nás a jsi živ! Zotavíš se, uzdravíš se, zahrneme tě svou láskou, bratříčku! Jen již zůstaň u nás, neodcházej!«

»Milá Jeluško, buď bez obav! Jsem potrestán i vyléčen. A nechápu nyní opojení, jež mne tehdy uchvátilo. Bránil jsem se, vzpíral moci, jež mne táhla ku Praze. Ještě v samé Praze, před divadlem, jsem chtěl obrátiti, jíti k vám. Ale podivná moc nutila mne, hnala, do záhuby –«

»Vyprávěl mi pak strýc Mill, Svate, věřím, že cos ukládalo o tebe, že temná síla chtěla zničiti myšlenku, jež se včera zrodila v tvé hlavě, dřív než povstala. A Erna Rosenová, vlastně Gravenová, byla nástrojem té hrozné moci. Jako Gravenová před ní –«

»Pravdou vskutku je, že všechno bylo dílo Ernino,« přiznával Svat. »Antra – ubohá –«

»Šlechetná duše!« zaslzela Jela.

»Antra pověděla, že ji Erna měla ku pokusu, který se mnou provedla. Upozornila ji na podobnost její s Erikou, nutila ji, by jí využila.«

»A co tím zamýšlela?« tázala se Jela. »Chtěla tě snad zničiti?«

»Antra nemohla mi ve svém rozrušení a též v krátké chvíli před mým útěkem vše vylíčiti zevrubně. Řekla jen, že Erně dobře nerozumněla, že bylo cosi šíleného v její snaze, dostati mne do Prahy. Jako by také ji cosi hnalo –«

»A nenutil ji Person, aby působila na Antru?«

»Prý nikoli. Vše vycházelo od Erny. Person dal jen souhlas.«

»Pak měl pravdu strýc, je to stará kletba Gravenova rodu.«

»Snažila se potom, by mi pomohla, ale Person krutě zakročil proti ní.«

»A tvůj útěk?« tázala se Jela. »Vylíčil jsi vše tak stručně včera po odchodu amerických přátel.«

»Nemohu o mnoho více říci ani dnes. Vše bylo tak kvapné, podivné a Dr. Allrighton mi mnoho nepověděl ani později, odmítal mé díky a s nimi i hovor o věci.«

»Byl to však přec Dr. Allrighton, jenž pomohl ti k útěku?«

»Ovšem. Dr. Allrighton mne zachránil.«

»Byl snad smluven s Antrou?«

»Vyloučeno! Říkal, že jen Antře patří dík, kdyby Antra nebyla mi dala volnost, že vše bylo marno.«

»Sledoval tě tedy k Antře a nebyl si jist výsledkem?«

»Ano. Byl již v divadle při mém zajetí, pokusil se o mé zachránění. Tušil dobře ve zprávách o Erice úklad o mne a čekal, že přijdu. Doufal, že tak najde naši skrýš, po níž Amerka pátrala. Stopoval i dále, co se dálo se mnou, uviděl, že mne dopravují do domu ubohé mé Eriky.«

»A vnikl do sousedního domu, jak jsi vyprávěl.«

»Ano, ten byl nehlídán a má vchod do sousední ulice.«

»Tvým štěstím tedy byla pohodlnost mužů, již tě měli střežiti.«

»Oklamal jsem je též trochu,« pousmál se Svat. »Předstíral jsem vyčerpanost, musili mne skoro nésti. Byli přesvědčeni, že jsem zcela neschopen k útěku, i postavili se jen dole u vchodu.«

»A ty ses jim vyhnul.«

»Ano. Puštěn Antrou, seběhl jsem po schodech, ale se schodiště oknem jsem se dostal na dvorek. Při tom mne spatřil Dr. Allrighton ze sousedního domu. Zavolal tak na mne, že jsem nemohl mu nevěřiti. Nezbývalo mi ostatně nic na výběr, byl jsem v tísni, bezradný –«

»Chápu –.« řekla Jela soucitně.

»Přeskočil jsem na sousední dvůr, nikým nejsa pozorován. Byloť polotemno, skoro nikde světla. A

Dr. Allrighton mne chopil pod ramenem, volně jsme šli dvorkem, průjezdem a ven. »Udělejte, co vám řeknu!« mluvil doktor tiše. »Půjdu s vámi na nejbližší roh, pak se vrátím, vy však jděte nejkratší cestou na smíchovské nábřeží a kráčejte po něm, dojdu vás –«

»Vyšli jsme,« pokračoval Svat ve svém vyprávění, »ani jsem nevěděl, a dlouhá, modravá látka visela mi s ramen. »Nachylte se trochu do předu – hlavu dolů – tak! Pojďte! Rychleji!« Předešel mne, šel jsem za ním, skoro v jeho stopách! Kráčel kvapně.«

»Bylo mnoho lidí na ulici?« tázala se Jela.

»Velmi málo,« odpovídal Svat. »Tu a tam chodec, čtvrť je tichá. Ale divil jsem se,« pokračoval, »kdo mne spatřil, obrátil se a prchal –«

»Proč?« divila se Jela.

»Nevěděl jsem, později jsem aspoň trochu porozuměl, vyhlížel jsem jako někdo, v lidu dobře známý, jenž však krátce před tím zahynul.«

»Zvláštní, opravdu.«

»Též jsem žasl, ale nebylo mnoho času na to. Došli jsme na nároží a tu jsem se podivil hbitosti svého zachránce. Jak jsem přišel na roh, on přede mnou, obrátil se náhle, strhl se mne látku, přehodil ji přes sebe.«

»Vy jděte dál, na nábřeží,« velel krátce. Sám již zahnul rychle zpátky za nároží, vše vyhlíželo, jako bych se byl od rohu vrátil –«

»Vydal se tedy za tebe do nebezpečí,« pravila Jela zděšeně.

»Ovšem. Chtěl zřejmě svésti případné pronásledovatele.«

»A co se dělo dále?«

»Prý ne mnoho. Dlouho nikdo nezpozoroval mého útěku. Teprve když přijel Person, nastal poplach. Person zuřil prý jak šílený. Ale zatím mne můj ochránce dohonil a zavedl do svého bytu.«

»A tu Antra –?« tázala se Jela.

»Ano – ubohá –«

»A vy jste se dlouho skrývali?« po truchlivé pomlčce se otázala Jela.

»Až do doby, kdy jsme opustili Prahu. Do včerejší noci. Vlastně spíše Dr. Allrightonmne skrýval po Praze, sám vycházel volně, někdy však si brával onen modravý přehoz a také on hrál taiemného muže. Vůbec jsem měl dojem, že se i dřív často takto přestrojoval.«

»A tys vůbec nevycházel?«

»Jen když jsme měnili skrýš.«

»A to tě doktor převedl?«

»Ne, nikdy jsme nešli spolu v onom úboru. Řekl mi vždy, kam mám jíti, a já prošel v přestrojení podle jeho udání. Pochopil jsem, že mne posílá vždy do části města, ve které byla právě provedena prohlídka. Neboť bylo až příliš zjevno, že Personovi lidé zuřivě se pídí po mně.«

»A vždy jsi přehozem tím budil hrůzu jako v den svého útěku?«

»Ano, vždy. A patrně k vůli němu mne přijímali lidé zcela cizí, jichž jsem neviděl, a skrývali mne.«

»A člověk, za kterého tě měli, byl mrtev,«

»Ano. Odtud ona hrůza. Zvyšovalo ji, že jsem nesměl mluviti a na otázky jsem jen zamítavě kynul rukou.«

»A muž ten byl asi znám Dr. Allrightonovi,« mínila Jela.

»Byl mu asi velmi blízký. Měl jsem dojem, že se s ním doktor často stýkal, že znal všechny jeho zvyky. Byl také patrný jeho zármutek nad smrtí muže toho a nenávist proti Personoví, jenž dal muže toho zabíti.«

»A měl vedle toho muže tvůj zachránce v Praze pomocníky?«

»Určitě měl,« odpověděl Svat, »myslím však, že nečetné. Jménem jsem poznal jediného, jmenoval se Clark.«

»A jak jste se dostali z Prahy?«

»Myslili asi, že jsem již unikl. Přestali snad pátrat po mně, nevím. Ale včera v noci přišel ke mně Dr. Allríghton, zavedl mne k domu, v kterém bydlí, oblékli jsme se a vyšli na plošinu nad domem, kde čekal malý stroj.«

»Dobrý doktor! Kéž mu –«

Zaklepáno na dvéře a rychle vkročil Sibirjak a za ním Bukov.

»Hledáme tě, Svate! Graham poslal zprávu. Letí z Prahy.«

»Nuže?« nedočkavě se ptal Svat.

»Povoleno! Máme ihned započíti,« rozradostněn řekl Sibirjak.

»Sláva Bohu!« vzdychl Svat. »Měl jsem velké obavy – Však neváhejme!« dodal. »Pojďme!«

Rozloučil se s Jelou vřelým stiskem ruky. Vyšli z domu, sešli s Petrova a po úzkém sedle zamířili k hlavnímu vchodu na Špilberk, od něhož vzhůru vedla krytá cesta. Končila před oblíbenou dílnou Grahamovou v boku hory, kterou ovšem nyní čekal jiný úkol. A odtud šla na vrchol hory, kde se setkávala s druhou, méně schůdnou stezkou, která počínala na východní straně hory.

»Nekolo! Náš druhu milený!« zahovořil inženýr Sibirjak, když se před nimi stěnou skleněného krytu ukázal vrch Špilberk, mocný, zasněžený, v mlhách ztopený, »Víš, co tento kopec pro tě znamená?«

»Vím, přátelé!« odpověděl Svat Nekola zadumaně.

»Slávu! Neskonalou slávu!« pln nadšení řekl Sibirjak.

»Slávu – snad. A možná –,« řekl Nekola.

Pohleděli na něho, zaraženi vážným jeho hlasem.

Ale Nekola dodal jen pro sebe:

»Možná, že i smrt.«

LXVIII.

»Smrt! Jen smrt! Ach, Bože, dej mi umřít! Umřít!«

»Upokoj se, Mílo, ženo drahá, bude zase dobře. Přejde vše –«

»Ne, není možná, smrt, jen smrt! Ať jde lékař pryč, ne, nechci –«

Byl to hrozný záchvat, lékař neměl jiné pomoci, než uspati nemocnou. Nenápadně se k ní přiblížil a dal jí vdechnouti látky, okamžitě účinkující. Ještě několikrát zavzlykala, zachvělo všemi jejími údy, pak se utišila. Spala.

»Asi před měsícem měla první záchvat,« vzpomínal si lékař.

»Ano,« odpovídal Rob, »něco přes měsíc je tomu. Ale tehdy bylo přece lépe, záchvat nebyl takový. Na počátku listopadu to bylo,« vzpomínal přesněji.

Lékař kývl hlavou. »Uvidíme,« řekl, »Snad –«

»A příčina?« otázal se Rob.

»Těžko vědět,« lékař krčil rameny. »Je to duševního původu, snad pobyt pod krytem, snad –«. Nedopověděl, podívav se na Roba.

»Bude nutno udržet ji nějaký čas v polospánku,« dodal, »nic jiného nezbývá. Snad se zatím uklidní. Pošlu vám sem lék, až jej přinesou, dejte jí odmírku, jež bude přiložena. Pětkrát denně. Zítra uvidíme, zdali se dá podniknouti něco jiného.«

Odešel. Rob sedl k lůžku, podíval se na ženu, jejíž líce bylo divně potrháno, oči zapadlé. Srdce se mu sevřelo, spustil hlavu a sevřel ji dlaněmi.

»Jaké utrpení,« šlo mu hlavou. »Měsíc tomu, co se počalo. Co se stalo s Mílou? Byla vždycky zdráva, nikdy si ani nezasteskla. Až teď, najednou! Prý pobyt pod krytem. Měla Míla pravdu, že nechtěla z Atlantidy? Tušila, co přijde? Vskutku, co je tady čekalo? A zvláště ji, Mílu! Rob věděl, že je nespokojena v okolí, do kterého přišla, cítil, jak se jí v něm těžko žije.

A teď tato nemoc! Přišla, když byl manžel mimo Prahu, Person jej poslal do Slunečního města. Když se vrátil, nalezl ženu hodně rozrušenou, avšak utišil ji jemnou domluvou, něžnou svojí láskou. Ale nyní se věc opakuje a je horší, mnohem horší!«

»Snad přece nebylo správné všechno, co se dělo,« táhlo hlavou Robovou. »Snad se mstí, že si nedovedl ceniti tichého štěstí v nízkém domku na pobřeží Atlantiku. Jak tam bývalo!« vzpomínal. »Volný vzduch a velké, nekonečné moře. A u něho malá zahrádka, v ní Andělka – maličká – ubohá –«

Vše je pryč! Čí vinou? Rob cítil, že vinou jeho a vědomí to jako balvan padlo na jeho duši.

Ale proč pak trpí Míla, dobrá duše, která se tak vzpírala a nechtěla opustiti zahrádku a nízký domek v ní? Proč je ona postižena utrpením? Či jsou vskutku ženy, narozené pouze k neštěstí? Jejich život nesmí vésti nežli hložím?

Tak přemítal v těžkém zadumání Rob u lůžka choré ženy. A zvláštní, že v stejnou chvíli jiná žena v témže vládním domě pronášela myšlenku až příliš podobnou!

»Nenarodíla jsem se k štěstí, vím. A vše je marno. Měl jste mne nechat umřít, želím krvavě té chvíle tehdy na soudě, kdy –«

»Erno, usmiřte se!« prosil Person. »Snad se této chvíle věčnost otevírá před námi, nechte nepřátelství! Ode dneška za měsíc bude desátého ledna – je čas odpuštění!«

»Nelze, vše je pryč! Těžce jste se provinil, neklnu vám, ale žíti s vámi jako dosud – nikdy, nemohu! Můžete mi poručiti, můžete mne zase učiniti svojí otrokyní –«

»Erno!«

»Nebyla jsem ničím jiným, a je zcela jedno, je-li člověk zotročován klamem nebo násilím.«

»Měla jste mne přece ráda, Erno!«

»Myslila jsem sama. Věřila jsem, že jste se obětoval pro mne, to mne uchvátilo. Snad i trpkost, snaha po pomstě –«

»Níčemně jste tedy lhala!« rozhněval se Person.

»Trpce toho želím,« sklonila Erna hlavu. »A byla bych nesla toho důsledky, byla bych dál vaší služkou pokornou. Ale,« vztýčila hlavu, »vy jste první rušil tento svazek, vy jste zradil naši lásku –«

»Naši lásku!« řekl Person trpce.

»Tedy to, co měli jsme za svoji lásku,« opravila Erna svoje slova. »Ničíl jste to, když jste hrnul hanbu na mne, uváděl mne v posměch.«

»Já?« bránil se Person, ale nejistě.

»Ano, vy!« nenávistně hovořila Erna. »Zde v tomto domě, za mé přítomnosti prováděl jste nelidské své reje, vy jste podle lovil ženy – ach, ne, ani tolik šetrnosti jste neměl, vám je –«

»Erno!« vzkřikl Person divoce.

»Nebojím se!« postavila se mu Erna. »Kolik jste jich ubili – což o jednu. – Může přijít Bolek, však mu osud splatí na dítěti –«

»Erno!« opakoval Person ještě vášnivěji.

Ale Erna neustala.

»A při tom jste mně horoval o lásce,« hovořila v žhoucí nenávisti, »dělal jste si nárok doVonce i na mou duši, směle jste se opovážil sáhnouti mi do ní – Toho nezapomenu a neodpustím!«

»Prokletý ten –!« sípal Person.

»Že mi prozradil, jak jste bídně uspal ženu, abyste jí kradl to, co jedině jí zůstalo, její sny?«

»Sny o Nekolovi!«

»O čestném muži!«

»Kterého jste pozvala do Prahy –«

»A kterého jste se vy podle zmocnil a zbaběle ho zmučil.«

»Erno!« postavil se Person rozkaceně s pěstí pozdviženou.

»Jen udeřte!« vyzývala směle Erna. »Antra je už mrtva. A je jí dobře tak! A Míla ještě žije – a bylo by jí lépe tak – oběti vaší hnusné –«

Person sevřel hrdlo Ernino. Přitáhl ji k sobě, zdálo se, že ji chce vrhnouti k zemi, rozdrtiti – Ale pak ji pustil, těžce oddychuje – Erna klesla polo beze smyslů do křesla.

Zvonek zazněl z Personovy pracovny. Person se odvrátil od Erny, otřel orosené čelo. Vešel do vedlejší místností, několikrát přešel sem a tam. Pak teprve vkročil do pracovny.

»Pan ředitel Lermont prosí,« hlásil Bolek, jenž ten den byl v úřadovně vládcově, »zda-li vládce přijde na Petřín, jak bylo umluveno, či zdali má přijíti Lermont z hvězdárny do vládního domu.«

»Ať přijde sem!« kázal krátce Person, krotě dosud prudký dech. »Počkám na něho. A objednej Roba, ať přijdou spolu. Je Rob po ruce?«

»Je u své choti, Dostavil se nový záchvat.«

»Prudký?«

»Vypráví se tak. Bude to však –«

Ale Person pokynul mu k odchodu. A když Bolek zmizel, klesl Person těžce do křesla a se rtů vydral se mu vzdech: »Oč je život šťastnější, když prost je vášní! A jak draze člověk platí chvilky nezřízené rozkoše, jak pyká za ně, kdyby třeba bohem byl!«

A Person zase vstal a chodě po místnosti ponořil se do vzpomínek.

Štěstí! Kdo měl ho víc než on? Všechno se dařilo pod jeho rukama, po čem jen zatoužil, dříve či později padalo mu do klína. Překonal všechny překážky, povznesl se, vynikl až na místo, na jakém nestál dosud nikdo z lidí.

»Jsí mocný jako Bůh, božský Persone, jsi však šťastnější než Bůh!« – tak nějak řekl tehdy Dermatt a měl pravdu. A z čeho se tak vyšinul? Z rodiny neznámé, průměrné, na tisíce, miliony bylo takových. Jako jiní rostl, vzdělával se. Měl dar přizpůsobiti se a využíti všeho, měl zvláštní pud po činnosti a snahu vyniknouti. A měl ducha tvrdého, jenž ničeho se nebál a ničeho neštítil. Železné nervy k tomu – kdysi.

To bylo, co mu dala příroda. A v tom tkvěl jeho úspěch? Či snad v shluku nahodilých okolností? Jak to mohl věděti? Až dosud takto nerozbíral své dráhy životní. Nebylo toho třeba, vše šlo dosud hravě, samo. Uplatnil se všude, kam jen vkročil. Mezi huťaři byl brzy z prvních, stal se jejich tajemníkem. Tak se dostal mezi přední muže strany bílých, strany volnosti.

Byl to vskutku výběr znamenitých lidí. Ale ustupovali před Personem, najednou byl v jejich čele. Až v poslední chvíli povstal malý souboj mezi ním a Dermattem. Ale vyhrál Person. Bylo to vše náhodou? Langhena a Virren, Antra. Zločin Virrenův a obětavost Langhenova. Odvezení Langheny na Novou Atlantidu, kde byl již Rob. Prostřednictví Virrenovo, vzkazy o perle. A potom

Erna Rosenová, její zvláštní láska k Nekolovi, její zločin.

Skvělý nápad, přihlásit se ohrožené Erně za spolupachatele. Tím zachránil Erně život, získal ji, dostal se však také na Atlantidu. Nyní byla cesta volná ku prameni moci. Person jej dostal do rukou, stal se pánem světa. Všechno bylo jeho. A pak ztroskotal.

První bylo marné úsilí o zlepšení stavu lidstva. Pravda, vše to, sociální spory, víry, to mu bylo pouze prostředkem. Neměl za jediný cíl pomoci lidstvu. Ale doufal, že to učiní. Věřil v to, posílen svými dosavadními úspěchy. Ale jeho tužby pohatila Amerika, k úplnému nezdaru jich přispěl pak lid sám. Nebylo čekané výkonnosti, a proto bylo vyloučeno, měnit něco v hospodářském řádě, jak byl dosud. Byly takto obtíže, jinak hrozilo však shroucení.

To však odcizovalo mu lid, jenž čekal na splnění toho, co kdys slibovala strana volnosti. Person vskutku zůstával sám s několika přáteli, valné vrstvy lidu stály proti němu bez ohledu na bílé či modré. Musil jim dát cítit svoji moc, pokořit je. Stalo se. Ale i s tím se vším Person dávno počítal. Brzy viděl dobře do budoucnosti a neklamal se v mnohém, co pro jiné snad bylo překvapením, když k tomu došlo. V tom tedy v ničem nebyl zklamán.

Person sám ztroskotal až o Ernu. Nyní si byl toho vědom. V tom je chyba, chápal nyní, člověk,

jenž se povznese tak vysoko, nesmí otevřít své srdce lásce. Láska je účinnou vzpruhou, ale také může nebezpečně lámat křídla. To měl Person vědět dřív a podle toho zařídit své kroky.

Ovšem, otázka je, zda to bylo možné. Proč se přihlásil při soudě za pomahače Ernina při zavraždění Eriky? Proč se stavěl Erně po bok? Jenom proto, aby se dostal na Atlantidu? Je to tak jisté? Ne, ne – již tehdy měl Person Ernu rád! A proto to učinil.

A svou lásku pochopil, když po krátkém snu štěstí Erna procitla z opojení, vracela se ve vzpomínkách ke Svatovi a odvracela se od Persona. Člověk cení vždy nejvíc to, co ztratil, stalo se i Personoví. Bylo krutým zklamáním pro jeho hrdost, že při své neslýchané moci nedovedl získati si srdce Ernina. Erna zůstávala věrnou Nekolovi, i když byla v Personových rukou, k Personovi nikdy lásky neměla. A snad i vztáhla ruku proti Personovi, s těmi ostny tenkrát. Neboť Person podezříval Ernu i po její zpovědi, již skládala mu v hypnoticKém snu, i po doznání Dermattově.

Nyní ovšem sbírá Erna výtKy proti Personovi. Vyčítá mu – ony ženy. Pravda, bylo – a není tomu dávno. Co však předcházelo? Toto, nebo Personovo doznání, že Erna je mu ve svém srdci vzdálena a cizí? Person byl nyní přesvědčen, že druhé. Měl dojem, že se oprávněně mstil, Erně a ženám vůbec, za Ernu.

A Míla? Person si z hluboká povzdechl. Což rozumí člověk tomu, co se rodí v jeho srdci? A je to možno zdusit? Není tu člověk obětí moci, nezdolné, která si zahrává s ním? Bol v duši potom, hořkost nad proviněním, jsou-li oprávněny?

Zastavil se u okna. Hleděl na dláždění, jež se lesklo vlhkem. Kryt nahoře bíle svítil, tiše padající sníh jej počal pokrývati. Bylo ticho, pouliční ruch uléhal s nocí. Poslední dobou okolí vládního paláce buď bylo velmi živé, když se davy pohnuly, nebo zase až nápadně klidné. Proto skoro překvapením zdál se Personovi lehký samohyb, který zajel před palác a stanul před ním. Uvědomil si, že lehké trhnutí, jež projelo jím při příchodu vozu, který očekával, svědčí o neklidu v nervstvu. Lehký stín se znovu pokládal na jeho duši. Ale ozvaly se kroky, přicházeli oba, ředitel hvězdárny Lermont a s ním Rob. Uvítal je, nepokojně oči jeho přeletěly pobledlou tvář Robovu. Rychle se obracel k Lermontovi:

»Nuže, nyní je věc jista?« otázal se vyzývaje oba muže pokynem, aby usedli.

»Ano, pane, jak jsem hlásil předevčírem, není možno nyní míti pochyby.«

»Přínesl jste fotografíe?«

»Ano, tuto jsou…«

Ukázal několik obrazů. »Prosím, zde před týdnem, zcela slabě se počíná objevovati malý

terč. Zde je obraz před čtyřmi dny, zde včerejší stav – již zcela jasně vyniká.«

Pohleděli, uviděli matnou plošku mezi několika ostře vyznačenými body, obrazy to hvězd.

»Stojí v Blížencích,« poznamenal Person.

»Ano,« odpovídal Lermont. »A vůbec svého místa nemění.«

»Z toho plyne –«

»Že se řítí přímo k nám.«

»Pravíte – řítí –«

»Rychlost její je, pane, úžasná, vizte ostatně, jak roste její rozměr.«

»A jak je nyní daleko?«

»As na osmnáct vzdáleností země od slunce.«

»Osmnáckrát 150 milionů kilometrů,« počítal hned Person, »je na dvě a tři čtvrti miliardy kilometrů. A to že by urazila za měsíc?«

»Její rychlost je nyní skoro tisíc kilometrů ve vteřině,« vysvětloval Lermont. »A poroste.«

»To je za den 86 milionů kilometrů,« připojoval Rob.

»Za třicet dní, pravda,« povoloval Person, »paK je ovšem nyní tak daleko jako planeta Uran.«

»Zcela správně, pane!« řekl Lermont. »Užil jsem též Urana ke srovnání velikostí obou těles nebeských. Uran má průměr pětkrát větší než naše země, na padesát tisíc kilometrů. Tato hvězda je asi desetKrát větší Urana. Má jistě na pět set tisíc kilometrů průměr.«

»Tedy skoro polovinu slunečního průměru!« žasl Rob.

»U něco méně, průměr sluneční je jeden milion třístadevadesát tisíc kilometrů.«

»A je to vskutku Manonina hvězda? Hvězda, kterou objevil a pojmenoval francouzský astronom Bertrand?«

»O tom nemůže býti pochyby,« mínil Lermont. »Dokazuje to i její místo, je tam, kde Novu Manon našel Bertrand. A nemůže být také pochyby, že této hvězdy se týkala Bertrandova závěť. Neboť ona vyplnila předpověď, jež je psána na obalu Bertrandova spisku: Až magnetka před očima lidskýma se počne denně pohybovat od východu na západ a zpět.«

Prudká zloba lomcovala Personovým nitrem při těch slovech: »Kletý Nekola! Bez jeho zasáhnutí byli bychom přece našli spisek Bertrandův. A mohl znamenati pro mne příležitost k významnému činu, snad k vítězství nad člověkem neb i nad přírodou. A to zkazil on, Svat Nekola! Ale tenhle účet vyrovnáme, kdyby –«

Ovládl se však a zdánlivě klidně pravil:

»To jest ovšem pryč, je zbytečno mluvit o tom. Teď je důležitější, co udělá Manonina hvězda. Jaká bude její další dráha?«

»Jisto je, že mine zemi a i slunce. Zdá se však, že míří na Marta.«

»Proto opětovná volání, jež přicházela s Martu!« upozornil Rob.

»Co nám po Martu?« mávl Person rukou. »Ale země bude ušetřena?«

»Nebude hvězdou roztříštěna. Ale přijdou pohromy, o kterých jsme již mluvili.«

»A nejhorší bude rozvolnění kázně mezi lidem. Dojde jistě k vzkypění lidských vášní,« mluvil Rob. »Ale opatření, která jsem vám, vůdče, navrhoval, jistě stačí k naší bezpečnosti.«

Person se podíval ostře na Roba a významně mávl pravicí. Rob umlkl, pochopil, že nemá říci všechno před Lermontem, jenž byl přec jen členem strany modrých. A Person mu řekl:

»Shromáždi jen četu lidí, zcela spolehlivých, bezpečných! A prováděj dále dílo, jež jsi započal! Vy pak, pane řediteli, sledujte nám dále oblohu a podejte nám zprávu, kdyby bylo něco nového! Necháme vám nebe,« usmíval se, »o zemi se postaráme s Robem.«

Lermont vstal a rozloučil se. Rozcházeli se i Person s Robem. Ale Rob měl ještě prosbu:

»Chtěl jsem pouze upozorniti, že dojde asi k nepokojům. Počítat se musí se vším, lid bude poděšen a zmaten, ale buďte, vládče, shovívavý, dlužno pochopiti –«

»Buď bez obav!« usmíval se Person. »Nemělo by smyslu opakovati teď Veronu a Turín. Ovšem, nedovolíme jim ničit, nenecháme překypět –«

»Ovšem, třeba pevné ruky –,« přiznával Rob.

»A právě v této době. Mnohým se zas stýská po naučení – co myslíš, že podnikne Herman?«

»Myslím, že se podrobil –«

»Myslím, že jen oznámil své podrobení – ale rád bych viděl, co as nyní dělá –«

Byl by býval překvapen, kdyby to byl viděl. Neboť v téže chvíli stál Herman s Brunnem, podvůdcem svým, skloněn nad papírem, který přinesl mu Azettí, správce vatikánské hvězdárny.

»Jsi výbonný muž,« řekl Herman Azettimu, »a tvá zpráva pro nás mnoho znamená. Zařídíme se dle ní a vypadneme proti Bertinimu kolem desátého ledna, kdy také Person bude krásně zaměstnán. A musil by být ďábel v tom –«

»Svět se ovšem na nás bude zlobit,« upozornil Brunn, »počínati válku v takovou dobu –«

»Válka se začíná,« odpověděl Herman ostře, »když je doba vhodná pro výhru – a po světě nám pranic není.«

LXIX.

»Věčný Bože, jak se nemá lidstvo zbláznit. Už z tohohle zvonění přec musí zešílet! Nerozeznáš skoro jednotlivých úderů ni hlasů, všechno splývá v jeden hlahol, duní, hřmí. Slyšíš je – bim – bam, bim – bam, to je asi ze Slovan, slyšíš teď zas ostré bim – bim – bim, bim – bim – bim, asi Trojice, nebo Karlov, ale zvoní na Smíchově, zvoní na Novém i Starém městě, zvony svatovítské třesou

krytem nad Hradčany, zvoní všechno, co má hlas, A tak je od rána až do večera, dlouho do noci.

Takhle zvoní Praha, Berlín, Paříž, Londýn, Toledo i Oděsa a Cařihrad a Řím a snad každé hnízdo pod vybledlým sluncem – pohleď na ty lidi, to jsou davy šílenců! Modlitby, pláč, kletby, tamhle vidíš lidi zpité do němoty, jinde v tupém smutku táhne stařec stařenu a tiskne ji k sobě, tu zas matka svírá dítě v křečovitém pláči – a ty zvony do toho, prokleté zvony!«

»Příteli, jen klid!« konejšil muž druha a chopiv jej pod ramenem odváděl ho do potranní, tišší ulice. »A nediv se těm lidem, vždyť i my jsme rozčileni! A známe přece život, jeho cenu a i bídu doby současné. Víme, že když ztratíš život, mnoho neztratíš. Ale není nám přece volno, hrozná doba je i pro nás. Ale davy, zbídačené, utýrané sice strádáním a prací, ale přes to lpící na životě živočišnou touhou, jak se mají chovat? Teď, když z nenadání stojí smrti tváří v tvář?«

»Možná, že to nebude tak zlé,« odpovídal první, mladší z přátel, trochu klidněji. »Jistě nezhyneme všichni.«

»Nezhyneme, snad. Ale kdo z nás zbude? A co bude z naší země? Slyšel jsi již, co se tajně rozšířilo z petřínské hvězdárny. Manonina hvězda proletí prý těsně mimo naši zemi, takže sotva bude země moci odolati její přitažlivosti. Odolá prý sice, ale přechod tak obrovské hmoty bude působiti na zemi tak mocně, že se moře zdvihne

jako zeď a divoce se vrhne na pevninu. Kůra zemská současně se bude bortit, prohýbat se, vnitřní oheň vyrazí.«

»Toho ukázky už máme několik dní,« bručel mladší muž. »Cbodíme jako po houpačce, do domů nám táhne, krytem fučí na stech místech. A jsou ještě tři dni do desátého ledna!«

»Bohudík, že není hůře! Jsme tu přece na pevnější půdě, není ohně pod námi a moře je daleko. Ale slyšíš zprávy, jež se roznášejí. Informační kancelář prý nesmí oznamovati, co se děje po zemi, jak hrozné zprávy docházejí. Duní Vesuv, rachotí pod Etnou, na Liparských ostrovech už otevřel se někde kráter. Všude hrozivě se zdvihá mořský příboj, od pobřeží italského divě prchá obyvatelstvo a prchá k Apeninu, k Alpám.«

»Není-li v této poslední zprávě Hermanův úskok. Chce ukolébat Persona i Bertiniho.«

»Pravda, že je Herman bezohledný muž a jistě hledí využíti zmatku –«

»Snad jsi slyšel, že mu Person musil pohroziti Männerovým osudem.«

»Slyšel a počítal bych u Hermana se vším. Ale stejné zprávy jako z Italie docházejí odjinud. V hrozném zmatku prchá lidstvo od moře i ve Francii, ve Španělsku a v severním Německu. Snad to ani není tak povážlivé, ale věří se teď i nejpříšernějším zprávám. Byla jistě chyba, že se vše tak dlouho tajilo. A myslím, že i nynější

umlčení informační kanceláře poplach pouze zhoršuje.«

»Pryč s tyrany! Na tyrany!«

»Chceme zprávy! Chceme pojít, ale chceme vědět jak!«

Dav se vyvalil z kterési ulice, neveliký. Ale divý křik a hlahol rozléhal se okolím.

»Dejte přednost pánům!«

»Pomozme jim od strachu! Ať pojdou napřed!«

»Vrahové!« zaječelo z ženských hrdel.

Zarachotilo cos, obrněné auto strážní přihnalo se, vystřelilo, zřejmě na poplach. Ale divým úprkem se rozletěl zástup, pokřik, hlahol zaléhal do ulic, dál a dál a tichl. Zdaleka jen bylo slyšet nový křik, výskot, pískání.

»Bože, má to smysl? V tuto dobu!« řekl smutně starší z obou chodců, když se dali zase na cestu, opustivše úkryt u vrat nejbližšího domu.

»A bude ještě hůře!« dodal. Zarazili však hned znovu kroky. Mocný hlahol doléhal zas k jejich sluchu, blížil se. A dali se zas dále, když poznali, oč jde. A již bylo zřejměji slyšeti klidný, táhlý zpěv. Na nejbližším nároží se zapesitřilo, korouhve se objevily, přes náměstí přecházely na příč, dál. Zazněla vážná, zbožná píseň:

Svou mocnou ruku vztáhl’s, Bože,
syt naší zvůle, našich vin,
a světů základy se hnuly z lože,
do prachu padá bědný země syn.

Nebe i zem se v trosky tříští,
blížíš se v hrozné nádheře,
s pokornvm srdcem čekáme Tvé příští,
oddáni Tobě dětí v důvěře.

Tvá vůle byla od počátku
a bude, Bože, na věky.
Snad věků běh se skončí v krátku,
láska však Tvoje bouře přes všecky
nás bude objímat, Tvé děti,
jimž v zkoušce dal jsi pobloudit –

»Hr! Na ně! Hurá!«
»Rozežeňte je!«
»Pryč s tou vzlykající cháskou!«

Ale průvod minul, v posledních jen řadách povstal rozruch. Odráželi útočníky, ti však sami ustoupili. A již mizelo vše před dunivým hlukem, mocný hlahol vpadl náhle s jiné strany na prostranství, s něhož právě zmizel zbožný průvod. Tepem obrovitých kladiv znělo:

– bratří k sobě,
v ruku pevně tvrdý mlat,
odplatíme zlobou zlobě,
kdo je vinen, ať je klat!
V právo, rabe, ztratil’s víru,
poznal’s co je boží soud,
chceš-li vidět rovnou míru,

musíš vyndat ruku z pout.
Zbraně kout,
vrahy bít,
provést soud
musí lid!
Nebo zase nebe koupí
za kadidlo drzý chám,
jeho viny chuďas hloupý
jako vždycky splatí sám.
Vinou vrahů brána pekla
otvírá svůj dravý chřtán,
kdyby se nebesa vztekla,
tentokrát tam půjde pán!
Zbraně kout,
vrahy bít,
provést soud
musí –

»Lotři! Proklatci! Pomoc!« ozval se divý ryk nedaleko a v něm utonula vzdalující se a zmírající píseň vzdoru. Řinčely dveře, sypalo se sklo, ochraptělá hrdla ječela a lála.

»Ven! Ven s ním!« hřmotilo uvnitř.

»Ne, vy – lot –«

Ale nedokřikl, několik paží vyrazilo opilce a pokroucená postava se zaklátila ulicí. Dvéře přibouchli, ryčný smích zněl z vnitřku.

»Hej! Hej! Krasotinko!«

Postava ženy se mihla před nimi, zahnula za roh. Prchala, ale ohlédla se po mužích, kteří

hlučně hlaholíce zahýbali za ní. A bylo slyšeti její smích i jejich volání.

»Hle, takhle sebou zmítá lidstvo,« vzdychl starší z chodců. »Zvony duní, v chrámech planou světla svící! Uděšené davy v nich se tlačí, bijí hlavy o kamenou půdu. Jiní ruce spínají a chvějí se v zoufalém nářku, jiní němě se oddali osudu a vyčkávají jeho úder.«

»Okny vidíš v domácnostech, jak se tulí k sobě rodiny, někde uzříš, jak si zřídili chrám doma, klečí kolem stolu, modlíce se k Bohu. Po ulicích táhnou průvody za zbožných zpěvů, na náměstích stojí husté davy, naslouchají hlasu kazatelů.«

»Ale do hlaholu jeho vpadl náhle pustý ryk a slyšíš bujný smích a rozpustilý zpěv, dav opilců se vrhá na ulici za šílených skřeků, výskotu. Není krčmy, jež by plna nebyla, lidé hýří, utápějí v zapomnění svoje zoufalství a strach.«

»Modlit! Boha smířit! Splynout s nebem! jedni volají!«

»Užít! Do poslední kapky pohár vypít! Chytnout chvilku poslední, než prchne!« řičí druhý dav.

»Ti blahořečí nyní Personovi, že jim nechal peníze!« poznamenal druhý.

»Však si pomáhají také bez nich, pustoší se, loupí, luza vybíjí a drancuje, do soukromých domácností vniká cháska lotrovská. Ale propukají také hněvy utlačených, davy utištěné prahnou po pomstě, táhnou městy za dunění revolučních

písní. Vládce dělá sice, co jen může, ale lidská síla se zdá chabá!«

»Vše je vzhůru, hrozné bouře byly prý i v Paříži a v Londýně, bílé smetli přímo s povrchu,« mluvil mladší muž. »U nás máme štěstí, že jsme v Praze sami bílí.«

»Dopadne to stejně, včera přece došlo u nás k zuřivému útoku na vládní palác. Odrazili jej ovšem, ale viděl jsi, že uzavřeli Informační kancelář.«

»Nevím, bylo-li to moudré! Budou bouře –«

»Byly již a jsou. Však slyš!«

Vskutku, opodál se ozval mnohohlasý, mocný křik:

»Chceme zprávy! Nechcem trčet v díře!«

»Co se děje ve světě? Proč nás takto –?«

»Pojďme, rychle! Pryč! Tady, k mostu, k Letné!«

»Ale tam je právě Informační kancelář. Pobočka –«

»Nelze jinak, hleď – odtud, tamhle odtud – vše se valí sem!«

Nezbýval jiný směr. Proběhli tedy divoce ulicí, vskutku, u filiálky Informační kanceláře divá vřava.

»Na ně! Vyrazte to!«

»Spojíme se sami! Chceme vědět –«

A v pozadí –

Řink! dopadl kámen na velikou tabuli.

Řink! druhý – sklo zvoní na dláždění.

»Pryč! Jen pryč! Na most! Vzhůru!« derou se pryč spěšně oba mužové.

»Hr! Na ně! Najednou, všichni!«

»Bratři, sem! Sem! Hurá!«

Drr – dunivě štěkavý rachot se rozlehl, mnohohlasý, mnohonásobný.

»Střílejí Vrazi!« ozval se křik a táhlé úpění se neslo ze předu.

»Nepovolit! Na ně! Než vystřelí znovu!« hrnuly se zadní řady.

Nový nával, divý křik a zmatek.

Prásk! Bác!

Prásk! Bác! Bác!

Kryt se třásl pod mocnými údery, jež divě řvaly, rachotily odrazem a tlumily se při dopadu v chumel davu. Oba muži přitiskli se mimovolně k zábradlí mostu. Pozdvihlo je náhlé ticho vzadu, ohlédli se.

Ale v tom již dolehl k nim nářek, zazněl dupot, pokřik prchajících zástupů. Zahlédli letmo zmatený útěk šílených davů, na prostranství před budovou cosi leželo a tu a tam se zmítalo.

„Střílejí! Vrazi!" ozval se křik.

Odvrátili se a utíkali dále, přes most, stoupající k stráni, výše po svahu. Udýcháni se zachytili zábradlí, jež lemovalo pěšinu.

V tom však vzkřikli.

Cosi srazilo je prudce k sobě – zase od sebe – země se kymácí – strašlivé dunění –

»Co to – bylo?« jektali druh k druhu.

Nový náraz – rachot těsně pod nimi – i nad hlavami praskot –

Mráz je ovanul – kryt se protrhl a právě proti nim – trosky padají a řinčí –

A je ticho, zdaleka jen temně cosi bouří.

»Zemětřesení!« děsí se a maně druh se chytá druha.

Pohleděli mlhou, jež se drala průlomem. Vítr zavanul a odehnal ji na okamžik. K východu se táhl kryt nad městem Prahou – stoupal. Mlžné cáry řídce vystupovaly tu i onde trhlinami v krytu.

A v pozadí –

»Hleď!«

»Viz ji!«

Nad městem hrozivě stojí veliký kotouč – žlutě rudá koule stoupá od východu –

LXX.

Malátná zimní mlha počínala vstávati, plochý kraj i vzduté, nepokojné moře počínalo prohlédati těžkým jejím závojem. Bylo ráno pochmurné a

mrazivé. Nebylo však již temné. Nebe na východě hořelo a nejisté bledé světlo oblévalo zemi.

Na Severní Hoře řada nových budov. Dokola se táhnou, k vrcholu až vystupují, vystavěny na rychlo, aby byly útulkem pro nejslabší, pokud pro ně nestačily málo četné vrchy ve vnitru země. Jsou však v troskách, vyklizeny, podlehnuvše otřásání vysoké a vratké hory.

V jedné z těchto budov, jež se uchovala, v místnosti, kde v posledních dnech zasedala státní rada, povstal právě Ralmont, americký president, a pravil hlasem pohnutým, však odhodlaným:

»Nuže – vzhůru! Za svobodu americké vlasti! Za záchranu národa! Za svobodu všeho lidstva, za ochranu statků nejvyšších! V před!«

Sotva dořekl a temná čára se pozdvihla od Severní Hory na jih, od Severní Hory na sever. Vyrovnala se, vpřed pokročila, zamířila k východu. Ale počala se ihned zvolna stáčeti a stavěla se čelem proti severovýchodu. Okamžik hleděli za ní, jak mizí, pak se obrátili a rozhlédli do daleka po zemi, jež se počínala probírati z ranních mlh. Obzor na východě počínal se ostřeji jasniti bílou září, počínalo jitro devátého ledna.

Ale Amerika bděla a již dávno; nespočetná světla kmitala se v dlouhém pruhu na pobřeží, který do daleka na dvou stranách mizel. Shromážděni na okrajích země, ti, co měli sílu k boji, tam, kde předkové jim rozšířili pevnou zemi obrovskými prámy z ocele, dívali se směle proti

nebezpečí. Amerika strojila se k zápasu. Ke hrůznému, možná smrtelnému boji. Ale byl v ní klid a pořádek, každý člověk věděl, co ho může stihnout, počítali s nejhorším. A všichni byli odhodláni pomáhati bratřím, na ně myslit nejdříve.

Státní rada praoovala celou noc, řídíc všechny práce. Ale její zasedání se chýlilo ke konci, nastávala jiná povinnost.

»Není tedy obav z útoku?« byla ještě položena otázka.

»Není,« odpovídal starší Alnor. »Naše stanice jsou zařízeny tak, že odolají největšímu příboji. Ovšem bylo možno provésti to pouze z toho důvodu, že nám Astra zavčas přinesla z Evropy zprávy, jaké nebezpečí se blíží. Bez zvěsti, kterou přinesl nám pan státní tajemník Graham, byla by teď Amerika vysazena Personovu útoku. Byla by nám zbyla pouze část pásu, jež přetíná půdu rovníkové Ameriky, a i ta by byla ohrožena zemětřesením. Nyní však jsme mohli zabezpečiti i tuto.«

»Můžeme i nyní zahynouti,« řekl kdosi k tomu, »ale zahyneme jako lidé svobodní, nebudeme poníženi značkou otroctví.«

Hlučný souhlas ozýval se po těch slovech. A jako na zdůraznění významu té chvíle zalesklo se slunce, daleko na jihovýchodě se ukázalo, nízko nad vlnami. Pod ním se objeví temný bod,

»Slunce nad ostrovem Lincolnem!« zvolal president Ralmont. »Snad nám věští zdar!«

Pohleděli všichni k matnému kotouči, který nad vzdáleným ostrovem se zvolna šinul z klínu vod. Jeho světlo těžce prorážela oblohou, jež byla zavalena hustou mlhou. Ale užasli již v příští chvíli. Za Lincolnem, za ostrovem se objevil temný, táhlý pruh. Postupoval, hnal se blíž a blíže – nyní ostrov mizí pod ním – teď se zdvihá – slunce hltí – dolní část – již celé zastřeno.

»Hroby našich předků!« zatesknil kdos z členů státní rady. Vskutku, ostrov Lincoln, skalnatý a neúrodný, byl pohřebištěm pro město Nový Washington, každý obyvatel města měl tam zbytky někoho, kdo mu v životě byl drahý. Proto teskný dojem, když se ukázalo, že je ostrov zavalován vlnami.

Mac Alnor však mávl rukou: »Napřed dbejme živých! Moře počíná se dmouti, příboj bude stoupati, je čas!«

President Ralmont se truchlivě rozhlédl po končinách rodné země. »Nastává rozhodná chvíle,« řekl pohnutě. »Všechny přípravy jsou hotovy, je nutno sáhnouti k činu. Snad by někdo řekl, že je bezbožné, co činíme. Vydati v plen vlnám zemi, kterou národ náš zde vlastní rukou budoval, jež nás zrodila, vychovala, živila. Ale my jí neničíme, my ji chceme zachránit. Dřív, nežli přijde vlna od Lincolnu, musí býti dílo vykonáno.«

»Nuže,« velel, »uvolněte okrajová pole, odrazte je od země! Odeberte se hned s nimi na místa, jež byla vykázaná státní radou!«

Telefonem roznesla se výzva Ralmontova po všech částech Nové Ameriky.

A hle – kraje americké pevniny se náhle rozpadly. – Dělily se, temné body, do daleka stále menší, vzdalovaly se od země, vzdalovaly se od sebe vzájemně, mířily na širé moře.

Jaký to ruch! Jaký život! A zde na Severní Hoře nebylo slyšeti hlásku, bylo jen viděti, jak se břehy Nové Ameriky mění v okraj mraveniště, z něhož rozlézají se a před pohromou na všechny strany se rozbíhají poplašení jeho obyvatelé.

Graham nařídil svůj dalekohled, chvílí hleděl po rojících se bodech, z nichž některé již podle všeho byly na svých místech, neboť zastavovaly svůj pohyb.

»Vše jde skvěle,« řekl. »Vzorný klid a vzorný pořádek. Vše je vskutku dobře připraveno, dobře spořádáno. A přec,« otázal se Alnora, »nezahynou?«

»Nezahynou,« odpověděl Alnor s důvěrou. »Provedli jsme zkoušky za poměrů velmi nepříznivých. Ale dopadly až ku podivu dobře. Tyto ocelové prámy, na kterých po dlouhá desítiletí náš americký lid žil, oral, sil a sklízel, mají nosnost úžasnou. Nepotopí se, vše vydrží.«

»Ale řetězy je budou zdržovati,« namítal Graham.

»Ovšem, ale řetězy jsou pouze zatíženy velikými kusy železa, při velikém návalu vln povolí, prámy poskoci, ale řetěz je zase stáhne, že se zastaví. Tak se zabrání, že příboj nerozežene nám prámy po moři. Budou po něm poskakovat, rozptýlí se jistě trochu, ale zůstanou přec celkem v blízkosti.«

»Ale vlny přelejí se možná vlivem zatížení –«

»Nebude vaditi. Smete to ovšem s prámů ornici, bude jí škoda, ale lidé nezahynou, jsou útulky uvnitř prámu, bezpečné, vším opatřené!«

»Stalo se, co bylo možno,« řekl president. »Část našeho lidu, ženy s dětmi utekly se na hory, pokud nehrozí jim výbuch sopečný, část se uchýlila na nehostinné vrchy staré rovníkové Ameriky, výkvět národa je poslán do Evropy. Proti Personovi, pravda, ale účel je i jiný, zachránit ty, kdo založí nový americký národ, padneme-li my. Ostatní budeme zde, na prámech, živlům tváří v tvář. Bůh však bude nad námi. Víc dělati nelze, lidská pomoc, lidský rozum je teď u konce. A my půjdeme, přátelé!«

Tu se sneslo cosi z mraků. Pohleděli vzhůru, Astra stála nízko nad nimi. A slyšeli prosebný hlas Molkerův:

»Prosíme o nové rozhodnutí! Všichni, co tu jsme. Nechceme být v bezpečí, když ohroženi budou naši bratři.«

A dodal:

»A paní Inea se dožaduje zproštění od svého úkolu a chce jíti k otci, sdíleti s ním –«

Ale president již odpovídal přísně:

»Usnesení státní rady musí býti zachováno. Astra má svůj velký úkol v této době, jíž podobné dosud naše země neprožíla. Vy jste pověřeni pozorováním všech jevů, jež se budou díti na zemi i mimo ni. A nebezpečí vaše menší nebude než naše –«

Jako na důkaz se v nedaleku ozval mocný úder hromu. Ohlédli se, viděli, že od východu zatažen je obzor temným mrakem, který rychle stoupal a se blížil.

Ale také otec Graham odpovídal jasně:

»Pozdravuj mou dceru, starý příteli, a jejího muže. Řekni jí, že napsáno je vše, co bude, a že bez věčné vůle nespadne ni s hlavy vlas. Setkáme se zase, je-li souzeno.«

A Ralmont dodal:

»Podřidíte se! Jděte na své stanoviště! Vzhůru! Též my jdeme na své, dolů!«

Znovu zadunělo od východu. Nad Lincolnem ranní úsvit utopil se ve tmě. Ale mračno, stoupající k nadhlavníku, zasvítilo slabě mocným elektrickým napjetím. K němu zdvíhala se zvolna Astra.

Státní rada v čele s presidentem kráčela však dolů k pobřeží, kde na ni čekal její prám, jediný, jenž dosud neodrazil od země. Na něm měli přední muži země čelit nebezpečí spolu s

ostatním, aby splnili svou povinnost a posílili spoluobčany svým příkladem.

Od východu ozýval se táhlý hukot, v záři blesků bylo zříti již blízko příboj, který se hnal od ostrova Lincolnu.

LXXI.

»Čím bude zítřek lidstvu,« přemýšlela Jela, »vykoupením nebo zkázou? A co přinese nám, rodu našemu a Svatovi?«

Prošli právě Grahamovy stavby na Špilberku, přišli shlédnout dílo hotové a připravené pro veliký úkol. Navštívili stanoviště, určené Millovi, položené u prostranního vchodu na Špilberk, nevysoko na výběžku svahu hory, aby nepodléhalo tak jejím otřesům. Zde měl starý hvězdář, opatřený potřebnými přístroji, sledovati pochod hvězdy a telefonem dávati zprávy Svatovi. Byli dále v síni tomodynů, uložené v boku hory, žasli nad rozměry strojů. Vystoupili prudkou stezkou nad plošinu pod vrcholem kopce, prohlíželi nově zbudovanou strojovnu. Odtud měl Svat dle Millových pokynů říditi sílu proudu, jenž měl procházeti z tomodynů do mohutných baterií elektromagnetických.

Také k nim si zašli. Neobvykle vlahý vzduch lákal ven a umožňoval pobyt mimo kryt, pod nímž byla pouze dolní část Špilberku. Mohli stanouti až

na vrcholu hory a v němém obdivu se zahleděli na mohutné železné sloupy, zapuštěné hluboko do skály, pevně zalité v ní betonem a ještě zachycené podélnými kovovými břevny, jež je připojovaly k pevné hmotě Špilberku. Viděli mohutný obal kolem těchto sloupů, obal sílných, zvláštní ohnivzdornou látkou obklopených drátů, jimiž měl jíti proud z tomodynů.

»Počítáme s tím, že se rozžhaví,« vysvětloval Jele Graham, »ale nebude to vaditi. Tato látka všemu odolá!«

»A lidé v blízkostí této ohromné elektrické síly?« tázala se Jela s úzkostí.

»Budou to vše říditi tak bezpečně a lehce, jako malý hoch když řídí svoji ruční svítilničku,« pousmál se Graham.

»A již blízkost této strašné síly, nemůže snad uškoditi?« ptala se zas Jela.

Rozuměl jí, myslila na Svata. Svat měl říditi proud ve strojovně, s ním měl býti inženýr Sibirjak a Dr. Bukov, tomodyny obstarávati měl Graham s Kasparem. Habr pak měl s Jelou býti na stráži, aby se nikdo nedostal na horu a nerušil práce druhů na vrcholu hory. Měli míti ku pomoci hlouček lidí, Grahamovi oddaných, kteří měli uzavřít oba vchody na Špilberk. Tito lidé neměli mít ovšem tušení, oč vskutku jde, měli pouze střežit Grahamovo dílo v pohnutých těch chvílích.

Proto se tázala Jela Grahama, zda obrovská síla proudu, řízeného Svatem, neublíží bratrovi.

Ale uklidnil ji sám Svat, jenž se k nim přidružil, slovy: »Buď jen beze strachu, sestřičko, nic se nestane! Prochází-li elektřina vodičem, jenž je dobře isolován, neuškodí člověku, kdyby byla sebe větší síly. Můžeš se postavit vedle drátů, kterými probíhají statisíce koňských sil v podobě elektrického proudu, ani nevíš, že tak velká síla drátem prochází.«

Prudký vichr, značně teplý, zavanul, země znatelně se zachvěla. Vešli zase do strojovny, dohonili Sibirjaka, který vpředu kráčel s Bukovem. Svat vysvětloval Jele všechno zařízení, ukazoval jednotlivé přístroje, jimiž měl být měřen proud i jeho účinek.

»A zdaří se vám vyvinouti tolik síly, kolik bude třeba k vyšinutí Manoniny hvězdy z její dráhy,« zeptala se Jela.

»Zcela určitě,« dal Nekola odpověď. »Zkoušeli jsme tomodyny, měřili jsme působení baterií. Věc je bezpečná.«

»Budou všechny baterie v činnosti?«

»Baterie všechny. Také tomodyny, ale ty jen částí svého výkonu.«

»Máte tedy k použití sílu větší, než je vskutku třeba,« pochopila Jela.

»Ano, mnohem větší. Počítáme se vším.«

»Bude tedy zapjata jen nějaká část těchto pák?« ukázala Jela.

»Myslím, že jen část,« nejistě řekl Svat. »Uvidíme podle proudoměrů.«

»A co tato zde?« Jela ukázala na páku, jež byla sama vpravo, od ostatních oddělena.

»Je pro případ, kdyby bylo třeba urychlení,« řekl Svat. Ale zarazil se, zdálo se mu, že pověděl příliš mnoho. Jela si však nepovšimla jeho rozpaků.

»A zjistíte, že se dílo podařilo?« tázala se, zaujata dalši myšlenkou.

»Toho nelze zaručiti,« mínil Svat. »Nevíme, co bude zítra. Vidíme již, že se černé slunce rozzařuje, povrch jeho počíná již vysílati značné množství tepla. Zdá se však, že hvězda budí silné elektrické napjetí v našem ovzduší. Se všech stran hrnou zprávy o bouřích, jež kromě zemětřesení a vzbouřeného moře děsí lidstvo. Může tedy zítra večer přijít příval, třeba ani hvězdy nebudeme viděti. Avšak máme vypočteno, jaké síly proudu bude třeba k vyšinutí hvězdy z dráhy – můžeme pak měřit sílu proudu, který pustíme do baterií. Tím je dáno vše.«

»Pravda,« souhlasila Jela. »Ale jde tu o dvě volná tělesa. Naše země volně pluje prostorem, Manonina hvězda řítí se jím neslýchanou rychlostí. Ale bude-li tak silně působiti země na hvězdu, bude sice přitahovati ji k sobě, zároveň však sama sebe k ní. Nepohne se sama při tom?«

»Výborně jsi usoudila,« usmíval se Svat. »Počítáme s tím. My splníme, o čem lidstvo dávno snilo, pohneme zemskou osou a zároveň urychlíme otáčivý pohyb země. Zeměkoule se

otáčí od západu k východu, my jistě dáme bateriím působiti dřív, než bude hvězda nad námi. Bude ještě na východě a trochu na jihu. Síla našich baterií bude tedy zrychlovati otáčivý pohyb země, zároveň pak bude stáčet její osu, dokud nepřijde nám hvězda přímo nad hlavu. I oběh země kolem slunce se takto zrychlí.«

»A pak bude proud váš působiti dále,« pochopila Jela.

»Ano,« pravil Svat. »A bude zase zdržovati otáčení země a napravovati sklon její osy. Tím se všechno srovná, bude všechno jako dříve. A účinek našich strojů na hvězdu budeme moci odhadovati podle těchto pohybů země, neboť pohne-li se země, pohne se i hvězda.«

»Ale nezapomněli jste na možnost,« tázala se Jela, »že by Manonina hvězda svojí silou přitažlivou mohla naši zemi strhnouti k sobě?«

»Přijdeš vskutku na vše,« podivil se Svat. »A máš pravdu, že zde toto nebezpečí jest. Naší luně bude vskutku osudné, ztratíme ji, o tom není pochyby, ale zemi naši zachrání úžasná rychlost Manoniny hvězdy. Země vskutku počne padati k ní, poletí jí vstříc, minou se však a než bude moci země nabýt větší rychlostí ve svém letu za hvězdou, uletí jí Manonina hvězda. Její rychlost bude takovou, že jí země nedostihne.«

»Chápu,« řekla Jela, »rychlost hvězdy bude větší, nežli rychlost, s jakou bude země padat k ní.«

»Ano, tak,« pochvaloval Svat. »Země také bude míti k hvězdě pět set tisíc kilometrů, měsíc však jen na sto patnáct tisíc. Proto země odolá, ale její měsíc bude stržen Manoninou hvězdou.«

»Měsíc tedy ztratíme,« řekla Jela, »ale země získá, jestliže se věc podaří? Obrodí se vskutku slunce?«

»Zcela jistě. Hmota Manoniny hvězdy podle výpočtů je skoro rovna čtvrtině hmoty sluneční. Je mnohem hustší nežli slunce a sestává hlavně ze železa, rozbor světla dokázal to nezvratně. Ostatně i její barva sama o tom svědčí. Ovšem, zdá, se, její vnitřek není dosud pevný, jeho hustota je menší, než hustota vrstev vnějších. Ale energie, kterou dodá svým dopadem na slunce, dá slunci síly snad na statisíce let. Zvláště při prudkosti, s jakou dopadne na slunce.«

»A slunce by zase hřálo jako kdysi?«

»Možná, že i více,« usmíval se Svat.

»A my bychom mohli opustiti kryty? Je to vskutku možné?«

»Zcela určitě.«

»A co Person?«

»To je otázka, jež teprv přijde na řadu,« odpověděl Svat. »První je toto –«

»Ale vyřeší se i otázka Personova, buďte bez starostí!« zasáhl do rozhovoru Habr. »Jsem přesvědčen, že Prozřetelnost posílá nám Manoninu hvězdu na záchranu. A jsem jist, že nevyprostí lidstvo z bídy proto, aby je zase

nechala úpět v otroctví. Ostatně dnes večer americké síly –«

Odmlčeli se. Odcházeli a octnuvše se za velkými skleněnými dveřmi, které zavíraly strojovnu, mimoděk se ohlédli po hlavách elektrických baterií, které se týčily chmurně k oblakům.

»Dnes večer je tedy uvidíme v činnosti,« řekla Jela. »Učiníte zkoušku?«

»Nebude to pouze zkouška,« odpovídal Svat. »Chceme již působiti na běh hvězdy a počítáme s tímto účinkem.«

»Tedy započnete vlastně dnes,« pochopila Jela. »Jak významný okamžik!« řekla. »Dovršení velikého díla, díla, pro které žil tolik století náš rod. A přec místo radosti je teskno v duši, cosi srdce svírá –«

Tušení? Co říkalo Jele, že se blíží nebezpečí? A proč se srdce lidské rozechvívá, když se blíží neštěstí? Co varuje člověka? Kdo?

A byl večer ještě tesknější, osud zdvíhal obrovitou ruku k úderu –

Zase byli shromážděni na Špilberku. Pouze Graham zůstal dole, bylo třeba pevné jeho ruky. Nebezpečí rostlo, jak se blížil večer, když noc nastávala, množily se otřesy země, síla jejich rostla. Divný teplý vítr vanul s nezkrotnou prudkostí, kryt nad Brnem byl ohrožován dvojím nebezpečím. Lid byl poděšen a poplach

zvětňovalv zpravy, které ohlašovaly neslýchané pohromy po celém světě.

Všechny živly pozdvihly se proti člověku, podrážděny hroznou hvězdou, která stále blíž a blíž se řítila a rostla do úžasné velikosti. Viděli ji ve všech částech země, nepohnutě stála v Blížencích, jež zakryla svým kolem, mizel za ní Malý pes, část Orionu. Stojíc na opačné straně země, nežli slunce, vycházela s večerem, rozhořívala se v strašidelnou výheň, jež měnila noci v rudožluté hrozné dny.

A již stála zemi na dosah, stále větší plochu nebe pokrývala žhoucím kolem a dívajíc se s děsným klidem na zemi, třásla jejím nitrem, hory smetala a nad ně vynášela údolí, rozvířila mraky v divé víry, do nichž vmetla ohně zburcovaných žárů sopečných. Ale pobouřila také moře, jež se divě vzepialo, rozlámalo za rachotu staletv kryt ledový a pohazujíc ledovými horami zdvíhalo svá vlhká, chladná ramena po hořící hvězdě. Obrovitá vlna vzpínala se k nebesům běžíc za hvězdou a zalévala pobřeží, smetala města, pokrývala ostrovy.

Mělo-li až dosud lidstvo obraz soudného dne pouze v matných představách, Manonina hvězda předvedla jej lidstvu v nevídaná hrůze a den ode dne byl obraz strašlivější.

»Bože, Bože, co se zítra bude dít?« chvěla se Jela hrůzou, když hrozná hvězda, dvojnásobně vzrostlá proti včerejšímu dni za příšerného

rozzuření živlů blížila se k nejvyššímu bodu svojí dráhy.

Ale byl tu úkol, velký úkol. Třesouce se, ale nezastrašeni se uchopili díla. Svat Nekola, pozoruje přesný hodinový stroj, zaslechl z telefonu Millův povel a náhle trhl první z pák. Zazněl z venku divný táhlý hukot, dunivě se země otřásla – bateriemi i celou mocnou stavbou na Špilberku proletělo chvění.

»Cítíte to napjetí?« radostně se tázal Sibirjak. »Táhnou výborně a hvězda dělá Bertrandovi čest. Je opravdu znamenitý předmět pro působení síly magnetické – cítíte na všem, jak se baterie drží hvězdy a zas hvězda baterií. Vskutku, němůže být pochyby, že zítra, až bude blízko, dosáhneme svého cíle.«

»Zítra v deset hodin se přiblíží na půl milionu kilometrů,« poznamenal Habr.

»A sama má průměr také pětsettisíc kilometrů, takže plní půl vzdálenosti mezi obzorem a nadhlavníkem.«

»Ale co se bude díti, když dnes takto –« lekala se zase Jela a přidržela se Bukovovy ruky, napřažené k ní ku pomoci, když mohutný otřes, provázený duněním, jí podtrhl půdu pod nohami.

»Uvidíme,« řekl Sibirak, »možná, že se to již příliš nezhorší. Ssedají se vrstvy ve vnitru země, snad se sesednou. Hlavní je, že Špilberk, jak je viděti, má pevnou základnu.«

»Špilberk vydrží,« řekl obrátiv se letmo Svat. »A my také!« dodal. A jako na důkaz hned zapjal druhou, třetí páku. Dunění baterií nad nimi zmohutnělo, země se zas rozechvěla napjetím. Fialové světlo zaplavilo vnitřek strojovny.

»Baterie září!« vzkřikl Bukov.

»Nevadí! To zítra bude zářit víc!« volal Sibirjak. A dodal rozveselen:

»Ať žije Svat! A Graham! A s nimi starý, neochvějný Špilberk!«

Úder hodin.

»Desátá!« hlásil Nekola.

»Přechází – střed v našem poledníku!« hlásil Mill, jenž ve svém stanovišti sledoval dráhu hvězdy.

»Nyní ještě jednou tak dlouho, jak dosud baterie působily!« vysvětloval Sibirjak.

A vskutku Svat, sleduje chronometr, po chvíli náhle vypjal obě páky, které byl zapjal až později, a později zase vypjal i páku první. Hlomoz na vrcholu hory ustal, fialová záře zmizela.

Svat se obrátil a usmál se na sestru. »Vše jde tak krásně, jako bychom celý život nebyli dělali nic jiného a jenom stahovali hvězdy s nebes. Avšak zvážněl hned a doložil:

»Však kde by bylo toto dílo, kdyby Prozřetelnost nebyla nám dochovala Bertrandův vzkaz?«

»A dílo dosud není dokonáno,« zahovořil Habr. »Zítra uvidíme, co zamýšlí věčná vůle, která řídí světy –«

»Hle! Vizte!« vzkřikla náhle Jela, ukazujíc ke dveřím.

Již však sebou trhli všichni – ostré světlo odkudsi sem padlo.

Obrátí se – vidí nad západem v mlhách zář. A blíží se a roste.

»Zhasněte světlo! Ihned!« vzkřikl Habr.

Strojovna se rázem ponořila ve tmu. Stáli tu v ní, tajíce dech v rozbouřených prsou, dívali se na zář, která rostla, dál se blížila.

»Míří sem!« vzkřikl kdosi.

»Přímo na nás!« lekal jiný.

»Ne – k Petrovu!« opravoval Nekola.

»Vskutku k Petrovu!«

»Maltézský kříž!« vzkřikl náhle Habr.

A opravdu, v mlze v těsné blízkosti již zářil červenobílý křížový znak, druhý – třetí –

Svat skočil k telefonu – ale z něho zněly již kvapně, uděšeně Grahamovy výkřiky:

»Skryjte se!«

»A braňte vstup na Špilberk!«

»Person –«

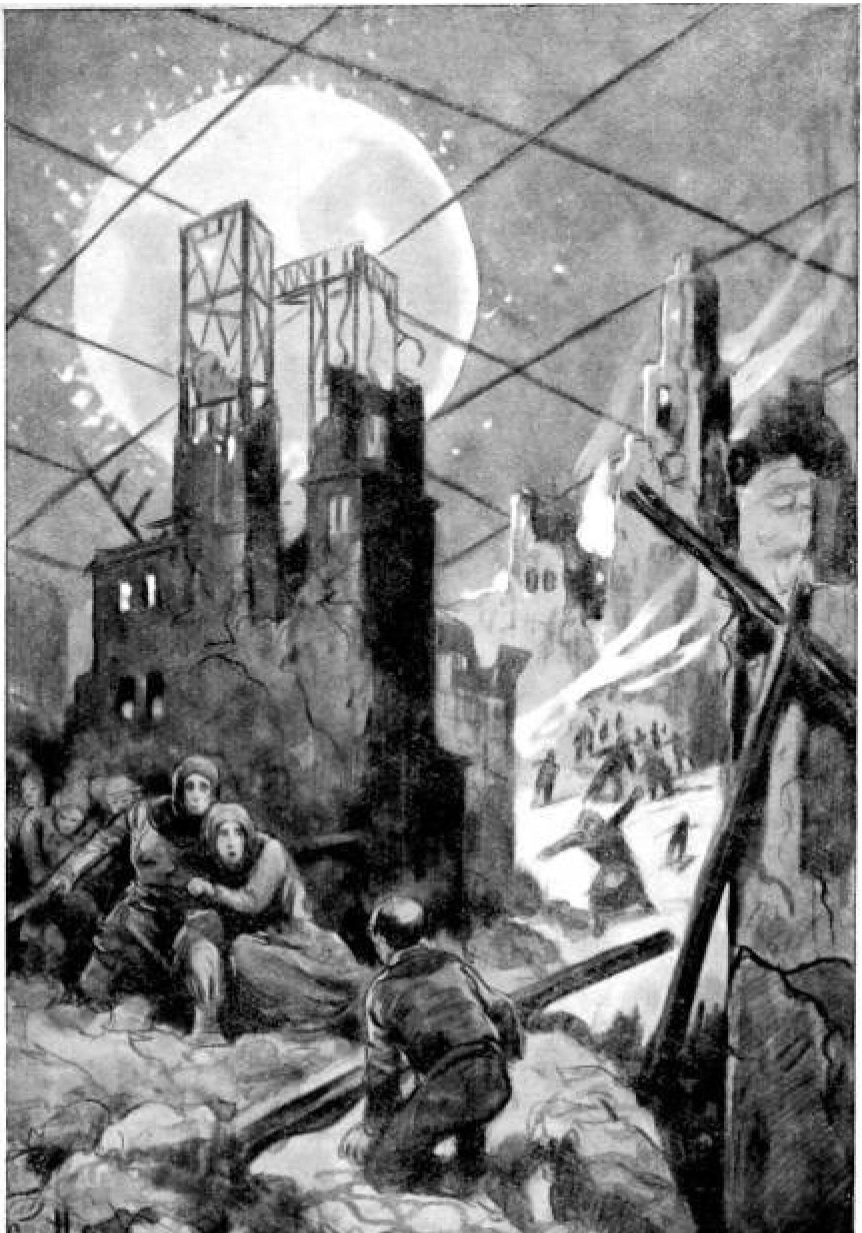
LXXII.

Jak se dostal Person do Brna? Co se stalo v Praze?

Devátého ledna večer. Praha ustrašená, zoufalá. Lid na ulicích, v chrámech, bloudí s místa na místo, pod krytem, jenž se chvěje, rachotí i praská, po ulicích, jež se propadají, otvírají trhlinami, hltícími zdi i sloupy krytu, jenž se bortí, řítí k zemi, drtí střechy domů a tarasí průchod ulicemi. Občas temno zahaluje části města, občas vzněcují se požáry a divě letí za vichřicí, jež se vedrala až pod kryt. Bouře davů na čas ztichla, ani ne snad pod krutou rukou Personovou a vlivem potrestání vzpurných Vysočan, spíše ustoupily hrůze, jež se ukázala v úplné svojí podobě. Ale nebylo tak všude ve všech městech Personovy širé říše.

U Persona jest jen Rob; ale všichni Personovi přátelé jsou shromážděni ve vládním domě. Person právě chopil naslouchátka telefonu, zavolán byv zvoněním.

»Ah, to’s ty! Nuže, všechno připraveno?«

Lid bloudí s místa na místo po ulicích, jež se propadají...

»Ano,« bylo slyšet Bolkův hlas.

»Nuže, ihned!« velel Person. »A pak se hned vrať!« zněl jeho rozkaz.

Okna zaduněla, podlaha se zahoupala pod nimi.

»Zase! Strašné!« starostlivě řekl Person.

»Ale dosud otřesy nenabyly včerejší síly,« upozornil Rob.

»Také není dosud nad námi! A což zítra?«

»Bude to as ostřejší, když přeletí tak blízko,« mínil Rob.

»Však byl Lermont překvapen, když přesně zjistil dráhu hvězdy! Třistakráte blíže, nežli je k nám slunce!«

»Zvláštní náhoda pak je, že se nejvíce přiblíží střední Evropě. Brno snad jí bude nejblíže,« řekl Rob.

»Chudák Graham!« politoval Person. »Bude to mít z první ruky. Ale povede se nám všem nepěkně, stále mi cos říká, že zítra bude konec.«

»Nemusilo by být zítra hůře, nežli dnes. Síly otřesů přec celkem značně nepřibylo, myslím, že se vrstvy vnitrozemské usadily a že budou dále celkem v klidu. Horším nebezpečím bude lid.«

»Udržím jej,« řekl Person důrazně. »Nepřijde-li Amerika –«

»Bude mít co dělat se sebou, je to plochá země, obklopená mořem. Ovšem, jisto není nikdy –«

»Právě! Slyšel jsi před malou chvílí, Herman. – Stojí na kotli, jenž hrozí výbuchem, a vrhá se jako dravec na druhého!«

Rob nemohl nežli pokrčiti rameny.

»Proto jsem ho volal – toho – Tvůj nový stroj je u Bolka?«

»Ne, je tady,« odpovídal Rob, »ale nařízen je na Bolkovu vlnu. Bylo by třeba delších zkoušek –«

»Škoda,« řekl Person, »teď by se nám hodil. Zvěděli bychom, co –«

Nedokončil, vkročil sluha, dotázal se, je-li volný vstup. Person přikývl. Do ticha po odchodu sluhově vpadl pokřik z venku. Pohleděli oknem, desky Informační kanceláře hoří nachem.

»Lubno! Lubno!« ozýval se pokřik –

»Už je zpráva tady!« zasmál se Person. »Vynutili si pěknou věc, aby se nic netajilo, co se děje ve světě. Jsem rád, že jsem povolil.«

Ale již se otevřely dveře a jimi vkročil Dr. Allrigton.

»Buďte vítán, pane doktore!« kráčel mu vstříc Person. »Děkuji vám za ochotu, že v takovou chvíli –«

Jako na potvrzenou se poznovu otřásl celý dům, ruce, jež si podávali oba mužové, se minuly. Stiskly se však přec a Dr. Allrighton odpovídal:

»Víte, že jsem vám vždy k službám, vládče starého světa!«

Bylo cosi v těchto posledních dvou slovech, hrdost příslušníka Ameriky, nového světa,

nepokořeného. Person si jich jistě všiml, ale nedal toho znáti ani hnutím brvy.

»Před týdnem jsme se však nedohodli,« řekl Person, »když jsem přišel s návrhem na dohodu v těchto těžkých chvílích –«

»Vy víte, že jsem vždycky pracoval v tom směru, poměry však byly mocnější. Doba vnucuje nám jiné úkoly, první, zachrániti holé životy. A pak udržeti rozvášněné davy. Ovšem, toho nebezpečí u nás není. A u vás – máte pevnou ruku –« pousmál se Dr. Allrighton. »A ač není mojí zvyklostí, mísiti se jakkoli do cizích věcí, přec jen musím říci, že jste pokus vysočanských huťařů překonal vskutku velkolepě.«

Person pokrčil jen rameny. »Byl to také nápad,« odpověděl, »ve Vysočanech si stavět loď!«

»Nebezpečí rodí ukvapené myšlenky. Přes to však, rád uznávám, že pod vedením vaším dosud Evropa se drží skvěle. Až na malé výjimky, kde došlo k bouřím na počátku, a na přirozený rozruch, vše se drží v mezích. A jsem přesvědčen, že mnoho působí v tom příklad Prahy.«

»Začínalo i zde zle, však jste viděl sám, průvody a revoluční písně, bouře, plenění. Pak útoky na Informační kancelář a její odbočky. Ale smetení Vysočan s povrchu země působilo.«

»Je viděti i v jiných městech působení této výstrahy.«

»Bylo třeba další,« řekl Person tvrdě. »Proto jsem dal vládním komisařům pokyny i plnou moc. Rozhodl jsem se, že užiju plně nepřekonatelné síly, jíž mi dává Strucksův předpis. Prohlásil jsem, že rozhodím do povětří každé město, kde se strhnou bouře. Splnil jsem to na Lubnu, aby byl hned důkaz –«

»Slyšel jsem teď a zvěst má již účinek,« pravil Dr. Allrighton. »Ale smím-li upozorniti vás na něco, nejlepší dojem způsobila zpráva, že se vládce rozhodl neopouštěti Prahy a zůstati s lidem.«

V očích Personových slabě trhlo při těch slovech. Ale velmi slabě.

»Zůstanu zde,« řekl na to klidně, ale jeho oči se upřely pevně na obličej Allrightonův. Dr. Allrighton byl jako socha – a přec znovu cosi slabě kmitlo v Personových očích. Uměl číst i v této nepohnuté tváři Američanově?

»Vám však jsem chtěl nabídnouti,« řekl, »a proto jsem dovolil vás obtěžovati – kdybyste si snad přál opustiti Prahu, umožnil bych vám to –«

Dr. Allrighton sbíral svoji všechnu sílu duševní. »Co to znamená?« letělo mu hlavou. Ale odpovídal ihned, klidně, bez rozpaků:

»Děkuji vám, ale zůstanu. Nevím, proč by jinde mělo být menší nebezpečí.«

»Pravda,« souhlasil Person. »Nemíníte tedy použíti mojí nabídky?«

»Děkuji vám, doufám, že mi nezazlíte, odpovím-li: Nikoli.«

»Nuže,« vstával Person, »snad nejlepší rozloučení bude s přáním – zítra na shledanou!«

Dr. Allrighton se usmál. »Ještě lépe bude,« pravil, »řekneme-li: Na shledanou pozítří!«

»Pravda,« Person souhlasil. »A přeji vám, abyste vše šťastně přestál.«

»Dovolte, bych téhož přál já vám!«

Rozešli se.

Ale Person ihned spěchal k oknu.

»Je zde tedy ještě,« pravil tlumeně k Robovi. »Co však z toho soudit?«

»Kdyby něco zamýšleli, nebyl by nám zůstal v rukou,« mínil Rob.

»Je možno tak soudit. Je však Američan – neobětoval se? Neboť, slyšel jsi jej zase, proč mi stále doporučuje, abych zůstal zde? Hle – jde!« vzkřikl náhle Person, ukazuje oknem. »Na pravo! Nyní tedy za ním!«

»Kolmen čeká?« ptal se.

»Ano, vládče!«

»Dolů tedy! Ihned!«

A vzápětí vyběhli tři muži, divně zahalení, zadem z vládní budovy. Hned zahnuli za roh. »Tam je! Vidíte ho? Dobře sledovat!« polohlasem Person upozornil druhy.

Ale již jim v cestě stojí davy lidí, jež se nakupily na nároží. K tomu zazněl výkřik, zase se otřásla

země, kdesi zařinčelo sklo. Pohleděli vzhůru, kryt se leskl divným, rudožlutým žárem.

»Vychází již! Vizte!«

I proudící hlavy obracely hlavy vzhůru ke krytu, byl věru hroznější nyní, v rudé záplavě, než býval, zahalen jsa temnotou.

Na nároží davy rostou. Vyděšení dívají se nyní zase na desku, na níž hoří slova nachová. Pronásledovatelé teď zarazili kroky, viděli, že jejich muž se staví k zástupu. Četl asi s ostatními zprávu Informační kanceláře:

»Město, které v době společného nebezpečí sáhlo k výtržnostem –«

»Luza plenila již hlavní ulice – všechno prchlo před ní –«

»Náhle strašný záblesk – rachot – a střed města rozletěl se v prach –«

Ozval se výstražný signál policejních aut. Projížděla ulicemi, uvolňovala je.

»Dále! Nekupit se! Cestu uvolnit!« zazněl mocný rozkaz, daný megafonem.

»Tyhle hlídky – vskutku –,« řekl Kolmen.

»Myslíš, že se udrží i zítra?«, ptal se Person záhadně.

»Užijí-li bezohledně moci –,« mínil Kolmen.

»Budou zítra mrtvi,« řekl Person více pro sebe.

»Dál však! Dále! Tamhle jde!« pobízel druhy.

Rozběhli se. Ale jaká náhoda! Náhle pokřik – temno – dlouhé roury, které nad ulicemi planuly, ještě chvíly žhnuly, bledly, ztrácely se.

»U ďábla! Ztratíme ho!« zaklel Person.

Ale marné úsilí. Drali se sic davem ve svém směru, sledováni nadávkami, křikem. Potom svitlo světlo zprava.

»Tam! Tam!« velel Person.

Přibíhali k světlu. Náměstí tu bylo, velké, osvětlené. Ale jaký shon je na něm!

Sbíhají se davy se všech stran, pokřik, jásot, volání.

»Ten hlas! Slyšíte ho?« křičí Person k druhům kvapě kupředu.

A již slyší!

»Velké poselství!« rozléhá se divný, mocný hlas. »Spásu nesu! Záchranu! Jen klid a pokoj! Souzeno je, vůdce bude záchranou! K němu spějte, obklopte ho v důvěře, on vám bude hvězdou –«

Vyrazili na kraj náměstí. Prostřed shluku na ramenou mužů postava je, dlouhá, modrý plášť vlaje s ramenou –

»Buda!«, jekl Kolmen a obrátil se zpět.

»Buda!«, vykřikl i Person tlumeně.

»A káže klid a zadržení vládce!« dodal hlasem podivně se třesoucím.

»Je náš! Na něho! Hned!« šeptal Rob. »Nyní zvíme –«

»Ani krok!« zakázal Person. »Dá nás rozsápat, jak bude musit s námi zápasit. A v davu jsme bezmocni, jak nás obklopí –«

Vskutku, davy proudí se všech stran a houstnou, náměstí se plní, všechno křičí, jásá, volá:

»Buda! Buda! Buda náš!«

Ale pouhý pokyn mužův – mrtvé ticho,

»Vrátíl jsem se, ohlásit vám velké štěstí, jež přichází s hvězdou. Ze záhrobí přicházím k vám s poselstvím. Zase bude lidstvo šťastno, ledy roztají a kraj se zazelená, volně bude člověk žíti pod planoucím sluncem. – Jest jen třeba, tadv zůstat, přichýlit se k Personovi, vládci, aby vedl lid svůj štěstí vstříc a spáse –«

»Pryč! Hned!« obrátil se Person.

Ale Kolmen byl již na cestě.

»Tvoje zařízení připraveno?« ptal se ještě Person Roba, když se spěšně vraceli –

»Uveď je hned v činnost,« dodal, nečekaje odpovědi.

»Nyní?«

»Bez meškání. Stejně začne působiti, až když dojde k útoku –«

»Pravda,« řekl Rob,

»A průvod je pro nás připraven?«

»Silná četa je ve vládním domě. SpolehIivá.«

»Dobře. Vyrazíme!«

»Všichni?« žasl Rob.

»Všichni,« odpověděl Person. »I Langhena a Virren. Těch tu nenecháme!«

»A Bolek? Nebude věděti –«

»Dá se mu pak zpráva.«

»A naše rodiny?« ptal se Rob.

»Všechno s sebou!«, kázal Person.

»A kam?«

»Kam?« zarazil se Person.

Dobíhali zrovna k vládnímu domu. Slyšeli za sebou mohutný hlahol –

»Již jdou –,« řekl Person. »Mohl bych –,« zaváhal. Ale jen okamžik. Mávl jen rukou: »Nemělo by smyslu –«

A náhle rozjasnil svou tvář:

»A kam?«, opakoval otázku.

»K největšímu nebezpečí! Do Brna! Ke Grahamovi!«

Tak se stalo, že Person opustil Prahu a octl se v Brně, u Grahama.

LXXIII.

»Bolek!« vzkřikl Graham v úžase a jeho srdce se sevřelo ještě větší tíhou. Zase se zde zdrží, na vrcholu hory, v jejíchž útrobách se jistě jeho druzi chvějí hroznou nejistotou.

»Bolku!« vzkřikl Person a napřáhl ruce proti příchozímu, jenž vystupuje po příkré stezce přicházel spěchem udýchán. »Konečně jsi tady! Co tě zdrželo? Dali jsme ti přece zprávu!«

»Chtěl jsem míti, vládče, jistotu,« odpovídal Bolek.

»O čem, Bolku?«

»O Praze.«

»Proč neodpovídá?«, ptal se nyní Person. »Spojil jsi se s ní? A nebo’s byl v Praze? My již od noci jsme s Prahou bez styku.«

»Já styk měl. A jaký!«

»Co se děje, mluv!« pobízel Person.

»Praha je obležena.«

»Obležena?«

»Uzavřena kruhem mlhy.«

»Jako Amerika.«

»Stejně tak. Však jsem skoro myslil, že jsem v Americe. Ovšemže je tu rozdíl.«

»Jaký rozdíl? Co tím myslíš?«

»Uzavřeli Prahu, aby nikdo se nedostal ven, ale kryjí také sebe v zádech. Stálo mne to jeden stroj.«

»Přišel’s příliš blízko –«

»Já ne, vládče! Víte, že nejezdím v první řadě, mám malou dcerku –«

»Poslal jsi tedy druhý napřed,« chápal Person.

»Ano. A najednou se rozlétl, až se nám v očích zajiskřilo. Na tisíce kusů! A teprve potom jsme si všimli, že je zvláštní mlha a že tvoří pěkný kruh. A proto jsme tam zůstali. Chtěli jsme vás o tom zpraviti, ale vzduch i kolem nás byl pln elektřiny, ač jsme hodně couvli. Ale chtěli jsme viděti, co bude ráno.«

»A viděli jste?«

»Spíše slyšeli. Hlomoz obrovský. Podle všeho Praha skvěle bojuje a zuřivě se brání.«

Person se usmál a obrátil se k Robovi: »Blahopřeji, Robe! Tvoje věc se tedy podařila.«

A obrátiv se k ostatním vysvětloval: »V Praze totiž válči Rob, třeba je v Brně. Ovšem jeho stroje, samočinně střílí, samy míří, pohne-li se něco v jejich obzoru, otočí se proti tomu a vypálí.«

»A za noci?« ptal se Graham.

»Za noci pracují pravidelně vrhači světla, také stroje ovšem, a umožňují činnost samočinným dělům.«

»Viděli jsme jejich světelné chvosty hráti na oblouku mlhy i na obloze. Skvělá podívaná,« potvrzoval Bolek.

»Vskutku vzácné dílo –«, podivil se Graham, klidně na oko, ač jeho srdce se chvělo.

»Nám právě umožnilo odchod z Prahy. Obléhatelé jsou jistě přesvědčeni, že se Praha brání za našeho vedení, Praha zase musí soudit, že mé branné síly chrání hradby.«

»Ale jaký bude konec?« otázal se Graham.

»Znamenitý!« řekl Person výsměšně. »Zmýlili se velmi, věříce, že mne polapili do pasti. Myslí, že nemohu uplatniti látky Strucksovy proti nim, protože bych musil s nimi zničiti sebe i své přátele. Rozumím jim, myslím, dobře. Ale zatím já jsem venku a povím jim to zítra, až to bude odbyto s Manoninou hvězdou.«

»Zamýšlíte vskutku –?« otázal se Rob.

»Ano,« odpovídal Person tvrdě. »Smetu všechno! Všechny americké síly!«

»Spolu s Prahou?«

»Ano, spolu s Prahou! Za to mi to stojí!«

»Bude ovšem škoda pana doktora Allrightona,« dodal posměšně, »kdybych mohl, vzal bych si jej zvláště – Ale možná, že zas vstane z mrtvých a udělá mi potěšení.«

Zachvěli se při těch slovech Personových, ze kterých vanula nenávist. Graham seznal z nich, že Person vytušil mnoho, čeho dříve nevěděl. Také Rob se zamlčel. Zřejmě nesouhlasil s Personovým úmyslem, avšak neodvažoval se k odporu. Ale Person nevšímal si nikoho. Mávl rukou a ukázav dolů pravil.

»Pojďme! Zdrželi jsme se tu!«

Graham sotva mohl potlačiti výdech, značící úlevu po drtivém napjetí. A byl důvod k oddechnutí! Jaká nejistota po celou tu dobu, co se Person zdržoval na Špilberku! Jak snadno mohl nalézti úkryt jeho přátel, nebo aspoň stopu po nich! Vždyť se ukryli tak nakvap včera večer po příjezdu Personově! Graham dostal se k nim pouze na kratičký okamžik, když se Person odebral na lůžko. Ale umluvili všechno, třeba v rychlosti.

»Nejnutnější síly k strojům!« řekli si. »A ostatní hájit vchody! Všichni, do krajnosti! Bez ohledu a za každou cenu provede se Nekolova myšlenka. Ať se potom děje cokoli! Prospět

lidstvu třeba, zachránit je z ubohého stavu, v kterém nyní hyne, ve mrazu a temnotě! A pak třeba položí se životy.«

Byli si dobře vědomi nebezpečí. Bylo možno každé překvapení. Ale Personův příchod na Špilberk byl vážnou chvílí. Snažili se sice zahladiti všechny stopy, Graham činil v noci totéž ve svém domě. Z opatrnosti dal Persona s Ernou a Roba s Mílou do prvního poschodí, ostatní Persomovy druhy do přízemí, četu Personovu pak rozdělil do okolních domů. Prázdné nechal druhé poschodí, kde byl dříve Habr se svou družinou. Nyní se tam Graham sám usídlil.

Byl přesvědčen, že je všechno v pořádku, aspoň pro tu chvíli. Co má býti dál, kdož mohl vědět? Snad se Person po desátém lednu vrátí do Prahy. Snad ho tady nějak znemožní. Ovšem – jak? Graham ptal se nenápadně Persona, zda ukryl dobře Strucksův předpis.

»Je teď stále u mne,« odpověděl Person klidně, »již jen jeden, původní Lesinův. A pokus jej získat odstraněním mne, zařídil jsem to již, bude značit zkázu tisíců a kusu země.«

Znali Persona a v tom mu věřili. Věděli, že nezbývá než omezit se na obranu a snažit se pouze provésti svůj záměr. Ale cesta Personova na Špilberk se právem zdála velkým nebezpečím. Proto oddychl si Graham z hluboka, když dal Person povel k odchodu. Pro pohnutí sotva slyšel slova chvály, která na plošince před strojovnou

pronesl k němu Person i Rob nad jeho dílem na vrcholu Špilberku. A oči jeho zazářily, když se Person dával na cestu a ukazuje na točivou stezku, jež se hned od vrchu dělila na směry dva, když se otázal:

»Tudy? Hlavní cestou?«

Graham byl by raději je vedl druhou cestou, ale nechtěl budit podezření.

»Ano,« řekl, »je pohodlnější a vede k hlavnímu vchodu.«

»Tato cestička však je též schůdná,« mínil Person, ukazuje na stezku, jež odbočovala tu vlevo. Kráčel však již přímo cestou hlavní.

»Ano,« odpovídal Graham. »Ale druhým směrem se jde po většině po schodech. Bylo třeba obou cest, když tu tolik lidí pracovalo.«

»Zaměstnával's tím, myslím, celé Brno,« řekl Person.

»Skoro,« usmíval se Graham.

»Kdy jste to dokončili?«

»Před několika dny. Zdržovalo se vše právě těžkým výstupem.«

»Ovšem takhle volně jste tu nechodili jako my, kterým topí Nova Manon,« smál se Person, nabývaje lepší nálady.

»Obě cesty byly kryty,« vysvětloval Graham, »ovšem lehce. Proto nám to nyní vítr strhal. Však zde jsou ještě zbytky podpor.«

»Tomuhle je ovšem těžko odolati,« řekl Person, když se náhle dostali ze závětří a divoký vichr prudce na ně napadl.

»Pozor!«, vzkřikl Graham. A přiskočil spolu s Robem k Personovi, kterým náhlý náraz vichru zalomcoval. V tom však nový náraz s druhé strany –

Graham zbledl na smrt –

Vichr všecky přímo hodil do výklenku, jenž tady byl vedle cesty, dveře z něho vedly dovnitř.

»Chce tomu snad osud?«, proletělo Grahamovi hlavou, když viděl, že se Person zastavil u dveří.

»Co je to zde?« ptal se Person.

»Stará dílna, prázdná,« odpověděl Graham. »Stuchlá díra,« dodal.

Ale srdce se mu chvělo – zde, zde za těmi dveřmi byli Habr, Nekola i Jela, zkrátka všichni pracovníci o velikém Nekolově díle. Kdyby Person vstoupil –

Graham počítal již – Person – Bolek – Rob – nezbude-li, nežli –

Ale hukot vichru, jeho skučení se náhle utišilo.

»Bude zítra zle,« zahovořil Person. »Ale potom bude hůře – běda Americe!« zahrozil. »A pak přijde Habr na řadu a jeho druzi, těm –«

Nový náraz vichru, Person umlkl.

Graham křečovitě tiskl v kapse zbraň. Ale hlavou mu zas letí Personova slova: »Pokus odstranit mne bude značit zkázu –«

Jaká hrozná chvíle! Co se rozhoduje v ní!

Person se však náhle obrátil. Mávl rukou dolů, dal se na cestu.

LXXIV.

»Ubohé lidstvo! Ubohá země!« vzlykala Inea. »Jak hrůzný pohled! Hoří hory, hoří města, moře plane podmořskými výbuchy a zároveň vydrážděno hvězdou bouří se a zdvíhá k nebesům, po nichž divý vichr honí černé mraky. Halí zemi jako rubášem a pod nimi se řítí kryty měst v trosky, do nichž bijí ohnivé blesky za rachotu hromů.«

»A, viděli jsme asi před dvěma hodinami, na Sicílii se bojuje a lidé se rvou o kus země, zatím co jim rozžhavená půda pod nohami kolísá a sopky svítí k nebesům jak obrovité pochodně.«

»Nu, a co je s Čínou?«, dodal Molker. »Myslíte, že bylo bez významu, co jsme tam vídali v posledních dnech, vlastně temných nocích. Nespočetné roje světel, míhající se jak žhavé jiskry nad horami?«

»Myslíte, že by snad žlutí měli odvahu –?« tázala se Inea.

»Mně vždycky bylo divno, jak snášejí klidně vládu Personovu. Všude byly bouře, jen v Asii ticho. Od kdy jsou tak poddajní? A považte, že Person, jediný jen člověk, drží ve svých rukách

předpis pro Strucksovu látku – jaká je tu příležitost!«

»Person je teď sevřen v Praze,« poznamenal Rall.

»Americkým kruhem, pravda,« řekl Molker. »Ale co by učinil ten kruh, kdyby zezadu naň přišla nenadále velká přemoc?«

»Jak hrozný tvor je člověk!« vzdechl Rall. »A čeho si zaslouží lidstvo více, pohrdání nebo soucitu?«

»Ralle, soucitu,« odpovídal na to Molker. »Nemůže za zlobu, kterou příroda mu vlila do žil. Máme v krvi dávku dravosti, ale čím byl způsoben vzestup nad všechny tvory země?«

Odmlčeli se, však pouze nakrátko. Rall pokračoval v hovoru.

»A přece mám dojem, že život trestá tuto prudkost člověka. Dnes, jak jsme viděli na Sicílii zápasící vojska, zdálo se mi, že tam obě strany čeká trest. Viděli jste, Etna zuří, moře vrhá se až na východní její bok. Pochybuji, že se ještě srazí vzdušná loďstva, jimiž hledí soupeři se překvapiti navzájem.«

»A jsou to právě údolí, v nichž skryty jsou roje letadel,« upozorňovala Inea, »Etna snadno –«

»Nemyslím, že by je láva zalila, proudy její tekou k moři, většinou tak bývalo. Spíš mám dojem, že je sama půda na Sicílii dnes velmi nejistá. A že se Manonina hvězda dnes večer

dostane k zemi nejblíže a do poledníku, na němž leží Sicílie –«

»Bude lépe vyhnouti se večer,« navrhovala paní Inea.

»Budeme nad střední Evropou,« bezpečil ženu Rall. »Vlastně jen ji přejdeme.«

»A nyní poletíme dále k východu?« chtěla Inea věděti.

»Ano, jak jsme umluvili,« odpověděl Molker. »Pojedeme hvězdě vstříc, stále stoupajíce. Dostaneme se tak vysoko, aby nás již země nestrhovala s sebou při svém otáčení od západu k východu. A budeme se držeti hvězdy, sledovati její cestu.«

»Ovšem my budeme státi nad zemí a hvězda poletí. A velkou rychlostí.«

»To je pravda, ale rozhodně ji budeme moci lépe pozorovati, když nepůjdeme se zemí, která by nás od hvězdy stále odnášela.«

»Ostatně bude Manonina hvězda od nás vzdálena na půl milionu kilometrů, nebude nám moci přeběhnouti nějak zrychla. Jako jsme ji řadu dní viděli se blížiti a růst, tak se bude před našimi zraky vzdalovat. Pravda, stále rychleji, neboť bude padati ke slunci.«

»Tedy dále k východu?« otázal se Rall, jda dohlédnout na stroje.

»Ano, stále stejným směrem. A jen vzhůru!« kázal Molker.

»Stále ještě jdeme se zemí a suneme se proti hvězdě,« poznamenala paní Inea.

»Přirozeně, jsme zemí unášeni a ještě na ní se pohybujeme k východu. Hleďte, jak se oheň sopek šine pod námi k západu!«

»Počíná se stmívati,« upozornila Inea. »A ohně sopek lépe vynikají. Hle, na severu zář!«

»I na jihu je záplava,« doplňoval Rall, vraceje se od strojů, k nimž dveře nechal otevřeny.

»Na severu Arménie, k jihu Arábie,« poučoval Molker. »Překvapující je,« dodal, »co živého ohně bylo dosud v lůně země.«

»Viděli jsme na Španělsku,« řekl Rall, »celé jižní pobřeží bylo jako v plamenech. A jak zářil Vesuv s Etnou, zkusili jsme na své Astře.«

»Pravda, musili jsme rychle vystoupiti, abychom se nedostali do plamenů.«

»Pod námi, hle!« zase Inea ukázala dolů. V houstnoucím soumraku bylo viděti širokou záplavu, oblaky žhnuly sopečným žárem.

»Jistě je to Demavend,« soudil Molker, »probudil se. Ale uvidíme brzy jiné světlo před sebou. Východní Irán byl kdysi sopečný, byl by zázrak, aby také neprocitl.«

I hnali se dále k východu, země, halící se zponenáhlu v noční temno, ubíhala zpátky pod nimi. Ale již po chvíli se počal jasnit obzor před nimi. V dlouhém pruhu, jenž kryl celý východ, ruděžluté červánky se rozněcovaly, bledé nejprve a nízké, ale rudly, stoupaly.

»Hvězda počne vycházeti,« ukázala Inea.

»Jaká široká to záplava!« podivil se sám Molker.

»Oh, dnes bude –,« lekala se Inea.

»Den soudu a bude člověk vážen –,« zasmušil se Molker. »Ostatně co člověk, nepatrný tvor, jak se pozastavovati nad jeho osudem, když nebeská tělesa opouštějí dráhy, po nichž obíhala miliony let. Hledte, na východě v moři ohně naposledy vychází dnes měsíc –«

Pohleděli k východu a vskutku v žhoucích červáncích se objevilo bledé kolo luny.

»Milý přítel našich nocí,« teskně řekla mladá žena, »ztratíme jej opravdu?«

»Nemůže být o tom pochyby, vidíte, že vychází málo před hvězdou. Dohoní jej a při přechodu mimo naši zeměkouli ocitne se měsíc jen na stodvacet tisíc kilometrů od mohutné hvězdy. K zemi, v porovnání nepatrné, má třistaosmdesát tisíc – výsledek je jasný.«

»Bude stržen Manoninou hvězdou,« potvrzoval Rall.

»Roztříští se?« tázala se Inea.

»Roztříští a vzplane a spojí se s jejím rozžhaveným povrchem – snad – bude naším úkolem, úžasný zjev ten pozorovat.«

»A naše Nova?« tázala se žena Rallova a obrátila oči k západu.

»Zůstane nám v náhradu,« potvrdil Molker.

Pohleděli nad západní obzor. Na obloze, na níž nádech svitu podléhal již stínům noci, zelenavý kotouč klesal znenáhla se blíže obzoru, veliký, slabě planoucí.

»Jak vidíte,« upozornil Molker, »zachází za zemi, zeměkoule bude mezi ní a hvězdou. Přijde blízko k zemi a do jejího stínu, tím se stane, že bude zemí zachycena.«

»A my jsme zase asi první z lidí, kteří tuto oběžnicí Manoniny hvězdy vidí,« mínil Rall.

»Také soudím,« dotvrzoval Molker. »Země je zahalena oblaky a má jinou práci, nežli pozorovat oblohu.«

»A že si jí dříve nikdo nepovšiml!« divila se Inea.

»To má důvod týž, pro který jsme ji také my zpozorovali až v těchto dnech. Je příliš od Manoniny hvězdy vzdálena, nikomu nenapadlo pátrati tak daleko. A pozornost se přirozeně soustřeďovala k hvězdě samé.«

»Jaké to změny! A co čeká zemi samu!« vzdychla paní Inea.

Pohleděla dolů –

»Hle!« vzkřikla. »Pod námi!«

»Žlutí!«, vzkřikl Molker.

»Ženou – na Evropu!« dodal uděšeně.

Bez dechu hleděli na podivný zjev. Slabá záře letí od východu, pod nimi hluboko, v dlouhé, tence protažené přímce. A kus za ní druhá – třetí řada. Daleko na sever sahá, daleko na jih –

»Jedou na západ,« děsí se žena Rallova.

»Severozápad!« vzkřikne Molker.

»Na ně! Dolů!« zvolal Rall a vrhal se k strojům.

»Zadrž! Vzhůru!«, vztáhl ruku Molker. A Rall pochopil.

»Pravda! Výš! Jen výš!« volal.

»Na plnou sílu! Všechno napnout!«

Astra vyskočila, stroje přímo zaduněly.

»Mizí na západě!«, lekala se paní Inea.

»Nevadí! Hned uvidíme je zas pod námi!« děl Molker.

Astra prudce stoupala, jako šíp se hnala k obloze. Výš, vždy výš a výše. Země ustupovala, na okrajích jejích nové ohně, ale vzdálené. – Na východě však se ukázal kraj mohutného kola, které nyní rychle vystupovalo nad obzor východní.

»Vidíte je?« zajásal v tom Molker, ukazuje dolů.

Pohleděli, vskutku ohnivé záplavy nad vzdalující se zemí, které dříve se sunuly k západu, se zastavují, teď se rozbíhají, ale k východu.

»Vyhráno je! Země běží pod námi. Teď na západ a plnou rychlostí!«

Astra se sklonila, rozeběhla.

»A – tam jsou! Hleďte! Hleďte!«, natahovala Inea obě ruce. »Hleďte,« volala radostně, »jeden pruh, druhý, třetí –«

»Ano – už zůstávají zpátky na východ,« potvrzoval Molker.

»A stačí nám ten náskok?« ptal se Rall.

»Musí! Vždyť se řítíme dvojí rychlostí, svojí vlastní a rychlostí země, která běží proti nám. Předstihneme je, budeme varovati, aby –«

»Varovatí?«, tázala se Inea. »Ale koho? Persona?«

Zarazili se.

»Person?« uvažoval Molker. »Sám je sevřen.«

»Nuže, ke komu?« lekala se Inea s ní i Rall. Ale tu se rozjasnila Molkerova tvář.

»Ke komu?« řekl radostně. »K Hermanovi! Bertinimu!«

»Herman!« podivil se Rall. »Snad nemyslíte, že nechá boje?«

»Myslím,« odpovídal Molker důvěřivě.

»Je Němec!« na výstrahu namítl Rall.

»A také Evropan –«

»Pochybuji,« kroutil hlavou Rall.

»Uvidíme!« ukončil spor Molker.

Zmlkli všichni. Ale jejich srdce bila úzkostlivě. Zmizel zájem o hvězdu, jež stoupala, hrozíc, nad obzor, duše jejich plnil strach před jiným nebezpečím, jež se hnalo také od východu. Podlehl mu i starý hvězdář, převládla u něho obava o svobodu bílých bratří v Evropě. Ale vzpomínal i květu mládeže, jejž vyslala Amerika ku Praze.

Zahleděl se do tmy, ve které hluboko pod nimi rudé žhoucí body sopek se prudce hnaly k východu. Ohlédl se, na východě bledly pruhy

světel, v nichž vytušili vzdušná loďstva čínská. Uvažoval: I když letí žlutí touž rychlostí jako Astra na tisíce kilometrů za hodinu, má přec tato náskok o rychlost, s níž povrch země ubíhá k východu. Přes šestnáct set kilometrů v hodině. Jsou od Sicílie přes čtyři tisíce kilometrů, za půldruhé hodiny jsou u ní. K Černému moři je odtud skoro třitisíce kilometrů, žlutí budou potřebovati až k němu na tři hodiny. Od Sicílie nad Černé moře je asi patnáctset kilometrů – na vteřinu vyměřeno, aby je tam stihli. Nesmí ovšem dojít k poruše. A nesmí býti dlouhého jednání na Sicílii.

Af tak, či tak, budou rozhodovati vteřiny. Podaří se jejich záměr? Srazí žluté s jejich cesty?

Podaří se. Musí! Molker podíval se na východ. Tam hořela už velká rudá koule, hrozivě se ženouc od obzoru, za nímž dosud kryl se její spodek, stoupajíc a zřejmě rostouc. Zakrývala celý východ, šířila se na sever i k jihu. Východ planul rudým požárem, matné kolo luny se zřetelně odráželo v něm.

Nad Astrou všad dosud bylo nebe temné. Ale oči starcovy se přece obrátily k němu s důvěrou.

LXXV.

»Tisíc hromů! Zbláznili se? Ničemové! Lotři! S tímhle přijít!«

»Veliteli!«, skoro prosebně se ozval Brunn. »Stále naléhavěji se hlásí –«

»Ano, vím – S. O. S.! A při tom letí k nám!«

»Ano, značky sílí – patrně se blíží –«

»A proč nemluví?« vztekal se Herman.

»Veliteli, hleďte, nebe hoří, moře hoří, blesky syčí vzduchem – nelze mluvit, pouze značky mohou poslat.«

»Ano – S. O. S. – sestřelte je, jak je uvidíte! A můj rozkaz! Všechno vzhůru! Vzdušné loďstvo – vzhůru! K útoku!«

»Pane – vizte Etnu – nebesa nám hrozí! Je zločin, co podnikáme –«

Do lomozu boje, řvaní moře a rachotu v rudých oblacích zalehlo táhlé, mocné dunění. Země se otřásla, prudce, znovu – nový temný hukot pod nimi.

»Pane – signál! Světlo nad námi!«

»Tam je světla!« hučel Herman. Ale bylo znáti, že již váhá, kolísá –

»Hleďte, veliteli! Fialová záře nad námi – a kmitá – značky – S. O. S. –«

»Už jsou tady! Tedy sleťte!«, vztekal se Hermann.

»Zachraňte bílé lidstvo!« ozval se telefon.

»Telefon! Veliteli!«

Herman se chopil naslouchátka.

»Kdo jste, k ďasu?«

»Astra! Americká vzdušná observatoř.«

»A co chcete, čerti?«

»Čínské vzdušné loďstvo síly úžasné se blíží k Evropě – chce se asi zmocnit v této hrozné chvíli Persona a s ním Strucksova předpisu –«

»Tisíc –!« zaklel Herman. »Ale co mi po tom?« dodal.

»Jen vy tady můžete se pokusiti o zadržení žlutých – na vás spočívá teď zodpovědnost – před vší budoucností!«

»Nemohli jste přijít v horší čas,« váhal Herman, »jsem již skoro vítězem –«

»Je vyšší zájem – bílé lidstvo –«

»U sta hromů! Jistou výhru –«

»Vyváží ji vděčnost celé Evropy.«

Herman opravdově zaváhal. »Co Bertini?« otázal se nerozhodně.

»Poslouchá váš hovor,« ozval se sám Bertini, »a volá: Vzhůru, Hermane, je lepší práce, než děláme my –«

»Nestačím však, mám sic skvostné loďstvo – byl bys –«

»Omyl, Hermane! Mám větší vzdušné loďstvo nežli ty. Čekalo tě nepříjemné překvapení.«

»Cože? Ty máš vzducholodi?«

»Četnější než ty.«

»A co tedy radíš?« ptal se Herman, nechtěje sám učiniti první krok.

»Volám: Vzhůru! Proti společnému nepříteli!« odpověděl Bertini.

»Nuže – vzhůru!«

»Výborně – nepříteli!«

»Díky vám, přátelé!« ozvalo se z Astry. »Za Evropu, i jménem Ameriky! A těch čackých hochů u Prahy,« dodal k sobě Molker, »kteří byli asi odsouzeni.«

»Ale kam?« ptal se nyní Herman.

»Na severovýchod! Nad Černé moře! Tudy poletí.«

Dány rozkazy. Jaký pohled, jaký okamžik! Nespočetné roje vzducholodí nořily se ze skal Sicílie, zdvíhaly se k rudé obloze, řadily se v mracích, divoce se ženoucích. Bok po boku stavěli se nepřátelé sotva prchlé minuty.

Byl to zázrak, neslýchaný zázrak. Vítězství člověka nad sebou samým. Nad zlem v krvi.

Astra zase stoupala a její posádka v úžasu se dívala na nekonečné řady lodí, jež se náhle hnuly mezi východ a sever. Proti hrozné hvězdě, která stála na východě, zalévají ohněm nebesa i zemi.

V tom však jiný hrozný výjev jejich očí uchvátil. Pohleděli dolů, jaký děs! Od východu zdvíhalo se moře. Táhlé hory běží, blíž a blíž. Vždy výše stoupají, hrozně září vodní vrchy v žáru Etny. Etna hoří do vysoka, do vysoka k nebesům se týčí hrozný sloup.

A teď!

Obrovská stěna vodní se blíží, od východu jde. V požáru nebe i země jest ji viděti. Zavalila Kalabrii, valí se dál, blíž –

»Pryč! Pryč!«, křičí Molker zoufale.

Astra divoce se rozeběhla k Italii. Za vzdušným loďstvem, jež již prchalo.

A tu pohled! Těžko jej lze vylíčiti. Rozlétlo se cosi – nekonečná mlhovina. – Zatemnilo se nad Etnou – znovu zahořela. – A Sicílie se bortí, střed se níží, bílé pěny běží, vaří se. Celý východ podivně se zdvihl, oheň letí k Aci Reale a k Taormíně – k Syrakusám – k Messině –

Peklo zaplanulo nad pobřežím, do vysoka, nedozírna –

A teď všecko zaplanulo – nebe spojilo se ohněm se zemí – cosi obrovského vyletělo, rozlétlo se – a jen oheň – oheň – bílá mlha –

Omámeni, téměř beze smyslů zoufale se snaží udržeti Astru, kterou výbuch kamsi odhodil, odletěla jako jiskra bleskne vyražena ze žhavého kovu prudkou ranou kladiva.

Konečně ji narovnali, přivedli ji v její polohu. Teprv teď se mohou ohlédnouti. Do obrovského hořícího kotle za nimi po okrajích vtéká temno, závoj uléhá. Pouze z mraků rudá zář se skládá na moře, jež vzteká se a stříká do mraků. Pění se a divným spodním žárem vře tam, kde byla kdysi Etna a kde svoje skalné kopce k nebi zdvíhal východní břeh Sicílie.

Ale Astra letí jako vystřelený šíp, zdá se jim, že letí přímo hrozné hvězdě vstříc. Vidí vzdušné loďstvo sicilské a italské, jak pádí před nimi. Jaký šílený to let!

Náhle chápou. Hvězda Manonina – koule nesmírná již stoupla na obloze, mraky prosvítá a blíží se a zvolna sune se jim nad hlavy. »Tíže!« vzkřikne náhle Rall. »Tíže mizí!«

Nyní rozuměli, odkud létadla sicilská a sama Astra vzala závratnou svou rychlost.

Pod nimi již běží Adrie, vidí moře rozpěněné, nakupené v hory, jež se valí a divoce na pobřeží vrhají.

Pak zase rozeklaný kraj, pusté hory – ale kde jest jejích sníh? Balkán letí pod nimi, nyní cosi vpravo září – Hellespont.

A zase moře, divé, rozkacené moře. Černé moře. Ale jaké zuření!

Však hle – před nimi!

V dlouhé čáře letí mocné vzdušné loďstvo, řada, druhá, třetí – dračí vlajky na nejbližších strojích. Nemýlili se tedy, byly to šiky čínských vzducholodí.

Kdež rozmysl! Vpadli na ně divým nárazem – dravec na dravce – drtí je již v boku, zapalují, k moři vrhají, plane vzduch a plane moře, dým se mísí s mlhou, s parami.

Překvapili žluté, rozhodili je, porazili prvním návalem.

Dál se ženou – přes ně – na ně – ničí – ničí – dál a dál. – Malý oddíl žlutých však, hle – výše letěl – přeletěl a spěchá k západu.

»Na něl Na ně!«, křičí Molker, křičí Rall, Inea sama obrací směr Astry.

V tom však – jaký divý náraz!

Cosi smýklo Astrou – uchopilo ji to – jaký let!

Jsou unášeni divou prudkostí – na severozápad.

»Úžasná to síla! Co to je?« hrozí se.

»Špilberk!«, zvolá Molker. »Zachytil nás Špilberk!«

LXXVI.

Hrozný rachot zaduněl, podlaha se prudce hnula, stěny zadrnčely. Z venku ozývá se ostrý divý svist zuřící vichřice. Ssinavě modrý, fialový svit hraje v oknech. Person podíval se oknem, to kryt hoří prudkou září.

Nový otřes, okno odhodilo Persona. Kdesi dole přeběhlo táhlé dunění, blížilo se, zařvalo a zase ubíhalo, hynulo. Ale zblízka ozývá se krátký rachot, řítí se cos někde, dům, kryt, kdož ví co?

»Ale ta podivná zář!« pozastavoval se Person.

»Asi se někde otevřela sopka,« vysvětloval Graham. »Celý svět je v plamenech, rozhlas, dokud neumlkl, hlásil oživnutí sopek také v střední Evropě. Milešovka –«

»Však to zde se zdá být blízké, příliš blízké,« taje rozechvění mluvil Person.

»Nemůže se nám zde státi pranic,« pokoušel se Graham odvésti Persona jiným směrem, »Dům je ohnivzdorný a je zabezpečen proti otřesům.«

»A ten hukot!«, odpovídal Person stejným způsobem. »Dole v městě je, jak se zdá, zle –«

»Obě řeky vystoupily z břehů, není také divu, staletý led, mocné vrstvy sněhu, všechno taje, příval vod se řítí se všech stran.«

Zas dolehl pokřik, ale vzdálený.

»Nevrhnou se sem, k těm kopcům?« ptal se Person.

»Pochybuji, voda je spíš tlačí odtud. Ale počítati dlužno se vším, proto jsem vás žádal, aby vaši lidé střežili vchod k Petrovu s té strany.«

»Se strany, kde není Špilberk,« myslil Person, v jehož duši vzklíčilo již podezření. Ale nahlas řekl: »Pokřik roste, myslím, že se blíží. Snad abyste přece dohlédl!«

Graham se hnul okamžitě, nechtěl činiti nic, co by mohlo býti nápadným.

»Prosím však, abyste se chránil,« řekl pouze. »Zde jste bezpečen. A jste nositelem velké věci.«

»Vím, dám pozor,« odpověděl, »buď bez obav o mne!« A cosi blesklo v jeho očích.

Graham se vzdálil uklidněn, ač ne úplně. Ale potřeboval aspoň vydechnouti. Hrozné bylo napjetí celého dne a zvláště této chvíle. Čas se přiblížil, Manonína hvězda přecházela. Baterie na Špilberku byly v činnosti. Ještě krátký čas, vše bude zachráněno. Budou nerušeni po tu dobu? Nebo Person – Fialové světlo budí jeho pozornost, Graham by měl zůstati mu na blízku. Ale zase,

kdyby ho zde spatřil – Aspoň před dům třeba odejít, soudil Graham a již chvátal se schodů.

Jen zašel –

Person skočil k oknu, jak zapadly dveře za Grahamem. Viděl, že kryt celý hoří zvláštní fialovou září. Uvědomil si, že Manonina hvězda hoří žárem rudožlutým. A rozhodnut v okamžiku vyběhl na chodbu.

Dva, tři kroky, Person byl již na schodech a běžel vzhůru do druhého poschodí. Chtěl se odtud podívati, co znamená toto fialové světlo. Již byl na chodbě a spěchal k oknu. A tu slyší – zde – za těmi dveřmi –

Co to bylo? Pláč? Či pouhý vzlyk?

A ten hlas! Byl Personovi tolik známý.

Ticho bylo přerušeno temným hřměním, použil ho, stiskl závěr dveří.

Žasl. Jak sem přišla?

Erna!

Sedí u divného přístroje, zraky upřeny do dlouhé roury. A roura je namířena směrem, odkud přichází fialová zář!

Person stanul, ruku tiskl k srdci. Vše se rozbouřilo v něm, podezření hrozné ťalo žhavým drápem v duši hluboko. A již tiše, jako kočka počínal se Person plížiti k Erně. Stanul po několika krocích, aby uklidnil svůj rozbouřený dech.

A jak stál, pochopil, že je roura přístroje, jímž hledí Erna, namířena na Špilberk.

Jako bodnut tímto poznáním, pokročil hned vpřed, ale opatrě, bez hluku. Strnul však jak sloup, když se náhle tichem ozval Ernin vzlyk:

»Svate! Drahý, milý! Aspoň uvidět tě ještě smím, s tvým obrazem před očima, v duši budu umírat –«

Jako šelma skočil Person vpřed, chopil Ernu pevně, sevřel její paže a odtrhl ji od přístroje.

Uděšený výkřik Ernin, zanikl však v novém burácení, jež sem z venku dolehlo. Erna se zhroutila, když poznala Persona. Strach jí dodal síly, vášeň odvahy. Vzepjala se, vyrvala se Personovi z rukou a zděšeně křičíc vrhala se k přístroji.

Rozzuřen až do nepříčetnosti odrazil ji Person. Odletěla, klouzla na podlaze, klesla na ni bezvládně. Ale vstávala hned, těžce zdvíhala se sice hlava, ale silná vůle štvala ochromené údy.

Person však již zatím hleděl do přístroje. Viděl. – A jeho pěsti se zaťaly a tělo pokrčilo jako k zuřivému skoku –

Viděl v přitlumeném světle páky, kola, přístroje. Postava je u nich, řídí cosi –

»Nekola! Svat!« vzkřikl divoce.

»A Kaspar!« dodal. »Tedy – zde!«

Pohnul přístrojem a uviděl v něm vrchol Špilberku. Viděl mocné sloupy – jeden – druhý – v rudém oslnění zdvíhá se tu nad vrcholem hory řada obrovitých baterií.

A z jejich čel! Fialová zář se line, v dlouhých pruzích tryská k obloze. Tam mraky, páry – víří – vaří se a letí – divě kolotají –

Teď se roztrhly a kraj obrovité žhoucí desky sune se tu nad horu. Manonina hvězda přichází, k ní tryská ten proud síly – Person porozuměl.

Tu mu kdosi objal nohy, sevřel nečekanou sílou.

»Milost – slitování –,« lkala Erna. »Ušetřte ho!«

»Pro tebe, ty zmije!«, syčel Person, neznaje se vztekem.

»Je to velké dílo, vidím, mějte –«

»Beze mne! A proti mně!« vzkřikl Person. »Já jsem pánem!«

»Neničte jich díla! Jist –«

»Zničím! Zničím!« vzkřikl Person. »Kdyby vše to nebe neslo lidstvu, zmařím to, to dílo jejich! A zabiju ho! Zabiju –«

Třesklo cosi. Person pocítil radost – nezasažen!

Sehnul se bleskem a chopil ruku Erninu, sevřel ji, až zaúpěla bolestí – zbraň jí vypadla –

»Marně!« zachechtal se Person. »Ne, mně smrt nenesete, ale Nekolovi! Splnila jste osud, Erno Gravenová, poslední potomku rodu – víte, čího? Jaká krásná souvislost! Víte, kdo byl první Graven před dvěma sty lety? To byl Hartman, poslední svého rodu, který změnil jméno. – A vy pomstila jste Hartmanův rod na posledním Nekolově potomku – a dokonale –«

»Oh – tak?« vzkřikl a divoce skočil po Erně.

Nenadálou silou vzchopila se dívka, sáhla po zbrani a namířila znovu na Persona.

Chopil její pravici, stěží se mu podařilo odvrátiti ústí, z něhož znovu zablesklo –

A tu plana zuřivostí pomsty zkroutil ruku Erně, namířil ji na hrud její. Stiskl – třesklo – Bezvládně se Erna sesunula k zemi.

Cosi prasklo v srdci Personově. Nevýslovný bol je zalil – vždyť ji miloval –

Ale odtrhl se skokem – fialová zář sem šlehla okny –

Když vybíhal Person z Grahamova domu, dvě postavy se blížily se strany.

»Musí tam být dosud,« řekl první z nich. »Ale jistě vyjde, hleď – vždyť vše se řítí!«

»A přijde nám do rukou. Přijde, je-li spravedlnost!« řekl druhý.

Zachytili se čehosi, jejich ruce setkaly se a pevně se stiskly.

»Ale nesmí zemříti rázem, Virrene!«, hrozebně promluvil první z mužů. »Musí věděti, že umírá! A musí věděti, proč! Za Andělku! Za dva staré lidi od Messiny. A za Antru! Antru moji, sestru ubohou!«

Nový otřes. Nový křik se ozval. Ale v této části, kterou tak uměle Graham na dnes vylidnil, jen tu a tam se mihla lidská postava. Přec však někdo, muž a žena přicházeli –

»Robe! Robe!« úpěla žena, tisknouc rámě mužovo.

Zase otřes zalomcoval půdou, divý praskot, kryt se rozevřel a vlhké horko vpadlo dolů. Mezi mraky zazářila žlutě rudá plocha, ale hned zas mraky zahořely fialovou září.

»Slyš! Přichází!« vzkřikl Langhena. Křik se ozval z domu.

A vskutku – Person vyběhl.

»K ďáblu – Rob!« zasyčel Langhena shlédnuv v tom muže a ženu a Virren divě zaklel.

V tom již Person spatřil Roba.

»Vzhůru! Robe! Všichni naši lidé! Vzburcuj okolí! Vše na Špilberk!«

»Je nekryt, vládče! V této chvílí –«

»Zrada!«, vzkřikl Person. »Tam jsou, vidíš?« Zase švihlo fialové světlo.

»Nekola a Habr! Na Špilberku! Na ně!« křičel Person mocným hlasem.

»Kují tam cos, zničiti nás chtějí – na ně! Na ně!«

»Na ně! Vzhůru! Na Špilberk!« křičel nyní i Rob.

»Všechno, co má sílu, k útoku!« volal Person, když se počínali sbíhat lidé se všech stran a hrnouti se k Personovi. V okamžiku zástup lidí spěchal – mohutnými skoky, tíže skoro zbaven silou blízké hvězdy, hnal se Person a za ním jeho druhové.

»Za ním! Za ním!« vzkřikl Langhena a teprv nyní rozběhli se davem, razíce si cestu k Personovi. Byl to děsný zmatek, když se vyřítili s Petrova a namířili ke hlavnímu vstupu na Špilberk. Pobořenou branou zdrželi se, promíchali. Langhena a Virren vyrazili mezí prvními.

Jaký úžas! Vrch tu do výše čněl, sněžné boky rudý žár oblévá, nad hlavami v rozzuřených mracích obrovité kolo plane, k němu vrchol hory sálá dlouhé fialové pruhy –

Polo oslepeni přihnali se k vstupu na Špilberk. Ale divý náraz jejich rozletěl se – třeskly prudké rány proti nim a kule zasyčely – křik se ozval zasažených.

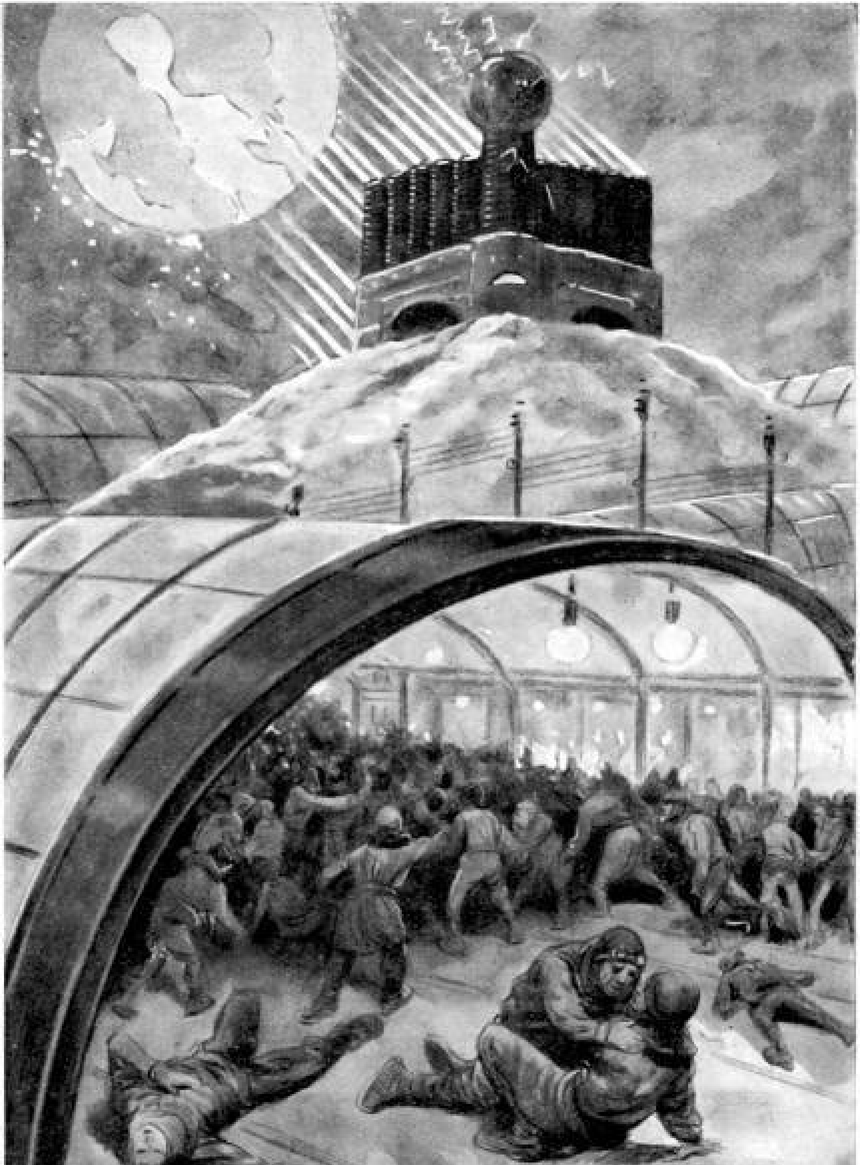
Tu je teprve dostihl Graham.

»Vzhúru!« vzkřikl. »Na ně! Vzpoura! Udeřili na Persona! Prchl na Špilberk! Zadržte je – odrazte jel Nepouštějte jich na Špilberk! Zpět je žeňte!«

Byla to lest ďábelská, jež napadla v tu chvíli Grahamovi. A měla úspěch překvapující! Vše se zamotalo před vchodem, část lidí Personových vskutku obsadila vchod a počínala stříleti do útočníků, kteří chtěli nahoru.

Person odražen byl stranou. Rob ho zachytil a následován Mílou odbočil s ním vpravo. »Za mnou, vládče!« volal přitlumeně. »Druhý vchod je nedaleko! Za mnou!«

»Robe! Slyš! Stůj!« ozval se hlas Mílin.

. . . vrchol hory sálá dlouhé fialové pruhy —

»Mílo! Pro bůh, zůstaň! My musíme –!«

Již se hnali vpřed, nedbajíce ženy, jež se potácela za nimi.

A již hnal se kdosi stejnou cestou, strhli sebou Mílu, v divém chvatu vše se vrhlo na východní branku. Byl to nápor šílený, když třeskly zbraně z obou stran. Za rachotu hromu vrhali se proti sobě, jen postava jedna zastavila stranou – Bolkova – Person prodral se tou vřavou. Rob jej viděl, jak se mihl po schodech. Klesl schvácen, vstal však, hnal se nahoru.

Tu postava znenadání vyvstala a zamířila za Personem. Divě po ní skočil Rob a udeřil. K nohám jeho padlo tělo – zazářilo nad nimi a ostré světlo na ně vpadlo –

Tělo u Robových nohou pozdvihlo se, znovu klesalo – a jizva zaleskla se na holé lebce starcově –

»Robe! Klokočná! Vzpamatuj se!« vzkřikla nyní Míla. »Chráníš vraha, vraždíš přítele –«

»Nechraň vraha, Robe!«, ozval se hlas Langheny, jenž udýchán dobíhal sem s Virrenem. »S námi – Robe! Na Persona! Na vraha!«

»Zpátky!« vzkřikl Rob. »Svým životem budu hájit –«

»Vraha svého dítěte! Své Andělky.«

Úpěnlivý Mílin skřek se ozval. »Andělko má!«

»Šílíš,« křičel Rob. »Spadla –«

»Já ji shodil!« vzkřikl Ital. »Na Personův rozkaz!«

»Robe! Slyš!« křičela Míla zmítajíc se šíleně a vrhajíc se k muži.

Inženýr Rob strnul. Byl však Rob.

»Byla nutná oběť!« vzkřikl. »Byla velká myšlenka –«

»A byla velká myšlenka, ty blázne, když Person uchvátil tvou ženu?« s posměchem udeřil Langhena.

Rob se vzepjal.

»Mílo!« vzkřikl. »Je to pravda, Mílo?«

»Pravda! Ano!« vzkřikla Míla vášnivě.

Okamžik hrůzný. Vybuchlo peklo v Robově duši. Blesk mu projely vzpomínky, pochopil všechno, co bylo. Nenávist žhavější pekelných plamenů tryskla.

Nelidský skřek se mu vydral z úst. Skočil a udeřil po Míle. Shroutila se, tělo její válelo se se svahu.

»To je oběť! Blázne!« křičel Ital. »Tam je zlosyn! Za ním!«

»Za ním!« jektal v šíleném vzteku inženýr Rob.

Obrátil se, skočil na schody.

»Za ním! Za ním!« bylo slyšet znetvořený, hrozný hlas.

»Za ním!« ztrácelo se jim již, neboť nikdo nepostačil šílenému Robovi.

Ale dva šílenci razili si cestu za Robem a stejně hrozné skřeky draly se jim z úst. »Zabít!« křičel divě Virren.

»Zabít! Zabít!« řičel Langhena.

Kolmen dobíhaje s dvěma muži zahlédl je mihnouti se na schodech. Všichni tři se vrhli za nimi.

Ale Bolek se obrátil a prchal. Klopýtl však, hrom zapraskal nad horou a srazil téměř Bolka. Hnal se dál – hrom duní, znovu, duní.

Přeběhl před hlavním vchodem uděšen, mocný otřes země, podrazil mu nohy, uvrhl jej k zemi. Zdvíhal se a viděl, jak obránci vchodu s napětím sil zápolí s útočníky. Habr, Bukov s Jelou, Sibirjak i Graham byli v jedné řadě, kolísají však, neboť noví protivníci s křikem ženou se sem od Petrova, se svahu.

Byli blízko, když se země znovu zakymácela. Bolek zavrávoral – ale hrůzou strnul, nemoha se pohnouti.

Viděl. Špilberk kolísá. A znovu duní, práská hrom.

»Zkáza! Zachraňte se!« vzkřikl do zástupu.

Nerozuměli mu, snad myslili, že se od Petrova blíží pomoc obhájcům. Útočníci couvli, s pokřikem je ženou Nekolovi přátelé. Opouštějí Špilberk, ženou na Petrov.

Nový rachot, blesky ráz – ráz! Země se kymácí a Bolek padá, po čtyřech se dere na svah Petrova.

A hora se hnula – zase – znovu –

LXXVII.

A na vrcholu hory?

Ve strojovně, Nekola a Kaspar. Tento u měřičů proudu, jdoucího z tomodynů, Svat u řídicích pák. Pozornost Svatova upřena na přístroje a k telefonu, jenž sem vedl od Millova stanoviště.

Bylo dvacet minut před desátou. Nebe hořelo a vrchol hory chvěl se bez ustání, divý vichr honil cáry mraků kolem oken strojovny. Na obloze obrovitá koule blížila se, stoupala již nad horu.

Svat se podíval na časoměr a pak kynul Kasparovi. A v tom zazněl z telefonu Millův hlas:

»Nuže, jménem Páně, Svate Nekolo!«

Svat pohlédl oknem k nebi a pak uchopil se první z pák. Zapjal ji a pak druhou, třetí. Mocný hukot zazněl nad hlavami jejich, zachvěla se půda pod nimi a vzduchem proletěla vůně ozonu.

Svat pozoroval přístroje. Vše bylo v pořádku, ač bylo třeba mnohem větší síly proudu, nežli bylo počítáno. Bylo nutno zkrátit dobu působení baterií, neboť čekali, že jejich zář je zradí Personovi. Ale měli připravenu sílu obrovskou, ani takto, při zkrácení doby působení na pouhých čtyřicet minut, nevyužívali ani její polovice. A doufali, že Person ani v nejhorším případě se nedostane na vrchol Špilberku dřív, než uplyne doba, k jejich dílu potřebná.

S chvěním v srdci dívali se po svých strojích a zas z oken strojovny. Jaký úkol vznešený! Člověk

mění dráhy těles nebeských a před zkázou zachraňuje světy. To jest jejích dílo, jejich ruce provádějí světodějný podnik.

Obrátili se však ihned ke svým přístrojům.

»Vše v pořádku! Dále!« ozval se zas Mill a Svat zapjal další páky v činnost.

Hukot baterií přešel v temné dunění, hora zalila se modrofialovým jasem.

»Ještě stupeň! Dál!« velel Mill.

»Dál!« velel zase po několika okamžicích.

»Ještě stupeň! Dále!« pokračoval.

Dunění nad jejich hlavami již přešlo ve vysoký, jasný tón, okna fialově plála a hora znatelně se chvěla v základech.

»Jak pracují tomodyny? Není závady?« otázal se Mill telefonem.

»Vše jde znamenitě. Skvěle!« zněla Kasparova odpověď.

»Nuže, Svate! Na poslední díl, jak bylo vypočteno!«

Ještě jednou pákou pohnul Svat a baterie hvízdly ohlušivě, vše se napjalo a oslnivý žár je zalil do kola.

»Nyní – nyní!« volal Mill. »Světů osudy se rozhodují, Bože, při nás stůj, je-li toto vůle – však – pro Bůh –« Cosi divného se ozvalo v tom výkřiku. A hned zmlkl. – Ale ve strojovně toho nepostřehlí, zaujati významem a vznešeností okamžiku. Kaspar rozechvěn a bled stál u měřičů, jeho ruce mimoděk se sepjaly.

I Svat obrátil své zraky k nebesům, jeho rty se chvěly modlitbou.

Za dunění strojů nemohli postřehnouti poplachu na úpatí hory, který vyburcoval Milla, neslyšeli burácení vichru, neslyšeli hřmotu v zemských útrobách. Záře baterií převyšovala sopek požáry, stínila i hroznou hvězdu, která němá, jako hrozný přízrak přecházela nad světem a hoříc rudým ohněm v strašné kráse světu hrozila příšernou zkázou.

A slabý člověk, nepatrný tvor, pohlédl na přístroj a volal jásavě:

»Díky Bohu, daří se nám dílo! Země urychluje svoje otáčení, pohnuli jsme zeměkoulí! A když zemí, tedy také hvězdou!«

A již vzkřikl Svat poznovu:

»Zemská osa! Naklání se k jihu! Bože, tobě dík!«

Třesk! ostře zaslechli i v hluku strojů.

Ohlédli se, krev jim tuhla v žilách.

»Person!« vzkřikli jedním hlasem.

Ve dveřích stál Person – ruka namířena na Svata.

A klesla právě, jak zaznělo zatřesknutí. Toto poklesnutí Personovy ruky – nevěděli, kdo je vyvolal – to zachránilo Svata. Nezachránilo snad víc?

Person se obrátil ven a vzkřikl uděšen.

»Robe!« vydralo se z jeho úst. »Tys mne –?«

Venku třesklo znovu, Person uskočil.

Ale porozuměl, jeho pravice se obrátila van a zablesklo se z ústí jeho hlavně. Slyšeli jen slabý výkřik –

A slyš.

»Tink – tink – tink –«

»Deset hodin! Přechod hvězdy –!« vzkřikl Svat.

»Bože, při nás stůj!« zavolal ještě a postavil se před své stroje, tak jako stál Kaspar ma ochranu strojů svých.

A již rozlétly se dvéře – Person vpadl.

Vrhali se proti němu oba dva – výstřel třeskl, kule zasvištěla kolem hlavy Svatovy.

Ale uskočil, Langhena a Virren vřítili se do dveří, Kaspar a Svat nevěděli, proč. Myslili, že přišla Personovi pomoc, ustoupili přemoci.

»Všechnu sílu! Všechno! Vše!« vykřikl Kaspar, vrhaje se zase k strojům.

Svat se obrátil a skočiv trhl poslední pákou na pravo – pákou poslední – přec však nezapjal jí úplně ve svém chvatu.

Děsný praskot zarachotil, sivá záře blesků proletěla vzduchem.

Ráz! Ráz! bijí hromy nad horou.

Třesklo znovu, ohlédli se.

Na zemi se válel Virren, Langhena se vrhá na Persona.

Ale klesá, strhuje však sebou Persona.

. . . sivá záře blesků proletěla vzduchem

Novou nadějí zachvácen, vypíná Svat páku poslední.

Kaspar běží ku pomoci Langhenovi, pochopiv, že není nepřítelem –

Ale zase dvéře otevřeny, vpadá Rob.

A tu vyskočil Person – Langhena se zmítá na zemi.

»Vrahu mého dítěte!« křičí Rob a míří na Persona.

»Uchvatiteli mé ženy!« volá.

Ale Person propuká v smích –

Roba uchvátili ze zadu – Kolmen je tu s muži –

A tu beze slova vrhl se Svat k pákám, zapjal poslední z nich – na plno –

Oheň všechno zalil, oslnivá, žhoucí zář.

Praskot hromu, úder za úderem.

Blesky bijí z baterií, blesky bijí z mraků.

Táhlý praskot bořícího se Brna, baterie duní trosek dopadem. – Vše se třese, chvěje – stroje planou – hoří –

Za děsného rachotu se nebe otvírá – Manonina hvězda!

V tom se všechno smýklo divně stranou –

A pak srazilo je k zemí cosi olbřímího. Svat je vržen s Kasparem ke zdi, jejich ruce se tisknou, u vchodu se válí Kolmen se svými muži. A Rob a Person zatínají nehty vzájemně do svých hrdel.

Mraky letí kolem hory – jsou už nad mraky – v ohnivé záři –

Cosi nesmírného rozeběhlo se jím vstříc –

Manonina hvězda.

LXXIX.

Chvíle, kdy se Špilberk zakolísal poprvé.

Astra tíže téměř zbavená divou rychlostí se žene zvířenými, hořícími mraky, hrozná žhoucí koule letí nad hlavou. V Astře v pevném objetí tři lidé.

»Zahyneme!« vzlyká poděšená žena Rallova.

»Stane se jen, co chce věčná vůle,« klidně odpovídá Molker.

»Odoláme,« pevně praví Rall. »V pravou chvíli uvedeme v činnost stroje, abychom minuli vrchol Špilberku. Neroztříštíme se.«

Mraky nad nimi se rozevřely. A hle, ve vysoku vidí hejno velkých ptáků, jako suché listy ve vichřici víří, potácejí se a ztrácejí se k žhavé žluté kouli, která – obrovitá – velebně se nese oblohou.

»Žlutí!«, vzkřiknou. »Oddíl, který unikl! Strhla je Manonina hvězda!«

»Hleděli se odpoutati od Špilberku, zamířili do výše – my musíme stranou –«

»A měsíc! Vizte! Nad nimi je, vzdaluje se –«

»Vskutku, letí již – a ani nespatříme jeho pádu,« litoval Molker.

Nespatřili. Žhoucí mrak je obestřel.

Tu Molker zvolal: »Ralle – čas!«

»Nuže, jménem Páně!« odpověděl Rall a skočil ke strojům.

Rozběhly se plnou silou, Astra se zachvěla, rozezpívala se jarou písní práce, síly.

»Odoláme?« zachvěla se Inea.

»Ví jen Bůh,« řekl temně Molker. A pohleděl znovu mezi mraky za měsícem, tělesem, jež tolikráte pozoroval, zkoumal. Byl to milý druh a mizel nenávratně. Ale vytrhl ho úzkostný hlas Inejin:

»Marno! Marno! Směr se nemění!« volala ukazujíc na směrový ukazovatel.

»Snad – přece –,« těší Molker ji i sebe, odvraceje zrak svůj od oblohy.

Ale volá: »Ralle, je-li možno – více – víc!«

»Nelze již, jsme na nejvyšším,« odpovídá Rall.

Ještě několik okamžiků, potom volá Molker:

»Marno, Ralle! Narazíme – pojď – zemřeme společně –!«

»Ne, ne! Musíme –,« volá Rall do dunivého znění strojů.

Vskutku, poznovu se Astra zachvěla, dravá píseň jejích strojů zaostřela, poskočila do výše.

Okamžiky letí spádem šíleným.

V tom temný, ostrý praskot v spodku Astry! Znění strojů skleslo, ustalo –

»Dokonáno!« řekl Molker klidně. »Ralle!« zavolal.

A Rall přiběhl, podal ruku Molkerovi a levicí přivinul svou ženu k srdci, Molker položil jí ruku konejšivě na hlavu.

Hodiny se ozvou – bily deset. Hvězda Manonina byla zemi nejblíže.

Vskutku, nad hlavami jejich obrovitá koule majestátně, zlopověstně hoříc, pluje nad zemí nad změtí planoucích mraků.

Náhle skočí mraky za Astru, cosi chopilo ji, divě smýklo do předu.

Pohleděli z oken, potrhané cáry divě se vzad ženou, ale Astra letí nyní dále klidně, šílenou však rychlostí.

»Co se děje?« ptají se druh druha. Ale není odpovědi.

»Hle, co je to?« vzkřikne náhle Molker, ukazuje oknem ven.

V mracích cosi letí s nimi současně. Není viděti tvar ani podobu té věci, pouze divná zelenavá světla planou tady na dosah, letí stejně s Astrou –

V tom však nový náraz, zase hrozná síla vrhá Astru vpřed, větší daleko, než před několika okamžiky. Zachytili se jen stěží. Molker pátrá oknem po podivném zjevu, nevidí však nežli mlhu mraků splývající v změť.

Tu spatři ostrou fialovou zář – k nim letí – roste, prudce sílí –

A již žhoucí výheň u předu –

»Špilberk!« vzkřiknou.

»Hoří! V plamenech.«

Vzlyk Inejin se ozval, Rall ji pevně přivinul k sobě.

A hle! Vidí horu – vzduch již okolo ní čistý – obrovité sloupy ohně bijí k hrozné kouli na nebi – teď blesky vyletují – rachot duní Astrou –

»Hrůza! Vizte!«

Špilberk zakolísal – pohnul se.

Pak se otřásl jako vzteklý netvor – odtrhl se –

Byli téměř u něho – fialové peklo letí proti nim –

Vyletělo –

Hoře jako meteor za děsného rachotu se Špilberk vznesl těsně před Astrou –

Hoře, divě plana letí – k obrovité žhavé kouli –

Astra přeletěla – cosi – asi drobné trosky – udeřilo do obalu – již však jako střela vběhla do zvířených, potrhaných mraků.

Ale trhla sebou, vrhla k přední stěně hvězdáře a jejich družku.

»Zachráněni!« vzkřikl Rall, pohlížeje zpátky. Žena vzlyká v jeho náručí.

Ale cosi dál je tiskne k stěně – to se staví Astřin běh – dál ji drží síla Nekolových baterií, jež fialově planou ve vysoku – výše – výš – Směr Astřin se stáčí vpravo, k severu.

Náhle cosi uvolnilo cestu – Astra letí stejnoměrně dál –

Fialová záře na obloze shasla.

A hrozná Manonina hvězda dál se řítí – k západu se rychle sune – k slunci spěje. Země dále

kolotá, k východu se otáčí – nad Brnem své spáry rozevírá tma.

Ještě hoří západ, temné mraky kryjí však již oblohu a za divého vichru letí bouře krajem.

A pod Petrovem?

Do hukotu rozbouřených vln, do skučení vichřice a hromového rachotu sem občas zdaleka zaléhá tlumený křik. Hlasy šílených hrůzou, bez cíle prchajících z místa děsu –

Ale pod Petrovem ticho.

A přec – tu i tam se ozve tichý ston. Přece někdo přežil.

A v hluboké trhlině, pod převislou stěnou a právě na okraji propasti – muž se probouzí. Těžce sahá k hlavě – oh, jak bolí!

A teď vzpomíná, matně, neurčitě. Ano – byla u něho –

Těžce tápe kolem. Ach – tu ruka – její ruka!

»Jelo!« slabě splývá s jeho úst.

»Jelo!« šeptá ještě slaběji.

Mrákoty ho přemáhají. A zas přecházejí.

Cítí její ruku.

Ale dívka mlčí – ruka nepohnuta –

Nyní však si uvědomil – teplá je –

Teď slabý tep –!

»Žije!« jásá beze slov. »Bude žít –«

LXXX.

Jitro dvanáctého ledna. Do daleka rozpěněné pláně Pacifiku, vlny dosud zuřící a kypící, však na cestě k uklidnění. Pouze občas vzedmou se a vzepnou, stříknou k mrakům bílou pěnu, zmítajíce jako hříčkou velkým, pevným prámem. Pak se utiší, tak jako by zapomínaly na nedávný svůj hněv.

Příroda se utišuje po strašlivém rozbouření živlů, za kterého oheň se rval s vodou, nebesa se potýkala se zemí a člověk, nepatrný tvor, se třásl v němé hrůze, vida, jak se potkávají světy za úžasné katastrofy a jak v záhubu se řítí velkolepá tělesa nebeská.

Za obrovských bouří, při nichž bezpomoonně zmítaly se na nesmírných vlnách záchranné americké prámy, přišel včera dne jedenáctého ledna západ, jakého dosud nespatřily oči člověka. Dvě slunce plula na obloze, staré slunce bílé, druhé slunce rudožluté. Blížila se k sobě, zlobou nebo láskou rozpálena. Rozhořívala se před očima člověka, brzy dva obrovské žhoucí chomáče se hnaly k sobě po obloze.

V mracích, které tlumily jich zář a dovolily pohled prostým okem na ně, bylo zříti, jak úžasnou činnost probudila v sobě navzájem dvě slunce, jež se k sobě blížila. Mohutné pochodně tryskaly do nesmírných dálek prostoru, obě hvězdy protahovaly se směrem k sobě, trhaly se.

Bylo patrno, že Manonina hvězda vskutku padá na slunce, že se zdařil záměr Nekolův. A srdce lidská, chvějící se hrůzou, zdvíhala se nadějí i hrdostí.

K večeru se obě hvězdy téměř kryly, přirozeně, neboť Manonina hvězda přicházela od země a musila přijíti do přímé čáry mezí slunce a zeměkouli. Jsouc dosud blíže k zemi nežli slunce, rovnala se velikostí téměř slunci. Ale hořela stejně jako slunce, pouze bylo její světlo žlutší.

Těžko bylo uhodnouti, co se stalo před západem. Zdálo se, že Manonina hvězda vybuchla, aspoň rostl náhle na západním nebi kolem slunce mocný žlutý oblak, divně žhoucí. Obaloval slunce, které jako by jím bylo prosvitlo, zdálo se však, že se oblak zase snáší k slunci.

Dvě hodiny před půlnocí desátého ledna přecházela Manonina hvězda nad Evropou. V nové Americe byly tehdy tři hodiny po poledni. Když v Americe nadcházela čtvrtá hodina po polední jedenáctého ledna, uplynulo tedy pět a dvacet hodin od přechodu hvězdy mimo zeměkouli. Při původní své rychlosti, jež byla tisíc kilometrů ve vteřině, byla by se k slunci od země dostala za čtyřicet hodin, ale přitažlivost slunce urychlila její běh a cestu zkrátila.

Pochyby však nyní nebylo, že hvězda slunce nemine. Byla oprávněna naděje, že zemi kyne nový, lepší život. President Ralmont se nezdržel

té chvíle a pozdvihuje ruce k nebi zvolal ke svým druhům:

»Manonina hvězda vskutku padá k slunci, velké dílo ducha lidského i lidských rukou dokonáno. V této světodějné chvíli – srdce vzhůru, k nejvřelejším díkům nebesům!«

Snad se živly rozkatily nad vítězstvím člověka – dvě slunce zapadala, temné mraky pohltily západ, východ, vichřice se rozletěla, rozječela po vlnách. A moře počalo zas svoji divou hru. Zase bylo třeba hájit holých životů, lekati se o svůj, chvět se o druhy. Vlna za vlnou se řítila a vždy větší. Kdykoli se Ralmontův prám octl na vrcholu vodní hory, s úzkostí se jeho oči rozletěly do daleka po okolním moři. Tu a tam se leskla světla v daleku, prámy bratří, které právě také vznesla vlna k nebesům. Svíralo se srdce presidentovo, když světla řídla. Ale viděl, že to bylo náhodou, náhle zase zazářila tu a tam – tam i tamo.

Tak uběhla v obavách a strastech noc a blížilo se jitro dvanáctého ledna. Moře počalo se klidniti. Bylo patrno, že jeho zloba je už zlomena, nebezpečí vskutku minulo. Byl čas vrátiti se na pevninu a svolati druhy. Na východě se zaleskl první úsvit, když president dal rozkaz, aby byl prám uvolněn od přítěže. Stalo se a zamířili k zemi, nad níž vrchol Hory Severní se počínal lesknouti v záři červánků.

A za nedlouho zpustošeným, smutným městem vystoupila americká státní rada s presidentem v čele na Severní Horu. S bolestí se rozhlíželi, s dychtivostí zžíravou se zadívali do široka po zemi i po moří.

»Naše vlast je zpustošena, zničena,« řekl truchle president. »Naše pole spláchly vlny, zničeny jsou vesnice i města. Máme potraviny, jež jsme ukryli si v nitru země. Ale to je na čas a co bude dál?«

»Nezoufejme, bratři!« ujímal se slova státní tajemník, »Americký národ žije, to je naší útěchou. Hledte, temné body na hladině, moře, tamo světla, celý roj – a blíží se k nám, vracejí se. A snad uchránil se výkvět národa, jejž poslali jsme ku Praze, a také naši druzi na pevnině jižní Ameriky.«

»Však ubohá vlast!« řekl kdosi zasmušile. »Jak nás obživí?«

»Vyhledáme starou vlast,« nadšeně zvolal Graham, »starou Ameriku, zemi předků!«

S úžasem naň pohleděli, ale ihned jasnily se jejich líce.

»Hleďte!« volal Graham. »Kde jsou sněhy na Severní Hoře? Slyšte hukot potoků, jež valí svoje vody po úbočí! A nastavte líce větru, vlahý vánek věje od východu.«

»Pohlédněte k východu!« volal dále státní tajemník, »Vizte mocnou záplavu – to není ono slunce, bledé, chladné, které předevčírem

vycházelo nad Lincolnem. Vzkříšené a omlazené slunce – hleďte – nad Lincol –«

Nedomluvil, zarazil se.

Na východě objevil se jasný, zářivý kraj slunce – ne však nad Lincolnem –

»Bože!« volá. »Co se stalo? Vychází dnes severněji!«

Ale oči všech se obracejí jinam.

»Astra! Astra!« ozývá se ze všech hrdel.

Vskutku – Astra je tu – nad nimi – a snáší se až k zemi.

A již běží paní Inka, smějíc se a plačíc na otce se vrhá, objímá ho, líbá.

»Tatíčku můj! Otče milý! Tatuško! Jsi zachráněn! Jsi živ!«

Ale za ní běží Rall a pomalu vykračuje starý Molker.

»Děti moje! Děti drahé!« pláče Graham. »Vrátili jste se mi, zdrávi jste mi, díky Bohu!« Ale najednou se zarazí. Váhá, potom zvolá uleknutě:

»Ale – jak je možno – že jste tady –?«

»Můžeme již dolů, milý otče!« usmívá se Rall. »Slunce, hleďte – změnilo svou dráhu!«

Žasnou všichni. Ale starý Molker ujímá se výkladu:

»Vskutku, přátelé, je tomu tak. Zemská osa změnila svůj sklon, severní pól přiklonil se blíže k slunci. Slunce bude vystupovati až na třicátou rovnoběžku. A je toho více,« pokračoval s

úsměvem, »den bude o hodinu kratší a co nejhezčího, rok nebude mít více dní.«

»Jak by to bylo možné?« podivil se někdo.

»Země urychlila nejen svoje otáčení okolo své osy, ale také oběh kolem slunce. Oběhne teď dřív.«

»Jak se to všechno stalo?« ptal se sám president Ralmont. »Tedy výpočty, jež –«

»Že byly špatné?« zastavil se Molker. »Já byl při nich!« řekl důstojně. »Ale cosi zabránilo podle všeho našim přátelům, aby provedli svůj záměr tak, jak byl stanoven. Přišlo asi náhlé nebezpečí, musili zapnouti větší sílu, aby vyvolali účinek, jehož bylo třeba ke stržení hvězdy s její dráhy. Působili, dokud byla hvězda od Špilberku na východ – tím urychlili otáčení země a též její oběh – a dokud byla na jihu – tím pozměnili sklon zemské osy.«

»A nemohli již působiti, když hvězda přešla na druhou stranu, aby poruchy ty vyrovnali,« chápal president.

»A já budu nyní s tebou, tatíčku, a budeme mít zahrádečku na pobřeží moře –« zašeptala paní Inea, tulíc se k otci a tisknouc ruku mužovu zahlédla se snivě v dál, v budoucnost, kde viděla již tolik štěstí.

Ale Ralmont ptal se dále Molkera: »A kdo zasáhl tak rušivě do Nekolova díla?«

»Soudíme, že Person,« zněla Molkerova odpověď.

»Byl přece v Praze.«

»Zmizel desátého ledna večer, dřív než naše síly uzavřely Prahu. Telefonoval nám Dr. Allrighton, až včera večer dostali se naši do Prahy a vyprostili Allrightona.«

»Pak je Person v Brně!« zvolal Ralmont zděšeně.

»Spíše byl –,« řekl Molker vážně.

»Nerozumím,« odpověděl Ralmont.

»Sami nevíme nic určitého,« řekl Molker. »Dr. Allrighton dnes teprv chtěl jet do Brna, s nímž není spojení. Nehlásí se, je němo k všemu volání –«

»Ale soudíme,« pokračoval, »že Person asi vnikl na Špilberk až právě za rozhodné chvíle, při přechodu hvězdy. Proto musil Nekola zoufale napnout činnost baterií. Podařilo se mu to, ale dřív než hvězda vrcholila –«

»A potom zhynul!«

»I Person!« řekl Molker. »Viděli jsme Špilberk, jenž patrně nesnesl hrozného napjetí, s nímž se nepočítalo – odtrhl se od země a vzletěl k Manonině hvězdě.«

Němý úžas ležel na tvářích všech přítomných.

»Nás pohroma ta zachránila,« dodával ředitel Molker, »letěli jsme ke Špilberku, zachyceni jeho hroznou silou, čekalo nás roztříštění o vrch – těsně před námi však vzletěl –«

»A nevrátili jste se k Brnu?« otázal se Graham.

»Nemohli jsme, stroje naše probily se při zoufalém boji s přitažlivou silou Špilberku. Sem jsme se dostali, vyhledávajíce vhodné směry větrů, až dnes k večeru se podařilo Rallovi stroj trochu opravit.«

»Jsou tedy v Brně mrtvi,« chmurně řekl Graham.

»Snad vyvázli mnozí, kdo však byli na Špilberku, padli,« řekl Molker.

»Padli za nás, za všechno lidstvo. Čest budiž jejich památce!« zahovořil president Ralmont. A státní rada americká tichým mlčením čest vzdala hrdinům lidstva. Až po chvíli zase promluvil ředitel Molker:

»Všechno jde po cestách, jež razí věčná vůle. Hle, i pohroma Špilberku má svůj velký důvod. Naše počty vskutku byly v něčem špatné. Zapomněli jsme, když jsme se odhodlali stáhnout Manoninu hvězdu k slunci, že se vzrůstem jeho hmoty vzroste jeho síla přitažlivá a že země bude znenáhla se blížit ke slunci. Neboť od slunce je vzdaluje síla odstředivá, která při dřívější rychlosti oběhu země právě vyrovnala sílu přitažlivou.«

»Ale Prozřetelnost napravila naši chybu. Personovým zasažením neprovedl se náš záměr, jak jsme zamýšleli. Tím se zrychlil běh země kolem slunce, vzrostla odstředivá síla – a ku podivu – vyrovná se nyní právě přitažlivé síle nového, vzkříšeného slunce.«

S úžasem ho poslouchali, beze slova. A Molker pokračoval:

»Všechno má svůj důvod. Snad i nový měsíc, který nechala nám Manonina hvězda.«

Zpozoroval, že naň hledí nechápavě.

»Ach, nevíte asi o něm! Ovšem, měli jste zde jiné starosti a ostatně nebe bylo stále zataženo mraky. Tam je, hleďte, brzy zapadne!«

Pohleděli, nad západem velký měsíc, několikrát větší staré luny, pomalu se sune k moři – velké zelenavé kolo, divně kreslené.

»A náš měsíc! Nesrazí se s ním?« otázal se Mac Alnor dychtivě.

»Také nevíte?« podivil se Molker. »Ne, náš starý měsíc se s ním nesrazí. Nemáme ho již, neodolal přitažlivé síle Manoniny hvězdy, strhla jej k sobě. S ní teď hoří na slunci.«

Mimoděk se obrátili k slunci, ale hned se zase odvraceli. Slunce ostře planulo a zřejmě hřálo, ač bylo dosud nízko nad obzorem. Zadívali se zas na západ.

»A zůstane již u nás, tento?« ptal se kdosi z přítomných.

»My mu říkali tato,« usmál se Molker, »podle ženy, která tolik Americe prospěla – Nová Inka jsme ho nazývali –«

Souhlas se ozýval v státní radě, vše se obracelo ke rdící se paní Ineji. Ale Molker mluvil dále:

»U nás ovšem zůstane, jeho oběhová rychlost vyrovnává právě přitažlivou sílu, odpovídající jeho

velké hmotě. Ovšem, co nám přinese, to neví nikdo z lidí,« dodal, dívaje se na podivně zelenavé kolo, jehož okraj dotekl se právě čáry obzoru.

»Světy mění tvářnost svou,« promluvil Ralmont, »změní se i tvářnost naší země. A co drahý národ náš, náš americký národ?«

»Bude zachráněn!« odpověděl živě Molker, »Naše mládež letí sem již od Prahy. A také zde na vlnách oceánu se většina zachránila. Viděli jsme s výše, do daleka moře poseto je prámy, bouře je jen rozehnala, nezničila. Viděli jsme na nich světla, tedy naši žijí. A planou i světla na horách, nedotáhly tedy na ně vlny.«

»Neporušen je i bratrův kruh,« usmíval se Rall na bratra, »jsme v bezpečí –«

»Nebude ho potřeba,« řekl Molker, »jsou-li správné naše dohady, je mrtev Person a s ním zmizel jistě Strucksův předpis. Věřím tomu, věřím, že již lidstvo nebude mít zapotřebí oné hrozné látky. A svět je svobodný!«

Ralmont rozhlédl se smutně po zničené zemi.

»Netruchlete, pane presidente,« řekl mu Rall Alnor, »nad zničenou Novou Amerikou. Vstala stará Amerika, tak jako procitá Evropa i Asie. Viděli jsme bouřit Mississippi, otce vod, kalné vlny proudí od severu budící se zemí, slyšeli jsme hučet Rio Grande v kaňonech. Praskla pouta ledová, stará Amerika vstává. Přišlo vykoupení se vzkříšením slunce.«

»Ano,« končil stařec Molker s jarou nadějí, »navrátil se život slunci a slunce dá život zemi i jejímu tvorstvu. Snad si utváří i člověk jiný život, jak by to chtěl Dr. Allrighton. Ale jistě přešla doba soumraku, v němž lidstvo hynouc dívalo se zkáze vstříc – nový úsvit nadchází.«